

ΚΩΝΣΤ. Φ. ΣΚΟΚΟΥ

ΕΘΝΙΚΟΝ
ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΚΟΝ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΚΑΙ ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

1894

ΤΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΙ ΤΩΝ ΚΑΘ' ΗΜΑΣ ΛΟΓΟΓΡΑΦΩΝ

(Μετ' εικόνων)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

1894

ΤΩ
ΕΞΟΧΩ ΠΑΤΡΙΩΤΗ
ΓΕΩΡΓΙΩ ΑΒΕΡΩΦ

ΑΝΔΡΙ ΜΕΓΑΘΥΜΩ,

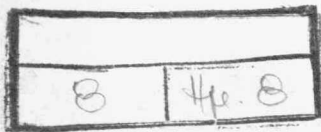
ΠΟΛΛΑΧΩΣ ΚΑΙ ΓΕΝΝΑΙΩΣ

ΤΟ ΕΘΝΟΣ ΕΥΕΡΓΕΤΗΣΙΑΝΤΙ

ΔΕΙΓΜΑ ΕΛΛΑΧΙΣΤΟΝ

ΑΠΕΙΡΟΥ ΥΠΟΛΗΨΕΩΣ

Ο ΕΚΔΟΤΗΣ

Ε Ο Ρ Τ Α Ι

Ἐθνική. — Ἡ Ἀνεξαρτησία τῆς Ἑλλάδος Μαρτίου 25.

Θρησκευτικαὶ (καθ' ἃς δὲν ἐργάζονται τὰ δημόσια γραφεῖα)

- 1) Νέον ἔτος. — 2) Θεοφάνεια. — 3) Εὐαγγελισμός. — 4) Μεγάλη Παρασκευή καὶ Σάββατον. — 5) Κυριακὴ καὶ Δευτέρα τοῦ Πάσχα. 6) Πεντηκοστή. — 7) Ἅγιος Γεώργιος. — 8) Ἀνάληψις. — 9) Ἅγιοι Ἀπόστολοι. — 10) Κοίμησις τῆς Θεοτόκου. — 11) Ἅγιος Δημήτριος. — 12) Δι' δύο ἡμέραι τῶν Χριστουγέννων.
Βασιλικάι — Ἡ ἑορτὴ τοῦ ὀνόματος τοῦ Βασιλέως.

ΠΑΣΧΑΛΙΟΝ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1894

<p>Ἰνδικτιῶνος ζ'.</p> <p>Ἡλίου Κύκλοι ι'.</p> <p>Σελήνης Κύκλοι ια'.</p> <p>Σελήνης Θεμέλιον δ'.</p> <p>Κρεωραγίας ἡμέραι νη'.</p> <p>Τὸ Τριώδιον ἄρχεται Φεβρουαρ. ς'.</p> <p>Ἐωθινὸν ε'. Ἦχος πλ. α'.</p> <p>Ἡ Ἀποκρέω. Φεβρουαρίου κ'.</p> <p>Ὁ Εὐαγγ. τῆ Παρ. τῆς δ'. ἑβδομ.</p>	<p>Νομικὸν Φάσχα, Ἀπρ. θ'.</p> <p>Λατίνων Πάσχα, Μαρτ. ιγ'.</p> <p>Τὸ Ἅγιον Πάσχα, Ἀπρ. ιε'.</p> <p>Ἡ Ἀνάληψις, Μαίου κς'.</p> <p>Ἡ Πεντηκοστή, Ἰουνίου ε'.</p> <p>Κυρ. τῶν ἁγίων Πάντων, Ἰουν. ιθ'.</p> <p>Ἡ νηστεία τῶν ἁγ. Ἀπος. ἡμ. ις'.</p> <p>Ἡ μνήμη αὐτῶν, ἡμέρᾳ Τετάρτη.</p> <p>Παραμονὴ τῶν Χριστουγ. ἡμ. Σάβ.</p>
---	--

ΩΡΑΙ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1894

(Μέσου χρόνου Ἀθηνῶν.)

Τὸ Ἕαρ.....	{	8:20	Μαρτίου εἰς τὰς ὥρ. 4. λ. 49' π. μ.
Τὸ Θέρος.....	{	9:21	Ἰουνίου " " " 0. λ. 49' π. μ.
Τὸ Φθινόπωρον	{	10:22	Σ[ε]βρίου " " " 3. λ. 26' μ. μ.
Ὁ Χειμῶν.....	{	9:21	Δ[ε]βρίου " " " 9. λ. 48' μ. μ.

Ἐκλείψεις τοῦ ἔτους 1894

Τῷ 1894 θὰ συμβῶσιν αἱ ἐξῆς ἐκλείψεις·

- 1) Τῇ 9 Μαρτίου μερικὴ ἔκλειψις τῆς Σελήνης.
- 2) Τῇ 25 Μαρτίου μερικὴ ἔκλειψις τοῦ Ἡλίου.
- 3) Τῇ 3 Σεπτεμβρίου μερικὴ ἔκλειψις τῆς Σελήνης.
- 4) Τῇ 17 Σεπτεμβρίου ὀλικὴ ἔκλειψις τοῦ Ἡλίου.

ΕΠΙΟΧΑΙ

ΑΠΟ

κτίσεως κόσμου κατά τούς Ο' 7402	κτίσεως 'Ενετίας.....1473
» » κατά Λατίνους 5898	τῆς Μοναρχίας τῶν Γάλλων...1463
» » καθ' 'Εβραίους 5654	κτίσεως τῆς 'Αγίας Σοφίας ἐπὶ
τοῦ Κατακλυσμοῦ.....5160	'Ιουστινιανοῦ.....1352
τῆς Πυργοπολείας.....4847	Μωάμεθ κατ' 'Οθωμανούς...1312
τῆς ἐν Μαραθῶν μάχης...2384	τοῦ αὐτοῦ καθ' ἡμᾶς.....1272
τῆς ἐν Θερμοπύλαις μάχης...2374	τοῦ χωρισμοῦ τῶν δύο 'Εκκλη-
τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας...2374	σιῶν ἐπὶ Λέοντος Θ' Πάπα
τῆς ἐν Πλαταιαῖς καὶ τῆς ἐν	Ρώμης καὶ Μιχαὴλ Κηρου-
Μυκλήν μάχης.....2374	λορίου Πατριάρχου Κων-
κτίσεως 'Ρώμης.....2372	σταντινουπόλεως.....842
τοῦ Πελοποννησ. πολέμου...2325	τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντι-
τοῦ θανάτου τοῦ Περικλέους 2323	νουπόλεως ὑπὸ τῶν Λατίνων 690
τῆς ἐν 'Αργινοῦσαις καταστρο-	τῆς εὐρέσεως τῆς τυπογραφίας 454
φῆς τοῦ Πελοποννησ. στό-	τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντι-
λου ὑπὸ τῶν 'Αθηναίων...2300	νουπόλεως ὑπὸ Μωάμεθ τοῦ
τῆς ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς κατα-	Β' τῷ 1453 κατὰ Μάιον...441
στροφῆς τοῦ 'Αθηναϊκοῦ στό-	τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ Εὐέλπι-
λου ὑπὸ τοῦ Λυσάνδρου...2300	δος ἀκρωτηρίου.....408
τῆς καταλύσεως τῶν 30 Τυράν-	τῆς ἀνακαλύψ. τῆς 'Αμερικῆς
νων καὶ τῆς παλινρθώσεως	τοῦ Γρηγοριανοῦ 'Ημερολογ. 312
τῆς 'Αθηναϊκῆς δημοκρατίας	τῆς συστάσεως τῶν ὁμοσπόνδων
ὑπὸ Θρακυβοῦλου.....2248	Πολιτειῶν τῆς Βορ. 'Αμερ. 407
τῆς ἀναβάσεως καὶ καταβά-	τῆς Γάλλ. 'Επαναστάσεως...105
σεως τῶν Μυρίων.....2294	τῆς 'Ελληνικῆς.....73
τοῦ θανάτου τοῦ Σωκράτους 2293	τῆς πτώσεως τῆς 'Ενετικῆς
τῆς ἐν Λεύκτροις μάχης καὶ τῆς	Δημοκρατίας.....97
τῶν Θηβαίων ἡγεμονίας...2266	τῆς κατασκευῆς ἀτμοπλοίων. 79
τῆς ἐν Μαντινεῖα μάχης...2257	'Οθωνός Α' Βασιλεὺς τῆς
τῆς ἐν Γρανικῷ μάχης...2228	'Ελλάδος.....61
τῆς ἐν Χαϊρωνεία μάχης...2232	Γεωργίου τοῦ Α' Βασιλέως
κτίσεως 'Αλεξάνδρειας.....2226	τῶν 'Ελλήνων.....31
θανάτου 'Αλεξάνδρου Μεγάλ. 3217	τῆς ἐνώσεως τῆς Ἐπτανήσου
τῆς ἀλώσεως τῶν 'Αθηνῶν ὑπὸ	μετὰ τῆς 'Ελλάδος.....30
Σύλλα.....1980	τῆς ἀνιδρύσεως τῆς Γερμανι-
τῆς ἐν Φιλίπποις μάχης.....1936	κῆς Αὐτοκρατορίας.....23
τῆς ἐν 'Ακτίῳ ναυμαχίας...1925	τῆς καταλήψεως τοῦ Βόλου
τῆς καταστροφῆς τῆς 'Ιερου-	ὑπὸ τοῦ 'Ελληνικοῦ στρατοῦ 12
σαλήμ ὑπὸ Τίτου...1824	
τῆς μεταθέσεως τοῦ αὐτοκρα-	
τορικοῦ θρόνου ἐκ 'Ρώμης	

ΑΠΟ

εἰς Βυζάντιον ὑπὸ Κωνσταν-	
τίνου τοῦ Μεγάλου.....1564	
κτίσεως 'Ενετίας.....1473	
τῆς Μοναρχίας τῶν Γάλλων...1463	
κτίσεως τῆς 'Αγίας Σοφίας ἐπὶ	
'Ιουστινιανοῦ.....1352	
Μωάμεθ κατ' 'Οθωμανούς...1312	
τοῦ αὐτοῦ καθ' ἡμᾶς.....1272	
τοῦ χωρισμοῦ τῶν δύο 'Εκκλη-	
σιῶν ἐπὶ Λέοντος Θ' Πάπα	
Ρώμης καὶ Μιχαὴλ Κηρου-	
λορίου Πατριάρχου Κων-	
σταντινουπόλεως.....842	
τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντι-	
νουπόλεως ὑπὸ τῶν Λατίνων 690	
τῆς εὐρέσεως τῆς τυπογραφίας 454	
τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντι-	
νουπόλεως ὑπὸ Μωάμεθ τοῦ	
Β' τῷ 1453 κατὰ Μάιον...441	
τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ Εὐέλπι-	
δος ἀκρωτηρίου.....408	
τῆς ἀνακαλύψ. τῆς 'Αμερικῆς	
τοῦ Γρηγοριανοῦ 'Ημερολογ. 312	
τῆς συστάσεως τῶν ὁμοσπόνδων	
Πολιτειῶν τῆς Βορ. 'Αμερ. 407	
τῆς Γάλλ. 'Επαναστάσεως...105	
τῆς 'Ελληνικῆς.....73	
τῆς πτώσεως τῆς 'Ενετικῆς	
Δημοκρατίας.....97	
τῆς κατασκευῆς ἀτμοπλοίων. 79	
'Οθωνός Α' Βασιλεὺς τῆς	
'Ελλάδος.....61	
Γεωργίου τοῦ Α' Βασιλέως	
τῶν 'Ελλήνων.....31	
τῆς ἐνώσεως τῆς Ἐπτανήσου	
μετὰ τῆς 'Ελλάδος.....30	
τῆς ἀνιδρύσεως τῆς Γερμανι-	
κῆς Αὐτοκρατορίας.....23	
τῆς καταλήψεως τοῦ Βόλου	
ὑπὸ τοῦ 'Ελληνικοῦ στρατοῦ 12	

Σελινοδρόμιον τοῦ 1894

Ν. Π.	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ
14 2	Σελ. πρῶτον 4ον
20 8	Πανσέληνος
27 15	Σελ. τελευτ. 4ον
4 23	Νέα Σελήνη
13 1	Σελ. πρῶτον 4ον
	ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ
19 7	Πανσέληνος
26 14	Σελ. τελευτ. 4ον
6 22	Νέα Σελήνη
13 1	Σελ. πρῶτον 4ον
	ΜΑΡΤΙΟΣ
20 8	Πανσέληνος
28 16	Σελ. τελευτ. 4ον
5 24	Νέα Σελήνη
13 1	Σελ. πρῶτον 4ον
	ΑΠΡΙΛΙΟΣ
19 7	Πανσέληνος
27 15	Σελ. τελευτ. 4ον
4 22	Νέα Σελήνη
11 29	Σελ. πρῶτον 4ον
	ΜΑΙΟΣ
19 7	Πανσέληνος
27 15	Σελ. τελευτ. 4ον
3 22	Νέα Σελήνη
10 29	Σελ. πρῶτον 4ον
	ΙΟΥΝΙΟΣ
18 6	Πανσέληνος
26 14	Σελ. τελευτ. 4ον
3 21	Νέα Σελήνη
9 27	Σελ. πρῶτον 4ον

Ν. Π.	ΙΟΥΛΙΟΣ
17 5	Πανσέληνος
25 13	Σελ. τελευτ. 4ον
1 20	Νέα Σελήνη
8 27	Σελ. πρῶτον 4ον
	ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ
16 4	Πανσέληνος
24 12	Σελ. τελευτ. 4ον
30 18	Νέα Σελήνη
7 26	Σελ. πρῶτον 4ον
	ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ
15 3	Πανσέληνος
22 10	Σελ. τελευτ. 4ον
29 17	Νέα Σελήνη
6 24	Σελ. πρῶτον 4ον
	ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ
14 2	Πανσέληνος
21 9	Σελ. τελευτ. 4ον
28 16	Νέα Σελήνη
5 24	Σελ. πρῶτον 4ον
	ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ
13 1	Πανσέληνος
20 8	Σελ. τελευτ. 4ον
27 15	Νέα Σελήνη
5 23	Σελ. πρῶτον 4ον
12 30	Πανσέληνος
	ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
19 7	Σελ. τελευτ. 4ον
27 15	Νέα Σελήνη
4 23	Σελ. πρῶτον 4ον
11 30	Πανσέληνος

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρ. 10 καὶ ἡ νύξ ὥρ. 14.

Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Ὑδροχόον.

	Ν.	Π.	
†	13	1 Σα.	Ἡ κατὰ σάρκα περικομὴ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μνήμη Βασιλείου τοῦ Μεγάλου. Ἀργία.
†	14	2 Κυ.	Προεόρτια Θεοφανείων, Σιλβέστρου Πάπα Ρώμης.
	15	3 Δε.	Μιλαχίου τοῦ προφήτου καὶ Γορδίου μάρτυρος.
	16	4 Τρ.	Ἡ συνάξις τῶν 70 ἀποστ. καὶ Θεοκτίστου ὁσίου.
	17	5 Τε.	Θεοπέμπτου καὶ Θεωνᾶ μαρτ., Συγκλητικῆς ὁσίας. Παρραμονῆ Θεοφανείων. Νηστ. ἐν ἧ ἡμέρᾳ τύχη.
†	18	6 Πε.	Τὰ Ἄγια Θεοφάνεια . Ἀργία.
†	19	7 Πα.	Συνάξις Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου. Ἀργ.
	20	8 Σα.	Δομνίκης τῆς ὁσίας. Γεωργίου τοῦ Χαζεβίτου.
†	21	9 Κυ.	Πολυεύκτου μάρτυρος.
	22	10 Δε.	Γρηγορίου ἐπισκ. Νύσσης, Δομετιανοῦ Μελιτινῆς.
	23	11 Τρ.	Θεοδοσίου τοῦ Κοινοβιάρχου.
	24	12 Τε.	Τατιανῆς μαρτυρος.
	25	13 Πε.	Ἐρμούλου καὶ Στρατονίου μαρτύρων.
	26	14 Πα.	Τῶν ἐν Ραϊθῶ καὶ Σινᾶ ἀνακριθέντων πατέρων καὶ ἀπόδοσις τῆς ἐορτῆς τῶν Θεοφανείων.
	27	15 Σα.	Παύλου τοῦ Θηβαίου καὶ Ἰωάννου τοῦ Καλυβίτου.
†	28	16 Κυ.	Προσκύνησις τῆς τιμῆς ἀλύσειως ἀποστ. Πέτρου.
†	29	17 Δε.	Ἀντωνίου τοῦ Μεγάλου. Ἀργία.
†	30	18 Τρ.	Ἀθανασίου καὶ Κυρίλλου ἀρχιεπ. Ἀλεξ. Ἀργία.
	31	19 Τε.	Μακκαρίου τοῦ Αἰγυπτίου καὶ Ἀρσενίου Κερκυρας.
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ			
†	1	20 Πε.	Εὐθυμίου τοῦ Μεγάλου. Ἀργία.
	2	21 Πα.	Μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ καὶ Νεοφύτου Μαρτ.
	3	22 Σα.	Τιμοθέου ἀποστ. καὶ Ἀναστασίου τοῦ Πέρσου.
†	4	23 Κυ.	Κλήμεντος Ἀγκύρας καὶ Ἀγαθαγγέλου μάρτ.
	5	24 Δε.	Ξένης τῆς ὁσίας.
	6	25 Τρ.	Γρηγορίου τοῦ Θεολ. ἐπισκ. Κ]πόλεως. Ἀργία.
	7	26 Τε.	Ἐνοφώντος τοῦ ὁσίου καὶ τῆς συνοδείας αὐτοῦ.
	8	27 Πε.	Ἀνακομιδῆ τοῦ λειψ. Ἰωάν. τοῦ Χρυσοστόμου.
	9	28 Πα.	Ἐφραίμ ὁσίου τοῦ Σύρου.
†	10	29 Σα.	Ἀνακομιδῆ λειψάνου Ἰγνατίου τοῦ Θεοφώρου.
†	11	30 Κυ.	Τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, Βασιλείου Μεγ., Γρηγορίου Θεολ. καὶ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Ἀργία.
	12	31 Δε.	Κύρου καὶ Ἰωάννου τῶν θαυματ. Ἀναργύρων.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 28. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρ. 11 καὶ ἡ νύξ ὥρ. 13.

Ὁ ἥλιος εἰς τοὺς Ἰχθύς.

	Ν.	Π.	
	13	1 Τρ.	Προεόρτια Ὑπαπαντῆς. Τρύφωνος μάρτυρος.
†	14	2 Τε.	Ὑπαπαντῆ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀργία.
	15	3 Πε.	Συμεῶν τοῦ Θεοδόγου καὶ Ἀννης τῆς προφήτιδος.
	16	4 Πα.	Ἰσιδώρου τοῦ Πηλουσιώτου.
	17	5 Σα.	Πολυεύκτου Κ]πόλεως. Ἀγάθης μάρτυρος.
Ἀρχεται τὸ Τριφῆτον.			
†	18	6 Κυ.	Τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου. Βουκόλου τοῦ ὁσίου ἐπισκόπου Συμῶνης. Φωτίου Κ]πόλεως.
	19	7 Δε.	Παρθενίου καὶ Λουκᾶ τοῦ ὁσίου.
	20	8 Τρ.	Θεοδώρου τοῦ Στρατηλάτου καὶ Ζαχαρίου ὁσίου.
	21	9 Τε.	Νικηφόρου μάρτυρος.
†	22	10 Πε.	Χαλαμπους ἱερομάρτυρος. Ἀργία.
	23	11 Πα.	Βλασίου ἱερομάρ. καὶ Θεοδώρας τῆς Αὐγούστης.
	24	12 Σα.	Μελετίου Ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας.
†	25	13 Κυ.	Τοῦ Ἀσώτου. Μαρτινιανοῦ τοῦ ὁσίου.
	26	14 Δε.	Αὐξεντίου τοῦ ὁσίου.
	27	15 Τρ.	Ὀνησίμου τοῦ Ἀποστόλου.
	28	16 Τε.	Παμφίλου μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῶ.
ΜΑΡΤΙΟΣ			
	1	17 Πε.	Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ καὶ Θεοδώρου Τύρωνος.
	2	18 Πα.	Λέοντος Πάπα Ρώμης.
	3	19 Σα.	Ψυχοσάββατον. Ἀρχίππου τοῦ Ἀποστόλου.
†	4	20 Κυ.	Τῆς Ἀπόκριω. Λέοντος ἐπισκ. Κατάνης.
	5	21 Δε.	Τιμοθέου τοῦ ἐν Συμβόλ. καὶ Εὐσταθ. ἐπισκόπου Ἀντιοχείας.
	6	22 Τρ.	Ἡ εὐρεσις τῶν λειψ. τῶν ἐν εὐγεν. Μαρτύρων.
	7	23 Τε.	Πολυχάρπου ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Συμῶνης.
	8	24 Πε.	Ἡ α' καὶ δ' εὐρεσις τῆς τιμῆς κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου.
	9	25 Πα.	Ταρασίου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.
	10	26 Σα.	Πορφυρίου ἐπισκόπου Γάζης.
†	11	27 Κυ.	Τῆς Τυροφάγου. Προκοπίου τοῦ Δεκαπολίτου.
	12	28 Δε.	Καθρὰ Δευτέρα. Βασιλείου ὁμολογητοῦ.

ΜΑΡΤΙΟΣ

*Έχων ημέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρ. 12 καὶ ἡ νύξ ὥρ. 12.

Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Κριόν.

N	Π.
13	1 Τρ. Εὐδοκίας ὁσιομάρτυρος.
14	2 Τε. Ἡσυχίου, Εὐθαλίας μάρτυρος.
15	3 Πε. Εὐτροπίου, Κλεονίκου καὶ Βασιλίσκου μαρτύρων.
16	4 Πλ. Γερσίμου ὁσίου τοῦ ἐν Ἰορδάνῃ.
†	17 5 Σα. Τῶν Ἁγίων Θεοδώρων . Κόνωνος μάρτυρος.
†	18 6 Κυ. Τῆς Ὁρθοδοξίας . Τῶν ἐν Ἀμορίῳ 42 μαρτύρων.
	19 7 Δε. Καπίτωνος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μαρτύρων.
	20 8 Τρ. Θεοφυλάκτου ἐπισκόπου Νικομηδείας.
†	21 9 Τε. Τῶν ἐν Σεβαστείᾳ 40 μαρτύρων. Ἀργία.
	22 10 Πε. Κοδράτου μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
	23 11 Πλ. Σωφρονίου ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων.
	24 12 Σα. Θεοφάνους τοῦ ὁμολογητοῦ.
†	25 13 Κυ. Β' τῶν Νηστεϊῶν . Ἀνακομιδῆ λευφάνου Νικηφόρου Κωνσταντινουπόλεως.
	26 14 Δε. Βενεδίκτου τοῦ ὁσίου.
	27 15 Τρ. Ἀγαπίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ 7 μαρτύρων.
	28 16 Τε. Σαθίνου μάρτ. καὶ Χριστοδούλου.
	29 17 Πε. Ἀλεξίου τοῦ ὁσίου τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ.
	30 18 Πλ. Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων.
	31 19 Σα. Χρυσάνθου καὶ Δαρείας μαρτύρων.
ΑΠΡΙΑΙΟΣ	
†	1 20 Κυ. Τῆς Σταυροπροσκυνήσεως . Τῶν ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Ἁγίου Σάββα πατέρων.
	2 21 Δε. Ἰακώβου τοῦ ὁμολογητοῦ.
	3 22 Τρ. Βασιλείου ἱερομάρτυρος.
	4 23 Τε. Νίκωνος ὁσιομάρτ. καὶ τῶν 199 μαθητῶν αὐτοῦ.
	5 24 Πε. Ζαχαρίου τοῦ ὁσίου.
†	6 25 Πλ. Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας. Ἀργία.
	7 26 Σα. Ἡ Συναξίς τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριήλ.
†	8 27 Κυ. Δ' τῶν Νηστεϊῶν . Ματρώνης τῆς ὁσίας.
	9 28 Δε. Ἰλαρίωνος τοῦ νέου.
	10 29 Τρ. Μάρκου ἐπισκ. Ἀρεθουσίων, Κυρίλλου διακόνου.
	11 30 Τε. Τοῦ Μεγάλου Κανόνος . Ἰωάννου τοῦ συγγραφέως τῆς Κλίμακος.
	12 31 Πε. Ἰπατίου ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Γαγγρῶν.

ΑΠΡΙΑΙΟΣ

*Έχων ημέρας 30. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρ. 13 καὶ ἡ νύξ ὥρ. 11.

Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Ταῦρον.

N	Π.
†	13 1 Πλ. Τοῦ Ἀκαθίστου . Μαρίας ὁσίας τῆς Αἰγυπτίας.
	14 2 Σα. Τίτου ὁσίου τοῦ θαυματουργοῦ.
†	15 3 Κυ. Ε' τῶν Νηστεϊῶν . Νικήτα τοῦ ὁσίου πατρὸς καὶ Ἰωσήφ τοῦ ὕμνογράφου.
	16 4 Δε. Γεωργίου τοῦ ὁσίου τοῦ ἐν Μαλεῶ.
	17 5 Τρ. Κλαυδίου Θεοδώρου καὶ ἄλλων 5 μαρτύρων.
	18 6 Τε. Εὐτυγίου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.
	19 7 Πε. Καλλιπίου μάρτυρος, Γεωργ. ἐπισκ. Μυτιλήνης.
	20 8 Πλ. Ἡρωδίωνος, Ἀγάθου, Ρούφου, Ἀσυγκρίτου Φλέγοντος Ἑρμοῦ τῶν Ἀποστόλων ἐκ τῶν 70.
†	21 9 Σα. Τοῦ Λαζάρου . Εὐτυγίου μάρτυρος.
†	22 10 Κυ. Τῶν Βαῶν . Τεραντίου καὶ Πομπηίου μάρτ.
	23 11 Δε. Ἀντίπα ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Περγάμου.
	24 12 Τρ. Βασιλείου τοῦ ὁμολογητοῦ ἐπισκόπου Παρίου.
	25 13 Τε. Μαρτίνου τοῦ ὁμολογητοῦ Πάπα Ρώμης.
	26 14 Πέ. Ἀριστάρχου, Πούδη καὶ Τροφίμου ἐκ τῶν 70.
	27 15 Πλ. Κρήσκεντος μάρτυρος.
†	28 16 Σά. Ἀγάπης, Εἰρήνης καὶ Χιονίας τῶν ἀγαθῶν.
†	29 17 Κυ. Τὸ ἅγιον πάσχα . Συμεὼν ἱερομάρτυρος τοῦ ἐν Περσίδι.
	30 18 Δε. Ἰωάννου, μαθητοῦ Γρηγορίου τοῦ Δεκαπολίτου.
ΜΑΪΟΣ	
	1 19 Τρ. Παφνουτίου ἱερομάρτυρος.
	2 20 Τε. Θεοδώρου ὁσίου τοῦ Τριχινῶ.
†	3 21 Πέ. Ἰανουαρίου ἱερομάρτυρος καὶ τῆς συνοδείας αὐτοῦ.
†	4 22 Πλ. Τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς . Θεοδώρου τοῦ Συκεώτου.
†	5 23 Σά. Γεωργίου μεγαλομάρτ. τοῦ Τροσκαιοφόρου. Ἀργία.
†	6 24 Κυ. Τοῦ Θωμᾶ . Ἐλισάβετ τῆς ὁσίας καὶ θαυματουργ.
	7 25 Δε. Μάρκου τοῦ Ἀποστόλου.
	8 26 Τρ. Βασιλείου ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Ἀμασείας.
	9 27 Τε. Συμεὼν ἱερομάρτυρος.
	10 28 Πέ. Τῶν ἐν Κυζίκῳ 9 μαρτύρων.
	11 29 Πλ. Ἰάσωνος καὶ Σωσιπάτρου τῶν Ἀποστόλων.
	12 30 Σά. Ἰακώβου τοῦ ἀποστόλου ἀδελφοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.

ΜΑΪΟΣ

Ἐχων ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρ. 14 καὶ ἡ νύξ ὥρ. 10.

Ὁ ἥλιος εἰς τοὺς Διδύμους.

	Ν. Π.	
†	13	1 Κυ. Τῶν Μυροφόρων. Ἱερεμίου τοῦ προφήτου.
	14	2 Δε. Ἀνακομιδῆ λειψάνου Ἀθανασίου τοῦ μεγάλου.
	15	3 Τρ. Τιμοθέου καὶ Μαύρας μαρτύρων.
	16	4 Τε. Πελαγίας μάρτυρος.
	17	5 Πέ. Εἰρήνης μεγαλομάρτυρος.
	18	6 Πα. Ἰδὼ τοῦ δικαίου καὶ πολυθύλου.
	19	7 Σά. Ἀνάμνησις τοῦ ἐν οὐρανῷ φανέντος σημείου Σταυροῦ ἐν Ἱερουσαλῆμ. Ἀκακίου, Κοδράτου μαρτύρων.
†	20	8 Κυ. Τοῦ παραλύτου. Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου καὶ Εὐαγγελιστοῦ καὶ Ἀρσενίου τοῦ Μεγάλου. Ἀργία.
	21	9 Δε. Ἡσαίου τοῦ προφήτου καὶ Χριστοφόρου μάρτυρος.
	22	10 Τρ. Σίμωνος Ἀποστόλου τοῦ Ζηλωτοῦ.
†	23	11 Τε. Τῆς Μεσοπεντηκοστῆς. Μωκίου ἱερομάρτυρος.
	24	12 Πέ. Ἐπιφανείου ἐπισκόπου Κύπρου καὶ Γερμανοῦ ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.
	25	13 Πα. Τῶν ἐν Νικαίᾳ 318 πατέρων. Γλυκερίας μάρτυρος.
	26	14 Σά. Ἰσιδώρου τοῦ ἐν Χίῳ μάρτυρος.
†	27	15 Κυ. Τῆς Σαμαρείτιδος. Παχωμίου τοῦ μεγάλου καὶ Ἀγγιλείου ἀρχιεπισκόπου Λαρίσσης.
	28	16 Δε. Θεοδώρου Ἠγιασμένου μαθητοῦ ὁσίου Παχωμίου.
	29	17 Τρ. Ἀνδρονίκου τοῦ ἀποστόλου καὶ Ἰουνίας
	30	18 Τε. Πέτρου, Διονυσίου καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς μαρτύρων.
	31	19 Πέ. Πατρικίου ἱερομ. ἐπισκ. Προύσης καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
		ΙΟΥΝΙΟΣ
	1	20 Πα. Θαλλυλαίου μάρτυρος.
†	2	21 Σά. Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης ἱσαποστόλων. Ἀργία.
†	3	22 Κυ. Τοῦ τυφλοῦ. Βασιλίσκου μάρτυρος.
	4	23 Δε. Μιχαὴλ τοῦ ὁμολογητοῦ ἐπισκόπου Συνάδων.
	5	24 Τρ. Συμεῶν τοῦ ἐν θαυμασῶ ὄρει.
	6	25 Τε. Ἰ' εὐρέσις τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου.
†	7	26 Πέ. Τῆς Αναλήψεως. Κάπρου ἀποστόλου ἐκ τῶν 70.
	8	27 Πα. Ἑλλαδίου ἱερομάρτυρος.
	9	28 Σά. Εὐτυχῶς ἐπισκόπου Μελιτινῆς.
†	10	29 Κυ. Θεοδοσίας ἱερομάρτυρος
	11	30 Δε. Ἰσακίου ἡγουμένου τῆς μονῆς τῶν Δαλμάτων.
	12	31 Τρ. Ἐρμείου μάρτυρος.

ΙΟΥΝΙΟΣ

Ἐχων ἡμέρας 30. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρ. 12 καὶ ἡ νύξ ὥρ. 9.

Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Καρκῖνον.

	Ν. Π.	
	13	1 Τε. Ἰουστίνου μάρτυρος τοῦ φιλοσόφου.
	14	2 Πέ. Νικηφόρου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.
	15	3 Πα. Λουκιλλιανῶ μάρτυρος.
	16	4 Σά. Τῶν Κεκομνημένων. Μητροφάνους ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.
†	17	5 Κυ. Τῆς Πεντηκοστῆς. Δωροθέου ἱερομ. ἐπισκ. Τύρου.
†	18	6 Δε. Τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἰλαρίωνος τοῦ νέου ἡγουμένου Μονῆς Δαλμάτων.
	19	7 Τρ. Θεοδότου ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Ἀγκύρας.
	20	8 Τε. Ἡ ἀνακομ. τοῦ λειψ Θεοδώρου τοῦ Στρατηλάτου.
	21	9 Πέ. Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας.
	22	10 Πα. Ἀλεξάνδρου καὶ Ἀντωνίνης μαρτύρων.
	23	11 Σά. Βαρθολομαίου καὶ Βαρνάβα τῶν ἀποστόλων.
+	24	12 Κυ. Ἀγίων Πάντων Ὀνουφρίου καὶ Πέτρου τοῦ ἐν Ἀθῶν.
	25	13 Δε. Ἀκυλίνης μάρτυρος.
	26	14 Τρ. Ἐλισσαίου προφήτου καὶ Μεθοδίου ἀρχιεπισκόπου.
	27	15 Τε. Ἀμῶς τοῦ προφήτου.
	28	16 Πέ. Τύχωνος ἐπισκόπου Ἀμαθοῦντος.
	29	17 Πα. Ἰσαύρου μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ, Μανουήλ, Σαβέλ, καὶ Ἰσμαὴλ μαρτύρων.
	30	18 Σά. Λεοντίου μάρτυρος
		ΙΟΥΛΙΟΣ
†	1	19 Κυ. Ἰούδα τοῦ ἀποστόλου.
	2	20 Δε. Μεθοδίου ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Πατάρων.
	3	21 Τρ. Ἰουλιανῶ μάρτυρος τοῦ Ταρσεῶς.
	4	22 Τε. Εὐσεβίου ἱερομάρτυρος.
	5	23 Πέ. Ἀγριππίνης μάρτυρος
†	6	24 Πα. Τὰ γενέθλια τοῦ προφήτου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου. Ἀργία.
	7	25 Σά. Φεβρωνίας ἁγιαμάρτυρος.
†	8	26 Κυ. Δαβὶδ τοῦ ὁσίου τοῦ ἐν Θεσσαλονικῇ
	9	27 Δε. Σαμφῶν ὁσίου τοῦ Ξενοδόχου
	10	28 Τρ. Ἡ ἀνακομ. λειψ. Κύρου καὶ Ἰωάννου Ἀναργύρων.
†	11	29 Τε. Πέτρου καὶ Παύλου τῶν κορυφαίων ἀποστόλων. Ἀργία καὶ ἑθῆσις κατάλυσις.
†	12	30 Πέ. Ἡ σὺνάξις τῶν 12 Ἀποστόλων. Ἀργία.

ΙΟΥΛΙΟΣ

Ἐχων ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρ. 14 καὶ ἡ νύξ ὥρ. 10.

Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Λέοντα.

	π.	Ν.
†	13	1 Πζ. Κοσμά καὶ Δαμιανοῦ τῶν Ἀναργύρων. Ἀργία.
	14	2 Σζ. Ἡ ἐν Βλαχερναῖς κατάθεσις τῆς εὐσθήτος Θεοτόκου.
†	15	3 Κυ. Ἰακίνθου μάρ. καὶ Ἀνατολίτου ἀρχ. Κων/λεως.
	16	4 Δε. Ἀνδρέου Κρήτης τοῦ Ἱεροσολυμίτου.
	17	5 Τρ. Ἀθανασίου τοῦ ἐν Ἀθῶν. Λαμπάδοῦ θαυματουργῶν.
	18	6 Τε. Σισώη τοῦ Μεγάλου.
	19	7 Πε. Θωμᾶ τοῦ ἐν Μαλειῷ. Κυριακῆς τῆς μεγαλομάρτ.
	20	8 Πζ. Προκοπίου μεγαλομάρτυρος.
	21	9 Σζ. Παγκρατίου ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Ταυρομενίας.
†	22	10 Κυ. Τῶν ἐν Νεαπόλει 45 μαρτύρων.
	23	11 Δε. Εὐφημίας μεγαλομάρτυρος.
	24	12 Τρ. Πόβλου καὶ Ἰλαρίου τῶν μαρτύρων.
	25	13 Τε. Ἡ σύναξις τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ καὶ Στεφάνου τοῦ Σαβαΐτου.
	26	14 Πε. Ἀκύλα τοῦ ἀποστόλου καὶ Ἰωσήφ Θεσσαλονίκης.
	27	15 Πζ. Κηρύκου καὶ Ἰουλίττης τῶν μαρτύρων.
	28	16 Σζ. Ἀθηνογένους ἱερομάρτυρος.
†	29	17 Κυ. Μαρίνης τῆς Μεγαλομάρτυρος.
	30	18 Δε. Αἰμιλιανοῦ τοῦ μεγαλομάρτυρος.
	31	19 Τρ. Μακρίνης ἀδελφῆς τοῦ μεγάλου Βασιλείου καὶ Δίου τῶν ὁσίων.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

†	1	20 Τε. Τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ τοῦ Θεσβίτου. Ἀργία.
	2	21 Πε. Συμεὼν τοῦ διὰ Χριστὸν Σαλοῦ καὶ Ἰωάννου τοῦ συνασκητοῦ.
	3	22 Πζ. Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς τῆς Μυροφόρου.
	4	23 Σζ. Φωκᾶ ἱερομάρτυρος καὶ Ἰεζεκιὴλ τοῦ προφήτου.
†	5	24 Κυ. Χριστίνης τῆς μεγαλομάρτυρος.
	6	25 Δε. Ἡ κοίμησις τῆς ἁγ. Ἀννῆς μητρὸς τῆς Θεοτόκου.
	7	26 Τρ. Ἐρμούλου ἱερ. καὶ Παρασκευῆς ὁσιομάρτυρος.
†	8	27 Πε. Παντελεήμονος τοῦ Μεγάλου καὶ Ἰαματ. Ἀργία.
	9	28 Πζ. Προχόρου, Νικάνορος, Παρμενᾶ ἀποστόλων.
	10	29 Πζ. Καλλινίκου καὶ Θεοδοτῆς τῶν μαρτύρων.
	11	30 Σζ. Σύλα, Σιλουανοῦ, Κρήσκεντος, ἐκ τῶν 70 ἀποστ.
†	12	31 Κυ. Εὐδοκίου δικαίου καὶ προσέβριτα τοῦ Τιμ. Σταυροῦ.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

Ἐχων ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρ. 13 καὶ ἡ νύξ ὥρ. 11.

Ὁ ἥλιος εἰς τὴν Παρθένον.

	π.	Ν.
	13	1 Δε. Ἡ πρόσδος τοῦ τιμίου Σταυροῦ καὶ τῶν 7 παιδῶν τῶν Μακαβαίων. Σολομονῆς καὶ Ἐλεαζάρου.
	14	2 Τρ. Ἡ ἀνακομιδὴ λειψ. Στεφάνου τοῦ πρωτομάρτυρος.
	15	3 Τε. Ἰσακίου Δαλμάτου καὶ Φαύστου τῶν ὁσίων.
	16	4 Πε. Τῶν ἐν Ἐφέσῳ ἐπὶ τὰ ἁγίων παιδῶν.
	17	5 Πζ. Εὐσθηνίου μάρτυρος.
	18	6 Σζ. Μεταμόρφωσις Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀργ.
†	19	7 Κυ. Δομετίου ἱερομάρτυρος.
†	20	8 Δε. Αἰμιλιανοῦ τοῦ ὁμολογητοῦ ἐπισκόπου Κυζίκου.
	21	9 Τρ. Μαθθία τοῦ ἀποστόλου.
	22	10 Τε. Λαυρεντίου μάρτυρος καὶ ἀρχιδιακόνου.
	23	11 Πε. Εὐπλου τοῦ διακόνου καὶ μάρτυρος.
	24	12 Πζ. Φωτίου καὶ Ἀνικήτου τῶν μαρτύρων.
	25	13 Σζ. Μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ, καὶ ἀπόδοσις τῆς εὐσθ. τῆς Μεταμορφώσεως.
†	26	14 Κυ. Μιχαίου τοῦ προφήτου.
†	27	15 Δε. Ἡ κοίμησις τῆς Θεοτόκου. Ἀργία.
	28	16 Τρ. Ἡ ἀνακομιδὴ τῆς εἰκόνος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Διομήδους μάρτυρος.
	29	17 Τε. Μύρωνος μάρτυρος.
	30	18 Πε. Φλώρου καὶ Ἀζύρου τῶν μαρτύρων.
	31	19 Πζ. Ἀνδρέου στρατηλάτ. καὶ τῶν σὺν αὐτῷ 2593 μαρτ.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

	1	20 Σζ. Σαμουὴλ τοῦ προφήτου.
†	2	21 Κυ. Βαδδαίου τοῦ ἀποστόλου καὶ Βάσσης μάρτυρος.
	3	22 Δε. Ἀγαθονίκου μάρτυρος.
	4	23 Τρ. Λούπου μάρτ. καὶ ἀπόδοσις τῆς εὐσθ. τῆς Θεοτόκου.
	5	24 Τε. Εὐτυχοῦς ἱερομ. μαθητοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.
	6	25 Πε. Ἡ ἐπάνοδος τοῦ λειψ. Βαρθολομαίου τοῦ ἀποστ.
	7	26 Πζ. Ἀδριανοῦ καὶ Ναταλίας μαρτύρων.
	8	27 Σζ. Παιμένος τοῦ ὁσίου.
†	9	28 Κυ. Μουῦσεως τοῦ Αἰθίοπος.
†	10	29 Δε. Ἀποτομὴ κεφαλῆς Ἰωάννου Προδρόμου. Ἀργ. Νηστ.
	11	30 Τρ. Ἀλεξάνδρου, Ἰωάννου καὶ Παύλου τοῦ νέου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.
	12	31 Τε. Ἡ κατάθεσις τῆς ζώνης τῆς Θεοτόκου.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 30. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρ. 12 καὶ ἡ νύξ ὥρ. 12.

Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Ζυγόν.

π. ν.	π. ν.
13	1 Πε. Ἡ Σύναξις τῆς Θεοτόκου καὶ μνήμη Συμεὼν τοῦ Στυλίου καὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ.
14	2 Πα. Μάμαντος μάρτυρος καὶ Ἰωάννου τοῦ νηστευτοῦ.
15	3 Σα. Ἀνθίμου ἱερομάρτυρος καὶ Θεοκτίστου τοῦ ὁσίου.
+	16 4 Κυ. Βαβύλα ἱερομάρτυρος καὶ Μωυσέως τοῦ προφήτου.
17	5 Δε. Ζαχαρίου τοῦ προφήτου πατρὸς τοῦ Προδρόμου.
18	6 Τρ. Ἡ ἀνάμνησις τοῦ θαύματος Μιχαὴλ ἀρχιστρατ.
19	7 Τε. Προσεύχτια τῆς γεννήσεως τῆς Θεοτόκου καὶ Σώζοντος μάρτυρος.
+	20 8 Πε. Τὰ γενέθλια τῆς Θεοτόκου. Ἀργία καὶ ἰγθ. κατάλ.
21	9 Πα. Ἰωακείμ καὶ Ἄννης, καὶ Σεβηριανοῦ τῶν μαρ.
22	10 Σα. Μητροφώρας, Μητροδώρας καὶ Νυμφοδώρας μαρτ.
+	23 11 Κυ. Θεοδώρας τῆς ὁσίας.
24	12 Δε. Αὐτονόμου ἱερομάρτυρος, καὶ ἀπόδοσις τῶν γενεθλίων τῆς Θεοτόκου.
25	13 Τρ. Τὰ ἐγκαινία τοῦ ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως καὶ Κορνηλίου τοῦ ἑκατοντάρχου.
+	26 14 Τε. Ἡ ἕψησις τοῦ τιμίου Σταυροῦ. Ἀργία καὶ νηστεία.
27	15 Πε. Νικήτα μάρτυρος.
28	16 Πα. Εὐφημίας τῆς μεγαλομάρτυρος.
29	17 Σα. Σοφίας μάρτυρος καὶ τῶν τριῶν αὐτῆς θυγατέρων.
+	30 18 Κυ. Εὐμενίου τοῦ θαυματουργοῦ ἐπισκόπου Γορτύνης.
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	
1	19 Δε. Τροφίμου, Σαββατίου καὶ Δορυμέδοντος μαρτύρων.
2	20 Τρ. Εὐσταθίου μεγαλομάρτυρος συμβίας καὶ τῶν δύο αὐτοῦ υἱῶν.
3	21 Τε. Κοδράτου τοῦ ἀποστόλου καὶ Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου.
4	22 Πε. Φωκᾶ ἱερομάρτυρος.
5	23 Πα. Ἡ σύλληψις τοῦ προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου.
6	24 Σα. Θέκλης τῆς πρωτομάρτυρος.
+	7 25 Κυ. Εὐφροσύνης τῆς ὁσίας.
+	8 26 Δε. Ἡ μετὰστασις Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. Ἀργία.
9	27 Τρ. Καλλιστράτου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ 49 μαρτύρων.
10	28 Τε. Χαρίτωνος ἐμολογητοῦ καὶ Βαρούχ τοῦ προφήτου.
11	29 Πε. Κυριακοῦ τοῦ ἀναχωρητοῦ.
12	30 Πα. Γρηγορίου ἐπισκόπου Μεγάλης Ἀρμενίας.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρ. 11 καὶ ἡ νύξ ὥρ. 13.

Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Σκορπίον.

π. ν.	π. ν.
13	1 Σα. Ἀνανίου τοῦ ἀποστόλου καὶ Ρωμανοῦ μελωδοῦ.
+	14 2 Κυ. Κυπριανοῦ ἱερομάρτ. καὶ Ἰουστίνης τῆς παρθένου.
15	3 Δε. Διονυσίου ἱερομάρτυρος Ἀρειοπαγίτου.
16	4 Τρ. Ἰεροθέου ἐπισκόπου Ἀθηνῶν.
17	5 Τε. Χαριτίνης μάρτυρος.
18	6 Πε. Θωμᾶ τοῦ ἀποστόλου.
19	7 Πα. Σεργίου καὶ Βάχχου τῶν μαρτύρων.
20	8 Σα. Πελαγίας τῆς ὁσίας.
+	21 9 Κυ. Ἰακώβου τοῦ ἀποστόλου καὶ Ἀνδρονικοῦ ὁσίου.
22	10 Δε. Εὐλαμπίου καὶ Εὐλαμπίας τῶν ἀδελφῶν μαρτύρ.
23	11 Τρ. Φιλίππου ἀποστόλου καὶ Θεοφάνους τοῦ Γραπτοῦ.
24	12 Τε. Πρέβου, Ταράχου τῶν μαρτύρων.
25	13 Πε. Κάπρου, Παπύλου, Ἀγαθοδώρου, Ἀγαθόνικης μαρ.
26	14 Πα. Ναζαρίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μαρτύρων, καὶ Κοσμά τοῦ ποιητοῦ.
27	15 Σα. Λουκιανοῦ μάρτυρος.
+	28 16 Κυ. Λογγίνου τοῦ ἑκατοντάρχου μάρτυρος.
29	17 Δε. Ὠσῆ τοῦ προφήτου καὶ Ἀνδρέου ὁσιομάρτυρος.
30	18 Τρ. Λουκᾶ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ.
31	19 Τε. Ἰωὴλ τοῦ προφήτου καὶ Οὐαρίου μάρτυρος.
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	
1	20 Πε. Ἀρτεμίου μάρτυρος, Γερσίου τοῦ ὁσίου καὶ τῆς ὁσίας Ματρώνης τῆς Χρισπολιτίδος.
2	21 Πα. Ἰλαρίωνος μεγάλου καὶ Σωκράτους πρεσβυτέρου.
3	22 Σα. Ἀβερκίου θαυματουργοῦ, τῶν ἐν Ἐφέσῳ 7 παιδῶν.
+	4 23 Κυ. Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου καὶ ἀποστόλου.
5	24 Δε. Ἀρέθα μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
6	25 Τρ. Μαρκιανοῦ καὶ Μαρτυρίου τῶν Νοταρίων.
+	7 26 Τε. Δημητρίου τοῦ μεγαλομάρτυρος. Ἀργία.
8	27 Πε. Νέστορος μάρτυρος.
9	28 Πα. Τερωντίου μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
10	29 Σα. Ἀντασίας Ῥωμαίας τῆς ὁσιομάρτυρος.
+	11 30 Κυ. Ζηνοβίου καὶ Ζηνοβίας τῶν ἀδελφῶν μαρτύρων.
12	31 Δε. Στάχους καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἀποστόλων καὶ Ἐπιμάχου μάρτυρος.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

*Εχων ημέρας 30. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρ. 10 καὶ ἡ νύξ ὥρ. 14.

Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Τοξότην.

	Ν.	Π.
	13	1
	14	2
	15	3
	16	4
	17	5
+	18	6
	19	7
+	20	8
	21	9
+	22	10
	23	11
	24	12
+	25	13
+	26	14
	27	15
	28	16
	29	17
	30	18

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

	1	19
+	2	20
+	3	21
	4	22
	5	23
+	6	24
	7	25
	8	26
+	9	27
	10	28
	11	29
	12	30

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

*Εχων ημέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρ. 9 καὶ ἡ νύξ ὥρ. 15.

Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Αἰγόκερο.

	Ν.	Π.
	13	1
	14	2
	15	3
+	16	4
+	17	5
+	18	6
	19	7
	20	8
+	21	9
	22	10
+	23	11
+	24	12
	25	13
	26	14
	27	15
	28	16
	29	17
+	30	18
	31	19

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

	1	20
	2	21
	3	22
	4	23
	5	24
+	6	25
	7	26
	8	27
	9	28
	10	29
	11	30
	12	31

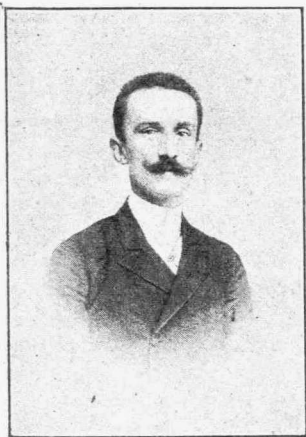
ΚΩΝΣΤ. Φ. ΣΚΟΚΟΥ

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΤΟΥ 1894 ΕΤΟΥΣ

ΕΡΡΙΕΤΗ *

ΝΥΚΤΑ τινὰ τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 18... ἀπεπλεγόμενοι ἐκ Πατρῶν, κατευθυνόμενοι πρὸς τὴν ποιητικὴν νῆσον τῶν ἀνθέων, τοῦ ἔρωτος καὶ τῶν ἀσμάτων. Ἦτο σκοτεινὴ ἀλλὰ γαληνιαία νύξ, παρορμῶσα μυστηριωδῶς καὶ ἰσχυρότατα τὴν ψυχὴν εἰς τὴν γλυκεῖαν ἐκείνην διάθεσιν πρὸς σκέψεις, ἀναπολήσεις καὶ ὄνειρα, τὴν ὁποῖαν καλοῦμεν ῥε μ ε α σ μ ὸ ν καὶ πρὸς ἣν εἶνε ἀδύνατον ν' ἀντιστῆ καὶ τοῦ ἥττον ποιητι-

κοῦ ἀνθρώπου τὸ πνεῦμα. Οὔτε περὶ τῶν ἀστρῶν, οὔτε περὶ τοῦ κύματος πρόκειται νὰ σᾶς λαλήσω. Μὴ φοβῆσθε, διότι πρὸ

* ΣΗΜ. Τὸ ὄνομα τοῦ Εὐγενίου Ζαλοκώστα, γραμματέως νῦν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικῆς πρεσβείας, εἶνε ἀπὸ πολλοῦ ἤδη γνωστὸν ἅμα καὶ συμπαθὲς ἐν τῷ κόσμῳ τῶν γραμμάτων ὡς ἐνὸς τῶν τρυφερωτέρων καὶ κομψοτέρων παρ' ἡμῖν λογογράφων, χαίρομεν δ' ὅτι δίδεται ἡμῖν εὐκαιρία νὰ συμπεριλάβωμεν ὧδε, πλὴν τοῦ ὠραίου ὑπ' ὄψιν δημοσιεύματος, καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ λογίου φίλου καὶ προσφιλοῦς συνεργάτου συμπληροῦντες οὕτω βαθμηδὸν τὴν σειρὰν τῶν προσωπογραφιῶν τῶν ἡμετέρων συνεργατῶν, ὅσοι ἐκπροσωποῦσιν ἄλλως τε καὶ τὴν ἐν Ἑλλάδι φιλολογικὴν κίνησιν καὶ ζωὴν.

ἔμοῦ ἐξήντησαν, μέχρι καὶ τῶν ἐλαχίστων αὐτῆς γραμμῶν, τὴν γοητευτικὴν εἰκόνα, τὴν ὁποίαν ἐμπνέουσιν εἰς φαντασίαν νέου ἀγαλιναγωγῆτον τὰ μυστήρια τῆς ἑλληνικῆς νυκτός καὶ αἱ ποικίλαι ἀπόψεις τῆς θαλάσσης.

Θὰ σὰς γνωρίσω μίαν εἰκοσαετῆ συμπλωτῆρά μου, κόρη ξανθὴν τοῦ βορρᾶ, τὴν ὁποίαν παρελάβομεν ἐκ Πατρῶν διευθυνομένην εἰς Κέρκυραν, ἣτις ἦτο καὶ ἐμοῦ ὁ τελευταῖος σταθμός. Ἦτο ὑψηλὴ, ἐμμελὴς, ἄλλος, ἀλλὰ κυριολεκτικῶς ὄχι ὠραία. Δὲν εἶχε τὸ κάλλος ἐκεῖνο τὸ ἠλεκτρίζον καὶ ἐπιβαλλόμενον, τὸ ὁποῖον ἐμπνέει τοῦ καλλιτέχου τὴν γραφίδα ἢ τὴν σμίλην, ἀλλὰ τὸ ἀρίστον καὶ ἀπερίγραπτον κάλλος, τὸ ὁποῖον ἀναγνωρίζει τις εἰς μίαν γυναῖκα, ὅταν εἶνε εὐφυῆς, ἐπίχαρις καὶ εὐγλωττος.

Ἐβάδιζεν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος μόνη, διότι οὐδένα εἶχε συνοδόν. Ὁ κύριος, εἰς τὸν ὁποῖον ἢ ἐν Πάτραις φιλοξενουσα αὐτὴν οἰκογένεια τὴν εἶχεν ἐμπιστευθῆ καὶ ὅστις μὲ παρουσίασεν εἰς ταύτην ἅμα ἐπιβίβασθεῖσαν, εἶχεν ὑπερβῆ τὸ τεσσαρακοστὸν τῆς ζωῆς ἔτος, κ' ἐπομένως ἠσθάνετο ἠδονικῶτερον τὸν ὕπνον ἀπὸ ὅλα τὰ θεληγῆτρα, τὰ ὁποῖα ἐκείνη καὶ ἐγὼ ἀνευρίσκομεν ἐπὶ τῆς γεφύρας τῆς Ἰριδοῦς ἀγρυπνούντες. Πόσον ὀλίγον διαρκεῖ τοῦ ἀνθρώπου ἡ ζωὴ! Εὐτυχῆς καὶ ὁ ἄνευ ὀνείρων ὕπνος, ὁ παρηγορῶν τὴν ἀπογοήτευσιν τοῦ γήρατος!

— Τί καλά! εἶπεν ἐρχομένη πρὸς με. Θὰ ἔχω ἐπὶ τινὰς ὄρας σύντροφον. Ὅταν εἶμαι μόνη, πρὸ πάντων τὴν νύκτα, μελαγχολῶ χωρὶς νὰ θέλω, ἐνῶ τὸ ἀπορεῦγω μάλιστα.

— Περὶεργον! εἶπον ἐγὼ. Ἐν τούτοις ἔπρεπε νὰ συνεισίστητε, διότι σεῖς ταξιδεύετε πάντοτε μόνη.

— Ἄλλ' εὐρίσκω συντρόφους πάντοτε. Δὲν εἶνε ἀληθές ὅτι, ἕλλην σεῖς, νομίζετε πολὺ παράδοξον νὰ ταξιδεύη μία κόρη ἄνευ συνοδοῦ τινος, ἐκτιθεμένη εἰς τοῦ τυχόντος ἀνδρός τὴν ἐπίθεσιν καὶ τοὺς πειρασμούς; Ἄλλ' εἰπέτε μοι, εἰὰν δὲν ἦμην ξένη, τί θὰ ἐλέγετε εἰὰν εἶχατε συμπλωτῆρα μίαν συμπατριώτιδά σας;

— Πιστεύετε λοιπόν, εἶπα, ὅτι εἴμεθα ἄγριοι εἰς τὴν Ἑλλάδα;

— Ὅχι. Ἀλλὰ σεῖς τὸ εὐρίσκετε πολὺ παράδοξον, διότι

εἶνε ἀσύνηθες ἐν τῇ πατρίδι σας. Βεβαίως καιροφυλακτεῖτε τοιαύτην εὐτυχὴ στιγμήν, νὰ λείπη ὁ σύζυγος, ὁ πατήρ, ὁ ἀδελφός, νὰ κοιμᾶται ὁ συνοδός, ἵνα ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ἀτμοπλοίου, βοηθούσης τῆς νυκτός, ἥτις καθιστᾷ ἥττον ἰσχυρὰν τὴν ἀντίστασιν, διέλθητε ἠδονικῶς ὀλίγας ὥρας. . .

— Ἄλλὰ, δεσποινίς, εἶπα ἐγειρόμενος βιαίως, μὴ λησμονήτε ὅτι σεῖς πρὸ μικροῦ ἤλθετε πρὸς με ζητοῦσα τὴν συντροφίαν μου.

— Μὴ ἐξάπτεσθε! ἡ ψυχρότης μου πρέπει νὰ σὰς καταστείλῃ. Ὁ κύριος, εἰς τὸν ὁποῖον ὀφείλω τὴν εὐχαρίστησιν ὅτι σὰς ἐγνώρισα, μοὶ ἔδωκεν ἠδὴ τὴν εἰκόνα σας. Ἄλλως μοὶ ἐμπνέετε πολλὴν ἐμπιστοσύνην. Ἦθελα νὰ ἦτο δυνατόν νὰ με συνοδεύετε μέχρις Ἰταλίας, διότι, χωρὶς ν' ἀνταλλάξω πολλοὺς μαζὴ σας λόγους, νομίζω ὅτι ἐνόησα ὅτι θὰ εἶχομεν νὰ εἰπώμεν πολλὰ.

Τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ διήρχετο πλησίον ἡμῶν ὁ πλοίαρχος, ἵνα ὀδηγήσῃ τὸν πηδαλιούχον. Ὑποθέτω ὅτι οὐδὲν ἐκ τῆς γαλλικῆς ἀντελαμβάνετο ὁ ἀπλοῦς καὶ ἀγαθός Ὑδραῖος, ἀλλ' ἐνόησα ὅτι παρεξήγησε τῆς συνομιλίας ἡμῶν τὸ ἀντικείμενον. Διότι ἐγέλασε, καὶ πρὶν στραφῆ,

— Διαβολόπαιδο! μοῦ εἶπε τὴν παρελάβεε τὴν Φράγκια!

— Τί εἶπεν ὁ πλοίαρχος; ἠρώτησεν ἐκείνη.

— Ὅτι μέχρι Κερκύρας ἐγγυᾶται. εὐδίων καιρόν.

— Καλὰ, καλά. . . εἶπέ μοι μειδιῶσα. Ἐπειτα δυσηρεστήθητε ὅταν ἔλεγα ὅτι διὰ τὴν μόνωσίν μου ἐκπλήττεσθε πάντες ἐν Ἑλλάδι. Ἄλλ' ὑπέστην πολλὰ τοιαῦτα ἐν τῇ πατρίδι σας, καὶ πολλάκις μὲ ἐστενοχώρησαν αἱ προλήψεις σας καὶ αἱ ἰδέαι σας. Εἰπέτε μοι, τί νομίζετε ὅτι μὲ προκασιζει ἀπέναντί σας;

— Ἡ ἀδιαφορία μου.

— Καὶ διατί ἀδιαφορεῖτε;

Ἐστενοχωρούμην, μὴ δυνάμενος νὰ διατυπώσω τὴν ἀπάντησιν εὐσχημότερον.

Μὲ ἐνόησε καὶ ἐπανάλαβε:

— Πολὺ καλά, δὲν θέλετε νὰ μοῦ εἴπητε ὅτι δὲν ἔχω θέληγῆτρα, οὔτε ἐπαγωγὸν τὸν λόγον. Ἄλλ' ἐπὶ τέλους εἶμαι κόρη, νέος σεῖς, καὶ πάντοτε οἱ νέοι κολακχεύεσθε ὅταν βαθ-

μηδὸν χαλαροῦται ἢ ἀντίστασις καὶ πρόκειται ν' ἀριθμησθε νέαν ἐπιτυχίαν.

— Ἄλλὰ δὲν εἶμαι διατεθειμένος νὰ σᾶς ἀγαπήσω.

Ἡγέρθη αἴφνης καὶ μοι ἔθλιψε τὴν χεῖρα ἐνθερμότερα.

— Σᾶς εὐχαριστῶ, εἶπεν. Εἶμαι γερμανὶς καὶ πολὺ ἐφοβούμην ὅτι δὲν θὰ με ἔννοεῖτε παντελῶς. Χαίρω ὅτι εἴσθε ὁ δευτέρως Ἕλληνας, ὁ ὑπόλοιπος, ἐκτὸς τοῦ ἔρωτος, ἔννοεῖ καὶ φιλιαν πρὸς μίαν γυναῖκα. Ἀναγνώσατε τοῦ Max Müller τὸν Γερμανικὸν Ἔρωτα :

— Ναί, ἀλλ' οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν πρὸς τὸ προκείμενον.

— Δέν με ἔνοήσατε. Ἀπέτυχε ὁ συμπατριώτης μου γράφων τὰς σελίδας ἐκείνας. Ὁ ἔρωτος εἶνε πανταχοῦ ὁ αὐτός, διότι πάντες οἱ ἄνθρωποι, ὅταν εἶνε νέοι, ἔχουσι τὸ αὐτὸ αἷμα. Ὁ ἔρωτος τοῦ Müller, εἰάν διετυποῦτο ἀληθέστερον ἢ ἔννοια, θὰ ἦτο τρυφερὰ φιλία ἀνδρὸς πρὸς γυναῖκα. Πῶς ἔννοεῖτε σεῖς τὸν ἔρωτα :

— Σᾶς ἐνδιαφέρει νὰ τὸ μάθητε ;

— Δέν ἐπιμένω, ἵνα μὴ νομίσθητε ὅτι ἔχω ἀληθῶς ἐνδιαφέρον. Ἄλλ' ἐγὼ ἀποφεύγω νὰ ἐρασθῶ, διότι θὰ ἐπεζήτητον οὕτω τὴν δυστυχίαν δύο συγχρόνως ἀνθρώπων. Δέν γινώσκω μέχρι ποίας παραφροσύνης ἠδύνατο νὰ με ὠθήσῃ ἡ καρδία μου.

— Καὶ ἔμως εἴσθε γερμανὶς !

Ἐγέλασε.

— Νομίζετε σεῖς οἱ Ἕλληνες ὅτι οἱ γερμανοὶ εἴμεθα ψυχροί. Ὅτι ἀγαπῶμεν ὡς διδάσκαλοι, ἀλλὰ δὲν ληρονοοῦμεν ποτέ. Κ' ἐντούτοις θὰ ἦτο δυστυχὴς ὁ εἰλικρινῶς ἀγαπῶν με, διότι μεθ' ὅλην τὴν ἔρωτός μου τὴν παραφοράν, δὲν ἦτο διόλου ἀπίθανον νὰ ἐξυπνήσω μίαν αὐγὴν, νὰ αἰσθάνωμαι παράδοξον στενοχωρίαν, ἀκατάληπτόν τι αἰσθημα ἀπογοητεύσεως, νὰ ἐξετάζω τὴν καρδίαν μου καὶ νὰ μὴ προδίδῃ οὐδ' ἓνα παλμόν, τὴν μνήμην μου καὶ νὰ παρουσιάξῃ συγκεχυμένα εἰκόνας εὐτυχοῦς βίου, ὅστις οὐδὲν ἄλλως νὰ με συγκινήσῃ πλέον. Ἐννοεῖτε τὴν αὐτοκτονίαν ;

— Εἰς παρομοίαν στιγμὴν ;

— Ὅχι. Καὶ ἀπολύτως. Τώρα αἴφνης ἠδυνάμην νὰ πέσω εἰς τὴν θάλασσαν.

— Σᾶς παρακαλῶ ! . . . διότι δὲν θὰ σᾶς ἀκολουθήσω.

— Ὅταν πρόκειται νὰ σώσῃτε μίαν κόρην :

— Ἄλλ' ὅταν πνιγόμενος οὔτε αὐτὴν θὰ ἐπαναφέρω εἰς τὴν ζωὴν :

— Σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὴν εἰλικρίνειαν. Δέν δύναμαι οὐχ ἦττον νὰ σᾶς ἀποκρύψω ἓνα φόβον μου. Εἶπα πολλά, πλείότερα ἄρ' ὅσα σεῖς εἶπατε. Εἰς τὰς πρώτας συναντήσεις νέου καὶ κόρης παρεμβάλλεται τις κατὰ πρώτον ἀντίστασις, τὴν ἀντίστασιν δὲ ταύτην προτάσσετε τώρα σεῖς. Μήπως εἶνε ὄπλον ἐναντίον μου ;

— Πιστεύσατέ με ὅτι δὲν σᾶς ἀγαπῶ.

— Καλὰ. Πολλάκις ὑποκρύπτει ἡ ψυχὴ ἄλλα, καὶ ἄλλα λέγει ἢ γλώσσα, ἀκριβῶς τὰ ἐναντία. Μήπως ἡ φιλία τῆς γερμανίδος συμπλωτῆρος σας νομίζετε ὅτι εἶνε εὐσχημὸς τις...

— Δέν κολακεύομαι ὅτι με ἀγαπᾶτε.

— Σᾶς εὐχαριστῶ, εἶπε. Κ' ἐγερθεῖσα μοῦ ἔθλιψεν ἐκ δευτέρου θερμῶς τὴν χεῖρα, κατῆλθεν ἐσπευσμένη τὴν κλίμακα καὶ ἔμενον πάλιν μόνος.

Μ' ἐπλησίασεν ὁ πλοίαρχος :

— Δέν μου λέγετε, παιδί μου, τί εἶχεν αὐτὴ ἡ τρελὴ με τὴν θάλασσαν ;

— Ἦθελε νὰ πέσῃ.

— Διὰ νὰ σοῦ δείξῃ ὅτι σὲ ἀγαπᾶ ;

— Διὰ νὰ με πείσῃ ὅτι δύναται νὰ αὐτοκτονήσῃ χωρὶς νὰ τὸ συλλογισθῇ.

— Καὶ σὺ βέβαια θὰ τὴν ἐπεισες ὅτι εἶνε καλλίτερα νὰ κοιμηθῇ ἐστὶν ἀγκαλιὰ σου.

Ἐμειδίασα. Ἦτο ἀγαθὴ καρδία, ὡς εἶνε ὅλοι οἱ ναῦται, ὁ πλοίαρχος.

Κατελίπομεν τὴν ὠραίαν Ζάκυνθον, παρεμείναμεν ἡμίσειαν ὥραν ἐν τῷ λιμένι τῆς μελαγχολικῆς Κεφαλληνίας, ὀλίγιστα λεπτὰ πρὸ τοῦ μικροῦ ἐκεῖνου βράχου τῶν Παξῶν, καὶ εἰσηρχόμεθα εἰς τὸν λιμένα τῆς Κερκύρας. Ἦτο δεκάτῃ τῆς νυκτός, πάντοτε δὲ με γοητεύει ἡ ἀπὸ τοῦ καταστρώματος ἀτμοπλοίου, εἰσερχομένου ἡρέμα, ἀποφῆς λιμένος φωταγωγημένου ἀντανακλῶντος μακρὰς γραμμὰς φωτός ἐπὶ τῆς ἡρέμου ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης.

Καθ' ὄλην τὴν ἡμέραν δὲν εἶχον συναντηθῆ μετὰ τῆς ξένης. Τὴν εἶδα μόνον συνδιαλεγομένην ἀπαύστως καὶ ζωηρῶς μετὰ τινος ἑλληνίδος, τὴν ὅποιαν τὴν πρῶταν μάλιστα εἶχε γνωρίσει. Συνέπεσε πολλάκις νὰ διέλθω πρὸ αὐτῆς. Θὰ ἐνόμιζέ τις ὅτι οὐδέποτε εἶχον συναντηθῆ πρότερον. Ἄλλ' εἶμαι τοῦλάχιστον βέβαιος ὅτι τὴν πρῶταν ἐκείνην δὲν εἶχεν ἐγερθῆ μὲ αἰσθημά τι ἀπογοητεύσεως.

Διετέλουν ὑπὸ τὴν ἐπίρροιαν τοῦ παραδόξου ἐκείνου καὶ ζωηροῦ χαρακτήρος. Ἦτο ἀδύνατον νὰ συλλάβω μίαν τινὰ ἔννοιαν αὐτοῦ ἀκριβῆ. Ἦτο ψυχρὰ ὡς πάγος, ἀλλ' ἅμα ἀπεκαλύπτετο ὡς λάβα καίουσα. Κόρη μὲ πῆραν γυναικὸς τελείας, γυνὴ μὲ ἐλαφρότητα πλήρη παιδός.

Ἐπρόκειτο νὰ ἐπιβῶ τῆς λέμβου, ὅτε ἤκουσα τὸ ὄνομά μου. Ἐστράφη καὶ εἶδα σπεύδουσαν πρὸς με τὴν ζωηρὰν συμπλωτῆρά μου.

— Λοιπὸν ἀποχωρίζομεθα, μοι εἶπε, τείνουσά μοι τὴν χεῖρα.

— Χωρὶς νὰ κατορθώσω, ἀπήνησα, νὰ σὰς ἐννοήσω παντελῶς. Ἐσκεπτόμην ὄλην τὴν ἡμέραν εἰς μάτην.

— Προσέξατε! Ἐγὼ οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν σὰς ἐσυλλογίσθην ἀπὸ χθὲς τὴν νύκτα. Εἶνε τὸ πρῶτον βῆμα! ὅταν τις σκέπτηται τι δηλοῖ ὅτι κάπως προσεκολλήθη εἰς αὐτό. Εἰπέτε μοι ἀληθῶς—μετὰ μίαν στιγμὴν ἀποχωρίζομεθα διὰ παντὸς βεβαίως—μήπως μὲ ἠγαπήσατε;

— Ἦτο ἀδύνατον πρὶν σὰς ἀντιληθῶ.

— Μήπως νομίζετε ὅτι σὰς ἠγαπήσα ἐγὼ;

— Οὐδὲ τοῦτο.

Μοὶ ἔσφιγξε τὴν χεῖρα καὶ ἐβάδισε πρὸς τὴν κλίμακα. Αἶφνης ἐπανέστρεψε:

— Θὰ μοι εἴπητε μίαν ἀλήθειαν;

— Σὰς τὸ ὑπόσχομαι.

— Μὲ νομίζετε τρελὴν. Δὲν εἶνε ἀληθές;

— Αὐτὸ ἀκριβῶς ἐσκεπτόμην, τῆ εἶπα καγγάζων.

Ἀπῆλθε χωρὶς νὰ ἐπαναστρέψῃ πλέον, καὶ μετ' ὀλίγον τὴν ἠκολούθησα. Δύο δὲ λέμβοι, αἱ τελευταῖαι ἀπομείνανσαι, ἐτάρασσον διὰ τοῦ ἐρρυθμοῦ τῶν κωπῶν δούπου τῶν τὴν ἤρμιαν τῆς νυκτός. Τὴν ἐπαύριον, περὶ τὴν ἐσπέραν, ἀπέπλεον

ἐκ τοῦ λιμένος τῆς Κερκύρας τὸ Ἰταλικὸν τοῦ Florio διὰ Βρεντήσιον. Συνέπεσε νὰ θεῶμαι τὴν θάλασσαν ἀπὸ τοῦ παραθύρου τοῦ οἴκου, ὅστις μ' ἐφιλοξένηει, κ' ἐνθυμήθην συμπλωτῆρας τὴν παράδοξον συμπλωτῆρά μου.

Κάτι ἀληθῶς μὲ συνέδεσε πρὸς τὴν ἀκατάληπτον ἐκείνην κόρην.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει.

ΕΥΓ. Γ. ΖΑΛΟΚΩΣΤΑΣ

Μεταξὺ ὑπηρετῶν;

— Ρε Γιάννη, τί φασσαχία, τί θόρυβος εἶναι αὐτὸς ἐπάνω ἔς τὴν σάλα;

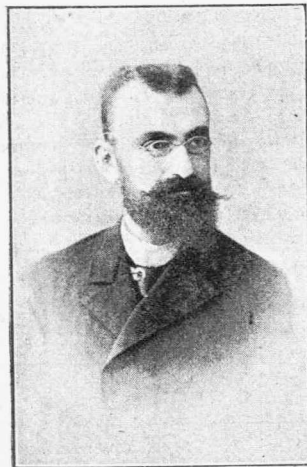
— Ἐέρω κ' ἐγὼ! ἢ τὰ σκυλιὰ οὐρλιάζουνε ἢ θὰ τραγουδῇ ἡ Κυρία! . . .

ΤΟ ΜΝΗΜΕΙΟΝ ΤΟΥ ΦΙΛΟΠΑΠΠΟΥ

ΟΤΑΝ ὁ ἥλιος σβύνη πιά κι' ἀρχίζη τὸ σκοτάδι, ἀπὸ τοὺς Στύλους τοῦ Διὸς, ποῦ κάθουμαι τὸ βράδυ, θωρῶ 'ς τὸ λόφον του ἐκεῖ ὀλόρθο τὸ μνημεῖο τοῦ Φιλοπάππου, 'ὄαν βαρὺ, ἀκίνητο στοιχεῖο 'σὰ σχῆμ' ἀνθρώπου φαίνεται μεγάλο, ποῦ ἀπομένει ἀπ' τοὺς ἀρχαίους χρόνους του, μὲ κεφαλὴ σκυμμένη, νὰ βλέπη τὸ τί ἦτανε, τί 'χάθηκ' ἀπ' ἐμπρὸς του, νεκρός, ποῦ οὔτε νὰ ταφῆ τὸν ἄφησ' ὁ καιρὸς του, καὶ νὰ κυττάζη, φάντασμα, κι' ἀκόμα νὰ κυττάζη πῶς ὁ Καιρὸς καὶ τοὺς ναοὺς καὶ τοὺς θεοὺς ἀλλάζει, καὶ ν' ἀπορῆ πῶς 'σβύστηκε καὶ ν' ἀπορῆ πῶς μένει ὁ τόσος Κόσμος, ποῦ ποτε δὲν ἦταν νὰ πεθαίνη καὶ ὅμως τόσο ἐρείπιο τοῦ σώζεται ἀκόμα κι' ἀφοῦ ἡ ἀθανασία του ἐτριψόθηκε σὲ χῶμα! . . . Τὶ πόνος εἰς τὴ σκοτεινιά μου φαίνεται, τι πόνος, ἐκεῖνος ὁ κατὰδικος νὰ στέκετ' ἐκεῖ μόνος, ἀμίλητος, ἀστέναχτος, νὰ βλέπη κάθε βράδυ τὶ χάθηκε, τί ἀπόμεινε 'ς τῆς νύχτας τὸ σκοτάδι!

ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΣ

ΔΙΑΤΙ ΓΕΛΩΜΕΝ ;

ΑΛΛΟΚΟΤΟΣ τῆ ἀληθείᾳ χαρακτήρ ὁ φίλος μου Γ...! Γελᾷ καὶ ἔλονεν γελᾷ· σὲ βλέπει καὶ γελᾷ, τῷ ὁμιλεῖς καὶ γελᾷ, ὀργίζεσαι ἐναντίον του διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸς καγγάζει. Νομίζεις ὅτι ὁ εὐρύτερος αὐτοῦ θώραξ καὶ ἡ ἡμισφαίροειδὴς γαστήρ εἶναι ὑπερμεγέθους ἀσκὸς πλήρης γέλωτος, ἐκχειλίζοντος καὶ μηδέποτε καταναλισκομένου. Ἠρώτησά ποτε αὐτὸν διατί καὶ ἄνευ ἀφορμῆς γελᾷ, καὶ ἐδέησεν ἐπὶ ὤραν ὀλόκληρον ν' ἀκροῶμαι αὐτοῦ ἀναπτύσσοντος οἰονεὶ διδάσκοντός με *sui generis* φιλοσοφικὸν σύστημα περὶ γέ-

λωτος. "Ὅ,τι περὶ γέλωτος ἐερόθη ἡ ἐγγραφή τὸ γνωρίζει ἀπὸ στήθους, ἀποδεγόμενος, ἐννοεῖται, καὶ ὑποστηρίζων τὰ ὑ π ἔ ρ, ἀποκρούων δὲ καὶ καταπολεμῶν τὰ κ α τ ᾶ.

— Μὲ ἐρωτᾷς διατί γελῶ, μοὶ ἔλεγεν· ἀγνοεῖς λοιπὸν ὅτι il n'y a de hommes gens que ceux qui rient, ὡς λέγει που ὁ P. Courier. "Ἄλλως τε συμφωνῶ τῆ γνώμῃ τοῦ Chamfort εἰπόντος ὅτι la plus perdue de toutes les journées est celle où l'on n'a pas ri· γελῶ λοιπὸν διὰ νὰ μὴ χάνω εἰς μάτην τὸν καιρὸν. Πολλοὶ μοὶ λέγουν ὅτι τὸ γελᾶν κατὰ κόρον εἶναι ἐλάττωμα· πόσον πλανῶνται! Εἶναι πλεονέκτημα, φίλε μου, εἶναι μέγα προ-

σόν, είναι faculté caractéristique de la supériorité de l'homme, ως προσφυστάτα ἀπεφάνθη ὁ Toussenel. Μάθε να γελᾷς μὴ λησμονῶν τὸ τοῦ A. Karr, le rire et la gaieté sont une nécessité pour l'homme. "Ἐπειτα ὁ γέλωσ προδίδει εὐγένειαν αἰσθημάτων τῆς ψυχῆς, δηλοῖ εὐλακρύνειαν, ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις ὁ γέλωσ εἶναι δεῖγμα εὐφυΐας: les sots ne savent pas rire, εἶπεν ἡ κυρία E. de Girardin, καὶ δὲν ἔχει ἄδικον μολοντί εἶναι γυνή. Μάθε, σοὶ ἐπιναλαμβάνω, νὰ γελᾷς, σὲ βεβαίω δὲ ὅτι δὲν θὰ μετανοήσῃς; θὰ ἴδῃς ὅτι διὰ τοῦ γέλωτος θὰ χρησιμοποίησ ὡς οἶόν τε κάλλιον τὸν καιρὸν σου διότι

Les moments que l'on passe à rire
sont les mieux employés des tous

εἶπεν, ὀρθότατα κατ' ἐμέ, ὁ Regrand. "Ἄλλως τε, ἀγαπητέ, ὁ γέλωσ εἶναι τὸ ἀντιφάρμακον πάσης θλίψεως καὶ ὀδύνης: εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὸν ἄνθρωπον τὸν ἐννοοῦντα νὰ ζήσῃ ὅπως δήποτε εὐχαριστημένος. Εἰξέυρεις τί εἶπεν ὁ Michelet; ἀκουσον: Le rire est une fonction essentielle de notre nature; comment porter la vie si nous ne pouvons rire tout au moins parmi nos douleurs? Εἶπέ μοι, σὲ παρακαλῶ, τί κερδίζει ὁ σύνοφρος καὶ ὁ ἀγέλαστος; τίποτε: τὸνναντίον χάνει καὶ πολὺ μάλιστα. "Ἐγὼ δὲ ὑπ' ὄψει ὅτι πρέπει, σοὶ ἐπιβάλλεται νὰ γελᾷς τώρα, διότι θὰ ἔλθῃ ἐποχή, καθ' ἣν δὲν θὰ δύνασαι πλέον νὰ γελᾷς.

Tout change avec le temps; on
ne rit pas toujours;
On devient sérieux au déclin
des beaux jours.

εἶπεν ὁ πολὺς Βολταῖρος. Τί; πρέπει ἄρα νὰ ἦναι τις εὐτυχίας διὰ νὰ γελᾷ; Τότε σὲ βεβαίω ὅτι τρέχει τὸν κίνδυνον ν' αποθάνῃ χωρὶς νὰ γελᾷσῃ: τὸ εἶπε καὶ ὁ La Bruyère:

Il faut rire avant d'être heureux,
de peur de mourir avant d'avoir ri.

Καὶ ἐξηκολούθησεν ἐπὶ πολὺ ἀπαριθμῶν μοι γνωμικὰ καὶ σητὰ καὶ ἀξιώματα καὶ παροιμίας, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς. Καὶ δὲν ἴσχυσε μὲν οὐδὲ διὰ τῆς ρητορικῆς οὐδὲ διὰ τῆς **γελαστικῆς** αὐτοῦ δεινότητος νὰ μοὶ μεταδώσῃ τὸν πρὸς τὸν γέλωτα ἀκάθεκτον αὐτοῦ ἔρωτα, μοὶ ἐνέπνευσεν ὁμως τὴν ιδέαν νὰ γράψω

ὀλίγα τινὰ περὶ γέλωτος διὰ τὸ προσφιλές μοι Ἑθνικὸν Ἡμερολόγιον τοῦ κ. Σκόκου.

Τοῦ γέλωτος διακρίνονται δύο εἶδη. Τὸ μὲν εἶναι ἀποτέλεσμα εὐθύμου διαθέσεως τῆς ψυχῆς, ἐνδομύχου εὐχαριστήσεως, χαρᾶς ὑπερβαλλούσης, ὅτε ὁ ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας διατελῶν γελᾷ καὶ ἐπὶ τῇ ἐλαχίστῃ ἀφορμῇ. Ἡ θάλλουσα ὑγεία, ἡ νεότης, ἡ ἀμεριμνία καὶ ἡ ἐλευθερία εἶναι οἱ κυριώτατοι παράγοντες τῆς τοιαύτης διαθέσεως. Ἰδετε τὰ δύο ἐκεῖνα κοράσια ἀφρόντιδα περιπλανώμενα ἀνὰ τοὺς ἀγρούς καὶ γελῶντα. "Ἐν πτηγὸν πετᾶ ἀπὸ τινος δένδρου εἰς ἄλλο: τὸ βλέπουν καὶ γελῶσιν Ἀκροῶνται τοῦ ἡδέος ψιθύρου ρυακίου ἡρέμα ρέοντος καὶ γελῶσι. Συναντῶσι ποιμένα τῆν ποιμνὴν αὐτοῦ ὀδηγοῦντα καὶ ἐκρήγγυνται εἰς ἀκράτητον γέλωτα. "Ἄδουσι, τρέχουσι, πηδῶσι καὶ γελῶσι καὶ ἰλονεν γελῶσι . . . μὴ ἀναλογιζόμενα τὸ μέλλον, ἀφοῦ δι' αὐτὰ μόνον παρὸν ὑπάρχει.

Τὸ δ' ἕτερον εἶδος τοῦ γέλωτος εἶναι ὅλως διαφόρου φύσεως: εἶναι δὲ τοῦτο ἀποτέλεσμα τοῦ **γελοίου**, ὅπερ ὀρώμεν ἐν τοῖς πράγμασιν ἢ τοῖς ἀτόμοις.

"Ἀλλὰ τί ἐστὶ **γελοῖον**; "Ἰνα τὸν ὀρισμὸν τούτου δῶμεν, δεόν νὰ γνωρίσωμεν πρότερον ποῖα τὰ πράγματα τὰ προκαλοῦντα τὸν γέλωτα. Εἶναι δὲ ταῦτα πολλὰ ἔχοντα ἓνα κοινὸν χαρακτήρα: ἀρκεῖ νὰ φέρωμεν παραδείγματά τινα. Σημειωτέον ὁμως ἐν πρώτοις ὅτι γελῶμεν ὅτε μὲν δι' αὐτὰ τὰ πράγματα, ὅτε δὲ διὰ τὸν τρόπον, δι' οὗ ταῦτα παρίστανται διὰ τοῦ λόγου.

Καὶ δὴ γελῶμεν ἀκούοντες εὐφυῶ τινὰ βωμολοχίαν ἢ ἄλλον ἀστεϊσμὸν ἢ καὶ χυδαϊότητα. Τοῦτο εἰδότες οἱ κωμικοὶ ποιηταὶ πάντες φροντίζουσιν ἐπαρκῶς ν' ἀλατίζωσι διὰ τοιοῦτου ἀλατος τὰ κωμικὰ αὐτῶν ἔργα, ὥστε νὰ κινήσωσι τῶν γέλωτα τῶν θεατῶν. Ἰστέον ὁμως ὅτι τοῦ βωμολοχικοῦ ἀλατος ἡ δόσις δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίνῃ ὀριά τινα, πέραν τῶν ὁποίων, προσβαλλομένης τῆς αἰδοῦς, ὁ γέλωσ ἀντικαθίσταται ὑπὸ ἀνανακτῆσεως καὶ ὀργῆς. Τοῦτο ἰδίως δεόν νὰ ἔχωσιν ὑπ' ὄψει οἱ ἡμέτεροι σύγχρονοι ποιηταί, ἰδιαιτάτα δὲ οἱ κωμειδουλιογράφοι, τινὲς τῶν ὁποίων (οἱ πλεῖστοι ἴσως), αἰφνης ὡς τοιοῦτοι **ξετρυπῶσαντες**, νομίζουσιν ὅτι τὸ ἀστεῖον ἔγκειται ἐν τῷ αἰσγρῷ καὶ τῷ φαύλῳ καὶ τῷ ἀκόσμῳ: οὕτω δὲ ἔργα αὐτῶν καθίστασιν οὐ μόνον ἀηθῆ, ἀλλὰ ἱκανὰ ἔστιν ὅτε νὰ ἐλχύσωσι τὴν προσοχὴν καὶ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κυρίου παρὰ πλημμελειοδίκαις εἰσαγγελέως εἰς ἐφαρμογὴν τοῦ 272 ἄρθρου τοῦ Ποινικοῦ νόμου, καθ' ὃ: «Ὅστις

πρὸς κοινὸν σκάνδαλον ἢ ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ παρασύρῃ ἄλλους, βλάπτει τὰ ἦθη, διαδίδων ἀκόλαστα συγγράμματα ἢ συμβολικὰς παραστάσεις, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἐνὸς ἔτους κτλ. κτλ.»

Γελῶμεν εἶτα διὰ τὰ σωματικὰ ἐλαττώματα καὶ τὰς διαμαρτίας τῆς διαπλάσεως, ἂν μὴ, ἐννοεῖται, συνεπάγονται ἀναπήριαν ἢ βλάβην τῶν ζωικῶν λειτουργιῶν, ὅτε τὸν οἶκτον καὶ οὐχὶ τὸν γέλωτα κινουῖσιν. Ἡ δυσαναλογία, φέρ' εἰπεῖν, ἐν τοῖς χαρακτηριστικοῖς τοῦ προσώπου κινεῖ εἰς γέλωτα ὡς καὶ ἡ ζωώδης ἔκφρασις. Διὸ ἐκ τῶν κυριωτάτων προσόντων τῶν κομικῶν υποκριτῶν εἶναι ἡ εὐχέρεια περὶ τὸ μεταβάλλειν οὕτως τὴν φυσιογνωμίαν, ὥστε νὰ κινήσῃ τὸν γέλωτα. Ὁ Παντόπουλος, ἐπὶ παραδείγματι, προκαλεῖ ἄσθεστον τὸν γέλωτα καὶ πολλαγοῦ μὲν, ἀλλὰ καὶ ὡς δημοδιδάσκαλος τοῦ δήμου Παρακαμπυλίων ἐν τῇ κωμῳδίᾳ *Ζητεῖται ἠπέρτης* τοῦ φιλάτου Μπάμπη Ἄνινου. — Ἄλλὰ καὶ ἡ ἄγαν εὐφρῆς μορφή γίνεται ἀφορμὴ γέλωτος. Παρατηρήσατε (ἂν ἐπὶ τούτου ἔχητε ἀντίρρησιν τινα) τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον, τοῦ ὁποῖου τὸ ὑπερβαλλόντως εὐρὺ μέτωπον προσδίδει τὴν ἀξύτητα τοῦ νοῦς, οἱ δὲ ἀπαστράπτοντες ὀφθαλμοί, οἱ ἀνάσως ἐν τοῖς κόγχοις αὐτοῦ περιστρεφόμενοι, ὑποδηλοῦσιν ὅλην τοῦ πνεύματος αὐτοῦ τὴν ἔκτασιν, καὶ εἰμὶ βέβαιος ὅτι ἀκούσιως ὡς ἐξ ἐνοστίχτου θὰ γελάσῃτε, ἐκτός ἂν ἀνήχητε εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀγελάστων καὶ συννεφεσθῶν ἀνθρώπων· ἀλλὰ καὶ πάλιν στοιχηματίζω ὅτι θὰ χαμογελάσῃτε.

Γελῶμεν ἐπίσης διὰ τὰ τοῦ χαρακτῆρος ἐλαττώματα καὶ τὰς ιδιοτροπίας. Ἐννοεῖται ὅμως ὅτι εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐλαττωμάτων τούτων τῶν προξενούντων γέλωτα δὲν περιλαμβάνονται ἡ μοχθηρία, ἡ σκληρότης καὶ τὰ παραπλήσια τούτοις καὶ αὐτὴ ἔτι ἡ ὑποκρισία. Γέλῃ τις οὐχ ἤττον μὲ τὸν ἄκρως δειλόν, μὲ τὸν μέθυσον καὶ τὸν ἄγαν ἐλευθέριον τὰ ἦθη κτλ.

Γέλωτα προξενουσι καὶ ἡ τοῦ πνεύματος ἀσθένεια καὶ πάντα τὰ ταύτῃ συμφορῇ ἐλαττώματα, ἅτινα ὅσω καὶ ἂν ᾧσιν ἐκπερασμένα οὐδέποτε καθίστανται ἐπιβλαβῆ ἢ ἐπαχθῆ, καθάπερ τ' ἀνωτέρω βαρέα τοῦ χαρακτῆρος ἐλαττώματα.

Πᾶσι τούτοις προσθέσωμεν τὰ παντοῖα συμβάματα τὰ ἄλλοις συμβαίνοντα, ἀρκεῖ νὰ μὴ ᾧσιν οὐδὲ λίαν ὀδυνηρὰ οὐδὲ σοβαρὰ, ὅτε θλιβόμεθα διὰ τὸ πάθημα τοῦ ἄλλου οὐδαμῶς δὲ γελῶμεν. Καὶ ὁ γὰρ **γελῶμεν**, ἐπὶ παραδείγματι, δι' ἠθοποιῶν συμπεριφερόμενον ἐπὶ σκηνῆς, διὰ παιγνῆς ἢ κωμικοῦ συλλογισμοῦ *μαξιλαροῦ* κτλ., διὰ κλέπτῃν ἐπ' αὐτοφώρῳ συλλαβανόμενον, ἰδίᾳ δὲ διὰ . . . σύζυγον ἀπατώμενον. (Ἄλθῶς ἀνεξάντλητος πηγὴ γέλωτος εἶναι

αἱ συζυγικαὶ ἀπιστίαι!). **Γελῶμεν** ἐπίσης ἐπὶ τῷ θεάματι ἀνθρώπου που παραπατοῦντος καὶ πίπτοντος ἐν μέσῃ ὁδῷ, ἂν μὴ, ἐννοεῖται, τούτου ἐθραύσθη τὸ σκέλος ἢ ἐξηθρῶθη ἡ χεὶρ ἢ ἐρρηγῆθη τὸ κρανίον.

Καὶ ὁ χαρακτῆρ δ' ἐν γένει ἀτόμου τινος, ἐμφανιζόμενος ἡμῖν ὑπέρτερος ἢ ὑποδέστερος τοῦ δέοντος, προξενεῖ γέλωτα. Βεβαίως θὰ γελάσῃτε βλέποντες δεκαετῆ νεανίαν σοβαρεύμενον καὶ ἠθικοκοινωνολογούντα, ἢ μικρὸν παῖδα ἀναγινώσκοντα πολιτικὴν ἐφημερίδα καὶ κρίσεις ἐκφέροντα περὶ τῆς πολιτικῆς ἡμῶν καταστάσεως· θὰ γελάσῃτε ἐπίσης μεταβαίνοντες παρὰ τινι δικαστῇ, ὃν γνωρίζετε σοβαρὸν καὶ ἐπιβλητικόν, καὶ εὐρίσκοντες αὐτὸν καλλιεργούντα κινάρας. Ἐν ἐνὶ λόγῳ **γελῶμεν** δι' ἐκείνους, οἵτινες εἴτε ὑπεράνω τῶν συνθηκῶν καὶ τῆς ἡλικίας αὐτῶν θέλουσι ν' ἀνέλθωσι, εἴτε εἰς ἔργα ἀνάξια τῆς περιώπῃς αὐτῶν κατατιβάσονται.

Ἦδη ἐκ τῶν ἀνωτέρω παραδειγμάτων, ἅτινα ἐπ' ἄπειρον δυναταὶ τις νὰ πολλαπλασιάσῃ, συναγεται ὁ ὅρισμός τοῦ γελίου:

Εἶναι ἀσά γε **γελῶν** ἡ κατάστασις ἀτόμου τινος ἢ πράγματος, ἣς δὲν εἶναι τοιαύτη οἷα ἔδει νὰ ᾧται;

Ἄλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ **γελῶν** συγγέεται μετὰ τοῦ *δυσαιδῶς* καὶ τοῦ *ἀνηθίκου*. — Ἐξετάσωμεν ἀκριβέστερον τὸ πρῶγμα.

Τὸ *ἀνηθικόν*, τὸ *κακὸς*, τὸ *αἰσχρὸν* ἐν πλήρει ἀντιθέσει πρὸς τὸ ὀρθόν καὶ τὸ δίκαιον διατελεῖ· ἄρα εἰς ἀγανάκτησιν καὶ ὀργὴν κινεῖ, οὐδαμῶς δὲ εἰς γέλωτα. Τὸ δὲ *δυσαιδῶς* ἐμφανίζεται ἡμῖν ἑστερημένον ἀναλογίᾳ, μέτρου καὶ εὐρυθμίας· ἀλλὰ καὶ τὸ **γελῶν** ἐπίσης. Ὑπάρχει ἐν τούτοις διαφορὰ τις μεταξὺ τούτων, ἔγκειται δ' αὐτὴ ἐν τῷ πνεύματι τῷ ἀντιλαμβανόμενῳ τοῦ πράγματος. Ὁ νοῦς ἀνακαλύπτει τὰ τῶν ἀτόμων ἢ τῶν πραγμάτων ἐλαττώματα, ὅτε δυοῖν θάτερον, εἴτε φιλοσοφικῶς ἐξετάζει τὴν περίστασιν οἰνεῖ οἰκτεῖρων τὴν ἄλλειψιν τῆς ἀναλογίας, τοῦ μέτρου ἢ τῆς εὐρυθμίας, τότε δὲ ὡς *δυσαιδῶν* ἀντιλαμβάνεται τῶν ἐν λόγῳ ἐλαττωμάτων, εἴτε, τούναντιον, ἀδιαφόρως βλέπει αὐτὰ ὑπὸ τὴν ἔσφιν τῆς καθαρᾶς αἰσθητικῆς, ἄνευ σκέψεως τινος φιλοσοφικῆς ἢ ἠθικολογικῆς, καὶ τότε τὸ παρατηρούμενον ἐλάττωμα ἀποβαίνει αἴτιον ἰλαρότητος, εἶναι τουτέστι **γελῶν**. Ὁ γέλως λοιπὸν εἶναι ἡ ἀντίδοσις τῆς αἰσθητικῆς δυνάμεως τῆς τάξεως (τῆς ἀναλογίας, τοῦ μέτρου, τῆς εὐρυθμίας) τιτωσχομένης ἐκ τῆς θέας τῶν ἀτόμων ἢ τῶν πραγμάτων. Ὅσῳ δ' εὐφρέ-

στερος ὁ ἄνθρωπος, ὅσῳ μᾶλλον καλλιτέγνης, δύναται τις εἰπεῖν, τόσῳ μᾶλλον ἰκανώτερος εἶναι εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ γέλωτος. Οἱ σατυρικοὶ καὶ οἱ εἰρωνες ἐν γένει, οἱ ἔχοντες τὴν αἰσθησιν καὶ ἀντίληψιν τῆς τάξεως σαφῆ, ἂν εὐχερέστερον ἐπαλαίοντον ἐκ τῶν ἐλαττωμάτων (τῆς ἐλλείψεως τῆς ἀναλογίας, τοῦ μέτρου, τῆς εὐρυθμίας), θὰ καθίσταντο ἦττον μὲν γελοῦντες, μᾶλλον δὲ σοβαροί, τοῦτο δὲ διότι ἡ ἐξεγειρομένη εὐαίσθησις θὰ παρέλυσεν τὴν δρᾶσιν καὶ τὴν ἐνεργεσίαν τῆς αἰσθητικῆς δυνάμεως. Πᾶς τις περὶ τοῦτου πείθεται μελετῶν τοὺς ἐξοχωτέρους τῶν σατυρικῶν, ὡς τὸν Μολιέρου, ἐπὶ παραδειγματι. Θὰ ἴδῃ τούτέστιν ὅτι ὁ γέλωτος παρ' αὐτοῖς εἶναι οἰονεὶ ἐκλαμψις, ἀστραπή, ἣν γινώσκουσι νὰ διαθέτωσι προσηκόντως· τῆς ἐκλάμψεως ὅμως ταύτης ἔπεται μελαγχολία ἕστην ὅτε μακρὰ.

Ὁ γέλωτος ὑποβοηθεῖται καὶ ἐνισχύεται τοῦ γελοίου ἀντικειμένου ἐμφανιζομένου ἀπροόπτως καὶ ἀποτόμως. Ἰσχύει δὲ καὶ δεσμὸς, ἀδιόρατος ἴσως, πλὴν ἀναμφισβήτητος, μετὰ τῆς ἐκπλήξεως καὶ τῆς ἰλαρότητος. Ἐνίοτε ἀρκεῖ ἀντικείμενον τι, ἀδιάφορον ἄλλως τε, ν' ἀποκαλυφθῆ αἰφνης, ἐνῶ οὐδαμῶς ἀναμένομεν αὐτό, διὰ νὰ γελάσωμεν. Ὁμίλος σοβαρῶν ἀνθρώπων συζητεῖ περὶ σπουδαίου τινος ἀντικειμένου, περὶ τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τοῦ τόπου, φέροντες πάντες οἰκτεροῦσι τὴν ἀθλιότητα, εἰς ἣν περιήλθε τὸ ταλαίπωρον τοῦτο βασιλεῖον καὶ περιδεεῖς διορῶσι τὸ μέλλον. Αἰφνης ἐν μέσῳ τούτων εἰσπρῶν ἐν κυνάριον, ἢ ἄλλο τι πρᾶγμα ἢ ἀντικείμενον, οἱ δ' ἀποτελοῦντες τὸν ὄμιλον παραχρῆμα λησμονοῦσι τὸ ἀπασχολοῦν αὐτοὺς θέμα καὶ γελοῦν. Ἀλλὰ τὸ κυνάριον εἶναι γελοῖον; Βεβαίως ἔχι· ἤκουσαν ὅμως τῆς ἀπροδόκιμος αὐτοῦ παρουσίας νὰ προκαλέσῃ τὸν γέλωτα ἕνεκα τῆς ἐκπλήξεως, ἣν συνεπήγαγεν. Ἐνταῦθα ἡ ἐκπλήξις συγγέεται μετὰ τῆς ἰλαρότητος.

Ὁ δαιμόνιος Ἀριστοτέλης ἐν τῇ ποιητικῇ λέγει: « Τὸ γὰρ γελοῖον ἔστιν ἁμαρτημαὶ τι καὶ αἰσχος ἀνώδυνος καὶ οὐ φθαρτικός, οἷον εὐθὺς τὸ γελοῖον πρόσωπον αἰσχροῦν τι καὶ διεστραμμένον ἄνευ οδύνης». Ὁ ὀρισμὸς οὗτος εἶναι μὲν κατὰ βάθος ὀρθός, δὲν εἶναι ὅμως καὶ ἀκριβής. Βεβαίως γελοῦμεν δι' ἁμαρτημαὶ τι καὶ αἰσχος ἀνώδυνος· πλὴν ταῦτα εἶναι ἀντικείμενα μόνον τοῦ γελοίου. Δυστηρῶς ἐξεταζόμενον τοῦ πράγματος, τὸ ἁμαρτημα, τὸ ἐλάττωμα αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ δὲν εἶναι γελοῖον· τοιοῦτο καθίσταται μόνον ἐκ τῆς ἀντιθέσεως πρὸς ὥρατῶν τι ἀντικείμενον.

Κατὰ τὸν Pascal τὸν γέλωτα πλείοτερον παντός ἄλλου προκαλεῖ ἡ δυσαναλογία μετὰ τοῦ ἐκείνου, ὅπερ προσδοκῶμεν καὶ ἐκεῖνον, ὅπερ εὐρίσκομεν. Κατὰ δὲ τὸν Kant ὁ γέλωτος ἐπέρχεται

μεγάλως τινος προσδοκίας διαψευδομένης. Οἱ δύο οὗτοι ὀρισμοί, τὴν ἀντίθεσιν μόνον περιλαμβάνοντες, εἰσὶν ἀτελεῖς. Ἀναμφισβήτητος δὲν ὑπάρχει γελοῖον· ἂν μὴ ὑπάρξῃ δυσαναλογία μετὰ τοῦ προσδοκώμενου καὶ τοῦ εὐρίσκόμενου· εἶναι ὅμως ἐπίσης ἀληθές ὅτι πᾶσα ἀντίθεσις δὲν κινεῖ εἰς γέλωτα. Μεταβαίνετε εἰς ἐπίσκεψιν κυρίας. ἦν δὲν γνωρίζετε καὶ ἦν παρέστησαν ὑμῖν ὡς δυσειδῆ, καὶ εὐρίσκετε αὐτὴν τύπον καλλονῆς καὶ τελειότητος· ἡ προσδοκία ἡμῶν διεψεύσθη, οὐδαμῶς ὅμως θὰ γελάσῃτε.

Ὁ Léon Dumont ὡς ἐξῆς ὀρίζει τὸ γελοῖον: «Γελοῖον εἶναι πᾶν ἀντικείμενον, δι' ὃ τὸ πνεῦμα εὐρίσκεται ἐν τῇ ἀνάγκῃ νὰ βεβαιώσῃ καὶ ν' ἀρνηθῆ συγχρόνως.» Ὁ ὀρισμὸς οὗτος μὴ λίαν καταληκτικὸς δεῖται παραδειγματῶς τινος πρὸς κατανόησιν αὐτοῦ. Ὁ Ὀμηρὸς ἐν συμποσίῳ τῶν θεῶν παρίστη: τὸν Ἥφαιστον ὑπηρετοῦντα αὐτοῦ· γελῶσι δὲ οἱ Ὀλύμπιοι μὲ τὸν ταλαίπωρον συνάδελφον αὐτῶν.

**Λοβεστος δ' ἄρ' ἐνῶρτο γέλωτος μακάρεσσι θεοῖσι.*

Μὴ τοι τὸ γῶλασμα καὶ ἡ ἀναπηρία τοῦ δυσειδοῦς ἐκείνου θεοῦ εἶναι τὸ κινεῖν εἰς γέλωτα τοὺς θεοὺς συνδείκνους; Οὐδαμῶς. Γελῶσιν ὅμως διότι ὁ Ἥφαιστος ἔχει τὴν ἀξίωσιν νὰ ἐκπληρώσῃ ἔργα Γανυμίδου. Φανταζόμενος τις αὐτὸν προθυμοποιούμενον νὰ ὑπηρετήσῃ ἄρρενάς τε καὶ θήλειας θεούς, σπεύδοντα δὲ περὶ αὐτοὺς καὶ περιποιούμενον τοὺς πολλῶ αὐτοῦ εὐτυχεστέρους συναδέλφους, δὲν θὰ ἔλεγεν ὅτι εἶναι νεκρός, δραστήριος, καλλιμορφος, καὶ καλλίσφυρος, ὡς ἀρμόζει εἰς ἀρχιτέκτονιστον τοιοῦτων συνδαιτυμόνων; Ἄλλ' ἰδοῦ ἀπενίζοντες τὸν τλήμονα βλέπομεν τὴν ὄλως ἀδείκναι αὐτοῦ σπουδὴν καὶ τὴν ἀναπηρίαν καὶ τὴν δυσειδίαν, καὶ παρευθὺς ἡ πρώτη ἐντύπωσις ἀντικαθίσταται ὑπὸ τῆς δευτέρας, τῆς ἀληθοῦς. Δύο τότε ὄλως ἀντιθέτους ἐκφέρομεν κρίσεις· βεβαιούμεν καὶ ἀρνούμεθα τὸ αὐτὸ πρᾶγμα ἐν τῷ αὐτῷ ἀντικείμενῳ, ἐντεῦθεν δ' ὁ γέλωτος. — Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐξηγεῖται τὸ γελοῖον εἰς τὰ λογοπαίγνια· καὶ τὰς διαφορομένους φράσεις κ.τ.τ.

Ὁ Dumont ἐπιχειρῶν νὰ ἐξηγήσῃ τὴν ἡδονὴν, ἣν ὁ γέλωτος εὐρίσκει εἰς τὸν γέλωτα, ὡς ἐξῆς λέγει: «Ἄν τὸ γελοῖον ἐγκληται ἐν τῇ διπλῇ κινήσει τοῦ πνεύματος, βεβαιουμένου καὶ ἀρνούμενου τὸ αὐτὸ πρᾶγμα, εἶναι προφανές ὅτι ἡ ἐκ τοῦ γέλωτος ἡδονὴ προέρχεται ἐκ τῆς ἐπαυξήσεως τῆς ἐνεργείας τῆς νοήσεως.» Ἄλλ' ἂν οὕτως εἶχε τὸ πρᾶγμα, ἡ ἐκ τοῦ γέλωτος τέρψις θὰ συνεχέετο μετὰ τῆς ἡδονῆς τῆς ἐκ τοῦ δρᾶν ἐν γένει προκυπτούσης, τοῦθ' ὅπερ μὴ ὀρθόν· καθάπερ πᾶσα διανοητικὴ

κινήσεις δὲν εἶναι γέλωτος, οὕτω καὶ ἡ ἐκ πάσης διανοητικῆς κινήσεως προκύπτουσα τέρψις δὲν εἶναι ἡ τοῦ γέλωτος.

Ἐτερος ψυχολόγος Γάλλος ὁ *Lénéque* ἵνα ἐξηγήσῃ τὴν ἐκ τοῦ γέλωτος ἡδονὴν ἰσχυρίζεται ὅτι ὁ γέλωτος εἶναι ἐνεργεῖα αἰφνιδια, αὐτόματος, θαυμασίως εὐκόλος τοῦ λογικοῦ, ἀρνούμενου ὅ,τι ἀντίκειται αὐτῷ, ταυτοχρόνως δὲ βεβαιούστας μετὰ θριαμβευτικῆς βεβαιότητος ὅ,τι συνάδει αὐτῷ. Ἀποτελεῖ δὲ τοῦτο ἡδονὴν ἕξοχον, τοῦ νὰ αἰσθάνηται τις ὅτι ζῆ ὑγιῶς, κανονικῶς διὰ τῆς διανοίας, πολὺ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ, ἀπόνως, ἄνευ σκέψεων τί λέγομεν; ὅπως ἀφροντίς παρὰ τὴν ἐστίν αὐτοῦ, ἐν τῷ θεάτρῳ, καθ' ὁδόν. Ἰδοὺ καθ' ἡμᾶς τὰ ἐνδομυχα φαινόμενα, ὧν ὁ φυσικὸς γέλωτος οὐδὲν ἕτερον εἶναι ἢ ἡ ἐν τῷ ὄργανισμῷ ἀπήχησις.» Λεπτομερέστερον ἐπὶ τῆς ἐκ τοῦ γέλωτος ἡδονῆς ψυχολογοῦντες καὶ τὰ αἷτια αὐτῆς ἀνερευνῶντες, εὐρίσκουμεν ὅτι πολλάκις ἡ ἡδονὴ αὕτη πηγὴν ἔχει τὸν ἐγωισμόν. Δὲν ἐννοῦμεν βεβαίως ὅτι εἶναι καὶ ἡ μοναδικὴ πηγὴ, εἰς πλείστας ὁμοῦ περιπτώσεις εἶναι ἐκ τῶν κυριωτέρων. Γελῶμεν μὲ τὸν συριττόμενον ἡθοποιόν, ἢ δὲ ἐκ τοῦ γέλωτος τούτου ἡδονὴν προέρχεται ἐκ τῆς ἰδέας ὅτι οὐδαμῶς ἡμεῖς διατερόμεν τοιοῦτον κίνδυνον. Εἶδате βεβαίως τὴν κωμωδίαν τοῦ ἐξόχου *Μολιέρου*, ὁ κύριος *Πορροσιὰς*, ὁ Ἄγαθόπουλος δηλαδὴ, ἀπὸ σκηνῆς διδασκομένην. Ἀναμνήσθητε τῆς σκηνῆς, καθ' ἣν τῷ ἀφελεῖ ἐπαρχιώτῃ ἐμφανίζεται εἰς φαρμακοπώλης κρατῶν κλυστῆρα ἵνα ἐνεργήσῃ αὐτῷ ὑποκλυσμόν· μόλις μειδιᾷτε ἢ καὶ οὐδαμῶς γελᾷτε, διότι οὐδὲως ἀπίθωνον νὰ εὐρεθῆτε ποτε εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ υποβληθῆτε τοιαύτῃ θεραπείᾳ. Ἄλλ' ἰδοὺ δευτέρος φαρμακοπώλης παρυσιάζεται καὶ τρίτος καὶ τέτατος καὶ πέμπτος κτλ. πάντες μὲ κλυστῆρας ἀνὰ χεῖρας· γελᾷτε τότε ἀπὸ καρδίας. Διὰ τί; τίς ὁ λόγος τῆς ἡδονῆς, τῆς ἐκ τοῦ γέλωτος τούτου πηγαζούσης; Εἶμαι βέβαιος ὅτι ἂν ἐφ' ὑμῶν αὐτῶν ψυχολογήσῃτε, θέλετε ἰδεῖ καὶ πεισθῆ ὅτι γελᾷτε ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ὅτι οὐδέποτε θέλετε εὐρεθῆ εἰς οἶαν εὐρεθῆ δεινὴν θέσιν ὁ ταλαίπωρος Ἄγαθόπουλος, βλέπων ἐαυτὸν διακινδυνεύοντα νὰ δεχθῆ ἐν τῇ κοιλίᾳ τὸν Ὠκεανὸν ὅλον.

* *

Πόσα καὶ πόσα δὲν ἡδυνάτο τις εἶτι νὰ γράψῃ περὶ τοῦ γέλωτος, ἐξετάζων αὐτὸν ὑπὸ πολλὰς ἐπιόψεις, καὶ νὰ φιλοσοφήσῃ καὶ νὰ ψυχολογήσῃ καὶ νὰ ἠθικοκοινωνιολογήσῃ καὶ... καὶ... καὶ τὸ θέμα νὰ μὴ ἐξαντλήσῃ! Πλὴν φοβοῦμαι μήτοι τῆς ὑπομονῆς τῶν ἀναγνωστῶν καταχρῶμαι καὶ ἀρκοῦμαι εἰς τὸ ἀτε-

λές, εἰς τὸ ἂν vol d'oisean τοῦτο σακρίφημα, ἀπαριθμῶν ἐν τέλει τὰ κυριώτερα εἶδη καὶ τοὺς βαθμοὺς τοῦ γέλωτος.

Καὶ δὴ ὁ γέλωτος περιλαμβάνει:

1. Τὸ *μειδιάμα*, αἰετοπε συμπαθεῖαν ἀηλοῦν. Βλέπετε, ἐπὶ παραδείγματι, προσφιλές τι πρόσωπον καὶ μειδιᾷτε. Πρὸς τὸ μειδιάμα δὲν πρέπει νὰ συγγένηται ἡ τῶν μυῶν τοῦ στόματος συστολή, ἢ εἰρωνειάν ἢ καταφρόνησιν ὑποδρλοῦσα καὶ ἣν κακῶς τινες ἀποκαλοῦσιν εἰρωνικὸν μειδιάμα ἢ καταφρονητικόν.
2. Τὸν *εὐδικρινῆ γέλωτα* προκύπτουσα ἐκ τῆς περιστάσεως ἢ τῆς θέας ἀντικειμένου ἢ πράγματος εὐφροσύνην ἐμποιοῦσας καὶ συμμετεγχοῦσας μὲν τοῦ γελοῦ οὐδαμῶς ὁμοῦ ἀτόπου, κακῆς ἢ ἐπιβλαβοῦς οὐσας.
3. Τὸν *σαρκαστικὸν ἢ πικρὸν γέλωτα*, γεννώμενον ἐκ περιστάσεως ὡς ἀτόπου καὶ γελῶσις κοινομένης.
4. Τὸν *σαρδόνιον γέλωτα*, ὅστις μόνον τὰ φαινόμενα καὶ τὴν φυσικὴν τοῦ γέλωτος κινήσιν ἐμφανίζει, δὲν εἶναι δὲ κυρίως εἰσπικρὸν γέλωτος. Εἶναι τὸναντίον ἀποτέλεσμα καὶ ἐκδήλωσις ἐπωδύπνου αἰσθήματος μεμιγμένου μετ' ὀργῆς καὶ διακαρτερίας. Ἐκνοῦ αἰσθήματος μεμιγμένου μετ' ὀργῆς καὶ συμπτώμα πολλῶν παθήσεων δηλοῦται· δ' ὁ γέλωτος οὗτος καὶ ὡς συμπτώμα πολλῶν παθήσεων ἀταξικῆς ἰδίως μορφῆς καὶ ἐν περιπτώσεσιν ὀξείας παραληρηματικῆς κτλ. Ἐκλήθη δὲ *σαρδόνιος*, λέγουσι, διότι ἐπήρχετο εἰς ἀτομα ἐσθίοντα εἶδος τι βατραχίων κοινόν ἐν *Σαρδηνίᾳ*.

Ἰθάκη, Ἀύγουστος τοῦ 1893.

ΑΝΤ. Δ. ΚΑΛΔΙΒΩΚΑΣ

ΦΑΛΑΚΡΑ ΚΑΙ ΧΡΕΗ

Ὁ κ. Τ., ὁ φημιζόμενος διὰ τὴν κλασικὴν φαλάκραν του, φαίνεται μελαγχολικός.

— Τί τρέχεις; τί ἔχεις; τὸν ἐρωτᾷ εἰς φίλος του.

— Τί νᾶχω! Χρωστώ τὰ μαλλιά τῆς κεφαλῆς μου καὶ δὲν ἤξεύρω τί νὰ κάμω.

— Ἀὖ, μὰ τότε δὲν χρωστᾷς καὶ πολλὰ! . . .

ΕΙΝΕ ΤΡΕΛΟΣ !

— Εἶνε τρελός !

Καί μὲ τὴν δικαιολογίαν αὐτὴν τὴν ἀκαταμάχητον τριῶν, πέντε, δέκα ἄλλων φρονίμων, συνωσιζομένων καὶ δαιμονιώντων γύρω του ἐν ἀλαλαγμοῖς, ὁ δυστυχῆς ἄνθρωπος, τὸ ἔμψυχον ἐκεῖνο σκύβαλον τῶν τριῶν, ὑφίστατο καθ' ἐκαστὴν σχεδὸν πληθὺν βασάνων καὶ ἐξευτελισμῶν, χάριν παιδιᾶς, ἔτσι ἀπλῶς χάριν διασκεδάσεως.

Τὸ θεάμα ἐπανελαμβάνετο τακτικῶς ὑπὸ τὰ παράθυρά μου, κάτω ἐν μέσῃ ὁδῶ, ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ κεντρικοῦ σταυροδρομίου, ὅπου εἰς τὰ πλάγια ἐστάθμευον ἀμαξίαι ἀγοραῖαι καὶ συνεσπειροῦντο οἱ λουστροὶ τῶν ἐγγύς καφενειῶν. Λοιδωραῖαι, γιουχαῖσμοί, βωμολοχίαι, φλοιοὶ λεμονίων, σπόγγοι ἀκαθάρτων ρευστῶν, ραπίσματα, ὅλα, ὅλα ἐβάλλοντο κατὰ τοῦ ἀνθρωπίου ἐκεῖνου πλάσματος, τὸ ὅποῖον μετεχειρίζοντο ὡς φωραλέον σκύλον, ὡς κουρέλι, ὡς φρόκαλον.

Καί, ἐφ' ὅσον συνέσπα τὸ πρόσωπον ἐκ τῶν ἀλγηδόνων, μορφάζων ὡς πίθηκος, βάλλων ἀνάρθρους γρυλλισμοὺς ἢ ἐκστομίζων ἡλιθίαν τινὰ καὶ ἀσυνάρτητον φράσιν, ἐπὶ τοσοῦτον ἢ εὐθυμία διεχύνετο καὶ τὰ χαμίνια ἐμαίνοντο ἀγαλλόμενα καὶ καὶ οἱ ἀργολόγοι ἐνετρύφων μακάριοι ἐπὶ τῷ θεάματι.

Ἄλλ' εἰς πρὸ πάντων εὕρισκεν ἀνεκλάλητον εὐχαρίστησιν γὰρ τὸν βασανίζη ποικιλοτρόπως, ἐπινοῶν καὶ νέον ἐκάστοτε εἶδος ἐνοχλήσεως. Ἦτο εἰς ἀμαξηλάτης, χονδροκαμωμένος, τεσσαρακοντούτης, σκαῖος τὴν μορφήν καὶ προπετής, μὲ ὀφθαλμοὺς ὑελώδεις, μικροὺς καὶ πονηροὺς, ὡς ἀλώπεκος. Ὅσακίς

δι' ἔλλειψιν ἀγωγίου ἐστάθμευεν ἐκεῖ, — καὶ ἦτο τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας —, καθήρχετο ἀπὸ τοῦ ἐδωλίου τῆς ἀμάξης καὶ ἤρχιζε τὸ φαιδρὸν ἔργον του. Τὸν ἔδενεν ὀπισθάγκωνα ἢ τὸν περιστρέφεν ἐκ τοῦ ὠτός, ἢ τὸν ἐκύλιεν ὡς ἄθυρμα ἐπὶ τοῦ βορβορώδους ρεῖθρου τῶν πεζοδρομίων. Ἄλλοτε εἰσῆρχετο εἰς τὸ ἐγγύς καπηλεῖον, ἐλάμβανε ἀσβόλην ἀνθράκων ἢ αἰθάλην ἐκ τῆς καπνοδόχου καὶ τοῦ ἐπέπασσε τὸ πρόσωπον, κατάμαυρον, τερατώδες, διάστροφον. Καὶ ὁ ἐσμός κύκλω τῶν ἀγιοσπαίδων ἐγέλα καὶ ἠὺφραίνεται. Ἐνῖστε προσεκόλλα κρυὰ ὀπισθεν, ἀπὸ ῥάκος τι τοῦ διατρήτου φορέματός του, καμμίαν τρακατροῦκαν, τὴν ἦναπτε διὰ πυρείου, καὶ ἐνῶ εἰς τὸν αἰφνίδιον καὶ ἐπανειλημμένον κρότον ὁ δυστυχῆς ἄνθρωπος περιστρέφετο ἔντρομος ἢ χάσκων βλακωδῶς, οἱ θεαταὶ ἀνεκάγχαζον καὶ πάλιν εὐδαίμονες καὶ ὁ ἀμαξηλάτης ξεκαρδισμένος ἀπὸ εὐλικρινῆ παταγῶδῃ γέλωτα ἐβρενθύετο ὅτι ὅλα ἐκεῖνα αἱ χαρίεσσαι φάσεις τῆς διασκεδάσεως ὠφείλοντο εἰς μόνην τὴν ἐφευρετικότητά τῆς καλαισθησίας του.

Κάποτε ἐτόλμησα νὰ τῷ ἀπευθύνω μίαν παρατήρησιν, ἰκείσιν μᾶλλον ὑπὲρ τοῦ βασανίζομένου.

— Διατί τὸν πειράζετε τὸν καυμένο ;

Καὶ ὁ ἀμαξηλάτης :

— Εἶνε τρελός ! μού ἀπήνησεν ἀπλούστατα.

* *

— Εἶνε τρελός !

Δηλαδή κτήνος, μηδέν, σκόληξ, σκουτίδι, κάθε ἄλλο παρὰ ἄνθρωπος δικαιούμενος νὰ πονῆ τοῦλάχιστον ὅταν τὸν κτυποῦν, νὰ ἔχη αἷμα, χολήν, νεῦρα, αἴσθησιν, τὴν αἴσθησιν καὶ τῆς ὀδύνης !

Ὁ ἀμαξηλάτης εἶχε δίκαιον· οὔτε νὰ πονῆ εἶχε δικαίωμα τοιοῦτο σκύβαλον. Ἄλλως ἂν εἶχεν ἴχνος τι ἀνθρωπισμοῦ ἐλάχιστον, ἂν εἶχε καὶ τὸ ἐνστικτον τῆς αὐτοσυντηρήσεως, μὲ τὸ ὅποῖον ἢ φύσις ὤπλισε καὶ τὰ λοιπὰ ἄλογα πλάσματά της πῶς δὲν ἐσήκωνε καὶ αὐτὸς τὸ χέρι νὰ ἀμυνθῆ, τὰ κτυπήσῃ καὶ ἐκεῖνος ἀμοιβαίως τὸ μικροσκοπικὸν ἐκεῖνο χαμίνιον, τὸ ὅποῖον τὸν ἐτραβοῦσε καὶ τὸν ἠνώχλει, ἐνῶ ἠδύνατο νὰ τὸ ποδοκυλίσῃ δι' ἐνὸς λακτίσματος ; Πῶς δὲν ἔπερνε μίαν πέτραν, ἐκεῖ ἔμπροσθέν του, νὰ τὴν ἐσφενδονίσῃ κατὰ τοῦ ἀμαξηλά-

του, νὰ τοῦ σπάσῃ τὴν λογικὴν κεφαλήν, καὶ νὰ σωφρονίσῃ οὕτω καὶ τοὺς ἄλλους ἀφηνιασμένους φρονίμους, αὐτὸς ὁ τρελός!

Πολλάκις ὅταν ἐβλεπον, ὄχι πλέον τὴν ἀσπλαγγίαν τοῦ περὶ αὐτὸν ὄχλου, ἀλλὰ τὴν ἠλιθίαν ἀνοχήν, τὴν λιθίνην ἀναισθησίαν του νὰ βασανίζεται χωρὶς ἀντίστασιν κώωπος κἄν, μὲ κατελάμβανεν αἰσθητὰ τι ἀγανακτήσεως καὶ ἀπορίας, πῶς ἢ οὕτως ἐλησμόνει ἐδῶ τὰ δικαιώματά της, ἢ πῶς εἰς τὸ χάος τοῦ συσκοτισθέντος λογικοῦ του δεν ἀφῆκε κἄν ἐν φωτεινὸν σημεῖον τόσον, ὅσον διὰ νὰ ἔχῃ καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος τὴν ἀμυδρὰν συνείδησιν τοῦ ἐγὼ ἐναντίον τῆς ἐπιδρομῆς τῶν ἄλλων.

Τίποτε, τίποτε.

Ἐξ ἐναντίας. Ἐνόμιζες ὅτι σιδηρὰ τις ἀόρατος χεὶρ, δύναμις τις πεπωρωμένη ἀναπόδρατος, τὸν ἐσπρωγεν ἐκεῖ καθ' ἑκάστην καὶ τὸν καθήλωνε συνεσπειρωμένον εἰς μίαν καμπὴν τοῦ σταυροδρομίου, χωρὶς νὰ ἔχῃ οὔτε τὴν συνείδησιν, οὔτε τὴν ἀνάμνησιν τοῦ γθεσινουῦ μαρτυρίου του, τῶν ἀνηλεῶν βασανιστηρίων του, ἐνῶ παραδόξως ἔφερεν ἔτι τοὺς μῶλωπας καὶ τὸ ἀλγεινὸν ἐξ αὐτῶν συναίσθημα. Καὶ ἤρχετο ἐκεῖ χωρὶς νὰ ὑποπεύεται διόλου ἴσως ὅτι τὸν ἀνέμενεν ἡ αὐτὴ τύχη τῆς προτεράϊας, σύρων τὰς ἡμιγύμνους, τὰς ὡσεὶ ξεκαρφώτους καὶ ἐλσεινὰς σάρκας του, μὲ τὸ βλέμμα ἀλαμπές, ὡς ἀκαθάρτου ὑάλου καὶ ἐκάθητο ὀκλαδόν, τείνων τὰς σκελετώδεις χεῖρας καὶ ἐκλιπαρῶν τὸν οἶκτον καὶ τὴν πεντάραν τοῦ διαδάτου.

Ἄντ' αὐτῶν ὅμως ἐλάμβανε ἔυλοκοπήματα, ραβδισμούς, λακτίσματα, ἐξουθενώσεις ἀπὸ τὸν συνήθη φιλοπαίγμονα κύκλον.

Ὁ ἀμαξήλατης ἀπὸ ὦρας εἰς ὦραν ἐνεφανίζετο ἐκεῖ εὖ-θως πάντοτε, ἀκούρατος, ἀρειμάνιος, πρωταγωνιστῶν.

Καὶ ὅταν κανεὶς τῷ παρετήρει ὅτι τὸ εἶδος αὐτὸ τῆς διασκεδάσεως εἶνε ἀπάνθρωπον, ἀπήντα καρχαζῶν :

— Δὲ βραβεῖσαι! Εἶνε τρελός!

* *

Αἱ ἡμέραι παρήρχοντο ἀλλ' ὄχι καὶ τὰ βάσανα τοῦ κκο-

μοιριασμένου ἐκείνου. Ὁ ὄχλος γύρω του δὲν ἐκορέννυτο παίζων μὲ τὴν μηδαμινότητα ἐνὸς ὁμοίου των.

Καὶ πάντοτε σχεδὸν ὁ ἀμαξήλατης, τὸ δρῶν πρόσωπον τῆς σκηρῆς.

— Ρε Θανάση, ἔλα ἴδω, νὰ σοῦ δώσω ἐγὼ μιὰ πεντάραι! τῷ λέγει μίαν ἡμέραν σοβαρευόμενος καὶ προσῆλθε τείνων δειλῶς τὴν παλάμην μὲ μειδιάμα βλακῶδες, τὸ ὅποτον ἐδρόσιε πρὸς στιγμὴν τὴν κατάξηρον μορφήν του. Αἰφνης παταγῶδες ράπισμα ὑποβοηθούμενον καὶ διὰ σκηρικοῦ λακτίσματος, τὸν ἐσφενδονίζει πέραν ἐκεῖ εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον, ἐντὸς λάκκου ἰλύος ἐνθα ἐπλατάγησε κυλισθεῖς.

Καρχασμός συνώδευσε τὸ θέαμα.

Ἄλλ' ἐνῶ ἠγωνίζετο ὁ ἄμοιρος νὰ ἐγερθῇ, ὁ ἀνηλεῆς ἀστειὸς δι' ἐνὸς ἀκόμη λακτίσματος τὸν ἐβύθισε καὶ πάλιν εἰς τὸ βορβορῶδες τέλαμα.

Ἐπὶ τέλους ἠγέρθη κλονιζόμενος, σύμφυρμα ἤδη ἄμορφον πηλοῦ καὶ ρακῶν καὶ ἀθλιότητος, καὶ διανοίγων κλαυθμηρῶς τὸ στόμα, ὡς δυσειδοῦς προσωπίδος Σατύρου, καὶ καρφῶνων, παραδόξως τὴν φορὰν αὐτὴν, βλέμμα ὀργίλον πρὸς τὸν ἀμαξήλατην, ἐτραύλισε μὲ ρωνὴν βραχνήν :

— Τί χτυπᾶς, ρέ; Τί σοῦκανα;

— Σκασμός βρωμόσκυλο! ποῦ θὰ μιλήσης κι' ὅλα!

Ἐβρυχήθη ἐκεῖνος ἐξαγριωθείς διὰ τὴν πρωτοφανῆ τοῦ τρελοῦ αὐθάδειαν, καὶ ὑψῶν ἀπειλητικῶς τὴν χεῖρα.

— Μωρέ, τί τὸν φυλᾶς! σκάσ' τοῦ τὴν γιὰ καλά! Ἐκραύγασεν ἐκ τοῦ ὄχλου εἰς λοῦστρος.

— Ἀκοῦς ἐκεῖ! Δὲν σοῦ χαλῶ ἐγὼ τὸ χατήρι, παιδί μου. Ὅρσε γιὰ χάρι σου!

Καὶ ἄλλος κλάφος ἠρωϊκώτερος τὸν ἐτίναξε κατὰ τοῦ ἐγγυὸς τοίχου ὅπου ἐδοῦπησεν ἡ κεφαλή τοῦ δυστυχοῦς, διαρραγεῖσα καὶ αἰμοστάζουσα ἤδη.

Ὁ ἄνθρωπος τὴν φορὰν αὐτὴν ἐφάνη ἐξαναστάς· ἡ μορφή του ἔλαβεν ἔκφρασιν τινα ἀλλοίαν, ἀσυνήθη, ζωηράν. Τὸ βλέμμα του ἐφωσφόρισεν ἀπὸ λάμψιν ἐκδικήσεως. Ἐκινήθη κατὰ τοῦ ἀμαξήλατου ἐξαγριωμένος μὲ βῆμα σταθερὸν. Ἐνὸ-

μισες ὅτι μόλις τὴν στιγμήν ἐκείνην ἀφυπνίζετο ὁ ἐν αὐτῷ ἀνθρωπισμὸς καὶ ἀνέκτα τὰ δικαιώματά του.

Ὁ ἀμαξηλάτης καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ἐγέλασαν.

— Μπρὲ τὸ Θανάση! τὸν εἶδες! ἀγριεύει κι' ὅλα! . . .

Ἄκους ἐκεῖ ν' ἀγριεύη, τὸ μαλάκιον, τὸ ἄθυρμα.

Ὁ ἀμαξηλάτης ὠργίσθη κεντηθεὶς τὴν φιλοτιμίαν.

— Στάσου νὰ σοῦ τὸν κάμω ἐγὼ νὰ μαλακώσῃ.

Καὶ ἤρχισε νὰ τὸν δέρῃ. Ἄλλ' ἔχι ἄνευ ἀντιστάσεως τὴν φορὰν αὐτήν. Ὁ Θανάσης ἠμύνητο. Αἱ χεῖρες του δὲν ἦσαν πλέον ἀδρανεῖς καὶ ἄχρηστοι ὡς ἄλλοτε.

Οἱ δάκτυλοί του οἱ σκελετώδεις, οἱ ὡς ξυλίνου τέως νευσπαστου, ἐνεπάγησαν ὡς σιδηροὶ κρῖκοι ἐπὶ τῶν βραχιόνων τοῦ ἀμαξηλάτου, τοὺς ὁποίους οὗτος οὐχὶ ἄνευ κόπου ἠδυνήθη ν' ἀποσπάσῃ, ὅποτε τὸν ἤρπασεν ἐκ τοῦ αὐχένος, τοῦ ἐλίγυσε τὸ σῶμα, ἐσφήνωσε τὴν σφαδάζουσαν κεφαλὴν τοῦ δυστυχοῦς ἐντὸς τῶν σκελῶν του καὶ τῷ κατέφερε βροχὴν γρονθοκοπημάτων. Ὁ ἄνθρωπος ἐκράυγαζεν ἐπωδῶνας καὶ κατέβαλλεν ἐσγάντην προσπάθειαν ν' ἀποσπασθῇ τῶν χειρῶν τοῦ ἀμαξηλάτου. Ἄλλ' εἰς μάτην. Οὗτος εἶχε τὴν ὑπεροχήν, τὸ δίκαιον τοῦ ἰσχυροτέρου.

Καὶ τὸν ἔσυρεν οὕτω ἐπὶ πολλὴν ὥραν τυπτόμενον καὶ γογγύζοντα μέχρι τῆς θύρας τοῦ γειτονικοῦ παντοπωλείου, χρησιμευούσης ὡς διαμέρισμα πρὸς πώλησιν ἄρτων παρατεταγμένων ἐπὶ μικρᾶς τραπέζης, ἡ ὁποία παρασυρθεῖσα ἀνετράπη καὶ οἱ ἄρτοι μὲ τὴν ἐπ' αὐτῆς κοπτεράν μάχιραν ἐσκορπίσθησαν χύδην ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ ἀπεγνωσμένου ἀνθρώπου. Οὗτος ἐν ἡ θέσει εὕρισκετο, οἶονεὶ ὀρμεμφύτως, ἠπλωσε τὴν χεῖρα, ἔλαβε τὴν μάχιραν ἀπὸ τῆς λαβῆς καὶ δι' ἐνὸς βιαίου, ἰσχυροῦ ἀνατιναγμοῦ, ἀπεσπάρθη τῶν χειρῶν τοῦ ἀμαξηλάτου, ἠνωρθώθη ἐκμανεῖς, καὶ ἔξαλλος, φοβερὸς τὴν θέαν, ἀφρίζων ἐκ λύσεως, ἐβύθισε τρεῖς καὶ τετράκις τὴν μάχιραν κατὰ τοῦ ἀμαξηλάτου ὅστις ἐκπληκτος, ὠχρὸς, τρέμων, ὑπεχώρησε διολισθαίνων. Ἄλλ' ἐκεῖνος τὸν κατέδιωξεν ἄλλος τώρα πλέον ἄνθρωπος, μὲ αἰσθημα, μὲ χολήν, μὲ αἶμα κοιλιάζον, μὲ ὀφθαλμοὺς ἐξαστράπτοντας καὶ τὸν ἐτραυμάτισε καὶ τὸν ἐκύλισε χαμὰ ἄσπαίροντα τὸν γενναῖον, τὸν ἀρειμάνιον ἀμαξηλάτην.

Οἱ ἄλλοι, οἱ ἀγυιόπαιδες, συσχόντες τοὺς καγχασμούς, ἐτράπησαν ἤδη εἰς φυγὴν περιδεεῖς, διότι ὁ τέως ξυλίνος ἄνθρωπος, ὁ ἄνακος, ὁ ἀκίνδυνος, εἶχε γίνεαι κύριος τοῦ πεδίου.

Ἐπεφάνησαν, τότε μόνον, ἀστυνομικοὶ κλητῆρες καὶ διὰ λακτισμάτων καὶ ραβδισμῶν τὸν ὠδήγησαν κακὸν κακῶς εἰς τὴν τρώγλην τῆς ἀστυνομίας.

* *

Παρῆλθε καιρὸς ἔκτοτε. Ὁ τρελὸς δὲν ἀνεφάνη. Ἡ ἡσυχία τῆς ὁδοῦ ἀποκατέστη. Οἱ ἀγυιόπαιδες δὲν συνεσπειροῦντο ὡς ἄλλοτε σιτριπῶντες καὶ ἀγαλλόμενοι μὲ τοὺς κωμικοτραγικούς δαρμούς του. Οἱ σπόγγοι, αἱ ρίζαι τῶν λαχάνων, καὶ αἱ σαπρίαὶ τῆς ὁδοῦ εὗρον τὴν ἡσυχίαν των. Τὸ θέαμα ἐξέλιπε.

Μίαν ἡμέραν γλυκεῖαν, φθινοπωρινήν, καθ' ἣν ὁ ἥλιος διέχευε θάλπος καὶ ζωὴν καὶ κάλλος εἰς τὴν κύκλω ἀναθάλλουσαν φύσιν ἐπανεῖδον, πρώτην ἔκτοτε φορὰν, τὸν περίφημον ἐκεῖνον ἀμαξηλάτην, τὸν ὅποτον μετὰ δυσκολίας ἀνεγνώρισαν.

Ἐβάδιζεν ὑποσχάζων τὸν ἕνα πόδα καὶ εἶχεν ἐξωρυγμένον τὸν δεξιὸν ὀφθαλμόν, τοῦ ὁποίου ἡ κοιλανθεῖσα κόγχη εἶχεν ἐπαυξήσει τὸ δυσειδὲς καὶ σκαῖον τοῦ προσώπου.

Τὸν ἠρώτησα τί ἔπαθε, καὶ πῶς εὕρισκετο εἰς τέτοια χάλια. Καὶ μοῦ διηγεῖται μὲ φωνὴν κλαυθμηράν, βλασφημῶν καὶ καταρωμένων, ὅτι ἡ πῆρωσις ἐκείνη τοῦ ποδὸς καὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ προῆλθεν ἐκ τῶν τραυμάτων ἐνὸς παλαβοῦ προσθέτων συχνά :

— Ποιὸς νὰ τῷλπιζε τέτοιο κακὸ ἀπὸ ἕνα ζωντόβολο, ἀπὸ ἕνα σαμιαμῦθι!

Δὲν εἰξεύρω διατί εἰς τὴν ἀνάμνησιν ἐκείνην καὶ ἐπὶ τῇ θεᾷ τοῦ κατησχυμένου ἤδη ἀμαξηλάτου ἐξερράγην εἰς γέλωτα ἀκράτητον.

— Δὲ βαρνεῖσαι! τῷ ἀπήνησα. Ἦταν τρελὸς!

* Ἀθηναί, Ἰούλιος τοῦ 1893.

Κ. Φ. ΣΚΟΚΟΣ

Η ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗ

Διαβαίνει ὁ φτωχὸς ἀργὰ τὴν στρατά
Καὶ ὀλόσκυφτος ζητᾷ ἐλεημοσύνη
Μ' εὐχαῖς καὶ λόγια λυπηρὰ γιομάτα,
Κι' ἄλλος τὸν διώχνει κι' ἄλλος κάτι δίνει.

Διαβαίνει κι' ἀπ' τὴν πόρτα τὴν μικροῦλα,
Ποῦ μοναχὴ κεντᾷ στὸν ἀργαλιό της,
Γλυκοματουῦσα ὄρφανὴ πτωχοῦλα,
Π' αὐτὸ "χει καὶ γιὰ γλέντι καὶ γιὰ βιό της . . .

Καὶ τῆς ζητεῖ . . .

Μὰ ἐκεῖνη ἢ καυμένη,
Ποῦ λαχταρᾷ, μὰ πῶς νὰ βοηθήσῃ!
Τονὲ θωρεῖ . . . καὶ μὲ λαλιὰ δβυμένη:
— «Πατέρα μου, ὁ Θεὸς νὰ σ' ἐλεήσῃ!»

Μὰ μέδ' ἀπ' τῆς φωνῆς της τὴν τρεμοῦλα
Κι' ἀπὸ τὰ μαῦρα δάκρυα τῶν ματιῶ της,
Τοῦ στήθους της τὰ πλούτη δίνει οὔλα:
Τὴν λύπη της, τὸν πόνο, τὸν καῦμό της . . .

Καὶ ὁ πτωχὸς διαβαίνει ἀργὰ τὴν στρατά
Κι' ὀλόσκυφτος ζητᾷ ἐλεημοσύνη . . .
Μὰ τέτοια πλούτη, μὲ καρδιὰ γιομάτα,
Κανένας σὰν ἐκεῖνη δὲν τοῦ δίνει . . .

Σμύρνη.

ΜΙΧ. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΒΕΡΩΦ

ΑΠΟ πολλοῦ ἤδη τὸ ὄνομα τοῦ Γεωργίου Ἀβέρωφ, τὸ ὅποῖον περιβάλλει εὐκλεῆς ἢ αἰγλή τῆς ἐθνικῆς ἐυγνωμοσύνης, πληροῖ πᾶσαν ἐλληνικὴν καρδίαν καὶ ἀντιχεῖ εἰς πᾶσαν ἐσχατιὰν τοῦ ἐλληνισμοῦ, διὰ τὰς μεγάλας καὶ πολυτίμους εὐεργεσίας τὰς ὁποίας παρέχει ἀδιαλείπτως πρὸς τὸ ἔθνος ἢ ἄπειρος γενναιοφροσύνη καὶ ὁ ἀκραιφνὴς πατριωτισμὸς τοῦ πανελληνίου ἀνδρός. Αἰσθανόμεθα ἰδιαιτέραν χαρὰν καὶ αἰσθημα ὑπερηφανείας κοσμοῦντες τὸν ἀνὰ χεῖρας τόμον τοῦ Ἡμερολογίου διὰ τῆς ὧδε παρατιθεμένης εἰκόνας τοῦ Μεγάλου Ἐθνικοῦ Εὐεργέτου Γεωργίου Ἀβέρωφ, γνωρίζοντες ἅμα οὕτω τὴν σεμνὴν καὶ σεβασμίαν φυσιογνωμίαν αὐτοῦ εἰς τοὺς ἀπανταχοῦ πολυπληθεῖς ἡμῶν ἀναγνώστας, τοὺς μόνον ἐκ φήμης γνωρίζοντας καὶ σεβομένους τὸ εὐκλεῆς καὶ ἄσθιτον ὄνομα τοῦ πατριωτικωτάτου ἀνδρός, δι' ὀλίγων δὲ γραμμῶν σκιαγραφούντες τὸν βίον καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ.

Ὁ Γεώργιος Ἀβέρωφ γεννηθεὶς τῇ 15 Αὐγούστου τοῦ πρώτου ἔτους τῆς ἐλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἐν Μετσόβῳ τῆς Ἠπείρου ἠτύχησε νὰ λιχνισθῇ, βρέφος ἔτι, ὑπὸ τοὺς πολεμικοὺς παιᾶνας τῆς μεγάλης ἐθνικῆς ἐποποιίας καὶ νὰ διατηρήσῃ ἐντεθεὶς ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς τὸ ἔθνος, δι' ὧν καὶ μόνον θαυματουργήσεν ἡ ἐνδοξὸς ἐκείνη γενεά. Ἄν δέ, παῖς τότε, δὲν ἤξιώθη ὑπὸ τῆς τύχης νὰ συμμετάσχῃ τῶν θυσιῶν τοῦ ἀγῶνος, ἔσχεν ὁμως βραδύτερον τὴν ὑψίστην ἀγαλλίαν νὰ τὸ ἴδη συγκροτούμενον εἰς ἔθνος καὶ νὰ τῷ παράσχῃ πολυτίμους ὑπηρεσίας ἐν τῷ ἀγῶνι τοῦ πολιτισμοῦ, συντελών ἐκ τῶν πρώτων εἰς τὴν πνευματικὴν καὶ κοινωνικὴν αὐτοῦ ἀναγέννησιν.

Νεώτατος ἔτι μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν ἐγκυκλίων σπουδῶν,

κατῆλθεν εἰς Αἴγυπτον, παρὰ τῷ αὐτόθι διαμένοντι πρεσβυτέρῳ ἀδελφῷ αὐτοῦ, ἀκμάζοντι ἤδη ἐν τῷ ἐμπορίῳ. Ἄλλ' ὁ Ἀβέρωφ, χαρακτήρ σιδηρᾶς θελήσεως, ἀκαταβλήτου ἐνεργητικότητος καὶ δημιουργικῆς αὐτοβουλίας, κατώρθωσε μετὰ βραχὺ χρονικὸν διάστημα νὰ διατρέψῃ ἐν τῇ ἐμπορίᾳ καὶ νὰ δημιουργήσῃ περίθληπτον ἐν αὐτῇ θέσιν, ἐντελῶς μόνος καὶ ἀνεξάρτητος, ἐν Καίρῳ ἔθθα εἶχεν ἐγκαταστή. Κάτοχος ἤδη σημαντικῆς περιουσίας κατέλιπε τὸ Κάϊρον τῷ 1866 καὶ ἐξελέξεν ὡς κέντρον τῶν μεγάλων αὐτοῦ ἐπιχειρήσεων τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἔθθα ἀνέπτυξεν ἐν εὐρυτάτῳ κύκλῳ τὰς ἐμπορικὰς αὐτοῦ ἐργασίας, ἀλλὰ μετὰ τοιαύτης ἰδιαζούσης συνέσεως καὶ ἀκουράστου ἐνεργητικότητος, ὥστε κατώρθωσε πάντοτε νὰ παρακάμψῃ τὰς ἐκάστοτε καταστροφικὰς οικονομικὰς κρίσεις, αἱ ὅσσαι ἐκλόνησαν καὶ κατέρριψαν ἄλλους σπουδαίους ἐμπορικοὺς οἴκους, νὰ πολλαπλασιάσῃ δὲ τούναντίον τὴν περιουσίαν αὐτοῦ, ἣν ἐφιλοδοξεῖ νὰ χρησιμοποιῇ ὑπὲρ ἔθνικῶν ἔργων καὶ σκοπῶν.

Ἦδη ἐν Καίρῳ ὧν εἶχε δώσει πολλὰ δείγματα τῆς φιλοπατρίας καὶ τῶν φιλανθρωπῶν αἰσθημάτων, ὑφ' ὧν διεκρίετο αἰετοῦ ποτε. Ἄλλ' ἀπὸ τῆς ἐν Ἀλεξάνδρειᾳ ἐγκαταστάσεως αὐτοῦ δὲν διέλιπεν εὐεργετῶν, ἰδίᾳ τὸ ἔθνος, ἀναδειχθεὶς Μέγας Εὐεργέτης αὐτοῦ. Συνετέλεσεν ἐκ τῶν πρώτων εἰς τὴν πνευματικὴν ἐπίδοσιν καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ ἔθνους χορηγῶν ἐκάστοτε γενναίας δαπάνας πρὸς ἔκδοσιν κοινωφελῶν συγγραμμάτων ὧν ἐδίψα τότε ἡ πατρίς. Εἰς τὴν γενναιοδωρίαν τοῦ Ἀβέρωφ καὶ τοῦ φίλου του φιλοπατρίδος, ἐπίσης Ἰω. Δημητρίου ὠφείλετο πλὴν ἄλλων, καὶ ἡ ἔκδοσις τῆς περιλαλήτου «Κωνσταντινουπόλεως» τοῦ ἀειμνήστου Σκαρλάτου Βυζαντινοῦ. Τίς ἐλησμόνησε τὸν ἐνθουσιασμόν, ὃν ἀνέφλεξεν εἰς τὸ ἔθνος ἡ δαπάναις τοῦ Γεωργίου Ἀβέρωφ ἀνεγερσὶς τῶν ἀνδριάντων Γρηγορίου τοῦ Ε' καὶ Πήγα τοῦ Φερραίου πρὸ τῶν προπυλαίων τοῦ Πανεπιστημίου, ὡς καὶ τοὺς φλεγόντας ἐκ φιλοπατρίας λόγους του, δι' ὧν ὁ μεγάλτιμος ἀνὴρ συνώδευσε τὴν γενναίαν ταύτην προσφορὰν; Οὐδ' εἶνε δυνατόν ποτὲ νὰ λησμονηθῶσιν αἱ μεγάλαι θυσίαι, ἃς προσήνεγκεν ὑπὲρ τῆς αγωνιζομένης ἡρωϊκῆς καὶ μεγαλομάρτυρος Κρήτης. Ἐκτὸς ἄλλων πολλῶν δωρεῶν, τὰς ὁποίας θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ ἀπαριθμήσωμεν ὧδε, ἀνέλαβε τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ ἐν Ἀθήναις Πολυτεχνείου, τὸ ὅποιον ἐθεμελιώθη μὲν διὰ πρώτης δωρεᾶς τοῦ αἰοδιμοῦ Στουρνάρα καὶ δευτέρας ἄλλης τοῦ ἀειμνήστου Τσιτσά, κατελείφηθ' ὁμως ἀτελεῖς καὶ ἀχρηστον ἔνεκα τῶν μεγάλων διαστάσεων τοῦ κτιρίου καὶ τῆς ἀναγκαίουσας πολυδαπάνου διακοσμήσεως. Ἄλλ' ὁ Ἀβέρωφ περὶ τὰς 400,000 δραχμῶν ἔδα-

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΒΕΡΩΦ

Ὁ Μέγας Εὐεργέτης τοῦ ἔθνους

πάνησε μέχρι σήμερον ἔως οὐ ἀχθῆ εἰς πέρας ἢ ἐν λόγῳ οἰκοδομῇ, ἐγνώσθη δὲ θετικῶς ὅτι ὁ φιλόπατρις ἀνὴρ διατίθεται νὰ δαπανῆσῃ περὶ τὰς 300 ἑκατομμύρια χιλιάδας πρὸς ἐντελῆ αὐτοῦ συμπλήρωσιν καὶ διακόσμησιν.

Ἄλλ' ὁ Ἀβέρωφ ὑπερηκόντισεν ἑαυτὸν ὅτε, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἐνηλικιώσεως τοῦ Διαδόχου καὶ εἰς ἀνάμνησιν τοῦ μεγάλου τούτου γεγονότος, τοῦ παρέχοντος χαρμωδύνας ἐλπίδας διὰ τὸ ἐθνικὸν μέλλον, ἀνέλαβε τὴν ἰδρυσιν τοῦ Ἀβερωφείου μεγάρου τῆς Στρατιωτικῆς Σχολῆς τῶν Εὐελπίδων, οὗτινος ἡ δαπάνη θέλει ὑπερβῆ τὸ ποσὸν τῶν δρ. 1,000,000.

Ἄλλὰ παρὰ τὰς μεγάλας ταύτας ἐθνικὰς δωρεάς, πληθὺς ἄλλων μερικωτέρων εὐεργεσιῶν λαμπρύνει τὸν βίον αὐτοῦ, ἂν καὶ αἱ πλείσται παρέρχονται ἀπαρατήρητοι ἕνεκεν τῆς γνωστῆς μετριοφροσύνης τοῦ ἐξόχου ἀνδρός. Ὀλίγοι ἐπὶ παραδείγματι γνωρίζουν τὰς ἀδιαλείπτους δαπάνας, ἃς χορηγεῖ διὰ τὴν ἰδιαιτέραν αὐτοῦ πατρίδα, τὸ Μέτζοβον, ὅπου ἀνήγειρε σχολεῖον, διατηρεῖ αὐτὸ ἐξ ἰδίων, ἀνεκαίνισε ναοὺς, κατεσκευάσε γεφύρας, ἐξέλληνισε πολλὰ χωρὶς διὰ σχολείων καὶ διδασκάλων, κλπ. κλπ.

Τελευταῖον ἀνέλαβε τὴν ἰδίαν γενναίωφρονι δαπάνη ἔκδοσιν τοῦ λαμπροῦ καὶ ἀνυπολογίστου ὠφελείας συγγράμματος «Τῆς Γενικῆς Ἱστορίας» τοῦ σοφοῦ καὶ ἠδυεποῦς Δημ. Βερναδάκη, δι' ἣν μόλις θὰ ἀρκέσωσι περὶ τὰς 100,000 φράγκων. Ἐπίσης δὲν πρέπει νὰ παραλειφθῶμεν τὴν γενναίαν ὑπὲρ τοῦ ἀνεγειρομένου ἐν Ἀθήναις «Ἐφηβείου» προσφοράν, πρὸς δὲ καὶ τὴν πρὸ ὀλίγου χρόνου συμμετοχὴν του ἐκ 3,000,000 φρ. εἰς τὸ δάνειον ὅπερ ἐχορηγήθη εἰς τὴν ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν εἰς περιστάσεις δυσχεροῦς οἰκονομικῆς κρίσεως.

Τοιοῦτος ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ὁ Μέγας Εὐεργέτης τοῦ ἔθνους Γεώργιος Ἀβέρωφ. Εἶθε αἱ διάπυροι εὐχαὶ καὶ εὐλογίαι, ἃς ἀπευθύνει πρὸς τὸν πολυφίλητον ἄνδρα ὀλόκληρον τὸ ἔθνος, νὰ κρατύνωσι καὶ μηκύνωσι τὸν βίον αὐτοῦ πρὸς πραγματοποίησιν καὶ ἄλλων ἐθνικῶν ὀνείρων καὶ πόθων, ὑφ' ὧν ἐμπνέεται ἡ μεγάλη καὶ πατριωτικωτάτη αὐτοῦ καρδιά.

ΤΡΙΑΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΖΩΓΡΑΦΩΝ

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ, ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΘΕΟΤΟΚΟΠΟΥΛΟΣ
ΒΕΛΙΣΑΡΙΟΣ ΚΟΡΕΝΣΙΟΣ

Α'

ΚΑΤΑ τὴν δεκάτην τρίτην καὶ δεκάτην τετάρτην ἑκατονταετηρίδα ἐπανήρχοντο αἱ τέχναι εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ περιέβαλλον μετὰ δόξης ἀρτίτου τὸ μέτωπον τῆς εὐγενοῦς ἐκείνης χώρας. Τότε, καὶ κατὰ τὰς ἐπομένους δύο ἑκατονταετηρίδας, οἱ μεγάλοι καλλιτέχναι ἀνεφαίνοντο ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον ὀμιληθὸν κατὰ τινα μυστηριώδη φυσικὸν νόμον, καὶ οἱ ὕστεροι ἀνώτεροι ἀείποτε τῶν πρώτων. Ἡ Φλωρεντία, ἡ Πίσσα, ἡ Βονωνία, ἡ Παδουή, ἡ Ρώμη, καὶ τέλος σύμπασα ἡ Ἰταλία ἐρλεγμαίνετο ὑπὸ τοῦ καλλιτεχνικοῦ πυρετοῦ. Πληθὺς καλλιτεχνῶν, ἀρχιτεκτόνων, γλυπτῶν καὶ ζωγράφων ἐργάζοντο ἀμιλληθὸν εἰς ἀνέγερσιν καὶ δικλόμεσθιν μεγαλοπρεπῶν ναῶν καὶ πολυτελῶν ἀνακτόρων, τὰ ὅποια ἀνέθρωσκον εἰς τὰς πολλὰς ἐκείνας πρωτεύουσας τῆς εἰς τεμάχια διεσπασμένης τότε Ἰταλίας. Μετ' ὀλίγον ὁ καλλιτεχνικὸς οὗτος ὄργανισμός μετεδίθετο καὶ εἰς τὰς πέριξ χώρας, ὅπου οἱ σπόροι τῆς τέχνης δὲν ἐβράδυναν νὰ ἀποφέρωσιν ὠραίους καρπούς· ἔλεγε τις ὅτι τεκταίνεται νέος κόσμος μὲ γίγαντας κατοίκους, ἡ μᾶλλον ὅτι ἀναγεννᾶται ὁ παλαιός, διότι εἰς τε τὰς τέχνας καὶ τὰ γράμματα ἡ κλασικὴ ἐποχὴ ἦτο ὁ πρωταγωνιστὴς τοῦ δράματος.

Κατὰ τὸν χρυσοῦν αἰῶνα τοῦ ἦτο ἄρα γῆ Ἑλλάδας, ἡ πατρίς τοῦ Φειδίου, ἡ χώρα ἔνθα ἐγεννήθη ὁ Πολύγνωτος καὶ ὁ Εὐφράνωρ, ἡ κοιτίς τοῦ Μνησικλέους καὶ Ἰκτίνου; Τί ἐγένετο τότε ἡ χώρα ἔνθα τὸ πρῶτον εἶδον τὸ φῶς αἱ Μοῦσαι, καὶ ποῖον ἔλαβε μέρος εἰς τὸ ἔργον ἐκεῖνο τῆς ἀναγεννήσεως, εἰς ὃ προσεκάλει αὐτὴν ἡ καταγωγή καὶ αἱ παραδόσεις αὐτῆς; Ἡ Ἑλλάς, οἶμοι! δὲν ὑπῆρχε ζῶσα! τὸ ὄνομα αὐτῆς εἶχεν ἐξαλειφθῆ ἀπὸ τῶν σελίδων τῆς ἱστορίας. Ἡ Ἑλλάς ὑπῆρχε μὲν, ἀλλ' ἔκειτο περιτυλιγμένη εἰς τὸ καταθλιπτικὸν τῆς δουλείας σάβανον, ἀκίνητος καὶ σχεδὸν νεκρά. Οἱ ἄθλιοι αὐτῆς κάτοικοι εἶχον λησμονήσει καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομά των, ἐν πλήρει δὲ καταπτώσει διατελοῦντες, ἐντρέποντο καὶ νὰ ὀνομάζωνται Ἕλληνας, διὰ τοῦτο εἶχον ἀρκεσθῆ, μιμούμενοι τοὺς ξένους, νὰ καλῶνται Γραικοὶ (Greci), ἢ, δανειζόμενοι τὸ ὄνομα τῶν πρώην κατακτητῶν αὐτῶν, νὰ καλῶνται δειλῶς καὶ ταπεινῶς Ρωμαῖοι! Ὑπῆρχε, καί, ἡ Ἑλλάς, ἀλλ' εἰς μόνα τὰ συντετριμμένα καὶ περιφανῆ λείψανα τῶν ναῶν καὶ λοιπῶν μνημείων τῆς. Τότε πέπλος μαῦρος ἠπλοῦτο ἐφ' ἅπασαν τὴν ἑλληνικὴν γῆν, καὶ μόνη ἡ πένθος λαλιὰ τῶν εἰς τὰ ἐρείπια τῆς ἐμφωλευόντων νυκτοκοράκιων ἐτάραττεν ἐκ διαλειμμάτων τὴν σιγῶσαν ἐκείνην ἐρημίαν. Ὡς χώρα λοιπὸν ἡ Ἑλλάς δὲν ἠδυνήθη νὰ παραστῆ εἰς τὸ στάδιον ἐκεῖνο τῆς ἀναγεννήσεως, ἀλλ' ἐνίστατο ὡς ἀπὸ τοῦ τέλειον ἀπεσβεσμένου δαυλοῦ ἀναθρώσκει μετὰ λάμψεως ἀπροσδοκίτως ὑπὸ τῆς ριπῆς τοῦ ἀνέμου ἐκपुरούμενον φέφαλόν τι, οὕτω κατὰ τὴν μεγάλην ἐκείνην ἐποχὴν τρεῖς σύγχρονοι διάσημοι καλλιτέχναι, γεννηθέντες ἐν τῇ νεκρωμένη καὶ λησμονημένη Ἑλλάδι, παρουσιάζονται ἀπροσδοκίτως καὶ μετὰ τιμῆς εἰς τὴν σταδιοδρομίαν ἐκείνην, καὶ ἂν μὴ κατετάχθησαν ἐν ταῖς πρώταις σειραῖς, ἀλλὰ βεβαίως ἔλαβον ἐν ταῖς δευτέρας τὴν θέσιν των. Οἱ τρεῖς οὗτοι Ἕλληνας, ῥιφθέντες, τίς οἶδε πως, εἰς τὰς ταρασσομένας τότε ἀκτὰς τῆς Ἰταλίας ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ τῆς ἀναγεννήσεως, συνανεμίχθησαν εἰς τὴν γινομένην ἐκείνην ἀναζύμωσιν, καὶ ἀπέδειξαν διὰ τῆς εἰς τὴν τέχνην προκοπῆς των ὅτι εἰς τὰς φλέβας τῶν νεωτέρων ἑλλήνων ἔρρεον εἰσέτι σταγόνες τοῦ ἑλληνικοῦ ἀρχαίου αἵματος, καὶ ὅτι ἡ καλλιτεχνικὴ εὐφυΐα, ἣτις ἐφαίνετο ὑπνώττουσα, ἐδύνατο νὰ ἀφύ-

πνισθῆ εἰς τὴν πρώτην τῶν Μουσῶν πρόσκλησιν. Οἱ τρεῖς οὗτοι Ἕλληνες εἶνε ὁ Ἀντώνιος Βασιλάκης, ὁ Βελισσάριος Κορένσιος καὶ ὁ Κυριάκος Θεοτοκόπουλος, ὁ κατ' ἐξοχὴν Greco καλούμενος.

Πόθεν ἦλθον οὗτοι; τίνες ἦσαν οἱ γεννήτορές των; ποία ἡ πατρίς των; Περὶ πάντων τούτων οὐδέν, ἢ σχεδὸν οὐδέν γινώσκωμεν, διότι καὶ ὅσα γινώσκωμεν, καὶ ἄοριστα εἶνε καὶ ἐνίστε ἀντιφατικά. Μόνον περὶ τοῦ Ἀντωνίου Βασιλάκη, τοῦ καὶ ἄλλως καλουμένου Atienses ἄγνωστον διὰ ποῖον λόγον, περὶ μόνον τούτου γινώσκωμεν ὀλίγα τινὰ περὶ τοῦ βίου του πρὸ τῆς ἐν τῷ καλλιτεχνικῷ κόσμῳ ἐμφανισέως του.

Β'.

Κατὰ τοὺς βιογράφους του ὁ Ἀντώνιος Βασιλάκης εἶδε τὸ φῶς τῆς ἡμέρας ἐν Μήλῳ, μιᾶ τῶν Κυκλάδων νήσων τοῦ Αἰγαίου, ἦτο δὲ υἱὸς μικροῦ πλοιάρχου, ὅστις διὰ τοῦ πλοιαρίου του μετεβίβαζε τρόφιμα εἰς τὸν στόλον τῶν Ἑνετῶν εἰς τὸν κατὰ τῶν Τούρκων γενόμενον πόλεμον τῷ 1571 (1).

Ἡ νῆσος Μῆλος εἶνε φοβερῶς γνωστὴ εἰς τὴν ἀρχαίαν ἱστορίαν διὰ τὴν ἀπάνθρωπον σφαγὴν τῶν κατοίκων, ἣν ἐπέβαλεν αὐτοῖς ὁ παράφορος τῶν Ἀθηναίων δῆμος ὡς τιμωρίαν διὰ τὴν μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων συμμαχίαν των. Ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ εὐρέθη κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τὸ διάσημον τῆς Ἀφροδίτης ἀγάλμα, τὸ ὅποιον ἐξεθρόνισε πάραυτα τὴν ἄλλην τῶν Μεδίκων Ἀφροδίτην. Ἐκ τῆς εὐρέσεως τοιούτου ἀγάλματος, δεόν νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ τέχνη ἤκμασεν ὁπωσούν καὶ ἐν τῇ νήσῳ ἐκείνῃ.

Ὁ ἡμέτερος Βασιλάκης ἐν νεαρῇ ἡλικίᾳ ἐμεινεν ὀρφανὸς

(1) Παραδόξως πως, γάλλος τις συγγραφεὺς ἐν τῷ συγγράμματι Histoire des peintres de toutes les Ecoles, εἰκάζει ἐκ τῆς ἐπωνυμίας Βασιλάκη ὅτι οὗτος ἐγεννήθη μὲν ἐν Μήλῳ, ἀλλ' ἐκ γονέων Ἰταλῶν, διότι, λέγει, τὸ ἐπώνυμον τοῦτο ἰδιάζει μᾶλλον τοῖς Ἰταλοῖς. Γνωστότατον ὅμως εἶνε ὅτι τὰ εἰς ἀκτὴς ἐπωνυμία εἶνε κοινὰ παρὰ τε τοῖς Μανιάταις καὶ τοῖς Κρησί. Ἄλλως τε καὶ ἐν Κερκύρᾳ ὑπάρχει οἰκογένεια φέρουσα ἀκριβῶς τοῦτο τὸ ὄνομα Βασιλάκης.

ἐκ πατρός, ὅτε οἱ δύο πρεσβύτεροι αὐτοῦ ἀδελφοί, ἰδόντες τὴν ἔφασιν τοῦ μειρακίου εἰς τὴν ζωγραφικὴν, παρέλαβον αὐτὸν εἰς Βενετίαν καὶ εἰσήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ ἐκ Βερώνης Παύλου, ἀπολαύοντος τότε ἀπειρον φήμην διὰ τὰς ἐξαισίας μεγαλογραφίας του. Ὁ ἐκ Μήλου νεανίας τάχιστα ἐνεκολπώθη τὸν τρόπον τοῦ μεγάλου διδασκάλου, τοσοῦτον δ' ἐφαίνετο δεξιὸς περὶ τὴν τέχνην, ὥστε, δεκαεπταετῆ ἔτι ὄντα, παρέλαβον αὐτὸν ὁ Βαρωναῖος καὶ ὁ Τιντορέττος ὡς συνεργάτην αὐτῶν ὅτε κατὰ τὴν ἐκ Βενετίας διάβασιν τοῦ Ἐρρίκου Γ' τῷ 1574 ἀνέλαβον νὰ ζωγραφήσῃσι τὸ εἰς τιμὴν αὐτοῦ ἀνεγερθὲν θριαμβικὸν τόξον.

Τὸ πάθος τῆς ζηλίας εἶνε ἀνθρώπινος ἀδυναμία, ἣτις καταλαμβάνει ἐνίστε ληληθῶς καὶ αὐτὰς τὰς μᾶλλον γενναίας ψυχάς· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον εἰς τοιαύτας ψυχὰς τὸ πάθος τοῦτο μετατρέπεται εἰς θαυμασμὸν καὶ φιλίαν, ἐνῶ εἰς τὰς ἀγενεῖς φύσεις καταρτίζεται βαθμηδὸν εἰς χαμερπῆ φθὸνον παράγοντα φοβερὰ ἀποτελέσματα. Κατὰ τὸν ἱστορικὸν Ριδόλφον, μαθητὴν καὶ γενναῖον τοῦ Βασιλάκη φίλον, ὁ Βερωναῖος, βλέπων τὰς καταπληκτικὰς καὶ ταχεῖας προόδους τοῦ μαθητοῦ του, κατελήφθη ὑπὸ τοιαύτης τινὸς ζηλίας, ἕωσού ἡμέραν τινὰ ἰδὼν ἐκτεθειμένον δημοσίᾳ πίνακά τινα παριστάοντα τὴν Ἐρσιν τοῦ Αλζάρου, ἐθαύμασε καὶ ἐπήγει τὸ ἔργον ἐκεῖνο μὴ γινώσκων τὸν γράψαντα, ὅτε δὲ ἔμαθεν ὅτι ἦτο ἔργον τοῦ πρώην μαθητοῦ του, ἀποθέσας τὴν παλαιὰν ζηλίαν, ἠγάπησεν εὐλικρινῶς καὶ ἠνύνησεν ἔτι μᾶλλον αὐτόν. Τοῦτο τιμᾶ ἐξ ἴσου τὸν τε μαθητὴν καὶ τὸν διδάσκαλον.

Ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Βασιλάκη γέμει ἅπασα ἡ Βενετία. Ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Μεγάλου Συμβουλίου καὶ ἐν ἐκείνῃ τῆς ψηφφορίας τοῦ δουκικοῦ παλατίου ὑπάρχουσιν ἔργα αὐτοῦ, τὰ ὅποια ὅμως δὲν εἶνε ἄλλο ἐν τῇ τέχνῃ ἢ ἀπλῆ φρασολογία. Ἐν ταῖς αἰθούσαις ἐκείναις παρῆστησεν ὁ ζωγράφος τοὺς θριάμβους τοῦ Καρόλου Ζήνου, τοῦ Βερνάρδου Κονταρίνη, καὶ τὴν νίκην τοῦ Αὐγουστίνου Βαρβαρίγου, ὅστις ἦτο στόλαρχος τῶν Βενετῶν ἐν τῷ κατὰ τῶν Τούρκων πολέμῳ, τῷ συναρθῆντι κατὰ τὸ ἔτος 1571 ἐν ταῖς περὶ τὰς Ἐχινούσας καὶ τὴν Ναύπακτον θαλάσσαις. Ἡ τελευταία αὕτη γραφὴ ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Βασιλάκη μονόχρωμος, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ μονό-

χρωμον δὲν ἤρесе τῇ Γερουσίᾳ, προσῆλθεν ὁ Τιντορέττης καὶ διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ χειρὸς μετέβαλεν εἰς τὸ ἰώδες χρῶμα τὸ ἔργον τοῦ νέου συναδέλφου του.

Ἐ μέγας αὐτοῦ πίναξ, ἐν ᾧ παρίσταται ἡ προσκύνησις τῶν Μάγων, ὑπάρχει ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Συμβουλίου τῶν Δέκα. Ὁ Ριδόλφης, καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Ἀββᾶ Λάνσης, ἐπαινοῦσι λίαν αὐτόν, εἰ καὶ σήμερον, ἴσως ἐνεκα μεταγενεστέρων ἀνανεώσεων, δὲν παρουσιάζει τὴν εἰς αὐτὸν ἀποδιδόμενην καλλονήν. Προσέτι ἕτερον ἔργον τοῦ Βασιλάκη ἀπέφερε πολλὴν εἰς αὐτὸν τιμὴν· εἶνε δὲ τοῦτο τὸ διάγραμμα τοῦ πολυτελοῦς θυσιαστηρίου τοῦ ἁγίου Γεωργίου τῶν Βενεδικτινῶν.

Ἄλλ' ἐνταῦθα δὲν πρόκειται ν' ἀπαριθμήσωμεν τὰ ἔργα τοῦ καλλιτέχνου τούτου, ἀρκούμεθα νὰ μόνον ν' ἀναφέρωμεν τὰς περὶ αὐτοῦ κρίσεις τῶν γραφάντων περὶ τῆς ἰταλικῆς τέχνης. Εἰ καὶ ὁ Ριδόλφης καὶ ὁ Λάνσης κρίνουσι τὰ ἔργα του μετὰ πολλῶν ἐπαίνων, οἱ νεώτεροι ὅμως εἶνε λίαν αὐστηροὶ πρὸς αὐτόν. Οὗτοι ἀποροῦσι τῇ σήμερον ὅτι ἀπέκτησε τοσαύτην φήμην εἰς ζωγράφος, ὅστις, εἰ καὶ κατὰ τινὰς στιγμὰς συνελάμβανεν ὠραίας ἰδέας, οὐδὲν ἦν τὸν ἐγένετο εἰς τῶν αἰτίων τῆς παρακμῆς τῆς τέχνης.

Ἄλλως τε ὁ Βασιλάκης ἦτο μεγάλῳρων καὶ ἀξιοπρεπῆς τὴν συμπεριφορὰν· ἐτήρει πολυτελῆ οἶκον, ἐν εἰχῇ κατὰκοσμον ἐκ γραφῶν, καὶ προσέτι εἶχε καταρτίσει πολὺτιμον συλλογὴν σχεδίων καὶ ἰχνογραφειῶν, ἰδίως ἔργων τοῦ Παύλου Βερωναίου. Ἐν τῷ πολυτελεῶς διασκευασμένῳ αὐτοῦ οἴκῳ ἐν Βενετία ἐδέχετο πολλὰκις τὴν ἐπίσκεψιν πριγκίπων, πρέσβων καὶ μεγάλων ζωγράφων, θυμαζόντων τὸ ζωγραφικὸν αὐτοῦ τάλαντον.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ὅμως ἔτη τῆς ζωῆς του ἀπώλεσε μετὰ τῆς ὀλδιότητος καὶ τὴν εὐρωστίαν τῆς τέχνης του. Τὸ γῆρας δὲν ἐπῆλθε μόνον εἰς τὸν Βασιλάκη, διότι τοῦτο παρηκολούθησε καὶ ἡ ἔνδεια, φυσικὸν παρακολούθημα τοῦ πολυδαπάνου βίου, ὃν διῆγε πρὶν· τὸ δὲ χεῖριστον συνάψας τελευταῖον καὶ τρίτον γάμον, παρέλαβε μετὰ τῆς τρίτης γυναικὸς καὶ θεῖον ὄμοῦ καὶ πρόγονον, τὰ παράφερνα ταῦτα τῆς προικὸς του, ὡς χαριεντιζόμενος ἔλεγεν. Εἶχε μάλιστα ζωγραφῆσει καὶ τινὰ πίνακα, ἢ μᾶλλον γελοιογραφίαν, παριστῶσαν

τὴν νέαν του ταύτην κατάστασιν. Ἐν τοιαύτῃ στενοχωρίᾳ ὁ φίλος αὐτοῦ καὶ κάλλιστος μαθητὴς Κάρολος Ροδόλφος, ὁ συγγραφεὺς οὗτος τῶν θαυμασιῶν τῆς τέχνης, περιέβαλεν αὐτὸν γενναίως, καὶ ἀποθανόντα τῷ 1629 ἐκέλευσεν αὐτὸν ἐντίμως.

Γ'.

Ἡ καταγωγὴ τοῦ Κυριακοῦ Θεοδοκοπούλου εἶνε ἔτι μᾶλλον αἰνιγματώδης, διεφυλάχθη ὅμως ἡ ἐθνικότης αὐτοῦ ἐκ τῆς τοῦ κοινοῦ συμφωνίας, τὸ ὅποσον ἀπεκάλει αὐτὸν il Greco (ὁ γραικὸς), καὶ διὰ τοῦ ἐπωνυμίου τούτου ἦτο γνωστὸς. Ἄλλα καὶ αὐτὸς οὗτος ἔχαιρον ἐπὶ τῇ ἑλληνικῇ αὐτοῦ καταγωγῇ ὑπογράφων εἰς τὰ ἔργα του τὸ ἄνομά του ἑλληνιστί. Ὁ Θεοδοκόπουλος ἐγεννήθη, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, περὶ τὸ 1548 ἔτος. Κατὰ τοὺς μὲν ἐγεννήθη ἐν Ἑλλάδι, ὁπόθεν μετέβη εἰς Βενετίαν· κατ' ἄλλους δὲ ἐγεννήθη ἐν αὐτῇ τῇ Βενετία ἐκ μιᾶς τῶν πολυαριθμῶν ἐκείνων ἑλληνικῶν οἰκογενειῶν, αἵτινες εἶχον ἀποκατασταθῆ ἐν τῇ καθέδρᾳ τῶν Δόγων συνεχίζουσαι τὰς βυζαντινὰς παραδόσεις καὶ τὰς τέχνας τῆς ἀνατολῆς.

Αἱ σπουδαὶ τοῦ Θεοδοκοπούλου ἀμφιβάλλονται ἐπίσης ὅσον καὶ αἱ εἰδήσεις περὶ τῆς καταγωγῆς του. Τὸ λεγόμενον ὅτι ἐγένετο μαθητὴς τοῦ διασήμου Τισιανοῦ διαφιλονεικεῖται ὑπὸ τῶν νεωτέρων. Οὗτοι, βασιζόμενοι εἰς τὸν πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ἔρωτά του καὶ τὴν εἰς πάντα κανόνα ἀνυπότακτον φύσιν του, ἰσχυρίζονται ὅτι δὲν εἰσῆλθεν εἰς οὐδένος τῶν τότε φημιζόμενων ζωγράφων ἐργαστήριον, ἀλλ' ὅτι τὴν ἐκμάθησιν τῆς τέχνης ἐπέζητησεν εἰς τὰς ἐκκλησίας καὶ εἰς τὰ παλάτια τῆς Βενετίας, ἐνθα ὑπῆρχον ἄφθονα τὰ ἔργα τῶν μεγάλων τῆς Ἑνετικῆς Σχολῆς ζωγράφων.

Ἄλλ' ἐνῶ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ βίου του μένουσιν εἰς ἡμᾶς ἄγνωστα, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1577 ἀνευρίσκωμεν τὰ ἔχνη του, καὶ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης δυνάμεθα νὰ παρακολούθησωμεν αὐτὸν μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, μαθὼν ἐκ φήμης τὴν ὑπὸ τοῦ Φιλίππου Β', βασιλέως τῆς Ἰσπανίας,

γενομένην ὑποδοχὴν πάντων τῶν μεγάλων τῆς Ἰταλίας καλλιτεχνῶν πρὸς διακόσμησιν τοῦ Ἐσκουριάλε, ρίψας τὸν περὶ τῆς τύχης του κύβον, μετέβη εἰς Τολέδον ὁ τολμηρὸς Ἕλληνας ὅπως εὖρη στάδιον ἄξιον τῆς καλλιτεχνικῆς εὐφυΐας του. Καὶ ἢ εἰς ἑαυτὸν πεποιθήσας δὲ ἦτο προῖον αὐθάδους οἰήσεως, ὡς ἀπέδειξαν αὐτὰ τὰ πράγματα.

Ἄμα ἀφιχθέντα ἐν Τολέδῳ ἀνέθηκεν εἰς αὐτὸν ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ Καθεδρικοῦ ναοῦ νὰ γράψῃ εἰς μέγαν πίνακα τὴν Διανομὴν τοῦ χιτῶνος τοῦ Χριστοῦ καὶ ἄλλα τινὰ γλυπτικά καὶ ἀρχιτεκτονικά ἔργα, διότι ὁ Θεοτοκόπουλος ἦτο, ὡς ὁ Μιχαηλάγγελος, ζωγράφος καὶ γλύπτης καὶ ἀρχιτέκτων ἐν ταυτῷ. Μετὰ δύο ἔτη, ἀκούων τὴν φήμην αὐτοῦ Φίλιππος ὁ Β' προσεκάλεσεν αὐτὸν εἰς Μαδρίτην καὶ τῷ ἀνέθεσε νὰ γράψῃ ἕτερον μέγιστον πίνακα, τὸ μαρτύριον τοῦ ἀγίου Μαυρικίου. Ὁ Φίλιππος δὲν εὗρε τὸν πίνακα ἐκεῖνον ἄξιον νὰ τεθῇ εἰς τὴν ὠρισμένην θέσιν, ἀντ' αὐτοῦ δὲ ἐπέθετο ἕτερον ἔργον τοῦ ἀντιπάλου του ζωγράφου. Ἐν τῷ πίνακι ἐκεῖνῳ, εἰ καὶ ὑπῆρχον ἀρεταὶ τινες, οὐδὲν ἦττον ὁ πίναξ ἦτο μία ἀποτυχία τοῦ Θεοτοκοπούλου, ἣν ἀποδίδουσιν εἰς τὴν ἀπότομον ἐγκατάλειψιν τοῦ προτέρου τρόπου του. Λέγεται δὲ ὅτι αἴτιον τῆς μεταβολῆς ταύτης ὑπῆρξε τὸ ὑπὸ τῆς κοινῆς γνώμης φερόμενον, ὅτι τὰ ἔργα του ἦσαν ὅμοια τῶν τοῦ Τισιανῶ, δὲ δυσηρέσει πλεῖστον τὸν ἄγαν φιλότιμον Θεοτοκόπουλον. Ὅθεν, ὅπως μὴ φαίνεται μιμητῆς τοῦ μεγάλου ἐκείνου καλλιτέχνου, ἀπεφάσισε νὰ μεταβάλλῃ καὶ τρόπον καὶ μέθοδον, ἀλλ' ἀντὶ νὰ βελτιώσῃ τὴν τέχνην του ἐχειροτέρευσε αὐτήν. Ἐπειδὴ ὁμοίως καὶ ἐν τῷ πίνακι τοῦτῳ ἐφάνετο ἔξοχος ζωγράφος, οἱ ἀναγνωρίζοντες τοῦτο ἴσχυσαν ὥστε νὰ μείνῃ ἐν τῷ Ἐσκουριάλε καὶ ὁ πίναξ τοῦ Θεοτοκοπούλου.

Ὡς δ' ἦτο ἐπόμενονον, ἡ ἱστορία αὐτῆ τοῦ ἀποτυχόντος πίνακος ἔδωσε λαβὴν εἰς τοὺς φθονερούς νὰ διασύρωσι τὴν ὑπόληψιν τοῦ Γραικοῦ. Οἱ σαρκασμοὶ αὐτῶν κατὰ τοῦ νεηλδουοῦ ξένου ἐρρίπτοντο σωρηδὸν κατ' αὐτοῦ· αἱ κινήσεις του, ἡ συμπεριφορὰ του, ἡ ὁμιλία του. τὰ πάντα, ἐνὶ λόγῳ, ἦσαν ὑποκείμενον σατυρισμῶν, εἰς οὓς ἔδιδε κύρος ἢ κρίσις τοῦ βασιλέως. Μεθ' ὅλα ταῦτα τὸ θάρρος δὲν ἐγκατέλειπεν αὐ-

τὸν εἰργάσθη, καὶ εἰργάσθη ἀποτελεσματικῶς ὅτε δὲ ἐτελείωσε καὶ ἐξέβηκεν εἰς τὸ δημόσιον πίνακά τινα, ἐν ᾧ παρίστατο ἡ Κηδεῖα τοῦ Δὸν Γονζαλές, ἦρε δι' αὐτοῦ ἀληθῆ θρίαμβον. Οἱ ξένοι ἔσπευδον νὰ ἴδωσι καὶ θαυμάσωσιν αὐτόν, οἱ δὲ κάτοικοι τοῦ Τολέδου δὲν ἔπαυον ἐπανερχόμενοι νὰ ἐπαναβλέπωσι συνεχῶς αὐτόν, καὶ νὰ ἀνευρίσκωσιν νέαν τινὰ καλλονήν. Ἐκτοτε, εἰ καὶ διημφισθητεῖτο ἡ τέχνη τοῦ Θεοτοκοπούλου, εἰς ὃ ἔδιδεν ἀφορμὴν ἡ διηνεκῆς ταλάντευσις του καὶ ἡ ἀπότομος ἐνίστη ἀναδρομὴ εἰς τὰς παλαιὰς ἰδιοτροπίας του, οὐδὲν ἦττον αἱ ἐκκλησίαι καὶ τὰ μοναστήρια τοῦ Τολέδου καὶ τῆς Μαδρίτης ἐπέζητουν ἐναμίλλως τοὺς πίνακάς του, καὶ ἐθεώρουν τιμὴν αὐτῶν νὰ κατέχωσιν ἔργον τι τοῦ Γραικοῦ ζωγράφου.

Πλεῖστα ἔξοχα μνημεῖα ἐκτίσθησαν ἐν Μαδρίτῃ καὶ Τολέδῳ κατὰ τὰ ὑπὸ τοῦ Θεοτοκοπούλου διδόμενα διαγράμματα. Τὸ ἐν Μαδρίτῃ παρεκκλήσιον τῶν Αὐγουστίνων, τὸ Δημοτικὸν Μέγαρον τοῦ Τολέδου, αἱ δύο ἐκκλησίαι τοῦ Ἐλέους καὶ τῶν Φραγκισκανῶν ἐν Ἰλισκῇ ἠγέρθησαν κατὰ τὰ διαγράμματα αὐτοῦ. Τὰ δύο τελευταῖα ἀξίωσημείωτα μνημεῖα περιέχουσι γραφάς, ἀγάλματα καὶ ἄλλα κοσμήματα, ἅπαντα ἔργα τοῦ Γραικοῦ Θεοτοκοπούλου.

Ἐὰν πιστεύσωμεν τοὺς βιογράφους τοῦ Θεοτοκοπούλου, διῆγεν οὗτος πολυτελεῆ βίον, διὸ κατηγορεῖτο ὅτι εἶχε μεταφέρει ἐν Τολέδῳ τὸν ἐπιδεικτικὸν βίον τῶν ἐνετῶν ζωγράφων. Εἶχε μισθώσει καὶ ἐτήρει ἐν τῇ οἰκίᾳ του μουσικούς, οἵτινες ἔπαιζον ἐνόσφ αὐτὸς ἤρισται. Ἀληθῶς δὲ ἐκέρδαινε πλεῖστα χρήματα, ἀλλὰ καὶ ἔδαπανα αὐτὰ ἀναλόγως. Ἦτο λίαν ὑπερήφανος καὶ ἀνένδοτος περὶ τὴν τέχνην του, διὸ οὐδέποτε συγκατένευε νὰ παραχωρήσῃ τὰ ἔργα του εἰς εὐτελεῖς τιμάς, προὔτιμα δὲ μᾶλλον νὰ διδῇ αὐτὰ ὡς ἐνέχυρον, ἐπὶ τῷ ὄρφι νὰ ἀναλαμβάνῃ αὐτὰ εἴποτε ἀπέδιδε τὸ λησθῆν ἀργύριον.

Περὶ τοῦ ἐρεθισμοῦ ὅφ' οὗ ἐξήπτετο ὁ Θεοτοκόπουλος, προκειμένου λόγου περὶ χρημάτων, διηγούνται τὸ ἐπόμενονον κωμικὸν ἀνέκδοτον. Οἱ ἱερολυμίται μοναχοὶ τῆς Σίσλα, μόνῃς κειμένης ἔξω τῆς πόλεως τοῦ Τολέδου, ἤτουν αὐτόν νὰ τῷ ζωγραφῆσῃ ἓνα Μυστικὸν Δεῖπνον, ἀλλὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην, ἕνεκα τῶν πολλῶν ἀσχολιῶν του, παρεχώ-

ρῆσεν ὁ Θεοτοκόπουλος εἰς τὸν μαθητὴν του Λουδοβίκου Τριστανόν. Τὸ ἔργον ἤρесе πλεῖστον τοῖς μοναχοῖς, ἀλλ' ὅτε ἐπρόκειτο νὰ πληρώσωσι δι' αὐτὸ διακόσια δουκικὰ νομίσματα, ἀπέηται ὁ Τριστανός, οἱ μοναχοὶ ἐθεώρησαν ὑπερβολικὸν τὸ ποσόν, ὅθεν, προφασίζόμενοι τὴν νεότητά τοῦ ζωγράφου, ἀνέθεσαν τὴν περὶ τούτου κρίσιν εἰς τὸν διδάσκαλον. Ὁ Γραικὸς ἤλθε, ἀλλὰ μόλις εἶδε τὸν πίνακα, ὠρμησε μανιώδῃς κατὰ τοῦ Τριστανού, καὶ ὑψὸν ἀπειλητικῶς τὴν ῥάβδον «ἀθλίε, ἐφώνησε πρὸς αὐτόν· ἀτιμία τῆς ζωγραφικῆς!» Οἱ πατέρες τότε, νομίσαντες ὅτι ὁ διδάσκαλος εὗρισκεν ὑπερβολικὰς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ Τριστανού, ἔσπευσαν νὰ πρᾶνῶσιν αὐτὸν λέγοντες, ὅτι ὁ Λουδοβίκος, καθὼ νέος καὶ ἀπειρος, δὲν ἐγίνωσκεν ὅποσον ἦτο μέγα τὸ ποσόν ὃ ἐζήτηι. «Ἀλλὰ διὰ τοῦτο σωστὰ σωστὰ ὀργίζομαι ἐναντίον σου, ἐφώνησεν ὁ Θεοτοκόπουλος· ὁ ἀνόητος δὲν γνωρίζει τί ἔπρεπε νὰ ζητήσῃ! Ὁ πίναξ αὐτὸς ἀξίζει πεντακόσια δουκικά, καὶ ἂν δὲν τοῦ πληρώσητε αὐτὰ ἀμέσως, ἄς τυλίξῃ τὸ ἔργον του καὶ ἄς τὸ φέρῃ εἰς τὸ σπήτι μου». Οἱ πτωχοὶ καλόγηροι, ἀκούσαντες τὴν ἀπροσδόκητον ταύτην ἀπάντησιν, ἔμειναν ἐνεοί, καὶ ἄνευ περραιτέρων λόγων, ἐπλήρωσαν τὴν ἐν ἀρχῇ ὀρισθεῖσαν τιμὴν. Ὁ ἐκ Μήλου οὗτος καλλιτέχνης ἦτο προσέτι καὶ φιλόσοφος συγγραφεύς, ὡς ἀναφέρει ὁ ἱστορικὸς Pacheco, ἄφηκε δὲ χειρογράφους μελέτας περὶ τῶν τριῶν καλῶν τεχνῶν, αἵτινες ὅμως δὲν διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν. Ὁ Θεοτοκόπουλος θεωρεῖται ὡς ὁ ἰδρυτὴς τῆς Ἰσπανικῆς Σχολῆς, ἔσχε δὲ πλεῖστους μαθητάς, ὧν ὁ ἀριστος ἦτο ὁ ἀνωτέρω Τριστανός, παρὰ τῷ ὁποίῳ ἐξέμαθε τὴν τέχνην ὁ διάσημος τῆς Ἰσπανίας ζωγράφος Velosques. Ἀποβιώσας ἐν Τολέδῳ τῷ 1625, ἐτάφη ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Βαρθολομαίου.

Αἱ περὶ καταγωγῆς τοῦ Βελισαρίου Κορενσίου εἰδήσεις εἶναι καὶ αὐταὶ ἀρίστοι. Κατὰ τὸν γράψαντα τὰς βιογραφίας ὅλων τῶν Νεαπολιτανῶν καλλιτεχνῶν Βερνάρδον de-Domenici, ἐγεννήθη ὁ Κορένσιος ἐν Ἀχαΐᾳ, μὲν τῆς Ἑλλάδος ἐπαρχία,

περὶ τὸ 1558 ἔτος ἐκ γονέων ἐντίμων(1). Οὗτοι, ἰδόντες τὴν εἰς τὴν τέχνην κλίσιν τοῦ μικροῦ Κορενσίου, παρέδωκαν αὐτὸν εἰς τινὰ ζωγράφον ἐν Ἑλλάδι πρὸς ἐκμάθησιν τῆς τέχνης. Παρὰ τοῦ ζωγράφου τούτου ὁ Κορένσιος ἀκούων πλεῖστους ἐπαίνους περὶ τῶν ἔργων τοῦ Τισιανού καὶ τῶν λοιπῶν τῆς ἐνετικῆς Σχολῆς ζωγράφων, ἐξεκαύθη ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ ἴδῃ ἰδίως ὄμμασι τὰ θαυμαστά ἐκεῖνα ἔργα. Ἡ ἐπιθυμία του αὕτη ἐξεπληρώθη τέλος, διότι, τῇ συνδρομῇ καὶ προστασίᾳ συγγενοῦ του τινὸς ἐμπορευομένου ἐν Βενετίᾳ, μετέβη εικοσιπενταετῆς ἤδη εἰς τὴν πλουσίαν καὶ ὡραίαν Βενετίαν, ἧς ἡ θεὰ κατέπληξε τὸν ἐν τῇ πενιχρᾷ Ἑλλάδι γεννηθέντα νεανίαν. Ἐκεῖ εἶδε τὰ ἔργα τοῦ Τισιανού, τοῦ Βερωναίου, καὶ τοῦ Τινοτορέττου, ἀλλὰ πρὸ πάντων ἐθέλησθη ἐκ τῶν ἔργων τοῦ τελευταίου εἰς οὗ τὸ ἐργαστήριον εἰσῆλθε καὶ ἐμαθήτευσε (2).

Λέγεται ὅτι μετὰ πενταετῆ διαμονὴν ἐν Βενετίᾳ ἐπανῆλθεν εἰς Ἑλλάδα, ὅπου καὶ ἐγράψεν εἰκόνας τινάς, ἀλλὰ ἡ Ἑλλάς, πτωχὴ καὶ πενιχρὰ οὖσα, τί ἐδύνατο νὰ χορηγήσῃ εἰς τὸν ἀπληστον δόξης ἐν τῇ τέχνῃ καὶ τοῦ ἐξ αὐτῆς ἀπορρέοντος πλοῦτου; Οὐδέν, ἀπολύτως οὐδέν! ἀφοῦ μάλιστα ἡ

(1) Ὁ Paolo de Mattei, συγγραφεὺς καὶ ζωγράφος, λέγει ὅτι ὁ Κορένσιος κατήγετο ἐκ τῶν ἀλβανῶν ἐκείνων, οἵτινες ἐπὶ Γεωργίου τοῦ Καστριώτου μετακίσθησαν εἰς τὸ βασιλεῖον τῆς Νεαπόλεως καὶ ἰδίως εἰς τὴν ἐπορχίαν τῆς Lecce. Ὁ ἀναφέρων ὅμως ταῦτα de Pomenici δὲν παραδέχεται τὰ ὑπὸ τοῦ Mattei λεγόμενα. Ἐν Χίῳ γνωστὴ ὑπάρχει οἰκογένεια φέρουσα τὴν ἐπωνυμίαν Κορέσσιος. Μὴ εἶναι ἄρα καὶ ὁ Κορένσιος οὗτος εἰς τῶν ἐκ Χίου Κορεσσίων;

(2) Τὴν κατοχὴν τῆς Πελοποννήσου καὶ τῶν νήσων διεπιλονεῖον τότε μεταξύ τῶν οἰ τοῦρκοι καὶ οἱ ἐνετοί, καὶ μάχαι οὐματηραὶ συνήπτοντο ἐκάστοτε, καθ' ἃς ἐλάμβανε μέρος καὶ ὁ ἰθαγενὴς πληθυσμὸς, ὅστις νικητὴς εἴτε νικημένος, ἐδεκατιζέτο πάντοτε καὶ ἐτιμωρεῖτο οὐλοῦτως. Ἡ Πελοπόννησος ἐπεκράτησε παρὰ τοῖς φράγκοις συγγραφεῦσι νὰ καλεῖται Ἀχαΐα ἀπὸ τῆς Ρωμαϊκῆς κατακτήσεως, καὶ τὸ ὄνομα τοῦτο ἀνανεώθη ἐπὶ τοῦ Γοδερεπίδου Βιλλαρδουίνου ὅστις ἀνεκνήρυχθη καὶ ἤρξε τῆς Πελοποννήσου (1110—1218) ὡς πρίγκηψ τῆς Ἀχαΐας. Κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Κορενσίου ἦσαν συνεχεῖς αἱ τῶν Πελοποννησίων ἐπιμειξίαι μετὰ τῶν ἐνετῶν, ὅθεν πιθανόν ὁ ζωγράφος, πρὸς ὃν παρεδόθη ὁ Κορένσιος, ἐν Ἑλλάδι, νὰ ἦτο ἐνετός τις, ἀφοῦ μάλιστα ἐγίνωσκε τὸ ἔργα τῶν ἡγετῶρων τῆς Σχολῆς ἐκείνης καὶ ἐπήγει αὐτὰ πρὸς τὸν νέον μαθητὴν του.

νά τέχνην δὲν ἦτο ἀποδεκτὴ ἐν ταῖς ἀνατολικαῖς ἐκκλησίαις.

Ἡ φύσις τοῦ Κορενσίου ὤθει αὐτὸν εἰς τὴν πάλην ὑπὲρ τῆς τέχνης, ἀλλὰ πρὸς τοῦτο εἶχεν ἀνάγκην ἀντιπάλων, ὅθεν κατέλιπεν ἐκ νέου τὴν πατρίδα καὶ ἐπανῆλθεν εἰς Ἰταλίαν ἐνθα ἠλπίζε νὰ εὕρῃ ἀνοικτὸν τὸ στάδιον, τὸ κατάλληλον εἰς τὴν φύσιν καὶ τὰς ὁρέξεις του. Ἀλλὰ τὴν φορὰν ταύτην ἀφιχθεὶς εἰς τὴν πολυθέλγητρον Νεάπολιν μετὰ τινων συμπατριωτῶν του ἐμπόρων, τοσοῦτον ἐθέληθη ἐκ τῆς φυσικῆς ὠραιότητος τῆς χώρας, ὥστε ἐκεῖ ἔπηξε διὰ παντὸς τὴν φιλολεάν του, καταστάς μετ' οὐ πολὺ ὁ τυχοδιώκτης οὗτος κύριος τοῦ πεδίου καὶ ὁ τρόμος τῶν ὁμοτέχνων του.

Ἡ φήμη διεσάλπισε τὴν εὐφροσύνην τοῦ ζωγράφου, ἀλλὰ διεσάλπισεν ἐπίσης καὶ τὴν μογηρίαν τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἐπικίνδυνος οὗτος ἀνθρωπος συνήγου εἰς ὑπέρτατον βαθμὸν τὸ αἴσθημα τοῦ καλοῦ καὶ τὴν εἰς τὸ κακουργεῖν ἀκατάσχετον τάσιν, δύο ἀντίθετα καὶ ἀσυμβίβαστα πράγματα. Τὸ πρῶτον ἐλάμπρυνε τὴν δόξαν του, ἀλλὰ τὸ δεύτερον ἠμαύρωσε τὴν μνήμην του. Ἦτο, ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ὁ Κορένσιος ἐκ τοῦ γένους τῶν μυθολογουμένων ἐκείνων τεράτων, ὧν τὸ πρόσθιον μέρος τοῦ σώματος ἦτο ἀνθρώπος, τὸ δὲ ὀπίσθιον θηρίον. Τὰ σφοδρὰ πάθη τοῦ Κορενσίου ἐξεδηλώθησαν πρῶτην φορὰν κατὰ τοῦ Ἀννίβα Καράκκη, ἐνὸς τῶν μεγάλων ζωγράφων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καὶ ἰδοῦ τίνι τρόπῳ. Οἱ πατέρες Ἰησοῦται εἶχον προσκαλέσει εἰς Νεάπολιν τὸν ἐν Ρώμῃ διατρίβοντα τότε Ἀννίβαν ὅπως ἀναλάβῃ τὰς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Gesu Nuovo γραφάς, ὅθεν οὗτος, ὡς δείγμα τῆς τέχνης του, ἐζωγράφησε πρῶτον μίαν Παναχίαν φέρουσαν ἐν ἀγκάλαις τὸ βρέφος Ἰησοῦν, οὗ τοὺς πόδας ἐφαίνετο ἀσπαζόμενος ὁ Ἰωάννης. Δυστυχῶς τὸ ἔργον τοῦ Καράκκη προσεκλήθη νὰ κρίνῃ ὁ Κορένσιος, ὅστις, εἰ καὶ ἀνεγνώρισεν ἐνδομύχως τὴν μεγάλην ἀξίαν τῆς εἰκόνης, οὐδὲν ἤττον, τηκόμενος ὑπὸ τοῦ φθόνου, ἐπέκρινε τὸ ἔργον δριμύτατα, καὶ συνεταίρισθεις μετ' ἄλλων ζωγράφων Νεαπολιτανῶν, ἀπεφάνθησαν ἅπαντες οὗτοι, ὅτι ὁ Ἀννίβας δὲν ἠδύνατο νὰ ἀναλάβῃ ἐπαξίως τοιαύτην σπουδαίαν ἐργασίαν. Οἱ Ἰησοῦται ἐπέισθησαν εἰς τὰς ὑπαγορεύσεις ταύτας τοῦ φθόνου καὶ τῆς πλεονεξίας, καὶ παρέδωκαν τὴν ἐργασίαν ἐκείνην εἰς τὸν Κορένσιον. Ὁ

ἀτυχῆς Ἀννίβας, καταληθθεὶς ὑπὸ σφοδροτάτης λύπης, μετέβη πάραυτα εἰς Ρώμην ἐν μέσῳ καυστικωτάτης ἐποχῆς, ὅπου ἀσθενήσας ἀπέβίωσε πρὸς μεγίστην τῆς τέχνης ζημίαν.

Ἀρθέντος οὕτω ἀπὸ τοῦ μέσου τοῦ φοβεροῦ ἐκείνου ἀντιπάλου, ὁ Κορένσιος ἐξηκολούθησε νὰ ἐργάζεται ἀνευδότης καὶ μετ' ἐκπληκτικῆς εὐχερείας· μάλιστα ὁσάκις εἶχε νὰ διαγωνισθῇ πρὸς ἐφάμιλλον τινὰ καλλιτέχνην ἐξετέλεσεν ἔργα ἀξία τῆς φήμης του. Συνασπισθεὶς μετὰ δύο ἄλλων δοκιμῶν ζωγράφων, τοῦ Ἰσπανοῦ Ριβέρα καὶ τοῦ Caracciolo, συνέστησε τριανδρίαν, ἧς σκοπὸς ἦτο ἡ διὰ παντοίων μέσων ἀπὸ τῆς Νεαπόλεως ἀπέλασις παντὸς ξένου σπουδαίου καλλιτέχνου. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὁ Κορένσιος ἀνέλαβε μετὰ ὑποκριτικῆς προθυμίας τὴν προστασίαν δῆθεν τῶν λοιπῶν ζωγράφων τῆς Νεαπόλεως· παρεχώρει εἰς αὐτοὺς, ὅπως τὸς ὑποχρεώνη, πάσας δευτερευούσας ἀξίας ἐργασίας καὶ τὰς ὀλιγώτερον ἐπιτιμωθεὶς, ἐτήρησε δὲ δι' ἑαυτὸν τὰς σημαντικώτερας καὶ τὰς παρεχόμενας ἀφθονώτερα κέρδη. Συνεχῶς ἔδιδεν αὐτοῖς γεύματα καὶ ἐθώπευε μυριοτρόπως ὅπως τηρῇ αὐτοὺς εἰς ὑπακοήν· ἐνέπνευε δὲ τοσοῦτον τρόμον εἰς τοὺς ζωγράφους τῆς Νεαπόλεως, ὥστε οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ παραπονεθῇ κατ' αὐτοῦ. Πλὴν τοῦ Ἀννίβα Καράκκη, ἕτερον αὐτοῦ θῆμα ὑπῆρξεν ὁ Κβίδο Ρένης, ὅστις, ἐλθὼν εἰς Νεάπολιν κατὰ πρόσκλησιν τῶν ἐπιτρόπων τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Ἰανουαρίου, ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ τάχιστα ὅπως σωθῇ ἀπὸ τῶν ραδιουργιῶν καὶ ἐπιθέσεων τοῦ Βελισαρίου καὶ τῶν ὁπαδῶν του. Ἀλλὰ καὶ ὁ διάσημος Δομενικὸς ὑπέστη τὰς καταδιώξεις τῆς τριανδρίας ἐκείνης καὶ ἀπέθανε, ἐνῶ εἰργάζετο εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ San. Gennaro ὡς πολλοὶ ὑπάπτειυσαν, ἐκ δηλητηριάσεως. Ἐν ἔτι τελευταῖον κακουργημα τοῦ Κορενσίου θέλωμεν ἀναφέρει, μεθ' ὃ ἀποστρέφωμεν τὸ πρόσωπον ἀπὸ τῶν εἰδελθῶν τούτων ἱστορημάτων. Εἰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἦτο καὶ ὁ ἐνάρετος Λουδοβίκος Ροδρηγός, ὁ κάλλιστος τῆς σχολῆς του. Οὗτος εἶχε ζωγραφῆσαι ἐν τῇ Carmina Maggiore τὸν βίον τοῦ Ἰησοῦ, ἐξ οὗ ἐπορίσατο πλείστην τιμὴν καὶ πλείστον ἔπαινον Ὁ γέρον Βελισάριος ἀνεμίχθη εἰς τοὺς παρατηροῦντας καὶ θαυμάζοντας τὸ ἔργον ὁμίλους, καὶ ὑποκριθεὶς ὅτι ἀγνοεῖ τὸν ζωγράφον, ἠρώτησε κατὰ τύχην ἕτερον ἐκεῖ παρατυχόντα ζω-

γράφον, τίς ἦν ὁ ἐργασάμενος τὰς γραφὰς ἐκείνας. Ὁ πρὸς ὄν ἀπέτεινε τὴν ἐρώτησιν, φίλος ὢν τοῦ Λουδοβίκου, καὶ μὴ γνωρίζων τὸν Βελισσάριον, ἐξελύθη εἰς μυρίους ἐπαίνους, λέγων ὅτι ἦτο ἔργον τοῦ Λουδοβίκου Ροδρηγοῦ, μαθητοῦ τοῦ Βελισσαρίου προσέθηκε δὲ ὅτι ὁ μαθητὴς ὑπερέβη τὸν διδάσκαλον, ἀναδειχθεὶς ὑπέρτερος ἐκείνου, οὐ μόνον κατὰ τὴν ἡθικὴν ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν τέχνην. Οἱ λόγοι οὗτοι ἤρκεσαν ὅπως πυρπολήσωσι τὴν ψυχὴν τοῦ Κορνεσίου ὑπὸ τοῦ φθόνου, ὥστε καὶ νὰ μελετήσῃ τὸν θάνατον τοῦ ἀτυχοῦς νέου. Ὑπεκρίθη λοιπὸν τὸν φίλον, καὶ κρύψας τὸν καταβιβρώσκοντα αὐτὸν φθόνον εἰς τὰ ἔγκατα τῆς καρδίας του, συνεχάρη τὸν Λουδοβίκον καὶ ἐξηκολούθει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας νὰ δεικνύῃ πρὸς αὐτὸν πατρικὴν ἀγάπην, καὶ οὕτω κατάρθρωσε νὰ τρώγῃ καὶ νὰ πίνῃ μετὰ τοῦ ἀμερίμου νέου. Μετὰ τινα χρόνον ὁ ἀτυχὴς Ροδρηγὸς ἀπέθνησκεν ἐκ δηλητηρίου.

Τοιοῦτος ὑπῆρξεν ὁ ἠθικὸς χαρακτήρ τοῦ ἀνθρώπου τούτου ὃν ἡ θεία τῆς τέχνης μακρὰ ἔρριψεν ἀπὸ τῆς μαρμαίνουσης Ἑλλάδος εἰς τὴν θάλλουσαν Ἰταλίαν, καὶ ἀνέδειξε μέγαν καλλιτέχνην· ἀλλ' ἀφίνοντες τὸν ἄνθρωπον, μεταδῶμεν ἤδη εἰς τὸν ζωγράφον.

Πλεῖστα ὅσα ἔργα τοῦ Κορνεσίου πληροῦσι τὴν Νεάπολιν, ἢ λεπτομερῆς τῶν ὁμοίων ἔρευνα καὶ ἀπαρίθμησης ἀνήκει μᾶλλον εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς τέχνης. Ἐν μόνον θέλομεν ἀναφέρει ἐνταῦθα ὡς τὸ κάλλιστον τῶν ἔργων του, εἶνε δὲ τοῦτο ὁ μέγιστος πίναξ, ἐν ᾧ παρίσταται ἡ Π ο λ λ α π λ α σ ῖ α σ ῖ ε τ ὠ ν π ῆ ν τ ε ἄ ρ τ ω ν κ α ῖ τ ὠ ν δ ὕ ο ἰ χ θ ὕ ω ν. Ὁ πίναξ οὗτος εὐρίσκειται ἐν τῷ ἐπιστατορίῳ τῆς Μονῆς τοῦ ἁγίου Σεβερίνου, κατὰ δὲ τὴν κρίσιν τῶν εἰδημόνων δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς οἰονδήποτε μέγα ἔργον. Ὁ πίναξ οὗτος περιέχει ἑκατὸν καὶ δεκαεπτὰ πρόσωπα φυσικοῦ μεγέθους, κάλλιστα σχεδιασμένα καὶ ἄρμονικώτατα χρωματισμένα. Τὰ ἐπεισόδια ἐν αὐτῷ παρεισάγονται μετὰ τοιαύτης τέχνης, ὥστε ὁ πίναξ ἐκεῖνος φαίνεται ὅτι εἶναι μᾶλλον ἔργον τοῦ Τιντορέτου ἢ τοῦ Βελισσαρίου· ὁ δὲ προξενεὶ ἐκπληξῆν, εἶνε ὅτι τὸν τεράστιον τοῦτον πίνακα ἀπετεριμάτισεν ἐν τεσσαράκοντα μόναις ἡμέραις. Ὁ γράψας τὴν ἱστορίαν τῆς ἰταλικῆς γραφικῆς ἐν Ἰταλίᾳ Lanzi λέγει περὶ τοῦ Κορνεσίου· «ὅτι εἶχε προικι-

σθῆ ὑπὸ τῆς φύσεως διὰ βαθύτητος ἐν ταῖς ιδέαις καὶ ταχύτητος ἐν τῇ ἐκτελέσει». Ὁ αὐτὸς προσθέτει ὅτι δὲν δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς τὸν Τιντορέττον ἢ μόνον ὁσάκις ἠθέλησε νὰ χαλινωγῆσθαι τὸν ἐνθουσιασμὸν αὐτοῦ· ὀλίγοι ἦσαν ἀνώτεροι αὐτοῦ κατὰ τὸ διάγραμμα· ἢ εὐρεσιαι, αἱ κινήσεις, αἱ χαρακτῆρες τῶν κεφαλῶν του, τὸσάυτης μετέχουσι τέχνης, ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ ἐνετοὶ ζωγράφοι, καίτοι ἔχοντες αὐτὸν πάντοτε ὑπ' ὄψιν, οὐδέποτε ἠδυνήθησαν νὰ παραβληθῶσι πρὸς αὐτόν».

Οἱ ἔπαινοι οὗτοι τοῦ Lanzi φαίνονται εἰς νεωτέρους τινας ὑπερβολικοί· οὗτοι ἀποφαίνονται ὅτι ὁ Βελισσάριος εἶχε βεβαίως ἐνθουσιασμὸν, ἄσθονον γονιμότητα, ἰσχύον κατὰ τε τὴν ἐκτέλεσιν καὶ τὸ διάγραμμα· ἀλλ' ἀκριβῶς, ἐνεκα τῶν προτερημάτων τούτων, δὲν εἶχεν ὀρθὴν καλαισθησίαν καὶ καθαρότητα ἐν τῇ ἁρμονίᾳ.

Ὁ Βελισσάριος ἠγάπα κυρίως νὰ ἐργάζεται εἰς μεγάλας τοιχογραφίας. Πίνακας δι' ἑλαίου ἔγραψεν ὀλίγους, οὐδὲν ἦπτον καὶ εἰς τὸ εἶδος τοῦτο ἦτο λίαν ἰσχυρὸς, ὡς δεικνύει ὁ ἑλαιογραφημένος αὐτοῦ πίναξ, ἐν ᾧ παρίσταται ἡ ἁγία Τριάς ἔχουσα περὶ αὐτὴν πληθὺν ἁγίων ἀγγέλων.

Ἐν ὀγδοηκονταπενταετείᾳ ἡλικίᾳ ὁ ἀκούραστος οὗτος ζωγράφος ἔμαθεν ὅτι τινὲς εἶχον παρατηρήσει ἑλλείψεις τινας εἰς τὰς ὑπ' αὐτοῦ γενομένας γραφὰς ἐν τῷ ἁγίῳ Σεβερίνῳ, ὅθεν συμπήξαε τότε ἰκρίωμα ἀνέβη ὅπως διορθώσῃ αὐτάς, ἀλλ' ἀσθενῶς στηριζόμενος ἐπὶ τῶν τρεμόντων ποδῶν του, κατέπεσεν ὀλισθήσας ἀπὸ τοῦ ὕψους ἐκείνου εἰς τὸ ἔδαφος, καὶ μόλις ἔζησε στιγμὰς τινας ὅπως ζήτησῃ τὴν συγχώρησιν τῶν ἀμάρτημάτων του παρὰ τῶν δραμόντων εἰς βοήθειάν του μοναχῶν.

Ὁ Βελισσάριος ἀποθνήσκων (1643) ἄφηκε μεγάλη πλοῦτην εἰς τοὺς κληρονόμους του. Τῷ ἐγένετο μεγαλοπρεπὴς κηδεία, ἣν παρηκολούθησε πλεῖστος κόσμος, καὶ ἐτάφη εἰς τὴν αὐτὴν τοῦ ἁγίου Σεβερίνου ἐκκλησίαν κατὰ τὴν προγενομένην μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν μοναχῶν συμφωνίαν. Ἐπὶ τῆς πλακῆς τοῦ τάφου του ἐχαράχθη, πλὴν τῆς λατινικῆς ἐπιγραφῆς, καὶ ἡ ἐπομένη ἑλληνικὴ :

- «Εἰς Βελισσάριον οἱ μοναχοί.
 » Ἀρκαδίη μὲν ἔφυσε
 » Κορένσιον ἔσχε δὲ γαῖα
 » Παρθενόπη γραφέων
 » Πρωτογένην ἔτερον.»

Τοιοῦτον ὑπῆρξε τὸ μέρος ὃ ἔλαβον οἱ τρεῖς οὔτοι Ἕλληνες κατὰ τὴν γενομένην ἀναγέννησιν τῶν τεχνῶν. Ἀγωνισθέντες εἰς διαφόρους χώρας συγχρόνως, ἀλλ' ἄγνωστοι μείναντες μετὰξὺ τῶν, διέπρεψαν ἐν τῇ τέχνῃ καὶ ἐτιμήθησαν ὑπὸ τῶν συγχρόνων τῶν. Ἐν Ἑλλάδι ὅμως ἔμειναν πάντῃ ἄγνωστοι καὶ κατ' οὐδὲν ὠφέλησαν αὐτήν, διότι καὶ τὴν τέχνην τῶν καὶ τὴν δόξαν τῶν ἀφιέρωσαν, κατ' ἀνάγκην καὶ ἕνεκα τῶν περιστάσεων, εἰς ἄλλους λαούς.

Γ. ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ.

- Τί ἀκάθαρτη πόλις αὐτὴ ἢ Ἀθήνα σας !
 — Ὁχι δὲ καὶ τόσον . . .
 — Ἐγὼ ἂν ἔμενα ἐδῶ ἓνα μῆνα, θ' ἀπέθνησκα ἀπὸ τὴν πρώην ἑβδομάδα ! . . .

Οἱ Πύργοι τῆς Θεσσαλονίκης

Τῷ φιλότῳ μου κ. Δημ. Ρίζο, ἱατρῷ.

Εἰς τὸν ἀνατολικὸν μυχὸν τοῦ μεγίστου καὶ θαυμαστοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου, ὃν περικλείει ἕξ ἀνατολῶν μὲν ἡ Χαλκιδικὴ χερσόνησος, ὁ σεπτὸς Ἄθως, καὶ αἱ διακλαδῶσεις τοῦ ὄρους Χορτιάτου, τοῦ ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν καλουμένου Ἐπταπυργίου ὡς ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ ἑπτὰ πύργων, πρὸς βορρᾶν ὁ λόφος αὐτοῦ μὲ τὴν πόλιν τῆς Θεσσαλονίκης, πρὸς δυσμὰς ἀπέραντος πεδιάς, ἐκτεινόμενη μέχρι τῶν βουνῶν τῆς Ναούσης, καὶ ἡ Κατερίνη, ἡ ἀρχαία Πύδνα καὶ πρὸς νότον ὁ γέρον καὶ ὑπερήφανος Ὀλυμπος, κεῖται ἡ νέα καὶ παράλιος λαμπρὰ συνοικία τῆς μεγάλης καὶ περιβλέπτου πρωτεύουσος τῆς Μακεδονίας, ἡ γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα Πύργοι. Ὁνομάσθη δὲ οὕτω ἕνεκα τῶν μεγαλοπρεπῶν οἰκοδομῶν, δι' ὧν πρὸ ὀλίγων ἐτῶν συνωφίσθη τὸ μέρος ἐκεῖνο.

Λέγεται, ὅτι ἐν τῇ θέσει αὐτῇ ἔκειτο τὸ πάλαι ἡ πρωτεύουσα τῶν Μακεδόνων. Ἐν τούτοις ὑπάρχουν καὶ ἀντίθετοι γνῶμαι, κατὰ τινὰ τῶν ὁμοίων, ἡ ἀρχαία Θέρμη ἔκειτο ἀκριβῶς ἐν ἡ θέσει κεῖται καὶ ἡ σημερινὴ πόλις, ὡς μαρτυροῦν τὰ συνεχῶς ἀνακαλυπτόμενα ἑρείπια ἀρχαιοτήτων, κατ' ἄλλην δέ, μακρὰν αὐτῆς, βορειοανατολικῶς.

Οἱ Πύργοι, οἵτινες φαίνονται μὲν προάστειον, χωριζόμενον ἀπὸ τῆς πόλεως διὰ τοῦ Ἑβραϊκοῦ νεκροταφείου, ἀποτελοῦν ὅμως μέρος αὐτῆς, ὡς θερινὴ μᾶλλον ἀριστοκρατικὴ συνοικία, εἶνε ὃ προσφιλέστερος περίπατος τῶν Θεσσαλονικέων. Εἶνε

τὰ Πατήσια ἢ τὸ Φάληρον τῶν Ἀθηνῶν τὸ προάστειον ἐκεῖνο, τὸ τελείως εὐρωπαϊκὸν τὴν ὄψιν.

Κατὰ τὰς θερινὰς ἡμέρας φλέγων ὁ καύσων προκλιεῖ ἀκατανίκητον δίψαν τῆς δροσίου καὶ τῆς ἐξοχῆς. Ἡ μεγάλη αὐτῆ πόλις, μηδεμίαν δυστυχῶς ἔχουσα πλατεῖαν, καθίσταται κατὰ τινὰς ὥρας πληθικὴ καὶ ἀφόρητος μὲ τὰς πυκνὰς καὶ ὑψηλὰς αὐτῆς οἰκοδομὰς καὶ τὰς ζεοῦσας καὶ τὰς πλείστας στενὰς πλακοστρώτους ὁδοὺς τῆς. Ὅλοι δὲ τότε αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκην ν' ἀναπνεύσωσιν ὀλίγον ἀέρα ἐξοχῆς καὶ ροφήσωσιν ὀλίγην δροσίν, τὸ κατὰ τὰ θερινὰ καύματα πολυπόθητον μάννα τ' οὐρανοῦ.

Πλήθη κόσμου, ρέματα ἀνθρώπινα πάσης φυλῆς καὶ φυσιολογίας, ἐκ τῶν οἰκουμένων τῆν νέαν ἐκείνην Βαβυλῶνα, διακύνονται εἰς τὴν νέαν προκουμαίαν. Ἄλλοι περιδιαβάθουσιν, ἄλλοι ἀναπαύονται εἰς τὰ λαμπρὰ καὶ εὐρωπαϊκώτατα αὐτῆς καφεῖα καὶ ζυθοπωλεῖα, πολλοὶ δὲ διευθύνονται ἐκεῖθεν εἰς τοὺς πύργους χάριν περιπάτου.

Ἐπάρχουν λεωφορεῖα (omnibus), κυκλοφοροῦντα μέχρι τῆς μῆς μετὰ τὸ μεσονύκτιον ἀπὸ τῆς προκουμαίας μέχρι τοῦ Παράδεισου τῶν Πύργων.

Εἰσῆλθσαν πρό τινων ἐτῶν καὶ ἐργάζονται ἐπικερδέστατα. Δὲν ἔχουν βεβαίως τὴν κομψότητα καὶ πολυτέλειαν τῶν ἀθηναϊκῶν τράμβαῦ, δυστυχῶς δὲ οὔτε σιδηρᾶν γραμμὴν, καὶ διὰ τοῦτο, τρέχοντα παταγωδέστατα ἐπὶ τῶν λιθοστρώτων, εἶνε ἀληθεῖς ἀντεροβγάλται. Ἀνθ' ἐνὸς γροσίου σᾶς μεταφέρουν ἐκ τῆς προκουμαίας εἰς τὸν Παράδεισον μετὰ δρόμον τετάρτου τῆς ὥρας. Νεανίσκοι δὲ νοημονέστατοι ὀδηγοῦν τὰ λεωφορεῖα αὐτὰ, κρατοῦντες ἢ κινοῦντες τοὺς ἀμαξηλάτας, οὐχὶ διὰ κωδῶνων, ἀλλὰ διὰ σύριγγος ἢ σάλπιγγος καὶ ζωνῆς μουσικωτάτης καὶ παρατεταμένης, κραυγάζοντες: Stöpeeer!—Alleeez!

Διὰ τοὺς ἀρесоκόμενους εἰς τὴν ἵππασίαν εὐρίσκονται ἐν τῇ προκουμαίᾳ πολλοὶ ἵπποι ὠραιότατοι καὶ ζωηροί, καθαρῶς δὲ καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον πλουσίως ἡτρεπισμένοι καὶ ἐπισεσαγμένοι μὲ ποικίλα Τουρκικὰ ἐρίππια. Ἐκαστον τούτων δύνασθε νὰ μισθώσητε δι' ἐνὸς ἐπίσης γροσίου διὰ ν' ἀπέλθητε εἰς Πύργους.

Οἱ ἵπποι αὐτοὶ ὀδηγοῦνται ὑπὸ νεαρωτάτων ἵπποκόμων, Τούρκων ὡσεπιτοπλεῖστον, οἵτινες εἶνε τόσο δεξιοί, γεγυμνασμένοι καὶ ὠκύποδες, πτερόποδες σχεδόν, ὥστε σᾶς συνοδεύουν ἐπιπικρον πεζοὶ αὐτοί. Ἐν ᾧ δὲ οἱ ἵπποι τρέχουν καλπάζοντες, ἐκείνοι σᾶς ἀκολουθοῦν τόσο ἐγγύς, ὥστε κρατοῦν τὰς οὐράς τῶν κελήτων, ἐνίοτε δὲ καὶ προτρέχουν αὐτῶν πρὸς ἐκπληξιν ἐκείνων, οἵτινες τὸ πρῶτον βλέπουσι τοιοῦτο θέαμα.

Διὰ τοὺς μᾶλλον ναυηλεῖς ὑπάρχουν αἱ ἀμαξαὶ καὶ αἱ λέμβοι, ἢ, ἐν τῇ γλώσση τοῦ τόπου, οἱ ἀραμπάδες καὶ τὰ καίκια. Οἱ δὲ θέλοντες νὰ ἀπολαύσωσι τῶν θεληγῆτρων τοῦ περιπάτου ἢ περιεργασθῶσι τὸν τόπον ἀνετώτερον, πεζοποροῦσι.

Δείλην τινὰ τῶν τελευταίων καυστικῶν ἡμερῶν τοῦ Ἰουλίου τοῦ 1890, ὅτε διέτριβον ἐν Θεσσαλονίκῃ, παρέλαβον τὸν φίλον μου Ἀβραμῆλον, καλὸν καὶ μεμορφωμένον νέον, Ἑβραῖον, ὅστις ἐχρησίμειυσέ μοι κατὰ τὴν αὐτῆ διαμονὴν μου φιλόφρων καὶ περιποιητικώτατος ξεναγός, καὶ ἐξήλθομεν εἰς περίπατον πρὸς τοὺς πύργους πεζοποροῦντες.

Ἐσθάσαμεν εἰς τὴν ἀνατολικὴν ἄκραν τῆς προκουμαίας διελθόντες τὰ μεγαλοπρεπῆ καφεῖα τῆς, ἅτινα εἶνε κέντρα συνθηροσίσεως κόσμου πολλοῦ καὶ ποικίλου, τὴν Ὡραίαν Θεῶν, Ἀμερικὴν, Ἀγγυφτον, Ποσειδῶνα, τὴν λαμπροτάτην Ἀλάμπραν, τὴν Γαλάτειαν καὶ τὸ ζυθοπωλεῖον Τερψιθέαν. Ἐκεῖ ἐγείρεται ἀπαισιόμορφος ὁ Λευκὸς Πύργος (Μπαῆς—Κουλέ), ἀρχαῖος λίθινος καὶ μέγας παράλιος πύργος, ὅστις εἶνε ἀπὸ μακρῶν ἐτῶν αἰφθεραὶ φυλακῆ, ἢ Βαστίλλη τῆς Θεσσαλονίκης. Ἀντικρὺ αὐτοῦ εἶνε τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ πλήρες ἀξίωματικῶν καὶ στρατιωτῶν πηγαίνουσερχομένων, στραταρχεῖον, γραφεῖον τοῦ στρατάρχου τῆς Μακεδονίας Χουσεῖν Φεβζῆ πασᾶ. Παρήλθομεν καὶ τὸ μετ' αὐτὰ μικρὸν ναυπηγεῖον ἢ μᾶλλον λεμβοπηγεῖον τῆς πόλεως, ὡς καὶ τὸ πρὸς ἀριστερὰν Ἑβραϊκὸν νεκροταφεῖον, ἔνθα Ἑβραῖοι γοερῶς ὠλοφύροντο ἐπὶ νεοσκαποῦς τάφου. Πέραν δ' αὐτοῦ περιειργάσθημεν στρατῶνα μέγαν Τουρκικὸν καὶ ἐξεληθόντες τῆς πόλεως, εὐρέθημεν εἰς τὴν λεωφόρον τῶν Πύργων.

Ἡ ἀποψὶς αὐτῶν εἶνε μεγαλοπρεπῆς.

Ἰψηρεφῆ καὶ πολυτελῆ μέγαρα, κομψότατα καὶ βαρυδάπανα ἔργα τῆς νεωτέρας ἀρχιτεκτονικῆς καὶ κῆποι μεγάλοι, κατὰφυτοι καὶ δροσερώτατοι, κεῖνται ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς εὐρυτάτης ὁδοῦ. Ὁραῖα πεζοδρόμια, περικαλλυνόμενα ὑπὸ κειθαλῶν δενδροστοιχιῶν κοσμοῦσιν αὐτὴν καὶ τέρπουσι τοὺς διαβάτας.

Ἐκαστον τῶν μεγάρων ἔχει ἀντικρὺ αὐτοῦ ἐπὶ τῆς παραλίας λουτρῶνα ἰδιαιτέρον πολυτελῆ, ἐν ᾧ λούεται εἰς διαυγεστάτην θάλασσαν ὁ ἄρχων τοῦ μεγάρου, συγκοινωνῶν μετ' αὐτοῦ διὰ χαλικοστρώτου διαδρόμου καὶ γεφύρας ἐξ - ὀκτὼ μέτρων μήκους. Οἱ ἐπιθαλάσσιοι αὐτοὶ λουτρῶνες περιβάλλονται ὑπὸ κιγκλιδωτῶν ἐξωστῶν, στεγάζονται δὲ ὑπὸ ἀναπαυτικωτάτων δωμάτων. Ἐκεῖ ἐπάνω μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἢ κατὰ τὰς σεληνοφώτους νύκτας, ὑπὸ ὀρίζοντα γρασκώτατον, εἰς τὰς δροσερὰς πνοὰς τῶν λεπτῶν ζεφύρων, ἐν ᾧ καταθέλλγει ἡ θεὰ τοῦ, ὡς πλάξ παμμεγίστη ἀργύρου, μαρμαίροντος Θερμαϊκοῦ, κάτωθι δὲ κυμάτια, φλοισβίζοντα, παίζουσιν εἰς τὴν ἀμμόδη ἀκτῆν, ὡς φιλοπαίγμονες καὶ ἀφελεῖς ἔρωτες, οἱ μεγαλοπρεπεῖς αὐθένται τῶν Πύργων διέρχονται ἠδίστας ὥρας, ῥοφῶντες δρόσον ζωογόνον καὶ γλυκυτάτην, μεθυστικὰς καπνοσύριγγας, καφέδες τῆς Ἰεμένης, μελίκρατα καὶ ἄλλα ἀναψυκτικά, ὧν βρῖθουσι τὰ πλούσια αὐτῶν μέγαρα.

Τὰ πεζοδρόμια καὶ ἡ λεωφόρος ἐν γένει γέμουσι κόσμου ποικίλου, ὅστις μετὰ τῶν λεωφορέων, τῶν ἀμαξῶν καὶ ἵππων, ἀποτελεῖ δαιδάλειον πανόραμα. Ἐκάστη φυλὴ, τάξις, ἡλικία καὶ γένος, ἐκάστη ἐνδυμασία στολὴ καὶ χρῶμα, ἐκάστη γλῶσσα, ἐκάστη ἰδιορρυθμία καὶ καλλισθησία ἔχουν ἐκεῖ τοὺς ἀντιπροσώπους των. Ἐν τῇ πανσπερμία ἐκείνη λαλοῦνται ὅλοι αἱ γλῶσσαι τῆς γῆς, διότι εἰς τὴν Θεσσαλονικὴν δύνασθε νὰ εὕρητε ὅλας τὰς φυλάς τοῦ κόσμου, πλὴν τῆς Κινεζικῆς. Ἀληθῆς κοινωνικὸς κυκεὼν!

Διακρίνονται οἱ μεγαλοπρεπεῖς Τοῦρκοι, οἱ ἀγέρωχοι Εὐρωπαϊοὶ, οἱ νοημονέστατοι Ἑβραῖοι, οἱ συνεσταλμένοι ἀλλὰ φιλοπάτριδες καὶ αἰσθηματῖαι Ἕλληνες καὶ οἱ πονηροὶ Βουλγαροὶ. Αἱ ἰδιότροποι Ἀγγλίδες, αἱ ἀφελεῖς Γερμανίδες, αἱ κομψόταται καὶ χαρίεσαι Γαλλίδες, αἱ ἐράσμιαι Ἰταλίδες, αἱ θελκτικαὶ Ἰσπανίδες, αἱ χιονώδεις ἀλλὰ πλήρεις ζωῆς

Ῥωσίδες, αἱ εὐσωμοὶ καὶ σφριγῶσαι Βουλγαρίδες, αἱ συμπαθέσταται Ἕλληνίδες, αἱ ἠδυπαθέσταται Ὀθωμανίδες καὶ αἱ ἐξέχως ὠραῖαι καὶ προκλητικαὶ ἀφρόπλαστοὶ Ἑβραῖοι, διέρχονται πλησίον σου ὡς ἐν πανοράματι φάσματα, ἀκτινοβολοῦντα ἐκ κάλλους, χάριτος καὶ πολυτελείας, μόναι ἢ μετὰ συνοδῶν, συνήθως γι α σ α ξ ἰ δ ω ν ἐνόπλων, οἴτινες, ὡς Κέρβεροι, φρουροῦσιν αὐτάς. Ἰδιαζόντως ἐξέχουσι διὰ τὴν πολυπρόσωπον ἀκολουθίαν των, ὡς αἱ ἀρχαῖαι Ἀθηναῖαι, αἱ Ὀθωμανίδες. Ἐχουσι κεκαλυμμένον τὸ πρόσωπον μὲ τὰ γαργάλιστικώτατα γιάσματά των. Διαφαίνονται δὲ μόνον ἐξ αὐτῶν οἱ πύρινοι ὀφθαλμοὶ των, στεφανούμενοι ὑπ' ὀφρύων ἠνωμένων κατὰ φύσιν ἢ τέχνην, ὅπερ εἶνε σημεῖον ἀγρίας ζηλοτυπίας, κατὰ τὸν Ange Rénigne, καὶ περιβαλλόμενοι ὑπὸ μέρους τῆς στιλβούσης κόμης, τῶν ἀβροτάτων παρειῶν καὶ τῆς κορυφῆς τῆς ρινός. Αἱ ἀλαθάστρινοι χεῖρες των, μὲ τοὺς ἐρυθροδαφεῖς ὄνυχας, κοσμοῦνται ὑπὸ δακτυλίων, ἀδαμάντων καὶ ἄλλων πολυτίμων λίθων καὶ ψελίων. Καθίστανται δὲ ἠδυπαθέστεραι ἐκ τῶν βραχέων ἐνδυμάτων των, ἀφ' ὧν διαφαίνονται μετὰ τοῦ κάτω τῆς εὐτραφοῦς κνήμης οἱ καλλίσφυροι μικροὶ πόδες. εἰς μεταξωτὰς περικνημίδας καὶ πλούσια καὶ κομψότατα ὑποδημάτια (σκαρπίνια) ἐσηνωμένοι. Αἱ περίεργοι αὐτὰ γυναικες, αἱ δειλώτατον ἔχουσαι τὸ ἦθος, καλύπτουσι ἐξ αἰδημοσύνης τὰ πρόσωπα καὶ γυμνοῦσι τοὺς πόδας καὶ τὰς κνήμας! Αἱ δὲ περικαλλέσταται Ἑβραῖαι μὲ τὰ ὑψηλὰ καὶ συμμετρῶς εὐτραφῆ σώματά των, τὰ λευκώτατα καὶ τρυφερώτατα, ὡς ἡ ἀρτιφυῆς ἰάσμη, τὰ ἱλαρὰ πρόσωπα, τὰ βαθύκολπα στήθη, τὸ χαριτόδρυτον παράστημα, μὲ τὰ ἐξάσια καὶ φυλετικά αὐτῶν κοστοῦμ, μὲ τὰ ποικιλόχρωμα καὶ μετὰξίνα πολυτελῆ ἐνδύματά των, βαδίζουσιν, ὡς Καρούτιδες καὶ Νηρηίδες ἐν ταύτῳ καὶ διακρίνονται ὅλων διὰ τὸ κάλλος των καὶ τὸ θάρρος καὶ ἐλευθερίαν των.

Οὕτως ἐν τῷ πολυδαίδαλῳ ἐκείνῳ πλήθει ἀπορεῖτε, ποῦ νὰ κρατήσητε τὸ βλέμμα καὶ ποῦ νὰ τὸ ἀρήσητε ν' ἀναπαυθῆ ἡδύτερον.

Ἐν ᾧ ἐβαδίζομεν, εἶδομεν κατὰ τύχην ἔνδον ἀνοικτῆς θύρας τουρικοῦ μεγάρου, δυσειδῆ γραίαν, γυμνοπρόσωπον. Αὐτὸ βεβαίως θὰ ἦτο μέγιστον δυστύχημα διὰ τὴν ἀθλίαν

γυναῖκα, διότι ἐν ἀκαρεῖ ὠπισθοχώρησε μετὰ δέους ὠχρὰ καὶ ἐκάλυψε τὸ πρόσωπον διὰ γλασμακίου, πρὸς μεγίστην, ἐνωσεται, εὐχαρίστησιν καὶ αὐτῆς καὶ ἡμῶν, οἵτινες οὐκ ὀλίγον ἐμεγάλασαμεν διὰ τὴν ματαίαν προφύλαξιν. Ἦτο Ὁθωμανὶς θεράπεινα, ἥτις ἔνεκα τοῦ καύσωνος εἶχεν ἀποκαλύψει τὸ δυστυχεῖς αὐτῆς πρόσωπον, ἀλλὰ τὸ ὅποσον οὐδεὶς ἐδικαιοῦτο νὰ ἴδῃ, πλὴν τοῦ ἱατροῦ τῆς, κατὰ τοὺς νόμους καὶ τὰ ἔθιμα τῆς φυλῆς αὐτῆς.

Ταχέως ἐντούτοις ἐφείλκυσε τὴν προσοχὴν μας ἄλλο θέαμα. Ὁ περιπατῶν κόσμος ἤνοιγεν εὐλαβῶς δίοδον εἰς μεγαλοπρεπῆ ἄμαξαν. Ἡ ἄμαξα αὐτὴ ὠδηγεῖτο ὑπὸ γιγαντοσώμου καὶ πολυτελεῆ στολὴν φέροντος ἡνιόχου, ἐσύρετο δὲ ὑπὸ τεσσάρων Ἀραβικῶν θυμοειδῶν ἵππων, ἐπὶ τῶν δύο πρώτων τῶν ὁποίων ἐκάθηντο δύο Τοῦρκοι λοχιαὶ ἐν στολῇ καὶ στηρίζοντες ἐπὶ τῆς ὀσφύος τὰς ἀκτηρίδας τῶν τουφεκίων των. Ἐπὶ τοῦ λαμπροῦ αὐτοῦ τεθρίππου ἐκάθηντο ὁ μεγαλοπρεπέστατος Ἀλῆ Γκαλῆπ πασᾶς, ὁ βαλῆς (νομάρχης ἢ γενικὸς πολιτικὸς διοικητῆς) τῆς Θεσσαλονίκης, γέρον ὑψηλός, εὐτραχῆς, ὠραῖος, σοβαρὸς καὶ ἐπιθλητικὸς. Ἐφημίζετο δὲ διὰ τὴν σύνεσιν, μόρφωσιν, πείραν καὶ πολιτικὴν δεξιότητα, ὧν ἔνεκα ἐθεωρεῖτο, ὡς εἰς τῶν ἐξοχωτέρων ἀνδρῶν τῆς Τουρκίας καὶ κατόπιν προήχθη ἄξιως εἰς ὑπουργόν, ἡγαπᾶτο δ' ἐν Θεσσαλονικῇ, καίπερ σλαβίζων καὶ οὐνιτζῶν, διότι ἦν καλὸς, εὐγενὴς, δίκαιος καὶ ἰσχυρότατος. Οὕτως ἐξήρχετο εἰς περίπατον ὁ Γκαλῆπ πασᾶς συνήθως, εἰς δὲ τὰς ἐπισήμους περιστάσεις ἐπέβαινε πολυτελοῦς ἐξίππου καὶ ἐκάλυπτε τὰ εὐρέα στήθη του διὰ τῶν πολλῶν παρασήμων του. Τὸν εἶδον καλῶς ἐπὶ τινὰς στιγμὰς καὶ ἐθαύμασα τὴν σπανίαν σοβαρότητα τῆς νοημονεστάτης καὶ ἀγαθῆς φυσιογνωμίας του καὶ τὸ μεγαλοπρεπές του παράστημα, ὅπερ πληρέστατα δικαιοῖ τὸ τουρκικὸν ἐκεῖνο λόγιον :

Μὰλ Ἰνδιστάν
Γκρουζὲλ Γκρουτζιστάν,
Ἀακῆλ Φρεγκιστάν,
Σαλτανὰτ Ἀλῆ Ὁσμάν.

ἦτοι : « Ὁ πλοῦτος εὐρίσκεται παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς, τὸ κάλλος εἰς τὴν Γεωργίαν, ἡ μεγαλοφυΐα παρὰ τοῖς Εὐρωπαίοις καὶ ἡ ἐπίδειξις καὶ μεγαλοπρέπεια παρὰ τοῖς Ὁσμανλήδαις, τοῖς Ὁθωμανοῖς ».

Τὰ μέγαρα τῶν Πύργων εἶνε μέγала καὶ ἐξαισία οἰκοδομήματα, εἶνε δὲ τὰ πλεῖστα θερνικαὶ κατοικίαι τῶν ἰδιοκτητῶν αὐτῶν. Θαυμάζει τις κομψότατον, μεσαιωνικοῦ ῥυθμοῦ, μέγαρον, φέρον ἐν τῇ ἐξωθύρᾳ μεγάλους χρυσοῖς ψηφίους τὴν ἐπιγραφὴν : Chateau mon bonheur. Εἰς ἄλλο παρέκει νεωτέρας ἀρχιτεκτονικῆς ἀναγινώσκει παρομοίαν Villa mon plaisir. Εἰς ἄλλο περαιτέρω, λαμπρότερον, ἄλλην : Villa Ida. καὶ εἰς ἄλλα ἄλλας. Διακρίνεται δὲ ἐν Ἑβραϊκῶν διὰ τὴν ἀνώμαλον καὶ λίαν ἰδιότροπον στέγην του, μέγαρον, πολλὰ χρῶ ἐπίχρυσον.

Ὅλα δὲ τὰ μέγαρα τῶν Πύργων περιβάλλονται καὶ κατακοσμοῦνται ἀπὸ εὐρυτάτους γλοεροῦς καὶ βαθυσκόιους κήπους, μὲ δεξαμενὰς καὶ τεχνητὰ αναβρυτήρια καὶ πίδακας μὲ καλλιπέλαδα καὶ καλλιμόρφα πτηνὰ ἐν κλωδοῖς βαρυτίμοις, μὲ δένδρα ὑψηλὰ καὶ ὀσπράσινα καὶ παραδείσιους ἀνθώνας, ὑπὸ τὴν ἀοίμητον ἐπιμέλειαν πολυπληθῶν κηπουρῶν καὶ δούλων τοῦ μωριοπλοῦτου ἐκεῖνου ἀρχοντολογίου. Ὑπάρχει, θυρωροί, κηπουροί, δεινδροκόμοι καὶ ἀνθοκόμοι, ἄρρενες καὶ θήλειαι, διεσπαρμένοι ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, καθαρίζου ἀενάως τοὺς ἐν πολυχρῶμων ψηφιδωτῶν κεκοσμημένους καὶ ἐστρωμένους διαδρόμους καὶ προαύλια, ὥστε νὰ λάμπουν ἐκ καθαριότητος, ποτίζουσι καὶ περιποιοῦνται τὰ δένδρα, τοὺς θάμνους καὶ τοὺς ἀνθώνας, ἐν οἷς θάλλουν πᾶ εὐωδέστερα, τὰ εὐχρότερα, τὰ σπανιότερα ἄνθη τοῦ κόσμου. Καὶ ὅταν ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ διαβάτου ἐκτείνεται εἰς τοὺς ἀνθοστολίστους καὶ εὐώδεις ἐκεῖνους παραδείσους, εἰς τὸ ἡδυπαθὲς βασίλειον τῶν χρωμάτων, τῆς δρόσου καὶ τῆς ζωῆς, βυθίζεται εἰς ἡδονὴν καὶ νάρκην γλυκυτάτην καὶ δὲν θέλει ν' ἀνασπασθῇ ἐκεῖθεν ποτέ, νομίζων, ὅτι τρυφᾷ εἰς τοὺς κήπους τῆς Καλυψοῦς ἢ τῆς Λαίδος. Πόσοι, ὦ πόσοι ἄράγε μύθοι, ἰδρωῖτες, θυσίαι καὶ στόνο δυστυχοῦν καὶ πολυειδῶν μυρίων καὶ μυρίων δούλων, καταπονουμένων, ἐχρειάσθησαν διὰ νὰ σχηματισθῶσι οἱ κολοσσοὶ τῶν περιουσιῶν, εἰς ἃς ὀφείλεται ἡ ἐκπληκτικὴ ἐκείνη εὐμάρ-

ρεια και τρυφή τῶν εὐνουστάτων τέκνων τῆς τύχης, ἀτινα τόσο μακαρίως διέρχονται τὴν ζωὴν εἰς τοὺς παραδείσους ἐκείνους! . . .

Τὰ μέγαρα αὐτὰ ἀνήκουν εἰς βαθυπλούτους Τούρκους, Ἑβραίους, Εὐρωπαίους, Ἕλληνας καὶ ἄλλους. Ἀλλὰ τὰ μεγαλοπρεπέστερα αὐτῶν εἶνε τὰ μέγαρα τῶν Σαρνώ, Καρόλου Ἀσλάν, Δειράν Ἀμπτουλά, Ἀλφρέδου Ἀμποτ, Χαμδὴ μπέτη, Ἀλλατίνη, Μοδιάνων καὶ Ἀχμέτ Κερίμ ἐφέντη.

Ὡ, αὐτὸς ὁ Κερίμ ἐφέντης! Εἶνε ὁ περημισμένος μεγαλείτερος ῥαχατλής τῆς Θεσσαλονίκης. Ἐνῶ ἐβαδίζομεν, ἐκίνησε τὴν περιέργειάν μου εὐτραφῆς καὶ λευκόσαρκος, κατὰλευκα δὲ ἐνδεδυμένος καὶ σοβαρὸς ἀνὴρ, ὀξύτατον ἔχων τὸ βλέμμα καὶ καθήμενος νωχελῶς εἰς τὴν εἴσοδον ὑψίστου μεγάρου. Θὰ τὸν ἐξελάμβανον δέ, ὡς ἀγὰν εὐπατρίδην, εἰ μὴ ἔλεγέ μοι ὁ Ἀβραμῆκος, ὅτι εἶνε ὁ θυρωρὸς τοῦ βαθυπλούτου Ἀχμέτ Κερίμ Ἐφέντη. Ἔστημεν ὀλίγον ἔξωθι τῆς θύρας, καὶ εἶδον εἰς τὸ μέσον τοῦ ψηφιδωστρώτου προαυλίου ἡδυπαθέστατον θέαμα. Αὐτὸς ὁ ἄρχων τοῦ μεγάρου, ὁ τρυφηλὸς, ὁ ἐκ τῶν ἀγαθῶν του κοπιῶν, ὁ μακάριος καὶ τρισμακάριος Κερίμ ἐφέντης, εὐτραφῆς, πάλλευκος τὴν ὄψιν καὶ τὴν πλουσίαν περιβολὴν, ὑψηλὸς, πεντηκοντούτης περιπού, ἐκάθητο ἡμιανακλιμένος εἰς χρυσοπάφυρον ἔδραν ὑπὸ παχύςκιον καὶ θαλερὸν δένδρον, πλησίον διαυγεστάτου ἀναβρυτηρίου, ῥοφῶν εὐωδέστατον καπνὸν ἐκ πολυτελοῦς μακρᾶς καπνοσύριγγος (τσιμπουκίου) δι' ἡλεκτρικοῦ ἐπιστομίου. Ἐκτινοβόλουν δὲ ὁ χρυσοὸς τῆς μακρᾶς καὶ ὀγκώδους διπλῆς ἀλύσειας τοῦ ὥρολογίου του καὶ οἱ σάπφειροι καὶ ἀδάμαντες τῶν κομβίων τοῦ στήθους καὶ τῶν δακτυλίων του. Ἐνθεν καὶ ἐνθεν ἴσταντο, ἔτοιμοι εἰς πᾶν νεῦμα του εἰς νεαροὶ καὶ εὐειδεῖς θεράποντες καὶ θεραπαινίδες, περιποιούμενοι αὐτόν. Ἡ θαλασσία αὔρα ἐδρόσιζε τὸν εὐδαίμονα ἐφέντην, ὁ δὲ κύκλω ἀνθὼν μὲ τὰ ἀναρίθμητα, τρυφερὰ καὶ εὐώδη ἄνθη του ἐπλήρου ἀρωμάτων καὶ κάλλους τὸν μαγικώτατον ἐκεῖνον περίβολον. Οἷα τρυφή καὶ πολυτέλεια ἦτον ἐκείνη, οἷον ῥαχάτι ῥαχατλιδικώτατον, ἂν δύναται τις νὰ εἶπῃ! Οὔτε τοῦ Κερίμ ἐφέντη, οὔτε τοῦ θυρωροῦ του κἄν, ἐκινήσαμεν τὴν ἐλαχίστην προσοχὴν, εἰ καὶ ἰστάμεθα ἐγγύτατα τῆς

θύρας λεπτά τινα, ἡμεῖς οἱ ἐνώπιον ἐκείνων καὶ θέας ἀνάξιτοι σκώληκες! Ὁ Κερίμ ἐφέντης ἐρρέμβαζεν ἐκεῖ ἀγέρωχος, ἀπαθέστατος καὶ γαλήνιος, ἐφαίνετο δέ, ὡς ἄλλος Ποσειδῶν, μὲν ἐξεληθὼν τῶν ὑγρῶν βασιλείων του καὶ περιτοιχιζόμενος ὑπὸ τῶν Τριτώνων, Δελφίνων καὶ Νυμφῶν τοῦ ὠκεανοῦ!

Ἄμαξα ἔστη πρὸ τῆς θύρας ἄλλου μεγάρου καὶ κατῆλθεν αὐτῆς νεαρὰ καὶ περικαλλεστάτη δέσποινα.

— Ἡ Ἰδα! ἡ Ἰδα! μοὶ ἐψιθύρισε ὁ Ἀβραμῆκος ἐν θαυμασμῶ.

Ἦτον ἡ δέσποινα τοῦ μεγάρου, τοῦ φέροντος τὸν τίτλον Villa Ida, ἡ σύζυγος τοῦ Λεβῆ Σαοῦλ Μοδιάνου, τοῦ Κροῖου τῆς Θεσσαλονίκης, μία τῶν ὠραιωτάτων γυναικῶν τῆς πόλεως ἐκείνης. Τὸ ἐξάισιον κάλλος τῆς εἶνε τῶνόντι ἄξιον τῆς φήμης του. Οὔτε εὐτραφῆς, οὔτε ἰσχνή, ὑψηλή, εὐθυτενής, πάλλευκος, ἀδρόσαρκος, νεαρὰ, πλήρης ζωῆς, σφρίγγου καὶ πυρός, ἔχει τὴν μορφήν τῆς ἀποδιδομένης τῷ Πραξιτέλει Ἀφροδίτης τοῦ Καπιτωλίου, μορφήν πολυθέλητρον, καθισταμένην θελητικωτέραν ὑπὸ δύο μεγάλων καὶ γλυκυτάτων ὀφθαλμῶν, μαγικῆν ἐρώτων καὶ χαρίτων φωλεάν.

Amour, tu vis en elle ;
Car c' est dans sa prunelle,
Que tu mets ton carquois
Narquois !

Ἡ περικαλλεστάτη Ἰδα εἰσῆλθεν εἰς τὸ μέγαρόν της, ἐγὼ δὲ ἐξηκολούθησα τὸν περιπατόν μου, ψιθυρίζων:

Charmante Gabrielle,
Je vous fais mes adieux . . .

Ἐρθάσαμεν εἰς τὸν Παράδεισον, ὅστις κεῖται εἰς τὸ πέραν ἄκρον τῶν Πύργων.

Ὁ Παράδεισος εἶνε μέγας καὶ κατάφυτος κήπος, περιέχων καφεῖον καὶ ζυθοπωλεῖον, σκιερὸς καὶ δροσερὸς, ὅπου πολλοὶ διέρχονται ἡδῆως τὰς ὥρας των. Ὁ διευθυντὴς αὐτοῦ

εἶνε Ἑλληναί, ὡς Ἑλληνες εἶνε πάντες σχεδὸν οἱ διευθυνταὶ τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ καφεῖων καὶ ξενοδοχείων, εἶνε δὲ περιποιητικότητας, μὴ ἐκτελῶν τὴν ὑπηρεσίαν του μετὰ ὠριμῶν σκέψιν, ὡς πολλοὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι.

Ἐν τῷ Παράδεισῳ διήλθον ἰκανὴν ὄραν πάνυ εὐαρέστως. Συνήντησα ἐκεῖ τὸν ἀξιοτίμον καὶ φίλον κ. Χριστόφορον Σαμαρτζίδην, Ἑλληνα, καθηγητὴν, τὰ μάλα εὐπαίδευτον, δημοσιογράφον καὶ ποιητὴν δόκιμον, ὃν ἔσχον τὴν εὐχαρίστησιν νὰ γνωρίσω πρὸ δύο ἡμερῶν ἐν τῷ ἡμετέρῳ Γενικῷ Προξενίῳ. Εἶνε ἀκραφνεστάτος πατριώτης καὶ εὐγενεστάτος ἀνὴρ, ἀληθῆς τέχνητορ, ὁ κ. Σαμαρτζίδης καὶ διάπυρος τῶν Μουσῶν λάτρης, γνωστὸς εἰς ὅλον τὸν κόσμον τῶν παρ' ἡμῖν λογίων ἐκ πολλῶν ὠραίων λυρικῶν ποιημάτων του καὶ τῆς Μπέσας τελευταίων. Εἶπαμεν καὶ ἐρρεμβάσαμεν πολλὰ ἐν τῷ κήπῳ ἐκείνῳ καί, ὡσεὶ ἐπὶ τῶν ποταμῶν Βαβυλώνας, ἀνεμνήσθημεν ἐκεῖ τῆς Σιών... καὶ ἐψιθυρίσαμεν ἐν συγκινήσει τοὺς ὠραίους ἐκείνους στίχους του.

Ὅποτεν μόνος, ἔρημος, στὰ ξένα θὰ πλανῶμαι
τὴν στέρησίν σου θρηνηθῶν, τὴν καλλονὴν σου κλαίω,
Ὅποτεν τῆς καρδίας μου τοὺς κτύπους θ' ἀκροῶμαι,
Κρατῶν μὲ χεῖρα τρέμουσαν, τὸ μέτωπόν μου καῖον,
Στειρὴν τινα, ἢν εὐρέθης περίλυπος καὶ μόνη,
Μὴ με λησμονεῖ! . . .

Παρὰ τῷ κ. Σαμαρτζίδῃ ἀνέπνευσα ὀλίγην Ἑλληνικὴν ἀτμόσφαιραν, ἀγνήν αὔραν τοῦ Ἑλικῶνος μας καὶ συνήλθον ἀπὸ τοῦ θάμβους τῶν προηγουμένων ἐντυπώσεων ἐν Ἑλληνικῇ καὶ ποιητικῇ συναναστροφῇ.

Ὁ ἥλιος ἦδη ἔδωε μεγαλοπρεπέστατος εἰς τὸ δεκατέσσαρας ὥρας μακρὰν πρὸς δυσμὰς ἀρχαῖον καὶ ὑψηλὸν Βέρμιον, παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὑποίου κεῖνται ἡ Νάουσα, τὰ Βωδενὰ καὶ ἡ Βέρροια, πόλεις θαλαραὶ καὶ κρυσταλλόνεροι, ἀδελφαὶ ἐν καλλοναῖς καὶ συμφοραῖς. Ὁ δίσκος αὐτοῦ, φαινόμενος μέγιστος ἀπὸ τῶν κορυφῶν ἐκείνων, ἦν θελκτικώτατος τὴν θεάν, ἐν πελάγει καί, ὡς ἀχανῆς πυρκαϊὰ ἐκτεινο-

μένου ἐρυθροῦ σέλαος, αἱ χρυσαὶ ἀκτῖνες του ἐστίλθουν τὰ πράσινα νερὰ τοῦ ἀπεράντου Θερμαϊκοῦ.

Ἐξήλθον τοῦ Παράδεισο ὑμετὰ τοῦ Ἀβραμίμου διὰ νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν πόλιν. Ἀπὸ τοῦ μέρους ἐκείνου ἦν μεγαλοπρεπὲς τὸ πανόραμα αὐτῆς, κεκλιμένης ἀμφιθεατρικῶς καὶ νοχελῶς ἐπὶ τῶν κλιτύων τοῦ λόφου Χορτιάτου.

Κουρασμένοι ὅπως οὖν, ἀνήλθωμεν εἰς λεωφορεῖον, διερχόμενον. Ἐκεῖ ὅμως συνέβη ἡμῖν σκηνὴ περίεργος. Μόλις ἐκάθησα καὶ ἔρριψα ὀπισθὲν μου ἐν βλέμμα, ἀκούω αἴφνης γλυκυτάτην, ἀλλὰ τρομώδη, φωνήν.

— Ἀράμπατζή ἡερκέη!

Καὶ ἐν ἀκαρεῖ αἰσθάνομαι θροῦν τινα, ὡσεὶ στρουθῶν περυγίσματα. Ἦσαν πέντε ἕως ἑξ Ὀθωμανίδες, χαρέμια καλλῆς περιωπῆς, ὡς ἐφαίνοντο ἐκ τῆς περιβολῆς καὶ τῶν ἀβροτάτων χειρῶν των (αἱ δύο ἰδίως ἐξ αὐτῶν, διότι αἱ λοιπαὶ ἦσαν ἀκλόουθι) νεαραί, εὐσωμοὶ καὶ ὠραῖαι, αἴτινες κατήλθον τῆς ἀμάξης, διότι ἀνήλθωμεν ἡμεῖς καὶ ἐπειδὴ, ὡς λέγουσιν, δὲν ταῖς ἐπιτρέπεται νὰ συνταξιδεύωσι μετ' ἀνδρῶν καὶ δὴ ἀπίστων, ἐφώναζαν, περίτρομοι «ἀμαξήλάτα, ἄνδρες!» καὶ κατήλθον εἰς τὴν ὁδόν. Μόλις ὅμως ὁ ἀμαξήλάτης μᾶς ἐξήγησε τὴν σκηνήν, προσθεῖς, ὅτι αἱ ὀθωμανίδες ἠδύναντο νὰ πληρώσωσι καὶ τὰς κενὰς θέσεις τοῦ λεωφορείου, ἡμεῖς, μὴ ἔχοντες ἄλλως παρσμίαν ὄρεξιν, κατήλθωμεν ἐπίσης. Ἀλλὰ τὸ παράδοξον ἦτον, ὅτι αἱ ὀθωμανίδες δὲν ἐπίσθησαν νὰ ἐλθωσιν ἐκ νέου, λόγῳ, ὅτι τὸ λεωφορεῖον εἶχε μολυνθῆ ὑπὸ ἀπίστων! Ὁ Ἀβραμίος ἐντούτοις μοὶ ἐξήγησεν, ὅτι δὲν εἶνε τόσοσ ἀγρικτηγὰ αἱ θελκτικαὶ Ὀθωμανίδες, ἀλλ' ὁ φόβος των προήρχετο, μὴ συναντηθῶσι ὑπὸ τούρκων, συνταξιδεύουσαι μετ' ἀνδρῶν, ὅτε βαρεῖται ποινὰ ἀνέμενον αὐτάς. Εἶναι παρορμιώδης ἡ δουλικὴ ζωὴ τῶν Ὀθωμανίδων, αἴτινες ζῶσι μεμονωμένοι καὶ σολιασόμενοι ὡς ἐν κλωθῶ.

Ἐπληθύνθημεν εἰς τὴν προκυμαίαν. Ὁ κόσμος εἶχε συρρεύσει ἐκεῖ πολυπληθῆς καὶ ἐκαθήσαμεν εἰς τι τῶν ὠραίων καφεῖων τῆς.

Ἐπῆλθεν ἐπὶ τέλους ἡ νύξ· ὁ περιδιαβάων κόσμος ἐπυκνοῦτο καὶ ἐπλήρου τὰς παρὰ τὴν ἀκτὴν τραπέζας. Θιάσος Αἰγυπτίων γυναικῶν ἀνέκρουε βιολία, ντέφα καὶ ἄλλα ἀνα-

τολικά ὄργανα, ἄδων περιπαθῆ Τουρκικὰ ἄσματα. Παρέκει εὐρωπαϊκὴ μουσικὴ Βοεμίδων. Παραιτέρω τὸ θέατρον τῶν νευροσπάστων τοῦ Χόλδεν καὶ ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἑβραϊόπαιδες, περιέργοντες κἀνίστρα νοστιμοτάτων ριστικίων τῆς Πόλεως.

Παρῆλθεν ἡδέως ἡμίσεια σχεδὸν ὥρα, ὅτε ἀπὸ τῆς παραλίας τῶν Πύργων ἐφάνη λάμπων εἰς φανός, εἶτα ἄλλος καὶ ἄλλος καὶ ἄλλος, . . . ἕως οὗ πολλαπλασιασθέντες, ἐσχημάτισαν παμμεγέθη πυραμίδα ἀπειροπληθῶν φώτων λευκῶν, ἐρυθρῶν, κυανῶν, πρασίνων καὶ κιτρίνων. Κατόπιν ἡ πυραμὶς αὕτη ἤρχισε νὰ κινήται ἐπὶ τοῦ κόλπου καὶ νὰ πληροῖ τὸν ὀρίζοντα μελωδίας πολυόργανος μουσικὴ ἁρμονικὴ καὶ ἡδυπαθεστάτη. "Ὅλοι ἠπύρουν καὶ ἠρώτων κατ' ἀρχάς, τί εἶναι τὸ ὄρατον ἐκεῖνο θέαμα τοῦ ὀλοκλήρωσ ἀπὸ τοῦ σκάφους μέχρι τῶν κορυφῶν τῶν ἰσθμῶν φανοστολιστοῦ μεγάλου πλοίου, ὅπερ διέσχισε τὰ νερὰ τοῦ κόλπου. Ὁ δὲ Ἀβραμῆκος, ἰκανοποιῶν τὴν περιέργειάν μου, ἐπληροφόρηθη καὶ μοὶ εἶπεν ἀφελῶς :

— Δὲν εἶνε τίποτε ! Κάνουν τζουμποῦσι τὰ παιδιὰ τοῦ Σαούλ !

Πλεῖστα λέμβοι ἀπὸ τῆς ἀκτῆς φανοφόροι, πλήρεις φιλοπεριέργων, ἐκκινήσασαι, περιεκύκλωσαν τὸ φωτοστόλιστον καὶ πλημμυροῦν ἐκ μουσικῆς καὶ ἡδυπαθῶν ἀσμάτων πλοῖον, ἐφ' οὗ ἐτέλουν τὸν θελκτικὸν ἐκεῖνον καὶ πολυδάπανον θαλάσσιον κῶμον, εὐθυμοῦντα, τὰ τέκνα τοῦ Κροίσου τῆς Θεσσαλονίκης. Ὅποια εὐμάρεια καὶ ἡδυπάθεια ! Κατεφωτίζετο ὁ κόλπος καὶ ἠκτινοβόλει, ὡς μαγικὸν πανόραμα ἐπὶ δύο περίπου ὥρας, μεθ' ἧς τὸ πλοῖον ἐπανῆλθεν εἰς τὸν ὄρμον του.

Ἀπεσύρθη τότε εἰς τὸ ξενοδοχεῖον μου, βρεμβάζων μετὰς ἐντυπώσεις μου, αἵτινες ἦσαν τόσον ὠραῖαι καὶ τόσῳ ζωηραί, ὥστε καὶ νῦν ἔτι μετὰ τρία ἔτη μεθ' ἑλγουν, οἷον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου ζῶσαι.

(Ἄργος, Αὐγούστος 1893).

Δ. Κ. ΒΑΡΔΟΥΝΙΩΤΗΣ

Η ΧΑΡΙ ΤΟΥ ΜΩΑΜΕΘ

Ἐς τοὺς ἱερούς πολέμους ὅποιοι τυχὸν πεθαίνει ἀπὸ Γκισοῦρ τουφέκι, ἀπὸ Γκισοῦρ σπαθί, εὐθὺς ἔς τὸν ἀνθισμένο παράδεισον πηγαίνει χωρὶς ἀπ' τὸ Μωάμεθ καθόλου νὰ κριθῆ.

• Καὶ μέσ' ἔς τὴν ἴδια ὥρα ποῦ φθάνει ἔς τ' ἅγιο σπίτι τὸν ἐρωτᾷ ὁ Μωάμεθ, τί χάρι ἐπιθυμεῖ· κ' ὅσο μεγάλη χάρι ζητήσῃ ἀπ' τὸν προφήτη θά τοῦ δοθῆ ἀμέσως γιὰ θεῖα πληρωμῆ.

"Ἐστ' εἶπεν ὁ Μωάμεθ, αὐτὸς ποῦ δόξα νάχη !
"Ἐστ' εἶπεν ὁ Μωάμεθ καὶ τρέχουν οἱ πιστοὶ καὶ με κλειστὰ τὰ μάτια πέφτουν τυφλοὶ ἔς τὴ μάχη κ' οἱ σκοτωμένοι παίρνουν μιὰ χάρι χωριστή.

Σκοτώθηκε ἔς τὴ μάχη ἀγένειο παλληκῶρι ἔς τὸ χέρι του κρατῶντας τὸ φονικὸ σπαθί τὸν εἶδεν ὁ Μωάμεθ καὶ τὸν ῥωτᾷ : τί χάρι, τί χάρι τώρα θέλεις σὲ σένα νὰ δοθῆ.

—Καμμιά! άπαντάει εκείνος—Καμμιά; ό προφήτης λέει,
δέν θέλεις τίποτ' άλλο, είς' εύτυχής πολύ;
Κι' ό σκοτωμένος τρέμει, άναστενάζει, κλαίει
καί σκύβει τό κεφάλι καί τέτοια τοῦ μιλεῖ :

«Ή φλογερή ψυχή μου χάρι καμμιά δέν θέλει
έδῶ 'ς τοῦ παραδείσου τόν ξενο χαμό·
Χανούμισαις δροσάταις, οὔρι, λουλούδια, άγγέλοι,
δέν με ξεππάζουν διόλου καί δέν τά πιθιμῶ.

«Κάτω 'ς τή γῆ ὅταν ἤμουν μιάν ὡμορφη άγαποῦσα
γλυκειά σάν έρωμένη, καλή σάν άδελφή·
αὐτή ἤτανε τό φῶς μου μόνο γι' αὐτήν έξοῦσα,
μόνο 'ς αὐτήν πετοῦσαν οἱ πόθοι μου οἱ κρυφοί.

«Κ' εκείνη μ' άγαποῦσε καί μ' άγαπάει ακόμα
Πιστή 'ς τό χωρισμό μου, ποῦ χήρα τήν θαρρεῖς·
'ς τόν τάφον μου πηγαίνει καί κάθεται 'ς τό χώμα
καί δέρονεται καί κλαίει καί κλαίει ὀλημερίς.

«Τώρα ἄν μ' άξίζει χάρι, μιá χάρι σου γυρεῦω
μόνον μιá χάρι κάνε σ' ἐμέ τόν ταπεινό :
"Άχ ! μιá στιγμή μονάχα 'ς τόν κόσμο νά καταίδω
νά τήν ιδῶ . . . καί πάλι νάρθῶ 'ς τόν οὐρανό.

«Ναί, μόνο αὐτή τή χάρι γυρεῦω ἀπό τὰ σένα,
προφήτη μου Μωάμεθ, τοῦ κόσμου νικητῆ ! . . . »
Κ' εκείνος τόν κυττάζει μέ φρύδια σουφρωμένα
καί τ' άπαντᾶ : « ὁ νοῦς σου παράλογα ζητεῖ.

«Άν θέλῃς νά καταίθῃς 'ς τόν — κόσμο σιλλογίδου —
πρὸ τοῦ γυρίσῃς πάλι κοντά μου, άπαιτῶ
'ς τήν κόλασι νά μείνῃς νά πλύνῃς τήν ψυχή σου,
μέσ' 'ς τή φωτιά τοῦ "Άδη γιά χρόνους έκατό.»

Τόν πιάνει ἀπ' τό χέρι, 'ς τὰ μάτια τόν κυττάζει·
— Τό δέχεται ; τοῦ λέει — Τό δέχομαι, άπαντᾶ·
Κι' άμέσως ὁ προφήτης 'ς τή γῆ τόν καταιδάζει
καί τόν πηγαίνει πάλι 'ς τή φίλη του κοντά.

Ποιός άναψε τὰ φῶτα καί λάμπει τό καφάσι :
Ποιός τραγουδεῖ 'ς τό σπῆτι εκείνης π' άγαπᾶ ;
τρέχει, πιδᾶ τή σκάλα καί λαχταρᾶ νά φθάσῃ
καί σπαρταρᾶ ἡ καρδιά του καί σάν σφυρί κτυπᾶ.

Σπρώχνει με βία κι' ανοίγει τὴν κλειδωμένη θύρα
καὶ μακρὰ πετιέται σπασμένο τὸ κλειδί . . .
Ἄλλοίμονο τοῦ μαύρου τί τοῦγραφεν ἡ μοῖρα,
τί τοῦγραφε νὰ πάθῃ, τί τοῦγραφε νὰ 'δῇ !

Ἐκείνῃ π' ἀγαποῦσε με πόθο τόσα χρόνια
ἡ ἀπιστὴ εἶχε γύρει 'ς ἄλλου θερμὴ ἀγκαλιά·
ὠρκίζονταν ἀγάπῃ παντοτεινὴ κ' αἰώνια
κ' ἐλθομονοῦσ' ἐκείνον 'ς τοῦ ἄλλου τὰ φιλιὰ.

Βουβός, μαρμαρωμένος γιὰ μιὰ στιγμὴ ἀπομένει !
Ξανακυττάζει πάλι με θολερὴ ματιὰ,
κλείνει με βία τὴ θύρα καὶ φεύγει, καὶ πηγαίνει
νὰ πλύνη τὴ ψυχὴ του 'ς τοῦ Ἄδῃ τὴ φωτιά.

—Σύρε, τοῦπ' ὁ προφήτης, 'ς τὴ γῆ τοῦ παραδείσου,
ἄλλῃ ποιὴν ἀπὸ σένα δὲν θέλω, δὲν ζητῶ·
αὐτὸ ποῦδες 'ς τὸν κόσμον ξεπλένει τὴν ψυχὴ σου,
'ς τὴν κόλασιν δὲν ἔχω χειρότερον ἀπ' αὐτό.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΠΗΛΙΚΑΣ

ΕΚ ΤΩΝ ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΩΝ

ΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΑΣ

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΠΗΛΙΚΑ (1)

. . . . Μίαν ἡμέραν προσκαλούμεθα εἰς Ὑπουργικὸν Συμβούλιον ἐνώπιον τοῦ βασιλέως. Εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν ὑπασι-
στῶν μανθάνομεν ἀπὸ τὸν Σούτσον, ὅτι εἰς τὴν Ἑπείρον ἐγένειεν
ἐπανάστασις καὶ ὅτι μέγας ἐνθουσιασμός κυριεύει τὰ πνεύματα
τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος. Εἰς τὸ ἄκουσμα τοῦτο
ὑπερεχάρημεν. Εἰσερχόμεθα εἰς τὸν βασιλέα. Μὲ γελοῦμενον πρό-
σωπον μᾶς λέγει. — Γνωρίζετε ὅτι εἰς τὸ Ῥαδοβίτζ ἐδίωξαν τὰς
Τουρκικὰς ἀρχὰς οἱ ἐντόπιοι, ἐκτύπησαν μερικὸς Τούρκους, ἐκή-
ρυξαν ὅτι θέλουσι νὰ ἀποτινάξουν τὸν ζυγὸν τοῦ Σουλτάνου καὶ
νὰ ἐνωθῶσι μὲ τὴν Ἑλλάδα· ὅτι αἱ σκληρότητες καὶ κακοπρα-
γίαι τῶν Τούρκων, τὸ βοηθητικὸν τῶν περιστάσεων καὶ αὐτοὺς
ἐσπρώξεν καὶ ἄλλους δὲν εἶνε ἀμφιβολία κατὰ τὰς ὑπόψεις ἔχο-
μεν πληροφορίας, ὅτι θέλουσι σπρώξει εἰς ἐπανάστασιν. Αἱ σι-
μωτιναὶ τοῦ κινήματος ἐπαρχίαι συγχρόνως εἶναι εἰς μέγαν
ἀναθρασμόν. Λέγεται ὅτι ὁ Ράγκος, ὁ Καραϊσκάκης, ὁ Βότσα-
ρης καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἤ ἐξῆλθον ἢ ἐτοιμάζονται νὰ ἐξέλθουν. Εἰς

(1) Εὐχάριστος δημοσιεύομεν τὸ κατωτέρω ἀπόσπασμα ἐκ τῶν με-
λίγων ἐκδοθησομένων μεγάλης ἱστορικῆς ἀξίας ἀπομνημονευμάτων ἐνὸς
τῶν σφωτέρων ἀνδρῶν τῆς βασιλείας τοῦ Ὀθωνος, τοῦ κλεινοῦ ποιη-
κολόγου Σπυρίδωνος Πήλικα, ἀνδρὸς διαπρέφαντος οὐ μόνον ἐπὶ ἐξόχῳ
ἐπιστημονικῇ ἱκανότητι ἀλλὰ καὶ πολιτικῇ περινοίᾳ, ἐγεῖρον δ' εὐλογον
τὸ ἐνδιαφέρον ὡς ἀναγόμενον εἰς ἐποχὴν περιπετειώδη καὶ ἀνωμάλου πο-
λιτικῆς καταστάσεως τοῦ 1854 ὅποτε διετέλει ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύ-
νης καὶ ἐμφαίνον τὰ κατακλύζοντα τὰς καρδίαις τῶν αἰσιδύμων Βασιλέων
Ὀθωνος καὶ Ἀμαλίας πατριωτικὰ αἰσθήματα, εὐμενῶς δὲ παραχωρηθὲν
ἡμῖν ὑπὸ τοῦ ἀνεψιῦ αὐτοῦ εὐπαιδευτοῦ δικηγόρου κ. Ἰωάννου Ν. Πήλικα.

τοιαύτην κατάστασιν τῶν πραγμάτων γεννᾶται τὸ ζήτημα ποῖαν διαγωγὴν πρέπει νὰ φυλάξῃ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, καὶ πᾶς προστεκάλεσθαι διὰ νὰ ἀκούσω τὴν γνώμην σας. Πρῶτον λοιπὸν ζήτημα εἶναι ἂν πρέπει νὰ υποβάλλωμεν, νὰ υποβοηθήσωμεν τὸ κίνημα, ἂν τὸ κίνημα εἶναι ὅσιον, ἐθνικόν· ἂν ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς τρέξῃ πρὸς βοήθειαν τῶν ἀδελφῶν του, κινδυνεύοντων διὰ τὴν ἐλευθερίαν, τί πρέπει νὰ κάμῃ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, ἔχουσα ὑπ' ὄψιν καὶ τὰς ἐξωτερικὰς μας σχέσεις πρὸς τὴν Τουρκίαν καὶ τὰς δυνάμεις.

Ἐλαβε πρῶτος ὁ Παῖκος (1) τὸν λόγον· ἐξέφρασε τὴν χαρὰν του διὰ τὸ κίνημα, τὸ ὁποῖον βέβαια, φανερώσει δάκτυλον Θεοῦ, ἀλλ' ἐπρόσθεσε διὰ τὴν θέσιν τῆς ἀπέναντι τῆς Τουρκίας καὶ τῶν θαλασσινῶν δυνάμεων, ἡ Ἑλλὰς πρέπει νὰ βραδίῃ μετὰ πολλὴν φρόνησιν, διότι εἰς τὴν τωρινὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων τῆς Ἀνατολῆς ὅλοι καὶ συμβουλεύουσιν, καὶ ὁ Τριχοῦπης καὶ ὁ Μυροκοσοδάτος καὶ ὁ Μεταξᾶς, νὰ μένουσιν ἡσυχοὶ διὰ νὰ μὴ περιπλεχθῶμεν εἰς τὴν μεγάλην τρικυμίαν, ἣ ὁποία προετοιμάζεται. Πρέπει λοιπὸν νὰ πληροφρονηθῶμεν μετὰ ἀκριβείαν ἂν τὸ κίνημα τοῦτο ἔχει ἔκτασιν, ἂν ἄλλοι τὸ συμμερίζονται, ἂν πρέπει νὰ στελιώμεν ἀπεσταλμένους εἰς Ἡπειρόν, εἰς Θεσσαλίαν καὶ εἰς Μακεδονίαν διὰ νὰ μάθωμεν τὰς διαθέσεις τῶν λαῶν· καὶ ἀφοῦ συνάξωμεν τὰς πληροφροίας ταύτας θὰ εἴμεθα εἰς κατάστασιν, ἔχοντες τούτων γνώσιν, νὰ λάβωμεν οἰστικώτερα μέτρα.

Ἐμίλησαν καὶ οἱ ἄλλοι ὑπουργοί, ἀλλ' ἐκφράζοντες τὴν χαρὰν των εἰς τὸ χρέος τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ὅχι μόνον νὰ μὴ ἀντισταθῇ εἰς τὴν ὁρμὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, διότι καὶ ἤθελε συντριφθῆ ἀπὸ τὴν γενικὴν θέλησιν, ἀλλὰ καὶ νὰ τὸ βοηθήσῃ μυστικῶς μετὰ φρόνησιν, διὰ νὰ μὴ ἐκτεθῇ ἀπέναντι τῆς Τουρκίας. Αἱ δυνάμεις, περιμένοντες ὅλοι, ὅτι εἰς τὴν ἀρχὴν θὰ εἶναι δυσμενεῖς, ὡς κατὰ τὸ 1821, ἀλλ' εἰς τὸ τέλος θὰ γνωρίσουν καὶ αὐταὶ αἰ ἴδιαι, ὅτι τὸ κίνημα εἶναι πρὸς τὸ συμφέρον των καὶ δίδει τὴν καλλίτεραν λύσιν τοῦ Ἀνατολικοῦ ζητήματος καὶ θὰ τὸ βοηθήσουν.

Τινὲς ὅμως ἐδέχοντο τὴν γνώμην τοῦ Παῖκου ὡς ὀρθὴν· ὁ δὲ Βλάχος (2) ἔλεγεν ὅτι ἔμαθε ἀπὸ μερικοὺς καλογήρους ὅτι εἰς τὸ Ἅγιον ὄρος καὶ τὰ περὶξ συναθροίζον ὅπλα καὶ ἄλλα μέσα πρὸς πόλεμον.

(1) Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν.

(2) Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν.

Ὁ Βασιλεὺς μὴ ἀποδεχόμενος τὴν γνώμην τοῦ Παῖκου εἶπεν: — Οἱ ἐξω ὁμογενεῖς δὲν ἐπιθυμοῦν ἀνεξαρτέτως ὅλοι τὴν ἀπελευθέρωσιν των; Ἡμεῖς δὲν ἐπιθυμοῦμεν ὅλοι ἀνεξαρτέτως τὴν ἐθνικὴν ἐνότητα; Ποία ἡ ἀνάγκη ἄλλων πληροφροῦν; — Βεβαίως, ναί, εἶπα (1), λαβὼν τὸν λόγον, ὅλοι αὐταὶ αἰ ἐπιθυμοῦσι δὲν εἶναι συγκεντρωμέναι εἰς μίαν θέλησιν ἢ εἰς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν τόπον, ὥστε νὰ συνεννοηθοῦν εὐκόλα καὶ νὰ ἀποτελέσουν μίαν θέλησιν. Εἶναι διεσκορπισμέναι εἰς μεγάλην ἔκτασιν τόπου καὶ ὄχι εἰς μεγάλας χώρας ἀλλ' εἰς μικρὰ χωρῖα ἄλλα ὄχυρά, ἄλλα μὴ, ἄλλα μόνον χριστιανικά, ἄλλα μετ' ὀλίγους Τούρκους καὶ ἄλλα μετὰ πολλούς. Ὅλας αὐτὰς τὰς διαθέσεις πρέπει νὰ διαπεράσῃ ὡς ἠλεκτρικὸς σπινθὴρ ἢ συνεννόησις καὶ τότε δυνάμεθα νὰ περιμένωμεν ἀποτέλεσμα εὐχάριστον. Διὰ τῶν πληροφροῦν, τὰς ὁποίας ζητεῖ ὁ Κ^ο Παῖκος, θέλωμεν μάθει· ποῦ ὑπάρχουν ἀνθρώποι δυνάμειοι νὰ λάβουν τὰ ὅπλα, ποῦ ὄχι, ποῦ ἀρκετοί, ποῦ ὀλίγοι, ποῦ ἔχουν ὅπλα, ποῦ δὲν ἔχουν πολυμεροδία, ποῦ ἔχουν χεῖραν ἀρχηγῶν, ποῦ ὄχι, ποῦ ἔχουν θάρρος, ποῦ περιμένουν βοήθειαν κτλ. πόση εἶναι ἡ ἔθροικὴ δύναμις, ποῦ σταθμεῖ καὶ ποῖοι οἱ ἀρχηγοὶ τῆς. Συγχρόνως πρέπει οἱ χριστιανοὶ νὰ εἰδοποιηθοῦν, νὰ συνεννοηθοῦν διὰ νὰ ἐκταθῇ μετὰ ταχύτητα ἡ ἐπανάστασις, διότι εἰς μόνην τὴν ταχύτητα κείται ἡ ἐπιτυχία τῆς. Ὁ τελικὸς σκοπὸς εἶναι βέβαια ὁ αὐτός, ἀλλὰ πρέπει νὰ ὀρισθῇ πλέον συγκεκριμένως καὶ ὡς τοιοῦτος νὰ γείνη γνωστὸς εἰς ὅλους, διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἡ αὐτὴ ὁδηγία· νὰ περιποιηθοῦν καὶ αὐτοὺς τοὺς Τούρκους, νὰ δείξωσιν ὅτι ὑποτάσσονται ὀρθην εἰς αὐτούς, διὰ νὰ μὴ φανῶμεν εἰς τὴν Εὐρώπην πραγματικῶς ἀδικώτεροι ἀπ' ὅ,τι εἰς τὸ φαινόμενον δείχγεται ἀπὸ τοὺς φίλους μας ἡ Τουρκία.

— Κατὰ τὸ παρὸν, (διέκοψεν ὁ βασιλεὺς, ὁ ὁποῖος δὲν ἔκρουε τὴν ἀνυπομονησίαν του εἰς τὰς τοιαύτας σκέψεις, θεωρῶν αὐτὰς ἀνωφελεῖς) κατὰ τὸ παρὸν εἴμεθα σύμφωνοι νὰ υποβάλλωμεν τὸ κίνημα μυστικῶς καὶ μετὰ φρόνησιν;

— Βεβαίως, ναί, ἀπεκρίθημεν.

— Ὁ ἀρμόδιος λοιπὸν ὑπουργὸς θέλει ἐνεργεῖ καὶ γνωστοποιεῖ εἰς τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον τὰ πρακτόμενα.

Ἐσχηκῶθῃ καὶ μᾶς διέλυσε. Πρὶν φύγωμεν ἐπρόσθεσεν « τὸ ἀντικείμενον τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου καὶ ἡ ἀπόφασίς μας νὰ μένουσιν μυστικά.»

Ὅτως ἐτελείωσεν ἡ πρώτη αὐτῆ συνεδρίασις, ἧτις εἶχε τό-

(1) Ὁμιλεῖ ὁ συγγραφεὺς τῶν Ἀπομνημονευμάτων.

σας συνεπίεις και διὰ τοὺς ἕξω ὁμογενεῖς και διὰ τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα.

. Ὅταν ἔμαθε τὸ κίνημα ὁ Μεταξᾶς (1), ἔγραψεν, ὅτι τοῦτο ἦτο και πρόωρον και ὄψιμον· πρόωρον μὲν, διότι ἔγινε πρὶν περάσουν οἱ Ρῶσοι τὸν Δούναβιν και τὰ Μπαλκάνια· ὄψιμον δέ, διότι ἡ πολιτικὴ τῆς Εὐρώπης, εἰς ἐγένετο τοῦτο πολὺ προτύτερα, θὰ εἶχεν ἴσως ἄλλην διεύθυνσιν, ἐνῶ τώρα εἶναι ἐναντία τοῦ κινήματος, νομίζει ὁμως, ὅτι, ἀφοῦ τὸ κίνημα ἔγινε, δὲν πρέπει νὰ ἐγκαταλειφθῇ.

Πολλοὶ ἐσκέπτοντο κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον· ἀλλ' ὁ Βασιλεὺς και ἡ Βασιλισσα, ἐρεθίζοντο δὲν ἔχουν τοιαύτας παρατηρήσεις, φρονούντες ὅτι τὸ κίνημα ὅταν εἴη οὔτε πρόωρον, οὔτε ὄψιμον, διότι, εἰς μὲν ἐγένετο ἀργότερα θὰ ἐφαινετο συνδόμενον μετὸν πόλεμον τῶν Ρῶσων, ὅχι αὐτοτελές, εἰς δὲ ἐγένετο προτύτερα ἢ το χειμῶν και αἱ συγκοινωναὶ δύσκολοι· τώρα δέ, ποῦ πλησιάζει ν' ἀνοιχθῇ τὸ κλαρί, ἔχοντες τὰ βουνά, τὰ φρούρια ταῦτα τῶν Χριστιανῶν, θὰ ἦτο δὲ και ἐπικίνδυνον νὰ ἐγένετο και προτύτερα χωρὶς νὰ εἶνε βέβαιος και ὁ ἀντιπερισπασμὸς τὸν ὁποῖον θὰ ἔφερον οἱ Ρῶσοι, διαβχίνοντες τὸν Δούναβιν. Τέλος τὸ κίνημα δὲν εἶναι ὄψιμον, διότι τώρα ἀνεχώρησεν ὅλη σχεδὸν ἡ Τουρκικὴ δύναμις ἀπὸ τὴν Ἡπειρον και τὴν Θεσσαλίαν· δὲν ἔμειναν εἰμὴ ὀλίγοι και ἀνίκανοι.

Δυστυχῶς ὁμως ἔγινε χειμῶν δριμύτατος και πολλὸ ὄψιμος, ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὸ κίνημα, διαρκέσας ὅλον τὸν Μάρτιον και μέχρι μέρους τοῦ Ἀπριλίου. Πόσην ζημίαν ἔφερον ὁ χειμῶν οὗτος εἶναι ἀνυπολόγιστον! Παρέλυσεν διὰ μίας τὸ κίνημα· τὸ ἔπασεν ἕξω· δὲν ἔμνε τοῦτο εἰμὴ εἰς τοὺς δρόμους και τὰς πλατείας τῶν πόλεων τῆς Ἑλλάδος. Ἐφερε τὴν διακοπὴν τῶν σχέσεων μετὰ τῆς Τουρκίας, τὴν δυσμένειαν τῶν δυνάμεων και τὰς Τουρκικὰς στρατιωτικὰς δυνάμεις ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν εἰς τὰ σύνορα, ὥστε εὐρέθησαν οἱ Τοῦρκοι ἔτοιμοι πρὶν κυρίως ἀρχίσῃ ἡ ἐπανάστασις και τὴν ἐμπέδισαν· τὴν ἐπέρλαβαν.

. Μόλις διελύθημεν ἀπὸ τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον, τὸ καινόν, τοῦ ὁποίου ἡ περιέργεια και ὁ ἐνθουσιασμὸς εἶχεν ἀνάψει ἀπὸ τὰς μεγαλοποιημένας εἰδήσεις τοῦ κινήματος τοῦ Ῥαδοβιτζίου, ὅλα ἐπαρτηροῦσεν. Ἐκυκλοφόρησε ἡ ἀπόφασις τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου και μάλιστα μετὰ ὑπερβολάς. Ὁ ἐνθουσιασμὸς ἐπροχώρησε ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν ἀκατάπητος ἀπε-

(1) Σημ. Ἐκδ. Ὁ Ἀνδρέας Μεταξᾶς ἦν πρεσβευτὴς τότε τῆς Ἑλλάδος ἐν Κωνσταντινούπολει.

ρίσκητος. Καθεὶς ἤθελε νὰ λάβῃ μέρος και νὰ φανῇ ὅτι λαμβάνει μέρος. Μαθηταί, καθηγηταί, βιομήχανοι, ἔμποροι, δικηγόροι, ἀπλοὶ ἐργάται· ὅλοι ἐζητοῦσαν ὄπλισμόν· ἄλλοι ἐπρόσφεραν χρήματα· ἄλλοι συνήρχοντο εἰς συνλεύσεις, ἄλλοι ἔφευγον διὰ τὸ ἐξωτερικόν και τὰς ἐπαρχίας, ἄλλοι ἐστρατολογοῦσαν, ἄλλοι κατετάσσοντο στρατιῶται. Ἡ κίνησις ἤρξανε κάθε ὥραν, κάθε ἡμέραν, εἰς τὸ φανερόν, εἰς τοὺς δρόμους, εἰς τὸ θέατρον. Οἱ πυροβολισμοὶ τῶν ἀναχωρούντων, μόλις ἐβράδυναζεν εἰς βαθεῖα τὴν νύκτα, ἦσαν ἀκατάπαυστοι. Ἐλέγετο, ὅτι οἱ ἀρχηγοὶ ἐλάμβαναν χρήματα διὰ μέσου τοῦ Σούτσου, ἀλλὰ δὲν τὸ ἐγνώριζα.

. Μίαν ἡμέραν λαμβάνομεν τὴν εἰδήσιν ὅτι τὴν 2ην Φεβρουαρίου οἱ Ἄλβανοὶ τῆς Ἄρτας κατεδίωξαν ἐντὸς τῶν Ἑλληρικῶν συνόρων τοὺς Χριστιανικοὺς κατοικοὺς τῶν περὶ χωριῶν και ὅτι ὁ Σκυλοδῆμος ἠναγκάσθη νὰ τρέξῃ πρὸς ὑπεράσπισιν και τοῦ Ἑλληνικοῦ εδάφους και τῶν Χριστιανῶν μετὰ τὸ τάγμα του, τῶν ἐλαφρῶν, και νὰ τοὺς κτυπήσῃ, ἀφοῦ, εἰς τὴν πρόσκλησίν του νὰ ἀποσυρθοῦν, ἀπήντησεν μετὰ τρυφερισμῶν, και ὅτι τοὺς κατεδίωξεν ἕως τὴν Ἄρταν. Ἐχαίρομεν εἰς τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον διὰ τὸ ἀνδραγάθημα, ἀλλ' ἐφοβούμεν και διὰ τὴν σοβαρὰν μορφήν, τὴν ὁποίαν λαμβάνουν τὰ πράγματα. Ἐχαιροῦμεν ὁ Ἀμβροσιάδης (1) ὑπόβλεπεν με. Τί τρέχει; Συνέβη ἀλλέως τὸ πρᾶγμα; τὸν ἐρωτῶ. Μ' ἐδιηγήθη τότε ὅτι οἱ ἐπαναστᾶται ἐκινδύνευαν· ἂν ὁ Σκυλοδῆμος δὲν ἐπρόφθανε νὰ ἐξέλθῃ τῶν συνόρων. Ἐμείνα ἀκίνητος διὰ μίαν στιγμὴν. Ἐπειτα ἐξέθετα εἰς τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον τὴν ἀνάγκην νὰ δοθῇ μία ἱκανοποίησις εἰς τὸ παραβιασθὲν δίκαιον τῶν ἐθνῶν και τοὺς κινδύνους, τοὺς ὁποίους τρέχομεν ἂν ἐξακολουθοῦν τοιαῦτα μορφαί· και ἂν οἱ κατώτεροι ὑπάλληλοι ἐνεργοῦν τοῦ κεφαλοῦ των ἡ λαμβάνουν διαταγὰς, τὰς ὁποίας ἡμεῖς ἐγκρίνομεν, οὔτε γνωρίζομεν.—Ἐχεις δίκαιον, ἀπαντᾷ ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν. Τὸ ἄποπον και ὁ κίνδυνος εἶναι φανερά, ἀλλὰ μ' ὅλον τοῦτο, ἂν ἦτο τώρα ὁ Σκυλοδῆμος ἐδῶ, θὰ τὸν ἐφιλοῦσε, ὅτι δὲν ἄφησε νὰ καταισχυρθοῦν τὰ Ἑλληνικὰ ὄπλα νικουμένων τῶν ἰδικῶν μας. — Ἐγὼ ἔλεγα: Ἡ ἐθνικὴ φιλοτιμία βεβαίως τὸν ἐσπρωξε και ἡ ἐπιθυμία τὸν σώσῃ τὸ κτυπούμενον σῶμα τῶν ἐπαναστατῶν· ἀλλ' ἡμεῖς ἔχομεν καθήκον νὰ σώσωμεν τὴν Ἑλλάδα θυσιάζοντες, εἰς εἶναι ἀνάγκη, τὸν Σκυλοδῆμον ἢ τὸν Ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν, ἂν και ἐκτιμῶμεν τὰ πατριωτικὰ των αἰσθημᾶτα και τὴν ἀνδρείαν των.

(1) Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν.

Ἡ ὑπόψια μου πάλιν, μὴ ὁ Σκυλοδῆμος εἶχε διαταγὰς τοιαύτας, μὲ ἔκαμνε νὰ φοβοῦμαι πολὺ μεγαλείτερα κακὰ. Δὲν εἶχα πλέον μίαν στιγμὴν ἠσυχίας. Ὡμίλησα εἰς τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον μὲ πικρίαν καὶ αγανάκτησιν, ἀλλ' ἀφοῦ πολλάκις ἐπανελθόντες εἰς τὸ ζήτημα δὲν κατορθώσαμεν νὰ ἀποφασισθῇ ἓνα μέτρον προληπτικὸν τῶν αἰτιάσεων τῆς Τουρκίας καὶ τῶν Δυνάμεων, ἓνα ἑσπέρας μὲ τὸν Προβελέγγιον ἐπήγαμεν εἰς τοῦ Βέλγανδ (1). Παρέστησα εἰς αὐτὸν τὸ ἄτοπον τῆς πράξεως τοῦ Σκυλοδήμου καὶ τὸ ἀσύνετον τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ὅτι μὲ τὰς ανοησίας τῶν ἐπιδείξωμεν προκαλοῦμεν εἰς ἀντεκδικήσεις τὴν Τουρκίαν· μὲ τὰς ἀποδράσεις τῶν φυλακισμένων ἀτιμάζομεν τὸ κίνημα εἰς τὴν κοινὴν γνώμη τῆς Εὐρώπης· μὲ τὴν πράξιν τοῦ Σκυλοδήμου παραδιάζομεν τὰς συνθήκας μὲ τὸν ἀτιμότερον τρόπον κηρύττοντες τὸν πόλεμον. Ὅχι φανερά, ἀλλὰ δολίως, χωρὶς νὰ τὸν κηρύττωμεν, τὸν κάμνομεν. Τί θὰ ἐπιδοῦμεν αὐρίον εἰς τοὺς Πρέσβεις; Ὅτι, ὅσα ἐπραξάν ὁ Σκυλοδῆμος καὶ αἱ ἀρχαί, τὰ ἐπραξάν, οὕτω πιθανῶς παραγγελθέντες; Τότε ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις τίθεται ἐκτὸς τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν. Ἡ ἀλήθεια θὰ γνωσθῇ· θὰ μᾶς κηρύξουν ἀτίμους. Κυβερνήσις μὲ τὴν ἴσκιον οὕτε συνθήκη, οὕτε δίκαιον τῶν ἐθνῶν ἴσχυει!

Nous serons mis au ban de l' Europe civilisée Εἶμθα ἀδύνατοι, ἀλλὰ τῶν ἀδυνάτων ἡ δύναμις εἶναι τὸ δίκαιον καὶ ἡ καλὴ πίστις. Ἐχόντες ἀδίκον καὶ μὲ κακὴν πίστιν φερόμενοι, τρέχουμεν εἰς βεβαίαν ἀπώλειαν. Καὶ ἡ ἀφροσύνη μας δὲν ἔχει ὄρια. Τότε ἐντίμως προκαλοῦμεν πόλεμον, ὅταν ἔχωμεν νὰ ὑπερασπισθῶμεν τὴν δικαιοτέραν τῶν ἐπαναστάσεων· ὅταν, περιοριζόμενοι εἰς τὸ δίκαιόν μας, θὰ εἴμθα ἀκαταμάχητοι, ὅταν τὸ δίκαιον εἶναι μόνον εἰς τοὺς Ῥαγιάδες χριστιανούς, ὡς τὸ ἀνεγνωρίσαν αἱ δυνάμεις ἀπὸ τὸ 1830 καὶ ἐδῶθε, αἱ ὅσποι ἐκέρυξαν τὴν ἀρχὴν τῆς μὴ ἐπεμβάσεως καὶ ἐφύλαξαν αὐτὴν καὶ τώρα ἐσχάτως ἀνεγνώρισαν ὅτι δὲν ἐπεμβαίνουν εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τῆς Τουρκίας ὡς πρὸς τὴν μορμὴν, τὴν ὅποιαν οἱ ὑπῆκοοι λαοὶ τῆς θέλουσι νὰ δώσωσι εἰς αὐτήν, ἀλλὰ τὴν προστατεύουσι ἐξωτερικῶς ἀπὸ ξένας δυνάμεις. Ἐπεμβαίνοντες ἡμεῖς, δίδομεν ἀφορμὴν καὶ τὸ δίκαιον τῶν Ῥαγιάδων Χριστιανῶν νὰ καταστραφῇ, καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν, ἀνέτοιμοι ὄντες ἐντελῶς, χωρὶς ὄπλα, πολεμοφόδια, χρήματα, στρατὸν, στόλον.

Ὡμιλοῦσα ἀκατάκλυστα εἰς αὐτὸ τὸ θέμα ὡρας ὀλοκλήρους

(1) Σημ. Ἐκδ. Ὁ Βέλγανδ ἦν Πρωσσοὺς τὴν πατρίδα καὶ Α' Γραμματεὺς τοῦ Βασιλέως Ὁθωνος.

μὲ μεγάλην καὶ συγκινημένην φωνήν. Ἐτελείωσα ὅτι ἡ μόνη θεραπεία εἶναι νὰ παύσῃ ὁ Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν ἐνεργῶν οὕτω πως, ἢ τοὐλάχιστον νὰ τιμωρηθῇ ὁ Σκυλοδῆμος. Δὲν βράπτει ἀν' ὑποφέρει ὀλίγον καὶ γνωρίζομεν καὶ γνωρίζει ὁ ἴδιος καὶ ὅλος ὁ κόσμος μαζί του, ὅτι θὰ ὑποφέρει διὰ τὴν πατρίδα του.

Ἐλεγα λοιπὸν εἰς τὸν Βελγανδ νὰ τὰ εἰπῇ τοῦ Βασιλέως καὶ ὅτι ἐπιφυσασσόμεθα νὰ παρουσιασθῶμεν αὐρίον ἐνώπιόν Του καὶ ἡμεῖς οἱ ἴδιοι, διὰ νὰ ἀκούσῃ καὶ ἀπὸ τὸ στόμα μας τοὺς λόγους τῆς προτάσεώς μας.

Ἐπήγαμεν τὸ πρωί. Ὁ Βασιλεὺς δὲν μᾶς ἐδέχθη· εἶπεν ὅτι ἔχει κεφαλόπονον, ἀλλ' ἡ Βασιλισσα ἦτο ἐτοιμὴ νὰ μᾶς δεχθῇ. Ὁ Προβελέγγιος κατ' ἀρχάς δὲν ἤθελε νὰ υπάγῃ, ἀλλὰ τὸν κατέπεισα καὶ ἐπήγαμεν. Μᾶς ἐδέχθη λέγουσα: Ἰδοὺ, εἶμαι ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Βασιλέως, τί θέλετε; Λαβὼν τὸν λόγον ἤρξαμε νὰ τῆς ἐκθέσω τὰς σκέψεις μας. Ἡ Βασιλισσα ὅμως πρὶν ἀκούει ἐκθέσω τὰς ἀρχάς, τὰς ὅποιαις ἔπρεπε νὰ ἔγῃ ὀδηγὸν ἡ Κυβέρνησις, μὲ δέκατο καὶ ἔλαβε τὸν λόγον διὰ νὰ θέσῃ, ὡς εἶπε, καλλίτερα τὸ ζήτημα.

— Ἡ Εὐρώπη δώσασα τὸν θρόνον εἰς τὸν Ὁθωνικόν, ἐφαντάσθη νὰ τὸν ἔγῃ ἐδῶ ἀπλοῦν ὄργανόν τῆς, τῶν ἰδικῶν τῆς συμφερόντων καὶ τῆς πολιτικῆς τῆς· ἀλλ' ἔσφαλεν. Ὁ Ὁθων συνεταιρίσασα τὴν τύχην του μὲ τὴν τύχην τοῦ ἔθνους. Τὸ ἔθνος ἔχει μεγάλην ἀποστολὴν εἰς τὴν Ἀνατολήν· ὁ Ὁθων τὴν ἀνεδέχθη ἑλάκκληρον ἔστω καὶ μὲ κίνδυνόν του. Ὁ κ. Ρουὰν (*) δὲν ἐντραπή νὰ μᾶς προτείνῃ ὅτι ὁ Βασιλεὺς, ἔχων ἄλλην θρησκείαν παρὰ τὴν ὀρθόδοξον, δὲν ἐνδιαφέρεται εἰς τὴν τωρινὴν πάλην καὶ ὅτι ἐὰν φοβῆται τὸ ἐθνικὸν αἰσθημα, ἡ Γαλλία εἶναι πρόθυμος νὰ τὸν βοηθήσῃ ἀποστέλλουσα στρατὸν πρὸς ἐξασφάλισιν;—Καὶ λέγουσα ταῦτα ὕφωνε τὴν φωνὴν καὶ ἐκοκκίνιζε.

— Τὸ ζήτημα τῆς Ἀνατολῆς εἶναι εἰς τὸ χεῖρ τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Ὁθωνος, καὶ ὄχι εἰς κανενὸς ἄλλου τὴν δύναμιν. Εἰς τὴν Ἀνατολήν ὁ Ὁθων εἶναι ἰσχυρότερος ὅλων. Ἐχει τὸ δίκαιον ὑπὲρ αὐτοῦ, τὴν ὀσιωτέραν τὴν ὑπόθεσιν, ὅλα τὰ ἐκκομμῦρικά τῶν χριστιανῶν ὑπῆκόων τῆς Τουρκίας ὅλων τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος χωρὶς διάκρισιν κομμάτων. Νὰ κινήσῃ ὁ Βασιλεὺς καὶ τὸ ζήτημα ἐλυθῇ. Καὶ ἡ τοιαύτη λύσις δὲν ἀντικαίεται εἰς τὰ ἀληθινὰ συμφέροντα τῆς Εὐρώπης, ὥστε, ὅταν γρήγορα ἢ ἀργὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν μεγάλην αὐτὴν ἀλήθειαν ἡ Εὐρώπη, θέλει μᾶς εἶναι βοηθητική. Ἄς μὴ μᾶς ἐπιπάξουν λοιπὸν αἱ τωριναὶ ἀ-

(*) Ὁ Ρουὰν ἦν πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας ἐν Ἀθήναις.

πειλαί. Οὕτω ἴτο δυσμενῆς κατ' ἀρχὰς καὶ εἰς τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821, καὶ διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, ἀλλὰ κατόπιν θὰ ἀλλάξῃ γνώμη. Ποῦς εἶναι ὁ μόνος φόβος; μήπως ἐκ φόβου δὲν ἐγκρατερήσωμεν ἢ διαιρεθῶμεν καὶ τὸ κίνημα δὲν λάθῃ ἰσχυρὰν ὄθησιν. Τὸ ἐναντίον φοβούνται αἱ Δυνάμεις· διὰ τοῦτο μᾶς περιποιοῦνται· διὰ τοῦτο ὁ Πρέσβυς τῆς Τουρκίας ἀκόμη δὲν ἔφυγε καὶ ἡ Τουρκία δὲν μᾶς ἐκήρυξε πόλεμον. Αὐτοὶ φοβούνται, μὴ ὁ Βασιλεὺς τεθῆ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ κινήματος καὶ ἐξέλθῃ ἔξω. Τὸ μόνον σωτήριον διὰ τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν, τὸ ἔθνος καὶ τὸ μέλλον του εἶναι νὰ προχωρήσῃ ν' ἀνάψῃ ἢ Ἐπανάστασις. Φωτιὰ, λοιπὸν, φωτιὰ καὶ πανταχόθεν φωτιὰ — καὶ λέγουσα ταῦτα ἐνθουσιασμένη καὶ χειρονομούσα, μᾶς ἀπεχειρέτα καὶ ἔφευγεν

ΕΔΩ Κ' ΕΚΕΙ

Μεταξὺ ἱατροῦ καὶ πελάτου:

— Εἶνε λοιπὸν τόσον σοβαρὰ ἡ ἀσθενεία μου, γιαντρέ;

— Πολὺ σοβαρὰ. Εἰς τοὺς ἑκατὸν γλυτόναι ἕνας.

— Ὁ ἀσθενὴς ἀρχίζει νὰ τρέμη, καὶ ὁ ἱατρὸς ἐξακολουθεῖ:

— Ἄλλὰ μὴ φοβήσθε· εἰσθε ὁ ἑκατοστὸς ποῦ περνάει ἀπ' τὰ χεῖρά μου, μὲ τὴν ἴδια ἀρρώστια. Οἱ 99 ἐπῆγγαν καλλιὰ τους, ἐπομένως . . .

— . . . !!! . . . !!! . . .

* *

Ἐν Σύρω.

Εἰς ἀμαξήλατης μεταφέρει ξένους τινὰς εἰς τὴν ἐξοχὴν. Ὅταν ἔφθασεν εἰς σημεῖον ἔνθα ἡ ἀμαξία δὲν ἠδύνατο νὰ προχωρήσῃ πλέον:

— Κύριοι, τοῖς λέγει· ὁ δρόμος εἶνε ἕως ἐδῶ· ἀπ' ἐδῶ καὶ πέρα πηγαίνουν τὰ μουλάρια καὶ τὰ γαϊδούρια· λοιπὸν κατεβάτε καὶ σεῖς καὶ πηγαίνετε μὲ τὰ πόδια.

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ

ΜΙΚΡΟ μὰ μέρα κινῶ σκιασμένο
 Ν' ἀνέβω ἐπάνω σ' ἓνα βουνό,
 Ὅπου θαρροῦσα νᾶνε ἐνωμένο
 Μὲ τὸ γαλάζιο γλυκὸ οὐρανό.

Δύσβατα μέρη, πελώριοι βάτοι
 Τὸ πέρασμά μου φράζουν συχνά,
 Ῥυάζονται σκύλοι 'ς τὸ μονοπάτι,
 Κρούζουν κοράκοι μέσ' 'ς τὰ κλαριά.

Μέσα 'ς τ' ἀγκάθια τὰ χέρια χώνω
 Καὶ τὸ αἷμα τρέχει χάμου 'ς τὴ γῆ,
 Σειοῦνται τὰ χόρτα κ' ἐγὼ παγώνω,
 Φεΐδια πετειοῦνται σὺν ἀστραπῇ.

Ἴδρωτ' αἰμα τὸ σῶμα στάει,
 Χώνουμαι μέσα 'ς τὰ κρούα νερά,
 Πότε ἡ καρδιά μου γοργὰ πηδάει,
 Μὰ πάντα ὁ νοῦς μου ψηλὰ πετᾷ.

« Πότε ἐκεῖ πάνω, πότε θὰ φθάσω »
 Πάντα φωνάζω κι' ὄλο θρινῶ
 «Πότε θ' ἀνέβω ψηλά νὰ πιάσω
 Μ' αὐτὸ τὸ χέρι τὸν οὐρανό ;»

Εἰς σ' ἓνα βάτο τὰ χέρια ἀπλώνω,
 Ἴκτυπᾷ ἡ καρδιά μου σὰν τὸ σφυρί,
 Ἵς τὸν οὐρανὸ μου μεμιᾷς καρφῶνω
 Τὸ δακρυσμένο μάτι μ' ὀργή.

Τρέμω, παγώνω, θρινῶ, στεναάζω,
 Τί μαύρη ἀπάτη γιὰ τὸ θνητό !
 Τί μᾶς χωρίζει ; — μ' ὄρη φωνάζω —
 Ἐπὶ τὴ γῆ μας ἔς τὸν οὐρανό ;

Μικρὴ ἐκκλησοῦλα τηρῶ ἐμπροσθὰ μου,
 Μπαίνω ἐκεῖ μέσα ν' ἀναπαυθῶ,
 Γέροντ' ἔς τὸν Πλάσθη τὰ γόγατά μου,
 Θωρῶ μιὰ κάσα μ' ἓνα νεκρό.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ

ΠΑΡΑΛΟΓΙΣΜΟΙ

ΠΙΠΤΩ τὰς ἐξῆς σκέψεις ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τί-
 τλον, ὅχι διότι πράγματι θεωρῶ αὐτὰς παραλό-
 γους, ἀλλ' ἐξ ἀβρόφρονος συγβαταβάσεως πρὸς
 τοὺς ἀναγνώστας, οἵτινες ἤθελον τὰς χαρακτηρίσει τοιαύτας.

Ἐπειδὴ ἔμωσ ἀπαιτεῖται ποιά τις δόσις θάρρους, ὅπως
 ἀναπλήρῃ τις ὀρμητικὸν ρεῦμα, ὅπως ἀντιστρατεύεται εἰς ἰδέας
 καὶ πεποιθήσεις ἐδραίας, διὰ τοῦτο ἀπνευστί, ἵνα μὴ προλάβῃ
 καὶ με συρίζῃ τις ῥηγνύω κραυγὴν διάτορον ὅτι εἶναι πλάνη,
 παχυλὴ πλάνη, ἀξιοθρήνητος πλάνη ἢ κοινὴ πεποίθησις ὅτι
 ἡ κατάχρησις τῆς ὀπλοφορίας γεννᾷ τὰ φονικά ἐγκλήματα,
 καὶ ὑποστηρίζω μετὰ πεποιθήσεως δυνάμειος δεκάκις χιλίων
 μαρτύρων τοῦ χριστιανισμοῦ, ὅτι ἂν πάντες ἄστοι καὶ ἀγρό-
 ται ἀπὸ τῆς πρώτης ἐφηβότητος μέχρι τοῦ ἐσχάτου γήρατος
 ὀπλοφορήσωμεν μέχρις ὀδόντων, ἀτάρακτος εἰρήνη, τὴν ὅποιαν
 καὶ τὰ Χερουβίμ. ἤθελον σθονήσει ἐξ οὐρανοῦ, θὰ βασιλεύσῃ
 ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τῆς Ἑλλάδος, urbi et orbi.

Ἐπὶ οὐκ εἶται μαθηματικὴ ἀλήθεια εἰς τοὺς λόγους τούτους,
 πρὸ τῆς ὁποίας ἐν τούτοις πάντες ἀντιπαρῆλλον καὶ Ἐπι-
 στήμη καὶ Πολιτεία καὶ Κοινωνία. Τὴν Ἀλήθειαν ταύτην,
 κατακειμένην, ἐπαίτιδα τοῦ ἐλέους ὀλίγης προσοχῆς, ὑπε-
 γείρω καὶ ζητῶ νὰ τὴν ἀναγνωρίσητε.

Διότι ἀπὸ τοῦ ποινικοῦ νόμου τοῦ Μάουρερ, χαρακτηρί-
 ζοντος, ὡς πταῖσμα τὴν ἄνευ ἀδείας ὀπλοφορίαν. μέχρι τῶν
 ὑπουργικῶν ἐγκυκλίων παλαιῶν τε καὶ νεωτέρων, μέχρι τῶν

φλογοερῶν δημοσιογραφικῶν ἄρθρων, πάντες θεωροῦσι τὸν ἀφοπλισμὸν τῶν φιλησύχων πολιτῶν, (ὁ ἀφοπλισμὸς τοῦ Τσουλιῆ, Παππακυριτζοπούλου καὶ Σ^α παρουσιάζει τινὰς δυσχερείας) ὡς ὑπερτάτην ἐγγύην ὑπὲρ τῆς δημοσίας τάξεως καὶ ἀσφαλείας.

"Ἐγκριτος δὲ εἰσαγγελεὺς καὶ ἐπιστήμων βαθύς, ὁ κ. Ἀνδρέας Γαλιάτσας, ἀπὸ δεκαπενταετίας ἐν τῇ ἄλλως ἀρτιοτάτῃ περὶ ὀπλοφορίας μελέτῃ αὐτοῦ, ἀφῶρῶν καὶ δικαίως εἰς τό, ὅτι ἐν Ἑλλάδι οἱ φόνοι καὶ αἱ ἀναιρέσεις ἀποτελοῦσι καταστασιακὰ τοῦ πληθυσμοῦ αἴτια, πολὺ ἀποτελεσματικώτερα τῆς ἀσιατικῆς χολέρας, τοῦ βουδωνικοῦ λοιμοῦ καὶ τοῦ κτηρίου πυρετοῦ, ἐνόμισε πλανηθεὶς, ὅτι ἀνεῦρε καὶ τὸ βακτηριδιον τῆς φονικῆς ἐγκληματικότητος, ἐν τῇ παρανόμῳ ὀπλοφορίᾳ. Ἀπὸ τῆς πλάνης ταύτης ἡ ἀνακάλυψις τῆς σχετικῆς Κωχίνης, ἴσης ἀποτελεσματικότητος πρὸς τὴν τοῦ Γερμανοῦ σοφοῦ, δὲν ἦτο μακράν· καὶ ἦτο αὕτη ὁ γενικὸς ἀφοπλισμὸς.

"Ἐκτοτε, ὡς ἐκ συνθήματος, ὁ κάλαμος τῶν δημοσίων ἀρχῶν καὶ τοῦ δημοσιογραφικοῦ τύπου τοῦξέυει κερανοῦς κατὰ τῆς ὀπλοφορίας, τρία δὲ ἢ τέσσαρα νομοσχέδια δρακόντια συνετάχθησαν κατὰ καιροὺς ἀλλεπάλληλα, χωρὶς εὐτυχῶς νὰ διέλθωσι τὰς πύλας τῆς βουλευτικῆς ψήφου καὶ τῆς βασιλικῆς κυρώσεως· νομοσχέδια ἐπιστημονικώτατα, ἀρτιότατα, σοφά, κατὰ ἐν πρὸ παντὸς διακρινόμενα, ὅπερ ἐν Ἑλλάδι δὲν θεωρεῖται διόλου μειονέκτημα, τὴν τελείαν ἔλλειψιν πρακτικοῦ πνεύματος.

"Ἐν μάλιστα τούτων οὐ μόνον τὸ ἀνεξάντλητον ζήτημα τοῦ ἀκριβοῦς καθορισμοῦ τοῦ ὄπλου λυεὶ νικηφόρως, ἀλλ' ἐπιχειρεῖ καὶ ἀναλυτικὴν ἀρίθμησην καὶ διαβάθμισιν καὶ ταξινόμησιν τῶν ὄπλων εἰς ἀπηγορευμένα καὶ μὴ τοιαῦτα, φανερὰ καὶ κρυπτά, ἐπίβουλα καὶ μὴ ἐπίβουλα, ὥστε θὰ ἐκίνηι τὸν φθόνον τοῦ Buffon, τοῦ Cuvier, τοῦ Saint-Hilaire, τῶν μεγαλοφυῶν ταξινομῶν τοῦ ζωικοῦ βασιλείου.

"Ἄλλ' ἡ μεγαλειτέρα δόξα ἐν τῷ κατὰ τῆς ὀπλοφορίας πολέμῳ ἀνήκει ἀναντιρρήτως εἰς τὰς ὑπουργικὰς ἐγκυκλίους, ἀπὸ τοῦ 1858 μὲχρι· τοῦ νῦν, (φοβοῦμαι δέ,) καὶ εἰς τὸν αἰῶνα.

Πολλοὶ τούτων ἀπέθανον τὸν θάνατον τῆς λήθης πνιγεῖσαι εἰς τοὺς ἐρεβώδεις βυθοὺς τῶν ὑπογείων τῶν ὑπουργικῶν ἀρχείων· ἄλλαι ἐχρησίμευσαν ὡς σάβανα ἀλιπάτων ἰχθύων τῶν παντοπωλῶν, μετὰ τὰς κατὰ καιροὺς ἐπισήμους ἢ ἀνεπισήμους ἐκποιήσεις ἀχρήστου χάρτου ἐκ τῶν διαφόρων ὑπουργείων.

* Δὲν ἀπολοφύρομαι τὴν ἀλώλειάν των πολλοῦ γε καὶ δεῖ. Οὐδέποτε ἠσθάνθη ἐξαιρετικὴν συμπάθειαν πρὸς τὰς ὑπουργικὰς ἐγκυκλίους, τὰς κακομόρφους αὐτὰς θυγατέρας τῆς γραφειοκρατίας.

Διότι ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ ταλαιπώρου αὐτοῦ κράτους, οἱ προϊστάμενοι τῶν διαφόρων τμημάτων ἐδημιούργησαν χάριν τῶν ἐγκυκλίων, ἐπὶ παντὸς ὑπηρεσιακοῦ ἀντικειμένου τύπου τινὰς, ἀναλόγους πρὸς τοὺς εἰς τὰ ἐπιστολάρια, δι' ὧν διδάσκειτε πῶς νὰ ἀλληλογραφήτε μετὰ τῆς μνηστῆς σας, πῶς νὰ συγχαίρητε βουλευτὴν ἐπιτυχόντα, καὶ πῶς νὰ παραγγέλλετε βακαλόους εἰς τὸν ἀνταποκριτὴν σας· τύπους ἀηδεῖς, ἀνουςίους, δυσπέπτους, ὡς τὰ λούπινα, ὡς οἱ ξηροὶ δακτύλους, καὶ ἐπὶ τῶν τύπων τούτων ἀσκεῖται ἐκάστοτε ὑπερφηγῶν ἡ ὑπουργικὴ πρωτοβουλία. Ἐκαστος δὲ ὑπουργός, ἐρχόμενος εἰς τὰ πράγματα, γνωρίζων ἐν τῇ ἀγαστῇ κατοχῇ τοῦ γινῶθι· σαυτὸν, ὅτι τὸ προχειρότερον καὶ τὸ μόνον ἴσως ἀσφαλὲς μέσον νὰ διακριθῇ καὶ αὐτὸς εἶναι αὐτὸ τὸ πυροτέχνημα, σπεύδει νὰ λανσάρῃ καὶ αὐτὸς, ὡς πάντες οἱ πρὸ αὐτοῦ, μίαν ἐγκύκλιον ἢ sensation, τὴν ὁποίαν ἀποστέλλει πρὸ παντὸς εἰς τὰς ἐφημερίδας τοῦ κόμματος, ἀναμμένων τὰς ἐπὶ τῆς κοινωνίας ἰσχυρὰς ἐντυπώσεις.

Εἶναι δὲ τοῦτο τόσον ἀνέξοδος καὶ εὐχερὴς θρίαμβος! Ἄρκεῖ ἡ μεταβολὴ προηγούμενης χρονολογίας καὶ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ προκατόχου, διὰ νὰ θεωρηθῇ νέα ἢ συνταγὴ τὴν ὁποίαν προσέφεραν ὅλοι οἱ προκατόχοί του, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἄβελ, ὄχι τοῦ ἀτυχοῦς υἱοῦ τοῦ Πρωτοπλάστου, ἀλλὰ τοῦ γραφειοκρατικωτέρου τῶν μελῶν τῆς Βαυαρικῆς Ἀντιβασιλείας. Ἄν θέλῃς ὡς ἐκ περισσοῦ δύνασαι νὰ παραθέσῃς καὶ νεωτεριστικὰς τινὰς φράσεις ἐκ τοῦ γλωσσarioῦ τῶν ἀττικιστῶν.

Ω! τὰ χαριτωμένα ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα σὰς σεβρίουν

ἔχοντα τὸ μῆκος κατ' εὐθείαν ἀνάλογον τῆς κενότητός των. — Ὅταν ἀναγκάζομαι νὰ ἀναγνώσω κανέν ἐξ αὐτῶν, ὑφίσταμαι τὸ μαρτύριον, τὸ ὅποιον ὑπέφερον ὁ Montesquieu ἀναγινώσκων ῥητορικοὺς λόγους. «Je n' aime pas, λέγει, les discours oratoires. Ce qui manque aux orateurs en profondeur, il vous le donnent en longueur.

Ἄλλ' ἐνίστε, ὀφείλω νὰ τὸ ὁμολογήσω, αἱ ὑπουργικαὶ ἐγκυκλίαι δανείζονται τινα πρωτοτυπίαν, ἀντανανκλῶσαι τοῦ ὑπουργοῦ τὸν προσωπικὸν χαρακτήρα. Ἄν μάλιστα συμπέσῃ ὑπουργὸς κανεὶς τοῦ ὁποίου τὸ μέτωπον στέφει ἡ ἄλως τῆς ἀρειμανιότητος, τότε αἱ ἐγκυκλίαι του σᾶς ὑπενθυμίζουν τὰς φλογεράς ἐκεῖνας ἡμερησίας διαταγὰς, αἵτινες διέθεον τὰς ἐν κατακυλισμῷ στρατιάς τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος, τὰς παραμονὰς τῶν μαχῶν τῶν Πυραμίδων, τοῦ Βάγραμ ἢ τοῦ Ἄουστερλιτζ.

Καὶ δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ ἀπαλλαγῶμεν ποτὲ τῆς ἐπιδημίας τῶν ὑπουργικῶν ἐγκυκλίων εἶναι τόσοσὺν σύμφωνοι πρὸς τὸν ἑλληρικὸν χαρακτήρα! Διότι ὅταν ἀνέλθῃς παρ' ἡμῶν βασιλείας τινὰς εἴτε ἐν τῇ κοινωρικῇ κλίμακί, εἴτε ἐν τῇ δημοσίᾳ ἱεραρχίᾳ, εἶναι ὅ,τι ἑλληνοπρεπὲς νὰ τὸ τρίξιξ ἢ ἀπέανται τῶν ὑφισταμένων σου τῶν ἐλεεινῶν αὐτῶν ὄντων. Ἄν προχειρισθῇς ἀτυνομικὸς κλητῆρ ἢ ὑπενωμοτάρχης ἐπιτυγχάνεις τοῦτο μὲ ὀλίγαις βουρδοουλαῖς, ἂν δώσης ὁμως τὸν ὄρκον τοῦ ὑπουργοῦ, ὀφείλει νὰ ἀρκεσθῇ ἢ ἐπὶ τῶν νομαρχῶν, ἐπαρχῶν, δημάρχων, εἰσαγγελέων, ἀρχηγῶν στρατοῦ, φρουράρχων, οικονομικῶν ἐφόρων, ταμιῶν e tutti quanti κυριαρχία σου, εἰς ὀλίγα σᾶς παραγγέλλομεν, σᾶς διατάττομεν, σᾶς καθίστῶμεν ὑπευθύνου, ἢ ἂν σᾶς τιμωρήσωμεν ἀμειλίγως.

* *

Παρ' ὀλίγον ἐν τούτοις νὰ λησμονήσω τὸ θέμα μου.

Ἄλλ' ἢ παρὰ νόμον ὀπλοφορία ἦτο τόσοσὺν πρόσφορον πεδῖον διὰ τὴν ἐπόασιν ὑπουργικῶν ἐγκυκλίων, ὥστε γράφων περὶ ὀπλοφορίας φυσικῶς παρέτεινα τὸν λόγον ἐπ' αὐτῶν.

Διότι δὲν δύνασθε νὰ φαντασθῆτε ὅποια ἀξιάγαστος ἀμιλλὰ ἀναπτύσσεται συνήθως, ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, κυρίως με-

ταξὺ τῶν ὑπουργείων τῶν Ἐσωτερικῶν, τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῶν Στρατιωτικῶν. Κατὰ τινα δὲ χρονικὴν περίοδον ἡ ἀμιλλὰ αὕτη ἔλαβε τοιαύτας διαστάσεις ἐπιφόβου κολλητικότητος, ὥστε εἰς ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν, παρασυρθεὶς, ὡς μὲ ἐβεβαίωσαν, ἐκ τοῦ ἀξιεπαίου παραδείγματος, ἐξέδωκεν ἐγκυκλίον ἀπαγορεύσαν αὐστηρῶς εἰς τοὺς ἀκολουθῶντας πρεσβεῖων, καθὸ νεωτέρους καὶ εὐεπιφόρους εἰς ἐπικινδύνους ἐξάψεις, νὰ φέρωσι τὰ διπλωματικά αὐτῶν ξίφη εἰς τὰς ἐπισημοὺς ἀμφοῖσιν κατὰ τὰς τελετάς καὶ παρουσιάσεις ἐν ταῖς χώραις, παρ' αἷς εἰσὶ διαπεπιστευμένοι, πρὸς ἀποφυγὴν δυστυχημάτων καὶ διπλωματικῶν περιπελοῶν.

Δὲν θὰ ἀπαιτηθῇ βεβαίως παρ' ἐμοῦ νὰ παραθέσω τὰς κατὰ καιροὺς κατὰ τῆς ὀπλοφορίας ἐγκυκλίους, τὰ παπικὰ ταῦτα ἀναθήματα.

Δύνασθε νὰ τὰς φαντασθῆτε, ὡς περιεχοῦσας χιλιάδας τοιαύτας περίπου φράσεις, διὰ τῶν περικοπῶν τῶν ὁποίων, συνδουζομένων ποικιλοτρόπως, νὰ κατασκευάσῃτε καὶ μόνος, ἄνευ τῆς βοήθειας τοῦ τμηματάρχου, τοῦ λεξικουῦ ἢ τῆς γραμματικῆς, ὅσας θέλετε ἐγκυκλίους. «Πρὸς ὀλολοῦ ἐπεσπασάμεθα τὴν ὑμετέραν ἀμέριστον πρόνοιαν ἐπὶ τῆς παρὰ νόμον ὀπλοφορίας, τοῦ διασειστρου τούτου τῆς κοινωρικῆς τάξεως κλπ. ἀλλ' ὡς μὴ ὄφειλε κλπ. — Ἐγνωρίζομεν Ἰμῶν, ὅτι ὁμοίαι ἐγκυκλίαι ἀπεστάλη κλπ. — Ὅσας προσκαλοῦμεν ὅθεν αὐστηρῶς, ὅπως ἀμελητῆ ἐνεργήσῃτε τὸ καθ' ἑαυτοὺς ἵνα συνεννοηθῆτε μετὰ τοῦ Κυρίου Νομάρχου (ἢ τοῦ Κ. φρουράρχου, ἢ εἰσαγγελέως, ἢ μοιράρχου) ὅπως ἐνεργήσωσι καὶ αἱ ἀρχαὶ αὐταὶ τὰ καθ' ἑαυτὰς καὶ, κατ' ἀκλόουθίαν, προβαίνῃτε ἀπὸ κοινοῦ ἀμελητῆ εἰς τὴν λήψιν τῶν καταλλήλων μέτρων πρὸς κατάσχεσιν τῶν ὅπλων οἰουδήποτε εἶδους, διὰ τὴν ἐνεργείαν τῶν περαιτέρω». — «Καὶ ἄλλοτε τὸ ὑφ' Ἰμᾶς ὑπουργεῖον», (ὄλοι, φεῦ! οἱ προκάτοχοί σας) «ἐπεστήσατο τὴν προσοχὴν ὑμῶν ἐπὶ τῆς παρὰ νόμου ὀπλοφορίας, ἀλλὰ παρ' ἐλπίδα (:::) αἱ ἀρχαὶ αἱ ἐντεταλμένοι καὶ ἐκ τοῦ νόμου ἀρμόδιαι ἀποκινήσαντο καὶ οὐδεμίαν προσεδόσαντο προσοχὴν κλπ. Σᾶς καθιστῶμεν ὅθεν ὑπευθύνους

ἀξιούντες, ἵνα λήψεσθε τὰ κατάλληλα μέτρα, εὐλαβούμενοι τὰς ὑμετέρας διαταγὰς καὶ προβαίνοντες ἀμελητῆ εἰς τὸν ἀφοπλισμὸν παντὸς φέροντος ὄπλα ἄνευ ἐξαιρέσεως, κλπ.»

* *

Καὶ ἀφοπλίζονται πράγματι οἱ πολῖται ἄνευ ἐξαιρέσεως, πλὴν μιᾶς μόνης ὑπὲρ τῶν ληστών, τῶν ληστοφυγοδίκων, φυγοδίκων, φυγοποιῶν, τῶν λαθρεμπόρων, ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων τοῦ κόμματος, ὑπὲρ τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος παληκράδων, τῶν κουτσαβάνιδων, ὑπὲρ τῶν σωματοφυλάκων τῶν χαρτοπαικτεῶν καὶ ἄλλων εὐαγῶν οἰκῶν. Ἄν δὲ ἐλησμένησα τινα παρακαλῶ νὰ μοὶ συγχωρηθῆ ἡ ἀμνημοσύνη.

Τοῦτῳ τρόπῳ ἀρκεῖ εἰς ἔνοπλος βρωμοφυγοδίκος διὰ νὰ ἔχη φόρου ὑποτελεῖς δῆμους καὶ χωρία, καὶ νὰ ὑποτάσῃ ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ἐλόκληρα ποίμνια ἀρκεῖ εἰς μαχαίρας ἐν πανηγύρει διὰ νὰ προκαλέσῃ βροχὴν δακρύων, ἀποπνίγουσαν τὸν γέλωτα καὶ τὴν χαρὰν, καὶ δύο μονομάχοι τοῦ περιστρόφου, δικιρούμενοι, διότι ὁ εἰς προτιμᾷ διὰ τὴν ἔδραν τῆς ἀερολογίας ὡς καθηγητὴν τὸν κύριον Βλακίδην, ἐνῶ ὁ ἕτερος ἐκηρύχθη ὑπὲρ τοῦ κυρίου Ἡλιθιάδου, ἡ ἀποφασίσαντες ἀμοιβαίαν ἐξόντωσιν, διότι, ἐνῶ ὁ εἰς ἐγεννήθη Λάκων, ὁ ἕτερος εἶδε τὸ φῶς ἐν Μεσσηνίᾳ, δύνανται κατέχοντες ὀπισθεν τῶν φανῶν τοῦ φωταερίου ἀνὰ ἐν τῶν πεζοδρομίων τῆς ὁδοῦ Σταδίου ἢ τῆς ὁδοῦ Αἰόλου νὰ δεσπόζωσι τῆς ὁδοῦ, νὰ διακόπτωσι τὴν συγκοινωνίαν καὶ νὰ φιλοδωρῶσι κατὰ λάθος ὀλίγας σφαίρας εἰς τοὺς διαβάτας. — Τὸ τελευταῖον θέαμα δις τὸ ἀπῆλαυσα.

Ἐν Γαλλίᾳ δύνανται ἄνευ κινδύνου σκαιᾶς ὕβρεως κατὰ τῆς λογικῆς νὰ ἰσχυρίζωνται ὁ Rossi καὶ ὁ Uivien καὶ εἴ τις δήποτε ἄλλος, ὅτι ἡ ἰδιωτικὴ ὀπλοφορία κλονίζει ἐπαισθητῶς τὰ θεμέλια τῆς κοινῆς ἡσυχίας καὶ τάξεως, διότι ἐκεῖ τὴν ἀναπληροῦ, τὴν καθιστᾷ ὄντως περιττὴν καὶ ἐπικίνδυνον διοίκησις καὶ ὑπ' αὐτὴν δημοσίᾳ δύναμις πανσθενῆς, ἀφατρίαστος, δυναμένη νὰ παρέχῃ ἀληθῆ καὶ διαρκῆ ἐγγύην τῆς ἐν παντὶ ἀσφαλείας τοῦ προσώπου καὶ νὰ τηρῆ ἔμπεδον τὴν δημοσίαν τάξιν.

Καὶ ἐν Ἑπτανήσῳ δὲ ἐπὶ Προστασίας ἀμείλικτος τῆς

ἰδιωτικῆς ὀπλοφορίας προγραφή εἶχε στεφθῆ ὑπὸ ἀποτελεσμάτων ἀρίστων ὑπὲρ τῆς δημοσίας τάξεως. Ἄλλὰ λησμονοῦσιν ὅτι ἐκεῖ ἡ διοίκησις ἦτο ἀγγλικωτάτη, ἀγγλικωτάτη ἐπίσης καὶ ἡ δημοσία δύναμις, ἡ δὲ ἀστυνομία καὶ τὰ δικαστήρια ἀγγλοειδέστατα ὅτι δὲ εἶχον τότε ἄλλως τὰ πολιτικὰ καὶ κοινωνικὰ ἦθη, ἐπὶ τῶν ὁμοίων καὶ ἐκεῖ ἐπῆλθε δὰ ἀπὸ μακροῦ χρόνου τελεία ἀφομοίωσις, προηγηθεῖσα κατὰ πολὺ τῆς νομοθετικῆς ἀφομοιώσεως, πρὸς τὰς παλαιὰς τοῦ κράτους ἐπαρχίας.

Ἄλλὰ παρ' ἡμῶν ὄχι μόνον δὲν πρέπει νὰ καταδιώκεται ἡ ἰδιωτικὴ ὀπλοφορία, ἀλλ' ἀνάγκη ἄνευ ἀναβολῆς νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς ἐποχὴν, ἥτις ἦτο μακαρίτικη καὶ καθ' ἐν χρόνον ὁ Θουκυδίδης συνέγραψε τὴν ἱστορίαν του. «Πᾶσα γὰρ ἡ Ἑλλάς ἐσιδηροφόρει», λέγει (1), «διὰ τὰς ἀφράκτους τε οἰκήσεις καὶ οὐκ ἀσφαλεῖς πρὸς ἀλλήλους ἐφόδους ξυνηθῆ τὴν διαίταν μεθ' ὁπλων ἐποιοῦντο, ΩΣΠΕΡ Οἱ ΒΑΡΒΑΡΟΙ».

Αὐτοῦ πρέπει νὰ ἐπανέλθωμεν. Ἄν μὲ ἐρωτήσητε πῶς τοῦτο καὶ μάλιστα ἐν φθίνοντι 19ῳ αἰῶνι, βεβαίως θὰ μὲ θέσετε εἰς δύσκολον θέσιν, διότι ἐκ στοιχειώδους ἀδρότητος je n' oserais pas vous le dire διὰ τοῦτο ἐφρόντισα νὰ ἀντιγράψω διὰ κεφαλαίων τὴν σχετικὴν ἐκ τοῦ Θουκυδίδου περικοπήν, δυναμένην νὰ ἀποτελέσῃ αἰτιολογικὴν ἐκθεσιν τῆς προτάσεώς μου.

* *

Ἔχω ἀπείρους ἀποδείξεις τῶν ἀγαθῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἰδιωτικῆς ὀπλοφορίας καὶ τῶν ὀλεθρίων συνεπειῶν τοῦ ἀφοπλισμοῦ τῶν τιμίων ἀνθρώπων.

Ἐχομεν δρακόντειον νόμον κατὰ τῆς δεινῆς μαστιγῆς τῆς ζωοκλοπῆς· φυλακίσεις, ποινὰ χρηματικὰ ἀνερχόμενα εἰς τὸ πενταπλάσιον τῆς ἀξίας τοῦ κλαπέντος, στερήσεις πολιτικῶν δικαιωμάτων κλπ. — Τίποτε ἐν τούτοις ἐξ αὐτῶν δὲν δύνανται νὰ καταπολεμηθῇ τὴν νόσον ὅσον τὰ ἔνοπλα τσελιγκάτα, τὰ φρουρούμενα καὶ ὑπὸ δημοσίας δυνάμεως ἀπὸ γκέικια σκυλιά. Τὰ ἐγνωρίσατε παρακαλῶ, ποτὲ τὰ γκέικια

(1) Β. α'. § 6.

σκυλιά: Εύρέθητε ποτέ μεταξύ τῶν διασταυρουμένων πυρῶν τῶν ὀφθαλμῶν των καὶ τῆς αὐταρέσκου ἐπιδειξέως τῶν λευκῶν ὀδοντοστοιχιῶν των; Ἄν τὰ ἐγνωρίσατε δὲν ἐκτείνομαι περισσότερο, διότι θὰ γνωρίζετε συγχρόνως, ὅτι ἐμπνέουν εἰς τοὺς ζωοκλέπτας περισσότερο σεβασμὸν ἀπὸ τὸν εἰρήνον δίκην καὶ τὸν ἀνακριτὴν καὶ ἀμεσώτερον φῶδον ἀπὸ τὰ ἐντάλματα συλλήψεως καὶ τὰ κατασχετήρια. Δὲν εἶναι τάχα ὄπλα φοβερὰ τὰ γκέικια σκυλιά, ἐπειδὴ ὡς ἔμψυχα ἐλησμώνησαν νὰ τὰ προγράψουν τὰ κατὰ τῆς ὀπλοφορίας νομοσχέδια;

Ἄλλο. — Ἡ πνοὴ μιᾶς ἐγκυκλίου κατὰ τῆς ὀπλοφορίας, ἣτις ἤστραπτε καὶ ἐβρόντα ἔφθασε μετὰ πολλοὺς κυματισμοὺς διὰ τῶν ἱεραρχικῶν στρωμάτων, διὰ τοῦ διαπέμπεται καὶ διαβιβάζεται πρὸς γινῶσιν καὶ συμμῶρον τῶν ἐπιμαρχῶν Καρδαμύλης, φρονιμὸς ἄνθρωπος, ἔκρινεν ὄρθον νὰ ὀδηγηθῆ ἀπὸ τὴν ὑπουργικὴν ἐγκύκλιον, καθ' ὃν τρόπον οἱ ἐν νυκτὶ πλέοντες ἀπὸ τοὺς φάρους, ἦτοι παρεκκλίνων ἐπιμελῶς τοῦ φωτὸς αὐτῆς. Εἶπε λοιπὸν εἰς τοὺς συνδημῶτας του: «Αὐτὰ γράφει ὁ ὑπουργός· ἀλλ' ἐγὼ βλέπω, ὅτι οὔτε ἡ ἀστυνομία μου, οὔτε ἡ δημοσία δύναμις δύνανται νὰ σῶσιν προστατεύσωσιν ἀπὸ τοὺς κακοποιούς· ὀπλίσθητε λοιπὸν πάντες, φροντίζοντες ἕκαστος ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ ἀφίνοντες εἰς τὸν θεὸν τὸ καθήκον νὰ φροντίξῃ ὑπὲρ ὅλων». Καὶ ἐξέδωκε καὶ ἀστυνομικὴν διάταξιν περὶ τούτου. «Ὡ τοῦ θαύματος! Οὐδεὶς φόνος, οὐδεμία ἀναίρεσις, οὐδεὶς τραυματισμὸς ἔκτοτε ἐν Καρδαμύλῃ (1).

Ἀντιστρόφως κατὰ τὴν πρό μνηδὸς ἐν τῷ χωρίῳ Σαρδίνια τοῦ Βάλτου γενομένην αἰχμαλωσίαν, καθ' ἣν ὁ Σκωττὶδας καὶ οἱ τρεῖς ἑλλεινοὶ καὶ ἀσπαρούχιοι ὀπαδοὶ τοῦ ἀπήγαγον καὶ κρατοῦσιν ἔτι δύο δυστυχεῖς παῖδια καὶ τρία ζεῦγη τσαρουχίων, ἐγράφη ἐν ἐκθέσει ἐκείθην (2) ὅτι «τὸ πρωτοφανὲς καὶ φοβερὸν κακούργημα ἔβλεπον οἱ ἐν τοῖς παρακειμένοις μαγαζέοις καθήμενοι ἄνθρωποι, δὲν ἐτόλμησαν ὅμως νὰ δώσωσι χεῖρα βοήθειας, διότι ἐφαρμοσθέντος ἀμελιόκτους τοῦ περὶ ἀπαγορεύσεως τῆς ὀπλοφορίας νόμου οὐδεὶς ἐκ τού-

(1) Ἐφημερίς «Ἀκρόπολις» τῆς 23 Ἰουνίου 1893.

(2) Ἐφημερίς «Καίροι» τῆς 23 Ἰουνίου 1893.

των εἶχεν ὄπλον, τὸ αὐτὸ δὲ ἔπαθον καὶ πολλοὶ ἄλλοι, ἐνώπιον τῶν ὀπείων διήλθον οἱ λησταὶ μετὰ τῶν αἰχμαλώτων των».

Καὶ ἐπρόκειτο περὶ τεσσάρων ἑλλεινῶν τέως γυδοκλεπτῶν.

Συζητουμένης ποτὲ ἐν τῇ γαλλικῇ γερουσίᾳ προτάσεως περὶ καταργήσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς, εἰς τῶν μετασχόντων τῆς συζητήσεως, τοῦ ὁποίου λησμονῶ τὸ ὄνομα εἶπε: «Συναίνῳ προθύμως εἰς τὴν κατάργησιν τῆς θανατικῆς ποινῆς, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ καταργήσωσιν αὐτὴν πρότερον οἱ δολοφόνοι». — Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον συμφωνῶ καὶ ἐγὼ περὶ τοῦ ἀσπλαγισμοῦ τῶν πολιτῶν ἐν τοῖς ἀγροῖς καὶ ταῖς πόλεσιν, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ἀπαράβατον ὅρον νὰ ἀρχίσῃ ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ μέρου τούτου ἀπὸ τῶν ληστρικῶν συμμοριῶν, τῶν φυγοδίκων, τῶν παληκαράδων τῶν κομιμάτων, τῶν δημοτικῶν ἀστυνομῶν καὶ κλητῆρων καὶ ἐνίοτε, οἴμοι! τῶν χωροφυλάκων.

Ἀλλὰ, (δυνάμεθα νὰ τὸ εἰπῶμεν χαμηλῇ τῇ φωνῇ καὶ μεταξύ μας), καὶ ἡ Πολιτεία μεθ' ὅλον τὸν κατ' ἐπίφασιν ἀποτροπισμὸν τῆς κατὰ τῆς ὀπλοφορίας, ἀντιθέτως πρὸς τοὺς λόγους, κατὰ πολλοὺς τρόπους ἐβεβαίωσεν ἐμπράκτως τὴν πρὸς τὴν πάνδημον ῥπλοφορίαν εὐμένειάν τῆς.

Διότι ἄλλως ἐξηγήσατέ μου, παρακαλῶ, διατὶ ἡ πολιτεία, ἀφοῦ συλλέξῃ διὰ κατασχέσεων τῶν κατα τόπους ὀργάνων τῆς δημοσίας τάξεως, τρόπαια παντοειδῆ ἀπὸ κουμπούρας, σισανέδες, κάμαις, χαντζάρια, περιστροφὰ, σιλιέτα κλπ., διατὶ διὰ δημοπρασίας εἰς τιμὰς λίαν συγκαταβατικὰς, τὰ προσφέρει πάλιν εἰς τοὺς πολίτας; Ὑποθέτει ἄράγε ὅτι ὅλοι οἱ κύριοι ἀγορασταί, τοὺς ὁποίους διὰ τῆς γλυκειᾶς φωνῆς του προσκαλεῖ ὁ κῆρυξ, εἶναι ἐμμανεῖς ἐρασιτέχνηι συλλογῶν ὄπλων;

Ποσάκις τὰ εἶδα εἰς σωροὺς παρὰ τὸ ἱστορικὸν ἀναβρυτήριον τὰ ἑλλεινὰ ταῦτα τρόπαια τοῦ ἐγκλήματος πρὸ τῶν ἐπιτετραμμένων τὴν πώλησιν αὐτῶν ὑπαλλήλων, καθημένων ἐν σοβαρότητι καὶ συντασσόντων τὰ σχετικὰ πρωτόκολλα τῆς δημοπρασίας, ἐνῶ διεγράφων περίεξ αὐτῶν κύκλους καὶ ἑλλειπτικὰς, παντοειδεῖς φίλοπλοι, οὐχὶ ἐκ

τῶν τοῦ ἑμῶν ἡμῶν συλλόγου, ἀλλ' ἄλλοι ὀλιγώτερον πλατωνικοὶ ἐν τῷ ἔρωτι τῶν ὅπλων. Καὶ καταβάλλων ὁ κουσαβάκης ὀλίγας δραχμὰς λαμβάνει διὰ χεῖρὸς τῆς πολιτείας τὴν κουμπούραν τοῦ ληστοῦ ἢ τὴν κάμαν τοῦ δολοφόνου, ἀνεμῶν ἀνυπομῶνως εὐκαιρίαν νὰ προβῆ εἰς ἐφαρμογὰς. — Ὅριστε, κύριοι, ἄλλα τρεῖς μίαν ὥραία κάμα, μὴ βλέπετε τὴ σκουριὰ ποῦ ἔχει στῆ λεπίδα βγαίνει εὐκόλως στὸν τροχό ἢ εἶναι ἀπὸ αἷμα, ποῦ ἐληθμονήσαν νὰ σφουγγίσουν ὅριστε, κύριοι, ἓνα ὥραϊο καρυοφύλλι· εἶναι ἀπὸ τοὺς Ἀρβανταίους».

Ἀλλὰ τοῦτο μήπως εἶναι τὸ μόνον προοδευτικὸν βῆμα τῆς πολιτείας εἰς ἀναγνώρισιν τῆς ἀνάγκης τῆς ἰδιωτικῆς ὀπλοφορίας; Τὰ παραδείγματα βρῖθουσιν.

Ὅταν, μεταξὺ ἄλλων ἐπίσης ὑψηλῆς ἐννοίας ὀργανωτικῶν μεταρρυθμίσεων, ὁ στρατηγὸς Vosseur ἀνύψωσεν καταπληκτικῶς τὰ πιλίκια τοῦ κατὰ γῆν στρατοῦ, μὴ δὲν ἀνύψωσεν ἀναλόγως καὶ τὸ φρόνημα τῶν ὀπλιτῶν, ἀναρτήσας ἀπὸ τῆς ὀσφύος αὐτῶν τὴν σπάθην ἢ τὴν ξιφολόγηγην, (κατὰ τὰ διάφορα σώματα) εἴτε συζητοῦσι πολιτικὰ εἰς τὰ καφνεῖα, εἴτε μεθούσιν ἐν οἴνοπωλείοις, εἴτε χορεύουσιν ἐπ' ἀδεία εἰς τὰς πανηγύρεις τοῦ χωρίου των; Ἐπέκτασιν μόνον ἀπαιτεῖ τὸ λαμπρὸν μέτρον καὶ εἰς τοὺς ἀστούς.

Διότι πολῖται εἶναι καὶ οἱ στρατιῶται, πολῖται καὶ οἱ ἐκπληρώσαντες τὴν θητείαν των τὴν ἐνεργὴν καὶ διατελοῦντες ἐν τῇ ἐφεδρείᾳ ἢ τῇ ἐθνοφυρουᾷ ἢ κατ' ἀντίστροφον ἐκδοχὴν ὅλοι εἶναι στρατιῶται, ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ τῆς πανδήμου στρατεύσεως. Διατί λοιπὸν μόνον οἱ πρῶτοι νὰ δύνανται νὰ καταρρίπτωσιν ἐν ταῖς συζητήσεσι τὰς ἰδέας τῶν συντρόφων των διὰ σπαθισμῶν κατὰ τῆς κεφαλῆς των, ἢ ἀντιστρόφως νὰ ἐμφυτεύωσι τὰς ἰδικὰς των διὰ τῆς αἰχμῆς τῆς ξιφολόγηγης των, οἱ δὲ ἀστοὶ συντροφοὶ των οἱ πολῖται, κατὰ τὴν περιφρονητικὴν ὀνομασίαν τοῦ στρατῶνος, νὰ μὴ δύνανται νὰ ἐπικαλεσθῶσι καὶ αὐτοὶ ὑπὲρ τῶν ἰδεῶν των τὰ ἐπιχειρήματα τῆς κάμας καὶ τὴν εὐγλωττίαν τοῦ περιτρόφου; Εἶναι τοῦτο δίκαιον; Τοιαύτῃ ἀνισότης δὲν ἀντίκειται ἀντικρὺς εἰς τὸ ἄρθρον 3 τοῦ Συντάγματος:

Ἀλλὰ μήπως καὶ ἀπὸ τοῦ τραχήλου τῶν ναυτῶν τοῦ πο-

λεμικοῦ ναυτικοῦ, πτυχιούχων καὶ μὴ, δὲν ἀνήρησε διὰ τῆς λευκῆς λιγαδούρας ἢ ὀργανωτικῆ ἰδιοφυῖα τοῦ ναυάρχου Lejeune, τὰς γνωστὰς ἐκεῖνας ναυτικὰς μαχαίρας, τὰς ὁποίας ἐν τούτοις τὸ μνησθὲν νομοσχέδιον περὶ ὀπλοφορίας χαρακτῆρίζει, ὡς ὅπλα ἐπίβουλα, (ἄρθ. 2) διὰ τῆς περιγραφῆς «κλεισταὶ μάχαιραι τῶν ὀπλοίων ἢ λεπίδες στηρίζεται δι' ἐλατηρίου:»

Ὅλα τὰ ἀνωτέρω ἀποδεικνύουν κατὰ τρόπον ἀναμφισβήτητον, ὅτι τὸ κράτος, μεθ' ὅλας τὰς τυπικὰς διαμαρτυρίας του, αἰσθάνεται τὴν ἀναπόδραστον ἀνάγκην νὰ σιδηροφοροῦν οἱ Ἕλληγές του.

★ ★

Ὁ κυριώτερος ὅμως λόγος, ὅστις μὲ πείθει ὅτι ἡ πάνδημος ὀπλοφορία, ψυχολογικώτατα θὰ ἐπιδράσῃ, ὡς προληπτικὸν τῶν φονικῶν ἀδικημάτων μέτρον, εἶναι ἡ πεποίθησις περὶ τῆς φρονήσεως μετὰ τῆς ὁποίας ἡμεῖς οἱ Ἕλληγες οἱ σύγχρονοι, περιφρουροῦμεν εἰς τὰς δεινὰς περιστάσεις τὴν ὑπαρξὴν ἡμῶν τὴν πολυτίμητον.

Καὶ δὲν ἀγνοῶ μὲν ὅτι τοῦ Ἕλληγος ὁ τραχήλος ἔχει κατὰ τὸν ποιητὴν ἔκτακτον ὑπερσυσταθῆσαν, ὅτι ἔχει ἀντιπάθειαν ἔκτακτον πρὸς πάντα ζυγόν, ὅτι προτιμῶμεν πάντοτε νὰ πίπτωμεν, ἀλλὰ νὰ μὴ κύπτωμεν, ὅτι κλπ. κλπ. Ἀλλὰ παρὰ τὰ ἀνωτέρω ποιητικὰ γνωρίζω ἀσφαλῆστερον καὶ τὸ ἐξῆς πεζολόγημα: "Ὅτι ὁ πρὸς τὸ δέριμα τὸ ἰδικόν μας σεβασμὸς ἡμῶν εἶναι κατ' ἐσθλῆν ἀνάλογος τοῦ τετραγώνου τῆς περιφρονήσεως, τὴν ὁποίαν τρέφομεν διὰ τὸ δέριμα τοῦ πλησίον.

Ἀπὸ τοῦ θεωρήματος τούτου, τοῦ ὁποίου τὴν ἀπόδειξιν θεωρῶ περιττήν, ἀναρτῶ τὰ ἐξῆς πορίματα.

Ὅτι ἂν εἰς τὸν οἶκον παντὸς χωρικοῦ εἶναι ἀνηρτημένον ἐν βραχύκαννον Γκρά, διεσκευασμένον ἐπὶ τὸ καρυοφυλλικότερον, ὡς τὰ διασκευάζουν οἱ ληστοφυγῶδικοι, ἢ ἔστω καὶ μία καρμπίνα ἢ καὶ μία παληοπιστόλα, ἂν τὰ χρήσιμα αὐτὰ πράγματα εὐρίσκωνται πάντοτε εἰς τὴν στάνην τοῦ ποιμένου, εἰς τὴν καλύδην τοῦ γεωργοῦ, ἐν ὑπαίθρῳ δέ, ὅταν ἀροτριᾷ

ἢ κλαδεύη, ἢ θερίξῃ ἢ τρυγᾷ παρὰ τὴν ὑδρίαν του, ἐγγύτατα τῆς χειρὸς του, πάντοτε δὲ ἐπὶ τοῦ ὤμου καὶ παρὰ τὴν ὄσφυν τοῦ ὁδοπόρου:

Πόρισμα Α'ον. Ὁ Μαργώνης καὶ ὁ Τσιγαρίδας καὶ ὁ Τσανάκας καὶ ὅλοι οἱ ἱππῶται τοῦ κλαριῦ καὶ τῆς φτέρης, (τῶν παρατιθεμένων ὀνομάτων ἐπεχόντων ἀπλῶς θέσιν ἀλγεβρικών τύπων) θὰ παραιτηθῶσι πολλῶν ἐστρατειῶν αὐτῶν καὶ ὀλιγώντων νίκαι θὰ στέφωσι τοὺς πολεμικοὺς ἀγῶνας των.

Πόρισμα Β'ον. Ἡ ζωοκλοπὴ θὰ παύσῃ ἢ ἀποτελῇ τὸν φυσικότερον καὶ ὀμαλότερον τρόπον κτήσεως κυριότητος τῶν ἔππων, ἡμιόνων, ὄνων καὶ αἰγοπροβάτων.

Πόρισμα Γ'ον. Οἱ ἀσπίδες καὶ οἱ ἀντάμιδες τῶν πανηγύρεων, (θηρησκευτικῶν ἢ ἐμπορικῶν ἀδιακρίτως), οἵτινες στερεότυπον ἔχουν πάντοτε πρόγραμμα διασκεδάσεως νὰ θραύουν καὶ νὰ χύνουν κατὰ πρῶτον λόγον τὰ ποτήρια καὶ τὰ κρασιά, κατὰ δεύτερον δὲ τὰς κεφαλὰς καὶ τὸ αἷμα τῶν συμπανηγυριστῶν, ὅταν θὰ γνωρίζωσιν, ὅτι ὅλοι εἶναι ὀπλισμένοι ὡς αὐτοί, θὰ εὐρεθῶσιν εἰς τὴν σκληρὰν ἀνάγκην νὰ περιορίσωσιν εἰς μόνον τὸ πρῶτον μέρος τὸ πρόγραμμά των. Καὶ ὅμως τὸ τελευταῖον νομοσχέδιον τὴν κατὰ τὰς πανηγύρεις ὀπλοφορίαν θεωρεῖ ἐπιβαρυντικὴν αἰτίαν!

Ἡδὴ ἐφαρμόζοντες τὸ ἀνωτέρω θεώρημα ἐπὶ τοῦ καθ' ἡμέραν βίου τῶν πόλεων καὶ προϋποθέτοντες, ὅτι φέρετε πάντοτε περιστροφῶν (συνιστῶνται κατὰ προτίμησιν τὰ ἰκανῶς ὀγκῶδη, ὥστε ἡ παρουσία των νὰ ἀναγγέλλεται ἐπισήμως, διαγραφομένη εὐκρινῶς κάτωθεν τῆς ζακέτας παρὰ τὴν ὄσφυν) συναγομεν τὰ ἑξῆς:

Πόρισμα Α'ον. Ἀνερχόμενος εἰς τὸ τραῦμ δὲν τρέχετε τὸν κίνδυνον νὰ σᾶς ξεκοιλιάσῃ εἰς ὑπενωμοτάρχης, διότι τὸν ἐπατήσατε κατὰ λάθος.

Πόρισμα Β'ον. Ἄν εἰσέλθῃτε εἰς θέατρον, ζυθοπωλεῖον, λέσχην, καφενεῖον θὰ ἐμπνεύσητε σεβασμὸν ἐπιβάλλοντα, ὃν μάτην ἠθέλετε ἀναμένει ἀπὸ τῆς εἰρηλικῆς καὶ ἀκάκου ὑμῶν μορφῆς.

Πόρισμα Γ'ον. Οὐδέποτε πλέον θὰ σᾶς φορτωθῇ κουτσαβάκης εἰς τὰς ὁδοὺς, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀλλήλους οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν μεγάλην ταύτην ὀμοταξίαν, θὰ τὸ συλλογισθῶσι

πολὺ πρὶν σήσωσιν ἐν μέσῃ ὁδῷ τοὺς αὐτοσχέδιους ἐκείνους ὀμηρικούς ἀγῶνας, τῶν ὁποίων τὰ ἔξοδα σήμερον πληθρύνουσι πάντοτε οἱ ἀμέτοχοι διαβάται.

Τὰ πορίσματα ταῦτα ἀναφέρονται παρὰ δεῖγμα τικῶς, δύνανται δὲ νὰ πολλαπλασιασθῶσιν ἐπ' ἄπειρον.

Μόνη ὅμως ἡ ἀνοχὴ τῆς ἰδιωτικῆς ὀπλοφορίας ἀτελῶς δύναται νὰ προαγάγῃ αὐτὴν εἰς σημεῖον τοιοῦτον, ὥστε νὰ δύναται τις ἀσφαλῶς νὰ στηρίξῃ ἐπ' αὐτῆς τὴν δημοσίαν τάξιν.

Πρέπει νὰ καταστῇ αὕτη ὑποχρεωτικὴ, ἐπιβαλλομένων ἀναλόγων ποιῶν εἰς τοὺς περιφερομένους ἀόπλους. Πῶς εἰς πολλὰς τουρκικὰς πόλεις ἀποτελεῖ ἀτυνομικὴν παράβασιν τὸ νὰ περιφέρῃσαι ἄνευ φανοῦ τὴν νύκτα; ὅπως ἐκεῖ ὁ φωτισμός, οὕτω καὶ ἐνταῦθα ἡ δι' ὀπλων ἄμυνα πρέπει νὰ ἀναγραφῇ, ὡς καθῆκον οὐχὶ τῆς πολιτείας, ἀλλὰ τοῦ ἰδιώτου.

Ἀλλὰ καὶ νὰ βραβεύῃ ὀφείλει ἡ πολιτεία τοὺς πληρέστερον καὶ ἐπιδεικτικότερον ὀπλισμένους· ἐπεὶ δὲ τὸ κράτος ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἐκ περιστάσεων ὅλως παροδικῶν εὐτυχῶς, εὐρίσκειται εἰς μικρὰς ὀικονομικὰς δυσχερείας, δύνανται νὰ ἀναλάβωσι προσωρινῶς τὸ καθῆκον τοῦτο ἰδιωτικαὶ ἐταιρίαι καὶ σύλλογοι.

Τὸ ἰδανικὸν εἰς ὃ φέρεται ἡ φαντασία μου εἶναι νὰ πτύσῃ ὁ παληκκαρῆς πρὸ τῶν φορητῶν ὀπλοστασίων τὰ ὁποῖα θὰ παριστῶσι ἀνώτατοι τοῦ κράτους λειτουργοί, καθηγηταὶ τῆς θεολογίας, ἱεράρχαι παντὸς θρησκευματος, καθηγηταὶ τοῦ δικαίου καὶ τῶν ἑλληνικῶν καὶ λατινικῶν γραμμάτων κλπ.— Ὅλιγα διὰ πινάκων ὑποδείγματα τοιοῦτου ἐξοπλισμοῦ αὐτῶν ἤθελον καταστήσει μᾶλλον καταληπτὴν τὴν ἰδέαν μου.

Ἐκτὸς τούτων, πάντα τὰ κατὰ ἀόπλων διαπραττόμενα ἀδικήματα, δέον νὰ τιμωρῶνται πολὺ ἐλαφρότερον, λογιζομένου τοῦ σκανδαλισμοῦ, τῆς tentation τὴν ὁποίαν γεννᾷ τὸ ἄοπλον τοῦ παθόντος, ὡς ἰδαιτέρως ἐλαφρυντικῆς αἰτίας, διὰ τὸν δράστην· διότι ἐμμέσως αὐτὸς ὁ παθὼν εἶναι ὑπαίτιος, καθ' ὅσον ἄοπλος ὢν ἐνέβαλεν εἰς τὸν

ταλαίπωρον δράστην τὴν εὐλογον πεποίθησιν, ὅτι δύναται νὰ κακουργήσῃ κατ' αὐτοῦ ἀκινδύνως καὶ ἀκόπως.

Διὰ τὸν αὐτὸν δὲ ἀκριβῶς δικαιολογικὸν λόγον πρέπει νὰ τιμωρῶνται πολὺ ἐλαφρότερον καὶ τὰ οἰαδήποτε κατὰ γυναικῶν ἀδικήματα, ὅταν δὲν συνοδεύονται αὐτὰ ὑπὸ ἐνόπλιων ἀνδρῶν. Ἄλλ' ἢ διάταξις αὕτη ἔσται ὅπως προσωρινή, μέχρι οὗ διὰ τῶν περὶ ἰσοπολιτείας καὶ ἁφομοιώσεως πρὸς τὸν ἄνδρα ἀγώνων, διακεκριμένων παρ' ἡμῖν Κυριῶν, καταστῆ ἐφικτὸν νὰ ἐξοπλισθῶσι καὶ αἱ γυναῖκες συμφῶνως πρὸς τὰς ὑπαγορεύσεις τοῦ πολιτισμοῦ *fin de siècle*. Ὡς κατ'ἀλληλον δὲ ὑπέδειγμα διὰ τε τὸν ὅπλισμον καὶ τὴν στολὴν δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν αἱ κυρίαί τῆς Δαχομαΐης, αἱ ἀμαζόνες σωματοφύλακες τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος τοῦ βασιλέως Μπεχαντζίν.

* *

Ἄνωτέρω ἀνέπτυξα τὰ ἄμεσα ἀγαθὰ τὰ ἐκ τῆς πανδήμου ὀπλοφορίας.

Ἄλλὰ δὲν πρέπει νὰ παρίδῃ τις καὶ τὰ ἔμμεσα ἐπίσης σπουδαῖα καὶ ἐπιβλητικά.

Καὶ πρῶτον ἐν χώρᾳ, οἷα ἡ ἡμετέρα, ἥτις δυστυχῶς ἔχει τόσον ἐναντίαν πρὸς αὐτὴν τὴν ἰσολόγισιν τῆς οἰκονομικῆς πλάστιγγος, ἐν ταῖς πρὸς τὴν ἀλλοδαπὴν συναλλαγαῖς τῆς κοινωνίας, εἶναι στοιχειῶδες καθῆκον πατρικῆς κυβερνήσεως ἢ ἐνθάρρυνσις τῆς ἐθνικῆς παραγωγῆς. Ἐντὶ λοιπὸν διατάξεων, οἷα αἱ τῶν κατὰ τῆς ὀπλοφορίας νομοσχεθίων, τὰ ὅποια, προγράφοντα τὰς διαφόρους βιομηχανίας τῆς κατασκευῆς ὀπλων καὶ μάλιστα τῶν χαρακτηριζομένων ἐπιβούλων, ἀναγκάζουσι τοὺς πολίτας νὰ προμηθεύωνται τὰ ἀντικείμενα ταῦτα πρώτης ἀνάγκης ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς, φυγαδευομένου τοῦ τόσο περιζητήτου χρυσοῦ, ἢ ἐπίσημος καθιέρωσις τῆς ἰδιωτικῆς ὀπλοφορίας θὰ ἐξυπηρετήσῃ σπουδαίωτα τὴν ἐγγῶριον βιομηχανίαν. Πλὴν δὲ τῆς κυρίως ὀπλοφυρίας καὶ ἄλλοι συγγενεῖς βιομηχανίας κλάδοι θὰ ἐγκλιματισθῶσι καὶ καρποφορήσωσιν, ὑποσχόμενοι σημαντικὴν ἐπίβρωσιν τῆς ἐθνικῆς παραγωγῆς, ὡς ἐν παραδείγματι ἡ

χαντζαροποιία, ἢ στοκοποιία, ἢ στιλετοποιία, ἢ καμοποιία, ἢ γκαταγανοποιία καὶ τόσαι ἄλλαι.

Ἄλλὰ, παραλειπομένων τῶν πρακτικῶν ἀπόψεων, καὶ τὴν μεταρσίωσιν τοῦ πνεύματος εἰς ὀρίζοντας αἰθεριωτέρους πρόκειται νὰ ἐξυπηρετήσῃ ἡ πάνδημος ὀπλοφορία, καὶ τὴν φιλολογίαν νὰ ἐνθαρρύνῃ σπουδαίως. Εἶναι τοῦλάχιστον ἀναμφισβήτητον ὅτι ἡ δημοτικὴ ποίησις πολλὰ δύναται νὰ προσδοκᾷ ἐξ αὐτῆς.

Διότι, ὄντος δεδομένου, ὅτι πᾶς κουτσαβάκης, ὅπως οὖν σεβόμενος ἑαυτὸν καὶ κηδόμενος τῆς ἰδίας αξιοπρεπείας, εἶναι ἀδύνατον νὰ φέρῃ κάμαν ἀνεπίγραφον, κρίνατε ὅποια ἀρετηρία ἐμπνεύσεως θὰ εἶναι ἡ πάνδημος ὀπλοφορία.

Ἄλλοτε εἶχον συλλογὴν ὀλόκληρον τοιοῦτων ἐπιγραφῶν, ἀντιγραφειῶν ἀπὸ τοῦ φυσικοῦ, δηλ. ἐκ πειστηρίων τῶν ἀντικριτικῶν γραφείων. Ἀπώλετο ὅμως δυστυχῶς τὸ πολύτιμον χειρόγραφον καὶ μόνον ὀλίγους στίχους διετήρησεν ἡ μνήμη μου. Τοὺς παραθέτω εὐλαδῶς, ὅπως περισώσω τοῦτοῦλάχιστον ἀπὸ τῆς εθορᾶς, ὡς θὰ ἔπραττον προκειμένου περὶ ἀνευρεθέντων στίχων τοῦ Σιμωνίδου, τοῦ Μενάνδρου ἢ τοῦ Φωκυλίδου.

Ἄνώφελα γι' ἀγάπη μου
Περὶ σὲ τὰ μπράτσα νόλλια (1)
Τὸ στίγμα σου τὸ «σ' ἀγαπῶ»
Δὲν βγάξει μὲ ντανάλια.

Ἄστραφτερῆ μου κάμα
Μὲ σὲ θὰ ζήσω ἀντάμα.

Τὸ αἶμα βρῦσι, ποταμό,
Μ' αὐτὸ (2) θὰ χύσω, Ἐλένη,
Ἄν ἴσως καὶ στήν πόρτα σου,
Ἰδῶ κανεὶς νὰ μπαίρη.

(1) Νάλια—ἡ διάτρησις τοῦ ἰδίου βραχίονος διὰ κάμας ἢ ἄλλου αἰμητοῦ ὄργάνου· τὸ ἄκρον αὐτοῦ τοῦ ἰπποτικῆς ἠρωϊσμοῦ τοῦ ἐρωτοκτυπημένου κουτσαβάκη.

(2) Τὸ χαντζάρι δηλ. ἐφ' οὗ ἡ ἐπιγραφή.

Καὶ ταῦτα μὲν ὡς πρὸς τὴν διὰ τῆς ἰδιωτικῆς ὀπλοφορίας ἐξυπηρέτησιν τῆς φιλολογίας.

Ἄλλὰ παρ' ὀλίγον νὰ λησμονήσω τὴν ἐθνικωτέραν τοῦ ζήτηματος μορφήν.

Ἦδη ὅτε τὰ τοκομερίδια, τὰ σκρίπ, τὰ Φούντιγκ καὶ τοῦ εἰκοσαεφτάργου αἱ ἀξιώσεις, ἐννοοῦντος νὰ ἀποκτήσῃ ἀνάστημα 36 ποδῶν, καθιστῶσιν ὀλίγον δυσχερεῖς τοὺς ἐνδόξους ἐκείνους δι' ἐπιστρατεύσεων συναγερμοὺς τοῦ πανόπλου ἔθνους, καὶ τοὺς ἡρωϊκοὺς κατὰ τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας πολέμους, ἐξ ὧν τρεῖς ἢ τέσσαρας, διεξηγάγομεν ἀπὸ τοῦ 1878, ἂν δὲν μὲ ἀπατᾷ ἡ μνήμη, δὲν νομίζετε, ὅτι καὶ τὸ ἰδιωτικῶς ἐνοπλον ἔθνος δύναται νὰ ἐξυπηρετήσῃ τελοσφόρως τοὺς προαιωνίους πέθους τοῦ ἑλληνισμοῦ;

* *

Ἄλλ' ἐπὶ τέλος χαρίζω ὅλα τὰ ἔμμεσα ἀποτελέσματα καὶ περιορίζομαι εἰς τὸ κύριον θέμα μου, ὅτι ὅταν πᾶς Ἕλλην, ὅπως ἔχει μίαν ψῆφον, θὰ ἔχη καὶ ἓν περίστροφον, τοῦ ὅποιου ἐννοεῖται, νὰ ἐκμανθάνῃ τὸν χειρισμὸν, ἡ κοινωνία θὰ ἀπολαύσῃ ἀταράκτου εἰρήνης καὶ τὰ ποινικὰ δικαστήρια θὰ μαρανθῶσιν ἐξ ἀσιστίας.

Τοιοῦτω τρόπῳ ἡ ὑποχρεωτικὴ ὀπλοφορία θὰ ἦναι τὸ ἀπαραίτητον συμπλήρωμα (le corrolaire indispensable) τῆς πανδήμου ψήφου, ὡς ἀλλαγῆς ἢ ὑποχρεωτικῆς δημοτικῆς ἐκπαίδευσις. Τὸ δὲ ὄπλον θὰ φέρηται παρὰ τῶν εἰς ἡμέρας ἀνθρώπων, ὡς ἀποτρεπτικὸν τῆς ἀφορήτου τυραννίας τῶν ὀλιγῶν κακοποιῶν, ὧν νῦν ἐστὶ τὸ κράτος καὶ ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα.—Θὰ φέρηται δὲ ἐπίσης ἀφελῶς, ἐπίσης φυσικῶς, ἀσκανδαλίστως, ὅπως τὸ ἀλεξήλιον καὶ αἱ χρωματισαὶ διόπτραι κατὰ τῶν φλογερῶν ἡλικιῶν ἀκτινῶν καὶ τοῦ κωνιορτοῦ, ὅπως τὰ ὑψηλὰ ὑποδήματα καὶ αἱ γαλότσαι κατὰ τοῦ βορβόρου. Καὶ ὅχι μόνον ἀσκανδαλίστως, ἀλλὰ καὶ ὅπως τούναντίον τὸ σκάνδαλον θὰ ἦναι αἰσθητόν, ὅταν βαδίξῃ τις ἄοπλος, προσκρούων οὕτως εἰς τὴν εὐπρέπειαν, ὡς ἂν ἐξέρχεται ἄνευ λαίμοδετου ἢ ἀκάχατος.

Διότι τὰ πάντα εἶναι ἕξις ὡς βλέπετε.

Εὐρίσκετε αἰφνης πολὺ φυσικὸν νὰ κρούῃ τὸ λιθόστρωτον

τῶν πεζοδρομίων συρομένη ἢ σπάθη ἐνὸς σεβαστοῦ ἀρχιάρχου, καὶ οὐδὲως παραξενεύεσθε δι' αὐτό. Ἄλλ' ἂν ἡ ἴδια ἰδιοτροπία τῆς περιζώσεως σπάθης ἤθελε καταλάβῃ ἓνα συνάδελφόν του καθηγητὴν τῆς ἱατρικῆς σχολῆς ἢ μέλος τοῦ ἱατροσυνεδρίου, οἱ οἰκεῖοι αὐτοῦ θὰ ἐσπευδον νὰ τὸν παραδώσουν διὰ τακτικοῦ πρωτοκόλλου εἰς τὴν δικαιοσύνην τοῦ κυρίου Τσιργιώτη. — Ἡ ἕξις βλέπετε καθιεροῦ αὐτὰς τὰς διακρίσεις ἐνῶ ἡ οὐσία εἶναι μία· διότι καὶ διὰ τοὺς μὲν καὶ διὰ τοὺς δὲ ἡ σπάθη εἶναι ἐξ ἴσου ἄχρηστος, τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης παρασχούσης αὐτοῖς πολὺ ἀποτελεσματικώτερα φονικὰ ὄπλα.

Ἐπειτα, διατὶ διὰ τὰ κράτη τὸ ὀπλιζέσθαι μέχρις ὀδόντων λογίζεται φυσικόν, καὶ τῆς εἰρήνης ἔρεισμα, διὰ δὲ τὰ ἄτομα ἄτοπον; Οὐδὲν τούτου παραλογώτερον.

Διότι τί ἄλλο εἶναι τὸ ἔθνος παρὰ ἄθροισμα ἀτόμων; καὶ διατὶ ἔτι εἶναι ἀλήθεια διὰ τὸ ἄθροισμα, εἶναι ψεῦδος διὰ τοὺς προσθετούς τοὺς ἀποτελοῦντας αὐτό;

Ἀπ' αἰῶνων ἡ πείρα ἢ ἐκ τῆς ἱστορίας κατέδειξεν ὡς ἀναμεισθήτητον ἀλήθειαν, τὸ τοῦ Ἀριστοτέλους «Περὶ ὧν ἀναγκαῖον τὴν αὐτὴν αἴρεσιν εἶναι... π ὀ λ ε μ ο ν μ ε ν ε ἰ ρ ῆ ν η ς χ ἄ ρ ι ν».

Ἀπ' αἰῶνων ἀξίωμα πλέον θεωρεῖται τὸ «εἰ ρ ῆ ν η ς ὀ π ὀ λ ε μ ο ς π ρ ι ὕ τ α ν ι ς» ἢ μᾶλλον ἢ ὠχρὰ αὐτοῦ λατινικῆς παράφρασις si vis pacem para bellum.

Τῷ ὄντι διατὶ ἀπὸ τοῦ 1870 ἀτάρακτος εἰρήνης σκέπει τὸν πεπολιτισμένον κόσμον; Διότι ὅταν ὁ Γερμανὸς Ἀρχικαγκελάριος ζητεῖ ἀπὸ τῶν Ραῖσταγ προσθήκην εἰκοσι πυροβοληρχιῶν οἱ Γάλλοι προσθέτουσιν τεσσαράκοντα· καὶ ὅταν ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας ζητῇ ἀπὸ τὰς Ἐπιτροπείας εἰκοσι πέντε συντάγματα ἵππικου, ὁ Τσάρρς προσθέτει πενήκοντα, χωρὶς ἐννοεῖται νὰ τὰ ζητήσῃ ἀπὸ κανένα. Περὶ τῶν ἐξοπλισμῶν δὲ τῶν ἀδελφῶν Ἰταλῶν δὲν κάμνω λόγον, διότι δὲν πιστεύω οὔτοι νὰ ὑπέβαλον εἰς δαπάνας κανένα ἀντίζηλον.

Ὅπως λοιπὸν τὴν εἰρήνην τῶν ἔθνων τὴν ἐπιβάλλει ὁ ἀμοιβαῖος ἀστακταῖος ἐξοπλισμὸς, ὁ ἀμοιβαῖος φόβος, ἐν ἐλπίσει δυνάμει ὑπερτέρως, ἥτις νὰ ἐπιβάλλῃ ταύτην, οὕτω καὶ εἰς τὰς χώρας τὰς ἀ ν ο ρ γ α ν ὠ τ ο υ ς καὶ κ α κ ο -

διοικουμένας, (δὲν εἶπον, βλέπετε, βαρβάρους), ὁ πάνδημος ἰδιωτικὸς ἐξοπλισμὸς.

Καὶ παρ' ἡμῖν λοιπὸν ὡς ἔχει ἡ πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ κατάστασις, πρὸ παντὸς δὲ ἡ διοικήσις, ὅπου ὁ ἀσθενὴς εἶναι ἔρημοις πάσης πολιτειακῆς προστασίας, ἀσθενὴς δὲ εἶναι πᾶς χρηστὸς πολίτης, παρὰ τὸ δόγμα *si vis pacem para bellum*, τὸ δικαιολογοῦν τὸν ἐξοπλισμὸν τῶν κρατῶν, ἃς θέσωμεν πρὸς δικαιολογίαν τοῦ ἰδιωτικοῦ πανοπλισμοῦ τὸ φιλοσοφικώτατον δημῶδες : ὁ φόβος φυλάει τὰ ἔρημα.

Ἄδιάσειστον δὲ τρέφω πεποιθήσιν ὅτι διὰ τοῦ πανδήμου ἐξοπλισμοῦ καὶ ὁ ἀσθενέστατος θὰ ἀποβῆ αὐτάρκης εἰς προστασίαν τῶν δικαίων του. Τὸ εἶπε πρὸ πολλοῦ ὁ Πλούταρχος:

«Ὁ ὕδεν ἐστὶ μικρὸν ἢ ἀσθενές, ὁ μὴ ζήσεται, τολμῶν ἀμύνεσθαι!».

EMMANOYHA Σ. ΔΥΚΟΥΔΗΣ

ΑΚΤΙΝΕΣ

Ἄ ἔρωσ εἶνε τὸ πλήρωμα τοῦ ἀνθρώπου· ὁ θεὸς εἶνε τὸ πλήρωμα τοῦ οὐρανοῦ.

*
*
*

Μερικαὶ γυναῖκες εἶνε τὸ μειδιάμα τοῦ πλάστον, ἄλλαι δὲ οἱ μορφασμοὶ αὐτοῦ.

ΤΟ ΡΙΖΙΚΟ ΤΗΣ ΑΝΝΙΚΑΣ

Α'

ΚΑΘΗΜΗΝ ἐπὶ τοῦ ἐξώστου μετὰ τοῦ φίλου μου Κ'. Ἐνώπιον ἡμῶν ἀποκρῦπτων τὸν ὀρίζοντα, ὕψουτο ὁ Λυκαθητός, τεφρόχρους, ὑπὸ τοῦ Ἀττικοῦ ἡλίου, τοῦ ἀπ' αἰῶνων πυρακτοῦντος τὸν τιτανῶδη αὐτοῦ ὄγκον. Ἐπὶ τῆς φαλακρᾶς κορυφῆς του ὑπερκείμενος τῶν Ἀθηνῶν, ὡς σκοπιὰ διεγράφετο ὁ λευκὸς ναῖσκος τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, οὗ ὁ κώδων ἐσήμεινε μελαγχολικῶς τὸν ἑσπερινόν.

Πρὸ τῆς θύρας τῆς ἀπέναντι οἰκίας, νεάνιδες τῆς γειτονίας, ἐν ἀτημέλητῳ οἰκιακῇ στολῇ, συνεζήτησαν ζωηρῶς.

— Τί ὥρα θὰ κλείσῃ ὁ κλήθωνας; ἠρώτησε φωνή τις.

— Σ τῆς ἐννῆά, ἀπήντησεν ἄλλη φωνή.

Ὁ φίλος μου Κ', εὐθὺς μὲχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης, ἐγένετο σκυθρωπὸς διὰ μιᾶς.

— Τί ἔχεις; τὸν ἠρώτησα.

— Τί παράξενον πρᾶγμα εἶνε ἡ μνήμη μας! ἀνεφώνησεν ὁ φίλος μου. Βλέπομεν, ἀκούομεν κάτι τι μίαν φοράν, ἔπειτα παρέρχονται ἔτη, καὶ ἐντυπώσεις σφαιροῦνται ἐπὶ τῶν ἐντυπώσεων, καὶ παλαιὰ θάπτονται ὑπὸ τὰς νεωτέρας, καὶ ἐντὸς τῆς κεφαλῆς μας μένουσιν ἀποθεσιμῆνα μορφαί, τοποθεσίαι, λόγοι, γεγονότα χωρὶς νὰ ὑποπτεύωμεν καὶ αἰφνης μία λέξις, εἰς τόνος φωνῆς τὰ ἐξάγει ἐκ τοῦ βάθους ὅπου ἦσαν κεκρυμμένα. τὰ φέρει ζωντανὰ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας, χωρὶς ὁ χρόνος νὰ ἔλῃ ἀφαιρέσῃ εἴποτε ἐκ τῆς δρασερότητός των. Αὐτὸ συνέβη τώρα καὶ εἰς ἐμέ· ἡ λέξις κλήθων τὴν ὅποιαν ἤκουσα ἀπὸ τὸ στόμα τῆς κόρης ἐκείνης μοὶ ἔφερε διὰ μιᾶς εἰς τὸν νοῦν μου μίαν ἀνάμνησιν, τὴν ὅποιαν ἠγγύουν ὅτι διεφύλαττον μὲ τόσῃ ἐντασιν εἰς τὴν μνήμην μου.

Μετὰ μικρὰν δὲ παύσιν :

— Ἡ δυστυχὴς κόρη ! ἐψύθυρεν ὡσεὶ καθ' ἑαυτόν.

— Τί εἶναι ἡ ἀνάμνησίς σου αὐτῆ ; ἤρώτησα.

— Ἄκουσε, μοὶ εἶπε.

Καὶ ἤρχισεν ὡς ἐξῆς :

Β'.

« Ὁ ἰατρός μοι εἶχεν εἰπῆ :

— Νὰ ὑπάγετε εἰς ἓν παραθαλάσσιον χωριό, ν' ἀναπνεύσετε καθαρόν καὶ ζωογόνον ἀέρα τῆς θαλάσσης !

Ἐγὼ δὲ ὄχρως, μουδιασμένον ἔχων τὸ σῶμα ἐκ τῆς μακρᾶς νοσηλείας, διψῶν ἀέρα καὶ ἥλιον, καὶ ἀναπεπταμένον βόσκοντα, ἐπέβην μικρᾶς γολέτας κατευθυνομένης εἰς τὴν κωμόπολιν, ἣ ὅποια ὄχι μόνον εὐάερος ἦτο καὶ θαυμάσιον ἐξοχὴν εἶχεν, ἀλλὰ μοὶ ὑπέσχετο καὶ φιλόξενον στέγην καὶ περιποιήσεις ἀπαραίτητους εἰς τὴν ἀνάρρωσίν μου· ἐκεῖ κατόκει ἡ θεῖα μου Γλυκερία, πρὸ πολλῶν ἐτῶν ὑπανδρευθεῖσα ἓνα τῶν ἐκεῖ προύχοντων.

Ἡ κωμόπολις αὕτη εἶνε πολὺ γραφικὴ ὑπὸ τῶν ἐρεπίμων ἀρχαίου φρουρίου διατεταμένη, διαιρεῖται εἰς δύο μέρη εἰς τὸ παρά τὴν θάλασσαν Κατωχώρι καὶ εἰς τὸ Ἀνωχώρι, τὴν ὑψηλὰ ἀνερχομένην συνοικίαν. Ὁ βλέπων ἀπὸ τὸ πέλαγος τοὺς λευκοὺς οἰκίσκους, οἱ ὅποιοι διὰ τοῦ ἀποτόμως κατωφεροῦς ἐδάφους καταβαίνουν· μέχρι τῆς παραλίας, νομίζει πρὸς στιγμὴν ὅτι ἡ κωμόπολις, ὑπὸ πονηροῦ πνεύματος καταλήφθεισα, ἐν παραφορᾷ δαιμονιώσῃ, ἤρξατο κατακρημνιζομένη ἀπὸ τοῦ βουνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν.

Οἱ κάτοικοι εἶνε, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἀγωγιάται καὶ πλανόδιοι μεταπράται μεταφέροντες ἀπὸ χωρίου εἰς χωριόν, εἰς ἅκτινα τριακότα μιλίων, ἐπὶ ἡμίονων, καὶ λιανικῶς πωλοῦντες ἔλαιον, σησαμέλιον, σάπωνα. Τί βραχνισμένη ζωὴ ! Παρακολουθοῦσι περὶ τὸ κινήσιν κατὰστάμα τῶν, εἰς τὴν ζέστην τοῦ θέρους, εἰς τὰς γιόνας τῶν ἀγρίων νυκτῶν τοῦ χειμῶνος, καταλύοντες ὅπου τοὺς καταλάβῃ ἡ σκοτία ἢ ἡ καταιγίς, εἰς καλύθην ἀνθεακίως ἐν τῷ δάσει, εἰς ποιμενικὴν μάνδραν ἐν τῇ κοιλάδι, εἰς καφενεῖον τῶν μικρῶν χωρίων, ὅπου δὲν ὑπάρχουν γάνια. Οἱ ἄλλοι κάτοικοι εἶνε γεωργοὶ ἢ μεταπράται τῆς θαλάσσης ῥιψοκινδύνως μὲ τρεχαντήρια πωλοῦντες ῥακὴν καὶ οἶνον εἰς τὰς παραλίους γώρας καὶ τὰς νήσους.

Ὅτε ἡ φλοῦθα τῆς γολέτας μὲ ἀπεβίβασεν εἰς τὴν παραλίαν, ἐστρωμένην κατὰ μήκος διὰ τεσσάρων πετραδίων, τὰ ὅποια

ἐλείκναν τὰ κύματα, ἠρώτησα ἓνα τῶν περιέργων, οἵτινες πανταχοῦ καὶ πάντοτε συρρέουσιν εἰς τὸ παραθαλάσσιον, ὅταν φθάνη πλοῖον.

— Ποῦ ἤμπορῶ νὰ εὐρῶ τὸν κύρ Σίμων ;

Ὁ κύρ Σίμος, ἦτο ὁ σύζυγος τῆς θείας μου, ὁ πλουσιώτατος τοῦ τόπου, ἔχων τὴν δύναμιν τοῦ λύειν καὶ δεσμεῖν, ἀλλ' ἄγνωστος εἰς ἐμὲ προσωπικῶς.

— Ἐκεῖ μέσα ἔς τὸν καφενεῖον, ἀπήνητησεν ὁ ἐρωτηθεὶς.

Ἐισελθὼν εἰς τὸ καφενεῖον εἶδον ἄνθρωπον πεντηκοντούτη περίπου, εὐρύσωμον, ἀναστήματος μᾶλλον ὑψηλοῦ, καθήμενον ἐπὶ τοῦ περιθέοντος τὸ καφενεῖον ξυλίνου ἀνακλίντρου καὶ καπνίζοντα ναργιλὲν· ἐφόρει εὐρωπαϊκὴν ἐνδυμασίαν καὶ ψιθάβιον πῖλον — ἐν ᾧ οἱ πλείστοι τῶν κατοίκων ἐφόρουσαν πλατεῖαν βυμβάκερὰν περισκελίδα καὶ φέσιον. — Τὸ εὐρύ του δὲ μέτωπον, ἢ προεξέχουσα κάτω σιαγὼν του, ἢ γριπὴ εἰς του, τὸ ὄξύ ὑπὸ τὰς πυκνάς ὄφρυς βλέμμα του ἐξέφανινον νοήμονα καὶ ἐπίμονον ἄνδρα.

Ἐκ τῆς γενομένης περιγραφῆς τῶν χαρακτηριστικῶν του ἐεβαίωθην ὅτι εὐρισκόμην ἐνώπιον τοῦ θείου μου.

— Εἶσθε ὁ κύρ Σίμος ; ἠρώτησα πλησιάσας.

Ἄλλ' οὗτος παρατήρησας με ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν μὲ βλέμμα σχεδὸν ὀργίλον, διότι διέκοπτον τὰς σκέψεις του.

— Ναί, τί θέλεις ; μοὶ εἶπε.

— Σὰς ἔχω ἓνα γράμμα.

Ἦπλωσε τὴν γεῖρά του καὶ ἔλαβε τὴν ἐπιστολήν, χωρὶς νὰ μοὶ εἶπῃ νὰ καθῆσω. Ἐγὼ λαθῶν σκαμνίον ἐκάθησα πλησίον του.

Ἐκβαλὼν τὰ ὀμματόφυλάκι του καὶ προσαρμόσας αὐτὰ ἐπὶ τῆς ῥινός, ἤρχισε νὰ ἀναγινώσκῃ τὴν ἐπιστολήν, ῥίπτων ἐνίοτε ἐπ' ἐμοῦ βλέμμα ἄνωθεν τῶν δισπτρῶν του.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀναγνώσεως βραδύ μεδιάμα φιλοφροσύνης μοὶ ἔδειξεν ὅλον τὸ μέγεθος τῶν ὀδόντων του, ὡσεὶ δὲ τὴν στιγμὴν ἐκείνην μὲ ἔβλεπε τὸ πρῶτον ἐμφανισθέντα ἐνώπιόν του, μοὶ εἶτανε τὴν γεῖρα εἰπὼν :

— Καλῶς ὤρισσε, ἀνεψιέ.

Ἄμέσως δὲ πρὸς τὸν καφεπόλῃν ἐπιτακτικῶς :

— Ἐνα καφέ τοῦ μουσαρίρη !

Μεθ' ὃ ἤρχισε τὰς ἐρωτήσεις τοῦ περὶ τῆς οἰκογενείας μας, ζητῶν πληροφορίας περὶ ἐκάστου φύλλου τοῦ γενεαλογικοῦ μας δένδρου, συνοδευὼν ἐκάστην φράσιν του διὰ τοῦ γούρ, γούρ τοῦ ναργιλῆ του, διὰ μέσου τοῦ ὑποκυάνου καπνοῦ, ὃν ἐξεβαλλε τοῦ στόματός του, ἀνακκῶν τὰς μορφάς, ἃς δὲν εἶχεν ἴδῃ ἀπὸ εἰ-

κοσι τριῶν ἐτῶν, ὅτε ἦλθεν εἰς τὴν πόλιν ἡμῶν καὶ ἐνυμφεύθη τὴν θείαν μου.

— Ἀργύρη, ἐφώνησεν ἐν μέσῳ δύο ἐρωτήσεων, εἰς τὸν καφετζή, πὲρ νὰ κουβαλήσουν ἀπ' τῆ βάρκα τὰ πράγματα τ' ἀνεψιού μου ἔς τὸ σπίτι.

Στραφεῖς δὲ πρὸς με :

— Πάμε τώρα νὰ σὲ ἰδῇ κ' ἡ θειά σου.

Καὶ περιτυλίξας τὸ μακροῦσι περὶ τὸν ναρχιλὲν ἔρριψε δύο δεκάδας ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἀνηγγέθη, ἔλαβε τὴν γονδράν του ῥάβδον, καὶ προπαρευόμενος, με κεφαλὴν ὀλίγον κεκυφύταιν, ἀδιαφορῶν ἂν ἐγὼ παρηκολούθουν, κάμψας τὴν γωνίαν, με ὠδήγησεν εἰς τὴν οἰκίαν του, ἧτις ἦν ἡ ὑπεράνω τοῦ καφενείου περικαλλῆς καὶ τριώροφος οἰκία.

Γ'.

Διελθόντες εὐρεῖν αὐλήν, χρησιμεύουσαν ἅμα καὶ ὡς οἰναποθήκην, ἐν τῷ σκοτεινῷ βάθει τῆς ὁποίας διεφάνοντο πελώριοι κάδοι καὶ βρακέλλια, ἀνῆλθον ἐπὶ πλατείας κλίμακος εἰς τὸ πρῶτον πάτωμα, εἶτα δὲ δι' ἄλλης στενοτέρας, εἰς τὸ δεύτερον, ὅπου ἔκειτο ἡ αἴθουσα. Ἦτο δ' αὕτη εὐρὴ καὶ φωτεινὴ δωμάτιον, ἐσκευασμένον ἀνατολικῶς διὰ δαμασκηνουργοῦς μετερίου καὶ τὸ δάπεδον ἔχον κεκαλυμμένον διὰ πολυτίμου ψιθίου. Οἱ τοῖχοι ἦσαν κεκαλυμμένοι διὰ χρωματιστοῦ χροτίου, ἐφ' οὗ πεντακοσιᾶκις τοῦλάχιστον ἐπανελαμβάνετο μία ἐρυθρὰ βροσκοπούλα βόσκουσα τὸ λευκὸν ἀρνάκι τῆς εἰς ἐν πράσινον λειβάδι.

Μετ' ὀλίγον κατεσκευασμένως ἐνδυθεῖσα καὶ ἀσθμαίνουσα, ἦλθεν ἡ θεία Γλυκερία, ὠραία γυνὴ με παράστημα ἑωμαίας ματρῶνας, ἧτις ὀρμήσασα ἐπ' ἐμοῦ με ἤρπασε διὰ τῶν εὐρώστων βραχιόνων τῆς, καὶ με κατεψύει ἀπληρῶς ἤξευρον ὅτι τὰ φιλήματα ἐκεῖνα δὲν εἶδοντο εἰς ἐμὲ προσωπικῶς, ὄν οὔτε βρέφος εἶχεν ἰδῆ, ἀλλ' ὅτι τὰ ἐδεχόμεν διὰ λογαριασμὸν τῆς μητρῶς, τῆς ἀδελφῆς τῆς, τοῦ ἀδελφοῦ τῆς, ὧν τὰ χεῖλη ἐξεπροσώπων ἐγὼ τὴν στιγμήν ἐκείνην, καὶ ὅτι τὰ δάκρυα διὰ τῶν ὀφθαλμῶν κατέβρεγε τὰς παρειάς μου ἐγύνοντο ἐν τῷ πνεύματι αὐτῆς ἐπὶ τοῦ γενεθλίου ἐδάφους, τὸ ὅποιον τόσον ἐπόθει ἡ νοσταλγοῦσα καρδία τῆς καὶ τοῦ ὁποίου ἡμῶν ἐγὼ ἡ αἰσθητὴ παράστασις.

Ἐπὶ καθέλληας πλησίον μου καθήσασα με παρετήρησεν συντόμως, μειδιῶσα, εὐφραίνουσα τὸ βλέμμα τῆς εἰς τὴν θείαν συγγενικῆς μορφῆς.

Καὶ ἤρξατο χεῖμαρρον ἐρωτήσεων, ὧν τὰς ἀπαντήσεις ἤκουε

σείουσα τὴν κεφαλὴν, φαιδρυνόμενη ἂν ὠμίλου περὶ γάμου συγγενοῦς τινος, σκυθρωπάζουσα ἂν ὠμίλου περὶ τοῦ θανάτου ἄλλου, ἀντανακλώσα, ὡς εἶπεῖν, ἐν ἀκαρεῖ εἰς τὸ βλέμμα τῆς τὴν εὐφρόσυνον λάμψιν τῶν γαμηλίων λαμπάδων καὶ τὴν πένθιμον εἰκόνα τοῦ τάφου.

Ὁραία κόρη ἀπερίττως διὰ χρωματιστοῦ ὑφάσματος ἐνδεδυμένη εἰσῆλθε κρατοῦσα δίσκον καὶ, χαμαὶ αἰδημένως νεύουσα, χωρὶς νὰ χαιρετίσῃ, χωρὶς νὰ μοὶ εἶπῃ καλῶς ὄρισε, μοὶ προσήνεγκε γλυκὸ καὶ καφέν.

Προσενεγκοῦσα δὲ καὶ εἰς τὸν πατέρα τῆς, ὀπισθοχώρησε βήματα τινα μετὸν δίσκον ἀνὰ χεῖρας καὶ παρὰ τὴν θύραν στραφεῖσα ἐξῆλθεν ἐν σπουδῇ.

Τὴν μεσημβρίαν, εἰς τὸ γεῦμα, ὅπερ παρετέθη οὐχὶ εἰς τὸ κελλάρι, ἀλλὰ πρὸς τιμὴν μου εἰς τὸ **χαγιάτι** τὸν εὐρὸν προθάλαμον τῆς αἰθούσης, πλην τοῦ κυρ Σίμου, ὅστις ἐξέβαλε τὸν ἐπενδυτὴν του, καὶ ἐφόρεσεν ἐπὶ κεφαλῆς σκοῦφον, πλην τῆς θείας μου καὶ τῆς μεγαλύτερας ἐξαδέλφης μου Ἀνθῆς, ἣν εἶχον ἰδῆ τὴν προΐαν, προσῆλθε καὶ ὡχρὰ νεῆσις με μεγάλους μακρύς ὀφθαλμούς ἀπεριγράφτου γλυκύτητος, καὶ πλουσίαν κκατὰμειναν κόμην καταπίπτουσαν εἰς δύο μακρὰς καὶ βαρεῖας πλεξίδας. Τὸ σῶμα τῆς ἀγνοοῦν τὴν καταθλιπτικὴν τυρανίαν τοῦ στηθοδέσμου διέγραφεν, ὑπὸ τὴν πτυχωτὴν βαθύχρου ἐσθῆτα, τὴν εὐμέλειαν ἐλληνικοῦ ἀγάλματος. Ἀμέσως ἐννοεῖ τις ὅτι ἡ κόρη ἐκείνη, ἡ μόλις εἰκοσαέτις εἶχε μεν τὴν δρόσον ἐπὶ τῆς μορφῆς ἀλλὰ δὲν εἶχε πλέον αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ. Ρίψασα ἐπ' ἐμοῦ ἀδιάφορον βλέμμα ἐκάθησε σιωπῶσα παρὰ τὴν ἀδελφὴν τῆς.

Ἡ Ἀνθῆ ἦτο διαρκῶς σγῆδὸν ἐπὶ ποδῶς, ἐκτελοῦσα τὴν ὑπηρεσίαν τῆς τραπέζης, ἐγειρομένη ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν ὅπως παραλάβῃ παρὰ τῆς ὑπηρετρίας τὰ πινάκια τοῦ φαγητοῦ, ἀτινα ἐκείνη ἐκόμιζε πλήρη ἐκ τοῦ μαγειρείου, ἢ μᾶς κεράσῃ ἀπὸ χρυσῆς κανάτας τὸ ὠραῖον κρασί, τὸ ὅποιον ὁ κυρ Σίμος ἤνοιξε πρὸς τιμὴν μου τὴν ἡμέραν ἐκείνην.

Ἡ ἀδελφὴ τῆς ἔμενον ἀπαθῆς ἔτρογεν ἄνευ ὀρέξεως, συχνὰ ἐγκαταλείπουσα τὴν κρατοῦσαν τὸν περόνιον χεῖρά τῆς ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ βυθιζομένη εἰς διαλογισμούς.

Τότε ἡ μήτηρ τῆς, ἡρέμα σείουσα αὐτὴν, τῆς ἔλεγε διὰ θωπευτικῆς φωνῆς :

— Φάγε, Ἀννίκα μου, φάγε κόρη μου.

Ἄλλ' ἡ Ἀννίκα ἔστρεψε νοθεῶς πρὸς αὐτὴν τοὺς μεγάλους ὀφθαλμούς τῆς ὡσεὶ ἔλεγε : Πρὸς τί ; καὶ ἡ δυστυχῆς μήτηρ μέ-

λις συνέγυσα τὰ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς της ἀνερχόμενα δάκρυα ἐρριπταν ὀδυνηρὸν βλέμμα ἐπὶ τοῦ συζύγου της, ἐπὶ τῆς Ἀνθῆς. ἐπ' ἐμοῦ, ὡς ζητούσα βοήθειαν.

Βαθεῖα λυπηρὰ καὶ σφοδρὰ ἄμα περιέργεια μὲ εἶχε καταλάβῃ. Ποῖον μυστήριον ὑπεκρύπτετο ὑπὸ τὴν ἀπαρμυθῆτον ἐκείνην μελαγχολίαν. ποῖον δυστύχημα ἐρρίψε τόσον βραβεῖαν καὶ μαύρην σκιάν ἐπὶ τῆς ἀφελοῦς ἐκείνης ψυχῆς;

Κατὰ τὰς μακρὰς μου ἐκδρομὰς εἰς τὴν κατάφυτον κοιλάδα, ὑπὸ τὴν δροσερὰν σκιάν τῶν κλινόντων κλάδων, ὅτε τὰ πτηνὰ ἐκελάδουν ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν μου καὶ ὁ ὕψος ἐκελάδουεν ὑπὸ τοὺς πόδας μου, τὴν νυκτῖα, ὅτε οἱ ἄλλοι κατεκλινόnton ἑνώρις, κ' ἐγὼ, παρὰ τὸ ἀνοικτὸν παράθυρον ἀνέπνεον ἀπλήρως τὴν ὑφάλμηρον αὐραν, τὸ δὲ φέγγος τῆς σελήνης ἐμάρμαρκεν ἐπὶ τῶν κυμάτων θαυόμενον εἰς μυριάδας ἀκτίνων διαρκῶς, πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου παρίστατο ἡ ὄψις μορφῆς τῆς Ἀννίκας.

Ὁ κύρ Σίμος, ὅστις ἄλλως τε δὲν ἦτο καὶ πολὺ ὀμιλητικὸς, καὶ ἡ θεία μου ἦτις ἦτο πολὺ, ἀπέφειγον νὰ μοὶ κάμωσι λόγον περὶ τῆς Ἀννίκας· ἐγὼ δὲ δὲν ἤθελον νὰ ξέσω πληρῆν, ἦν ἐμάντευσσα αἰμάσσουσάν· ἠκούσθη λοιπὸν εἰς εἰκασίαν.

Ἀλλὰ κατὰ μικρὸν ἀδελφικὴ οικειότης μὲ συνῆδε πρὸς τὴν Ἀνθὴν· ἤρχετο ἐνίοτε εἰς τὸ δωμάτιόν μου, ἐφυλλολόγει τὰ τεύχη τοῦ Μουσειου, τοῦ ἐκδιδομένου τότε ἐν Ἀθήναις καὶ τοῦ ὁποίου ἤμην συνδρομητής, ἐκβάλλουσα ἐπιφωνήματα θαυμασμοῦ πρὸ πάσης εἰκόνας, ἡ ἴστατο καὶ παρετήρει μετ' ἐκπλήξεως τοὺς εἰκοσι τόμους ποικίλων βιβλίων, τὰ ὁποῖα εἶχον τοποθετήσῃ ἐπὶ μίαν τραπέζην, ἐρωτώσα μετ' ἀρεταῖς πλήρους χάριτος:

— Ὅλ' αὐτὰ τὰ διδάσκει, ξάδελφε;

Ἐκείνης ἡ βιβλιοθήκη ὅλη ἀπετελεῖτο ἀπὸ τὰ Λιανοτρογάουδα, φυλλάδα δημοῶν διστιχῶν, δικτακαφιδούντων ὁμοιοκαταληκτικῶς τοὺς καύμους τῆς ἀγάπης· ἀπεστήθιζε καὶ ἐτραγῶδει αὐτὰ ὅτε ἐπότιζε τὸν βασιλικὸν καὶ τὴν δροσαχὴν της εἰς τὸν ἡλικιόν, ὅτε ἐκέντα εἰς τὸ χαγιάτι τὰς τραχηλιάς της, ἡ ὕφαινε τὰ μεταξωτὰ ὑποκάμισά της εἰς τὸν ἀργαλειό. Ἀλλὰ τώρα δὲν ἐτραγῶδει πλέον, ὅτε ἡ ἀδελφὴ της ἦτο τόσον λυπημένη· ἴσως ἐνίοτε ἡ καρδία της ἐπεθύμει νὰ ἐκχύσῃ εἰς ἀίσθηματικὴν μελωδίαν

τοὺς πόθους τῆς καρδίας της, ἀλλὰ τὸ ἄσμα ἐσταμάτα εἰς τὰ χεῖλη της.

— Ἀνθῆ, τῆ εἶπον μίαν ἡμέραν, καθ' ἣν ὁ λόγος ἦλθε περὶ τῆς ἀδελφῆς της, τί ἔχει ἡ Ἀννίκα σας κ' εἶν' ἔτσι λυπημένη;

Δὲν μοὶ ἀπήντησεν ἀμέσως· ἔκφρασις λύπης διεχύθη ἐπὶ τῆς μορφῆς της, οἱ ὀφθαλμοὶ της ἐβουκόωσαν.

— Ἀνθῆ, πές μου τί ἔχει ἡ Ἀννίκα· ἐπανελάβα.

— Ἀγ! ξάδελφε, μοὶ εἶπε μετὰ τινος στιγμῆς, σπογγίζουσα τοὺς ὀφθαλμούς, τρεῖς μῆνες εἶνε τώρα τοῦ μᾶς εὐόχης αὐτὸ τὸ κακὸ· κακὸ μάτι μᾶς εἶδε· εἴμασθε οἱ περὶ εὐτυχησμένοι τοῦ τόπου μας· ὅλοι μᾶς ζήλευαν· μὰ πῶς τῆς ἦλθε τῆς Ἀννίκας μας νὰ ἰδῇ τὸ ριζικὸ της;

Ἐγὼ ἤκουα μετ' ἄκρου ἐνδιαφέροντος, οὐδὲν εἰσέτι ἐνοσῶν.

— Ταῖς περασμέναις ἀπόκριμας, ἐξηκολούθησεν ἡ Ἀνθῆ, ἐρχεται ἡ Ἀννίκα καὶ μοὶ λέγει γαμογελῶντας:— Ἀνθῆ, θὰ νηστεύω τὸ τρίμερο ἀπ' αὐριο γὰ νὰ ἰδῶ τὸ ριζικὸ μου.— Δὲν βαρῖσαι, ἀδελφῆ, τῆς εἶπα, νὰ πᾶς ν' ἀρροσθήσῃς, τρεῖς μέραις νηστικῆ.— Μπρὸς ἔ τὰ κάλλη τ' εἶν' ὁ πόνος, λέγει γελῶντας· μπρὸς στὴν τύχη τ' εἶν' ἡ πείνα; Ἀπὸ βραδὺς λουστῆκε μὲ σαφρόφυλλα, καὶ ἦτανε ὅλο γαρά.— Νὰ ἰδοῦμε ποῖον θὰ ἰδῶ στὸν ὕπνο μου, μοὶ ἔλεγε· ἂν εἶνε ὠμορφος καλῶς νὰ ὄρισῃ, μ' ἂν εἶναι ἀσχημος νὰ πάη ἀπὸ κεῖ πού θάρθῃ· θέλω νὰνα ὠμορφος αὐτός πού θὰ πάρω. Ἀνθῆ, θέλω νὰ τὸν ἀγαπήσω τὸν ἀνδρα μου· ἡ καρδιά μου λαχταράει γι' ἀγάπην· μ' ἂν εἶναι κανέναν γέρος καὶ τὸν πονάει τὸ σταυρὶ του κάθε λίγο, κ' ἔχει τὰ μουστάκια του κίτρινα ἀπ' τὸν ταμπάκο πῶς νὰ τὸν ἀγαπήσω; πᾶνεται ποτὲς μὲ τὸ στανιὸ ἡ ἀγάπη; Τὴν Καθαρὰ Δευτέρα δὲν ἔβαλε τίποτε ἔ τὸ στόμα της, οὔτε τὴν τρίτη, οὔτε τὴν τετάρτη; τὰ μάτια της ἔλαμπαν, τὸ κορμί της ἔκαιε σὰν νὰχε θερμὴ· δὲν εἶχε ὀρεξιν οὔτε νὰ κεντήσῃ οὔτε νὰ φάγῃ.— Ἀννίκα τῆς ἔλεγα, ἄμα στρώνωμε τραπέζην μεσημέρι βραδύ, ἔλα νὰ φᾶς λιγάκι· νὰ πιάσῃ ἡ ψυχὴ σου. Μὰ αὐτὴ μοῦδινε πάντα τὴν ἴδια ἀπόκρισι: Ὅθ' ἰδῶ τὸ ριζικὸ μου! εἶνε σὰν τὸν πατέρα· ἄμα τῆς μπὴ μιά φορά μιά ἰδέα ριζώνει μεσ' τὸ κεφάλι της καὶ δὲν βγαίνει. Τὴν τετάρτη βραδύ πλκαγιάσαμε ἀπὸ νορεῖς. Κοιμούμαστε κάτω, σὲ μιά κάμαρα· ἡ Ἀννίκα ἐκείνη τὴν βραδύ δὲν μπορούσε νὰ κλείσῃ μάτι· ἐπαράδερνε μεσ' τὸ στόμα της· ἡ δὲ ψα ὕφαινε τὴν γλωσσά της, μὰ ἔπρεπε νὰ μὴ βάνῃ τίποτα ἔ τὸ στόμα της ὅσο νὰ δῆ τὸ ὄνειρο. Τὰ μεσάνυχτα τὴν ἐπῆρεν ὁ ὕπνος· μὰ πέρασεν ἀπ' ἔξω κατὰ μεθυσμένοι ναύταις καὶ μὲ τὰ τραγοῦδιχα

τους, με τὰ βιολιά τους τὴν ἐξύπνησαν· φώναζαν τὰ ὀρνίθια ὅταν ἀποκοιμήθηκε πάλι, καὶ μ' αὐτὴν καὶ ἐγώ· ἄξαφνα μὲς ἔς τὸ γλυκὸ ὕπνο τῆς αὐγῆς, ἀκούω μὲς τὴν κάμαρα μιὰ ἄγρια φωνή, γεμάτῃ τρομάρα. Τινάζομαι ἀπάνω κατατρομαγμένη. — Ἄννικα! Ἄννικα μου, τί ἔχεις; ἢ Ἄννικα ἦτανε ξερὴ, κοκκαλιασμένη. — Ἄννικα μου! φωνάζω· μοῦρχονταν τρέλλα ποῦ τὴν ἔβλεπα ἔτσι σὰν πεθαμμένη· ζυπνώ με ταῖς φωναῖς μου τὴν μητέρα, τὸν πατέρα· τρέβομε μὲ ξεῖδι· τὰ μιλιγίκα της, τῆς δαγκάνομε τὸ δάκτυλό της, τὴν συνεφέρνομε· ἀνοίξε τὰ μάτια της μιὰ στιγμὴ, τᾶχλεισε εὐθὺς μὲ φόβο· ὕστερα τὰ μετάνοιξε κ' ἐκύτταξε μῆσα ἔς τὴν κάμαρα μὲ ματιὰ τρομαγμένη· ἦτανε κίτρινη σὰν τὸ θιάφι· ἢ μητέρα τὴν πῆρε ἔς τὴν ἀγκυλιά της σὰν νάτανε μωρό καὶ τὴν φιλοῦσε καὶ τὴν χάιδευε καὶ τῆς ἔδινε καρδιά μὲ γλυκὰ λόγια. Ὁ πατέρας σὲ μιαν ἄκρη ἐκλαιε· ἀπ' ὅξω φαίνεται σὰν ἄπονος· εἶναι τὸ φυσικὸ του τέτοιο· μὰ ὅλη τὴν ἀγάπη ποῦ δὲν ξεδοεῖ γιὰ τὸν ἄλλον κόσμον τὴν φυλάει· γιὰ τὴν Ἄννικα. Ἡ καυμένη ἢ Ἄννικα! Ἐγὼ τῆς βαστοῦσα τὰ χέρια της.

— Ἐφυγε; μοῦ λέγει σὲ λίγο μὲ σιγανὴ φωνή.

— Ποιός, Ἄννικα μου;

— Αὐτός..... ποῦρθε νὰ μὲ πάρῃ.....

— Τί λόγια εἶναι αὐτὰ ποῦ λές, Ἄννικα, κανεὶς δὲν ἤλθε..... ἢ πόρτα ἦτανε κλειδωμένη.

Μὰ ἐκεῖνη ἐκούνησε λυπητερὰ τὸ κεφάλι της καὶ δύο δάκρυα ἔσταξαν ἀπ' τὰ ματόκλαδά της.

— Ἄννικα μου, τῆς λέγει ἡ μητέρα, τί ἔχεις; τί εἶδες κόρη μου; πές' το τῆς καυμένης τῆς μανούλας σου. Καὶ τὴν ἔσφιγγε περὶ πολὺ ἔτὰ στήθια της κ' ἐγὼ ἀγκάλιασα τὸ κεφάλι της καὶ τὴ φιλοῦσα.

— Νά, εἶπε ὕστερ' ἀπὸ λίγο ἡ Ἄννικα μὲ ἀδύνατη φωνή. Εἶδα πῶς παντρεύομαι· εἶχαμε στολίσῃ τὰ προικιά κ' ἤρχονταν ἢ γειτόνισσαις καὶ τᾶβλεπαν..... ἐγὼ ἤμουναι ἐδῶ ἔς τὴν κάμαρά μας κλειστή, κ' ἔπλεκα βιαστικὰ τὴν νυφιατικὴ μου μπιμπιλά..... ἄξαφνα ἀκούω νὰ βαροῦν δυνατὰ τὴν ξώπορτα, ἀκούω βαρεῖα πατήματα ἔς τὴν σκάλα.... στυλόνεται μὲ μιὰς ἢ πόρτα καὶ βλέπω..... ἓνα ψηλὸ, ψηλὸ ἄνθρωπο..... ὅλο κόκκαλα ἀπ' τὸ κεφάλι ὡς τὰ πόδια..... μὲ μακρὰ νύχια..... τυλιγμένο ἔς ἓνα ἄσπρο σινδόνι ποῦμοιζε μὲ σάβανο..... πάγωσε τὸ αἷμά μου ἅμα τὸν εἶδα..... — Ἐγὼ μαι ὁ γαμπρός, μοῦπε μὲ μιὰ ἀλλοιώτικη φωνή, ποῦχανε καὶ σηκώθηκαν αἱ τρίχες ἔς τὸ κεφάλι μου..... εἶμαι ὁ γαμπρός καὶ ἦρθα νὰ σὲ πάρω.

Σήκω πάνω νυφοῦλά μου.... τί ὄμορφη ποῦ εἶσαι.... γὰ θὰ τὰ χαρῶ τ' ἀφράτα νιάτα σου.... κ' ἐγέλασε.... κ' ἐφάνηκαν τὰ δόντια του δίχως γούλια.... Ἐγὼ ζάρωσα 'κεῖ δὲ ἔστην ἄκρη κοκκαλωμένη. Ἄ, δὲν ἔρχεσαι; μοῦ λέγει ἀγριεμένος καὶ τὰ ἔδειε μάτια του ἔλαμψαν σὰν ἀστραπή... καὶ χύνεται πάνω μου... μ' ἀπάζει· ἀπ' τὰ μαλλιά, καὶ μὲ ρίχνει ἔς ταῖς πλάταις του... τότε ἀπ' τὴν ἀπελπισία μου ἔβανα τὰ ξεφωνητὰ... μὰ αὐτὸς μὲ φοβεραῖς δρασκελιαῖς ἔγγιξε ἀπ' τὸ σπῆτι, πέρασε τοὺς δρόμους κ' ἐχώθηκε σ' ἓνα μακρονάρι σακμμένο βαθειά.... στενὸ σκοτεινὸ, ἀραχνιασμένο, σκόνταβε ὅλο πάνω σὲ σταυρούς. Ἐκεῖ μῆσα χάθηκα, σβύστηκα.... Ἐκεῖ μῆσα ἤμουναι ποῖν νὰ μὲ συνεφέρετε....

Κρῦος ἰδρωτας μᾶς ἐπερίχυσε καὶ τοὺς δύο μας ἅμα ἀκούσαμε ἐκεῖνο τὸ ὄνειρο τῆς Ἄννικας· δὲν ἦτανε βλέψεις σὰν κάθε ὄνειρο τοῦ τριμεροῦ, μὰ βάλουμε τὰ δυνατὰ μας νὰ τῆς βγάλουμε κάθε κακὴ ἰδέα ἀπ' τὸ κεφάλι της.

— Αἱ καλά, καὶ τώρα τί κάνεις ἔτσι; τῆς εἶπεν ἡ μητέρα σὰν νὰ τὴν γλυκομάλωνε τάχα· κοιμώσουν ἀνάσκελα μὲ τὸ κεφάλι χαμηλὰ καὶ σ' ἔπιασε βραχνᾶς, δὲν εἶσαι μόνη σου ποῦ τῶπατες.

Ἡ Ἄννικα δὲν ἀποκρίθηκε τίποτα· τρεῖς μέρας ἔμεινε ἔς τὸ κρεβάτι· ὕστερα σηκώθηκε· μὰ ἀπὸ κείνη τὴν ἡμέρα εἶναι κατὰ πῶς τὴν βλέπεις· δὲν γέλασε τ' ἀχεῖλι της· πρῶτα κελαιδοῦσε σὰν πουλὶ μὲ τὴν γλυκεῖα φωνή της· ἐχτένιζε κάθε μέρα ἔμπρός ἔσ τὸν καθρέπτητὰ ὀλόμουρα μακρὰ μαλλιά της· τώρα δὲν τὴν νοιάζει γιὰ τίποτα. Ὁ καυμένος ὁ πατέρας τί δὲν ἔκανε; ἐφώναζε γιαιτρούς, ἔστειλε ἐπίτηδες καίμιν νὰ φέρῃ ἀγιασμὸ ἀπ' τὴ Φανερωμένη· ἡ μητέρα τὴν ἔρριξε ἔς τ' Ἄγια· τὴν πέρασε κάτω ἀπ' τὸν Ἐπιτάφιο· τὴν κάναμε χρουστῆ, νὰ τὴν πᾶμε ἔς τὴν ἐξοχίαν, ἔς τοὺς κήπους, νὰ δώσῃ ὁ νοῦς της· τοῦ κάκου· αὐτὴ νύχτα μέρα συλλογιέται τ' ὄνειρό της.

Ε'.

Τότε ἐνόησα τὴν ἀπαραιμήτητον ἐκεῖνην θλίψιν τῆς δυστυχούς νεάνιδος, ἧτις προσδοκῶσα νὰ ἰδῇ στέφανον γάμου, εἶδε τὸν χάρον σύροντα αὐτὴν ἀπὸ τῆς κόρης· καὶ ἦτο βεβαία πλέον ὅτι θὰ ἀποθάνῃ· ὠμοιάζε μὲ κατὰδικον γνωρίζοντα ὅτι ἀπεφασίσθη ἡ

θανατική του ἐκτέλεσις καὶ ἀναμένοντα ἐναγωνίως τὴν φοβερὰν στιγμήν.

Καὶ ἔλαβον μίαν τομηρὰν ἀπόφασιν νὰ τὴν σώσω.

Κατ' ἄρχας ἐκαθήμεν πλησίον τῆς σιωπηλῆς· ἔπειτα ἤρχισα κατ' ὀλίγον νὰ τῇ διηγοῦμαι διάφορα πράγματα, τὰ ὅποια ἐκείνη ἤκουεν ἀπαθῶς μὲν, ἀλλὰ τὰ ἤκουεν ἐκίνουν ἄρα γε τὸ ἐνδιαφέρον τῆς οἱ λόγοι μου; ἡ κουράζεται ἐπὶ τέλους ἡ λύπη ὅπως καὶ ἡ χαρὰ, καὶ τὸ πνεῦμα αὐτῆς ἀπέκαμε τεταμένον διαρκῶς εἰς τὴν προσδοκίαν τοῦ θανάτου· ἐγὼ προσεπάθουν νὰ ἀποσπάσω αὐτὸ ἐκ τῶν νεκρικῶν διαλογισμῶν, τὴν ὑπαρξίν ἐκείνην τὴν ἐν ἀπέλπιδι γονυκλισίᾳ παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ τάφου κύπτουσαν νὰ τὴν ἀνεγείρω, νὰ τὴν ἐξαγάγω τοῦ νεκροταφείου, νὰ τὴν ἐπαναφέρω εἰς τὴν ζωὴν.

Μίαν ἡμέραν τῇ διηγῆθην ἐρωτικὴν τινα ἱστορίαν· τῇ ἐξύμνησα τὴν ἄρρητον εὐδαιμονίαν τοῦ ἔρωτος· τὴν ἀναγέννησιν τῆς ψυχῆς εἰς τὸ λουτρὸν τῆς ἀγάπης· τῇ διηγῆθην τὰς περιπετείας δύο τοιοῦτων εὐτυχῶν. Ἐκείνη ἤκρατο, προσηλωσα ἐπ' ἐμοῦ τοὺς μεγάλους ἀπλανεῖς ὀφθαλμούς της. Εἶτα τῇ περιέγραφα τ' ἀνυπέριθτητα ἐμπόδια ἅτινα ἠγείροντο μεταξύ αὐτῶν. Ἐφ' ὅσον δὲ ἡ διήγησις προὐχώρει, τὸ ἐνδιαφέρον τῆς ἐπετεινετο, τὸ βλέμμα της ἐρωτίζετο. Ὅτε ἤκουσεν ὅτι τὰ φοβερὰ ἐκείνα κωλύματα κατέπεσον ὑπὸ τὴν ὀρμὴν τοῦ ἔρωτός των, ἐξέβαλε στεναγμὸν ἀνακουφίσεως, ὅτε δὲ τῇ περιέγραφα ζωηρῶς, ὅσον ζωηρότερον ἡδυνάμη, τὸν πρῶτον ἐναγκαλισμὸν των μετὰ τοσοῦτον ἀπογορησμὸν, καὶ τὴν ἀπομόνωσίν των εἶτα ἀπὸ τοῦ λοιποῦ κόσμου εἰς θελικὸν ἐξοχικὸν οἰκίσκον ὑπὸ αἰγαλῆματος περιβαλλόμενον, ὅπως λατρευθῶσιν ὑπὸ τὸ λίκνισμα τοῦ εὐώδους φυλλώματός του, ἐν μέσῳ τῆς ἀνθοβολούσης καλλονῆς τῆς φύσεως, ἥτις εἶχε στολισθῆ διὰ τὴν ἐορτάσῃ τὸν ἔρωτά των, ὅπως στολιζέται διὰ τὸν ἔρωτα τῶν πτηνῶν, δύο σιγαλὰ δάκρυα ἔρρευσαν ἐπὶ τῶν ὤψεων παρειῶν της.

— Γιατί κλαῖς Ἀννίκα; τῇ εἶπον μετὰ συγκινήσεως.

— Ἀχ! τί ὄμορφη ποῦ εἶναι ἡ ζωὴ! ἀνεφώνησε μετὰ πόθου ἐκ τῶν μυχιαϊκῶν τῆς καρδίας αὐτῆς ἀνελθόντος.

— Καὶ σὺ γιατί δὲν τὴν χαίρῃσαι, Ἀννίκα, μόνον εἶσαι πάντα λυπημένη;

— Ἐγὼ; εἶπεν ἐκείνη μετὰ πικροῦ μειδιάματος.

— Ναὶ σὺ, Ἀννίκα, σὺ! Ἄκουσε, ἄκουσε, τὰ λόγια ἐνός ποῦ σ' ἀγαπᾷ σάν ἀδελφῇ του.

Γιατί παράτηρες ἔτσι τὸν ἑαυτὸν σου καὶ θέλεις ν' ἀφίσχῃ τῇ

γλυκεῖα ζωὴ καὶ θάφτηκες ποῖν πεθάνης; Καὶ δὲν χαμογελᾷς τ' ἀγριλάκι σου καὶ δὲν τραγοῦδᾷ τὸ στοματάκι σου; Ἀχ! εἶναι ἁμαρτία αὐτὸ ποῦ κάνεις. Θαρρεῖς μοναχὰ τὴν καρδιά σου πῶς βρασανίζεις; τρεῖς ἄλλαις καρδίαις ματώνεις, Ἀννίκα . . .

Κι' ὅλα αὐτὰ γιατί; Γιατί εἶδες ἓνα κακὸ ὄνειρον . . . Καὶ γιὰ αὐτὸ μόνο λυόνεις σάν τὸ κερί, γιὰ αὐτὸ μακραίνεις τὴν ὠμορφιὰ καὶ τὰ νηῶτα σου! . . . Ἄ! ῥίξῃς ἀπὸ πάνω σου τὴν λύπη, Ἀννίκα. Πές: θὰ ζήσω, θὰ χαρῶ τὴ ζωὴν, τὸν ἥλιο ποῦ λάμπει, τὰ λουλούδια ποῦ μοσχοβολοῦν, θ' ἀγαπήσω, θὰ νιώσω φιλιὰ ἀγάπης, θὰ χαιδέψω παιδιάκια ἐς τὴν ἀγκαλιά μου. Ψυχὴ παραδίνει ὁ ἄνθρωπος καὶ πάλι παλεῖ μετ' ὅσον ἀγγελόν του, καὶ σὺ παραδόθηκες ἔτσι μονομιάς ἐς ἓνα ψεύτη Χάρο, πούδες ἓνα βράδυ ἐς τὸν ὕπνο σου; . . .

Ἐφ' ὅσον ὠμίλουν οἱ ὀφθαλμοὶ της ἐξέφραζον πρωτοφανῆ συγκινήσιν ἐπαυξάνουσαν ὀνόνειν.

— Αὐτὸ τὸ ὄνειρο εἶναι ψεύτικο, ἀνεφώνησα μετ' ὀλίγον, καὶ θέλεις νὰ σοῦ τὸ ἀποδείξω; Θέλεις νὰ ἰδῆς τὸ ἀληθινὸ ὀξικό σου; Ἀπόψε εἶναι παραμονὴ τ' Ἀη-Γιαννίου, καὶ βάζουνε τὸν κλήδονα. Μοῦ δίνεις ἓνα σημάδι νὰ σοῦ βάλω; δώσέ μου, Ἀννίκα, δώσέ μου.

Ἡ Ἀννίκα ἐξέβαλε τοῦ παρθενικοῦ της στήθους μικρὸν σταυρὸν ἐκ μαργάρου, ὃν εἶχεν ἀνηρητημένον ἀπὸ τοῦ τραχήλου. ἔκοψε τὸ νῆμα καὶ μοῖ τὸν ἔδωκε. Δὲν μοῖ εἶπε λέξιν, ἀλλὰ δὲν δύνάμει νὰ λησμονῆσῃ τὴν ἔκφρασιν τοῦ βλέμματός της. Τὸ βλέμμα ἐκεῖνο μοῖ ἔλεγε:

— Ἄ! ἀλήθεια πῶς μπορῶ νὰ ζήσω; Νά, εἰς τὰ χεῖρα σου εἶναι ἡ ζωὴ μου. Δὲν θέλω, δὲν θέλω νὰ πεθάνω! Ἀχ! εἶναι τόσο γλυκεῖα ἡ ζωὴ! . . .

Τὸ σχέδιον ἐκεῖνο εἶχον ἐπιφορεῖσιν μετὰ τῆς Ἀνθῆς. Ἐλθόν τὸν σταυρὸν συγκινημένως.

Ὁμοιάζον πρὸς ἱατρὸν ἐτοιμαζόμενον νὰ ἐνεργήσῃ ἐγγχείρησιν ἐπὶ προσφίλοῦς του ὄντος, καὶ αισθανόμενος ἑαυτὸν ἀλλοφρονοῦντα ἐκ τοῦ τρόμου μὴ ἰδῇ αὐτὴν ἀποτυγχάνουσαν.

ΣΤ'.

Εἰς ἀπόστασιν δύο ὥρων ἀπὸ τῆς πόλεως ἔκειτο ἐξαισία τις τοποθεσία.

Εἰς τὸ βάθος τῆς κοιλάδος, ὑπὸ τὴν δροσερὰν σκιάν δρυῶν καὶ

ίτεσῶν, βυάκιον εὐθύμως ἐκελάρυζε, λειπαῖον μὲ τὰς ἀπαλάς θω-
πέας του τοὺς λευκοὺς γάλικας τῆς στενῆς του κοιτῆς, ποὺ μὲν
γοργὸν ῥέον, ποὺ δὲ βραδυποροῦν καὶ παρέκει, ὡσεὶ ἔχον ἀνάγ-
κην μοναξίας, κρυπτόμενον ἐντὸς πυκνῆς συστάδος δένδρων, καὶ
εἶτα πάλιν ἐξερχόμενον, εὐρυνόμενον καὶ ὁμοιον πρὸς τοὺς ποιη-
τάς, οἷτινες ἐξερχόμενοι ἐκ τῆς ὄνειροπολήσεώς των συναντῶσι
τὴν εὐτελεῖν πραγματικότητα, στρέφον μὲ τὸ ὕδωρ του, τὸ ὁποῖον,
ἀντικατῶπριζε τόσα ἄνθη κατὰ τὸν ροῦν του, ἓνα νερόμυλον ἀλέ-
θοντα τὴν σίκαλιν.

Ὁ νερόμυλος ἦτο τοῦ κῦρ Σίμου ὡς καὶ ἡ θελκτικὴ ἐκεί-
νη γωνία τῆς κοιλάδος, αἱ δὲ φωναί, αἰτίνες ἐτάραξαν τὴν σκι-
ερὰν σιγὴν τῆς, καὶ αἱ χεῖρες αἰτίνες ἔδρεπον τὰ ἔα καὶ τὰς
λευκακάνθας τῆς, ἦσαν ἰδικαί μας. Εἶχα προτείνῃ τὴν ἐκδρο-
μὴν ἐκείνην ἀπ' ἐσπέρας, καὶ ἡ Ἀννίκα ἐδέχθη νὰ ἔλθῃ μαζί
μας. Μετὰ τὰς προετοιμασίας, μετὰ τὰς συζητήσεις περὶ φα-
γητῶν καὶ τὰς διαταγὰς τοῦ κῦρ Σίμου περὶ ἵππων, τὴν αὐγὴν,
πρὶν εἰσεῖτι ἀνατεῖλῃ ὁ ἥλιος ἐν ᾧ γαλακτώδης ὁμίγλη ἐκά-
λυπτε τὴν κοιλάδα, ἐφιπποῖ ὅλοι — ἐν τῇ κωμοπόλει δὲν εὐρί-
σκειτο ἄμαξα — ἐξηρχόμεθα τῆς κωμοπόλεως. Ὁ κῦρ Σίμος
καὶ ἐγὼ ἵππεύομεν τοὺς δύο ἵππους του, οἷτινες εἶχον ἐφιππία.

Ἡ θεία μου καὶ αἱ ἐξαδέλφαι μου ἐκάθηοντο ἐπὶ τῶν μισθωθέντων
ἵππων ἀγωγιάτου, ἵππων φερόντων σάγματα, ἐφ' ὧν ἐπεδέθησαν
διπλωμένοι τάπητες. Ὁ φόβος τῶν γυναικῶν ἐκείνων, οἷτινες
τρεῖς τέσσαρας φορὰς μόνον εἰς τὴν ζωὴν των εἶχον ὑπάγῃ ἐφιπ-
ποι εἰς ἀγίασμά τι ἢ πανήγυριν, ἦτο χαριέστατος. Ἐξέβαλλον
φωνὰς τρώμου, ἤνοιγον ἐπτοημένους ὀφθαλμούς, ἔσφιγγον διὰ τῶν
δύο χειρῶν των τὴν στράβην, ὅτε ὁ ἵππος ἐπήδα μικρὸν αὐλά-
κιον, ἢ ὁσάκις τὰ ἐνδύματά των περιεπλέκοντο εἰς κλάδον τινὰ
τῶν στενῶν ἀτραπιῶν.

Ὁ ὑπηρέτης, ὅστις παρηκολούθει σύρων τὴν φέρουσαν τὰς
προμηθείας ἡμίονον, ἄμα εφθάσαμεν ἀποσάξας τοὺς ἵππους ἀπέ-
λυσεν αὐτοὺς εἰς τὸ λειβάδιον ὅπως βοσκήσωσιν. Αἱ γυναῖκες
ἤβελον νὰ περιπατήσωσι διὰ νὰ ξεμουδιάσουν.

— Πᾶμε ὡς τὸ μύλο ;

Ὁ νερόμυλος διεφαινετο μέσῳ τῶν δένδρων. Βαδίζοντες ἐπὶ
τῆς ὑγρας ἀκόμη ἐκ τῆς δρόσου γλότης, παραμερίζοντες διὰ τῶν
χειρῶν μας τοὺς φράσσοντας τὴν ὁδὸν κλάδους, ἤκούομεν τὸν
παφλασμὸν τοῦ πίπτοντος ὕδατος καὶ τὸν κρότον τοῦ τροχοῦ,
ὅστις ἀκαταπαύστως ἐσκόρπιζεν ὕγρους ἀδάμαντας.

Ἐγὼ παρετήρουν συντόμως τὴν Ἀννίκαν ἢ κόπως, τὴν

ὁποῖαν ἡ ἀποθάρρυνσις μετέδιδεν εἰς πᾶσαν αὐτῆς κίνησιν, ἤρρι-
σε κατὰ μικρὸν ἐκλείπουσα ἢ δρόσος ἐκείνη, ὁ ἀρωματώδης ἀήρ,
ὅστις μετὰ τῶν πνευμόνων ἐδρόσειζε καὶ τὴν ψυχὴν, καὶ ἡ ἀμυ-
δρὰ ἴσως ἐλπίς, ἣτις εἶχε γεννηθῆ ἐν αὐτῇ ἀπὸ τῆς γῆς, ἀνε-
ζωογονοῦσαν τὴν νεότητά της. Κατ' ἀρχὰς τῇ προσέφερον ἐγὼ
ἄνθη.

Ὅτε ἤλθεν ἡ ὥρα τοῦ γεύματος, ἐπεστρέψαμεν εἰς τὴν ὠραίαν
θέσιν, ὅπου εἶχομεν ἀφιππεύσει. Ἡ Ἀνθη ἠπλωσεν εὐρὸν τραπε-
ζομάνδουλον ἐπὶ τῆς παχείας γλότης, ἐπ' αὐτῶν παρέθηκε τὸ φα-
γητὸν ἐντὸς ταψίων. Ἐκάμαμε τὸν σταυρὸν μας καὶ ἤρχισαμεν
μὲ ὄρεξιν καὶ ἡ Ἀννίκα ἔτρωγε μὲ διάθεσιν.

— Καὶ ὀλίγο κρασί, Ἀννίκα ;

ἠπλωσε τὰς χεῖράς της καὶ τῇ ἔδωκε τὴν τσότραν μὲ
τὰς πολλὰς γλυφάς, ἣτις ἔκαμε τόσον γλυκὺ κλοῦ κλοῦ ὅτε
τὴν εἶχε τις εἰς τὸ στόμα· τὸ καλῶδες τῆς ἦτο τὴν ὥραν ἐκεί-
νην δροσερώτατον, διότι ὁ κῦρ Σίμος, προνοητικὸς ἐν πᾶσι, τὴν
εἶχε τοποθετήσῃ ἀσφαλῶς εἰς ἄκραν τινὰ τοῦ βυακίου οὔτινος τὸ
κρυσταλλώδες ρεῦμα μετέδωκε ψυχρότητα πάγου εἰς τὸν ἐξαι-
ρετον οἶνον.

Διὰ μέσου τῶν κλάδων ὀρχήστρα ἀοράτων μουσικῶν ἔπαιζε
πρὸς τιμὴν μας τὰ μελωδικώτερα τεμάχιά της. Ὁ κῦρ Σίμος
μετὰ τὸ γεῦμα βαρεῖαν αἰσθανόμενος τὴν κεφαλὴν κατεκλίθη ὑπὸ
τὴν σκιάν πεύκης, ἣτις τὸν ἐνανούριζε μὲ τὴν θαλασσοῶδη βοήν
της, ἂν καὶ μετὰ τὸ γεῦμα δὲν εἶχεν ἀνάγκην βυκαλιήματος
ὁ κῦρ Σίμος διὰ ν' ἀναπαυθῆ.

Ἡ θεία μου, αἱ ἐξαδέλφαι μου καὶ ἐγὼ ἀπεσύρθημεν ὑπὸ πυ-
κνὴν συστάδα λεπτοκαρυῶν. Δένδρα, δένδρα πανταχοῦ ἐφ' ὅσον
ἐξετείνετο τὸ βλέμμα· διὰ μέσου ἐξαιθήρας, δι' ἧς διήρχετο ὁ
ἥλιος σκορπίζων χρυσὴν κόκιν, ἐφαίνετο ὁ βυθυκίανος οὐρανός·
δι' ὁπῆς τινος τοῦ θροσούντος φυλλώματος διεκρίνοντο ἄμπελοι
ἀναρριχώμενοι μακρὰν τοὺς λόφους, λωρίδες κίτρινοι θερισμένων
ἀγρῶν, δρόμοι κονιοσκεπεῖς κατὰλευκοί. Πλησίον ἡμῶν λάλος πη-
γὴ ἐρράντιζε τὴν γλότην μὲ ἀργυρόχρους ψεκάδας.

Ἀληθῆς μεταμόρφωσις εἶχεν ἐπέλθῃ εἰς τὴν Ἀννίκαν. Προ-
ήρχετο ἐκ τῆς φύσεως ; προήρχετο ἐκ τοῦ οἴνου ; Ἐμειδία, ἦτο
εὐθυμος, ἐστόλιζε τὴν ἐβενώδη κόμην της μὲ ἄνθη· καὶ ἡ εὐ-
θυμία ἐκείνη τὴν ἐκόσμηε ὡς δι' ἄλλου ἄνθους καὶ εἶχον ἐνώπιόν
μου μίαν Ἀννίκαν περικαλλιστέραν τῆς τεβλιμμένης, ἀνακτήσα-
σαν τὸ θελγητρον τῆς παιδρᾶς αὐτῆς φύσεως. Ἠρχίσε νὰ τρα-
γοδῆ :

Λαρὰν χαρὰν χαρῆι
 Καιρὸν μὴν καρτερῆτε
 Γιατ' ὁ καιρὸς διαβαίνει,
 Καὶ δὲν γυρίζει πλεῖά!

Ἡ θεία μου καὶ ἡ Ἀνθή τὴν παρετήρουν μὲ ὀφθαλμούς πλήρεις εὐφροσύνης ἐκπλήξεως.

Ναί, ἡ Ἀννίκα εἶχε γείνη ἄλλη ὄλος ἐκεῖνος ὁ καταπραΐνος ὀρίζων παρεπιθέτο μεταξύ αὐτῆς καὶ τῆς φοβερᾶς ὀπτασίας, ἣτις τὴν κατεδίωκε νυθημερόν· αἱ συστάδες ἐκεῖναι τῶν δένδρων ἐξέτεινον πρὸ αὐτῆς τὸ πυκνὸν τῶν φύλλωμά καὶ ἀπέκρυπτον τὸν φοβερὸν Χάρον!

Ζ'.

Ἐπιστρέψαμεν πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου διὰ νὰ προφθάσωμεν τὸν κλήδονα.

Ἀφ' οὗ ἀνεπαυθήμεν ὀλίγον καὶ ἐπλύθημεν, μετέβημεν περὶ τὴν ἕκτην ὥραν εἰς γειτονικὴν οἰκίαν, καὶ διὰ τῆς κύλης, πλήρους καὶ ταύτης βαρελλίων καὶ κάδων, εἰσλήθωμεν εἰς μικρὸν κήπον, οὗ τὸ ἡμισυ μέρος, ἔσκεπε κληματάρια· παρὰ τοὺς τοίχους ἦσαν παρατεταγμένα γάστρα βασιλικῶ, μαντζουράνια, γαρουφαλέα· ὁ σκιερός καὶ σιωπηλὸς ἐκεῖνος κήπος, εἰς ὃν αἱ κραυγαὶ τῶν ὀδῶν ἔφθανον ὡς συγκεχυμένος ψίθυρος, εἶχε τὸ μυστηριώδες, τὸ ἀρμύζον εἰς μαντεῖον τύχης.

Ἦσαν ἤδη ἐκεῖ αἱ νεάνιδες τῆς γειτονίας, καὶ τινες νέοι ἀδελφοὶ αὐτοῦ καθήμενοι ἐπὶ скаμνίων.

— Καλησπέρα σας!

— Καλὴ σας ἑσπέρα, ἀπήντησε χορὸς γυναικείων καὶ ἀνδρῶν φωνῶν καὶ ἐκαθήσαμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὸν κύκλον.

Ἐγὼ κατεισχάμην ὑπὸ σφοδαρᾶ ἀνησυχίας. Εἶνε ἀληθές ὅτι μετὰ τῆς Ἀνθῆς ἐλάβομεν ὅλα τὰ μέτρα· εἶχεν αὐτὴ συνεννοηθῆ μεθ' ὅλων τῶν νεανίδων νὰ μὴ εἰπωσι τίποτε θλιβερόν, νὰ μὴ ἀναφέρωσι τὸ ὄνομα τοῦ θανάτου. Δὲν ἠβελήσαμεν νὰ ἐμπιστευθῶμεν ἀπλῶς εἰς τὴν Μαῖραν. Ὁμοιάζομεν μὲ τ' ἀδελφικὰ ἐκεῖνα τοῦ δημοτικοῦ ἄσματος, τὰ ὅποια κυνηγοῦσι τὸν Χάρον διὰ ν' ἀρπάσωσι τὴν ἀδελφὴν τῶν ἀπὸ τῶν χειρῶν του. Δὲν ἐπε-

τρέπετο ὁ δόλος κατὰ τοῦ Χάρου ὅστις εἶναι τόσον πονηρός, ὅστις εἰς εὐρείας τόσα κλεψίποτα τῆ ματα διὰ νὰ ἀρπάξῃ τὰς ψυχάς;

Ἐν τούτοις ἤμην λίαν ἀνήσυχος.

Ἐκ τῆς μορφῆς τῆς Ἀννίκας μετὰ τῆς δρόσου τῆς ἐξοχῆς συναπῆλθε καὶ ἡ εὐθυμία. Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἀντικατώπερον νῦν τὴν μελαγχολικὴν σκιάν τοῦ κήπου. Ἐγὼ ὅπως ἐπασχολῆσω τὸ πνεῦμά μου περισκόπουν τοὺς περιεκθημένους. Οἱ νέοι ἐξουισμένοι, στορημένοι ἔχοντες τὸν μύστακα, τινὲς ἐκκοκκίζοντες σε ντε φένια κομπολόγια καὶ ἄλλοι καπνίζοντες ἀπὸ πίπας ἐξ ἠλέκτρον, ἔχοντες τὸ ἰταμῶς εἰλικρινῆς καὶ τραχέως ἀνδρῶν ἐπὶ τῆς μορφῆς, συνδιελεγοντο ῥίπτοντες ἐνίστοι λαθραῖα βλέμματα ἐπὶ τῶν νεανίδων. Αὐταὶ ζωηρῶν χρωμάτων ἐσθῆτας φοῦσαι καὶ πόλλας διὰ μαύρων χανδρῶν κεντημένας, ἔφερον χροσᾶ ἐνώτια καὶ δακτυλίδια, αἱ δὲ πλουσιώτεροι καὶ ὄμοιους μαργαριτῶν ἐπὶ τοῦ στήθους. Μία δύο ἔφερον ψιμυῦθιον, δίδον γαλακτωδῆς τὴ καὶ ὑποκύανον εἰς τὸ πρόσωπον. Πᾶσαι ἦσαν ἀνευ χειροκτίων, δεικνύουσαι χεῖρας φερούσας ἴγνη τραχέων οἰκιακῶν ἐργασιῶν. Εἶχον τὴν θαψίλειαν τῆς σαρκὸς χωροικῶν, ροδόχρους τὰς παρειάς, κεράσινα τὰ χεῖλη, καὶ ἐπὶ τῆς φρυσιονωμίας τὴ τὸ ἀνατολικόν, τὴ τὸ νοτιοῦς χανουμισσῶν ἐν τῷ βλέμματι.

Μετὰ τὸ γλυκὸν καὶ τὸν καφέν, ἅτινα ἔφερον ἐπὶ ὠσειδοῦς ροδόχρου δίσκου ἢ θυγάτηρ τῆς οἰκοδοσποίνης, ἐκόμισε πλήθυνον δοχεῖον ὕδατος, εὐρύστομον, κεκαλυμμένον διὰ μανδηλίου, καὶ διὰ μικροῦ κλειθροῦ κεκλεισμένον. Εἶχε δὲ πληρώσει αὐτὸ ὕδατος τὴν προτεραιάν ἐκ τῆς βροχῆς, ἐν ᾗ ἄλλαι νεάνιδες διὰ παντοίων φράσεων προσεπάθουν νὰ ἐξερεθίσωσιν αὐτήν, ν' ἀποσπάσωσι μίαν λέξιν ἐκ τοῦ στόματός της· ἀλλ' ἐκεῖνη εἶχεν ἀντιστῆ γενναίως εἰς τὸν πειρασμὸν διότι «τὸ νερὸ τοῦ κλήδονα πρέπει νὰνε ἀμίλητος εἰδεμὴ δὲν ἔχει δύναμι.»

Ἐπειτα εἶχεν ἀρχίσῃ ἡ περισυλλογὴ ῥιζικῶν ἐκ τῶν κορῶν τῆς γειτονίας, ἐνωτίων, ψελλίων, δακτυλίων, καρφίδων, νομισμάτων, ἅτινα πάντα ἐρρίφθησαν εἰς τὸ ἀμίλητο νερό· τὸ δὲ κανάτι τοῦ κλήδονα καλυφθέν, κλειδωθὲν ἐξετέθη τὴν νύκτα εἰς τὸ ὑπαίθρον, ὅπου βεβαίως θὰ τὸ ἐπισκεφθῆσαν αἱ Μαῖρα....

Τὸ δοχεῖον κατετέθη ἐν τῷ μέσῳ καὶ ἠνοίσθη.

— Ἐλα, Λενιώ.

Κοράσιον δεκαετές, ἐπλησίασε κατακόκκινον, ἐκάθησεν ὀκλαδὸν εἰς τὸ μέσον καὶ ἀνασκουμπωθὲν ἔθηκε τὴν χεῖρά του ἐντὸς τοῦ δοχείου.

Εἶχεν ἔλθῃ ἡ ἐπίσημος στιγμὴ· αἱ συνδιαλέξεις ἔπαυσαν διὰ

μιάς σοβαρότης διεχύθη ἐπὶ πάντων τῶν προσώπων· τὰ βλέμματα προσηλώθησαν μετ' ἀνησύχου τινὸς προσδοκίας εἰς τὸ πῆλινον δοχεῖον.

Ἦρχιζεν ὁ Κλήδονας.

Με ποῖον ῥήγος, με ποῖον καρδιοκτύπι ἀναμένουσιν αἱ ἀφελεῖς κόραι τῶν ἐπαρχιῶν τὸν χρησμὸν τῆς Μοίρας, ὅστις, ὡς ὁ τῆς Πυθίας τὸ πάλαι, ἐκφέρεται ὑπὸ ποιητικῆν καὶ αἰνιγματώδη μορφήν στίχων. Εἰς τὴν ἐρώτησιν τῆς καρδίας των περὶ τῶν κρυφίων παρθενικῶν των ὀνείρων ὁ Κλήδονας θὰ δώσῃ τὴν ἀπάντησιν, ὁ Κλήδονας θὰ φέρῃ στέφανον γάμου, φαίδρους γέλωτας εὐτυχίας, ἢ δάκρυα ἐν τῇ βίγηλῇ μοναξίᾳ, ἐν ἣ πάντα θὰ ἐξαυτισθῶσιν ἀνωφελῶς, ἢ καὶ νεκρικὰς λαμπάδας φωτιζούσας φερετρόν τι...

Νεάνις, εἰς τὸ ἀνείθετον ἡμῶν ἄκρον καθημένη ἀφ' ἧς μετὰ μικρὰν συζήτησιν ἀπεφασίσθη ν' ἀρχίσῃ ἡ ἀπαγγελία τῶν διστίχων, ἐπιθύρισε χαμαὶ νεύουσα τοὺς ὀφθαλμούς :

*Ὅταν σ' ἐγέννη ἡ μάνα σου, ἔλα τὰ δένδρ' ἀρθοῦσαν
Καὶ τὰ πουλάκια ἔς τῆς φωλιαῖς ἐγλυκοκελαδοῦσαν.*

Τὸ κοράσιον ἐξέβαλε τοῦ δοχείου καρφίδα ἀνήκουσαν εἰς κόρην, εἰς τὴν ἀληθῆ καλλονὴν τῆς ὁποίας προσφωῶς ἤρμαζον οἱ στίχοι.

Μετὰ τὴν πρώτην ἄλλη ἐξηκολούθησε, μετὰ πλείονος θάρρους.

*Τρέμει τὸ ψάρι ἔς τὸν ψαριῖ, τ' ἀρνὶ ἔς τὸ μακελλάρι
Τρέμει κ' ἐμὲ ἡ καρδοῦλά μου γιὰ κειὸ τὸ παλληκάρι.*

Τὸ κοράσιον ἐξέβαλεν ἀργυροῦν κλειδίον ὠρολογίου.

Ἡ τὸ δίστιχον εἰπούσα νεάνις ἐγένετο διὰ μιᾶς περιπόρφυρος· ψιθυρισμοὶ ἠκουσθησαν καὶ πονηρὰ βλέμματα ἀντηλλάγησαν μεταξὺ τῶν νεανίδων· τὸ κλειδίον ἀνῆκεν εἰς τινα τῶν περιουρισκομένων, δι' ὃν ἦτο γνωστὸν ὅτι ἐπὶ ὄν ἐι τὸ δὲ ὄν τῆς νέας.

Καὶ ἐξηκολούθουν οὕτω τὰ δίστιχα με μονότονον καὶ ψαλμῶδη φωνήν, καὶ ἀπὸ τοῦ βάθους τοῦ δοχείου ἐξήρχοντο ὑποσχέσεις, στόνοι ἔρωτος, ἐλπίδες καὶ ἐπὶ τῶν μορφῶν διήρχοντο ἀστραπαὶ χαρᾶς, νέφη ἀποθαρρύνσεως, σικαὶ ἀμφιβολίας, ὅτε ἡ προφητεία ἦτο ἀόριστος.

Ἄλλ' ἐγὼ ὅλην μου τὴν προσοχὴν εἶχον προσηλώσει εἰς τὴν Ἄννικαν. Ἐφ' ὅσον ἐπλησίαζεν ἡ κρίσιμος στιγμή, οἱ μεγάλοι τῆς ὀφθαλμοὶ παρετήρουν ἀνωτῶς τὸ δοχεῖον καὶ διεστέλλοντο ὡσεὶ

ἤθελον νὰ εἰσδύσωσιν εἰς τὸ βάθος αὐτοῦ, νὰ βολιδοσκοπήσωσι τὴν ἀπόφασιν τῆς Μοίρας· ἡ ἀγωνιώδης προσδοκία ἀνύψου τὰς ὄφρυς τῆς πρὸς τὸ κέντρον τοῦ μετώπου, πτύσσουσα αὐτὸ διὰ βυτίδων· ἡ ἀναπνοὴ τῆς ἤτο βραδεία καὶ ἀσθενής· λησμονοῦσα νὰ ἀναπνεύσῃ, ὡς συμβαίνει ὅταν ἔχωμεν σφόδρα τεταμένην τὴν προσοχὴν μας εἰς τι, ἀνεκουφίζετο αἴφνης διὰ βιαίας ἐκπνοῆς ὁμοιαζούσης πρὸς βαθὺν ἀναστεναγμὸν, ἐξ οὗ ἀνεπᾶλλετο τὸ ὄρατιν τῆς στήθος.

*Καλότυχη ποῦ εἶν' ἡ ρηά, ποῦ ἔχει τὴν ὑγεία της
Καὶ καρ ἐράει κ' ἐνα ρηὸ ρᾶρθῆ ἔς τὴν ἀγκαλιά της.*

— Ἐνας σταυρός ! εἶπε τὸ κοράσιον.

Ἡ Ἄννικα ἀνετινάχθη· ἐγὼ ὤρμησα πρὸς τὸ δοχεῖον· οἱ ἄλλοι μᾶς παρετήρουν ἀμυδρῶς μόνον ἐννοοῦντες ὅποσον δρᾶμα ζωῆς καὶ θανάτου διεδραματιζέτο πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν των.

Ἄν τὸ ριζικὸ τοῦ κλήδονα ἀπεκάλει καλότυχην τὴν Ἄννικαν καὶ ὑπισχνεῖτο εἰς αὐτὴν τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ γάμου, ἄρα τὸ θνερον τοῦ τριήμερου ἦτο ψευδές, ἄλλην θύραν ἔπρεπε νὰ κρούσῃ ὁ Χάρος !

Ὁ σταυρός ἦτο ὀστείνιος ἐξ ἐκείνων τοὺς ὁποίους γλύφουν οἱ καλόγηροι τοῦ Ἁγίου ὄρους, καὶ ἀνῆκεν εἰς εὐτραφεῆ καὶ χυδαῖαν γειτόνισσαν.

Ἐπέστρεψα εἰς τὴν θέσιν μου.

*Ἄπ' τὴ φωτιά τοῦ ἔρωτα ὅποια καὶ δὲν γειαίρει,
Καὶ ἄν γιάνη καὶ κάμμιὰ φορὰ πάλι σιδάδι μένει.*

Τὸ κοράσιον ἐξέβαλε τὸ δακτυλίδιον τῆς Ἄνθης.

— Μπᾶ ! τῇ εἶπεν ἡ φιλομειδῆς γείτων τῆς γελῶσα· Σ' ἔκαψεν ὁ ἔρωτας, Ἄνθῃ ;

— Ποίος ἔξερι ! ἀπήντησεν αὐτὴ καὶ ἔστρεψε πάλιν τὸ ἀνήσυγον βλέμμα τῆς εἰς τὴν ἀδελφὴν τῆς.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἰσῆλθεν ὑψηλὴ τις γεροντοκόρη, δύσκαμπος, ἐνδεδυμένη μετ' ἀξιώσεων νεότητος, φέρουσα ἐπὶ τῆς εἰσῆτος τὸ ῥόδινον χρῶμα, ὅπερ πρὸ πολλοῦ εἶχε φύγη ἐκ τῆς μορφῆς τῆς. Ἐκάθησε πλησίον ἡμῶν, ὅπου ἔμενε κενὸν ἐν σκαμνῶν. Ἦτο ὀστεώδης, με μακρὰς λιποσάρκους χεῖρας, ὀφθαλμοὺς τῶν ὁποίων τὸ βλέμμα ἦτο σκληρὸν ὡς γάλυψ· οἱ μῦς τοῦ προσώπου τῆς διετήρουν ἐκφρασιν πείσματος καὶ κακηντρεγείας.

Ἡ Ἀνθή ἐμόρφασεν ἅμα τὴν εἶδε· δὲν τὴν περιέμενε, οὐδὲ εἶχε συνεννοηθῆ μαζὶ τῆς περὶ τῶν διστίχων, ἄλλως ἢ το ἰκανή νὰ πράξῃ τὸ ἐναντίον τοῦ ὅ,τι θὰ τὴν παρεκάλουν.

Ἡ Ἀννίκα ὅτε ἦλθεν ἡ σειρά τῆς εἶπε διὰ τρεμούσσης φωνῆς:

*Ἐγὼ κι ἄν παίζω κι ἄν γελῶ καὶ δὴ καρδιαῖς ἄν ἔχω,
Ἡ μία παίζει καὶ γελᾷ κ' ἡ ἄλλη ξέρει τί ἔχω.*

— Ἡ ἀγάδα σου τώρα Φεβρωνία ! . . .

Καὶ ἡ γεροντοκόρη ταλαντεύουσα ἐπὶ τοῦ μακροῦ λαιμοῦ τῆν κεφαλὴν τῆς εἶπε :

*Ἐγὼ τῆς γῆς κορμὶ χρωστῶ τοῦ χάρον τὴν ψυχὴ μου,
Πολλὰς μαράδες ἐκλάσαν ἄς κλάψῃ κ' ἡ δική μου.*

Καὶ ἐκ τοῦ βυθοῦ τοῦ δοχείου ἐξῆλθεν ὁ ἐκ μαργάρου σταυρὸς τῆς Ἀννίκας !

Ἡ ἐπακολούθησα σκηνὴ δὲν περιγράφεται. Ἀντηλλάξαμεν ἀστραπιαῖον βλέμμα ὀδύνης μὲ τὴν Ἀννίκα. Θανάσιμος ὄγκρος τῆς εἶχε διαχυθῆ ἐπὶ τῆς μορφῆς τῆς, Ἀναρρίψασα εἰς τὰ ὀπίσω τὴν κεφαλὴν ἐξέβαλε γόους πνιγμένους εἰς τὸν λάρυγγά τῆς.

Ἔ! τί σπαρακτικὴ ἦτο ἡ ἐπιστροφή ἐκείνη εἰς τὸν οἶκον διὰ τῶν σχολιῶν ἀγυῶν, τὰς ἵστας ἐπλήρου ἦδη τὸ λυκόφως τῆς ἑσπέρας ! Τὸ λιγερόν σώμα τῆς Ἀννίκας πῶς ἐκούραζε τοὺς βραχίονάς της, γινόμενον αἴφνης βαρῦ, ὥστε ἦτο μολυβδὸς ἡ ἐν αὐτῇ ἀπελπισία ! . . .

Ὁ Χάρος ! πάλιν ὁ Χάρος ! ἡ δυστυχὴς κόρη ἐθεβαίνωθη πλέον ὅτι ἦτον ἀνεκκλήτως πλέον καταδικασμένη εἰς θάνατον !

. . . Μετὰ τὴν πρώτην ἀπόφασίν τῆς ἡ Μοῖρα ἐξέδωκε καὶ δευτέραν. Ἰδοὺ λοιπὸν ὅτι δὲν ἐφεύδετο τὸ ὄνειρον τοῦ Τρίμερου ! Τετέλεσται ! ἐγρωστέτε τὸ κορμὶ τῆς εἰς τὴν γῆν, ἐχρεώστε τὴν ψυχὴν τῆς εἰς τὸν Χάρον, καὶ οἱ δανεισταὶ ἀπῆτουν νὰ πληρωθῶσι !

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἐγκατέλιπε πλέον ἐαυτὴν ὀλοσχερῶς, ὡς παραδίδεται ὁ ναυτῆς μ' ἐκλελυμένους βραχίονας, μὲ στόμα πλῆρες θαλάσσης, εἰς τ' ἄγρια κύματα, μόνην συναίσθησιν ἔχων, εἰς τὴν ἐσγᾶτην ἐκείνην στιγμήν, ὅτι εἶναι ἐγκαταλειμμένος ὑπὸ πάντων, ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἐαυτοῦ του !

Ἰδιόφθορος πλέον περὶ τοῦ κόσμου· ἡ μόνη μέριμνά τῆς συν-

εκεντρόθη εἰς τὴν ψυχὴν τῆς. Ἐκέντα παραπετάσματα διὰ ν' ἀναρτηθῶσιν, ὡς συνειθίζουσιν ἐκεῖ, πρὸ τῶν εἰκόνων τῆς ἐκκλησίας. Ἐκάστην Κυριακὴν καὶ ἐορτὴν ἔσπελλεν ἄρτους καὶ ἀγιοκίρια εἰς τὴν ἐκκλησίαν διὰ νὰ τὴν μνημονεύῃ ὁ παπᾶς· ἐκίμενε ἐλεημοσύνας διὰ ν' ἀκούῃ συχώρια.

Ἐἶχε φορέσῃ μαῦρα, οἶονε φέρουσα τὸ πένθος τοῦ ἰδίου τῆς θανάτου· τὸ πένθος ἐπηρέησεν ἡ μακρὰ μέλαινα κόμη τῆς, ἡ ἴτις ἀντὶ νὰ λύεται ὑπὸ φρισσόντων ἐξ ἔρωτος δακτύλων, ἐκάλυπτεν αὐτὴν ὡς μέλας πέπλος, τώρα ὅτε ἄφινεν αὐτὴν γυτὴν.

Ἐκλειδώνετο εἰς τὸ δωμάτιόν τῆς καὶ ἐκάθητο μόνη, ὥρας ὀλοκλήρους, ἄνευ λόγου· ἡ ταλαίπωρος μήτηρ τῆς, ἡ Ἀνθή, τὴν παρεκάλουν, μὲ ἐκφορᾶσαι περιπαθεστάτας, ν' ἀνοίξῃ. Καὶ ὅτε ἤκουε τοὺς ὀλολυγμούς τῆς, τοὺς ὁποίους ἐξέγυρνε ἐν τῇ σκοτίᾳ, παρεδίδοντο εἰς παραφορὰν ὀδύνης, συμπλέκουσαι τὰς χεῖρας, ἀποσπῶσαι αὐτὰς βίαιως, ἀνοίγουσαι τοὺς βραχίονας καὶ πλῆττουσαι διὰ τῶν παλαμῶν ἀπελπιστικῶς τὰ γόνατα.

Μόνος ὁ κύρ Σῆμος ἐφαίνετο ἀτάραχος.

Ἄλλ' ὁ ἄνθρωπος οὗτος, παρ' ὃ ἡ φυσικὴ ζωὴ ἀπεκοίμιζε τὴν ἠθικὴν, τοῦ ὁποίου τοῦ πνεύμα, καὶ κατ' αὐτὰς τὰς στιγμὰς τῆς ἀναπαύσεως μετὰ τὸν βαρὺν μόγθον τῆς ἡμέρας, ἔτρεχεν εἰς τοὺς ἀγρούς καὶ εἰς τὸ πέλαγος, εἰς τὰς θυμῶνας τῶν σταγῶν, καὶ εἰς τὴν κλαδευομένην ἀμπελον, καὶ εἰς τὰ κεραμουργεῖά του, καὶ εἰς τὰ πλοῖά του τ' ἀποπλέοντα, καὶ εἰς τὰ πλοῖά του τὰ ἐργόμενα, καὶ εἰς τὰ ποιμνιά του, καὶ εἰς τοὺς ἐργάτας του, καὶ εἰς τοὺς λογαριασμούς του, ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὁ ἀπὼν ἐκ τῆς οἰκίας καὶ ὅτε ἦτο ἐν αὐτῇ, εἰς τοῦ ὁποίου τὸ ἀενάτως ἐν δράσει πνεῦμα δὲν προσφεύετο ἡ ἠθικὴ λύπη ὡς εἰς τὸν ἀκαταπαύστως κινούμενον τροχὸν δὲν προσφεύεται ἡ σκωρία, ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ὁ ἐξωτερικῶς ἄπνοος, ὡς μοὶ τὸν εἶχε χαρκατηρίσῃ ἡ κόρη του, ἡμέραν τινά, καθ' ἣν εἴμεθα μόνοι, μοὶ εἶπε μετὰ τόνου ἀποθαρρύνσεως τὸν ὁποῖον οὐδέποτε θὰ λημονήσω :

— Δὲν εἶμαι τίποτε ! τίποτε !

Ἐγὼ τὸν παρετήρουν ἐκπληκτος μὴ ἐνοῶν.

— Θαρροῦσα πῶς ἤμουν κάτι τι, ἐξηκολούθησε, γιατί ἔβλεπα νᾶνα ἐς τὴν προσταγὴ μου τόσοι ἄνθρωποι, στεργὰ καὶ θάλασσα. Τύχη ! τί θὰ πῆ τύχη ! ἔλεγα· ἡ τύχη εἶνε ξένη θέλησι γιὰ κείνους ποῦ δὲν ἔχουν δική τους. Ἐγὼ κάνω πάντα ὅ,τι θέλω· Καὶ τώρα . . . τώρα μοῦ φεύγει μέσα ἀπὸ τὰ χεῖρια μου ἡ

κόρη μου, ἡ Ἀννίκα μου καὶ δὲν μπορῶ νὰ τὴν κρατήσω! Ἄ! εἶμαι τίποτε! τίποτε! τίποτε! . . .

Καὶ ὑπὸ τὴν βιαιάν κίνησιν τῆς χειρὸς, ἣτις ἐξέφραζεν ἀγανάκτησιν, καὶ ὑπὸ τὸν τόνον ἐκεῖνον τῆς περιφρονήσεως, ἐν ἀπηύθυνε πρὸς ἑαυτὸν ὁ ἰσχυρὸς ἐκεῖνος ἀνὴρ, ἐμάντευον τὴν φοβερὰν ἀπελπισίαν ἣτις κατεβίβρωσε τὴν καρδίαν του. Ὁ δυστυχὴς κύρ Σίμος τί τὰ ἤθελε τώρα τὰ πλοῖά του, καὶ τὰ ποιμνιά του, καὶ τὰς γαίτας του, καὶ τὰς λίρας του ἀπ' οὗ ἔχανε τὴν Ἀννίκα του! . . .

Μετὰ μίαν ἐβδομάδα ἀνεχώρησα.

ΗΉ

Τὸν ἐπόμενον Σεπτέμβριον, ἐρχόμενος εἰς Ἀθήνας, διήλθον τῆς κωμοπόλεως διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου, ὅπερ ἀπὸ τινων μηνῶν ἤρχισε προσορμιζόμενον εἰς αὐτήν. Μαθὼν ὅτι ἔμελλε νὰ μείνῃ ὧρας τινὰς ἐκεῖ ὅπως παραλάβῃ φορτίον οἴνου καὶ κουκουλιῶν, ἀπέβη εἰς τὴν ξηράν.

Ἦτο πρωτὸ καὶ εὖρον τὸν κύρ Σίμον ἐν τῷ καφενεῷ καπνίζοντα τὸν ναργιλέν του· ἐφόρει μέλαιναν ἐνδυμασίαν, καὶ γιπῶνα ἐπιμέλανα, ὃ δὲ πῖλος αὐτοῦ ὅλος ἐκαλύπτετο ὑπὸ μέλανος τουλιού· εἶχεν ἀφίσχῃ τὸ γένειόν του, ὅπερ μὲ τὸ ψαρόν του χρωμα μετέδιδεν ἔκφρασιν ἐσχάτης κοπώσεως εἰς τὴν ἰσχυρανθεῖσαν μορφήν του.

Μοὶ ἔτεινε τὴν χεῖρα ἐν σιγῇ.

— Τῶμαθες; μοὶ εἶπε δι' ἀσθενοῦς φωνῆς.

— Ζωὴ σὲ λόγου σας! ἀπήντησα μὲ ὑγροὺς τοὺς ὀφθαλμοὺς.

Ὁ ἀτυχὴς γέρον ἐξέβαλε τὸ εὐρὸ μαῦρον μανθλήγιόν του καὶ ἀπέμαξε δύο δάκρυα.

Ὅτε ἀνέβην ἐπάνω εἰς τὴν οἰκίαν, ἡ θεία μου καὶ ἡ Ἀνθή, ὤρμησαν καὶ μ' ἐνηγκαλίσθησαν γοερῶς ὀλοφυρόμεναι, σπασμοδικῶς σφίγγουσαι μὲ.

Ἐθρόνουν μὲ ἀνανεωθεῖσαν λύπην τὴν δυστυχῇ Ἀννίκαν. . .

— Τὴ χάσαμε! τὴ χάσαμε! ὠλόλυξεν ἀλλόφρων ἡ θεία μου.

Ἀμφοτέραι ἐφόρου πένθος, ἀλλ' οὐχὶ τὸ φιλάρεσκον ἐκεῖνο πένθος τῶν πόλεων, τὸ μεριμνῶν καὶ περὶ κομψότητος, ἐφόρου πένθος σκαιόν, μαρτυροῦν τελείαν ἐγκατάλειψιν ἑαυτῶν, ἄγριον πένθος καὶ ἀπελπί.

Ἡ θεία μου μὲ ὀφθαλμοὺς ἐρυθροὺς ἐκ δακρῶν πνιγομένη ὑπὸ λυγρῶν μοὶ εἶπε:

— Τὸ γραφτὸ δὲν ξεγράφεται, παιδί μου. Μὰς ἔλεγες πῶς ἤτανε φέμμα. Νά, ποῦ βγήκε ἀλήθεια· ἀν ἤτανε φέμμα τὸ ὄνειρο τοῦ Τρίμερου καὶ ὁ κληδονας, δὲν θὰ τὰ πίστευε τόσος κόσμος ἀπὸ παποῦ ὡς ἐγγόνι, ἀπ' τὰ παλιὰ τὰ χρόνια ἴσα μὲ τὰ δικὰ μας. . . Τὸ γραφτὸ δὲν ξεγράφεται. . . Μία μέρα μοῦ λέγει ἡ Ἀννίκα μου: Μητέρα! δὲν εἶμαι καλά, κ' ἔπεσε ἐστὸ στρώμα. Ἦθε ὁ γιατρός καὶ μὰς εἶπε πῶς ἤτανε εὖφος. Ἡ ζέστη τὴν ἔψηνε νύκτα μέρα. Δὲν γινώριζε κανέναν, οὔτε μὲνα τὴν μανουλά της. . . Παραμιλοῦσε, τὸ παιδάκι μου, κ' ὅλο μὲ τὸν Χάρο εἶχε νὰ κάμῃ. Μὲς ἐστὴ ζάλη της τὸν ἔβλεπε πῶς ἤρχονταν νὰ τὴν ἀρπάξῃ, καὶ πάλευε νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τὰ χέρια του. Καὶ μὲς ἐστὸ στρώμα δέρονταν, σπασαροῦσε σὰν νάνοιως τὸ γόνατο τοῦ Χάρου πάνω ἐπὶ στήθια της, κ' ἔπλεε ἐτὸν ἰδρωτα, κ' ἐφώναζε λαχανιασμένη, μὲ ἀγῶνα: Ἄσε με! Ἄσε με! Καὶ μὲ μίαν τινάζονταν πάνω ἄγρια, ἀντιωμένη καὶ τὸν ζέσχιζε μὲ τὰ νύχια της, καὶ τὸν ζέσχιζε μὲ τὰ δόντια της, καὶ τοῦ φώναζε: Φύγε! φύγε! Κ' ἐμὰς οὔτε μὰς ἔβλεπε μὲ τ' ἀνοικτὰ τὰ μάτια της, οὔτε μὰς ἄκουε, σὰν νὰ ζοῦσε πλεῖα σ' ἄλλον κόσμον κ' ὄχι ἐστὸ δικὸ μας. . . ! Μιὰ νύκτα ποῦ εἶχε πολλή, πολλή ζάλη, ἐπίασε τὸ κεφάλι της μὲ τὰ δύο της χέρια καὶ ἔθανε μὲ πόνο τὰ ξεφωνητά: Πονῶ! πονῶ! μὴ μὲ τραβᾷς ἔτσι ἀπ' τὰ μαλλιά! Τὸ πρωτὸ ὁ γιατρός διέταξε νὰ τῆς κόψουμε τὰ μαλλιά γιὰ νὰ τῆς βάνουμε πάγο ἐπὶ κεφάλι καὶ τὸ ψαλίδι τ' ἀλύπητο ἔκοψε τὰς ἐλόμαυρας καὶ βαρειὰς πλεξούδας! . . . Τὴν ἄλλη μέρα, ἅμα ἔπεσε ἡ θέρμη καὶ καθάρισε τὸ μάτι της, καὶ βρέθηκε πάλι ἐπὶ τὸ δικὸ μας κόσμο, ἔβαλε τὸ χέρι της ἐπὶ τὸ κεφάλι της καὶ δὲν βρήκε τὰ μαλλιά της! . . . Καὶ εἶπε μὲ φωνὴ βγαλμένη μέσα ἀπ' τὰ φυλλοκαρδιά της:

— Τράβα, τράβα μοῦ τὰ ξεφρίζωσεν ὁ ἄποιος!

Ἦστερ' ἀπὸ λίγαις μέραις, ξεψύχησε σὰν πουλάκι ἐτὴν ἀγκυλιά μου! . . .

Τὴν κατέλαβε νέα κρίσις δακρῶν, καὶ ἐκόπτετο, ἔτιλλε τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς της, ἐπληττε τὸ στήθος ἐν παροξυσμῷ πόνου, ἀπολοφυρομένη:

— Ἀννίκα μου! πῶς νὰ βαστάξω τὸν καυμὸ σου!

Πρὸ τῆς ἀδαμάστου δ' ἐκείνης κλητρικῆς ὀδύνης ἀνεμνήσθην αἴφνης τῆς ἀκαισίου προφητείας τοῦ κληδονας:

Πολλὰς μαράδας ἔκλαιψαν, ἄς κλάψῃ κ' ἡ δική μου!

— Αὐριο τῆς κάνομε μνημόσυνο, μοί εἶπε μετὰ μικρὸν ἢ Ἀνθή.

Πραγματικῶς κάτω εἰς τὸ κελλὰρὶ ἤτοίμαζον τὰ κόλλυθα. Μία γρατὰ, καλλιτέγνις τοῦ θανάτου, διεκόσμηε εὐρὺν δίσκον βρασμένον σίτου, ἐπὶ τῆς καμπύλης αὐτοῦ ἐπιφανείας ἐπιπάσσουσα κόνιν ζαχαρέως· διὰ κόνεως κανέλλας ἐξωγράφει δένδρα, ποικιλίματα φαντασιώδη, παραθέτουσα ὡς κοσμήματα πυρῆνας ἀμυγδάλων, σταφίδας, ζαχαρωτά. Ἐν τῷ μέσῳ ἐν ἄτεχνον Α καὶ Σ ἐνεθύμινεν ὅτι τὰ κόλλυθα ἦσαν τῆς Ἀννίκας Σίμου!...

Τὸ ἀτμοπλοῖον ἐξηκολούθει πρῶτονδὸς τὴν φάρισίν του· ὁ καιρὸς ἐπέσπευδε· δὲν ἤθελον ν' ἀπέλθω χωρὶς ν' ἀποχαριστίσω τὴν πτωχὴν Ἀννίκαν διηρθύνηθην εἰς τὴν κατοικίαν τῆς, παρὰ τοὺς ἀνεμομύλους, εἰς τὸν λευκὸν ἐκεῖνον περίθρονον, τὸν ὅποιον ἔθλεπε μετὰ τὸς μελαγχολίας διὰ τοῦ παραθύρου, τὴν πρῶτην φοράν καθ' ἣν τὴν εἶδον, εἰς τὴν τράπεζαν. Ἀραιὰ τινα δένδρα ἔρριπτον τὴν σκιάν των ἐπὶ τῶν νεκρῶν. Οὐδὲν μαριμάρινον μνημεῖον ἐν τῷ νεκροταφείῳ, οὐδεμία ἐπιγραφή· σειρὰ ὕδων γώματος· νεκροθάλασσα γῆς μὲ ὑψωμένα κύματα. Ὁ τάφος τῆς Ἀννίκας ἦτο ὑπὸ μίαν κυπάρισσον· ἐντὸς ξυλίνου οἰκίου τεθειμένη πρὸς τὸ μέρος τῆς κεφαλῆς τῆς νεκρῆς, ἔκκιε κανδήλα· πλησίον ἔκειτο πῆλινον θυμιάστηριον μὲ ἐσθεςμένους ἄνθοκας. Δὲν συνειθίζον ἐκεῖ ν' ἀποθέτωσιν ἄνθη ἐπὶ τῶν τάφων, ἀλλ' ἐγὼ διερχόμενος πρὸ ἐνὸς κήπου ἔρριψα ἐν ἀργυροῦν νόμισμα εἰς τὸν κηπουρόν, ὅστις συνέλεξεν ὅσα εἶχε. Ἔλαβα μίαν ἀγκάλην δροσερῶν καὶ εὐωδῶν ἀνθῶν καὶ τὰ ἐσκόρπισα ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς Ἀννίκας. Φεῦ! ἐκ τοῦ βάθους τοῦ μνημειῶτός τῆς δὲν ἤδυνάτο νὰ τὰ ἴδῃ μὲ τοὺς μεγάλους ὀφθαλμούς τῆς, δὲν ἤδυνάτο νὰ τὰ πλέξῃ εἰς τὴν μαύρην κόμην τῆς, ὅπως πέρυσσι, παρὰ τὸ βυάκιον τοῦ νερομύλου!...

Ὁ ὄξιν συριγμὸς τοῦ ἀτμοπλοίου μὲ ἀνεκάλεσεν εἰς τὴν πραγματικότητά τῆς ζωῆς ἐκ τῆς πραγματικότητος τοῦ θανάτου.

Ἄσ' οὐ παρελθῶσιν ἄλλα δύο ἔτη θὰ μεταβάλλῃ κατοικίαν· ἐκ τοῦ τάφου ἐκεῖνου τὰ ὅστ' αὐτῆς θὰ μετενεχθῶσιν εἰς τὸ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὀστεφυλάκιον, ὅπου ἐντὸς μικρῶν σάκκων ἀνηρτημένον ἀπὸ καρφίων, συναντῶνται γενεαὶ ζώοντων ἄνων, ἀποτελοῦσαι πόλιν νεκρῶν ἐντὸς τῆς τῶν ζώντων· ὅτε εἰσῆλθον ἐκεῖ, πρὸ ἐνὸς ἔτους, μοί εἶχε φανῆ ὅτι ἐν μέσῳ τῆς εὐρωπιώτης ἀτμοσφαιρας ἤκουον συγκεχυμένον θόρυβον φωνῶν, γελώτων, λυγμῶν, φιλημάτων, ἀγωνίας, ἐσθεςμένην ἤγῳ ἀπομεικρυσμένης τινὸς ζωῆς.

Ἐγὼ νὰ ἴδω ἐντὸς σάκκου, ἐγὼ νὰ ἐγγίσω τὰ κόκκαλα τῆς Ἀννίκας!

Οὐδέποτε πλέον ἐπέστρεψα ἐκεῖ.

⊕.

Αὐτὴν τὴν ἀνάμνησιν ἀνεκάλεσεν εἰς τὴν μνήμην τοῦ φίλου μου ἢ λέξις κληδόν. Καὶ μοί τὴν διηγήθη συγκεκινημένος, ἐν ᾧ πρὸ ἡμῶν ὑψούτο ὁ Λυκαθητός, ὄγκος κατάμαυρος ἤδη, καὶ ἐπὶ τῆς κορυφῆς του ἐφαίνετο, μυστηριώδης φῶς διαχέων ὑψηλὰ, ἐν τῇ νυκτί, ὁ φανὸς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου.

ΑΡΙΣΤ. Π. ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

Ἡ μετριωφροσύνη εἶναι ὡς ἡ πλάστιγξ. Χαμηλόνει ἀπὸ τὸ ἔνα μέρος, διὰ τὰ ἀνυψώθη ἀπὸ τὸ ἄλλο.

Συνήθως δὲν ἀγαπᾷ τις μίαν γυναῖκα διότι τὴν εἰρῶσκει ὡραία· ἀλλὰ τὴν εἰρῶσκει ὡραία διότι τὴν ἀγαπᾷ.

Ἡ γυνὴ εἶναι ὡς ἡ σκιά. Τὴν ἀκολουθεῖς· σὲ ἀποφεύγει. Τὴν ἀποφεύγεις· σὲ ἀκολουθεῖ.

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

I

Τοῦ γιαιλοῦ τὰ κύματα
Γύρω 'ς τ' ἀκρογιαλὴν
'Σ τὴν ἀνεμοζάλην
Χύνοντας ἀφροστέφανα καὶ σκορπιοῦντας θρούμματα,

Τοῦ γιαιλοῦ τὰ κύματα
ἀπὸ τὰκρογιαλὴν
Τὰ διπλόνει ἡ θάλασσα
Σιγανὰ καὶ πάλιν
Εἰς δροσάτην ἀγκάλην.

Τῆς ψυχῆς τὰ κύματα
'Σ τὴν καρδιάν χτυπᾶνε
—Τῆς ἀγάπης θρούμματα—
'Ερχονται καὶ πάνε . . .

II

'Απὸ γαλάζιο οὐρανὸν
Γαλιννεμένο, ξάστερο,
Δίχως βροντὴ καὶ κεραυνὸν
Καὶ ἀστραπὴ καὶ σύννεφον
Εἶδα . . .

'Απὸ γαλάζιο οὐρανὸν
Μ' ἀχτῖνες χρυσοστέφανον
Δίχως βροντὴ καὶ κεραυνὸν
Καὶ σκοτεινιά καὶ ἄνεμον
Εἶδα . . .

Ζεστὴ καὶ πικροστάλακτι
Βροχὴ νὰ πέφτῃ αἰώνια,
Νὰ λυώνῃ ἢ πίκρα κι' ὁ καῦμός
Νὰ μὴ περνοῦν τὰ χρόνια . . .

III

Παρθένο δάσος καὶ πυκνὸν
'Απάτητο καὶ σπάνιον,
Ποῦ μονοπάτι φωτεινὸν
Σὲ ξεχωρίζει οὐράνιον,

Παρθένο δάσος φουντωτό,
'Ολόσγουρο, ἀνήλιο,
Ποῦ κρύβεις μέσα ποθητὸν
Τῆς νύχτας τὸ βασίλειον,

Παρθένο δάσος π' αγαπῶ,
 Ἐς τὸ στῆθος μου σ' ἐκύλισα,
 Καὶ δίχως τίποτε νὰ 'πῶ
 Χίλιες φοραὶς σ' ἐφίλησα.

Ἐς τὸν ἴσκιό σου τὸν ἐλαφρὸ
 Νὰ κοιμηθῶ εὐτύχησα,
 Καὶ σὰν νεράϊδα ἔς τὸν ἄφρὸ
 Ζωντάνεψα !... ξεψύχησα !...

VI

Τῶν ἀρχαγγέλων ἢ ψυχαίς, ἢ κατάσπραις,
 Γαλάζιο φῶς ἔς τὸν ἀνεμο σκορπίζουνε,
 Ἡ μαύρη νύχτα τῆς ψυχῆς φωτίζεται
 Κι' ἄδοξη πέφτει ἢ χαρὰ κι' ἀπλώνεται,
 — Δροσιά οὐράνια ἔς τῆς ψυχῆς τὰ λούλουδα —
 Ἐς τὴν πρωϊνὴ τοῦ ἡλίου ἀχτίδα χάνονται
 Τὰ φτερωτὰ σκουλήκια, μαῦρα ὄνειρα
 Ποῦ πλάθ' ἢ φαντασία τὰ μεσάνυχτα
 Οὐράνιο χρῶμα καὶ ἀχτίνες διάφανες
 Καὶ χειμωνάνθων εὐωδία ὀλόξανθη
 Γλυκὸ τραγοῦδι ἀπὸ φύλλα πράσινα
 Κρυφές ἐλπίδες μυστικά μιλήματα
 Κυλοῦν σὲ ρόδα τὴν ψυχὴ μου ἄρωστη . . .

V

Καὶ τ' οὐρανοῦ τὸ χρῶμα,
 Καὶ τοῦ γυαλοῦ τὸ κύμα,
 Κ' αὐτὴ τὴ νύχτ' ἀκόμα
 Ποῦ μοιάζει κροῦο μνήμα,
 Βαρέθηκα νὰ βλέπω . . .

Καὶ τ' ἄστρο ποῦ φωτίζει
 Ψηλὰ ἔς τὸν οὐρανό,
 Καὶ ἡ ψυχὴ μ' ἐλπίζει
 Σὲ κόσμῳ μακρυνῶ
 Βαρέθηκα νὰ βλέπω . . .

Καὶ τὴν ξανθὴ ἡμέρα
 Ποῦ δίνει τὴ ζωὴ,
 Σὰν σπλαγχνικὴ μντέρα
 Μὲ μαγικὴ πνοή
 Βαρέθηκα νὰ βλέπω . . .

Καὶ πασχαλιὰ τ' ἀπριλίη,
 Καὶ ἀνδονιοῦ λαλιὰ,
 Καὶ πράσινο τριφύλλι,
 Καὶ μάννας ἀγκαλιά,
 Βαρέθηκα νὰ βλέπω . . .

Μόνο τὰ δύο σου μάτια
 Μπορῶ νὰ βλέπω αἰώνια,
 — Ὀνειρευτὰ παλάτια ! —
 — Ζωὴ χωρὶς τὰ χρόνια ! —

VI

Ἄναρη, ἀνάρη τὸ κουπί,
 Μικρὴ βαρκοῦλα σέρνει . . .
 — Ποιὸ μαῦρο χεῖλι τῶχει 'πῆ
 Κι' ὁ κόσμος μ' ἀποπέρνει ;

Τῆς λίμνης τὰ ῥιχὰ νερά
 Σκεπάζει κρύα σκοτεινιά,
 Τ' ἀρχαίου Πάριδος χαρὰ
 Ἄγερα κρύβουν τὰ πανιά.

Κρυσταλλόχρονα παρθένα
 Δίχως λόγο καὶ μιλιὰ,
 Κρυφογέρνει ἐρωτευμένα
 Καὶ τῆς κλέβω δυὸ φιλιὰ.

Ἄναρη, ἀνάρη τὸ κουπι
 Μικρὴ βαρκοῦλα πέρνει . . .
 — Ποιὸ μαῦρο χεῖλι τῶχει ἴπῃ,
 Κι' ὁ κόσμος μ' ἀποπέρνει :

VII

Τραγοῦδια τῆς ἀγάπης μου, φτωχὰ μου τραγουδάκια,
 Φύλλα ποῦ πέρνει ὁ ἀνεμος ἀπὸ ἰτιᾶς κλωνάρι,
 Καρδιάς ποῦ πνιγεί ὁ στεναγμὸς ἀτέλειωτα φαρμάκια !
 Τραγοῦδια δίχως ὠμορφιά, δίχως ζωὴ καὶ χάρι,
 Ἡ τροκυμία τῆς ψυχῆς ποῦ σκόρπισε καὶ πάλι,
 Καθὼς ξεβράζει ἡ θάλασσα τὰ φύκια 'ς τ' ἀκρογιαλὴ . . .

ΣΤ. ΣΤΕΦΑΝΟΥ

ΥΠΟ ΕΧΕΜΥΘΕΙΑΝ

ΚΩΜΩΔΙΑ ΕΙΣ ΠΡΑΞΙΝ ΜΙΑΝ

Παρασταθεῖσα τὸ πρῶτον ἐν τῷ θεάτρῳ «Ὀμόρεια» ὑπὸ τοῦ
 θιάσου «Μένανδρος» κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1893

Τῷ φίλῳ συνεργάτῃ Μιχαὴλ Γιαννουκάκῃ.

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΑΝΑΝΙΑΣ ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ ΑΝΘΗ ΚΑΡΝΟΥΡΗ, σύζυγός του.
 ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΒΡΕΧΤΥΛΟΣ, δικη- ΙΟΥΛΙΑ ΚΑΡΝΟΥΡΗ, θυγάτηρ των.
 γόρος τοῦ.
 ΤΖΑΝΙΩ Ἄγερται τοῦ Καρνούρη.
 ΣΟΛΩΜΩΝ ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ, δικηγόρος. ΑΡΓΥΡΗΣ }

Ἡ σκηνὴ σύγχρονος ἐν Ἀθήναις.

Ἡ σκηνὴ παριστᾷ τὸ ἐστιατόριον τῆς οἰκίας τοῦ Καρνούρη. Δεξιά, θύρα φέρουσα
 εἰς τὰ δωμάτια τοῦ Κωδικέλλη· ἀριστερᾷ, ἑτέρα τοιαύτη φέρουσα εἰς τὸ
 γραφεῖον τοῦ Καρνούρη· παρ' αὐτῆς ἑτέρα φέρουσα εἰς τὰ δωμάτια τῆς κ.
 Καρνούρη· θύρα εἰς τὸ βάθος.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

ΤΖΑΝΙΩ καὶ ΑΡΓΥΡΗΣ, διευθετοῦντες τὴν ἐν τῷ μίση
 εὐρισκομένην τράπεζαν πρὸς φαγητόν.

ΑΡΓΥΡΗΣ.—Τέλος πάντων, Τζανιὼ μου, τελείωσε, πρέπει ἢ νὰ
 κάνουμε ἀπεργίαν ἢ νὰ προσκαλέσουμε ἓνα συλλαλητήριο !
 ΤΖΑΝΙΩ.—Τί νὰ προσκαλέσουμε, λέει ;
 ΑΡΓΥΡΗΣ.—Ἐνα συλλαλητήριο.
 ΤΖΑΝΙΩ.—Τί πράγμα εἶναι πάλι αὐτό ;
 ΑΡΓΥΡΗΣ.—Τί πράγμα εἶν' αὐτό ; Νά . . . μαζευόμαστε ὅλοι
 σ' ἓνα μέρος καὶ λέει ὁ ἓνας, λέει ὁ ἄλλος, λέω ἴγώ, λές ἐσύ.

καὶ ἔτσι λέοντας πέφτει τὸ ὑπουργεῖο ! . . τῆς περισσότεραὶς φο-
ραὶς μάλιστα. ἀντὶ νὰ πέσῃ τὸ ὑπουργεῖο, πέφτει ξύλο κι' αὐτὸ
λέγεται κατάρχησις τῶν βασιλικῶν προνομίων καὶ καταστρατή-
γησις τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας, εἰς τρόπον ὥστε ὁ βασιλεὺς κυ-
βερᾷ καὶ δὲν βασιλεύει !

ΤΖΑΝΙΩ. — Τί λὲς βρέ ;

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Αὐτὸ ποῦ σοῦ λέω . . . τὸ λέν' μάλιστα κ' ἡ
ἐφημερίδες ! . . .

ΤΖΑΝΙΩ. — Καὶ ἀπάνω σὲ τί τὰ λὲς αὐτὰ ;

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Τὰ λέω, διότι πρέπει νὰ προσκαλέσωμε συλλα-
λητήριο διὰ τὴν νέα μέθοδ ποῦ ἔβαλαν 'ς τὴ μέση τ' ἀφεντικὰ μας.

ΤΖΑΝΙΩ. — Δηλαδή ;

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Δηλαδή πρέπει νὰ περιορισθοῦν αἱ ἐργασίαι ὄραι
τῶν συνταγματικῶν δούλων τῆς ἐπικρατείας καὶ ν' ἀναγκασθοῦν
τ' ἀφεντικὰ μας ἢ νὰ πέρνουν περισσότερους δούλους ἢ νὰ μὴ
δέχωνται πλέον οἰκοτρόφους 'ς τὰ σπίτια τους . . . Κατάλαβες ;

ΤΖΑΝΙΩ. — Κατάλαβα πῶς πρέπει νὰ δουλεύωμε . . . αὐτὸ θὰ
πῆ δούλος.

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Ναί, μὰ 'μπορῶ κ' ἐγὼ νὰ τοὺς ὑπενομιῶ τὴν
ιδιότητά μου αὐτή, νὰ τοὺς 'πῶ δηλαδή : δούλός σας ! καὶ
νὰ φύγω.

ΤΖΑΝΙΩ. — Κάνε ὅπως ἀγαπᾷς.

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Ὡστε ποῦ λέμε, σὺ δὲν ἐννοεῖς νὰ κουνηθῆς
διόλου, αἰ ;

ΤΖΑΝΙΩ. — Ἐννοεῖται.

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Ἔτσι εἶσατε σεῖς ἢ σημεριναῖς γυναῖκες . . .
Πάει, πάει ἢ ἐποχὴ ποῦ ἐξεστράτευαν ἢ Σουλιώτισσαι κατὰ
τῆς Ἀβουσινίας καὶ ἔπεφτε ἢ Ἰωάννα Δ' Ἄρχα εἰς τὰς ἐπάλ-
ξεις τοῦ Μεσολογγίου καὶ ἢ Μπουμπουλίνα εἰς τὰ τεῖχη τῆς Ἱε-
ριχῶς μὲ μιὰ στάμνα 'ς τὰ χέλια . . . πάει . . . πάει . . .

ΤΖΑΝΙΩ. — Τί σ' ἐπίασε, βρέ, σήμερα, καὶ παραμιλᾷς ἀπ'
τὸ πρωί ;

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Τί μ' ἐπίασε ; . . . Νά . . . μ' ἐπίασε ἀπελπι-
σία μ' ὄλαις σας . . . Τουλάχιστον, ἂν δὲν θέλῃς νὰ πέσῃς σὺ
εἰς τὰς ἐπάλξεις κανενὸς φρουρίου ὑπὲρ τῶν δουλικῶν δικαιωμά-
των, δὲν πέφτει ἐδῶ 'ς τὴν ἀγκαλιά μου . . . νὰ μὲ παρηγο-
ρήσῃς λίγο . . .

ΤΖΑΝΙΩ. — Νά κυτᾷς τὴ δουλειά σου, γιατί κοντεύει με-
σημέρι . . .

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Ἄγ ! . . .

ΤΖΑΝΙΩ. — Σκάσε πειὰ, βρέ ! . . .

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Τί νὰ σκάσω . . . ποῦ μ' ἔσκασες ! . . .

ΤΖΑΝΙΩ. — Μπᾶ ! σὲ καλὸ σου ! . . . Κύττα, ἔρχονται . . .

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Ποῖός νάναί ; [Παρατηρῶν ἀπὸ τῆς θύρας τοῦ βᾶθους] Ἄ !
εἶναι ὁ κ. Κωδικέλλη, ὁ οἰκοτρόφος μας μὲ τὸν κ. Βρεχτυλον ! . . .

ΤΖΑΝΙΩ. — Ἔλα λοιπὸν, τὴ δουλειά σου.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

Οἱ αὐτοί, ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ καὶ ΒΡΕΧΤΥΛΟΣ, εἰ ἐρχόμενοι :

ἀποθιθεὶς τὰ ἐπισημόφορα τῶν ἐπὶ τοῦ καναπέ.

ΒΡΕΧΤΥΛΟΣ [Ἐξακολουθῶν συνομιλεῖν ἢν ἔρχισεν ἐξωθεν]. — Ἀκριβῶς
ὅπως σοῦ λέγω εἶναι.

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Δὲν βαρύνει ! . . .

ΒΡΕΧΤΥΛΟΣ. — Ἄκου ποῦ σοῦ λέω . . . Ἄλλως τε, καθὼς
παρετήρησες . . . ἀλλ' ὅς καθίσουμες πρώτα, γιατί ἔχω μιὰ κού-
ρασι . . . Ἀργύρη, φέρε μου σὲ παρακαλῶ, λίγο νερό. [Κάθηται].

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Μὰ ἰδρωμένος κάνει νὰ πιῆτε ;

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Αἰ τότε φέρε καὶ λίγο κονιάκ. [Κάθηται].

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Κονιάκ μάλιστα. Τζανιώ, φέρε τὸ κονιάκ, νὰ
φέρω γὰ τὸ νερό.

[Ἡ Τζανιώ καὶ ὁ Ἀργύρης ἐξέρχονται διὰ τοῦ βᾶθους]

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ καὶ ΒΡΕΧΤΥΛΟΣ.

ΒΡΕΧΤΥΛΟΣ. — Λοιπὸν σοῦ ἔλεγα ὅτι τὸ νὰ ἐμπιστευθεῖαι κά-
νεὶς κατὶ εἰς ἀνθρώπους ὅλως διόλου ἀγνώστους, ἔστω καὶ σχετι-
κοὺς του, εἶναι ἀνοησία· πρὸ πάντων ὅταν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων
αὐτῶν ὑπάρχουν καὶ γυναῖκες.

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Ναί, ἀλλ' ὅταν τοὺς συστήσῃς ἀπόλυτον
ἐγγεμόθειαν ;

ΒΡΕΧΤΥΛΟΣ. — Τόσω τὸ χειρότερον . . . Δὲν ἔχεις παρὰ νὰ
προσθέσῃς ὅτι τὸ ἐμπιστευθεῖσαι ὑπὸ ἐγγεμόθειαν καὶ θὰ ἴδῃς ὄχι
μόνον τὸ μυστικὸν σου θὰ διαδοθῇ, ἀλλὰ καὶ θὰ μεγαλοποιη-
θῇ ἀναλόγως τῆς φαντασίας τοῦ διαδίδοντος.

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Τὰ μεγαλοποιεῖς, μοῦ φαίνεται, πολὺ τὰ
πράγματα.

ΒΡΕΧΤΥΛΟΣ. — Είμαι παθών, φίλε μου, και ξεύρω τί σου λέω. Ἄλλως τε δὲν ἔχεις παρὰ νὰ δοκιμάσης.

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Δῆλαδὴ ;

ΒΡΕΧΤΥΛΟΣ. — Ἐμπιστεύσαι δῆθεν κάτι εἰς τὸν οἰκοδεσπότην σου ἢ τὴν σύζυγόν του και θὰ ἰδῆς μετ' ὀλίγον ὅτι τὸ μυστικὸν σου ἀπὸ στόματος εἰς στόμα και ἀπὸ συνοικίας εἰς συνοικίαν θὰ διαδοθῆ εἰς τὰς Ἀθήνας πάσας, κατόπιν εἰς Πειραιᾶ, Κόρινθον, Πάτρας, Ναύπλιον, τέλος ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα ὅλην, κατόπιν θὰ φθάσῃ εἰς Εὐρώπην και ἐκεῖθεν εἰς τὰς πέντε ἡπείρους ! . . . Κύριος οἶδε, ἂν δὲν τὸ μάθουν και οἱ κάτοικοι τῆς Σελήνης ! . . .

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Οὐ ! καυμένε, τί ὑπερβολικὸς ποῦ εἶσαι ! . . .

ΒΡΕΧΤΥΛΟΣ. — Στοιχηματίζομεν ;

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Ὅ, τι θέλεις.

ΒΡΕΧΤΥΛΟΣ. — Σύμφωνοι

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Σύμφωνοι . . . ἀλλὰ γὰρ στάσου, σὲ παρακαλῶ, πῶς ἐγὼ σοῦ ἐνεπίστευθην τὸ μυστικὸν μου τῆς ἀπέναντι γῆρας και πῶς ἀκόμη θὰ σοῦ ἐμπιστευθῶ ἓνα ἄλλο . . .

ΒΡΕΧΤΥΛΟΣ [Περιέργως]. — Τί ; τί ;

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Βλέπεις, βλέπεις, τί περιέργως ποῦ εἶσαι ! . . .

ΒΡΕΧΤΥΛΟΣ. — Μά, ἡ περιέργεια φίλε μου, εἶναι φυσικὸν εἰς τὸν ἄνθρωπον. . . Ἄλλως τε μὴ συγχέης τὴν περιέργειαν με τὴν ἀκριτομυθίαν . . . Λέγε, λοιπόν, φίλε μου . . .

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Ἐπειδὴ θέλω ν' ἀκολουθήσω τὰς συμβουλὰς σου, δὲν σοῦ λέω τίποτα.

ΒΡΕΧΤΥΛΟΣ. — Ἔτσι ;

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Μάλιστα.

ΒΡΕΧΤΥΛΟΣ. — Ἄς εἶναι.

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

Οἱ ἀνωτέρω και ΤΖΑΝΙΩ.

ΤΖΑΝΙΩ [Φέρουσα δίσκον μετὰ κωνιά]. — Ὅριστε τὸ κωνιά.

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Ἀφῆσέ το καὶ ἐπάνω.

[Ἡ Τζανιώ ἀποβίπει τὸν δίσκον ἐπὶ τῆς τραπέζης.]

ΒΡΕΧΤΥΛΟΣ [Πίνων]. — Πίνω πρῶτος και σοῦ εὐχόμαι ὀλοψύχως νὰ χάσης τὸ στοίχημα πρὸς παραδειγματισμὸν σου.

[Ἐν ᾧ πίνει ὁ Βρεχτύλος ἡ Τζανιώ ἐγχειρίζει αὐτῷ κρυφίως ἐπιστολὴν τινά.]

ΤΖΑΝΙΩ [Ἰδιαιτέρως πρὸς τὸν Βρεχτύλον]. — Ἀπὸ τὴν κυρίαν Ἰουλίαν.

ΒΡΕΧΤΥΛΟΣ [τῆ Τζανιώ ἰδιαιτέρως]. — Εὐχαριστῶ, Τζανιώ.

[Ἡ Τζανιώ ἐξέρχεται διὰ τοῦ βάθους.]

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ [Γελῶν]. — Ὑπὸ ἐχεμύθειαν τὸ ἔλαβες ;

ΒΡΕΧΤΥΛΟΣ. — Ποιό ;

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Τὸ γραμματάκι ἐκεῖνο . . . Ἔλα, ἔλα διάβασ' το και μὴ κάνεις τὸ καμπόσο . . . Σ' ἀφίνω μάλιστα και μόνον διότι ἔχω νὰ κάμω μιὰ ἀπάντησιν σὲ μιὰ ἐπιστολήν.

[Ἐνῶ λαμβάνει ἐκ τοῦ καναπέ τοῦ ἱκανωφόριον τοῦ πίπτει ἐξ αὐτοῦ φάκελλός τις χωρὶς νὰ τὸ ἐνοήσῃ και εἰσέρχεται εἰς τὰ δωμάτιά του.]

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

ΒΡΕΧΤΥΛΟΣ, κατόπιν ΑΓΥΡΗΣ.

ΒΡΕΧΤΥΛΟΣ [Ἀνεγείρων τὸν φάκελλον]. — Οὐ ! οὐ ! φωτογραφίαν περιέγει . . . Νὰ τὴν ἰδῶ ἢ νὰ μὴν τὴν ἰδῶ . . . Πρὸ ὀλίγου εἶπα ὅτι ἡ περιέργεια εἶναι φυσικὸν εἰς τὸν ἄνθρωπον, λοιπὸν ἄς τὴν ἱκανοποιήσωμεν . . . [Ἀνοίγει τὸν φάκελλον και βλέπει τὴν φωτογραφίαν]. ὦ ! ὦ ! αὐτὸ ἦταν τὸ μυστικὸν τοῦ φίλου . . . ἡ ἀντικρυνὴ ἡ γῆρα . . . προσχώρησαν, βλέπω, τὰ πράγματα . . . Δὲν εἶναι καὶ ἀσχηματῆ . . . ὦ ! διάβολε ! με τῆς ξέναις ἐννοεῖς, ξέχασα τῆς δικαῖς μου . . . [Θίπει τὴν φωτογραφίαν εἰς τὸ θυλάκιόν του]. Γιὰ ἄς ἰδοῦμε τί μὰς γράφει και ἡ φιλιτάτη Ἰουλία . . . [Ἀποσφραττίζει τὴν ἐπιστολήν και ἀναγινώσκει]. «Εἰς τὰς δώδεκα θὰ εἶμαι εἰς τὴν δευδροστοιχίαν τῶν Ἀνακτόρων, εἰθέ.— Ἰουλία.» Εἰς τὰς δώδεκα; Καὶ τώρα τί ὧρα εἶναι . . . [Παρατηρεῖ τὸ ρολογιὸν του] Ἐνδεκα και εἴκοσι πέντε ! . . . Οὐ ! . . . οὐ ! . . . ἄς πηγαίνω . . . [τὸ ἐλεγχόμενον Ἀγγύρη] Γι' ἄκουσε ἰδῶ . . . Εἰπέ εἰς τὸν κύριον Κωδικέλλη, ὅτι ἔφυγα χωρὶς νὰ τὸν ἰδῶ, διότι μοῦτυχε σπουδαία ἐργασία . . . ἄκουσες ;

ΑΓΥΡΗΣ. — Πολύ καλά . . . Μὰ τὸ νερὸ ποῦ μοῦ εἶπατε ; . . .

ΒΡΕΧΤΥΛΟΣ. — Ἄ ! τώρα τῶφες ; Πολὺ γρήγορα . . .

[Ἐξέρχεται διὰ τοῦ βάθους.]

ΑΓΥΡΗΣ [Μόνος]. — Ἄϊντε και σὺ χασομέρη ! . . . Ἡῦρες τὸν μῆνα ποῦ τρέφει τοὺς ἔνδεκα ! . . . Τί τυχεροὶ ποῦ εἶναι μερικοί . . . καὶ ὑστερὰ σὺ νὰ εἶσαι δούλος ! . . .

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ

ΑΡΓΥΡΗΣ καὶ ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ.

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ [Κρατῶν ἐπιστολή]. — Πῶς! ἔφυγεν ὁ Βρεχτύλος; ΑΡΓΥΡΗΣ. — Ναί! μοῦ εἶπε πῶς κάποια σπουδαία ἐργασία τοῦτυχε καὶ ἔφυγε.

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ [ἰδίᾳ]. — Κατάλαβα!... ἡ ἐπιστολή ἐκείνη τὸν ἔβαλε 'ς τὰ πόδια!... [τῷ Ἀργύρῳ] Καλά. [Ἐγχειρίζων αὐτῇ τὴν ἐπιστολήν] δὸς αὐτὴν τὴν ἐπιστολήν εἰς τὸ ταχυδρομεῖον.

ΑΡΓΥΡΗΣ [ἰδίᾳ]. — Ἄλλος πάλι τοῦτος!... Τώρα θὰ στρωθῇ 'ς τὸ παραθύρι καὶ γουζοῦρι!... Τυχεροὶ ποῦ εἶναι αὐτοὶ οἱ χασομέριδες!... Μὰ ἤθελα νὰ ξέρω, εἶναι τυχεροὶ γιὰτ' εἶναι χασομέριδες, ἢ εἶναι χασομέριδες γιὰτ' εἶναι τυχεροὶ!... Ἀγ!... [ἔξερχεται].

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ [μόνος]. — Καλὸν πρᾶγμα, νὰ σοῦ 'πῶ, ἡ οἰκοτροφία, κρίμα μόνον ποῦ δὲν εἰσήχθη ἐνωρίτερα εἰς τὴν κλασικὴν τῶν προγόνων χώραν! Πόσοι καὶ πόσοι δὲν θὰ εἶχον φέριε εἰς πέρας ἔρωτας ἀποτυχόντας, εἰς οὓς θὰ συγκατελέγετο τώρα καὶ ὁ ἰδικός μου, ἐὰν δὲν μ' ἐδέχετο ἐδῶ ὁ κύριος Καρνούρης!... Ἄλλὰ καὶ ὁ Βρεχτύλος δὲν ἔμεινεν ἄνευ κέρδους ἐκ τῆς οἰκοτροφίας μου αὐτῆς. . . ἐτρολάθη μαζύ του ἡ κόρη τοῦ οικοδεσπότη μου, ἀλλὰ καὶ αὐτός, ὁ Βρεχτύλος δηλαδή, δὲν πάει 'πίσω, τὴν σιγημένην μάλιστα αὐτήν, Κύριος οἶδε, ποῦ πάει! . . . [βαίνει παρὰ τὸ παράθυρον]. Ἀγ! τί νὰ κάμνει αὐτὴν τὴν ὄραν!... Μ' ἐνθυμεῖται ὅπως καὶ ἐγὼ τὴν ἐνθυμοῦμαι ἢ συλλογίζεται τὸν μακαρίτην καὶ κλαίει. . . ἢ καυμένη, ἄς ἐμφοροῦσα νὰ τῆς ἀποζητήσω διὰ παντός τὰ δάκρυά της! . . .

ΣΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ καὶ ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ [Βισεργόμενος διὰ τῆς πρῆς τ' ἀριστερᾶς θύρας, κρατῶν δικουραφία]. — Κάτι 'ς τὸ παράθυρον, κύριε Κωδικέλλη.

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Διάσκεδάζω τὴν μοναξιάν μου, ὡς ποῦ νὰ ἔλθῃ ὁ Βρεχτύλος.

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ. — Ἀλήθεια, πῶς τοῦπαθε καὶ σὲ ἀφῆκε μόνον;

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Κάποια ἐργασία τοῦτυχε . . . [ἰδίᾳ]. Ἄ!

Ἴδου κατάλληλος περίστασις νὰ δοκιμάσω ἂν ὁ Βρεχτύλος ἔχει δικαίον ἢ ὄχι! . . . ἄς τοῦ ἐμπιστευθῶ δῆθεν κάτι ἐμπιστευτικῶς . . . καὶ βλέπομεν! [Ἐπισημαίνοντας] Ἦθελα, κύριε Καρνούρη, νὰ σᾶς ἐμπιστευθῶ κάτι τι . . . ἀλλὰ δὲν εἰξεύρω ἂν . . .

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ. — Ἄ! ἄ! φίλε μου, δὲν μ' ἐγνώρισες καλά...

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Μὰ ζεῦρετε. . .

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ. — Τί ζεῦρετε καὶ δὲν ζεῦρετε. . . Εἶμαι τόσοσ ὀλιγόλογος, τόσοσ ἐχέμυθος, ὥστε ἄπεναντί μου οἱ ἰγθύς θὰ σᾶς φανοῦν φλύαροι! . . .

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Σᾶς πιστεύω! . . . Ξεῦρετε. . . ἀλλὰ σᾶς τὸ λέγω ὑπὸ πᾶσαν ἐχέμυθειαν . . . ζεῦρετε διατὶ ἐργεταὶ ἴδῳ ὁ φίλος σου Βρεχτύλος;

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ. — Διάβολε! . . . Γιὰ σᾶς, γιὰ ποιὸν ἄλλον;

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Ἄ! μπᾶ! τὸ πρόσωπον διὰ τὸ ὅποιον ἐργεταὶ μένει ἐκτός τοῦ σπιτιοῦ σας, εἶναι δὲ γένους θηλυκοῦ. . . τόσοσ μόνον σᾶς λέγω. . . καὶ αὐτὸ ὑπὸ πᾶσαν ἐχέμυθειαν. Ἐγὼ τοὺς λόγους μου ποῦ σᾶς τὸ λέγω.

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ. — Σᾶν ἀπίστευτον, μοῦ φαίνεται.

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Ἀκούτε ποῦ σᾶς λέγω. . . ἀλλὰ μεταξύ μας.

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ. — Γι' αὐτό, μείνατε ἡσυχοί.

ΣΚΗΝΗ ΟΓΔΩΗ

Οἱ αὐτοὶ καὶ ΑΝΘΟΥΛΑ

ΑΝΘΟΥΛΑ [Ἐβισρημένη τῶν δοκιμῶν της. Πρὸς τὸν συζυγόν της]. — Μπᾶ! δὲν ἔφυγες ἀκόμη; [τῷ Κωδικέλλῃ] Ἄ! ἐδῶ εἶσθε καὶ σεῖς, κύριε Κωδικέλλη;

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Ἀφοῦ μὲ βλέπετε.

ΑΝΘΟΥΛΑ. — Καὶ ὁ φίλος σας πῶς τοῦπαθε καὶ δὲν εἶναι μαζύ σας;

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Κάτι τοῦ συνέθη καὶ μὲ ἀφῆσε.

ΑΝΘΟΥΛΑ [τῷ συζυγῷ της]. — Ἀλήθεια, γιὰ νὰ σοῦ 'πῶ, Σολομῶν . . . [Πλησιάζει].

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Σᾶς ἀρίνω . . .

ΑΝΘΟΥΛΑ. — Ὅχι! δά, μείνατε! δὲν ἔχομε τίποτε μυστικά.

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Ὅπωςδῆποτε. . . Ἄλλως τε πρὸ τοῦ φαγγητοῦ κάμου μίαν βόλτα . . . Au revoir! [Φορεὶ τὸ ἑπαναστατικόν του καὶ τοὺς παρρησῆς ἔτι λείπει ἡ φωτογραφία] Διάβολε! τί ἔργεψε! . . . [Ἐξέρχεται εἰς τὸ δομαρίον του].

ΣΚΗΝΗ ΕΝΝΑΤΗ

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ καὶ ΑΝΘΟΥΛΑ

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ [Κινῶν τὴν κεφαλὴν του]. — Ποῶς νὰ τῶλεγε! . . .

ΑΝΘΟΥΛΑ. — Τί ἔχεις πάλιν καὶ μουρμουρίζεις;

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ. — Τί ἔχω; Μὴ τὰ ῥωτᾷς!

ΑΝΘΟΥΛΑ. — Νὰ μὴν τὰ ῥωτῶ! Λέγε, λέγε μου εὐθύς . . .

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ. — Καὶ θὰ εἶσαι ἰκανὴ νὰ τὸ κρατήσης μυστικόν;

ΑΝΘΟΥΛΑ. — Ἄυ! ἄς εἶμαι τάφος! . . .

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ. — Μοῦ τὸ ὑπόσχεται;

ΑΝΘΟΥΛΑ. — Ἔλα τώρα καὶ σύ! . . .

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ. — Ἄς εἶναι, θὰ σοῦ τὸ πῶ ἄλλὰ ὑπὸ πᾶσαν ἐχεμύθειαν.

ΑΝΘΟΥΛΑ. — Τόσῳ σπουδαῖον εἶναι;

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ. — Σπουδαιότατον! . . . Ἐξέρεις . . . ἀλλὰ μεταξύ μας, μὴ σοῦ φύγη λόγος. . . ἔξέρεις γιατί ἔρχεται ὁ δῶ ὁ Βρεχτύλος;

ΑΝΘΟΥΛΑ. — Ὅχι . . .

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ. — ἔρχεται ποῦ λὲς ὁ φίλος γιὰ μὰ ἐδῶ ἀπέναντί μας, καὶ νομίζω πῶς τὰ πράγματᾶ . . . ἀλλ' ἄς εἶναι τόσῳ ἀρκεῖ νὰ μάθης . . . καὶ αὐτὰ σοῦ τὰ λέω ἐμπιστευτικῶς.

ΑΝΘΟΥΛΑ. — Μείνε ἤσυχος . . . Ἀλλὰ γιὰ πέ μου, ἔχεχασες πῶς ὑπεσχέθης τῆς Ἰουλίας νὰ τὴν πᾶς εἰς τὴν δενδροστοιχίαν;

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ. — Οὐφ! κι' αὐτὴ, καθημερινάτικα! . . . Ἄλλως τε ἔχω δουλεῖα ἔς τὸ ὑποθηκοφυλακεῖον . . . αὐρίον τὴν περσινῶν.

ΑΝΘΟΥΛΑ. — Μὰ αὐτὴ ἐτοιμάσθηκε.

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ. — Δὲν περᾶζει τώρα. . . Αὐρίον, χωρὶς ἄλλο! . . . [Ἐξέρχεται διὰ τῆς θύρας τοῦ βάθους].

ΣΚΗΝΗ ΔΕΚΑΤΗ

ΑΝΘΟΥΛΑ μόνη, κατόπιν ΙΟΥΛΙΑ.

ΑΝΘΟΥΛΑ. — Ἄ! ἔτσι βέβαια, τώρα ἐξηγοῦνται αἱ συχναὶ ἐπισκέψεις τοῦ κ. Βρεχτύλου . . . ἔλεγα κ' ἐγώ! . . . Νόσχηται τόσον συχνὰ διὰ τὸν φίλον του . . . εἰς τὸν αἰῶνα μας τέτοιαι φίλια! . . . Μὲ τὴν ἀπέναντι τᾶχει λοιπόν, αἱ;

ΙΟΥΛΙΑ [Ἐνδεδυμένη διὰ περιπάτου]. — Λοιπόν, μαμαῖ;

Γ. ΚΟΡΠΑΣ

Υπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν

ΑΘΟΥΛΑ. — Ἐχει δουλειά, παιδί μου, καὶ δὲν ἀδειάζει... αὐρίον πηγαίνεις.

ΙΟΥΛΙΑ [Δυσθύμως]. — Οὐ! κι' αὐτός! ὄλω δουλειᾶς ἔχει! . . . Μὰ σεῖς τί ἔχετε καὶ εἴσθε συλλογισμένη;

ΑΘΟΥΛΑ. — Τί ἔχω; . . . Γιὰ νὰ σοῦ ἴπω, εἶσαι ἱκανὴ νὰ κρατήσης μυστικόν;

ΙΟΥΛΙΑ. — Ἐγώ;

ΑΘΟΥΛΑ. — Ναί, σὺ.

ΙΟΥΛΙΑ. — Ἄμ! ἂν φαίνεται τὸ στόμα μου κλειδωμένο καὶ χρειάζεται σιδηρόχορτο ν' ἀνοιχθῇ! . . .

ΑΘΟΥΛΑ. — Τότε, θὰ σοῦ τὸ ἴω . . . ἀλλ' ὑπὸ πᾶσαν ἐξεμύθειαν, ἀκοῦς;

ΙΟΥΛΙΑ [Ἐρρωτηῶσα]. — Μά . . . [Ἰδιᾶ] Νὰ ἠγγόσηεν ἄρά γε τίποτε;

ΑΘΟΥΛΑ. — Ἄμ! βέβαια ποῦ νὰ τὸ ξέρης . . . Ἐρχεται λοιπόν . . . ἀλλὰ σοῦ λέγω πάλιν ὅτι τὸ πρᾶγμα εἶναι μυστικόν καὶ νὰ φυλάξης ἀπόλυτον ἐξεμύθειαν . . .

ΙΟΥΛΙΑ. — Μὰ δὲν μὲ ξέρετε, τώρα σεῖς;

ΑΘΟΥΛΑ. — Ναί, δὲν σοῦ λέω . . . Λοιπὸν ὁ φίλος ἔρχεται ἐδῶ διὰ τὴν ἀντικρυνὴ τὴν χήρα καὶ ἴσως μάλιστα ἀπόψε . . .

ΙΟΥΛΙΑ [Ἐντρομος]. — Τί, μαμαῖ μου, τί;

ΑΘΟΥΛΑ. — Ἄς εἶναι, κορίτσι σὺ δὲν κάνει νὰ μάθης περισσότερα.

ΙΟΥΛΙΑ [Ἰδιᾶ]. — Τὸν ἐλεεινόν! Καλὰ ἔκαμα καὶ δὲν ἐπῆγα ἔς τὴν δενδροστοιχίαν.

ΑΘΟΥΛΑ. — Σοῦ συνιστῶ λοιπὸν ἐξεμύθειαν.

ΙΟΥΛΙΑ. — Ἐννοια σας.

[Ἡ Ἀνθούλα εἰσέρχεται εἰς τὰ δωμάτια της]

ΣΚΗΝΗ ΕΝΔΕΚΑΤΗ

ΙΟΥΛΙΑ μόνη, κατόπιν ΤΖΑΝΙΩ

ΙΟΥΛΙΑ. — Ἄ! ἔτσι λοιπόν! . . . Διὰ τὴν χήραν ἔχεται ἐδῶ καὶ μοῦ ὠρκίζετο πίστιν ὁ παληάνθρωπος . . . Ἄλλὰ ὅλοι τους τέτοιοι εἶναι οἱ ἄνδρες! . . . [Κάθηται περίλυπος παρὰ τὸ παράθυρον].

ΤΖΑΝΙΩ [Ἐπιστοχρυσμένη διὰ τοῦ βάλθους]. — Καλέ, τί ἔχετε, κυρία;

ΙΟΥΛΙΑ. — Τί ἔχω; . . . Ἄχ! Τζανιώ μου, ἂν ἤξερες . . .

ΤΖΑΝΙΩ. — Τί κυρία μου, τί;

ΙΟΥΛΙΑ. — Τὸ πρῶγμα εἶναι μυστικὸν καὶ δὲν ξέρω ἀν πρέπει νά . . .

ΤΖΑΝΙΩ. — Καλέ, κυρία μου σὲ μένα ; ! . . . Βγάζω ἴγώ ἄγνη σὲ τέτοια πράγματα ;

ΙΟΥΛΙΑ. — Μά, Τζανιώ μου . . . ὑπὸ ἐχεμύθειαν ἀπόλυτον !

ΤΖΑΝΙΩ. — Μείνατε ἡσυχη.

ΙΟΥΛΙΑ. — Μὴ τύχη καὶ σοῦ ξεφύγη λέξις ! . . .

ΤΖΑΝΙΩ. — Καλέ, κυρία, παιδί εἶμαι ἐγώ ; !

ΙΟΥΛΙΑ. — Ὁ Βρεχτύλος μὲ ἀπατᾷ !

ΤΖΑΝΙΩ. — Ἄ ! μπᾶ ! Δὲν τὸ πιστεύω.

ΙΟΥΛΙΑ. — Νὰ τὸ πιστεύσῃς ! Ἀυτὰ ποῦ ἔμαθα σήμερα . . . ἄλλὰ σοῦ τὸ λέγω ὑπὸ ἐχεμύθειαν, ἀκουῖς ; . . . Δὲν ἤρχετο ἐδῶ γιὰ μένα . . . ἤρχετο διὰ τὴν ἀντικρουμένη τὴν χήραν, ἀπόψε μάλιστα ἔχουν συμφωνήσῃ νὰ τὴν κλέψῃ ! . . .

ΤΖΑΝΙΩ. — Τί μοῦ λέτε ! . . .

ΙΟΥΛΙΑ. — Αὐτὸ ποῦ σοῦ λέω ! . . . Τὸν μασκαρᾶ ! . . .

ΤΖΑΝΙΩ. — Ἀλήθεια, κυρία, τοῦ χρειάζεται . . . Ἐννοια σας ὅμως καὶ δὲν γάθηκεν ὁ κόσμος ! . . .

ΙΟΥΛΙΑ. — Μὴ μοῦ τὸν θυμίζῃ, τὸν παλιάνθρωπο ! . . . Ποῦ πῆγεν ἡ μαμᾶ ;

ΤΖΑΝΙΩ. — Μέσα.

ΙΟΥΛΙΑ. — Λοιπὸν εἶπαμε, τσιμουδιά . . .

ΤΖΑΝΙΩ. — Ἐννοια σας !

[Ἡ Γιουλία ἐπέφθεται εἰς τὰ δωμάτιά της]

ΣΚΗΝΗ ΔΩΔΕΚΑΤΗ

ΤΖΑΝΙΩ μόνη, κατόπιν ΑΡΓΥΡΗΣ

ΤΖΑΝΙΩ. — Τὸν μασκαρᾶ, τὸν εἶδες ἐκεῖ ὑποκρισία ! . . . Ποῶς ἔμπορῶσε ποτὲ νὰ τὸ πιστέψῃ ! . . . Ἄρά γε νὰ τοῦ ἰμοιάξῃ καὶ ὁ Ἀργύρης ; . . . Ἀλλὰ δὲν πιστεύω, φαίνεται ὁ ἄνθρωπος ποῦ ἀγαπᾷ μὲ τὰ σωστά του, ἀν καὶ ἐγὼ δὲν τοῦ ἀποδείχνω τίποτα, γιατί καλὸ εἶναι νὰ τὸν δοκιμάσω ἀκόμη . . .

ΑΡΓΥΡΗΣ [Ἐισερχόμενος διὰ τοῦ βάθους]. — Ἐδῶ εἶσαι σύ, καὶ ἐγὼ σὲ ζητῶ τὴν ὥρα ;

ΤΖΑΝΙΩ. — Ἐλα, ἔλα νὰ μάθῃς τί πραγματάκια εἴσαστε οἱ ἄνδρες . . . Ἀλλὰ τί κάθουμαι καὶ λέω ! . . . Τὸ πρῶμμα εἶναι μυστικὸν καὶ δὲν κάνει νά . . .

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Τί λέει ! Μυστικό ! . . . Ὡστε ἔχεις καὶ μαζὶ μου μυστικά ;

ΤΖΑΝΙΩ. — Καὶ γιατί νὰ μὴν ἔχω ; . . . Ἄν ἤξερα ὅμως πῶς δὲν θάλλεγες τίποτα σὲ κανένα . . .

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Ἐγώ ; ! Μποροῦν νὰ μὲ κρεμάσουν ἀνάποδα καὶ νὰ μὴ βγάλω τσιμουδιά ! . . .

ΤΖΑΝΙΩ. — Μά, μοῦ ὑπόσχεσαι πῶς δὲν θὰ ἴπῃς τίποτα ;

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Ἄπιστη ποῦ εἶσαι καυμένη ! . . .

ΤΖΑΝΙΩ. — Ἄς εἶναι, μάθε λοιπὸν, μὰ τὸν νοῦν σου, ἀκουῖς ; . . . Μάθε λοιπὸν πῶς ὁ κύριος Βρεχτύλος ἔρχεται ἐδῶ γιὰ τὴν ἀντικρουμένη μας τὴν χήρα, ἀπόψε μάλιστα θὰ τὴν κλέψῃ . . .

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Ἐλα δά ! . . .

ΤΖΑΝΙΩ. — Τὸν εἶδα, σοῦ λέω, νὰ τὰ συμφωνᾷ. Θάρθηκα κατὰ τῆς δώδεκα μ' ἕνα ἀμάξι νὰ τὴν πάρῃ καὶ ἀπὸ ἴδω πᾶν οἱ ἄλλοι ! . . .

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Βρέ, τὸν κατεργάρε . . . Ἐρεῖς τί λέω, Τζανιώ, ἔρχεσαι νὰ κάνωμε καὶ ἐμεῖς τὸ ἴδιο ;

ΤΖΑΝΙΩ. — Νὰ μοῦ κάνῃς τὴ χάρι νὰ μὴ με σκοτιζῇς . . . καὶ ἐγὼ δὲν κλέφτουμαι . . .

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Τότε γιατί σὺ κλέβεις τὴν κυρά ;

ΤΖΑΝΙΩ. — Τὸν κακὸ σου τὸν καιρὸ ! . . .

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Μὰ γιατί Τζανιώ μου, μὲ βρίζεις ;

ΤΖΑΝΙΩ. — Γιατί σοῦ πρέπει . . . Βρέ σὺ, ἀν κλέβω ἴγώ, κλέβω γιὰ τὸ συμφέρον σου . . .

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Τί ἔκαμᾶ, λέει ! ;

ΤΖΑΝΙΩ. — Μ' αὐτὰ καὶ αὐτὰ θὰ κάνω ἴγώ τὴν προῖκά μου ! . . .

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Ὡστε, Τζανιώ μου, παρνομάστε . . .

ΤΖΑΝΙΩ. — Δηλαδή . . .

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Ἄσ' τα, ἄσ' τα, Τζανιώ, καὶ σ' ἐκατάλαβα . . .

Ἐννοια σου, κλέβε σὺ τὴν κυρά καὶ ἐγὼ συγγριζῶ τὸν ἀφέντη . . .

ΤΖΑΝΙΩ. — Καλὰ κάνε ὅ,τι θέλεις, ἀλλὰ τὸ μυστικὸ ποῦ σοῦ εἶπα νὰ φυλάξῃς, ἀκουῖς ;

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Πάλι τὰ ἴδια ;

ΤΖΑΝΙΩ. — Ἐξέσω ἴγώ ! . . .

[Ἐξέρχεται διὰ τῆς θύρας τοῦ βάθους]

ΣΚΗΝΗ ΔΕΚΑΤΗ ΤΡΙΤΗ

ΑΡΓΥΡΗΣ μόνος, κατόπιν ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Μπράβο του τοῦ κύριου Βρεχτύλου, ἀν τὰ κατὰ-φρασε μὲ τὴν ἀντικρουμένη μας . . . καλὰ θὰ πέσω, σοῦ εἶναι ἕνας

κίμματος ! . . . τάκος πρώτης ! . . . Μὰ νὰ τὰ ζῆρη γάχατες
αὐτὰ ὁ κύριος Κωδικέλλης ; Καὶ τὸν ἔφερναν ὁ καυμένος σπῆτι
του ! . . . Τί σοῦ εἶναι αὐτοὶ οἱ φίλοι καμμιά φορά ! . . .

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ [Ἐρχόμενος ἀπὸ τὸν δωμάτιον του. Ἰδία]. — Τί νὰ ἔγινε ;
Περίεργον ! [τῷ Ἀργύρῳ] Μὴν εἶδες σύ ; . . .

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Τὸν κύριον Βρεχτύλον ; . . . Ἀλλὰ τί κάθουμαι
καὶ λέω . . . δὲν κάνει νὰ 'πῶ τίποτε, γιὰ τὸ πρᾶγμα εἶναι
πολύ μυστικόν . . . ἀλλ' ἂν πάλι 'μπορῆτε νὰ μὴν 'πῆτε σὲ
κανέναν τίποτα 'μποροῦσα νὰ . . .

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Λέγε μου, ἀνόητε, γρήγορα τί συμβαίνει.

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Μὰ θὰ τὸ 'πῆτε σὲ κανένα ;

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Θὰ μοῦ εἶπῆς ναὶ ἢ ὄχι ; . . .

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Ἀφοῦ ἐπιμένετε, σὰς τὸ λέω, ἀλλ' ὑπὸ ἐγεμύ-
θειαν . . . εἶναι τὸ πρᾶγμα, ζῆρετε, πολὺ μυστικόν, καὶ ἂν σὰς
τὸ λέω, τὸ κάνω αὐτὸ γιὰ τὸ ζῆρω τὸν χαρακτήρα σας . . . Ποῦ
λέτε λοιπόν, ὁ φίλος σας κύριος Βρεχτύλος . . .

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ [Ἀνοπομῶν]. — Αἱ ! τί ἔκαμεν ;

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Τί ἔκαμε ; . . . Φοβερὰ καὶ τρομερὰ πρᾶγματα . . .
Τῆχει φτιάσει μὲ τὴν ἀντικρυνὴν τὴν χήρα . . .

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ [Ἀναπηδῶν]. — Πῶς ; ! . . .

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Αὐτὸ ποῦ σὰς λέω . . . καὶ ἀπόψε μάλιστα ἔχουν
συμφωνήσει νὰ τὴν κλέψῃ . . .

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Ποῖος τὸ εἶπε ; . . .

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Καλὲ τοὺς εἶδα μὲ τὰ ἴδια μου τὰ μάτια . . .
εἶδα καὶ τὸν ἀμαξῆ ποῦ τοῦ ἔδωκε καππάρου . . . τέλος πάντων
τὰ πρᾶγματα εἶναι συμφωνημένα, ἴσως μάλιστα τὴν ὥρα αὐτὴ
ποῦ σὰς μιλάω νὰ τὴν ἔχῃ καὶ κλεμμένα ! . . .

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ [Ἐκτὸς ἐαυτοῦ]. — Κύτταξε καλά μὴ μὲ γελᾷς,
γιὰτί . . .

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Νὰ σὰς γελᾶσω ; . . .

ΣΚΗΝΗ ΔΕΚΑΤΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

Οἱ ἀνωτέρω καὶ ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ. [Ἐισερχόμενος διὰ τῆς μεσαίας θύρας]. — Ὑἱ ! μὰ τὸ
πρᾶγμα πλέον καταντᾷ ἀηδία ! . . . Μέρα μεσημέρι νὰ γίνονται
τέτοια πρᾶγματα ! . . .

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Τί συμβαίνει ; πάλι ;

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ. — Τί ; Δὲν πήρατε σεῖς ἀκόμη εἶδησι ; . . .

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Καμμία ἐπανάστασις ; . . .

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ. — Καλὲ, τί ἐπανάστασις ! . . . Ἐκλεψαν τὴν
ἀντικρυνὴν μας τὴν χήρα.

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Τὴν ἔκλεψαν ; ! . . .

ΑΡΓΥΡΗΣ [τῷ Κωδικέλλῃ]. — Τὰ βλέπετε ;

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ. — Δὲν κυττᾶτε ἀπὸ τὸ παράθυρον νὰ ἰδῆτε τί
κόσμος εἶναι συναγμένος 'ς τὴν πόρτα τῆς.

[Ὁ Κωδικέλλης πλησιάζει εἰς τὸ παράθυρον καὶ παρατηρεῖ ἔξω]

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Ἦ' ἄς πεταχτῶ γὼ νὰ μάθω τὰ καθέκαστα
[Ἐίρχεται].

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ. — Αὔριο πάλι θὰ διαβάζουμε 'ς τὰς ἐφημερί-
δας, πὼς 'ς τὸ τάδε σπῆτι ἄγνωστοι τινές . . .

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ [Ἀναπηδῶν]. — Πῶς εἶπατε ; Ἄγνωστοι ; Ἄ !
ὄχι, τὴν φορὰν αὐτὴν δὲν εἶναι ἄγνωστοι . . . τοὺς ζῆρω ἐγὼ
ποιοὶ εἶναι, ἢ μᾶλλον τὸν ζῆρω . . .

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ. — Τὸν ζῆρετε ;

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Τὸν ζῆρω, μάλιστα καὶ θὰ ἐκδικηθῶ . . .

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ. — Μὰ ποῖος εἶναι ;

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Ποῖος εἶναι ; Ἀδύνατον νὰ τὸν φαντασθῆτε . . .
εἶναι ὁ Βρεχτύλος !

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ. — Ὁ Βρεχτύλος ; ! . . .

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Αὐτὸς μάλιστα.

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ. — Δὲν πιστεύω . . .

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Ἐγχετε δίκαιον . . . ποῖος 'μποροῦσε ποτὲ
νὰ πιστεύσῃ πὼς ἓνας φίλος, ἓνας . . . Τὸν εἶδατε, βεβαίως, πὼς
ἤρχετο ἐδῶ καθ' ἡμέραν . . . πὼς . . .

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ. — Νὰ σὰς 'πῶ τὴν ἀλήθειαν . . . καὶ ἐγὼ παρε-
τήρησα κατὰ ὑπόπτους κινήσεις . . . κατ' . . .

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Ὑἱ ! παρετηρήσατε καὶ σεῖς αἱ ; . . . βλέ-
πετε ;

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ. — Κατὰ μάλιστα κρουφομιλήματα μὲ τὴν Τζα-
νιώ, δὲν μοῦ ἤρσεν καθόλου . . . Καὶ νὰ ἰδῆτε ποῦ αὐταῖς τῆς
ἡμέραις ἔχασα καὶ μερικά πρᾶγματα . . .

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Αὐτὰ δὲν εἶναι τίποτα . . . ἐγὼ . . . ἐγὼ
ἔχασα τὸ πᾶν ! . . . Ὑἱ ! τὸν ὑποῦλο ! . . . τὸν ὑποκριτὴ ! . . .
Ἄλλὰ δὲν πρέπει νὰ κάθωμαι μὲ χεῖρα σταυρωμένα καὶ νὰ
μουρμουρίζω σὰν γύναιον . . . πρέπει . . . πρέπει νὰ κινηθῶ καὶ
λίγο . . . Θὰ του δεῖξω γὼ ! . . . [Ἐίρχεται εἰς τὸ δωμάτιόν του]

ΣΚΗΝΗ ΔΕΚΑΤΗ ΠΕΜΠΤΗ

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ μόνος, κατόπιν ΑΝΘΟΥΛΑ

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ. — Άπίστευτα πράγματα, άπίστευτα! . . . Πώς άπατοῦν πολλάκις τὰ φαινόμενα! . . . Ὁ Βρεχτύλος κλέπτης! . . . Ἄλλ' ἀφοῦ τὸ λέγει ὁ στενότερός του φίλος . . . Τὸ βέβαιον εἶναι πὼς κ' ἐγὼ δὲν εἶχα σχηματίσει πολὺ καλὴν ἰδέαν περὶ αὐτοῦ. . . ἀπὸ τῆς ἐποχῆς μάλιστα ποῦ τὸν εἶδα νὰ ἔγχι σχέσεις μὲ τὴν ὑπερήτριαν μου . . . καὶ τώρα αἱ συγγαί ἀπώλειαι μερικῶν μου πραγμάτων . . .

ΑΝΘΟΥΛΑ [Ἐπιερχόμενη ἀποτόμου]. — Μὰ δὲν εἶναι πλέον κατάστασις αὐτή! . . .

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ. — Τ' εἶναι πάλι;

ΑΝΘΟΥΛΑ. — Μοῦ ἐπήραν ἓνα δεκάφραγχο ἔμπρὸς ἀπ' τὰ μάτια μου . . . ἐνθυμοῦμαι πολὺ καλὰ ποῦ τὸ εἶχα ἀφίσει ἔς τὸ κομὸ ἐπάνω . . .

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ. — Πότε;

ΑΝΘΟΥΛΑ. — Πρὸ ὀλίγου ποῦ ἦλθα καὶ σοῦ ὠμίλησα . . . ὅταν ἦσουν μὲ τὸν Κωδικέλλη.

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ. — Ἄ! τότε αἶ; . . . Ξεύρω, ξεύρω ποῖος τὸ ἐπῆρε . . . Ἄ! δι' αὐτὸ δὲν ἦτον ἐδῶ ὁ φίλος . . .

ΑΝΘΟΥΛΑ. — Ποῖος φίλος;

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ. — Ποῖός; Ἄν ἔμπορεῖς, μάντευσε τὸν.

ΑΝΘΟΥΛΑ. — Ἐλα, καῦμένε, λέγε μου τώρα.

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ. — Ἄς εἶναι. Τὸ δεκάφραγχον λοιπόν, τὸ ἔκλεψεν ὁ Βρεχτύλος.

ΑΝΘΟΥΛΑ [Ἐκπληκτος]. — Ὁ Βρεχτύλος!

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ. — Ὅλος κί ὄλος!

ΑΝΘΟΥΛΑ. — Ἄ! . . . γι' αὐτὸ λοιπόν! . . .

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ. — Τί; ἔχεις καὶ σὺ τίποτε ἐνδείξεις;

ΑΝΘΟΥΛΑ. — Ἐχω κ' ἔχω! . . . Προσῆτερα ποῦ ἦσουν ἰδῶ μὲ τὸν Κωδικέλλη, αὐτὸς ἐπήγαγε καὶ ἤρχετο κάτω ἀπὸ τὸ σπῆτι καὶ κύτταζε τὰ παράθυρά μας σὰν κλέπτης! . . .

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ. — Ἐτσι αἶ; . . . Τὸν κακοσηθέστατον! . . . Ἄμ! δὲν ξέρεις καὶ τὸ ἄλλο . . . ἔκλεψε καὶ τὴν ἀντικρυνή μας τὴν χήρα.

ΑΝΘΟΥΛΑ. — Τί μοῦ λές! . . .

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ. — Ναί, ναί . . . ἀλλ' ἡ ἀστυνομία εἶναι ἐπὶ τὰ ἔγχη του καὶ δὲν θὰ τὴν γλυτώσῃ! . . .

ΑΝΘΟΥΛΑ. — Τ' εἶν' ὁ κόσμος! . . .

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ. — Ἡ Τζανιώ μέσα εἶναι;

ΑΝΘΟΥΛΑ. — Μέσα.

[Ἐὸ Καρνούρης εἰσέρχεται εἰς τὸ γραφεῖόν του].

ΣΚΗΝΗ ΔΕΚΑΤΗ ΕΚΤΗ

ΑΝΘΟΥΛΑ μόνη, κατόπιν ΤΖΑΝΙΩ.

ΑΝΘΟΥΛΑ. — Ἄκουτ' ἐκεῖ κατάστασις! . . . Ὁ κύρ Βρεχτύλος μὲ τὰ γαλλικά του, μὲ τὸ πιάνο του, μὲ τὸ ἓνα του, μὲ τὸ ἄλλο του κλέπτης! . . . Ποῖος τῶξερε νὰ προσέγχι! . . .

ΤΖΑΝΙΩ. — Ἐψάξα παντοῦ, κυρία . . .

ΑΝΘΟΥΛΑ. — Ἐναι σου, Τζανιώ, μὴ γάνης τὴν ὥρα σου καὶ δὲν εἶναι πεσμένο . . . μοῦ τῶχουν πάρε! . . .

ΤΖΑΝΙΩ. — Μήπως ἡ κυρία ὑποπτεύεται; . . .

ΑΝΘΟΥΛΑ. — Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς σὲ ὑποπτεύτην κατ' ἀρχάς, κατόπιν ὅμως ἔμαθα τὸν κύριον . . .

ΤΖΑΝΙΩ. — Ἄν νομίζετε τὸν Ἀργύρη, κυρία, ἔχετε ἄδικο. . . αὐτὸς εἶναι πολὺ τίμιον παιδί! . . . ἄλλος ἐγώ! . . .

ΑΝΘΟΥΛΑ. — Τὸ πιστεύω . . . ὁ κύριος ποῦ μοῦ πῆρε τὸ δεκάφραγχο εἶναι ἄνθρωπος τοῦ κόσμου . . . μὲ πολλὰς γλώσσαις . . .

ΤΖΑΝΙΩ. — Καὶ πολλὰ χέρια! . . .

ΑΝΘΟΥΛΑ. — Τέλος πάντων εἶναι ὁ Βρεχτύλος!

ΤΖΑΝΙΩ [Ἐκπληκτος]. — Καλὲ τί λέτε! . . . Ὁ κύριος Βρεχτύλος! . . .

ΑΝΘΟΥΛΑ. — Αὐτὸς, μάλιστα . . . Ἄλλ' ἡ ἀστυνομία εἶναι ἐπὶ τὰ ἔγχη του καὶ ὅσον οὔπω πιστεύω νὰ τὸν πιάσουν.

ΤΖΑΝΙΩ. — Καλὰ νὰ τοῦ κάνουν.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΚΑΤΗ ΕΒΔΟΜΗ

Οἱ ἀνωτέρω καὶ ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ [Ἐπισπερχόμενος τρέχων]. — Βρε ἀδελφέ, δὲν ἀκούτε. . . μὴν ὦρα φωνάζω . . . ἡ Ἰουλιὰ λιποθύμησε μέσα . . .

ΑΝΘΟΥΛΑ. — Ἐλιποθύμησε! . . .

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ. — Τῆς εἶπα πῶς πιάσαμε τὸν Βρεχτύλο κλέπτη, καὶ ἀπ' τῆ ἰντροπή της λιποθύμησε.

ΑΝΘΟΥΛΑ. — Τὸ καυμένο τὸ κορίτσι! . . . Ἐλα, πᾶμε μαζύ.
[Ἡ Ἀνούλα καὶ ὁ Καρνούρης εἰσέρχονται.]

ΣΚΗΝΗ ΔΕΚΑΤΗ ΟΓΔΩΗ

ΤΖΑΝΙΩ μόνη, κατόπιν ΑΡΓΥΡΗΣ.

ΤΖΑΝΙΩ. — Ποιὸς νὰ μοῦ τῶλεγε πῶς ὁ κύριος Βρεχτύλος ἦταν τέτοιος! . . . Πάει, πάει ὁ κόσμος, γάθηκε! . . . Νὰ κλέβουμε ἡμεῖς τὰ δουλικὰ, ὑπομονή, ἀλλὰ κ' οἱ ἀφεντάδες . . . αὐτὸ περὶ εἶναι πολὺ! . . .

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Τᾶμαθες, Τζανιώ; . . .

ΤΖΑΝΙΩ. — Ἄμ! ἐσὺ τᾶμαθες; . . .

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Γιὰ τὴν χήρα;

ΤΖΑΝΙΩ. — Βρέ, ποιά χήρα! . . . Γιὰ τὸν κύρ Βρεχτύλο. . . κλέφτης ὁ φιλαράκος μας, κλέφτης! . . .

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Αὐτὴ ἔναι παλιὰ δουλειά. . . αὐτὸς ἔκλεψε καὶ τὴν χήρα.

ΤΖΑΝΙΩ. — Τί, κλέψανε καὶ τὴν χήρα;

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Τὴν κλέψανε, λέει; . . . Τῆς ἔπῃραν ὅλα τ' ἀσπρόρουχα.

ΤΖΑΝΙΩ. — Βρέ τὴν καυμένη! . . . Μ' ἀφοῦ ξέρουνε τὸν κλέφτη; . . .

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Θὰ τὸν πιάσουν, τί θὰ κάνουν.

[Ἀκούεται: ἔσθην ὁ κῶδων].

ΤΖΑΝΙΩ. — Ἐρεῖς, λιποθύμησε κ' ἡ κυρία Ἰουλίττα.

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Ἄπ' τὸ φόβο της μὴ τὴν κλέψῃ καὶ αὐτὴν;

ΤΖΑΝΙΩ. — Δὲν πιστεύω, γιατί αὐτὴ ἄλλο καὶ δὲν γύρευε παρὰ νὰ τὴν κλέψῃ. . . Μὰ τρέχα γιατί κοντεύουν νὰ σπάσουν τὸ κουδούνι.

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Καὶ γιατί δὲν πᾶς ἐσὺ;

ΤΖΑΝΙΩ. — Μὰ . . .

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Πήγαινε, γιατί ἔμπορεῖ νὰ τῆς ἔχουν λύσει τὸν κορσὲ καὶ δὲν κάνει νὰ πάω ἔγω.

ΤΖΑΝΙΩ. — Καλὰ λές. . . οὔτε γὼ δὲν ἤθελα νὰ πᾶς [Ἐίρεται].

ΑΡΓΥΡΗΣ [Μόνος]. — Ἡ δουλειαῖς μας πᾶνε πρῖμα. . . ἡμεῖς κλέβουμε καὶ ἄλλον πιάνουνε. . . αὐτὸ θὰ πῆ νάχῃς τύχη! . . .

Φαίνεται ὅμως, πῶς καὶ θὰ κτυπᾷ καὶ ὁ κύρ Βρεχτύλος. . . ἄμ! τί νὰ σοῦ κάνῃ ὁ ἄνθρωπος χωρὶς θέσι καὶ ἐρωτευμένος! . . . Ἐγὼ καὶ μὲ θέσι καὶ πάλι κερῶνω τὰ χέρια μου! . . .

ΣΚΗΝΗ ΔΕΚΑΤΗ ΕΝΝΑΤΗ

ΑΡΓΥΡΗΣ καὶ ΒΡΕΧΤΥΛΟΣ.

ΒΡΕΧΤΥΛΟΣ. — Μέσα εἶναι ὁ Κωδικέλληγς;

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Αὐτὸς μέσα εἶναι. . . μὰ τοῦ λόγου σου ποῦ εἶσαι ἔξω;

ΒΡΕΧΤΥΛΟΣ. — Τί εἶπες;

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Λέω πῶς ὁ κύριος Κωδικέλληγς ἔμαθε τὰ καθέ-
καστα καὶ καλλίτερα εἶναι νὰ μὴ σᾶς ἴδῃ.

ΒΡΕΧΤΥΛΟΣ. — Τί λές, βρέ;

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Αὐτὸ ποῦ σᾶς λέω! . . . Τᾶμαθε μάλιστα κ' ἡ
κυρία, ὁ ἀφέντης. . .

ΒΡΕΧΤΥΛΟΣ. — Πῶς! ἔμαθε τίποτε ὁ κύριός σου;

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Ἄμὲ, τί θαρροῖτε!

ΒΡΕΧΤΥΛΟΣ [ἰσθ]. — Γι' αὐτὸ δὲν ἤλθαν ἔς τὴν δενδροστοι-
χίαν! . . . [Ἐψηλοφώνως]. Καὶ ἡ Ἰουλίττα τί εἶπε;

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Αὐτὴ λιποθύμησε.

ΒΡΕΧΤΥΛΟΣ. — Τὴν καυμένη! . . . Καὶ ποῦ εἶναι τώρα ὁ
κύριος Καρνούρης;

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Κυττάει νὰ ξελιποθυμήσῃ τὴν κόρη του. . .
Σταθῆτε μάλιστα. . . ἔρχεται.

ΣΗΝΗ ΕΙΚΟΣΤΗ

Οἱ ἀνωτέρω καὶ ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ

ΒΡΕΧΤΥΛΟΣ [Βαῖνον πρὸς προὔπαντησιν τοῦ Καρνούρη]. — Ἄ! Κύριε
Καρνούρη. . . Ὁμολογῶ τὸ ἀνάρμοστον τῆς πρὸς ὑμᾶς διαγω-
γῆς μου, πλὴν βεβαιωθῆτε πῶς δὲν ἰδυνάμην νὰ πράξω ἄλλως,
ἢ μᾶλλον δὲν ἐτόλμων νὰ . . .

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ. — Ἡ πράξις εἶναι πάντοτε ἀξιόμιμπος, διὰ νὰ
μὴ εἶπω ἄλλο τι. . . ἄλλως τε, δὲν εἰςεύρω εἰς τί δυνάμι
τώρα νὰ σᾶς φανῶ χρήσιμος. . .

ΒΡΕΥΤΥΛΟΣ. — "Αν δύνασθε, λέτε ! . . . Καί ποῖος ἄλλος πρὸς σεῖς δύνασθε . . .

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ. — Μὲ συγχωρεῖτε, εἰς τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν εἶμαι ὅλως διόλου ξένος . . . καὶ κάμτε ὅπως ἀγαπᾶτε . . .

ΒΡΕΥΤΥΛΟΣ. — Ξένος εἶσθε ;

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ. — Ἐννοεῖται !

ΒΡΕΥΤΥΛΟΣ. — Μὰ δὲν εἶναι κόρη σας ;

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ. — Κόρη μου ; . . . Χάχ ! ἄχ ! ἄ ! . . . Τῶν χρημάτων τῆς γυναικός μου θὰ σᾶς παρακαλέσω μόνον νὰ φείσεσθε καὶ τίποτε περισσότερο . . . Χαίρετε ! [Κινεῖται ὅπως εἰδήθη, ἀλλ' ἐπιστρέφει πάλιν]. "Αν τύχη καὶ σᾶς παραπέμψουν εἰς τὸ κακουροδικεῖον, ἔρχεσθε καὶ μ' εὐρίσκετε [Ἐξέρχεται διὰ τοῦ βάθους].

ΒΡΕΥΤΥΛΟΣ [Καθ' ἑαυτόν]. — Μὴ τυχὸν παρεφρόνησε ; . . . Δὲν εἶναι κόρη του, εἶπε, ἂν μὲ παραπέμψουν εἰς τὸ κακουροδικεῖον νὰ φεῖδωμαι τῶν χρημάτων τῆς γυναικός του . . . ἀφύκτως δὲν εἶναι καλὰ. [Τῆ Ἀερύρη] Βρὲ Ἀργύρη, καλὰ εἶναι ὁ ἀφεντικὸς σου ;

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Καλὰ καὶ σὲ χαιρετᾷ ! . . . [Ἐξέρχεται σὺν ἄλλοις].

ΒΡΕΥΤΥΛΟΣ [Μόνος]. — "Ἄλλος πάλι ! . . . Δὲν ξέρω τί νὰ ὑποθέσω ! . . .

ΣΚΗΝΗ ΕΙΚΟΣΤΗ ΠΡΩΤΗ

ΒΡΕΥΤΥΛΟΣ καὶ ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ.

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ [Ἐξερρόμενος τῶν θυμάτων του καὶ βλέπων αἴφνης τὸν Βρευτύλον ὃν δὲν περιέμενε]. — "Α ! μ' αὐτὸ εἶναι παρα πολὺ, κύριε ! . . . "Ἐχεις τὴν τόλμην νὰ ἔρχεσαι ἐδῶ κατόπιν τῆς πρὸς ἐμέ . . .

ΒΡΕΥΤΥΛΟΣ [Ἐκπληκτός]. — Τί ὕφος εἶναι πάλιν αὐτό ! . . .

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Τί ὕφος εἶν' αὐτό ; Πρέπει νὰ ἴντροπέσαι καὶ λίγο . . . Ἄλλὰ κατόπιν τῶν ὄσων ἔπραξες, ποῦ ἴντροπή ! . . .

ΒΡΕΥΤΥΛΟΣ. — Δὲν σὲ καταλαμβάνω.

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Δὲν μὲ καταλαμβάνεις, αἱ ;

ΒΡΕΥΤΥΛΟΣ. — Καθόλου !

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Θὰ μὲ καταλάβῃς, ὅταν θὰ μοῦ δώσης λόγον . . .

ΒΡΕΥΤΥΛΟΣ. — Μίλα καλὰ, Κωδικέλλη.

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Αὐτὸ ποῦ σοῦ λέω . . . Ὡς νὰ μὴν εἴξευρες ὅτι ἐνδιαφέρομαι δι' ἐκείνην . . .

ΒΡΕΥΤΥΛΟΣ. — Νὰ μὲ πάρῃ ὁ διάβολος ἂν καταλαβαίνω τί λές . . . Ἄλλὰ γιὰ στάσου, σὲ παρακαλῶ, γιὰ πέ μου μὴ κατὰ λάθος μ'πῆχα σὲ κανένα φρενοκομεῖον ; Γιὰτί ὅλοι σας σήμερα ἢ παραμιλεῖτε ἢ τρελλαθῆκατε.

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Νὰ τ' ἀφήσης κατὰ μέρος αὐτὰ . . . κ' ἔπρεπε, κύριε, πρὶν ἀποφασίσῃς νὰ μοῦ τὴν πάρῃς νὰ σκεφθῆς ὅτι ἡ φίλιὰ μας . . .

ΒΡΕΥΤΥΛΟΣ. — "Α ! ἄ ! τώρα ἐννοῶ . . . Καὶ γι' αὐτὸ χάλασες τὸν κόσμον ;

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Πῶς ! Καὶ τῶχεις λίγο αὐτό ;

ΒΡΕΥΤΥΛΟΣ. — Σπουδαῖον πρᾶγμα ! . . . Δὲν τὴν ἴπῃρα, ἀδελφέ μου, μὲ σκοπὸ νὰ τὴν κρατήσω . . .

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Τί εἶπες ;

ΒΡΕΥΤΥΛΟΣ. — Ἐννοεῖται ! . . . Τὴν ἴπῃρα μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ σοῦ τὴν ἐπιστρέψω . . . ἄλλως τε, σὲ βεβαιῶ, δὲν ἔκαμα καμμίαν χρῆσιν αὐτῆς . . .

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ [Μι θυμῶν]. — "Α ! μὰ εἶσαι ἀυθάδης, καταλαβαίνεις ;

ΒΡΕΥΤΥΛΟΣ. — "Α ! ἄ ! ὡς ἐδῶ καὶ μὴ παρέκει ! . . . Σὲ ἀκούω μίαν ὥραν νὰ μὲ ὑβρίζῃς καὶ ἐνόμιξα ὅτι χωρατεύεις . . . Ἦδη ὅμως ὅτε τὰ πράγματα ἀλλάζουν ὄψιν, σοῦ ἀνταποδίδω τὰ ἴσα καὶ μετανοῶ ὅτι ὑπῆρξα φίλος σου.

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Σὺ, φίλος μου ! . . . Σὺ ὅστις ὑπεκρίνεσο τὸν φίλον διὰ νὰ μοῦ ἀρπάξης πᾶν ὅ,τι ἐλάτρευα εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ! . . .

ΒΡΕΥΤΥΛΟΣ. — Ἐχεις πολὺ λάθος, δὲν σοῦ ἤρπασα τίποτε . . . τὸ ἤρκα κατὰ γῆς καὶ τὸ πῆρκα.

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Παραφρονεῖς ;

ΒΡΕΥΤΥΛΟΣ. — Δὲν παραφρονῶ διόλου . . . ἐπαναλαμβάνω ὅτι τὸ ἤρκα κατὰ γῆς καὶ ὅτι σοῦ τὸ ἐπιστρέφω.

[Ἐξάγει τοῦ θυλακίου του τὴν φωτογραφίαν ἣν εὗρε κατὰ γῆς ἐν τῇ πέμπτῃ σκηνῇ.]

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Τ' εἶν' αὐτό ;

ΒΡΕΥΤΥΛΟΣ. — Ἡ φωτογραφία τῆς χήρας, τί ἄλλο ;

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — "Α ! κρατεῖς σὺ τὸ πρωτότυπον καὶ μοῦ διδεις τὸ ἀντίτυπον ! . . .

ΒΡΕΥΤΥΛΟΣ. — Παραφρονεῖς ; ! . . .

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Δὲν παραφρονῶ διόλου, ἀλλὰ λέγω ὅτι ἀποῦ μοῦ ἔκλεψες τὴν φωτογραφίαν αὐτὴν ποῦ μοῦ ἐπιστρέφεις, μοῦ ἔκλεψες καὶ τὸ πρωτότυπὸν τῆς.

ΒΡΕΥΤΥΛΟΣ. — Ὑπαγε ὀπίσω μου, Στανᾶ !

ΣΚΗΝΗ ΕΙΚΟΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

Οἱ ἀνωτέρω καὶ ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ [Εισερχόμενος διὰ τοῦ βάθους]. — Δόξα σοι, ὁ Θεός!... Συνελήφθη καὶ μιὰ φορά ὁ κλέπτης. . . Ἐλάτε νὰ ἰδῆτε ποῦ τοῦ ἐφόρτωσαν ἰς τὴν ράχι! ὅλην τὴν μπουγάδα. . . Ἄ! κύριε Κωδικέλλη, ἐγελάσθης. . .

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Δὲν σᾶς ἐννοῶ τί λέτε.

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ. — Λέγω ὅτι ὁ κλέπτης τῆς χήρας συνελήφθη καὶ ὀδηγεῖται ἐν πομπῇ εἰς τὸ ἀστυνομικὸν τμήμα.

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Ὡστε δὲν εἶναι ὁ Βρεγτύλος;

ΒΡΕΧΤΥΛΟΣ [Ἐν ἄρῃ]. — Μὰ γιὰ νὰ σοῦ 'πῶ! . . .

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ. — Φαίνεται ὅτι ὁ κύριος Βρεγτύλος οὔτε εἶδῃσιν τοῦ πράγματος ἔχει.

ΒΡΕΧΤΥΛΟΣ. — Γιὰ σταθῆτε, σᾶς παρακαλῶ. . . Πρέπει νὰ δοθῇ μιὰ ἐξήγησις. . . Τόσῃ ὥρᾳ φιλονεικοῦμεν ἐδῶ χωρὶς νὰ ζεῦρωμεν περὶ τίνος πρόκειται.

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Αὐτὸ κ' ἐγὼ βλέπω.

ΣΚΗΝΗ ΕΙΚΟΣΤΗ ΤΡΙΤΗ

Οἱ ἀνωτέρω καὶ ΑΡΓΥΡΗΣ

ΑΡΓΥΡΗΣ [Εισερχόμενος διὰ τῆς μεσαίας θύρας]. — Ρεζίλικι τοῦ τῶπα-θεν ὁ φρουκαρῆς! . . .

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ [Τῷ Ἀργύρῃ]. — Ἐλα 'δῶ σύ, κύριε! Δὲν μοῦ εἶπες προηέτερα ὅτι ὁ Βρεγτύλος ἐπρόκειτο νὰ κλέψῃ τὴν ἀντικρινὴν μας τὴν χήρα; . . .

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Τὸ εἶπα, ναί. . . ἀλλὰ ζέρεστε κατὶ μοῦ εἶχε περὶ τῆς Τζανιώ.

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Ἡ Τζανιώ;

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Μάλιστα

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Καὶ ποῦ εἶναι τὴν τώρα;

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Ἐέρω κ' ἐγώ!

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ [Καλῶν]. — Τζανιώ!

ΤΖΑΝΙΩ [Ἐσθῆεν]. — Ἀμέσως.

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ. — Ἐλα γρήγορα 'δῶ. . .

ΣΚΗΝΗ ΕΙΚΟΣΤΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

Οἱ ἀνωτέρω καὶ ΤΖΑΝΙΩ

ΤΖΑΝΙΩ [Εισερχομένη διὰ τῆς θύρας τῶν δωματίων τῆς κυρίας Καρνούρη]. — Ὁρίστε. . .

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ. — Γιὰ ἔλα 'δῶ. . . Σὺ εἶπες εἰς τὸν Ἀργύρη πῶς ὁ κύριος Βρεγτύλος θὰ ἔκλεπτεν ἀπόψε τὴν ἀντικρινὴν τὴν χήρα;

ΤΖΑΝΙΩ [Παρατηροῦσα ἄρῃως καὶ ἐκφραστικῶς τὸν Ἀργύρη]. — Ἐγώ, ναί. . . Ἀλλὰ κατὶ μοῦ εἶχεν εἰπῆ ἡ κυρία Ἰουλία.

ΒΡΕΧΤΥΛΟΣ. — Ἡ κυρία Ἰουλία;

ΣΚΗΝΗ ΕΙΚΟΣΤΗ ΠΕΜΠΤΗ

Οἱ ἀνωτέρα, ΙΟΥΛΙΑ καὶ ΑΝΘΟΥΛΑ

ΙΟΥΛΙΑ [Εισερχομένη μετὰ τῆς μητρὸς τῆς]. — Ἐγώ, τὸ εἶπα, μάλιστα. . . Ἀλλὰ μοῦ τὸ εἶχε διαβεβαιώσῃ ἀπὸ 'δῶ ἡ μαμᾶ. . .

ΑΝΘΟΥΛΑ. — Καλέ, ἐγὼ ἀπλῶς εἶπα πῶς ὁ κύριος Βρεγτύλος τᾶχει φτιάσει μὲ τὴν ἀντικρινὴν μας. . . ἀλλὰ κατὶ αὐτὸ μοῦ τὸ εἶπεν ὁ σύζυγός μου ἀπὸ 'δῶ. . .

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ. — Δὲν ἀρονοῦμαι ὅτι σοῦ τὸ εἶπα. . . ἀλλ' ὄχι ἔτσι, καθὼς τὸ λές. . . ἄλλως τε κατὶ μοῦ εἶχεν εἰπῆ κ' ἐμένα ὁ κύριος Κωδικέλλης. . .

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ [Γελῶν]. — Χάχ! ἄχ! ἄ! . . . Βρεγτύλε, νὰ σὲ φιλήσω εἶχες δίκαιον, φίλε μου, πολὺ δίκαιον. . .

ΒΡΕΧΤΥΛΟΣ. — Μὰ τί τρέχει. . . δὲν ἐννοῶ διόλου.

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Ἐνεπιστεῦθη, ὡς μοῦ εἶπες, κατὶ τι ὑπὸ ἐχεμύθειαν καὶ διὰ δοκιμὴν εἰς τὸν κύριον Καρνούρη, καὶ αὐτὸ τὸ ἴδιον τὸ μυστικὸν διὰ τοῦ γόρου ἔφθασε μεχρις ἐμοῦ τόσον παραηλαγμένον καὶ ἐξωγακωμένον, ὥστε συνέβησαν ὅσα συνέβησαν. . . Ἄ! φίλε μου, εἶχες πολὺ δίκαιον

ΚΑΡΝΟΥΡΗΣ [Τῇ Ἀνωτά]. — Μὰ 'γὼ, κυρά μου, δὲν σοῦ τὸ εἶπα ὑπὸ ἐχεμύθειαν;

ΑΝΘΟΥΛΑ. — Ἄμ! κ' ἐγὼ ὑπὸ ἐχεμύθειαν τὸ εἶπα εἰς τὴν Ἰουλίαν.

ΙΟΥΛΙΑ. — Μήπως ἐγὼ δὲν τὸ εἶπα τᾶχατες ὑπὸ ἐχεμύθειαν εἰς τὴν Τζανιώ!

ΤΖΑΝΙΩ. — Ἄμ! ἐγώ, νομίζετε, πῶς τὸ εἶπα τοῦ Ἀργύρη
γιὰ νὰ βάλῃ τὸν τελάλη; ! . . .

ΑΡΓΥΡΗΣ. — Νάτα μας! . . . Μήπως ἐγὼ πάλι ἔβγαλα τὸν τε-
λάλη . . . Ὡς τὸν κύριον Κωδικέλλη τὸ εἶπα καὶ μάλιστα ὑπὸ
πᾶσαν ἐγγεμύθειαν!

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Μπράβο σας! . . .

ΒΡΕΧΤΥΛΟΣ. — Ἐσωφρονίσθης τώρα ἢ ὄχι;

ΚΩΔΙΚΕΛΛΗΣ. — Καὶ μὲ τὸ παραπάνω! . . . Ἀπόψε μάλιστα
θὰ μετοικήσω . . . καὶ σᾶς τὸ λέγω ὑπὸ ἐγγεμύθειαν . . . διότι
ἐπιθυμῶ νὰ τὸ μάθῃ ὁ κόσμος ὅλος! . . .

ΒΡΕΧΤΥΛΟΣ [Παρατηρῶν ἱρωτικῶς τὴν Ἰουλίαν]. — Θὰ προσπαθήσω
νὰ σὲ ἀντικαταστήσω ἐγὼ ἐνταῦθα.

ΙΟΥΛΙΑ [Ἐνοήσασα τοὺς λόγους τοῦ Βρεχτύλου καὶ ἰδίᾳ πρὸς αὐτόν]. — ὦ!
εὐχαριστῶ, κύριε Βρεχτύλε, εὐχαριστῶ!

9 Ἀπριλίου 1893.

Ν. Ι. ΛΑΣΚΑΡΗΣ

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

Εἰς ἀντιπολιτευόμενον.

Ἀντιπολιτευόμενος ὁ μακαρίτης ἦτο!
Εἶχ' εὐγενῆ αἰσθήματα, ἀρχὰς καὶ πεποιθήσεις,
Καὶ ἐπὶ τούτων πάντοτε ἀγνῶς ἐνεφεροῖτο
Ἄλλ' ὅμως... τὸν κατέλαβον στομαχικαὶ παθήσεις.
Ἀπέθανεν φιλόπατρις καὶ ὁμιλῶν καὶ γράφων,
Μὲ ἄλλους λόγους... ρηστικός κατῆλθεν εἰς τὸν τάφον.

[Ἐκ τῶν τοῦ Δ. Κόκκου]

Εὐχαῖς ἢ Μοῦσά μου κελαδεῖ
Ὡς τοῦ Διαδόχου μας τὸ παιδί.

Νὰ μεγαλώσῃ μιὰ χαρά,
νὰ τὸν ἰδῶ παλληκαροῦ,
Ρωμῆος εἰς ὅλα νὰ φανῇ,
νὰ μὴ τοῦ φύγῃ μπάλος,
καὶ μὴν ἡμέρα νὰ γενῇ
Ἀλέξανδρος μεγάλος.

Μὲ τὸν μπαμπάκα του μαζί
νὰ βγαίνῃ 'ς τὰ σουλάτσα,
κι' ὅλοι νὰ λένε σὰν χαζοὶ
πῶς εἶνε φῖνα ράτσα.

Μὲ τρέλλα κ' ἐνθουσιασμό
τὰ κάλλη του νὰ ψάλω,
κι' ἀντὶ τὸν Γόρδιο Δεσμό
νὰ κόψῃ τίποτ' ἄλλο.

Κι' ἐγὼ μὲ μῦρα νὰ τὸν ξεπλύνω,
σὰν μαναράκι νὰ μᾶς παχύνῃ,
νὰ παίξῃ λύρα καὶ μαντολίνο
καὶ μὲς 'στὴς πέτροις ζωὴ νὰ χύνῃ.

Ἐμπρὸς καὶ ἴπισω του δασκάλου νάχη,
νάναι τὸ πνεῦμα του ἴσκα μονάχη,
κι' ὄλων τὰ στόματα νὰ τὰ σφαλίσῃ
κι' ἕναν Βουκέφαλο νὰ καββαλίσῃ.

Ἄλύπτητα μὲ τὴν σπουδὴν
τῆς γλώσσης νὰ παιδεύεται,
νὰ μάθῃ τὸ σουρούπωμα
τοῦ ἡλίου καὶ τὸ δούρουπο,
καὶ νὰ παρλάρ' ἡ γλώσσά του,
μὰ δίχως νὰ μπερδεύεται,
«ποντίκι, ποντικάκι μου
ποντικοτρουπιοκούρουπο».

Ὅλο δρόμο καὶ πιλάλα
καὶ νὰ πιάνῃ ποῦ καὶ ποῦ
σοβαρὸς τὴν ἀλεποῦ
ἴστὸν Βουκέφαλλο καββάλα.

Γ. ΣΟΥΡΗΣ

ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗ

Παγεῖα γαστήρ λεπτόν οὐ τίχτει νόον.—Γαλλός.
The really great and noble of the Earth are
the humane.—M^{RS} A. M. Lewis.
Τροφήν οὐ τροφήν.—Χρυσόστομος.
Εὐβίξου διαίταν ἔχειν καθάρτιον — Πυθαγόρας.

ΤΟ πῶς πρέπει νὰ
τρέφεται ὁ ἄνθρωπος δὲν
εἶνε ζήτημα δευτερευόν
ὡς χυδαίως ὑποτίθεται,
ἀλλ' εἶνε πρωτίστης ση-
μασίας καὶ βαίνει παρ-
αλλήλως πρὸς τὸ ἕτερον
θεμελιῶδες ζήτημα—τὸ
βιομηχανικόν. Ἡ ριζικὴ
μεταβολὴ τῶν διαιτητι-
κῶν ἡμῶν ἕξεων ἐπέειγε
ὅσον καὶ ἡ ριζικὴ μετα-
βολὴ τοῦ τρόπου καθ' ὃν
κυκλοφορεῖ ὁ κοινωνι-
κὸς πλοῦτος. Πάσης δράσεως ἡμῶν σκοπὸς μόνος εἶνε ἡ
ἠθικὴ καὶ πνευματικὴ πρόοδος τῆς Ἀνθρωπότητος. Ὁ σκο-
πὸς ὅμως οὗτος διηνεκῶς προσκόπτει εἰς τὴν διαιτητικὴν καὶ
εἰς τὴν οἰκονομικὴν βαρβαρότητα. Ὅτι ἡ κρεοφαγία εἶνε βάρ-
βαρος τοῦτο θὰ πειραθῶ νὰ δείξω ἐπὶ τῇ βάσει ἐπιστημονι-
κῶν δεδομένων. Ἡ ἐπίδρασις τῆς τροφῆς ἐπὶ τοῦ ἤθους ἀνέ-

γνωρίσθη πρὸ αἰώνων, δύναται δὲ ἐπαρκῶς νὰ κατανοηθῆ ἢ συνάφεια μεταξύ τῶν δύο, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ νευρικὸν σύστημα ἀποτελεῖ τὸν διάμεσον κρίκον. Τὸ εἶδος τῆς τροφῆς ἐπιδρᾷ ἀμέσως ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος καὶ τὸ νευρικὸν σύστημα ἀναλόγως τῆς ἐπιδράσεως ταύτης καθορίζει τὴν ποιότητα τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ψυχῆς. Τὸ νευρικὸν σύστημα δὲν παθαίνεται μόνον ἐκ τῆς τροφῆς αὐτῆς καθ' ἑαυτὴν ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν συνθηκῶν καὶ περιστάσεων ὑφ' ἃς ἡ τροφή ἐπιτυγχάνεται· λίαν χονδροειδοῦς ἀντιλήψεως ἢ φαντασίας πρέπει νὰ εἶνε ἐκεῖνος ὅστις δὲν βλέπει ὅτι τὸ κρέας ἐπιτυγχάνεται ὑπὸ φρικώδεις — εἰδεγθεῖς δηλαδὴ καὶ σκληρὰς συνθήκας. Θὰ δεῖξω ἕθεν τὸ βάρβαρον τῆς κρεοφαγίας προσέτι καὶ ὑπὸ καλαισθητικῆν καὶ ἠθικῆν ἔποψιν.

Α'.

Διὰ τοὺς παρακολουθοῦντας τὴν ἐπιστημονικὴν πρόοδον εἶνε περιττὸν νὰ ἐνδιατρίψω ἐπὶ τῶν ἀποδείξεων ὅτι τὸ κρέας εἶνε τροφή ἀκατάλληλος διὰ τὸν ἀνθρώπινον ὀργανισμόν. Ἀλλὰ διὰ τοὺς πλείστους τῶν ἀναγνωστῶν μου γραμμαὶ τινες ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν εἶνε ἀνωφελεῖς. Θὰ ἴρκει, πιστεύω, ἡ ἀπόδειξις ὅτι τὸ κρέας δὲν εἶνε ἀπαραίτητον εἰς διατήρησιν τοῦ ἀνθρώπου ἐν ὑγιεῖ καταστάσει, ὅπως ἡ κρεοφαγία θεωρηθῆ ἀμέσως ὡς ἐγκλημα ὑπὸ τε κοινωνικῆν καὶ ἀτομικῆν ἔποψιν. Ὁ λόγος τῆς τροφῆς εἶνε νὰ εἰσάγωμεν εἰς τὸν ὀργανισμόν ἡμῶν τὰς οὐσίας ἐκείνας αἷτινες ἀναγκαιοῦσι πρὸς παραγωγὴν ὀστέων, αἵματος, ἰνῶν, νεύρων, ἐγκεφάλου κτλ. Αἱ ἀναγκαῖαι αὗται οὐσίαι περιέχονται πᾶσαι εἰς τὰ φυτὰ, τὰς ὀπώρας, τοὺς δημητριακοὺς καρποὺς καὶ τὰ κάρυα (παντὸς εἶδους). Τὸ κρέας δὲν περιέχει τίποτε ὠφέλιμον τὸ ὅποιον δὲν δύναται νὰ ἐπιτευχθῆ ἐκ φυτικῶν οὐσιῶν, ὡστε δὲν εἶνε ἀπαραίτητον. Τοῦτο ἐπικυροῖ καὶ ἡ πείρα διότι χιλιάδες ἀνθρώπων ὑπάρχουν οἵτινες οὐδέποτε ἔδοκίμασαν κρέας καὶ ὁμως εἶνε ἀκμαῖοι καὶ ὑγιεῖς. Πρὸ ὀλίγων ἀκόμη μηνῶν αἱ ἐφημερίδες ἀνήγγειλαν τὸν θρίαμβον τριῶν

φυτοφάγων οἵτινες ἐνίκησαν δεκατρεῖς κρεοφάγους ἐν δρόμῳ τριακοσίων ἐξήκοντα ἀγγλικῶν μιλλίων ἀπὸ Βερολίνου μέχρι Βιέννης. Ὑπὸ ἀθλητικῆν ἔποψιν ἡ φυτοφαγικὴ διαίτα τόσῳ ὑπερέχει τῆς κρεοφαγικῆς ὡστε, φρονῶ, καὶ ἂν εἰς μόνος φυτοφάγος ὑπῆρχε μεταξύ τῶν δεκαεξὶ συναγωνισθέντων αὐτὸς θὰ ἐνίκα. Ἔχομεν δὲ καὶ τὴν ἱστορίαν τῶν ἀρχαίων ἀγῶνων ἐπιμαρτυροῦσαν. Ἐνὸσω οἱ μετέχοντες αὐτῶν ἐτρέφοντο ἀποκλειστικῶς ἐκ κριθῆς, σῦκων, ἀραβοσίτου, τυροῦ καὶ μέλανος ἄρτου ἀπέχοντες τοῦ οἴνου ὅσῳ καὶ τοῦ κρέατος, ἦσαν θαυμαῖοι καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος γράφων πρὸς τοὺς Κορινθίους, ἀναφέρει τὴν πλήρη ὑγιειάν καὶ ῥώμην τῶν Ἰσθμίων ἀγωνιστῶν. Βραδύτερον ὁμως ὅτε εἰς τὴν διαίταν αὐτῶν εἰσῆλθη τὸ κρέας, τοὺς πρὶν ὠραίους ἀθλητὰς διεδέχθη γενεὰ βαρεῖα καὶ δυσκίνητος. Ὁ Διογένης ἐξήγει τὸ φαινόμενον τοῦτο λέγων ὅτι τὰ σώματά των ἀποτελοῦνται ἀπὸ χοίρινον καὶ βόειον κρέας! Ὁ ἀνθρώπινος ὀργανισμὸς δὲν εἶνε ἀποθήκη ὅπως ἀτιμωρητὴ εἰσάγεται εἰς αὐτὸν τὸ μὴ ἀπαραίτητον. Τὸ μὴ ἀπαραίτητον καθίσταται ἐπιβλαβές. Πρὸς σχηματισμὸν ὀστέων ἔχομεν ἀνάγκην ποτάσης, σόδας, μαγνησίας καὶ σιδήρου. Πρὸς παραγωγὴν θερμότητος ἔχομεν ἀνάγκην ἀνθρακος, ὑδρογόνου καὶ ὀξυγόνου. Πρὸς παραγωγὴν ἰνῶν ἔχομεν ἀνάγκην νιτρογόνου ἤτοι ἄζωτου καὶ ὀλίγου θείου καὶ φωσφόρου. Τὰ στοιχεῖα ταῦτα, εἰς διαφόρους καὶ ποικίλας συνθέσεις καὶ ποσότητες λαμβανόμενα, ἀποτελοῦσι τὴν ἀπαραίτητον τροφήν τοῦ ἀνθρώπου καί, ὡς εἶπον, περιέχονται ὅλα εἰς τὰς φυτικὰς οὐσίας ἀρκεῖ δὲ τις ν' ἀσκήσῃ νοήμονα ἐκλογὴν καὶ συνδυασμὸν ὅπως τρέφεται ἐπαρκῶς, ἀρμονικῶς καὶ πλουσίως. Πράγματι αἱ φυτικαὶ οὐσίαι ἴτοι τὰ χόρτα, οἱ καρποὶ καὶ τὰ κάρυα εἶνε τὸ μόνον μέσον τῆς ἀρμοδίας εἰσαγωγῆς τῶν ῥηθέντων στοιχείων εἰς τὸν ὀργανισμόν. Οὐδεὶς δύναται νὰ τραφῆ λαμβάνων αὐτὰ ἀπὸ τῶ φαρμακεῖον ἐν τῇ μειμονωμένῃ αὐτῶν καταστάσει. Πρέπει νὰ ληφθῶν ἐνῶ εὐρίσκονται εἰς τὸ ὀργανικὸν καὶ φυσικὸν τῶν ἔδαφος, καὶ μάλιστα προτιμώτερον εἶνε νὰ λαμβάνωνται χωρὶς νὰ καταστρέφωνται οἱ ὀργανισμοὶ διὰ τῆς μαγειρικῆς. Φυσικὸν τῶν ἀναγκαιῶν στοιχείων ἔδαφος δὲν εἶνε τὸ κρέας διότι καίτοι τινὰ ἐξ αὐτῶν ὑπάρχουν ἐν τῷ κρέατι, ὑπάρ-

χουν διότι εισηγήθησαν εἰς αὐτὸ ὑπὸ τοῦ ἐξ αὐτῶν τραφέντος ζώου ὅπερ τὰ παρέλαθεν ἐκ τοῦ φυσικοῦ τῶν ἐδάφους. Ὁ τρώγων κρέας λαμβάνει αὐτὰ ἐμμέσως, ἀλλ' ἐκτός τοῦ ὅτι λαμβάνει μετ' αὐτῶν καὶ τὰ περιττώματα ἐξ ὧν τὸ κρέας πάντοτε βρίζει, ἢ ἄμεσος παραλαβὴ αὐτῶν ἐκ τοῦ φυτικοῦ βασιλείου εἶνε τελεσφορωτέρα πρὸς σχηματισμὸν τοῦ σώματος. Ἡ κατασκευὴ τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος ἐνδεικνύει μάλιστα ὅτι μόνον αἱ φυτικά οὐσίαι καὶ οἱ καρποὶ εἶνε κατάλληλοι πρὸς μάσσησιν, πέψιν καὶ ἀφομοίωσιν. Τὸ κρανίον τοῦ ἀνθρώπου ὁμοιάζει πρὸς τὸ τοῦ πιθήκου ὅστις εἶνε καρποφάγον ζῷον, οἱ ὀδόντες τοῦ ἀνθρώπου εἶνε κατάλληλοι εἰς τὸ ἀλέθειν μᾶλλον ἢ εἰς τὸ ξεσχίζειν εἰς ὃ εἶνε κατάλληλοι οἱ τῶν αἰλουροειδῶν καὶ κυνοειδῶν ζώων ἐχόντων ὀδόντας παρεμφερεῖς πρὸς δρέπανον ἢ μάχιραν. Ὁ ἐντερικὸς σωλὴν τοῦ ἀνθρώπου εἶνε πολὺ διάφορος καὶ τοῦ τῶν μηρυκαζόντων καὶ τοῦ τῶν σαρκόβόρων φαίνεται δὲ ἀποκλειστικῶς κατάλληλος διὰ καρπούς. Ἄλλ' ἂν ἀφίνοντες τὴν ἐξωτερικὴν διαμόρφωσιν τοῦ ὀργανισμοῦ ἐρευνήσωμεν κάπως ἐνδότερον λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τὸ νευρικὸν σύστημα, ὅπερ εἶνε τὸ ὑψίστον χαρακτηριστικὸν τῆς ζωικῆς οἰκονομίας, θὰ εὐρωμεν τὴν στενοτάτην ὁμοιότητα μεταξὺ τοῦ ἀνθρωπίνου νευρικοῦ συστήματος καὶ τοῦ τῶν πιθήκων. Ὁ ἐγκέφαλος ὅστις εἶνε ἡ ἔδρα καὶ ὁ πῖναξ ὅλης τῆς νευρικῆς λειτουργίας, παρουσιάζει τὴν αὐτὴν κατασκευὴν παρὰ τῷ οὐραγκουτάγκῳ καὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐνῶ διαφέρει οὐσιωδῶς παρὰ τοῖς ἄλλοις ζώοις. Ἄν εἶχον χώρον θὰ ἀνέπτυσσον πολλὰς ἄλλας παρατηρήσεις γενομένης ἐπὶ τῆς ὁμοιότητος ἧτις ὑφίσταται ἀνατομικῶς καὶ νευρικῶς μεταξὺ τῶν καρποφάγων ζώων καὶ τοῦ ἀνθρώπου. Ἄλλ' ἀρκεῖ νὰ σημειώσω τὸ συμπέρασμα τῶν ἐξοχωτέρων ἐπιστημόνων υἱὸς ὁ Κουβιέ, ὁ Λιναῖος, ὁ Λώρενς ὁ Μπέλλ, ὁ Γαζένδης, ὁ Φλουράνς, ὁ Ὅουεν ὅτι «ὁ ἀνθρωπος εἶνε οὔτε σαρκόφάγος οὔτε χορτοφάγος. Δὲν ἔχει τοὺς πρὸς τοῦτο ἐπιτηδείους ὀδόντας, οὔτε τοὺς τέσσαρας στομάχους τῶν χορτοφάγων, οὔτε τὰ ἔντερα τῶν σαρκόφάγων. Ἐρευνῶντες τὰ ὄργανα ταῦτα παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ ὀφείλομεν νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ὁ ἀνθρωπος καὶ ἐκ φύσεως καὶ ἐκ καταγωγῆς εἶνε καρποφάγος, ὅπως ὁ πιθήκος.» Ὅτι διὰ τεχνητευμάτων καὶ ἐπι-

νοήσεων, τῇ βοηθείᾳ τοῦ πυρὸς ὁ ἀνθρωπος κατάρθρωσε νὰ καταστήσῃ ἀνεκτὴν καὶ δὴ ἀρεστὴν τὴν γεῦσιν τροφῆς ἧτις φύσει ἀνήκει εἰς τὴν τίγριν, τὸν λέοντα καὶ τὴν ὕαιναν, τοῦτο δὲν θίγει τὸν ἰσχυρισμὸν μου ὅτι ὁ ἀνθρωπος ἐξέκλινε καὶ ἀπεμακρύνθη ἀπὸ τῶν ὑπαγορεύσεων τῆς ἰδίας ἐαυτοῦ φύσεως. Καὶ πρόβατον ἀκόμη δύναται νὰ συνειθίσῃ εἰς τὴν κρεοφαγίαν, τοιοῦτο δὲ πράγματι συνέβη ἐν πλοίοις, οἱ ναῦται τῶν ὁποίων ὑπέβαλον εἰς κρεοφαγίαν μηρυκαζόντα ζῶα ἀρνούμενα κατόπιν πᾶσαν ἄλλην τροφήν, ἀλλὰ γενόμενα ἐπιθητικά καὶ ἄγρια. Εἰς τὴν ἑξίν ταύτην, εἰς ἣν ὁ ἀνθρωπος ἐξέκλινε, ὀφείλεται ἀναμφιβόλως ἡ ἐπικρατοῦσα τραχύτης καὶ σκαιότης ἐπὶ τῶν ὁπίων βασιζέται τὸ παρὰ φύσιν κοινωνικὸν σύστημα τοῦ συναγωνισμοῦ καὶ τοῦ ἀμοιβαίου μίσους. Ἡ ἑξις τῆς κρεοφαγίας καίτοι βαθύτατα ἐρριζωμένη εἶνε βεβαίως ἐπιδεικτικὴ ἄρσεως. Ἡ ἄρσις δὲν εἶνε εὐκόλος, ἀλλ' ἴσα ἴσα διὰ τοῦτο εἶνε ἐπιδιωκτέα διότι εἶνε δύσκολος. Αἱ ἑξεις ἔχουσι μεγίστην δύναμιν ἐπὶ τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ νεωτέρα φιλοσοφία δίδει περισσοτέραν προσοχὴν ἢ ὅση ποτὲ ἐδόθη εἰς τὰς συνήκεις αἰτίνας εἰς ἱκανὰ νὰ δώσωσι τοιάνδε ἢ τοιάνδε τροπὴν εἰς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν. Ἡ ἀνάγκη ἦν ὁ ἀνθρωπος ἔσχεν ἐν τῷ παρελθόντι, ὅπως παλαιῇ κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς ὑπάρξεώς του, ἤγαγεν αὐτὸν εἰς παρὰ φύσιν ἑξεις. Εἶχεν ἄλλοτε ἀνάγκη τῶν τραχέων καὶ ἀγρίων ἐστίκτων του ὅπως ζήση καὶ ἐντεῦθεν ἐξέπεσεν εἰς τὴν τραχύτητα καὶ τὴν ἀγριότητα. Ἡ ἀπόστασις ἀπὸ τοῦ φόνου ἐνὸς ζώου μέχρι τῆς ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτοῦ τροφῆς εἶνε ἐν μόνον βῆμα. Βαθμηδὸν αἱ δύο συνήκεις ἀνέστρεψαν οὕτω τοὺς ὄρους τῶν ὥστε ἐνῶ πάλαι τὸ ζῷον ἐτρώγετο διότι ἐφρονεῦετο, σήμερον φονεῦεται διότι τρώγεται. Ἄφ' ἧς ὁμως στιγμῆς ἡ ἐπιστήμη ἀπεκάλυψεν ὅτι δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ τρώγεται, οὐδεὶς λόγος ἀπομένει ἵνα τὸ ζῷον φονεῦται. Ἡ τραχύτης καὶ ἡ ἀγριότης τοιουτοτρόπως χάνει μίαν ἀπὸ τὰς ἐνθαρρύνσεις τῆς — τὴν θεμελιώδη ἴσως καὶ σπουδαιότεραν. Ἀλλὰ περὶ τούτου καταπτέριω.

Ὅσα βραχέα κατ' ἀνάγκην εἶνε τὰ ἀνωθι ἐκ τῆς ἐπισημονικῆς ἀπόψεως λεχθέντα, εἰσὶν ἐπαρκῆ, νομίζω, ὅπως ἀποδείξουν ὅτι τὸ κρέας δὲν εἶνε ἀπαραίτητος τροφή. Ἀλλὰ

δὲν σταματῶ εἰς τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο εἰ καὶ ἱκανὸν νὰ καταδικάσῃ τὴν κρεοφαγίαν. Θέλω νὰ ἐπισπᾶσω τὴν προσοχὴν τοῦ ἀναγνώστου εἰς τὸ γεγονός ὅτι αἱ φυτικά οὐσίαι περιέχουν περισσότεραν τροφίμον ὕλην ἢ τὸ κρέας, καὶ οὐδὲν στοιχεῖον ἐπιβλαβές, ἐνῶ τὸ κρέας περιέχει πλεῖστα ἐπιβλαβῆ στοιχεῖα. Παραδείγματος χάριν καρποί, οἱ τὰ μῆλα, τὰ ἀπίδια, τὰ δαμάσκηνα, τὰ ροδάκινα, αἱ ἐλαῖαι, τὰ κεράσια, τὰ σταφύλια, ἡ σταφίς, τὰ πορτοκάλια, τὰ κίτρα καὶ τὰ τόσα ἄλλα τῆς κατηγορίας ταύτης περιέχουν μεγάλην ποσότητα ἐκείνων ἀκριβῶς τῶν στοιχείων, ὧν ὁ ἄνθρωπος ἔχει τὴν μεγίστην ἀνάγκην, τούτῃστιν ὑδρανθρακικῶν στοιχείων, καὶ φυτικῶν ὀξέων. Ἐν τῷ κρέατι οὐδὲν ὑδρανθρακικὸν στοιχεῖον ὑπάρχει. Τὰ πιζέλια, τὰ φασόλια, ἡ φακὴ καὶ οἱ κύμασι περιέχουν λεύκωμα τριπλασίως περισσότερον τοῦ ἐν τῷ κρέατι περιεχομένου. Τὸ μόνον στοιχεῖον, ὡς πρὸς τὸ ὅποιον ἡ σὰρξ τῶν ζῶων ὑπερέχει τῶν δημητριακῶν καρπῶν, εἶνε τὸ λίπος, ἀλλὰ τοῦτο ἐπιτυγχάνεται ἀφθῶνως ἐκ τῆς χρήσεως τοῦ ἐλαίου, τῶν καρύων, καὶ τῶν σπόρων. Ἐὰν δὲ εἰς ταῦτα προστεθῶσι τὰ αὐγά, τὸ γάλα, τὸ ἀφρόγαλα, τὸ βούτυρον, ὁ τυρὸς καὶ τὸ μέλι, ἔχομεν εἰς τὴν διάθεσίν μας τροφὰς παρεχούσας τὴν πλουσιωτέραν, θρεπτικωτέραν καὶ τονικωτέραν διαίταν ἢν δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ ἐκλέξῃ καὶ συνδυάσῃ. Ἀλλὰ τῆς διαίτης ταύτης τὸ σπουδαιότατον καὶ τιμιώτατον μέρος εἶνε ἡ ὀπώρα ὅταν εἶνε ἐπιμελῶς καλλιεργημένη καὶ ὄριμος καὶ ἐὰν τρώγεται συστηματικῶς ὄχι ὡς ἐπιδόρπιον ἀλλ' ὡς κυρία τροφή. Τῶν ὑδρανθρακικῶν στοιχείων, ἅτινα πρωτίστως ἀναγκαίουσιν εἰς τὸν ἀνθρώπινον ὄργανισμὸν, αἱ ὀπῶραι ἔχουσιν, οὕτως εἰπεῖν, τὸ μονοπῶλιον. Περιέχουσι δὲ καὶ εἰδικὰ τινα ὀξέα ἅτινα ἀσκοῦσιν ἰδιόζουσαν ὄλως ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος καὶ ἐπὶ τῶν ψυχικῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου. Οὐδὲν ἄλλο ἐδώδιμον ἔχει τὴν ἀρετὴν ταύτην. Νῆπιοι ἀληθῶς εἴμεθα οἱ Ἕλληνες ἔχοντες τοιοῦτον κλῆμα καὶ μὴ κατακαλύπτοντες τὰς ἐκτάσεις ἡμῶν διὰ καρποφόρων δένδρων. Τῆς κορινθιακῆς σταφίδος τὰς μονονουχί μαγικάς ἀρετὰς οὔτε ὑποπευόμεθα. Δὲν τὴν ἐνθυμούμεθα εἰμὴ ὡς ἐμπόρευμα! Πεισθεῖς ἐκ μακρῆς πείρας καὶ μελέτης ὅτι ἡ ξηρὰ ἰδίως σταφίς εἶνε πεφορτωμένη ἡλεκτρισμοῦ καὶ ζωτι-

κῆς νευρικότητος ἔχω τάξει αὐτὴν μεταξὺ τῶν κυριωτέρων εἰδῶν τῆς τροφῆς μου καὶ καθ' ἡμέραν σχεδὸν τρώγω περὶ τὰ εἴκοσι δράμια (*). Τὰ ὀξέα τῶν καρπῶν συνδυαζόμενα μετὰ τοῦ ἐλαίου τῶν καρύων, τῶν σπόρων καὶ τῆς ἐλαίας σχηματίζουν καὶ εἶδος τι σάπωνος διατηροῦντος τὸ ἐνδότερον σῶμα ἐν διηνεκεῖ καθαριότητι καὶ κατὰ συνέπειαν ἀπαλλάττοντος τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τῆς ἀνάγκης νὰ λαμβάνῃ φάρμακα καὶ δριμεία ποτὰ ἐπὶ τῇ ἐλπίδι νὰ ἐξουδετερώσῃ τὰς ἀκαθαρσίας ἃς ἐπεσώρευεν ἢ παρὰ φύσιν διαίτα.

Ἡ ἀναίμακτος οὕτω διαίτα τρέφει κανονικῶς καὶ συντελεῖ εἰς διηνεκὴ καὶ ὀμαλὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἀνθρωπίνων λειτουργιῶν ἀντιθέτως πρὸς τὸ κρέας, ὅπερ ἐπὶ στιγμὴν φλογίζει τὸ σύστημα διὰ τῆς μεθυστικῆς του ἐπενεργείας, μετὰ παρέλευσιν τῆς ὁποίας ὁ ὄργανισμὸς καταπίπτει καὶ ἔχει ἀνάγκην μείζονος ἐπι ἐρεθισμοῦ, ἐπομένως περισσοτέρου κρέατος καὶ ἐξεγερτικῶν ποτῶν μέχρις οὗ ὁ ἄνθρωπος καθίσταται ἀληθῶς δούλος τῆς κοιλίας του. Τοῦτο ἀρκεῖ νὰ δείξῃ ὅτι ἡ κρεοφαγία διατηρεῖ τὸν ἄνθρωπον ἐν διηνεκεῖ νόσῳ κρυπτομένη ὑπὸ τὴν παροδικὴν φλόγωσιν, ἐνῶ ἡ ἀναίμακτος διαίτα εἶνε ἐγγύησις διηνεκοῦς ὑγείας. Ἀλλὰ δὲν ἔγκειται μόνον ἐν τούτῳ ἡ κακία τῆς κρεοφαγικῆς τροφῆς. Αἱ ἴνες τοῦ κρέατος, ὡς εἶπον ἀνωτέρω, εἶναι μεστὰι περιπτωμάτων ἅτινα ὁ ὄργανισμὸς τοῦ ζώου ἀπορρίπτει ἀλλὰ δὲν λαμβάνει καιρὸν νὰ τὰ ἐκβάλῃ ἐξ ὀλοκλήρου ὅτε σφάζεται. Τὰ περιττώματα ταῦτα ἅτινα διὰ τῆς σφαγῆς σταματῶσι καθ' ὁδὸν εἶναι δηλητήρια καὶ ὄχι μόνον γεννώσι νόσους εἰς τὸν τρώγοντα αὐτὰ, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὸ τὸ ζῶον, ἐὰν ἐξ οἰαζθήποτε αἰτίας ἐσταμάτων, θά ἔφερον εἰς αὐτὸ τὸν θάνατον διὰ τῆς δηλητηρίασεως τοῦ αἵματος. Τὰ περιττώματα ταῦτα ἐκτὸς τοῦ ὅτι αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ εἶνε ὀλέθρια εἰς τὸν κρεοφάγον, συντείνουσιν εἰς τὴν σήψιν τοῦ κρέατος ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ στομάχῳ, ἐὰν δὲν προφθάσουν τὰ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τεχνητικῶς ἀναπτυσσόμενα πεπτικά ὑγρά, νὰ διαλύσωσιν αὐτὸ εἰς χυμὸν. Ἐντεῦθεν ἡ ἀνάγκη εἰς ἣν οἱ κρεοφάγοι ὑποβάλλονται περιοδικῶς

(*) Φράσολαι (1[2] ὀκά) μετὰ ξηρᾶς κορινθιακῆς σταφίδος (25 δράμια) ἀποτελοῦν δι' ἐμὲ ἐπαρκῆς καὶ ἀληθῶς ὀλυμπιον γεῦμα.

νά λαμβάνωσι καθαρτικά ἄτινα προϊόντος τοῦ χρόνου καθίστανται καὶ ἀνίσχυρα γὰρ ἐκτελέσωσι τὸν σκοπὸν δι' ὃν λαμβάνονται. Ὁ μὴ κρεοφάγος οὐδέποτε λαμβάνει ἀνάγκην καθαρτικοῦ. Ἡ ἀνατροφή ἦν ὁ οὐρανίσκος ἔσχεν ὑπὸ τὸ σύστημα τῆς μακροχρονίου ἀπὸ τοῦ κρέατος ἀποχῆς ὁδηγεῖ αὐτὸν ἀλαθῆτως γὰρ ἐκλέξῃ τὸν κατάλληλον καρπὸν ἢ τὸ κατάλληλον χόρτον ἢ ὄσπριον, ὅπερ λαμβανόμενον μόνον καὶ ἐν μείζονι τοῦ συνήθους ποσότητι ἐπαναφέρει κατὰ φυσικὸν καὶ ἐπιστημονικὸν τρόπον τὸ σύστημα εἰς τὴν προτέραν αὐτοῦ καθαριότητα. Πλέον ἢ ἀπαξ ἔλαβον ἀτομικὴν πείραν τοιαύτης θεραπείας ἐντὸς ὀλίγων ὡρῶν, μὲ ἡμίσειαν ἢ καὶ σταφυλῶν χωρὶς τίποτε ἄλλο ἐντὸς τῆς ἡμέρας ἢ, ἄλλοτε, ποτήριον ζωμοῦ πορτοκαλλίων θερμοῦ ἢ μῆ, ἢ ἄλλοτε ἄλλο ἀναλόγως τοῦ εἶδους τῆς ἀδιαθεσίας, τῆς ὥρας τοῦ ἔτους καὶ τῶν ὁδηγιῶν τοῦ προσηκόντος ἀναθεραπμιμένου οὐρανίσκου μου, ἢ μᾶλλον τοῦ νευρικοῦ συστήματος ὅπερ, διὰ τῆς ἀποχῆς ἀπὸ τοῦ κρέατος, τῶν οἰνοπνευμάτων, τοῦ καπνοῦ καὶ τῶν τοιούτων λαμβάνει τοιαύτην τακτοποίησιν ὥστε καθίσταται ἀλάθητον ἐν τῇ κλίσει τοῦ καὶ ἐν τῇ κρίσει του. Τὴν ὀλεθρίαν ἐπιρροὴν τοῦ κρέατος ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος, ἐπιστημονικώτερον παντὸς ἄλλου εἰδείξεν ὁ γάλλος παθολόγος **Leven** ἐν τῷ πρὸ ἐνὸς ἔτους ἐκδοθέντι συγγράμματι αὐτοῦ *Système Nerveux*. Κατὰ τὸν **Leven** ἡ κρεοφαγία διαταράσσει τὰ νευρικὰ κέντρα τοῦ ὄργανισμοῦ καὶ ἀνατρέπει τοὺς ὅρους τῆς ὀρθῆς ἀντιλήψεως κατὰ τρόπον στενὴν συγγένειαν ἔχοντα πρὸς τὴν παραφροσύνην. Ἡ διηγεκὴς αὔξησις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν παραφροσῶν καὶ τῶν αὐτοκτόνων ἀναμφισβητήτως ὀφείλεται κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν διατάραξιν τῶν νευρικῶν κέντρων ὑπὸ τοῦ κρέατος. Ἐτη τινα πρὸ τοῦ **Leven** εἰς προσόμιον συμπεράσματα ἔσθασεν ἡ ἀγγλίς **Anna Kingsford**, διδάκτωρ τῆς ἱατρικῆς, ἥτις ἐν τῷ συγγράμματι αὐτῆς *The perfect way in diet* ἀποδίδει εἰς τὴν διατάραξιν τῶν νευρικῶν κέντρων καὶ τῶν γεννητικῶν λειτουργιῶν τὴν ἐπικρατούσαν κοινωνικὴν πληγὴν τῆς ἀκολασίας. Τὰ θύματα οὕτω τῆς κρεοφαγίας ἀποτελοῦσιν εὐρύτατον κύκλον καὶ μόνον ἡ ἀριθμησις τῶν ποικίλων νοσημάτων ἀφ' ὧν ὁ συστηματικὸς καρποφυτοφάγος εἶνε ἀπηλλαγμένος καὶ ἄπερ ἡ ἐγκατάλειψις τοῦ κρέατος ἐθερά-

Η ΚΟΛΑΣΙΣ ΤΟΥ ΚΡΕΟΦΑΓΟΥ

πυσε, θὰ κατελάμβανεν ἰκανὸν χῶρον. Ἄλλ' ἀρκεῖ ν' ἀναφέρῃ τις τὴν ἐπιληψίαν, τὸν καρκίνον, τὴν ποδάγραν, τοὺς ρευματισμούς, τὴν νευραλγίαν, τὴν εθίσιν, τὸν διαβήτην, τὴν χρονίαν νεφρίτιδα, τὴν σίφιλην καὶ ἄλλα ὧν ἡ διὰ τῆς φυτοφαγίας καὶ καρποφαγίας θεραπεία εἶνε ἀναγεγραμμένη εἰς τόμους εἰδικῶν συγγραμμάτων.

Μοὶ ἀπομένει ν' αναφέρω τὰ προσφάτως ἀνακαλυφθέντα εἰς τὸ κρέας θανατηφόρα στοιχεῖα ἄτινα ἡ ἐπιστήμη ἐκάλεσε παραμαίνην καὶ ἄτινα συνίστανται εἰς τὴν ἀκαθαρσίαν τὴν παραγομένην ὑπὸ τῶν ἀπειραριθμῶν μικροβίων τῶν ἐνδιδιαιτωμένων εἰς τὰς ἴνας παντὸς ζώου ἰδίως τῶν ἰχθύων. Τοὺς ἰχθεῖς μάλιστα ἀθροεῖται τινες θεωροῦσιν αὐτόχρημα ἐχετοῦς καθαί-

ροντας τὴν θάλασσαν ἀπὸ οὐσιῶν αἰτίνες θὰ ἐπέφερον καθολικὴν σῆψιν ἐὰν δὲν ἐχρησίμευον ὡς τροφή τῶν ἰχθύων. Χημικῶς λοιπὸν καὶ βιολογικῶς ἡ κρεοφαγία καταδικάζεται ὡς ὀλεθρία ἕξις. Ἄλλ' οὐχ ἦττον καταδικάζεται κοινωνιολογικῶς ὡς εἰς τὸ ἔπακρον βάρβαρος.

Ἐάν τις τῶν εὐρωπαϊκῶν, φέρ' εἰπεῖν, λαῶν, ἀπεφάσιζε νὰ λαμβάνῃ τὴν τροφήν του ἀποκλειστικῶς ἐκ τοῦ φυτικοῦ βασιλείου, ὁ λαὸς ἐκεῖνος ἐντὸς μιᾶς γενεᾶς θὰ ἦτο ὁ πλουσιώτατος καὶ ὁ ὀλβιώτατος. Χώρα μάλιστα γεωργικὴ θὰ ἐτραπλασιάζε τὰς προσόδους τῆς ἐν διαστήματι ἴσως εικοσιπενταετίας. Εἶνε εὐκόλον νὰ ἐξακριβώσῃ ὁ ἀναγνώστης τὴν ἀλήθειαν ταύτην μελετῶν τι τῶν νεωτέρων οἰκονομικῶν συγγραμμάτων, περικοπᾶς ἐκ τῶν ὁποίων μοι εἶνε ἀδύνατον νὰ μεταφέρω εἰς σύντομον ἄρθρον ὡς τὸ παρόν. Κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ Greg ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ *Enigma of Life*, διδομένης φυτοκαρποφαγικῆς διαίτης, ὅσοι ὁ πλυθυσμὸς χώρας τινὸς ἀυξάνει τόσῳ ἀφθονώτερα θὰ παράγονται τὰ τρόφιμα, ἐνῶ ἡ κρεοφαγία φέρει τὸ ἀντίθετον ἀποτέλεσμα ὅπερ δικαιολογεῖ τὸν Μάλθον εἰπόντα ὅτι τὰ τρόφιμα τῆς κοινωνίας ἡμέραν τινα θὰ πύσωσιν ἐπαρκοῦντα εἰς αὐτήν. Ὁ *Richardson* καταδικάζει τὴν κρεοφαγίαν διὰ τὸν αὐτὸν λόγον.

Ὁ καθηγγητὴς *Newman* ὑποστηρίζει εὐγλώττως τὴν αὐτὴν θεωρίαν διὰ τοῦ ἔργου του *Essays on Diet* καὶ ἤδη οὐδεὶς δύναται τελοσφόρως ν' ἀντικρούσῃ τὸ ὅσημέραι ἐπικρατοῦν ἄξιωμα ὅτι διὰ τῆς καρποφυτοφαγικῆς διαίτης καὶ τῆς ἐθνοποιήσεως τοῦ ἐδάφους, ἡ πτωχεία θὰ καταστῇ μετὰ μίαν γενεὰν πράγμα ἀγνωστον, καὶ ὡς παρελθούσα πληγὴ θὰ εἶνε μόλις πιστευτὴ εἰς τοὺς ἱστοριοδίξας. Ὡστε, ὅσον ἀφορᾷ τοῦλάχιστον τὸ ζήτημα τῆς τροφῆς, ἐγκρατεία εἰς τὰς χεῖρας ἀκάστου νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἐξάλειψιν τῆς πτωχείας, ἐγκαταλείπων ὀριστικῶς τὴν κρεοφαγίαν. Ἐνῶ λοιπὸν χημικῶς καὶ βιολογικῶς ἡ ἐγκατάλειψις τῆς ἕξεως ἀποδείκνυται ὡς ἄμεσον συμφέρον, κοινωνιολογικῶς ἀποδείκνυται καθόρου μεγίστης σημασίας. Ἐγκαταλείπων τις τὴν κρεοφαγίαν ἐπαυξάνει τὴν ζήτησιν τῶν γεωργικῶν προϊόντων ἄτινα ὅσοι περισσότερο ζητοῦνται τόσῳ περισσότερον παράγονται καὶ τόσῳ εὐθηνότερα καθίστανται. Ἀντιθέτως, πᾶς κρεοφάγος καθιστᾷ

τὸ κρέας δαπανηρότερον ἐπαυξάνων τὴν ζήτησιν αὐτοῦ, διότι ἐνῶ ἡ παραγωγή τῶν φυτῶν καὶ τῶν καρπῶν εἶνε ἀπεριόριστος ἡ κτηνοτροφία ἔχει ὄρια ἐπέκεινα τῶν ὁποίων ἡ ζήτησις μὲν ἀνικανοποίητος.

B'.

Ἀνεξαρτήτως τοῦ πλοῦτου καὶ τῆς ὑγιείας οἶαν ὄψιν θὰ ἐλάμβανεν ἡ χώρα ἐκεῖνη ἔνθα ἀντὶ τῆς ἀσχημίας τῶν σαργείων καὶ τῶν πτωματοπωλείων ἐπεκράτει ἡ καλλονὴ καὶ ἡ σαϊδρότης τῶν λειμῶνων, τῶν δασῶν καὶ τῶν κήπων! Τὰς κοινωνικὰς μας σχέσεις θὰ ἐχαρακτήριζε καλαισθησία πρὸς τὴν ὁποίαν εἰσὶν ὅλως ἀσυμβίβαστοι αἱ τράπεζαι αἱ σενάζουσαι ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ἐψημένων πτωμάτων, αἱ δυσωδίαί τῶν κρεοφαγικῶν συμποσίων ἅς διὰ καρυκευμάτων καὶ ἀντισηπτικῶν ἀρωμάτων προσπαθοῦμεν νὰ ἐξουδετερώσωμεν. Ἄλλ' ἔχουν ἀνάγκη τοιούτων τεχνητευμάτων τὰ εὐδῶδη προϊόντα τῆς γῆς; Ἡ πρὸς αὐτὰ ἀγάπη, κατ' ἀντίθεσιν τῶν σαρκωδῶν ὀρέξεων, εἶνε ἐπαρκὴς τεκμήριον φιλοκαλοῦ καὶ λεπτοῦς φύσεως. Ὁ δυνάμενος νὰ διακρίνῃ τὴν διαφορὰν ταύτην τῶν δύο κλίσεων εἶνε εἰς θέσιν νὰ ἐκτιμήσῃ τὸν βαθμὸν τοῦ πολιτισμοῦ τῶν προσκαλούντων αὐτὸν εἰς γεῦμα. Τὸ εἶδος τῶν παρατιθεμένων τροφῶν δεικνύει τὰς καλλιτεχνικὰς κλίσεις τοῦ προσφέροντος ὅσον καὶ τὰ αἰσθητάματα τῆς καρδίας του. Τὸ γαλλικὸν λόγιον *Montre moi ton menu et je te montrerai ton coeur* ἀληθεύει καὶ ἐν τῇ ἀπόψει ταύτῃ τοῦ ζητήματος ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀπόψει τῆς σκληρότητος, ἣν προδίδει ὁ προσφέρων εἰς τοὺς φίλους του τὰς σάρκας ἐμφύχων ὄντων πρὸς καταβρόχθισιν. Δὲν δύνανται οἱ κρεοφαγοῦντες νὰ φαντασθῶσιν εὐκόλως τὴν ἀποστροφήν, ἣν ἐμπνέει ἡ ἕξις αὐτὴ εἰς τοὺς ἐγκαταλιπόντας αὐτὴν πρὸ ἐτῶν ἢ μηδέποτε ἀποκτήσαντας αὐτήν. Ἡ ἀποστροφή προέρχεται ἐκ τοῦ εἰδεχθοῦς τῆς πτωματοφαγίας οὐχ ἦττον ἢ ἐκ τῆς ἠθικῆς ἐκπτώσεως τοῦ οὕτω τρεφομένου, ὅστις σκαιῶς προτιμᾷ ν' ἀγνοῇ τόσοις ἰσχυροῦς καὶ σπουδαίους λόγους ἀντιστρατευομένους εἰς τὴν βάρβαρον

ταύτην ἔξιν. Τὴν ψευδῆ βάσιν τῆς κρεοφαγίας κατέδειξα ἤδη ἐν τοῖς ἔμπροσθεν. Τὸ εἰδεχθῆς αὐτῆς καθίσταται κατάδηλον. Τὰ εἰδεχθῆ ἔχουσι πάντοτε ψευδῆ βάσιν. Τὸ ὥρατον εἶνε οὕτω στενωδῶς συνδεδεμένον μετὰ τοῦ ἀληθοῦς ὥστε τὸ μὲν εἶνε ἀνυπόστατον ἄνευ τοῦ δεῖ. Καὶ τῶνόντι εἶνε τι δυσειδέστερον τῆς θέας σφαγείου, ἢ ἀνθρώπου καταβροχθίζοντος σάρκας αἰτίνας πρὸ ὀλίγων ὥρων ἐνεφεροῦντο νοήσεως καὶ καρδίας; Ἄρκεῖ ὅτι ἡ ἔξις εἶνε παρὰ φύσιν ὅπως προκαλῆ φρίκη. Ὁ ἐν ἀρμονίᾳ πρὸς τὴν φύσιν εὐρισκόμενος ἀνθρωπος ἐξανίσταται κατὰ παντὸς ὅ,τι ἀποτελεῖ παρατονίαν, ἐπομένως τὸ φιλόκαλον ἐνστικτον αὐτοῦ προσβάλλεται ὑπὸ τῶν ἰδεῶν καὶ ἐντυπώσεων ἃς εἶνε ἰκανὸν νὰ ἐξεγείρῃ τὸ θέαμα τρωγομένων σαρκῶν. Διὰ τοῦτο ὁ μηδέποτε τρώγων κρέας ἀποστρέφεται τοὺς κρεοφάγους καὶ τὰ ἦθη τῶν δὲν δύναται ἀλλ' ἢ νὰ θεωρῆ αὐτοὺς βαρβάρους ἐφ' ὅσον ἐμμένουσιν εἰς αὐτὴν ἐξ αἰμοδόρου ἔρωτος. Ἄφ' ἐτέρου ὁ οὕτως ἢ ἄλλως κατορθώσας νὰ θέσῃ ἑαυτὸν ἐν ἀρμονίᾳ πρὸς τὴν φύσιν ἦτοι νὰ εὕρῃ τὴν ὁδὸν ἣτις ἄγει εἰς τὴν ἐντέλειαν, δὲν θὰ βραδύνη ν' ἀποσκορακίσῃ ἐκ τῶν εἰδῶν τῆς τροφῆς του τὸ κρέας παντὸς ζώου, διότι θὰ εἶνε εἰς θέσιν νὰ διίδη ὅτι ἡ χυδαία ὑπὲρ τοῦ κρέατος ὑπόληψις εἶνε οὐδὲν πλεόν ἢ πρόληψις ἅτε μὴ δυναμένη νὰ ὑποστηριχθῆ ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης, οὔτε ὑπὸ τῆς φιλοσοφίας οὔτε ὑπὸ τῆς ἠθικῆς. Πῶς ποιητῆς ἢ ἄλλος καλλιτέχνης κατορθώνει νὰ συνοικειωθῆ πρὸς τὴν ἀσχημίαν, ἀφ' ἧς εἶνε ἀναπόσπαστος ἡ κρεοφαγικὴ δίαιτα, ἀπὸ τῆς στιγμῆς καθ' ἣν τὸ εὐγενὲς ζῶον ἀπάγεται εἰς σφαγὴν μέχρι τῆς παρασκευῆς τῶν ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ ἐδεσμάτων, δυνάμει τῶν ὁποίων ζητεῖται ἔμπνευσις καὶ οἶστρος, εἶνε, πιστεύω, γεγονός ἐξηγοῦν τὴν ἀπὸ τοῦ κόσμου ἔλλειψιν ἀληθοῦς ποιήσεως καὶ ἀληθοῦς τέχνης. Γνωρίζω ὅτι ὁ γνήσιος καλλιτέχνης στενοχωρεῖται σφόδρα ὑπὸ τὸ σύστημα τοῦτο, εἰς δὲ τὰς ἀποκαλύψεις τῆς ἐπιστήμης βλέπει τὸν θρίαμβον τοῦ καλοῦ. Ὁ Βύρων προέβη μέχρι τοῦ σημείου νὰ ἀποτροπιάζεται αὐτὴν ἀπλῶς τὴν πράξιν τοῦ τρώγειν. Χωρὶς νὰ παρακολουθήσωμεν τὸν ποιητὴν μέχρι αὐτοῦ τοῦ σημείου, ἡ λαιμαργία καὶ τὸ κατὰ κόρον τρώγειν εἶνε ἀναντιρρήτως τι λίαν βδελυρὸν. Ἄλλ' ὁ Βύρων ὅτε ἐπέισθη ὅτι ἡ κρεοφαγία δὲν εἶνε ἀπα-

ραίτητος τὴν ἐγκατέλειπεν, ἂν ὄχι ὀλοτελῶς, βεβαίως ἐν μέρει. Ὁ Σέλλεϋ δὲ ὄχι μόνον τὴν ἐγκατέλειψε ἀλλὰ καὶ ἔγραψε μελέτην κατ' αὐτῆς καὶ μετέφρασεν εἰς τὸ ἀγγλικὸν τὰς « περὶ σαρκοφαγίας » ὥραίας πραγματείας τοῦ Πλουτάρχου, πρώτου ἐν τῷ κόσμῳ συγγράφαντος εἰδικὴν ἐπὶ τούτῳ μονογραφίαν. Ὁ γλυκὺς Michelet, ὁ δοῦς ἡμῖν τόσῳ ἐξαισίᾳ εἰκόνας τοῦ κόσμου τῶν πτηνῶν διὰ τοῦ συγγράμματος αὐτοῦ L'oiseau, παρατηρεῖ ὅτι ἡ χάρις καὶ ἡ ἐρασιμότης τῆς γυναικὸς ἐξατιμίζεται ἄμα ἐνθυμηθῶμεν ὅτι τρέφεται ἀπὸ τὰ μέλη καὶ τὰς σάρκας ἐμψύχων ὄντων. Ὁμολογῶ ὅτι πρὶν ἀναγνώσω τὴν παρατήρησιν ταύτην τοῦ Μισελέ, ὁσάκις ἔτυχε νὰ θαυμάσω εὐεῖδῃ γυναῖκα, δὲν ἐβράδυνα ν' ἀποβάλω τὸν θαυμασμόν μου ἀναλογισθεὶς τὰς κρεοφαγικὰς ἔξεις τῆς. Καὶ ὁ Λαμαρτίνος ἐκφράζων ἀπέχθειαν πρὸς τοὺς βαρβάρους οἵτινες τρέφονται διὰ κρέατος, λέγει :

Ils traient par les pieds des fleurs de la prairie
L'innocente brebis que leur main a nourrie
Et sous l'oeil de l'agneau l'égorgeant sans remords
Ils savourent ses chairs et vivent de la mort.

Ὁμοίαν φρίκην δεικνύει ὁ Gleizes γράψας τόσα ἀριστουργήματα, ἐν οἷς τὴν Nouvelle Existence ἔνθα στηλιτεύει τὴν κρεοφαγίαν ὡς τερατώδη (*). Ἐπίσης ὁ Κικέρων, παρατηρῶν ὅτι ὁ ἀνθρωπος πρόωρίσθη εἰς ἐνασχόλησιν εὐπρεπεστέραν ἢ τὸ κόπτειν τοὺς λαιμοὺς τῶν ἀθῶων ζώων. Ὁ Πῶπ, λέγων ὅτι οὐδὲν φρικαλεώτερον αἰματοστίκτου μαγειρείου βρίθοντος ἀπὸ μέλη τεθνεώτων, καὶ πλεῖστοι ὅσοι ἄλλοι. Τὰς ἐκφράσεις ταύτας ἐσημείωσα διὰ νὰ δείξω ὅτι ἐκεῖνο τὸ ὀπιῶν ἰδίως συνιστᾷ τὴν ἀσχημίαν τῆς κρεοφαγικῆς τροφῆς εἶνε ὁ ἀναπόφευκτος ἀναλογισμὸς τῆς καταγωγῆς καὶ τῶν συνθηκῶν ὑφ' ἃς παρεκείσθη — καταγωγῆς καὶ συνθηκῶν καθ' ὧν ἐξανίσταται ἡ τε αἰσθητικὴ καὶ ἡ ἠθικὴ. Μόνη ἡ σκέψις, ὅτι ἐδέησε νὰ προηγηθῆ ἄλλος καὶ ὀδύνη καὶ θάνατος ἵνα κορεσθῆ ἡ λαιμαργία μας, καθιστᾷ τὰ παρατιθέμενα ἐδέσματα εἰδεχθῆ ὅσον δῆποτε κομψὴ καὶ πλουσία εἶνε ἡ τρά-

(*) The Ethics of Diet by Howard Williams. M. A.

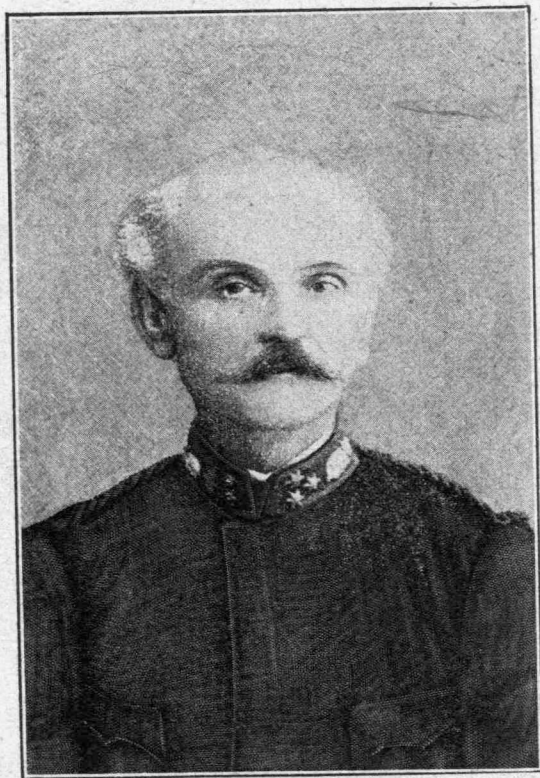
πέξα ἐφ' ἧς παρατίθενται. Ἀληθῶς ἡ ἀσχημία καὶ τὸ ἀσύμμετρον εἶνε χαρακτηριστικὸν πρυτανεῦον παρὰ τοῖς χυδαίοις ἐκείνοις οἵτινες πλουτήσαντες φορτύνουσι τὰ οἰκήματά των διὰ βαρβάρου πολυτελείας, καὶ ἀπ' αὐτῶν ἥμισυ δύνανται τις νὰ περιμένη ἰκανὴν λεπτότητα ὥστε νὰ διδάσῃ τὴν ἀσχημίαν τῆς διαίτης των. Ἡ λιτότης ἔχει θελγηστρα ἄτινα οἱ βάρβαροι δὲν εἶνε ἰκανοὶ ν' ἀνακαλύψωσι. Δι' αὐτοὺς ἡ ἰδέα ψηφῆς ὠμοπλάτης, χοιρινῶ μηροῦ, κεφαλῆς ἀμνοῦ, πτέρυγος ἢ στήθους περιστερᾶς, γλώσσης, νεφρῶν, βραστῆς ὄρνιθος οὐδὲν ἔχει τὸ ἀποτρόπαιον ἀλλὰ τὸ ἀπόλυτον κριτήριον τοῦ καλοῦ (ὅπερ εἶνε ἀναπόσπαστον τῆς συμπαθείας, τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς ἀγάπης) σφραγίζει τὰ ἀντικείμενα ταῦτα καὶ τὰς ὀνομασίας των διὰ τῆς ἐντυπώσεως τοῦ φρικώδους. Ἄλλως, ὡς ὁ Διογένης ἔλεγε, κατὰ τί εἶνε φρικωδέστερος ὁ τρεφόμενος ἀπὸ μέλη καὶ σάρκας ἀνθρώπου; Εἶνε ἀληθὸς ἀξία οἴκτου ἢ κατὰστασις ἐκείνου, εἰς ἃν οὐδεμίαν ἐντύπωσιν ἐμποιοῦσιν αἱ σκηναὶ καὶ αἱ εἰκόνες τῆς καθ' ἡμᾶς κοινωνίας, αἵτινες τόσῳ ἀχωρίστως εἶνε συνδεδεμένοι πρὸς τὴν πρόληψιν τῆς κρεοφαγίας.

Γ'

Ἰκανὸν χωρὸν ἀφιέρωσα εἰς τὰ ἄνωθι ἐπιχειρήματα διότι γνωρίζω ὅτι οἱ περισσότεροι τῶν ἀναγνωστῶν μου θ' ἀποδώσωσιν εἰς αὐτὰ περισσότερὰν σημασίαν. Ἄλλ' οἱ ὀλίγοι καὶ ἑλκετώτεροι, εἰς οὓς ἄλλως τε βραχεῖα νῦξις ἀρκεῖ, ἀποδίδουσι τὴν ὑπερτάτην σημασίαν εἰς τὴν συνδέουσαν τὸν ἄνθρωπον μετὰ τῶν λοιπῶν ζῶων ἀδελφότητα, ἥτις ἅμα ἀναγνωρισθῆ καθιστᾷ ἀδύνατον τὴν κρεοφαγίαν. Οἱ ὀλίγοι οὗτοι γνωρίζουν ὅτι πᾶν τὸ ἠθικῶς καταδικαστέον δὲν δύναται νὰ ὑποστηριχθῆ οὔτε ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης οὔτε ὑπὸ τῆς καλαισθησίας. Δι' αὐτοὺς ἀρκεῖ ἡ ἐνθύμησις τῆς αἰματοχυσίας καὶ τῶν ἀλγερδόνων εἰς ἃς ὑποβάλλονται ἔμψυχα ὄντα ἐμπορούμενα ὄλων τῶν συναισθημάτων, ὧν ἐμφορεῖται καὶ ὁ ἄνθρωπος, ὅπως χαρακτηρίσουν τὴν κρεοφαγίαν ὡς ἐξόχως ἀνή-

θικον πρᾶξιν. Διὰ τοὺς πολλοὺς τὸ ἐπιχειρήμα τοῦτο δὲν εὐρίσκει ἰκανὴν ἠχώ. Δὲν δύναται ἕκαστος ν' ἀνακαλύψῃ διὰ μίαν τὰ εὐγενέστερα ἐλατήρια τῆς ἰδίας ἑαυτοῦ φύσεως. Τὰ εὐγενέστερα συνήθως λανθάνουσι καὶ χρῆζουσι καλλιεργείας προκαταρκτικῆς ὅπως ἀναφανῶσιν. Ἐκαστος ὅμως δύναται νὰ τ' ἀναπτύξῃ ἐὰν δώσῃ προσοχὴν εἰς αὐτά. Καθ' ὅσον τις γίνεται κρείσσων ἑαυτοῦ κατὰ τοσοῦτον ἡ εὐημερία τῶν ἄλλων θίγεται αὐτὸν περισσότερον ἢ ἡ εὐημερία ἀποκλειστικῶς ἑαυτοῦ. Τὸ νὰ γίνεταί τις κρείσσων ἑαυτοῦ εἶνε δύσκολος προσπάθεια, εἶνε δὲ τόσῳ δυσκολωτέρα ὅση ὀλιγώτεροι εἶνε οἱ προσπαθοῦντες. Ἡ λύπη ἐπὶ τοῖς δεινοπαθήμασι τοῦ ἄλλου εἶνε ἐξόχως ἀνθρώπινον αἴσθημα καὶ ἐπ' αὐτοῦ βασίζεται ὀλόκληρος ἡ ἠθικὴ. Ἄνευ τοῦ αἰσθηματος τούτου ἀγρία βαρβαρότης μόνον καὶ ἀναρχία κοινωνικὴ δύναται νὰ ἐπικρατῆ. Τὸ αἴσθημα τοῦτο ἐὰν εἶνε ὑγιὲς καὶ ὄριμον δὲν κάμνει διάκρισιν μεταξὺ τοῦ βαθμοῦ τῆς ἀναπτύξεως τῶν ἄλλων. Εἶνε ἰκανὸν νὰ βλέπῃ ἐνότητα μεταξὺ ὄλων τῶν ἐμψύχων, τὴν ὁποῖαν ὁ ἐγωϊσμός δὲν βλέπει. Πᾶσαν τὴν ἐμψυχὸν φύσιν θεωρεῖ ὡς μίαν μεγάλην Δημοκρατίαν καὶ ἀναγνωρίζει μετὰ τοῦ Μισελὲ ὅτι toutes les espèces vivantes frappent à la porte pour se faire admettre au sein de la Democratie. Ἐξανίσταται λοιπὸν καὶ ἀγανακτεῖ κατὰ τῶν βαρβάρων οἵτινες ἀποκλείουσι τὰ ζῶα ἀπὸ τοῦς κόλπους τῆς ἀνθρωπότητος, δημιουργοῦντες χάσμα ἐπὶ διακιολογήσει τῆς σκληρότητος, ἧς ἐνεκα ἀφ' ἐνὸς μὲν ἀνατέμνουσι τὰ ἀτυχῆ πλάσματα ζῶντα, χάριν δὲθθεν τῆς ἐπιστήμης, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὀργανίζουσι καὶ καθιεροῦσιν ἑκατόμβας χάριν δὲθθεν διατροφῆς. Κατὰ τῶν βαρβάρων τούτων κεραυνοβόλα ἔγραψε, μεταξὺ τῶν μεγάλητων φιλοσόφων τῆς ἐποχῆς μας ὁ Auguste Comte ὅστις τὸν ἄνθρωπον τάσσει ὡς le premier des animaux καὶ ὅστις ἐνῶ ἀρνεῖται εἰς τινὰς κατηγορίας ἀνθρώπων τὸν τίτλον ὅπως ἀποτελῶσι τὴν ἀνθρωπότητα — τὸ Grand Etre τῆς θετικῆς φιλοσοφίας — δὲν ἀρνεῖται αὐτὸν εἰς ζῶα. Ὁ Comte ἀπέθανε πρὶν ἢ συμπληρῶν τὴν φιλοσοφίαν του κηρύξῃ τὴν κρεοφαγίαν ἀναξίαν τῆς ἀνθρώπινης περιωπῆς. Ἄλλ' εἶνε πρόδηλον ἐκ τῶν συγγραμμάτων του ὅτι ἐὰν ἔξῃ ἀκόμη ὀλίγα ἔτη θά ἐπραττε τοῦτο.

Ἡ κατάργησις τῆς αἱματοχυσίας εἶνε τὸ μέγα ἰδεώδες τοῦ νεωτέρου πνεύματος. Ὁ ἄνθρωπος ἔφθασε σήμερον εἰς σημεῖον τι πολιτισμοῦ ἱκανὸν νὰ φωτίζη αὐτὸν ὅτι ἂν θέλη νὰ εὕρῃ τὴν ὁδὸν ἣτις ἄγει εἰς τὴν ἐντέλειαν πρέπει νὰ καθυποτάξῃ τὰ τραχέα καὶ ἄγρια ἔνστικτα εἰς τὰ ἤμερα καὶ ἐὰν τὰ μὲν ἦσαν ἄλλοτε ἀναγκαῖα διὰ τὴν καθαρῶς ὕλικὴν ὑπαρξίν, τὰ δὲ εἶνε ἀπαραίτητα διὰ τὴν ἠθικὴν πρόδοον. Ἡ ἡμερότης λοιπὸν καὶ ἡ ἐπιστήμη ἀποτελοῦν τὴν πρὸς τὴν ἐντέλειαν καὶ εὐδαιμονίαν ἄγουσαν. Μέγας καὶ εὐγενῆς ἡδύνατο ἄλλοτε νὰ θεωρῆται ἐκεῖνος ὅστις ἐγνώριζε νὰ καταστρέφῃ ἐχθροὺς διὰ νὰ ὑπάρχῃ. Ἄλλ' ὁ ὀρισμὸς οὗτος τοῦ μεγαλείου δὲν ἰσχύει πλέον. Ὁ Σωκράτης ἔδωκε τὸν ἰσχύοντα σήμερον ὀρισμὸν τοῦ μεγάλου καὶ τοῦ εὐδαιμόνου ἀθρώπου. Μέγας ἢ ἀγαθὸς εἶνε ἐκεῖνος ὅστις προσπαθεῖ νὰ τελειοποιῇ ἑαυτὸν ἠθικῶς καὶ διανοητικῶς. Εὐδαιμῶν εἶνε ἐκεῖνος ὅστις αἰσθάνεται καὶ ἐννοεῖ ὅτι πράγματι τελειοποιεῖ ἑαυτὸν. Ὑπὸ τὸ φῶς τοῦτο ὁ κρεοφάγος βεβαίως δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ μέγας, ἀγαθὸς ἢ εὐδαιμῶν, διότι δὲν τελειοποιεῖ ἑαυτὸν. Ἐξ ἐναντίας ὑποβιάζει ἑαυτὸν κατὰ ἓνα βαθμὸν ὁσάν τις θέτει πρὸ ἑαυτοῦ ἀδελφικὰς σάρκας πρὸς βρωσίαν. Προκειμένου περὶ τῆς ἀγάπης, τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἡμερότητος ὕφ' ὧν ὁ ἀνθρωπισμὸς ἰδίως χαρακτηρίζεται, δὲν δύναμαι ν' ἀναφέρω τι ἐπικαιρότερον ἢ τὰς παραδόσεις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ στιγματίσαντος τὴν διακρίνουσαν τὸν ἐβραϊσμὸν αἱματοχυσίαν καὶ κατηγορηματικῶς καταδικάσαντος τὴν κρεοφαγίαν. Ἐκτὸς τοῦ ὅτι τοῦτο γίνεται αὐτόδηλον ἐκ τῆς ἐσωτερικῆς ἐνδείξεως τῆς καθόλου διδασκαλίας του, ἔχομεν ἀλάθητα διδόμενα γνωρίζοντες ὅτι ὁ Χριστὸς ἀνῆκεν εἰς τὴν σχολὴν τῶν Ἑσσηνίων οἵτινες ἀπεῖχον τοῦ κρέατος. Τελευταῖα μάλιστα ἔρευνοι παρέχουσιν ἡμῖν ἀναμφισβήτητον μαρτυρίαν. Ὁ Ῥενὰν ἀναφέρει τὰ ἔργα τοῦ Παπίου ἐπισκόπου Ἱερουπόλεως. Ὁ πρῶτος οὗτος πατὴρ τῆς Ἐκκλησίας εἶχε καταστήσει ἔργον του νὰ συλλέξῃ προφορικὰς πληροφορίας παρ' ἀνθρώπων συνδιαλεχθέντων αὐτοπροσώπως μετὰ τῶν μαθητῶν τοῦ Ἰησοῦ, οἵτινες εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Παπίου εἶχον μόλις ἐκλείψει, οἱ δὲ σύγχρονοι συγγραφεῖς ἠλλοίωσαν καὶ ἐτροποποίησαν κατὰ τὰς κλίσεις των ὅ,τι εἶχε περὶ Χρι-

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΟΥΤΣΟΣ

στοῦ κηρυχθῆ ὑπὸ τῶν 12 ἀποστόλων. Ὁ Παπίας κατῴρωσε ἢ ἀποτελέσῃ ἐκ τῶν συλληχθεισῶν προφορικῶν πληροφοριῶν πέντε τόμους ὧν μόνον τεμάχιά τινα ἀνεῦρεν ὁ Ρενάν, τῶν λοιπῶν, φαίνεται, καταστραφέντων ὑπὸ τῶν ἀντιφρονούντων συγγραφέων. Ἐν ταῖς ἀνευρεθεῖσι τεμαχίοις λέγεται ὅτι ὁ Χριστὸς κατεδίκαζε ῥητῶς τὴν κρεοφαγίαν τάσσεων αὐτὴν ἐν ἡ μοίρα καὶ τὰς ἐβραϊκὰς θυσίας. Ἐκ τῶν μαθητῶν του μόνος ὁ Ἰούδας διεφώνησεν ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς τροφῆς καὶ βαθμηδὸν ἡ διαφωνία αὐτῆ ἀνεπτύχθη εἰς ἔχθραν καταλήξασιν εἰς τὴν σταύρωσιν τοῦ Ἰησοῦ (*). Τοῦτο χρησιμεύει ὅπως δείξῃ τὸ πνεῦμα ὑφ' ὃ ὁ Χριστὸς ἐνόει τὴν ὑπ' αὐτοῦ διδασκομένην ἀγάπην καὶ εἰρήνην, καὶ τὴν θέσιν τὴν ὁποίαν ἔδιδεν εἰς τὰ ζῶα ἐν τῇ ἱεραρχίᾳ τῆς ἀνθρωπίνης ἀδελφότητος. Τὸ πνεῦμα τοῦτο ἀνατέλλει ὅλοεν καὶ οἱ ἐκλεκτότεροι χαρακτῆρες τῆς καθ' ἡμᾶς ἐποχῆς βδελύσσονται τὴν κρεοφαγίαν καὶ ἐργάζονται παντὶ σθένει πρὸς κατάργησιν αὐτῆς ὡς δεικνύω κατωτέρω.

Ἡκιστα οἱ κοινοὶ τῶν ἀνθρώπων ὑποπτεύουσιν ὅτι ὑπάρχει σχέσις μεταξὺ τροφῆς καὶ ἠθικῆς. Ἡ Ὑγιεινὴ καὶ ἡ Ἠθικὴ εἰσὶν ἀδελφαί, καὶ τι πλεῖον ἢ ἀδελφαί, καὶ ὅπως ὑγιεινὴ ἄνευ καθαρᾶς τροφῆς εἶνε ἀδύνατος οὕτω καὶ ἠθικὴ εἶνε ἀδύνατος ἄνευ ἐμπρεπούσης εἰς ἄνθρωπον τροφῆς. Ἡ δίκαια πράγματι ἀποτελεῖ βάσιν τῆς ἠθικῆς. Ἀληθῶς ἡ τράπεζα οἰκογενείας τινος ἢ ἀτόμου παρέχει ἀσφαλῆς κριτήριον ἀνθρωπισμοῦ τῶν περὶ αὐτὴν καθεζομένων. Εἶνε πλεον καιρὸς ἵνα ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ κριτηρίου τούτου διακριθῶσιν οἱ κάτοικοι τῆς γῆς εἰς βαρβάρους καὶ πεπολιτισμένους. Τί ἐστὶ πολιτισμὸς; Αἱ οἰκοδομαί, τὰ ἐργοστάσια, οἱ σιδηρόδρομοι, οἱ στόλοι, οἱ στρατοί, τὰ κεφάλαια, τὰ χρηματιστήρια; Ὁχι βεβαίως, διότι ταῦτα δὲν εἶνε ἱκανὰ ἢ ἀνοίξωσι τὴν εἰς τὴν ἐντέλειαν ἄγουσαν. Οὐσία πολιτισμοῦ εἶνε πᾶν τὸ ἱκανὸν ἢ καλλιεργήσῃ τὴν ψυχὴν ἰδίᾳ δὲ ἢ ἡμερότης καὶ ἢ συμπάθειαι. Τὰ δύο ταῦτα στοιχεῖα ἰδίως εἶνε ἄτινα κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Ruskin ἀπαλύνουσι τὴν καρδίαν, θερμαίνουσι τὸ αἷμα, ὀξύνουσι τὴν διάνοιαν καὶ εἰρηνεύουσι τὸ πνεῦμα. Οὐδέτερον δὲ

(*) Ἴδε Ρενάν. «Ἱστορία τῶν ἀρχῶν τοῦ χριστιανισμοῦ.» Βιβλίον 6.

αυτῶν ἔχει πεδῖον ἀναπτύξεως ἐκεί ἔνθα τὸ ἔργον τοῦ στραγέως εἶνε ἀνεκτόν. "Ὅπερ λέγω δὲν εἶνε αἰσθηματικότης, ἀλλ' αἰσθημα ἐξόχως κοινωνικόν. Τὸ αἰσθημα διαφέρει τῆς αἰσθηματικότητος ὅσον ἡ χάρις διαφέρει τοῦ ἀκκισμοῦ, ὅσον ἡ ἐπιστήμη διαφέρει τῆς σχολαστικότητος, ὅσον ὁ ἐνθουσιασμός διαφέρει τῆς παραφροσύνης. Γράφων κατὰ τῆς κρεοφαγίας ἐπιθυμῶ πρωτίστως νὰ ὑποδείξω δικαιολογητικὴν βᾶσιν σωταίρας ἠθικῆς, καὶ ὡς τοιαύτην διακρίνω τὸ ὑγιὲς κοινωνικὸν αἰσθημα, τὸ μὴ ἀποκλεῖον ἀπὸ τοῦς κόλπους τῆς ἀνθρωπότητος τὰ ἀνεπιβλαβῆ ζῶα. Ἄδασις τινες ἐξέλαβον τὴν ἀπὸ τοῦ κρέατος ἀποχὴν ὡς θρησκευτικὴν τινα αἴρεσιν! Ἰσως διότι συγγέουν τὴν ἰδέαν τῆς νηστείας ἢν αἱ θρησκείαι συμβουλεύουν, μὲ τὴν ἰδέαν τῆς ὑγιεινῆς καὶ τῆς πρὸς τὰ ζῶα ἀγάπης. Δύναται τις ν' ἀγαπᾷ τὴν ἔμφυχον φύσιν καὶ νὰ πρεσβεύη οἰονδήποτε θρησκευμα εὐαρεστεῖται. Ἡ συμπάθεια καὶ ἡ ἡμερότης δὲν ἐμποδίζει κανένα ἀπὸ τοῦ νὰ εἶνε ἡ χριστιανὸς ἡ μωαμεθανὸς ἡ ἰσραηλίτης, ἡ βουδιστὴς ὅπως δὲν τὸν ἐμποδίζει ἀπὸ τοῦ νὰ εἶνε ἡ ἰατρός ἡ δικηγόρος ἡ δημοσιογράφος, ἡ ὑποδηματοποιός. Πᾶν θρησκευμα ὅπως καὶ πᾶν ἔργον δοξάζεται διὰ τῆς συμπαθείας καὶ τῆς ἡμερότητος. Τὸ ἐπ' ἐμοί, πλήρους σεβασμοῦ ἄξιον θεωρῶ τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον ὅστις ἀπέχει τῆς κρεοφαγίας διότι ἀποτροπιάζεται τὴν ἀπανθρωπίαν ἢν συνεπάγεται ἡ ἔξις αὐτῆ, καὶ ὅστις ἔχει τὸ θάρρος νὰ τὸ λέγη σεμνυνόμενος ὅτι δὲν μετέχει αἰματοχυσίας χάριν κορσεμῶν παραλόγου ὀρέξεως. Δὲν τὸν ἐξετάξω εἰς ποίαν θρησκείαν ἡ ἐθνικότητα ἀνήκει. Τὸν σεβόμεναι, τὸν τιμῶ καὶ τὸν ἀναγνωρίζω ὡς ἄνθρωπον. Ἐν τῶν τοιούτων ἀποτελεῖται ἡ ἀριστοκρατία τοῦ κόσμου. Εἰρήσθω εἰς τιμὴν τῆς Ἀγγλίας ὅτι αὐτὴ πρώτη πρὸ ἐνὸς σχεδοναῖωνος ἐνεκλίπισε (καίτοι οὐχὶ ἐπαρκῶς) τὸ αἰσθημα τῆς συμπαθείας καὶ τῆς ἡμερότητος κηρύξασα διὰ νόμου ὡς κολλάσιμον πρᾶξιν, πᾶσαν πρὸς τὰ ζῶα σκληρότητα. Ἐποτε τὸ αἰσθημα τοῦτο μεγάλως ἔλαμψε προόδους. Ἐταιρεῖται ὑπάρχουσι παντοῦ πρὸς προαγωγὴν καὶ ἰσχυροποίησιν αὐτοῦ διότι ἀναγνωρίζεται ὡς βᾶσις πάσης κοινωνικῆς ἠθικῆς. Καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀμερικὴν ἀναπτύσσεται μεγάλη δρᾶσις πρὸς τοῦτο, καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν πυθαγορείων ἢ καρ-

ποδιαίτων αὐξάνει ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος. Συγγράμματα εἰδικὰ ὑπάρχουσι πλεῖστα καὶ ἄριστα. Ἐγὼ ἐνώπιόν μου τὸ λαμπρὸν ἔργον τοῦ Howard Williams, δεινοῦ ἑλληγιστοῦ, ὅστις ὑπὸ τὸν τίτλον The Ethics of Diet ἔγραψε τὰς βιογραφίας ἐβδομήκοντα περίπου ἀνδρῶν, πάσης ἐθνότητος, ἀπὸ τοῦ Ἡσιόδου μέχρι τοῦ Σχίλλερ, οἵτινες ἐξεφράσθησαν κατὰ τῆς κρεοφαγίας*. Τὸ ἔργον τοῦτο μετέφρασεν ἐσχάτως εἰς τὴν ῥωσικὴν ὁ Τολτσόι ὅστις, ὡς γνωστὸν, ἀπέχει τῆς κρεοφαγίας, πληροροσοῦμαι δὲ ἐξ ἰδιωτικῆς ἐπιστολῆς τῆς θαγατρῆς τοῦ Ρώσου φιλοσόφου ὅτι τὸ βιβλίον ἔτυχεν ἐνθουσιώδους ὑποδοχῆς ἐν Ρωσίᾳ. Ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς μεταφράζω ὅδε τὴν ἐξῆς περικοπὴν: «ὁ ἀριθμὸς τῶν Ρώσων φυτοφάγων αὐξάνει μετὰ μεγάλῃ ταχύτητος καὶ πολλὰκις σκέπτομαι ὅτι ἐὰν ζήσω μέχρι βαθέος γῆρατος θὰ προσθάσω νὰ ἴδω ὅτι ἡ κρεοφαγία θὰ θεωρεῖται ὅπως σήμερον θεωρεῖται ἡ ἀνθρωποφαγία». Ἐν Ἀγγλίᾳ τὴν ἠθικὴν ἀποφιν τοῦ ζητήματος ἐτόνισαν καὶ προήγαγον ἄνδρες καὶ γυναῖκες μεγίστης διαπρεπειας, ὡς ὁ προσσημειωθεὶς Williams, ὁ Salt, ὁ Maitland ἡ Anna Kingsford διδάκτειρα τῆς ἰατρικῆς ἡ Alice M. Lewis, ἧς αἱ μελέται καὶ πραγματεῖαι μ' ἐβοήθησαν εἰς σύνταξιν τῆς παρούσης διατριβῆς, ἡ Annie Besant ἡγέτειρα τῶν θεοσοφιστῶν ἡ Mrs Leigh Hunt Wallace ὁ Hills βουλευτῆς, ὁ Oldfield δημοσιογράφος καὶ διδάκτωρ τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν**, ὁ καθηγητῆς Romanes, ὁ Edward Carpenter καὶ ἄλλοι. Ἐσχάτως δὲ ἰδρῦθη

* Ἡσιόδου, Βούδα, Πυθαγόρας, Πλάτων, Ἐμπεδοκλῆς, Ἴπποκράτης, Ὀβίδιος, Ἐπίκουρος, Σένεκας, Πλούταρχος, Τερτουλλιανός, Κλήμης Ἀλεξανδρείας, Πορφύριος, Μουσόνιος, Ἰάκωβος ὁ πρῶτος πατριάρχης Ἱερουσολύμων, Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ὁ Αυτοκράτωρ Ἰουλιανός, Προυδέντιος, Κορνάρος, Θωμᾶς Μωρ, Μονταίνιος, Γαζέντης, Ραί, Ἐθέλιον, Μανδεδίλλ, Μιλτων, Νεύτων, Γσέν, Πάππ, Θώμψον, Χάρτλεϋ, Τσέστερφηλδ, Βολταίρος, Κόκις, Χάλλερ, Ρουσσῶ, Κάουαρδ, Ούσλεϋ, Λινναῖος, Βυρών, Νώκισσορθ, Σουενδερβοργ, Πάλεϋ, Σαινπιέρ, Ὁσβάλδος, Χούφελανδ, Ρίτσον, Πρεσσαβέν, Φραγκλίνος, Νικολσον, Λάμπ, Γκλιεζέ, Σέλλεϋ, Βυρων, Φίλιψ, Βρόδερτον, Ἄλκοτ, Γκράχαμ, Σχίλλερ, Βένθιαμ, Μισσέ, Κάουερδ, Μετκάλφ, Λαμαρτίνος, Στροϋθ, Δάουμπερ, Σοπεργάουερ, Σιγκλαίρ, Λέσσιος, Τρῶον, Κῶλεϋ, Τζέννινς, Βόλινϋ.

** Οὗτος ἐγκατέλειπε τὴν κρεοφαγίαν κατόπιν ἀναγνώσεως τῶν ἔργων Ἰωάννου τοῦ Χρυσόστομου.

καὶ ὁ « Ἀνθρωπικὸς Σύνδεσμος » (Humanitarian League) περὶ οὗ ἔσχον ἀφορμὴν νὰ γράψω ἐν τῷ "Ἀστει, τῇ Ἀκροπόλει, τῇ Ὀμονοίᾳ Ἀλεξανδρείας καὶ ἐν τῷ Νέῳ Πνεύματι. Πλὴν τῶν ἑταιρειῶν αἱτινες ἀκμάζουσιν ἐν Ἀγγλίᾳ, ἀξιοσημεῖωτοι εἰδικῶς εἰσὶν οἱ ἐκ παίδων σύνδεσμοι διευθυνόμενοι ὑπὸ ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γυναικῶν αἱτινες ἀπαγγέλλουσιν ἐνώπιον τῶν συνδέσμων τούτων λόγους ἀφορῶντας εἰς τὸ ἐνστίξαι ἀνθρωπιστικὴν τάσιν εἰς τὰς τρυφεράς καρδίας τῶν μελῶν. Τοιοῦτοι σύνδεσμοι ὑπάρχουν εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἀγγλίας, προσέτι ἐν Ἀμερικῇ, Αὐστραλίᾳ καὶ Νέῃ Ζηλανδίᾳ. Ἡ ἐπιρροή αὐτῶν κατανοεῖται ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι 60,000 ἐκθέσεις ἰδεῶν γράφονται ἐτησίως ἐν τοῖς δημοτικαῖς σχολαῖς μόνου τοῦ Λονδίνου ἐπὶ θεμάτων οἷα τὰ ἐπόμενα :— Περὶ γράφον τί ἐννοεῖς διὰ τῆς φράσεως σκληρότης πρὸς τὰ ζῶα.— Ἐκθεσον τοὺς λόγους δι' οὓς δὲν πρέπει νὰ προκαλῶμεν εἰς τὰ ζῶα ἄλγος.— Τί δικαιολογεῖ ἡμᾶς ἀφαιροῦντας οἰανδήποτε ζωὴν.— Ὑπόδειξον τὰς ἀνατομικὰς ὁμοιότητας μεταξὺ ἀνθρώπου καὶ καρποειδῶν ζῶων.— Δεῖξον τὸ ἄδικον τῶν ἐπιστημονικῶν πειραμάτων τῆς ζωοτομίας.— Ἀνάπτυξον ἂν ἡ κρεοφαγία δικαιολογεῖται ἠθικῶς ἢ ἐπιστημονικῶς.— Ἐρευνήσον κατὰ πόσον τὸ κυνήγιον ἐκφυλλίζει τὸν ἀνθρώπον κτλ.— Ταῦτα πάντα ἀποτελοῦσι δρᾶσιν λίαν τελειόρον καὶ συνεχίζουσιν τὸ ἔργον οὗτινος ἤρξαντο οἱ Ἰνδοὶ καὶ Ἕλληνες σοφοί, οἱ συγγραφεῖς τῆς πλατωνικῆς καὶ νεοπλατωνικῆς Σχολῆς, καὶ οἱ πρῶτοι πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, εἰσὶ δι' ἐξόχως ἀξιοσύστατα καὶ ἀξιωματικὰ διότι συντελοῦσιν εἰς τὴν ἰσχυροποίησιν τῆς κρείσσονος φύσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ εἰς τὴν βαθμιαίαν ἐξουδετέρωσιν τῶν ἐγωιστικῶν καὶ σκληρῶν ἐνστικτικῶν ἄτινα χαρακτηρίζουσι τὴν ἐπικρατοῦσαν ἐν τῷ κόσμῳ παράφροναν ἀναρχίαν.

Ἰούλιος, 1898.

ΠΛΑΤΩΝ ΔΡΑΚΟΥΛΗΣ

ΑΝΑΠΟΔΙΑ *

Ἡ κυρία Σεβαστὴ Δημητριάδου ἔλαβεν ἐπιστολὴν ἀπὸ τὴν καλὴν φίλην τῆς κυρίαν Κατζίτσπερξ-νου, ἡ ὁποία τὴν ἐχαροποίησε πολὺ.

Δὲν ἐκοιμήθη ὅλην τὴν νύκτα ἀπὸ τὴν χαρὰν τῆς. Τὴν ἐπιστολὴν τῆς φίλης τῆς, τὴν ἀνέγνωσεν ἐκαστὸν φορὰς καὶ τὴν εὕρισκε πάντοτε νέαν καὶ πάντοτε ἀγαπητήν.

Εἶναι ἀληθές, ὅτι πολὺ ἡγάπα τὴν γραίαν φίλην τῆς, πρὸς τὴν ὁποίαν τὰ πάντα ἐξέμυστηρεῖτο καὶ ἡ ὁποία

* ΣΗΜ. — Εἶνε ἤδη γνωστὴ εἰς τοὺς ἀναγνώστας τοῦ Ἡμερολογίου ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει εὐπαίδευτος δεσποινὴς Ἀλεξάνδρα Παπαδοπούλου καὶ ἐκ προηγουμένων ἐπιτυχῶν ἐν αὐτῇ δημοσιευμάτων τῆς, καὶ ἐξ ἄλλων ἔργων τῆς, ἀναγομένων τῶν πλείστων εἰς τὴν διηγηματογραφίαν, εἰς ἣν ἰδιαζόντως ἐπιδίδει, καὶ ἐξ ὧν φιλοξενεῖ ἐκάστοτε καὶ ὁ ἐν Ἀθῆναις περιοδικὸς τύπος. Εἴμεθα βέβαιοι ὅτι ἰκανοποιούμεν εὐλογον ἀξίωσιν τῶν ἡμετέρων ἀναγνώστων γνωρίζοντες αὐτοῖς τὴν συμπαθῆ φυσιογνωμίαν τῆς λογίας δεσποινίδος διὰ τῆς παρατιθιμένης εἰκόνας, ἣν, παρὰ τὴν μετριότητα καὶ ἐπίμονον αὐτῆς ἄρνησιν, κατωρθώσαμεν ἐν τούτοις νὰ ἐκασφαλίσωμεν, ἐπόμενοι εἰς τὴν ἐν τῷ Ἡμερολογίῳ καθιερωθεῖσαν καινοτομίαν τῆς εἰκονογραφίας τῶν ἡμετέρων συνεργατῶν, ὅσοι ὁποῦνδήποτε ἐκπροσωποῦσι τὴν σύγχρονον παρ' ἡμῖν λογοτεχνίαν.

ἀφού ἤξευρε τὰ οικονομικὰ ζητήματα καὶ τὰ ἀσημάντους φιλονεικίας τοῦ ἀνδρογόνου, ἤξευρεν ἀκόμη καὶ τὴν ἡλικίαν τῆς Εἰρήνουλας! διότι ἐκείνη τὴν ἐδέχθη εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς, διὰ πρώτην φοράν.

Ἄλλ' ἡ ἀγάπη αὐτὴ, δὲν ἔκαμεν σήμερον τὴν κ. Σεβαστὴν τόσο φαιδράν.

Τὸ περιεχόμενον τῆς μακρινῆς ἐπιστολῆς, ἦτο τόσο σύμφωνον μὲ τὰς ἐλπίδας καὶ μὲ τὰ ὄνειρα, τὰ ὑποῖα ἔπλασε διὰ τὴν χρυσόμαλλον κεφαλὴν τῆς κόρης τῆς Εἰρήνης, ὥστε . . . ἂν ἡ γραῖα φίλη τῆς ἦτο παροῦσα. θὰ ἐρρίπτετο εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς καὶ θὰ τὴν κατεψίλει.

Κατεψίλει τὴν ἐπιστολήν, ἐν ἀπουσίᾳ τῆς γραψάσης.

Ἀγαπητὴ ἐπιστολή! μὲ πόσα ὀλίγα λόγια, ἐθεμελίωνε τῆς Εἰρήνης τῆς τὴν εὐτυχίαν!

Ὁ βραπτιστικὸς τῆς φίλης τῆς, λαμπρὸς νέος (καὶ τὸ σπουδαιότερον χωρὶς ἀξιώσεις προικός), ἤρχετο εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, μὲ τὸν μόνον σκοπὸν νὰ λάβῃ σύζυγον τὴν Εἰρήνην, τὴν ὑποῖαν τόσο ἐπῆνει πάντοτε ἡ ἀνάδοχος τοῦ.

Ἦρχετο, δηλ. ἦλθε . . . ναί, ἡ φίλη προσεκάλει τὴν φίλην εἰς γεῦμα, διὰ νὰ γείνη ἡ γνωριμία.

Δὲν ἐπρόσεχεν διόλου ἡ ἀγαθὴ γυνὴ διὰ τὰς ἐντυπώσεις, τὰς ὑποίας θὰ ἄφινεν ἡ κόρη τῆς. Ἄνησυχε ποτὲ μήτηρ διὰ τὰς ἐπιτυχίας τοῦ τέκνου τῆς; ἡ ἀνησυχία θὰ ἦτο ἀμφιβολία καὶ ἐκείνη δὲν ἀμφέβαλλε ποτέ.

Ἐσκέπτετο μόνον πῶς ἡ Εἰρήνη θὰ ἐγίνετο ὠραιότερα.

* *

Ἡ Εἰρήνη ἐξύπνησεν ἀργὰ καὶ ἐψιθύριζεν ἕνα τραγουδάκι χαρωπὸ, μέσα ἑστὰ κάτασπρα δοντάκια τῆς.

Ἡ μήτηρ δὲν τῆς εἶπε τίποτε ἀπὸ τὸ εὐλογητὸν τῆς ἐπιστολῆς περιεχόμενον, ἀλλ' ἐκείνη ἦτο πάντοτε φαιδρά,

ὥστε καὶ ἡ σημερινὴ φαιδρότης τῆς δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῆ ἑξαίρεσις.

— Σήμερα, μικρούλα μου, πρέπει νὰ γείνης ὠραία, πολὺ ὠραία, εἶπεν, ἀφού εἰς τὰ δροσερὰ τῆς Εἰρήνης χεῖλη ἔθηκε τὸ πρῶινόν φίλημα.

Ἡ Εἰρήνη νυσταγμένη ἀκούη, ἐμειδιάσεν. Εἶχε διακαιον νὰ μειδιάσῃ ἦτο τόσο ὠραία, ὥστε εὔρισκε περιττὸν νὰ γίνῃ ὠραιότερα.

— Θὰ φορέσης τὸ καινούργιο φόρεμά σου καὶ τὰ μαλλιά σου θὰ τὰ γυρίσης σγουρά. Εἰς τὴ μέση σου θὰ βάλῃς τὴν οὐρανιά κορδέλα καὶ θὰ φορέσης τὸ ἄσπρο καπέλο σου μὲ τὰ ἄσπρα τριαντάφυλλα. Ὅχι, φόρεσε τὸ ἀγορίτικο ψάθινο καπέλο πῦ σοῦ δίδει τόσο παιδικὴ ἔκφρασι. Ὅχι, φόρεσε τὸ ἄσπρο, ταιριάζει καλλίτερα μὲ τὴν κάτασπρη ἐνδυμασία σου.

Ἡ Εἰρήνη ἔρριψε περίεργα βλέμματα ἐπὶ τῆς μητρός τῆς.

Ποτὲ ἄλλοτε δὲν ἐφρόντιζε τόσον διὰ τοὺς ἱματισμοὺς τῆς.

Ἦρχισεν ὁμως νὰ ἐνδύεται, καὶ ἡ κ. Σεβαστὴ ἔστειλε τὴν ὑπερέτριαν ν' ἀνάψῃ ἕνα κερὶ στὸν ἅγιον Νικόλαον, ποῦ εἶναι προστάτης τῶν ὄρφανῶν.

Ἄναψε τὸ σπιρτολόγο καὶ ἔβαλε τὸν σιδερένιον κύλινδρον νὰ ζεσταθῆ, γιὰ νὰ γείνουν τὰ καλλιτεχνικὰ σγουρά τῆς Εἰρήνης, ποῦ καμμιά δὲν τὰ ἐπιτύγγανε τόσο ὠραῖα! φιγουρίνι μοναχό.

Ἡ Εἰρήνη σκέφθηκε νὰ ντυθῆ πρώτα καὶ ὕστερα νὰ κάμῃ τὰ σγουρά, γιὰ νὰ μὴ χαλάσουν, ὅταν θὰ φορῆ τὸ φουστάνι τῆς.

Ἐφόρεσε λοιπὸν τὸ ἄσπρο φουστάνι καὶ ἀφού ἔγεινε μικρὴ σκέψι, ἂν πρέπη νὰ φορέσῃ τὴν οὐρανιά ἢ τὴν ἄσπρη Κινέζικη σάρπα ἑστὴ μέσῃ τῆς, ἐφόρεσε τὴν ἄσπρη καὶ σὲ κάθε πτυχὴ ἔβαλε μιὰ καρφίτσα μὲ διαμαντάκι.

Κατόπιν ἐκάθησε ἀντίκρου στὸν καθρέπτη τοῦ ἱματιο-

φυλακείου της και με προσοχή, ἤρχισε νὰ γυρίζῃ τὰ μαλλάκια τριγύρω στὸν καυτερό κύλινδρο.

Ἡ κ. Σεβαστή, εἰς αὐτὸ τὸ εὐάρεστον σημεῖον ἀφῆκε τὴν κόρη της και πῆγε νὰ φορέσῃ τὸ φόρεμά της και τὸ καπέλο της.

Ἐνῶ ἀμέριμνη ἐχχομογελοῦσε και συλλογίζονταν: πῶς νὰ φερθῇ περὶ ἀδιάφορα και ἀνήξερα στὸ γαμπρὸ και ἐνῶ συλλογίζονταν ἂν ἔπρεπε ἢ ὄχι νὰ μετρήσῃ ἀντίκρου του τῆς χάρις τῆς Εἰρήνης και ἂν ἡ Εἰρήνη ἔπρεπε νὰ φανῇ ὀμηλικτικὴ ἢ ἄντροπαλὴ (διότι τὸ παμπόνηρο, κατὰ τὰς περιστάσεις, ἤξευρε νὰ πικίρῃ πολὺ ἐπιτυχημένα και τὰ δύο πρόσωπα). . . ἤκουσε μιὰ φωνὴ βραχνῆ και ἓνα θόρυβο σατανικό.

— Ὑπαγε πίσω μου Σατανᾶ!!! Ἰησοῦς Χριστὸς νικάει!!! ἐψιθύρισε, σταυροκοπομένη ἡ κ. Σεβαστίτσα και ἔτρεξε τρομαγμένη εἰς τὸ δωμάτιον τῆς Εἰρήνης: ἐνῶ τὸ καπέλο της ἔπεσε και τὸ ἔβαστοῦσαν μόνον ἡ κορδέλαις τοῦ λαιμοῦ.

..

Ἐπάνω ἴσῃν καθέκλα, ἦτο πεσμένη ἡ Εἰρήνη και ἔκλαιε με ἀναφιλητό.

— Τί ἔχεις κόρη μου; μὴν κλαῖς καλὲ και κοκκινίζουν μάτια σου. Τί ἔπαθες!

Ἡ Εἰρήνη σηκώθηκε και τότε ἡ κ. Σεβαστίτσα ἤρχισε νὰ κτυπᾷ τὸ στῆθός της και νὰ τραβᾷ τὰ μαλλιά της, ἐνῶ τὸ καπέλο ποῦ κρέμουνταν πίσω ἴσῃν ῥάχι της, ἐπήγαινε και ἤρχετο εἰς κάθε ἄτακτῃ κίνησι.

Μέσα στὸ ἀναφιλητό ἡ Εἰρήνη κατῶρθωσε νὰ διηγηθῇ τὰ συμβάντα: — Ἐνῶ ἐγύριζε τὰ σγουρά, μπῆκε τὸ βαπτιστικό της, ποῦ ἡ μητέρα του δηλ. ἡ μαγειρίσσα τοῦ εἶχε δώσει γλύκισμα νὰ φάγῃ. Ἐτρεξε χαρούμενο.

τὴν ἀγκάλιασε, τὴ φίλησε και ἡ Εἰρήνη ἐξαφνα παρετήρησε, πῶς τὸ ἄσπρο της φουστάνι, ἐγίνε ὅλο κηλίδες μαυροκίτριναίς!! ἀπὸ τὴ σύγχυσίν της ζαλίσθηκε και τὴν καμμένη τὴ μασιᾶ, χωρὶς νὰ τὴν κρυώσῃ κομμάτι, τὴν πῆγε στὸ κεφάλι της και τώρα αὐτὰ τὰ χρυσὰ μαλλάκια ποῦ ἦσαν κατὰ γῆς πεσιμένα, ἦτανε τὰ μαλλάκια ποῦ ἄλλοτε τόσω καλλιτεχνικὰ ἐστόλιζαν τὸ μέτωπό της.

Και τώρα με καμμένα μαλλιά, με φουστάνι, ποῦ ἔγεινε καλὸ γιὰ πέταγμα, πῶς θὰ πῆγαινε ἴσῃς κ. Χατζηστεφάνου!!

— Σάν τὴ γλωσσοφάγια ἄλλο κακὸ γιὰ ἓνα σπῆτι δὲν εἶναι. Ἡ γλωσσα κόκκαλα δὲν ἔχει και κόκκαλα τσάκαι. Ἔλα μὴν κλαῖς, Εἰρηνάκι μου. Δὲν εἶναι χαμὸς θεοῦ: ἄλλη μέρα πηγαίνουμε.

Αὐτὰ ἔλεγε ἡ κ. Σεβαστίτσα, πνίγουσα σάν καλὴ μητέρα τὴν ἀπελπισία της, γιὰ νὰ καρδιώσῃ τὴν κόρην της, ὅταν ἡ ὑπέρτρια ἔφερε ἓνα γράμμα.

Τὸ γράμμα και ἡ ἀνορθογραφία (διότι εἶχε ἰδιαιτέρη συμπάθεια ἴσῃν περισπωμένη) ἦτανε τῆς κ. Χατζηστεφάνου.

Ἡ κ. Σεβαστίτσα, τὸ ἀνοιξε τὸ γράμμα, ἀφοῦ ἐξέσχισε τὸ φάκελλο με μιὰ φορκέτα τῶν μαλλιών της, και ἄμα τὸ διάβασε ἐχαμογέλασε και εἶπε:

— Κάθε ἐμπόδιο σὲ καλὸ. Ἡ κ. Χατζηστεφάνου σήμερα εἶναι ἀναγκασμένη νὰ λείψῃ και μᾶς παρακαλεῖ νὰ ἀναβάλουμε τὴν ἐπίσκεψι γιὰ ἄλλη μέρα. Εἶδες, Εἰρήνη μου; Ὅ,τι ὅμως δὲν εἶπε, ἦτο τὸ ὑστερόγραφον: «το συγγεσιο αὐτο νὰ το θαιορις τελιοιμενω».

Εὐτυχισμένα λόγια! ποῦ ἔκαμαν πάλιν εὐθυμον τὴν κ. Σεβαστίτσα, ἡ ὁποία τότε παρετήρησε τὴν ἀπουσίαν τοῦ καπέλου της και τὸ ἀνεκάλυψε, μετὰ πολλὴν ἀναζητήσιν.

Ἡ Εἰρήνη ἐφόρεσε ἓνα τσίτινο φουστάνι και μιὰ κεν-

τημένη μπατιστένια λιλά εμπροστέλα και πήρε ένα μυθιστόρημα για να διαβάση.

Τώρα που έλειπαν τὰ μαλλιά και άφου κατώρθωσε να μη φαίνωνται τὰ καμμένα, τὸ μέτωπο τῆς Ειρήνης λευκό και λιό ωμοιάζε μέτωπο αγάλματος και μ' εκείνα τὰ άπλά φορέματα, είχε τὸση χαριτωμένη άφέλεια, που έφαινετο τώρα ωραιότερα παρὰ με τὸ άσπρο φουστάνι, που τὴν έσφιγγε τόσο πολύ.

Ἡ κ. Σεβαστίτσα διάβαζε κ' εκείνη μυθιστόρημα, αλλά δὲν ἦτο πολύ εύχαριστημένη· διότι εκείνη, ἤθελε τὸ μυθιστόρημα να ἔχη μονομαχίαις μέσα, αυτοκτονίαις, δολοφονίαις, νεκραναστάσεις, κατορθώματα ήρωικά, έρωτας, ζηλοτυπίαι, και αν όλα αυτά δὲν τὰ είχε, ἡ κ. Σεβαστίτσα λυπούτανε τὸν παρὰ που ἔδωκε.

* *

Εἰς τὸ σπῆτι τῆς κ. Χατζηστεφάνου ἔγινε άλλο δρᾶμα.

Ὁ βαπτιστικός της. ἦτο πολύ ὑποπτος και δὲν ἤθελε τὸ ξυράφι τοῦ κουρέως να ἔγγιση τὸ δέρμα του· παρεκάλεσε λοιπὸν ένα κουρέα και τοῦ ἔδωκε τὰ δικά του ξυράφια, για να τὸν ξυρίση.

Ἡ ανάδοχος ἔβλεπε τὸ βωλόγι της και ἔλεγε «βιάσου Νίκο».

Ἐξαφνα σταμάτησε ένα ἀμάξι και ἡ ανάδοχος πετάχθηκε ἄστὰ πόδια, λέγουσα : Δὲν ἄστὸ εἶπα, εύλογημένο παιδί, να βιασθῆς . . . να, ἔρχονται.

Ὁ Νίκος ἔκαμε κίνησιν ταραγμένην και τὸ ξυράφι πήρε πέρα πέρα τὸ κρέας του. Ἐνῶ ἀπὸ τὸ αἷμα περιγυμμένος, ἔλεγε :

— Ἄφησέ με ἀδερφέ, με σακάτεις !

Ὁ κουρέως ἀπαντοῦσε :

— Δὲν τὸ καταδέχουμαι, ἀφεντικό, να σ' ἀφίσω μισοζουρισμένο. Αὐτὸ ποτὲ δὲν με γένηκε.

Ἡ ανάδοχος τὸν ἔβρεξε με νερό και τοῦ ἔβαλε ένα χόρτο να σταματήση τὸ αἷμα, ἐνῶ ὁ κουρέως ἐξακολούθουσε τὸ ἔργον του.

Ἡ κ. Χατζηστεφάνου ἔστειλε τὴ δούλα να πάρη λίγο τσιρότο ἀπὸ τὸ φαρμακεῖο και ἀφου συμβουλευθήκε τὸν ἀνεψιό της, ἔγραψε ἐκεῖνο τὸ γράμμα, που ἔφερε τὸσην γαλήνην εἰς τὴν τρικυμίαν τῆς κ. Σεβαστίτσας.

* *

Πρὸς τὸ βράδυ, ὁ Νίκος με τὴν ανάδοχο, πήγαν να κάμουν ένα περίπατο στὸ βουνὸ τῆς Μαυρογιαννίσσας και να ἰδοῦν τὸ μνήμα τοῦ Ἑλληνα που εἶναι ἄστην κορφή ἑνὸς βουνού, στήν Ἀσιατικὴ ἀκτὴ, ἀκριβῶς ἀπέναντι τῶν Θεραπειῶν.

— Νά, βλέπεις Νίκο, ἐκεῖνα τὰ πυκνά κυπαρίσσια που φαίνονται τόσο εύμορφα ἐκεῖ ; εἶναι τὸ μνήμα τοῦ Ἑλληνα· που ἦταν καθὼς θέλουν να ποῦν, ὁ πιεὶ μεγαλοκαμωμένος ἀνθρώπος τοῦ κόσμου.

— Θὰ πάγω λιγάκι ἐμπρός, για να τὸ ἰδῶ καλλίτερα . . . ἔρχεσθε ;

— Πήγαινε σὺ, ἐγὼ γήρασα και γένηκα δυσκολοσάλευτη.

Ὁ Νίκος προχώρησε, μα ἀντὶ να ἰδῆ τὸ μνήμα τοῦ Ἑλληνα, εἶδε κάτω ἀπὸ μιὰ μεγάλη καστανια, ένα κοριτσάκι να διαβάζη και σιμά του ένα σκύλλο τῆς Νέας γῆς πελώριο, να φρουρῆ.

— Νά, ὠραῖο και ἀφελές κοριτσάκι !! συλλογίσθηκε ὁ Νίκος. Με τί χάρι και ἀπλότητα κτενισμένο ! τί σεμνὸ ντύσιμο ! Τελείωσε ! δὲν μ' ἀρέσουν ἡ γυναῖκες που τυρνοῦν τόσο τὸν ἑαυτὸν τους για τὸ συμφέ.

Τὸ κοριτσάκι, ἄμα ἤκουσε τὸ σκύλο νὰ γαυγίζῃ, ἐγύρισε καὶ εἶδε τὸ Νίκο καὶ κατακοκκίνησε, ἐνῶ ἔλεγε ἐντροπαλά :

— Ἐδῶ Μάξ ! σὴν Μάξ . . .

— Τί ντροπαλὸ κοριτσάκι ! !

— Αὐτὸς ὁ νέος ἔχει ἐξωτερικὸ πολὺ εὐγενικὸ καὶ φαίνεται στρατιώτης, μὲ πολιτικὰ φορεμένους. Ἀπαράλλακτος σὰν τὸν ἥρωα αὐτοῦ τοῦ μυθιστορήματος ! τίποτε δὲν τοῦ λείπει· οὔτε ἡ πληγὴ τῆς παρεΐας, ποῦ πῆρε ἀπὸ χέρι ἐχθρικό, τὸ ὁποῖον ὅμως θὰ ἐνέκρωσε βέβαια μὲ καμιά σπαθιά. Πῶς μ' ἀρέσουν οἱ στρατιωτικοί, ἢ τουλάχιστον ἐκεῖνοι οἱ ἄνθρωποι, ποῦ ἡ ζωὴ τους κρύφτει ἐπεισόδια ἡρωικά.

Τί μυστήριον συγκινητικὸ νὰ διηγῆται ἄρα γε ἡ ἄφωνος αὐτὴ πληγὴ ! »

Ἡ κ. Χατζηστεφάνου βραρέθηκε νὰ φυλάγῃ τὸ βαπτιστικὸ τῆς καὶ ἔτρεξε κατόπι του. Ἐφθασε ἀσθμαίνουσα καὶ ἐνῶ ἐτοιμάζονταν νὰ τὸν ἐπιπλήξῃ, εἶδε τὸ κοριτσάκι καὶ εἶπε μὲ ἀπορία καὶ χαρὰ, ἀλλὰ καὶ μὲ ὀλίγη ἀνησυχία :

— Εἰρηνούλα, καλησπέρα ! ! ἡ μαμὰ καλὰ εἶνε; Νίκο, ἡ δεσποινὶς Δημητριάδου—ὁ κ. Νίκος Κορώνης.

Ἡ Εἰρήνη ὑπέκλινε καὶ ὁ Νίκος ἐθαύμαζε τὴν χαριτωμένη ἀπλότητά της, ἀλλὰ πολὺ ἀνησυχοῦσε διὰ τὴν πληγὴν, ἡ ὁποία ἦτο σὰν μπάλωμα στὸ πρόσωπό του καὶ τὸν ἀσχῆμιζε τόσο πολὺ.

— Θὰ καθίσῃς ἀκόμα Εἰρηνούλα :

— Ὅχι θὰ φύγω τώρα—ἐμπρὸς Μάξ.

— Σὲ συνοδεύομεν.

— Ἐγὼ μισανοικτὴ τὴν θύρα τοῦ κήπου, διότι ἤλθα ἀπὸ 'κεῖ. Ἡ μητέρα θὰ χαρῆ πολὺ ἂν σὰς ἰδῇ.

Ἡ Εἰρηνούλα πέρασε ἐμπρὸς, γιὰ νὰ δείξῃ τὸ δρόμον καὶ ὁ Νίκος ἔλεγε ἰσθὴ νουνά του :

— Νουνά, εἶμαι ἐρωτευμένος, ὄχι μὲ καμμιά ἄλλη χάρι τῆς, ὅσῳ μὲ τὴν σεμνὴ ἀπλότητά της ! ! !

Τὸ βράδυ, ἐδείπνησαν ὅλοι μαζί, σὰν μιὰ οἰκογένεια καὶ ἡ Εἰρηνούλα ἐθαύμαζε τὴν πληγὴν, ἀλλὰ καὶ ἐζήλευε «μὴπως τὴν ἐπῆρε γιὰ καμμιά ἄλλη ἡρώϊδα τῆς ζωῆς του».

Ἡ κ. Σεβαστίτσα, κατ' ἀρχὰς πολὺ ταραχθῆκε καὶ δὲν ἔπαυσε νὰ βίπτῃ βλέμματα στὸ φόρεμα τῆς Εἰρήνης, μὰ ὕστερα ἄμα ἤκουσε ἀπὸ τῆς κ. Χατζηστεφάνου, ὅτι «τὸν ἐμάγευσσε ἰδίως ἡ ἀπλότης» ἠσύχασε καὶ εὐλόγησε τὰ περιστατικά, τὰ ὁποῖα τόσο τὴν ἐτάραξαν.

* *

Ἀφοῦ ἔγεινε ὁ γάμος, ὁ Νίκος διηγῆθη ἰσθὴν Εἰρήνην τὸ περιστατικὸν τοῦ ξυραφιοῦ· ἐκεῖνη ἐγέλασε πολὺ μὰ... δὲν διηγῆθηκε τὸ κάψιμον τῶν μαλλιών. Δὲν ἤθελε νὰ χάσῃ τὴν καλὴν ἰδέαν του.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1893.

ΔΕΞΑΝΔΡΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΦΙΛΟΝ ΜΟΥ ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΝ ΣΤΑΙΚΟΝ

ΩΣ ΑΣΤΥΝΟΜΟΝ

ΥΠΑΡΧΕΙ φίλε Στάϊκε λοιπὸν ἀστυνομία :
Διὰ τοὺς μὴ τοῦ κόμματος ἀπέπτ' ἢ εὐνομία :
Εἰς μάτην τόσ' ὑπομονή : εἰς μάτην τόσοι φόροι ; —
ἀσίδωτ' οἱ ἐλεύθεροι πολῖται κανταδῶροι
καθ' ἃς νυκτερινὰς στιγμὰς ζητῶ νὰ κλείσω μάτι,
τοῦ Μπάρομπα—Γιάννη Κανατᾶ μοῦ ψάλλον τὸ κομμάτι
τρεῖς χρόνους τρέφω ὄρνιθας διὰ κομψοὺς ἀλίτας,
τοὺς ὄντως συνταγματικοὺς τῆς ἐποχῆς Πολίτας·
σήμερον τὸν Τρικοῦπν (1) μοῦ ἀπόλεσα· τίς ξέρει
εἰς κλιβάνον βουλευτικόν ποῖον τὸν πῆγε χέρι !
αὐθαίρετος, ἀνόητος ὁ Πετεινός μου ἦτο,
καὶ δι' αὐτὸ ὁ δυστυχῆς Τρικοῦπης ἐκαλεῖτο·
εἰς ὄρνιθῶνα ντιστεγγέ εἶπέ μου τί νὰ κάνη
ὁ πόθος ὁ ἀνεπαρκῆς τοῦ Γέρω—Δελνγιάννη ;
Μὴ Μεσσαλίνας ὄρνιθας διόλου συγκινεῖ
ὁ πόθος ὁ ἀνίκανος τοῦ Γέρω—Δεμονῆ ;
Ἐκτὸς τοῦ ἀτυχίματος αὐτοῦ, ἐκ τοῦ σχοινίου
χθές μοῦ ἀφῆρεδεν ἡ χεῖρ ἀγνώστου μου Κυρίου
ἐν καινουργῆς χειράμιον μέ κυανὴν ὀθώνην,
τοῦ παγεροῦ χειμῶνος μου παρηγορίαν μόνην.

(1) Τὸ ὄνομα Τρικοῦπη, Δεληγιάνη κλπ. φέρουσιν αἱ ὄρνιθες καὶ οἱ πετεινοὶ τοῦ φίλου ποιητοῦ.

Ἄφινω τὸν Φωτῆλαν μου, τὸ λάζλον καθαρίνι,
ὄπερ μεθ' ὄλου τοῦ κλωβοῦ ἀπῆλθεν ἐν εἰρήνῃ.
καὶ εἰς τὴν αἶγα ἐρχομαι τὴν τρεῖς κατηραμένυν,
τὴν ἀπὸ τὸν ἀνθῶνα μου ἀφόβως τρεφομένυν.
Κοντὰ εἰς τ' ἄλλα ἐπαϊτῶν αὐθάδης πανόπερμια
δὲν μοῦ ἀφίνει τὴν ψυχὴν στιγμὴν ἐν ἡρεμίᾳ·
ἀφορολόγητοι, θρασεῖς, μετὰ φωνῆς ὑποῦλου
τὸν ὕμνον μοὶ τονίζουσι τοῦ φίλου Θωμοπούλου.
Ἄν ὅμως, φίλε Στάϊκε, σχέσιν αὐτὰ καμμίαν·
δὲν ἔχουν συνταγματικῶς μὲ τὴν Ἀστυνομίαν,
σπεῦσον φορολογούμενα νὰ διασώσης κτήνη
προτοῦ ὁ πετροπόλεμος ἀφεύκτως τ' ἀποκτείνῃ·
ἐδῶθε κόκκινη στολὴ ποτέ τις δὲν ἐφάνη
νὰ μάθης ἢ λιθοβροχὴ νυχθημερόν τι κάνει·
σκοποβολὴν συντάγματα ἠρώων χαμινίων
ἐπὶ τῶν ἀτυχῶν ἡμῶν διδάσκονται κρανίων·
φρικτὸν εἰς τὸ ἀφόρητον νὰ φθάσωσιν οἱ φόροι
διὰ νὰ μᾶς φορολογοῦν καὶ οἱ λιμοκοντόροι·
νὰ σὲ καλέσω, φίλε μου ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων,
εἰς τὸ καθῆκον ἄλλοτε μὴ θέλης διὰ στίχων·
ἄλλως τὸν Ντικ μου τὸν κακὸν θὰ βάλω πρὸ τῆς θύρας
ν' ἀναπληρώσῃ ὄλους σου τοὺς τρυφεροὺς κλιτῆρας·
ἐκ προομιῶν δ' ἔστω σοὶ γνωστὸν τὸ τί θὰ κάμη
καθ' ὧν Κυρίων θὰ ζητοῦν καὶ δεῦτερον χειράμι,
καὶ δεῦτερον Τρικοῦπν μου καὶ δεῦτερον Φωτῆλαν,
καὶ πρὸς τὴν αἶγα τοῦ πτωχοῦ ἀνθῶνος μου τὸν Σύλλαν·
πρὶν καταφύγω εἰς τὸν Ντικ καὶ τὴν Κυρίαν Φρύνην (1),
ἃς δώσῃ εἰς τὸν οἶκον μου ὁ νόμος τὴν γαλήνην.

Ἀθήναι, τῆς 14 Ἀπριλίου 1890.

Π. Σ. ΣΥΝΟΔΙΝΟΣ

(1) Ἡ ἀγρία μνηστὴ τοῦ κυνός μου Ντικ.

ΜΙΑ ΕΞ ΕΦΘΑΛΟΥ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ

[εἰδύλλιον]

Ο Λεάνδρος καὶ ἡ Νίνα ἀγαπῶνται ἀκόμα ὡς φαίνεται, ἂν καὶ παρῆλθον τρεῖς ὀλόκληροι μῆνες ἀπὸ τοῦ γάμου των. Ἀπόδειξις ὅτι ἀποφεύγουν τὸν κόσμον καὶ εὐρίσκουν εἰς αὐτὴν θέλητρον εἰς τὴν σιγὴν καὶ τὴν μόνωσιν τῆς ἐξοχῆς, μόνοι, οἱ δύο των.

Διαμένουν ἀπὸ τριῶν ἡδὴ ἡμερῶν εἰς τὴν ἐν Πατησίοις ἀγροτικῆν των οἰκίαν.

Εἶνε κυριακὴ πρωΐ : Ἡ Μαργαρίτα, ὀλοστρόγγυλη, πεταχτὴ καὶ σφιγῶσα δουλίτσα ἐξ Ἄνδρου, ἐτοιμάζεται νὰ ἀπέλθῃ, ἀφοῦ ἐδήλωσεν ἀπ' ἐσπέρας, ὅτι θὰ λείψῃ ὅλην τὴν ἡμέραν — εἶνε ἡ κυριακὴ τῆς ἐξέδου της — μ' ἕνα ἐξάδελφόν της, δὲν εἰξεύρω τίνας βαθμοῦ, ὑποδεκανέα τοῦ πυροβολικοῦ, ὅστις μάλιστα τὴν ἀναμένει πρὸ πολλῆς ὥρας εἰς τὴν ἐξώθυρον τοῦ κήπου. Πιστὸς στρατιώτης τοῦ καθήκοντος. Εὐρέθη ἐκεῖ πρὶν ἐξημερῶσιν ἀκόμα !

Ἡ πρωΐα εἶνε θελκτικωτάτη. Ὁ οὐρανὸς αἴθριος, βαθυκύανος, περιβάλλει ὡς κρυστάλλινος σφαῖρα τὰς γύρω καταπρασίνους ἀπόψεις.

Οἱ δύο σύζυγοι ἀποφασίζουν νὰ ἐπισκεφθοῦν τὸ ρωμαντικὸν Τατόιον. Ἀφοῦ ἄλλως τε θὰ λείψῃ ἡ ὑπρέτρια, ποῖος θὰ μαγειρεύσῃ διὰ τὸ πρόγευμα ;

Ἐπειτα καὶ ἡ Νίνα ὀνειροπολεῖ νὰ περιπλανηθῇ εἰς τὰ σύσκια δάσῃ του, μόνη, κατὰμονη, μὲ τὸν Λεάνδρον της.

— "Ἐλα, λοιπόν· ἐνδύσου ἀμέσως ! τῇ λέγει οὗτος. Ἐγὼ τρέχω νὰ παραγγείλω μίαν ἀμάξαν μὲ τὸν κηπουρὸν τοῦ γείτονός μας. Σὲ μισή ὥρα θὰ εἶνε ἐδῶ. Ἐτοιμάσου. Εἰς τὸ Τατόι θὰ εὐρωμεν ξενοδοχεῖον, ἐπομένως δὲν ἔχομεν νὰ πάρωμεν τίποτε μαζὶ μας.

Ἐμπρός !

Ἄλλ' ἐνῶ ἡ Νίνα κατὰγίνεται εἰς συμπλήρωσιν τῆς κομμώσεώς της καὶ ὁ Λεάνδρος ἐτοιμάζεται νὰ ἐξέλθῃ, αἴφνης, ἐπανερχεται ἡ Μαργαρώ μὲ μίαν κατεπεῖργουσαν ἐπιστολὴν ἀνὰ χεῖρας, τὴν ὁποῖαν κάποιος τῇ ἐνεχείρισεν εἰς τὴν θύραν διὰ τὸν Κύριον.

Ὁ Λεάνδρος σπεύδει νὰ τὴν ἀποσφραγίσῃ.

— "ὦ ! δυστυχία ! ἀνεκραύγασεν ἔντρομος.

— Τί τρέχει ; κανὲν δυστύχημα λοιπόν ; ἠρώτησε φοβηθεῖσα ἡ Νίνα.

— Κάτι περισσότερον ! Ὁ κύριος καὶ ἡ κυρία Γρουσουζι-λεμάκη προαναγγέλλουν τὴν ἀφίξιν των. Ἐρχονται, λέει, νὰ μᾶς κάμουν συντροφιά ὅλην τὴν ἡμέραν ! . . .

— Ἡ οἰκογένεια Γρουσουζιλεμάκη ! ὦ ἀπελπισία ! ἐπρόφθασεν ἡ ἀρθρώση ἡ Νίνα καὶ θανάσιμος ὠχρότης διεχύθη ἐπὶ τῆς ροδίνης της μορφῆς, τὰ γόνατά της ἐλύθησαν ὑπὸ τρόμου καὶ κρύου ἰδρώος τὴν περιεῖλουσεν ἐν ἀκαρεῖ, ὡς νὰ ἐνέσκηψεν ἡ χολέρα !

Καὶ τί σημαίνει ; Μήπως δὲν ἤρκει ὅτι μετ' ὀλίγας στιγμᾶς ἔμελλε νὰ ἐνσκήψῃ ἡ οἰκογένεια Γρουσουζιλεμάκη ;

— Ἄκουσε, Μαργαρώ· σήμερα δὲν πρέπει νὰ λείψῃς. Βλέπεις, μᾶς ἔρχονται μουσαφίρειο.

— Μπᾶ ! καὶ ποῖος τοὺς εἶπε, κυρία, νὰ ἔλθουν σήμερα ! Στραβομάρα εἶχαν νὰ τσακισθοῦν καθημερινῇ ;

— Μαργαρώ, εἶσαι αὐθάδης ! . . .

— Καὶ ἀχάριστος ! προσθέτει ὁ Λεάνδρος.

— Νὰ σᾶς πῶ, ἀφεντικά, σὰν δὲν σᾶς ἀρέσω, κάμετέ μου τὸν λογαριασμὸν νὰ φύγω, χωρὶς νὰ με ἔριζετε.

— Πολύ καλά. Ούτε 'μπορείτε να μείνεις πλέον εδώ!

— Όπως αγαπάτε.

Και η Μαργαρώ ύψαύχην, αγέρωχος, με ύφος πριγκηπισ-
σης εξέρχεται κλειύσα μετά πατάγου την θύραν.

Οί δύο σύζυγοι μένουν ώσει απόπληκτοι και θεώνται άλ-
λήλους άναυδοι.

— Νίνα μου, ύπομονή! τί
νά γίνη.

— Ήτο πεπρωμένον!

Αϊφνης ό κώδων της αλλείου
θύρας κρούεται σφοδρώς και πα-
ρατεταμένως ώς ύπό "χειρός δαι-
μονιώσης" άκούεται κρότος κρη-
μιζομένης γάστρας" αί ύλακκι

του κυνός άγριαι συναναμίνγνυται εις τον θόρυβον, και ηδη-
ματα και ώρυγμοί παιδός ψάλλοντος:

Κυρά μου τὸ φουστάκι σου
πλύνε το 'ε τὸ μαστέλλο . . .

προαναγγέλλουν την εισβολήν των άξιολίμων ξένων.

Είνε οί κύριοι Γρουσουζλεμάκη. Ο Λέανδρος και η Νίνα
εξέρχονται εις τον κήπον να τους δεξιωθούν.

Ο μικρός έπταετής Γρουσουζλεμάκης, άφου μάτην προσ-
επάθησε να θραύση τον κώδωνα της θύρας, έφιλοτιμήθη να
εξερεθίση τον μανδρόσκυλον του κήπου, άλυσοδέτεον ευτυ-
χώς παρά τον οικίσκον του, να καταρρίψη κομψήν άνθοδόχην
έπί του εδάφους εις συντρίμματα, να ξερριζώση ώρατον άσκλη-
πιδόν θάλλοντα πρό της εσωτερικής εισόδου και να χυθῆ, είτα
ώς λαίλαψ εις τους μικρούς διαδρόμους του κήπου.

Διημερίθησαν αί πρώται τυπικαί φιλοφρονήσεις.

— Νίκο! Νίκο! Έλα 'δω να χαιρετίσης τον κύριον και
την κυρίαν! . . . εκραύγαζε κατ' επανάληψιν η κυρία
Γρουσουζλεμάκη.

Αλλ' ό μικρός χαριέστατος Σατανάς την στιγμην εκείνην
άρπάσας από της ούρας μικρόν γατάκι, τὸ όποιον εισορημάσας

έντος του μαγειρείου εύρε νοχελώς εξηπλωμένον, τὸ περιέ-
στρεψεν ώς σφενδόνην και τὸ εξηκόντισε κατὰ της μητρος
του εις άπάντησιν καγγαζων και φεύγων πρός τὸ βάθος.

— Νίκο! είσαι άτακτος!

— Α! Νίκο! ντροπή! παρετήρησεν ήπίως και ό πατήρ
του. Είερετε, είνε πολὺ ζωηρό παιδί. "Οχι να τὸ καυχηθῶ
διότι είμαι πατήρ του, αλλ'
έχει πολὺ γούστο μερικαίς
φοραῖς! Σου σκαρφίζεται
κάτι σκέρτσα!

— Τί λόγος! είνε χαρι-
τωμένο παιδάκι! έτραύλι-
σεν η Νίνα ρίπτουσα βλεμ-
μα επί του ληληταθηέντος
άσκληπιού της, ενώ ό Λέανδρος προσεπάθει να κατευάσῃ
τον σκύλον γαυρίζοντα είζέτι μανιωδώς και μένεα πνέοντος
κατὰ του μικρού ταραξίου.

Εν τούτοις τὰ ζεύγη, άφου άντήλλαξαν τους άπαραιτή-
τους χαιρετισμούς, εισήλθον εις την ισόγειον αίθουσαν χρη-
σιμεύουσαν και ώς εστιατόριον.

Ο κ. Κυριάκος Γρουσουζλεμάκης, άφου απέθεσε την ρά-
βδον του επί τινος τραπέζης και τον πύλον του επί του μπι-
φί, εξέβαλε τὸ φορεμά του, εξεγελεκώθη, παρεκάλεσε τον
Λέανδρον να του δανείσῃ σκουφον και έμβάδας, και έρρίσθη
ώς όγκος άδρανής, με νοχελίαν Αλῆ Πασά, επί του ά-
νακλίντρον, ου τὰ σιδηρά έλάσματα έγγυσαν ύπό τὸ ασύ-
νηθες φορτίον. Εξ άλλου η κυρία Μαργάλω — ούτως εκα-
λεῖτο τὸ τρυφερόν του ήμισυ — έρριψε τὸ καπέλινο της επί
μιὰς καθέκλας, τὸ έπόμιον της επί τινος άλλης, τὸ επα-
νωφόριον του Νίκου επί του καναπέ, τὸ αλεξήλιόν της επί
μικροῦ τρίποδος και τὰ χειρόντιά της εις τὸ άλλο άκρον.

— Θα μᾶς συγχωρήσετε βέβαια αν δεν κατορθώσωμεν να
σᾶς περιποιηθῶμεν όπως πρέπει, διότι πρός όλίγου μᾶς έφυ-
γεν η ύπηρέτρια, παρετήρησεν η Νίνα.

— Α! τί κῆμα! υπέλαθεν η κυρία Γρουσουζλεμάκη.

Καὶ τώρα ; ποῖος θὰ μᾶς ἐτοιμάσῃ τὸ πρόγευμα ;... Τί ἀτυχία !...

— Ἐγὼ, ἂν καὶ δὲν ἔχω διόλου πεποίθησιν εἰς τὰς μαγειρικός μου γνώσεις, εἶπεν ἡ Νίνα μειδιῶσα μετὰ χάριτος.

— Σᾶς προσιδοποιῶ, προσέθηκε γελῶν καὶ ὁ Λέανδρος, ὅτι ἡ Νίνα δὲν ἐπιτηδεύεται διόλου εἰς τὴν μαγειρικήν....

— Οὔτε ἡ γυναῖκά μου ! διέκοψεν ὁ κ. Κυριάκος. Αἶ, Μαγδάλω ;

— Ἔα κι' ἔλα ! Τὰ χερσάκιά μου ἐγὼ, δὲν τᾶχω γιὰ τὴν κουζίνα ! ἔσπευσε νὰ

διαμαρτυρηθῆ ἡ κυρία Γρουσουζιλεμάκη διὰ θεατρικοῦ κινήματος τόσο ἐκφραστικοῦ, ὥστε παρέσυρε δοχεῖον ὕδατος χυθέντος ἐπὶ τῆς τραπέζης.

Τὴν στιγμήν ἐκείνην εἰσῆρχετο ὁ Νίκος πηδῶν, χειρονομῶν καὶ παίζων μὲ τὸν πῖλον του, ἐν ἐκσφενδονίζει κατὰ τοῦ ἀνηρτημένου ὰρολογίου, τοῦ ὁποίου θραύει τὴν ὕαλον, ἐνῶ συγχρόνως ἀνατρέπει μικρὰν ἐταξέραν μετὰ τῶν ἐπ' αὐτῆς κομψοτεχνημάτων.

Ἡ Μαγδάλω ἐξακοντίζει ἄγρια βλέμματά κατὰ τοῦ μικροῦ ἀπροσέκτου. Ἄλλ' ἡ Νίνα σπεύδει νὰ τὴν καθυσιγήσῃ :

— Δὲν εἶνε τίποτε ! μὴ πειράζεσθε ! ἔτσι εἶνε τὰ παιδιά. Ἐπειτα ὁ μικρὸς εἶνε φύσει ζωηρός....

— Ἔα ! ναι, ναι ! εἶμαι σύμφωνος κυρία, ἐπρόσθεσε καὶ ὁ κ. Κυριάκος. Τὸ αἷμα τοῦ Νίκου βράζει ! ὄχι νὰ τὸ καυχηθῶ, ἐπειδὴ εἶμαι τάχα πατὴρ του, ἀλλὰ τὸ παιδί φαίνεται πῶς θά....

— Οὐρ ! χριστιανέ ! μᾶς σκότισες !

— Ἄ α α ! γυναῖκα, εἰς αὐτὸ τὸ ζήτημα δὲν ἔχεις δίκην !..

* *

— Τώρα, ἀγαπητέ μου κύριε Λέανδρε, ἔλα νὰ καταστρώ-

σωμεν τὸ πρόγραμμα τῆς ἡμέρας. Ἐνωῶ νὰ παράσωμεν ὄρατα σήμερον.

— Εὐχαρίστως !

— Εἰς τὰς διαταγὰς σας ! προσέθηκε καὶ ἡ Νίνα.

— Ἀλλὰ προηγουμένως ἤθελα ἓνα καφέ, μὰ νὰ ἦνε πολὺ λά βαρὺς καὶ γλυκός.... Ἔα !... ἀλήθεια ! ἔχεις τσιγαρέτα ; ἐλησμόνησα νὰ πάρω μαζὶ μου....

— Τσιγαρέτα, ἄφθονα ! Ἴδου, εἶπεν ὁ Λέανδρος καὶ ἐνεπιστεύθη τὴν καπνοθήκην του εἰς τὴν εὐσυνειδησίαν τοῦ κ. Κυριάκου.

— Ἐγὼ, κυρία Νίνα, τὸν καφέ τὸν συνειθίζω μὲ γάλα... ἐκτός ἂν ἔχετε βούτυρο φρέσκο....

— Γάλα ; ἄλλο τίποτε ! ἐδῶ εἰς τὴν ἐξοχήν !

— Καὶ ὀλίγο βούτημα, σᾶς παρακαλῶ.....

— Εὐχαρίστως ! Θὰ σᾶς ζητήσω ὅμως συγγνώμην ἂν θὰ λείπω συχνὰ ἀπὸ τὴ συντροφία σας, διότι, καθὼς σᾶς εἶπα, εἶμαι μόνη καί...

— Ἐλεύθερα ! ἐλεύθερα ! κυρία Νίνα...

Ἄλλ' ἐνῶ ἡ Νίνα κινεῖται νὰ φύγῃ, αἰσθάνεται αἴφνης βιαίως συρομένην τὴν ἐσθῆτά της, μὲ κίνδυνον νὰ ξεσχισθῆ.

Ἦτο ὁ Νίκος, ὅστις ἐκτείνων τὴν παλάμην :

— Δὲ μου κολουῶρα ! ἐγρύλλισε μορφάζων ὡς πίθηκος.

— Νίκο ! δὲν ἴγνρέπεσαι !....

— Μὰ πεινῶ, μαρὰ, νὰ !.... πεινῶ !....

— Δὲν εἶνε ὠρα ἀκόμη....

— Θέλω κολουῶρα, σοῦ λέω, πεινῶ....

Καὶ ὁ χαριτωμένος μικρὸς ἀρχίζει νὰ κτυπᾷ διὰ τῶν ποδῶν τὸ ἔδαφος μετὰ πείσματος.

— Μὰ, γυναῖκα, ἀφοῦ πεινᾷ τὸ παιδί παρατηρεῖ σοβαρῶς ὁ κ. Γρουσουζιλεμάκης.

— Ἔλα ἔδῶ, μικρέ μου, νὰ σοῦ δώσω ἐγὼ, τῷ λέγει ἡ Νίνα καὶ τὸν σύρει ἐκ τῆς χειρὸς πλησίον της, ἐνῶ ὁ πατὴρ παρακολουθεῖ μετὰ θαυμασμοῦ τὸν υἱὸν του ἀναφωνῶν :

— ὦ ! ἄγγελέ μου !.... καμαρωμένο μου παιδί !.... Ὅχι νὰ τὸ καυχηθῶ, ἐπειδὴ εἶμαι δῆθεν πατὴρ του, ἀλλὰ σᾶς

ὀρκίζομαι, κύριε Λεάνδρε, πῶς αὐτὸ τὸ παιδί θὰ γίνη μιὰ μέρα πολὺ θαρραλέο καὶ ριψοκίνδυνο....

— "ὦ! ναί, ναί! ἔχει πολὺ θάρρος, τὸ καυμένο.

Μετὰ μικρὸν εἰσβάλλει ὡς διωκόμενος αἰγανγρός ὁ Νῆκος, καταβροχθίζων εὐμέγεθες τεμάχια πουτίγκας, ἐνῶ ἡ Νίνα ἀκολουθεῖ ἐπισθέν του μετὰ τὸ ἀναλλοίωτον εἰς τὰ χεῖλη μειδιάμα καὶ μετὰ ὑπομονὴν μάρτυρος.

— Προτείνω ἐν σχέδιον, φιλιότητη μου, τῆ λέγει ἡ κυρία Μαγδάλω.

— Νὰ τὸ ἀκούσωμεν.

— "Ἄμα πιοῦμε τὸ γάλα, νὰ κάμωμεν ἓνα γῦρον εἰς τοὺς πέριξ κήπους, ἕως νὰ ἔλθῃ ἡ ὥρα τοῦ γεύματος.

— Εὐχαρίστως! ἀλλὰ ποῖος θὰ ἐτοιμάσῃ τότε τὸ γεῦμα; Ἴδου τὸ ζήτημα. Λησμονεῖτε ὅτι εἴμεθα χωρὶς ὑπερήτριαν ἀπὸ τὸ πρῶν!

— "ὦ! τί ἀτυχία!

— Ἐγὼ πρέπει νὰ μείνω ὁ Λεάνδρος ὅμως ἤμπορεῖ νὰ σᾶς συνοδεύσῃ....

— Πῶς εἶνε δυνατόν νὰ σε ἀφήσω μόνην ἐνῶ θὰ λάβῃς ἀνάγκην τῶν βοηθειῶν μου, τῆ παρατηρεῖ ὁ Λεάνδρος.

— Αἶ! τότε μένομεν ὅλοι!.... τοῦλάχιστον σᾶς ἔρρισκεται ἐδῶ κανὲν βιβλίον εὐχάριστον νὰ σκοτώσω τὴν ὥρα μου: ... τὴν Νανὰ λόγου χάριν... τὰ Διηγήματα τοῦ Βοκασίου... ἂ! ἀλήθεια... μήπως ἔχετε «Τὰ μυστήρια τοῦ Σουζυγκοῦ Ἐρωτος»;

— Ἄπ' αὐτὰ ὄχι δυστυχῶς. Θέλετε τὴν Ἐστίαν;

— Πούφ! ἀηδίας! Ἄλλὰ τέλος πάντων, δός μου τὴν γιατί ἔτσι, μονάχη μου, θὰ πλήξω.

— Μαμά, θές τὴν φυλλάδα τοῦ Γαδάρου; γρυλλίζει ὁ Νῆκος παρεμβὰς ὡς Φασουλῆς εἰς τὸ μέσον.

— Σκασμός, ζῶν! ὠρύεται ἡ κυρία Μαγδάλω καὶ παρ'

ὀλίγον νὰ καταφέρει τὴν σεβασμίαν παλάμην της κατὰ τοῦ μικροῦ ἀθουροστόμου.

Ἄλλ' εἰς τὰ πατριὰ ὄτα τοῦ κ. Γρουσουζιλεμάκη ἀντήχησε πολὺ διαφόρως ἡ εὐφραία τοῦ υἱοῦ:

— Εἶδες τὸ διαβολάκι! Σοῦ ἔχει μίαν ἐτοιμότητα... λόγος δὲν τοῦ πέφτει χάμω... "Ὅχι! πῶς εἶνε τάχα παιδί μου, ἀλλὰ σᾶς βεβαιῶ, κυρία Νίνα, ἔχω νὰ κάμω μετὰ τὴ ἐξυπνάδα αὐτοῦ τοῦ παιδιοῦ!....

— Μπαμπᾶ! διψῶ! δὲ' μου νερό! ... ἤρχισε νὰ κλαυθυρίζῃ ὁ Νῆκος ἀναρριχώμενος ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ σεβαστοῦ πατρός του.

— Σούτ! τί τρόπος εἶνε αὐτός! Ἔτσι ζητοῦν ἐμπρός 'ς τοὺς ξένους! ντροπή! τῷ ἀντιτάσσει ὁ πατήρ μετ' ἀπεριγράπτου τρυφερότητος.

— Τί ντροπή καὶ ξεντροπή! παρατηρεῖ ἡ κ. Μαγδάλω. Ἄσφ' διψᾷ τὸ παιδί, πρέπει νὰ τ' ἀφήσουμε νὰ σιάσῃ;

Καὶ ἀποτετανομένη πρὸς τὴν Νίναν:

— "Ἄν ἔχετε τὴν καλωσύνην φιλιότητη μου....

— Εὐχαρίστως. Ἐλα δῶ μικρὲ μου, ἀπῆντηςε πρόθυμος ἡ Νίνα καὶ τὸν ἔλαβεν ἐκ τῆς χειρὸς.

— Ὀλίγη σουμάδα, ὀλίγη βυσσινάδα, ὅ,τι ἔχετε πρόχειρον. Ἐπειτα ὁ Νῆκος μου δὲν εἶνε δύσκολος. Πίνει ὅ,τι τύχη!

Καὶ παρηκολούθει τὸ μεξάριετον τέκνον της, χειραγωγούμενον ὑπὸ τῆς Νίνας, με ἔμματα ὀρθάνοικτα καὶ σπινθηροβόλα ἐκ μητρικῆς ὑπερηφανείας:

— "ὦ, τσιτσικά μου! ... μονάκριβό μου ἀγγελουδί!...

— Δὲν κάμνωμεν ἓνα πικέτο, κύριε Λεάνδρε, νὰ περάσῃ ἡ ὥρα:

— Δυστυχῶς δὲν τὸ ξέρω.

— Τότε νὰ παίξωμεν ἰστίχο! ...

— Οὔτε. Εἶμαι ἀδέξιος ἀπὸ χαρτιά....

— Τριόμφο.... σκαμπίλι.... μπελατόννα....

— Μόνον ἀπὸ μπεζίκ κατὰ νοιώθω. Ἄν θέλετε....

— "ὦχ, χριστιανέ! ποῦ σὸ διὰβολο τὸ ἡῦρες, τὸ σαχλοπαίχινδο!... Ἄς εἶνε ὅμως!.... τί νὰ γίνη!

Καί ἐτοποθετήθησαν παρά τήν μικράν τράπεζαν.

Ἡ κυρία Γρουσουζλεμάκη, σφηνωθείσα ἐπί τινος πολυθρόνας, ξεφυλλίζει τὸν τόμον τῆς Ἐστίας ἀδημονοῦσα ὅτι δὲν εὐρίσκει τίποτε ἄξιον ἀναγνώσεως.

Ἡ Νίνα περιεζωσμένη ἤδη λευκὴν ἐμπροσθέλλαν καὶ μὲ τὰς χεῖρας ἀνασεσυρμένης καταγίνεται εἰς τὸ μαγεῖρεϊον ἀφανομένη ἐκάστοτε διὰ τὰ μεταφέρει δοχεῖα, πινάκια, φιάλας, χύτρας, ὑδρορροάς κλπ. Συνδουλίζει τῇ φωτιά, στραγγίζει τὸν ζωμόν, πλύνει ἢ ἀποφυλλίζει τὰ χορταρικά, καὶ σπρέφει τὸν ὄβελλον τοῦ ψητοῦ. Ὅλοι ἀσχολοῦνται. Καὶ αὐτὸς ἀκόμη ὁ Νίκος διατελεῖ ἀεικίνητος. Μπαινοβγαίνει ἀνά πᾶσαν στιγμὴν ξεφωνῶν, λαρυγγιζόμενος, κροτῶν τοὺς πόδας, μετακινῶν τὰς καθήλας, ἀκροβατῶν ἐπὶ τῶν ἀνακλίντρων, ἀνοιγο-

κλείων τὰς θύρας, ἐρευνῶν εἰς τὰ ἐρμάρια, λικνίζων διὰ μιᾶς ράβδου τοὺς ἀνηρητημένους κλωβούς τῶν πτηνῶν, διασκελίζων τῆς ἀλτάνας τοῦ κήπου καὶ λιθοβολῶν κατὰ τοῦ ὀρνιθῶνος.

Ἄπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ὁ Λέανδρος διακόπτει τὸ μπεζίν.

ζητῶν εὐγενεῶς συγγνώμην ἀπὸ τὸν κ. Γρουσουζλεμάκη, καὶ πηγαίνονται διὰ τὰ βοηθῆ τὴν Νίναν. Μεταβαίνει εἰς τὴν ἀποθήκην καὶ ἐπιστρέφει διὰ τοῦ διαδρόμου φέρων ξυλάνθρακας, ἢ τὸ δοχεῖον τοῦ βουτύρου ἢ ὕδωρ ἐκ τοῦ φρέατος. Δις ἢ τρίς μάλιστα ἐδέησε νὰ μεταβῇ εἰς τι μεμακρυσμένον παντοπωλεῖον διὰ τὰ προμηθευθῆ ὡά, ρύζι, καὶ ἐν γένει τὰ χρειώδη τοῦ μαγεῖρεύματος.

Κατὰ τὰ διαλείμματα ὁ κ. Γρουσουζλεμάκης δυσάνασχετῆ ἔνεκα τῶν συχνῶν διακοπῶν τοῦ παιγνιδίου.

— Ὡχ! ἀδελφέ! ἔτσι τὸ παιγνίδι δὲν ἔχει γοῦστο!

— Νὰ σοῦ πῶ κ' ἐγὼ ἀρχίζω ν' ἀηδιάζω, συνεπιφέρεαι καὶ ἡ κυρία Γρουσουζλεμάκη. Τρόπος εἶνε αὐτὸς, νὰ με ἀφήνῃ ἐδῶ μόνη σὰν ξύλο; οὐμ! εὐγένεια!

— Γιατὶ δὲν πηγαίνεις νὰ τὴν βοηθήσῃς λίγο 'ς τὴν κουζίνα;

— Τί ἔκανε, λέει; Τὰ μούτρα της! Ἄμ' δὲ θὰ τῆς κάνω αὐτὴ τὴ χάρι! Ἐγὼ ἤλλα 'δῶ νὰ διασκεδάσω καὶ ἔχι νὰ τῆς κάμω τὴν ὑπρέτρια!

— Μὰ ἀφοῦ δὲν ἔχουν δοῦλα

— Καλέ, δὲν βαρύνεσαι! Εἶνε ἄνθρωποι πρόστυχοι! Αὐτὸ νὰ 'πῆς....

★

Μετὰ μικρὸν ἐπιστρέφει ὁ Λέανδρος καὶ κατοπινὴ ἡ Νίνα δι' ὀλίγας στιγμάς. Ἀμφοτέρωι ζητοῦν καὶ πάλιν συγγνώμην διὰ τὰς συχνὰς ἀπουσίας των.

— Ἄπ' ἐναντίας' ἐμᾶς πρέπει νὰ μᾶς συγχωρήσετε ποῦ σᾶς δώκαμε τόση ἐνόχλησι....

— Σᾶς εὐχαριστῶ' εἰσθε τόσο καλοὶ καὶ εὐγενεῖς αὐτὸ ἐλέγαμεν πρὸ ὀλίγου μὲ τὸν σύζυγόν μου.

— Ἡ καλωσύνη σας!

Ἡ Νίνα μεταξὺ εἰσβάλλει ὁ Νίκος ὄρομαῖος, μορφαίων, συσπῶν τὰς ὀφρῦς καὶ καμπόμενος ὡσεὶ ὑπὸ πίεσιν ἀκατανικήτου βάρους. . . Πράγματι, ὁ μικρὸς, τρωγαλίζων ἀπὸ πρωίας κινδυνεύει νὰ προθῆ εἰς ἀερίαν....

— Μαμά.... μαμά.... θά... δὲν βαστώ.... θά....

— Καλά.... καλά.... Ἐκαταλάβαμε.... Τώρα θὰ σε ὀδηγήσῃ ἡ κυρία. Ἄν ἔχετε τὴν καλωσύνη, φιλιτάτη μου, νά....

— Ἐλα ἐδῶ, μικρέ μου.

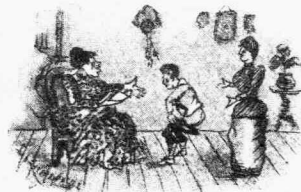
Καὶ ἡ Νίνα τὸν λαμβάνει ἐκ τῆς χειρὸς καὶ τὸν παραπέμπει ἔξω, ὅπου χρέη....

— Λοιπόν, ποῖς εἶνε νὰ παῖξῃ, ἐρωτᾷ ὁ κ. Κυριάκος ἀναλαμβάνων ἐκ νέου τὰ χαρτιά.

— Δὲν ἐνθυμοῦμαι....

— Ἄμ' βέβαια, ἐπειτα ἀπὸ τόσας διακοπὰς.

Ἄλλὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ Λέανδρος αἰσθάνεται ὀσμὴν

τοιμνιζομένου κρέατος, διακόπτεται και πάλιν τὸ μπεζίκ και τρέχει νὰ ἴδῃ εἰς τὸ μαγειρεῖον

Ὁ κ. Κυριάκος, τὴν φορὰν αὐτὴν χάνει τὴν ὑπομονὴν του, ὀργίζεται, δίδει ἐν λάκτισμα κατὰ τῆς μικρᾶς τραπέζης και τὴν ἀναποδογυρίζει μετὰ πατάγου :

— "Ἄμε ἔς τὸ διάβολο ἐσὺ και τὸ παιγνίδι σου !

— Δὲ μοῦ λές, ἐτρέλλαθηκες, ἄνδρα :

— "Ὦχ, ἀδελφέ ! . . . βαρέθηκα.

Μετ' ὀλίγον ἐπιστρέφει ὁ Λέανδρος :

— Δὲν ἦτο τίποτε ! λέγει. Τὸ κακὸν ἐπρολήφθη παρ' ὀλίγον ὅμως νὰ μᾶς κατὶ τὸ ψητὸ.

Συγχρόνως κατέφθασε και ἡ Νίνα ὀδηγοῦσα τὸν Νίκο πρὸς τὴν μητέρα του.

— "Ἐλα δῶ, εἶπες εὐχαριστῶ τῆς κυρίας διὰ τὸν κόπον :

— "Ὀχι ! . . . δὲν λέω ! . . .

— Εἶσαι χωριάτης . . . τὸ ξέρεις ; . . . "Ἐλα, ἔλα, νὰ σὲ χαρῶ, πές : εὐχαριστῶ :

— Τὸ λέω, τὸ λέω . . .

Και ὁ Νίκος ἔθεσε τὸν ἀντίχειρα εἰς τὸν ἄκρον τῆς ρινός, ἐκίνησε ἀνοικτὴν τὴν παλάμη και ἐτρέπη καγχάζων εἰς φυγὴν.

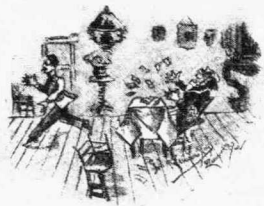
Ἡ Νίνα προσεποιήθη ὅτι δὲν εἶδε τὸ νέον κατόρθωμα τοῦ μικροῦ, οὔτε τὴν ταραχὴν τῆς μητρὸς του.

"Ἄλλ' ὁ Κυριάκος ἐξερράγη εἰς εἰλικρινεῖς γέλωτας διὰ τὸ ἄστεϊον σκητικὸν τοῦ υἱοῦ του :

— Δὲν τὸ λέγω ἐπειδὴ εἶμαι πατὴρ του, ἀλλ' ἔχω βεβαιότητα, κύριοί μου, ὅτι τὸ παιδί αὐτὸ μίαν ἡμέραν θὰ παίξῃ μεγάλο ρόλο . . .

Ἐν τούτοις ἦλθεν ἡ ὥρα τοῦ γεύματος.

Ἡ Νίνα ἔστρωσε τὴν τράπεζαν, παρέθηκε τὰ πινάκια,

τὰ μάκτρα, τὰς περόνας. Ὁ Λέανδρος ἐτοποθέτησε τὰ καθίσματα, διεμέλισε τὸν ἄρτον και ἐξεπωμάτισε τὰς φιάλας.

Ἡ κυρία Γρουσουζλειμάκη εὐδοκεῖ τέλος πάντων νὰ μετακινήθῃ ἐκ τῆς ἔδρας τῆς και νὰ καταλάβῃ πρώτη τὴν θέσιν τῆς, περιάγουσα ἀνακριτικὸν βλέμμα και ὄσφραϊνομένη τὰ προσκομιζόμενα ἐδέσματα.

Ὁ κ. Κυριάκος ἐκάθησε και αὐτὸς πλησίον, τοποθετήσας ἐν τῷ μέσῳ τὸν ἀξιολάτρευτον υἱὸν του, πρὸς ὃν συνιστᾷ σοβαρῶς νὰ τρώγῃ μὲ εὐκοσμίαν και χωρὶς φωνᾶς.

Ἐπὶ τέλους παρεκάθησαν και οἱ οἰκοδεσπόται.

Ὁ ΝΙΚΟΣ. — Μπαμπᾶ, νὰ πῶ τὸ Πάτερ ἡμῶν :

Ὁ ΠΑΤΗΡ. — Νὰ τὸ πῆς, παιδί μου.

Ὁ ΝΙΚΟΣ, ἐγειρόμενος ὀρθος ἐπὶ τοῦ καθίσματος και ποιῶν θεατρικὰ σχήματα.

Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς,
κλεισ' τῆ πόρτα μὴν ἔλθῃ κανεῖς
και μᾶς φᾶνε τὰ φαγιά μας
και ψοφήσουν τὰ παιδιά μας . . .
Γεννηθῆτω τὸ θέλημα σου,
μὰ νὰ χάψουμε πρώτα τὰ φαγιά σου,
ἔλθέτω ἡ βασιλεία σου
ἀλλὰ μὲ γεμάτη τὴ κοιλία σου . . .

Ὁ ΠΑΤΗΡ, βρενθυόμενος. — Ἐγὼ τοῦ ἔμαθα αὐτὸ τὸ ἐπεξεργασμένο Πάτερ ἡμῶν.

Ἡ ΜΗΤΗΡ, καρφόνουσα βλέμμα ἐπιπλητικὸν ἐπὶ τοῦ ἀνδρός τῆς : — Μπράβο ! ὦρατὰ πράγματα τὸν μανθάνεις ! . . .

ΝΙΝΑ. — Ἐλέχθη ὅμως ἐν καιρῷ, διότι πράγματι τὸ γεῦμα μας εἶνε λιτότατον . . .

Ὁ ΠΑΤΗΡ. — "Ἄ ! νὰ μὲ συγχωρῆς ! γεῦμα λαμπρὸν ἀπ' ἐναντίας ! . . .

Ἦδη ἡ Νίνα ἄρχεται διανέμουσα τὴν σοῦπαν, ὅπταν ὁ Νίκος, ἀνυπομονῶν, ἀρπάζει τὸ κοχλιάριον και τὸ βυθίζει εἰς τὴν σουπιέραν. Ἄλλ' ἐνῶ τὸ ἔφερεν ἀνυπόπτος εἰς τὸ στόμα, ἡ μήτηρ τῷ δίδει ἐλαφρὸν ράπισμα ἐπὶ τῆς χειρὸς,

ἐξ ἧς πίπτει τὸ κογλιάριον καὶ ρυπαίνει τὸ τραπέζομάνδουλον.

— Σοῦ εἶπα νὰ ἦσαι φρόνιμος . . . Ἄκουσες ;

— Μά, παιδί μου, τῷ λέγει καὶ ὁ πατήρ του, ἐσὺ 'ς τὸ τραπέζι εἶσαι πάντα ἥσυχος, πῶς τῶπαθες τώρα ! . . .

Ὁὐχ ἦπτον ἀρχίζου νὰ τρώγουν. Ἡ Μαγδάλω παρατηρεῖ ὅτι ἡ σοῦπα εἶνε ὀλίγον ἀνάλατη καὶ τὸ ρύζι λυωμένο, ἐνῶ ὁ Κυριάκος τὴν εὐρίσκει ἐξ ἄλλου πολὺ νόστιμη καὶ εὐχαρίστως θὰ ἔτρωγε καὶ δεύτερον πιάτο, ἂν ὑπῆρχεν, ἐνῶ ἡ Νίνα προσποιήθη ὅτι δὲν ἤκουσε τὴν φιλοφρόνησιν, ἀφοῦ ἡ σοῦπα εἶχε κενωθῆ ὅλη.

Ὁ Νίκος, ἀφοῦ κατεβρόχθισεν ἀπνευστί τὴν ἰδικήν του ἥρχισε κραυγάζων μὲ ὕφος θριαμβευτικὸν διὰ τὴν ἀνακάλυψιν :

— Μαμά . . . μπαμπά . . . κύτταξε ! . . . μὰ τρίχα 'ς τὸ πιάτο μου ! . . . νά . . . νά την . . .

Ὁ Λεάνδρος καὶ ἡ Νίνα ἐμβρόντητοι θεωροῦσιν ἀλλήλους.

Ἡ κυρία Γρουσουζιλεμάκη σπεύδει νὰ ἐπιτιμῆσῃ τὸν υἱὸν τῆς :

— Νά τρῶς καὶ νὰ βουβαίνεσαι ! . . . δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ μᾶς λές τί βρίσκεις καὶ τί δὲν βρίσκεις στὸ πιάτο σου ! . . .

Ἄ ! . . .

Ὁ κ. Κυριάκος ἐνόμισε καλὸν νὰ διορθώσῃ τὸ κακὸν :

— Βλέπεις, παιδί μου ; ἐὰν δὲν εἶχες τὸ κακὸν ἐλάττωμα νὰ ξύνης τὴν κεφαλὴν, ὅταν τρώγης, δὲν θὰ εὐρίσκες τὴν τρίχα 'ς τὴ σοῦπα σου . . . Νά . . . ἔρριψες μὲ καὶ στὴ δική μου.

Ὁ Λεάνδρος μένει ὡσεὶ κεραυνόπληκτος ἀπὸ τὴν εὐφυῆ παρατήρησιν ταύτην, καὶ ἡ Νίνα κατακόκκινη καὶ σιγῶσα, ὡς ἕνοχος, κύπτει ἐπὶ τοῦ τρυβλίου τῆς.

— Μαμά . . . δό μου νὰ πιῶ . . . διψῶ . . .

— Ὅχι ἀκόμη . . . θὰ σὲ βλάψῃ ἔπειτα ἀπὸ τὴ σοῦπα.

Ἄλλ' ὁ Νίκος δὲν ὑποχωρεῖ :

— Δό' μου νὰ πιῶ, σοῦ λέω ! . . .

— Μά, ἀφοῦ διψᾷ τὸ παιδί, καυμένη γυναῖκα ; τῇ παρατηρεῖ ὁ σύζυγος.

— Κύτταξε τὴ δουλειά σου . . . Εἶδες τὴν περασμένη Κυριακή, ποῦ μᾶς εἶχαν τραπέζι στὴ Κολοκουθοῦ ; . . . Τὸ παιδί ἦπιε κρύο νερὸ ἔπειτα ἀπὸ τὰ ζεστά καὶ ὅλη τὴ νύχτα

ἐκείνην εἶχε κοψίματα . . . καὶ μᾶς ἔκαμε νὰ σηκωθῶμεν πολλὰς φοραῖς διὰ νά . . .

— Καλά, καλά' δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ μᾶς περιγράψῃς τώρα τί ἔκαμνε τὸ παιδί ὅλη τὴ νύχτα . . .

Ἄλλ' ὁ Νίκος, συνετώτερος τῆς μητρὸς του τὴν φωνὴν αὐτὴν, ἐσκέφθη νὰ διακόψῃ τὴν ἀθῶαν μὲν ἀλλὰ παρέλκουσαν λογομαχίαν τῶν συζύγων μὲ νέαν γαστριμαργικὴν ἀξίωσιν :

— Θέλω καὶ ἄλλο ψητό ! . . .

— Ἐγὼ νὰ σοῦ δώσω, παιδί μου, τῷ λέγει μειλιχίως ἡ Νίνα.

— Ἄ ! τί καλὴ ποῦ εἶσθε, κυρία Νίνα ! . . . πάντοτε καλή ! . . . τῇ λέγει ἡ κυρία Μαγδάλω.

Ἄλλ' ὁ Νίκος, καίπερ ἔχων μπουκωμένο τὸ στόμα, δὲν ἐννοεῖ νὰ μὴ λάθῃ μέρος καὶ εἰς τὴν συνδιάλεξιν :

— Μὰ λοιπὸν τότε, μαμά, γιατί χθές μᾶς ἔλεγεσ πῶς ἡ κυρία Νίνα εἶνε κακή ! . . .

— Τὴ κακή σου τὴ ψυχρή ! . . . ζῶον ! . . . βρυχᾷται ἡ κυρία Μαγδάλω, ἡ ὁποία ἐν τούτοις τὰ χάνει καὶ ἀνασκιρτᾷ ἐπὶ τῆς ἔδρας τῆς ὡς τραυματισθεῖς ἰπποπόταμος.

— Καλὲ μαμά, σὺ τὸ ἔλεγεσ, καὶ . . .

— Δὲν εἶπα τίποτε ! . . . ἔχεις λάθος ! . . . Ἡ κυρία, τὴν ὁποίαν ἔλεγα κακήν, δὲν εἶνε ἡ κυρία Νίνα, ἀλλὰ ἡ . . . ἡ ἀδελφὴ μου . . .

Ἄλλ' ὁ Νίκος ἐπιμένει μὲ τὸ εὐλογον πείσμα τῆς ἀμισθητουμένης εἰλικρινείας :

— Ψέμματα ! . . . Ψέμματα ! . . . Ψέμματα ! . . .

Καὶ κτυπᾷ τὰς χεῖρας ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἧς τὰ σκευὴ τρίχων καὶ χροσηποῦν.

— Μὴ τὸν πιστεύετε, σᾶς παρακαλῶ, κυρία Νίνα . . .

— Καλέ, δὲν βαρύνεσθε ! ποῖος προσέχει τώρα εἰς τὰ λόγια ἐνὸς παιδιοῦ . . .

Ὁ Νίκος ἐξαγριούται ἐννοεῖ νὰ διαλάμψῃ ἡ ἀλήθεια :

— Ὅχι ! . . . ὄχι ! . . . ἡ μαμά σᾶς ἔλεγε κακή ! . . .

Κυριάκο, βγάλε τον ἐξω τὸν ψεύτη ! . . . γρήγορα ! . . . Καὶ κλείσε τὴν θύραν νὰ μὴ ἐμβῇ πλέον μέσα ! . . .

Ὁ σύζυγος, ὡς ὄρνις βρεγμένη, ἐκτελεῖ ταπεινῶς τὴν διαταγὴν. Ὁ Νίκος ἀνθίσταται. Ἐπὶ τέλους ἐκβάλλεται τῆς

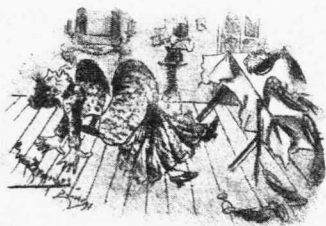
αίθουσες, αφού ὁ μικρὸς ἀμυνόμενος ἔθραυσε τὰς ὑάλους τῆς θύρας.

Ἡ κυρία Γρουσουζλεμάκη ἔγινε ἐξάλλος ἐκ θυμοῦ. Ξεφυσᾷ ὡς ἀτμομηχανή. Τὸ πρόσωπόν της ἔχει πελιδνωθῆ, τὰ μέλη της τρέμουν σπασμωδικῶς καὶ οἱ δόντες της τρίξουν.

— Βλέπεις, Κυριάκο, πῶς τὸ παιδί εἶνε νευρικό καὶ ἡ παραμικρὰ μεταβολὴ τῆς ἀτμοσφαιρας τὸ πειράζει; . . .

— Δηλαδή . . .

— Καλὰ σοῦ ἔλεγα ἐγώ . . . δὲν ἔπρεπε γὰρ τὸ βγάλω-
με σήμερα μὲ τέτοια ὑγρα-
σία . . .

— Ὑγρασία! . . . μὰ ὁ
καιρός, ἀγάπη μου, τὸ πρωί
ἦτο λαμπρὸς! . . . ὁ οὐρα-
νὸς καθαρὸς! . . .

— Ἐχεις λάθος! . . .
ἦταν συννεφιά! . . . καὶ φυ-
σοῦσε αἰρέκος . . .

— Δὲν ἐνθυμεῖσαι, φιλιτάτη μου . . .

— Ἐνθυμοῦμαι πολὺ καλὰ! . . . τὰ μυαλά μου τάχω 'ε
τὸ κεφάλι μου! . . .

— Μὰ ξέχασες ποῦ εἶδες καὶ τὸ βαρόμετρον . . .

— Μάλιστα! καὶ εἰδειχνε καιρὸν ἀνατάστατον . . .

— Διόλου! εἰδειχνε καιρὸν ὠρατον, σταθερόν.

— Εἶσαι πνεῦμα ἀντιλογίας!

— Καὶ σὺ εἶσαι . . .

— Τί εἶμαι, παρακαλῶ: αἶ, τί εἶμαι; λέγε! . . . ἀχάριστε! . . .

— Μαγδάλω!

— Σιώπα!

— Μὰ νομίζω . . .

— Εἶσαι τέρας! . . .

— Ἐν τούτοις . . .

— Εἶσαι θηρίον! . . .

— Μαγδάλω, εἶσαι τρελλή! . . . τὸ καταλαβαίνεις; . . .

— Τρελλή! . . . ἐγώ, τρελλή; ἀκούετε, κύριοι; Μὲ εἶπε
τρελλή . . . ὦ Θεέ μου! ἰδοὺ πῶς μὲ μεταχειρίζεται ὁ ἀν-

δρας μου, ἔπειτα ἀπὸ τόσον ἐτῶν συζυγικῆν ἀφοσίωσιν! . . .
"Ἄχ! . . . ὦχ! . . . Θεέ μου! . . . πεθαίνω! . . .

Ἡ κυρία Μαγδάλω ἐξέσπασε πλέον. Ἡ θύελλα ἐξεφράγγη. Πίπτει λιπόθυμος ἐπὶ τοῦ καθίσματός της καὶ τὰ μέλη της ἐκτείνονται σπασμωδικῶς.

— ὦ δυστυχία μου! . . . τὴν ἐπίασαν τὰ νεῦρά της πά-
λιν! . . . κραυγάζει ἀπελπισ ὁ κ. Γρουσουζλεμάκης.

Ἡ Νίνα τρέχει νὰ φέρῃ ἀμμωνίαν καὶ ἔξω. Ὁ Λέανδρος μένει ἀπολιθωμένος ἀπὸ τὴν τραγικὴν φάσιν τοῦ δράματος. Ὁ Κυριάκος, γονυκλινῆς πρὸ τοῦ ἀσπαίροντος ἐκείνου ὄγκου, τρίβει τὰς χεῖράς της καὶ τῆς κάμνει: ἀέρα. Ἄλλ' ἡ νευρική κρίσις ὀξύνεται. Ἡ κυρία Μαγδάλω τευτῶναι διὰ βι-
αίου κινήματος τοὺς πόδας λιχνίζει τὴν τράπεζαν καὶ κρότος δαιμόνιος συντριβομένων ριαλῶν καὶ πινακίων ἐπὶ τοῦ σανι-
δώματος ἐπισφραγίζει τὸ ἔργον τῆς καταστροφῆς . . .

— Καὶ διαρκεῖ πολὺ ἡ κατάστασις αὐτή, κύριε Γρου-
σουζλεμάκη; ἐρωτᾷ ὁ Λέανδρος μετὰ στωϊκῆς ἀπαθείας.

— Κατὰ τὰς περιστάσεις! . . . Καὶ δύο καὶ πέντε καὶ
δέκα ὥρας ἐνίστε! . . .

Ἐν τούτοις παρ' ἐλπίδα ἡ καιριγία βαθμηδὸν ἐκόπασε.
Τὰ νέφη διελύθησαν, ἡ κυρία Γρουσουζλεμάκη συνῆλθεν ἀρ-
κετά. Ὁ σύζυγός της, συγ-
κεινημένος καὶ ἔνδακρος,
ζητεῖ ἐν μετανοίᾳ συγγνώ-
μην. Ἡ γυναῖκά του ἔχει
δίκαιον. Αὐτὸς παλαίει πράγ-
ματι. Τὸ ἀναγνωρίζει τώρα.
Τὸ βαρόμετρον ἐδείκνυε πολ-
λὸ καλὸν καιρὸν, ἀπὸ τὸ
πρωί. Γίνονται αἱ δέου-
σαι ἐξηγήσεις, πιστοποιεῖται τὸ συννεφῶδες τοῦ οὐρανοῦ, καὶ
οἱ δύο σύζυγοι ῥίπτονται εἰς τὰς ἀγκάλας ἀλλήλων χύνοντες
δάκρυα ἀπεριγράπτου τρυφερότητος ὡς δύο περιπαθεῖς ἐρω-
τύλοι τρυγόνες.

Ἡ Νίνα καὶ ὁ Λέανδρος μετ' ἀνυπομόνου περιεργείας
ἀναμένουν τὸ τέλος τοῦ δράματος.

Ἐπῆλθε δηλαδὴ ἡ ὥρα τῆς ἀναχωρήσεως. "Ἄλλως τε ὁ ἥλιος ἔδυσεν ἤδη.

Ἄλλ' ὁ Νῆκος : ποῦ εἶνε ; δὲν ἀκούεται ! Περίεργον ! Τόση ἡσυχία ἔξω εἰς τὸν κῆπον ! Τί συμβαίνει λοιπόν ;

Ἄρχιζουσι αἱ ἔρευσαι. Τρέχουσι δεξιᾶ καὶ ἀριστερᾶ.

Ἐπὶ τέλους ὁ Νῆκος ἀνακαλύπτεται εἰς μίαν γωνίαν κοιμώμενος ὑπὸν μακάριον.

Ἄλλὰ ποῦ νὰ ἐξυπνίσῃ ! Τὸ παιδί συνειθίζει καὶ κοιμᾶται βαρεῖα. Ὁ κ. Κυριακὸς τὸ ἐπιβεβαίωσεν ἀντιρρήσεως. Ἡ γυναῖκα του ἔχει δίκαιον. Τὸ παιδί εἶνε βαρικοῦμητο, ἀλήθεια ! Ὁ μπαμπᾶς του, εἰς ἓν νεῦμα αὐτοκρατορικὸν τῆς μαμᾶς, κύπτει καὶ τὸν φορτύνεται, διὰ νὰ τὸν μεταφέρῃ μέχρι τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ.

Καὶ τέλος πάντων γίνονται οἱ ἀποχαιρετισμοί. Οἱ ἀξιότιμοι κ.κ. Γρουσουζιεμάκα ἀναχωροῦν.

— Ὡρα καλή ! . . . στὸ καλὸ ! . . .

Ὁ Λεάνδρος καὶ ἡ Νίνα περισκοποῦσι περίλυποι τὸ πεδῖον τῆς μάχης, ἔνθα ἐγένετο τόση καταστροφή πρὸ ὀλίγου.

Τὰ ἄνθη, τὰ δενδρύλλια, τὰ φυτὰ, αἱ σιαδέες, τὰ φυλλώματα ὅλα κατεστράφησαν, ὡς νὰ εἶχεν ἐνσκήψῃ χάλαρα ἢ νὰ διήλθον ὄρδαί βασιβουζούκων.

Ὁ ζωηρὸς Νῆκος ἀναντιρρήτως ἐπολέμησε κατ' αὐτῶν ἀμειλίχτως. Ἡ Νίνα ῥίπτει βλέμμα θλιβερὸν ἐπὶ τῶν συντριμμένων σκευῶν καὶ τῶν κατεσπιλωμένων ἐπίπλων.

Ἄλλὰ τὸ κακὸν θὰ ἦτο μικρότερον ἂν ἐπρόκειτο μόνον νὰ πλυθοῦν. Ἄτυχως ὁ Νῆκος, μετὰ τὴν ἡρωϊκὴν φαγοποσίαν, εἶχε πάθει ὅ,τι καὶ τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν εἰς τὸ γεῦμα τῆς Κολοκυνθοῦς, ὁ δὲ πατήρ του, ὅταν τὸν ἔλαβεν εἰς τὰς ἀγκάλας κάθουσαν καὶ ἀποπνέοντα, ἐφιλοτιμήθη νὰ δεῖξῃ ὅτι δὲν ἤσθάνθη οὔτε ἐννόησε τίποτε . . .

(Μίμησις)

ΣΑΤΑΝΑΣ

ΤΑ ΤΡΑΧΩΜΑΤΑ

A'

Qνωε ὅτε ἐκλείσθη εἰς τὴν Κιβωτὸν ἐφρόντισε νὰ παραλάβῃ μεθ' ἑαυτοῦ τὴν οἰκογένειάν του, ἐννοεῖται, κατὰ πρῶτον, ἔπειτα δέ, κατ' ἀνωτέραν διαταγὴν, καὶ ἀνὰ ἓν ζεύγος ἐξ ὅλων τῶν ἄλλων ζώων διπόδων, τετραπόδων, πτερωτῶν καὶ ἐρπετῶν. Ἐξετέλεσε δὲ τὴν παραγγελίαν ταύτην μετ' ἄκρας εὐσυνειδησίας, ἐγκλείσας ἐν τῷ τεραστίῳ ἐκείνῳ θηριοτροφείῳ ἐλέφαντας καὶ ἵπποποτάμους καὶ καμήλους καὶ ἄρκτους καὶ βουβάλους, ἀλλὰ καὶ ψύλλους καὶ κώνωπας καὶ βύιαις καὶ φθειρας καὶ ὅλα τὰ εἶδη τῶν γνωστῶν καὶ ἀγνώστων μικροβίων. Λέγεται δὲ ὅτι πολὺ ἄρχα εἰς τῶν υἱῶν τοῦ Νῶε ἐνθύμησεν εἰς τὸν πατέρα ὅτι ἐλαίον ἐκ τῆς συναγωγῆς μαστοφόρα τινὰ πελώρια, ἀλλ' ὁ πατήρ προσειπήθη ὅτι δὲν ἤκουσε, διότι εἶχεν ἤδη ὑπερπληρωθῆ ἡ Κιβωτὸς καὶ δὲν ὑπῆρχε πλέον θέσις, εἶχε δὲ ἀνυψωθῆ ὑπεράνω τῆς στέγης σανίς ἐνεπίγραφος φέρουσα καθ' ὅλας τὰς τότε γνωστὰς γλώσσας τὴν λέξιν: complet.

Ἡ παράλειψις τοῦ μακαρίτου Νῶε παρῆλθεν ἐπὶ αἰῶνας ἀπαράτητος, ἕως οὗ ἀπεκάλυψαν αὐτὴν τινὲς σοφοὶ μὲν ἀλλὰ καὶ φιλέκδιχοι φυσιοδίφαι, ἀνευρόντες τὸ σῶμα τοῦ ἐγκλήματος εἰς τὰ ἔγκατα τῆς γῆς. — Θὰ σὲ διορθώσωμεν ἡμεῖς, κύριε Νῶε, εἶπον, σὲ τὸν παραλείψαντα μὲν νὰ διασώσῃς ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ πολὺσαρκα μαστοφόρα, τὰ ὅποια τίς οἶδε

πόση ωφέλεια πρόξενα θ' απέβαινον πρὸς τὸν ἄνθρωπον, ἀποταμιεύσαντα δὲ μετ' εὐλαθείας ἀκατανόητου ἐντὸς τῆς κιβωτοῦ πάντα τὰ φθοροποιὰ ἔντομα τὰ κακοποιῶντα καὶ πολυτρόπως βασανίζοντα αὐτὸν δι' ὅλου τοῦ βίου. — Καὶ ἡ ἀπειλὴ ἐξετελέσθη καὶ ἰδοὺ τὰ μουσεῖα ἔμπλεα ὀστέων καὶ ἀπολιθώσεων προκατακλυσμιαίων· μαρτύρια κατὰδηλα τῆς ἀπροσεξίας τοῦ Νῶε.

Πῶς ἐναυπηγήθη τὸ τεράστιον ἐκεῖνο πλοῖον εἶναι πρόβλημα δύσλυτον, εἰς τί ὅμως ἐχρησίμωσεν οὐδεὶς ἀγνοεῖ ἐκ τῶν διδασκθέντων τὴν ἱερὰν ἱστορίαν. Δι' αὐτοῦ πᾶν τὸ ἐπὶ τῆς γῆς κινούμενον διεσώθη ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ καὶ κατόπιν ἐπολλαπλασιάσθη, διότι ὁ Νῶε ἔχει μόνον ἐξ ὅλων τῶν εἰδῶν καὶ γενῶν εἰσήγαγεν ἐν τῇ κιβωτῇ ἀνὰ ἕν ζεύγος, ἀλλὰ καὶ διὰ τινος μυστηριώδους μεθόδου, τὴν ὁποίαν ἀτυχῶς δὲν ἀπεκάλυψεν εἰς τοὺς ἀπογόνους του, ἐξησφάλισε τοῦ ζεύγους ἐκεῖνου τὴν γονιμότητα. Διὰ τοῦτο ἐξηκολούθησαν ἔκτοτε ἄνευ διακοπῆς οἱ γάμοι καὶ ὁ πολλαπλασιασμός τῶν κατοίκων τῆς γῆς.

B.

Καὶ τὰ μὲν ἄλλα ζῶα ἐκπληροῦσι τὴν θείαν ἐντολὴν ἀθωρόθως καὶ ἀρελῶς, μόνος δὲ ὁ ἄνθρωπος δι' ἐφημερίδων καὶ ἐπιστολῶν καὶ παντὸς τρόπου δημοσιότητος διαταλίπει τὸ κατόρθωμά του.

Σειρὰ ἀμαξῶν φορτωμένων μετὰ τὰ προικιὰ τῆς νύμφης, τὸ κομμὸ, τὸν καναπέ, τὰ στρώματα καὶ τὰ κεντημένα προσκεφάλαια, ἐφ' ὧν ἐπικάθηται τὸ ἀ γ ὀ ρ ι διὰ τὸν καλὸν οἰωνόν, ἀναγγέλλει τοὺς γάμους δύο θνητῶν ἡμεροβίων. Ὁ ἐργατικὸς, ὁ χειρωνακτὴς ἔννοσέ νὰ δώσῃ εἰς ἀμαξοδρομίαις τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς περιουσίας του κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν γάμων αὐτοῦ, τὸ δὲ ὑπόλοιπον νὰ τὸ εὐφρανθῇ ἐν ὀλονυκτίῳ συμποσίῳ.

Αἱ δὲ ἀνώτεραι κοινωνικαὶ τάξεις μεταχειρίζονται εὐρύτερα μῆσα δημοσιότητος· διὰ τῶν προσκλητηρίων καὶ τῶν γαμηλιῶν ἀγγελίων ποιοῦσι κοινωνοὺς τῆς εὐτυχίας των καὶ τοὺς εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης συμπατριώτας των· θεωρεῖται ἔλλιπὴς ὁ γάμος ἂν μὴ πολὺσαρκῆς τις ἀρχιερεὺς εὐλογῆσῃ

τοὺς νυμφίους ἐν μέσῳ τῆς ἐκλεκτῆς ὁμηγύρευσε τῶν προσκεκλημένων, τῶν ὁποίων ὁ μὲν στόμαχος, ἀληθῶς εἰπεῖν, δὲν ἀπολαμβάνει, εὐωχοῦσιν ὅμως οἱ ὀφθαλμοί, διότι τὸ εὐεῖδὲς φῶλον, ἀμιλλώμενον περὶ καλλονῆς ἐκθέτει ἀσκεπὲς ὅ,τι ἔχει ὠραῖον εἰς τὰ βλέμματα τῶν παρατεταγμένων γαμβρῶν. Ἀμέσως δὲ μετὰ τὴν τελετὴν οἱ νυμφεῖοι ἀπέρχονται πομπωδῶς εἰς μεμακρυσμένον τι μέρος καὶ ἐκεῖ διέρχονται τὴν ἑβδομάδα ἢ τὸν μῆνα τοῦ μέλιτος.

Καὶ ταῦτα μὲν τὰ ἀπὸ τῆς σκηνῆς τελούμενα, περιεργότερα ὅμως εἶναι ἡ ἐξέτασις τῶν ἐν τοῖς παρασκηνοῖς προετοιμασιῶν ὅταν ἡ νύμφη συνοδεύεται ὑπὸ παχείας προικῆς, καὶ ὅταν ἡ προίξ εἶναι ἰσχνὴ ἢ καὶ ἐντελῶς ἐλλείπη. Κατὰ τὴν πρώτην περίπτωσιν ἡ νύμφη καμαρώνει, δακτυλοδεικτεῖται καὶ ὅπου ἂν ἐμφανισθῇ παρακολουθεῖται ὑπὸ σμήνους γαμβρῶν προσπαθούντων ν' ἀγρεύσωσι τὸ χρυσόμαλλον θέραι, τὸ ὁποῖον θὰ δροσίση τὸν λάρυγγα τῶν ἀνυπομονούντων τοκογλύφων καὶ θὰ ἐπουλώσῃ τὰ οἰκονομικὰ τραύματα τῆς οἰκογενείας τοῦ γαμβροῦ. Ἀρχεται λοιπὸν λυσαλέος, ἐνίοτε δὲ καὶ αἰματηρὸς ὁ περὶ τῆς προικῆς ἀγὼν, καθ' ὃν νικητῆς ἀναδεικνύεται ὁ τὰς κνήμας ἰσχυροτέρας ἔχων ἢ τὰ πλείονα φέρων εἰσιτήρια χορῶν καὶ πανηγύρεων, ὅπου ἡ νύμφη ἀνυπομονεῖ νὰ ἐπιδειξῇ μὲν τὰ φυσικὰ καὶ ἐπίκτητα θέλγητρα τῆς, νὰ ἐκλέξῃ δὲ καὶ τοὺς φίλους τοῦ συζύγου τῆς, μάλιστα ἐὰν ἦναι εὐεῖδης καὶ φιλάρεσκος.

Μετὰ τὸν γάμον ὁ γαμβρὸς τοποθετεῖ τὴν προίκα πληρώων τοὺς δανειστάς αὐτοῦ καὶ δαπανῶν ἀφειδῶς, ἕως οὗ ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, βλέπων τὸ ἰδιαιτέρον ταμεῖον κενόν, γράφει πρὸς τὸν πενθερόν, ὅτι ἕνεκα τῆς κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς αὐτοῦ θέσεως ἠναγκάσθη χάριν ἀξιοπρεπείας νὰ ἐξαντλήσῃ τὸ ἐκ τῆς προικῆς ἀργύριον, ἀλλὰ προσεχῶς θὰ ἐκτεθῇ εἰς τὰς βουλευτικὰς ἐκλογάς, καὶ δὲν εἶναι διόλου παράξενον νὰ γίνῃ ἡ κόρη του καὶ ὑ π ο υ ρ γ ῖ ν α. Ὁ πενθερὸς θαμβούμενος ἀπὸ τοιοῦτον ἀκτινοβόλον μέλλον, ἀνοίγει καὶ πάλιν τὴν σακκούλαν τοῦ.

Δὲν κάθεται ὅμως πάντοτε καὶ ἐπὶ ρόδων ὁ γαμβρὸς, διότι συμβαίνει πολλάκις νὰ εἶναι ὠραῖον καὶ ἐλκυστικὸν τὸ βαλάντιον τοῦ πενθεροῦ ὅχι ὅμως καὶ τὸ πρόσωπον τῆς νύμ-

φης. Τὸ πρᾶγμα δὲν εἶναι τότε εὐχάριστον εἰς τὸν γαμβρόν· ἀλλὰ τί νὰ κάμῃ; προσπαθεῖ νὰ συνειθίσῃ εἰς τὸ δύσπεπτον φάρμακον καὶ ἀποφασίζει νὰ τὸ καταπίῃ κατὰ τὰς τεταγμένας ὥρας, ἀφοῦ οὐκ ἔστιν ἄλλως γενέσθαι, καταφεύγει ὅμως πάραυτα εἰς δραστήρια ἀντίδοτα, ἐξαχνίζοντα τὴν ἐκ τοῦ ἀηδοῦς φαρμάκου ἐντύπωσιν.

Ἄλλ' ἂν συμβῆ τὸ ἐναντίον, ἐὰν ἡ νύμφη ἀποκαλυφθῇ σφριγῶσα σειρὴν, ἐννοοῦσα νὰ ροφήσῃ τὸ νέκταρ τῶν ἡδονῶν μέχρι τρυγός, τότε ὁ ταλαίπωρος σύζυγος μεταβάλλεται εἰς μηχανὴν ἀεικίνητον. Εἰς τοὺς περιπάτους, εἰς τὰ θεάτρα, εἰς τὰς συναυλίας καὶ τοὺς ἐλονυκτίους χοροὺς παρακολουθεῖ πάντοτε ὡς σκιά τὴν κυρίαν, φορτωμένος τὴν ὀμπρέλαν, τὸ μαντέλο ἢ καὶ τὸν σκύλακα αὐτῆς. Βλέπει δὲ ἐνίοτε πράγματα τὰ ὅποια δὲν τοῦ πολυαρέσκουν, πολλοὺς καθαλιέτους περὶ τὴν Πηνελόπην του καὶ ἄλλα τινὰ σκοτεινὰ καὶ ὀλίγον ὑπόπτα, ἀλλὰ ποῦ τολμᾷ νὰ ἀποτείνῃ ἔστω καὶ ἀπλήν παρατήρησιν. Ἀμέσως τῆς μὲν νύμφης συγκλονίζονται τὰ νεῦρα, κλειεταὶ δὲ αὐτομάτως καὶ τοῦ πνευροῦ ἡ σακκούλα.

Καὶ ταῦτα μὲν κατὰ τὴν πρώτην περίπτωσιν ὅτε ἡ νύμφη ἐκλέγει ἢ ἀγοράζει τὸν γαμβρόν. Τότε ἐννοεῖται οἱ γονεῖς μένουσιν ἐντελῶς ἀμέριμνοι περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς θυγατρὸς των. Ἄλλ' ὅταν λείψῃ τὸ πολὺ μεταλλικόν, τὰ πράγματα μεταβάλλονται ἐπὶ τὸ μελαγχολικώτερον καὶ δραματικώτερον. Ὁ πατὴρ συνοφρουοῦται ὅταν τῷ ἀναγγελοθῇ ἡ γέννησις τοῦ πρώτου θυγατρίου, ἀγριοκυττάζει δὲ τὴν σύζυγον κατὰ τὴν γέννησιν τοῦ δευτέρου, ἂν δ' ἀκολοθήσῃ καὶ τρίτον ἢ καὶ τέταρτον, τότε πλέον καταντᾷ μανιώδης καὶ ἐπιθετικός.

Ἄλλ' ὅμως ὁ χρόνος παρέρχεται· τὰ θυγάτρια μεγαλῶνουν· θέλουν πανδρεῖά, ἀλλὰ ποῦ νὰ εὐρεθῇ γαμβρός ἀφιλοκερδής! Τότε ἡ μήτηρ ἀποφασίζει νὰ μιμηθῇ τοὺς εἰς τὰς πανηγύρεις ἐμπόρους περιάγουσα τὰς θυγατέρας, ὡς ἐκεῖνοι τὰ ἐμπορεύματά των, εἰς τὰς ἐορτὰς καὶ ἔσπεριδας, ἐπ' ἑλπίδι ἀγρεύσεως εὐαισθήτου τινὸς νυμφίου.

— Δὲν βλέπεις τῆς Τάδε τὴν κόρην, πόσον τυχερή! εἰς τὸν χορὸν τῆς κυρίας Ψῶροῦ τὴν εἶδεν ὁ γραμματεὺς τῆς Ἰαπωνικῆς πρεσβείας, τοῦ ἤρесе καὶ μετὰ μίαν ἑβδομάδα ἔγειναν

καὶ οἱ γάμοι. Ἄχ, νὰ ἤμποροῦσα καὶ ἐγώ, κόρη μου, νὰ σοῦ δώσω ἓνα πρέσβυν!

Ἐν τούτοις παρέρχονται οἱ μῆνες, διαβαίνουν οἱ χρόνοι, ἀλλ' ὁ ἀναμενόμενος πρέσβυς δὲν ἐμφανίζεται, ἡ δὲ δεσποινὴς ἢ δι' αὐτὸν ὑποψήφιος δὲν καταδέχεται τὸν εἰρηνοδίκην, οὐδὲ τὸν καταστηματάρχην, οἵτινες τὴν ἐζήτησαν, καθύσων δὲ προβαίνει εἰς τὴν ἡλικίαν γίνεται ρωμαντικώτερα καὶ δυστροπιώτερα· οἱ σαραντάριδες καὶ πενηντάριδες τῆς βρωμοῦν' ἢ καρδιά της ἐπιθυμεῖ νεανίσκον εἰκοσιπενταετῆ τὸ πολὺ, καὶ τὸν εὐρίσκει τέλος πάντων ὑπὸ τὴν μορφήν φοιτητοῦ τῆς ἱατρικῆς. Κατὰ τοὺς ἀρραβῶνας οἱ οἰκεῖοι ὑπομειδιῶσι, καὶ κύπτουσα λέγει εἰς τὰς θυγατέρας της μία ἐκ τῶν εἰλικρινεστέρων φίλων τῆς οἰκογενείας:

— Καλὲ αὐτὴ ἐλωλάθη, θὰ πάρῃ τὸ παιδί της! μὴ χειρότερα.

Ὁ φοιτητὴς τρώγει καὶ πίνει ἀπ' ἐκεῖνης τῆς ἡμέρας μὲ τὰ πενθερικὰ παρὰ τῆ νύμφη καθήμενος, ἕωσού φθάσῃ ἡ ἡμέρα τῶν ἐξετάσεων, τὰς ὅποιαις διευκολύνουν κάπως αἱ πρὸς τοὺς καθηγητὰς συστάσεις τῶν συγγενῶν τῆς νύμφης. Μετὰ τὴν ἀναγόρευσιν του ὅμως ὁ νέος διδάκτωρ ἀραιώνει τὰς ἐπισκέψεις, καὶ μίαν ἡμέραν ἡ νύμφη λαμβάνει ἐπιστολήν του ἀποχαιρετιστήριον. Αἰφνιδίᾳ ἀσθένεια τοῦ πατρὸς τὸν ἀναγκάζει ν' ἀπέλθῃ εἰς τὴν πατρίδα...

Αἱ ἐκτὸς τοῦ νυμφῶνος μένισαι παρθένοι ἐπιδεικνύουσιν ἀκατάσχετον ἀποστροφὴν πρὸς τὴν κοσμικὴν τύρβην καὶ θεωροῦσι τὸν γάμον ὡς μίαν ἐκ τῶν κοινωνικῶν πληγῶν· προτιμῶσι δὲ τώρα, ἀπὸ τὰς τῶν ἀνθρώπων, τὰς θωπείας τῶν γαλῶν καὶ κυναρίων καὶ στενάζουσαι λέγουσι πρὸς τὴν γραῖαν μητέρα «οἱ γαμβροὶ τώρα ζητοῦν προίτας μεγάλαις· αἰσθημα πλέον δὲν ὑπάρχει!».

Γ'.

Ὁ φοβερὸς σάραξ ὁ σπαράσων τὰς οἰκογενείας δὲν εἶναι νεογέννητον τέρας. Ὅτε ἡ Ἑλλάς ἐλόκληρος ἐσφάδαξεν ὑπὸ τὸν τουρκικὸν ζυγόν, ὁμοῦ μὲ τὰς ἄλλας παντοίας κακώσεις καὶ συμφορὰς ἀνεσάνη καὶ τις ἀλλόκοτος καὶ πρωτοφανὴς νόσος

δεινότερα καὶ τοῦ φθοροποιοῦ λοιμοῦ, τοῦ θερίζοντος τότε δαιμονίως τὸ ἀνθρώπινον γένος. Τὸ ἄχλωμα ἐλέγετο ἡ νόσος, τοσούτου δὲ ὀλέθρου ἐγένετο πρόξενος, ὥστε ὁ Πατριάρχης Σαμουὴλ συνεκάλεσε τὴν Σύνοδον πρὸς ἐξορκισμόν καὶ ἀποτροπὴν τοῦ κακοῦ, ἀφοῦ προηγουμένως ἀπὸ τοῦ ἁμβωνος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας διὰ νευρώδους λόγου κατεκεραύνωσε τοὺς αἰτίους αὐτοῦ.

Τὶ ἦτο λοιπὸν τὸ φοβερὸν Τράχωμα :

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην οἱ ἄνθρωποι, κατὰ πολλὰ ὁμοιάζοντες πρὸς τοὺς καθ' ἡμᾶς, κατερίχοντο ὑπὸ μανίας πλουτισμοῦ χάριν εὐζωίας, χάριν ἐπιδείξεως ἢ καὶ ἕνεκα φιλαργυρίας. Τὸν χρυσὸν ἔθεοποιοῦν καὶ πρὸ αὐτοῦ ὠχρία ἢ τιμή, ἔταπεινοῦτο ἡ ἀξιοπρέπεια καὶ διηγείροντο ὅλαι ἐκεῖναι αἰ ἀρπακτικαὶ καὶ ἀφιλάνθρωποι ὀρμαὶ, ὧν τὰ σπέρματα ἐμφωλεύουσιν ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ ψυχῇ. Ὀλίγον δ' ἐφρόντιζον περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἀποκτήσεως ὁ σκοπὸς ἠγίαζε τὰ μέσα, καὶ ἐπρωτιμάτο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ συντομωτέρα ὁδὸς, ἡ πορρίζουσα τὸν πλοῦτον ἀκόπως καὶ διὰ μιᾶς. Εἰς τῶν τρόπων τῆς ἀποκτήσεως ἦν καὶ ἡ ἀπογύμνωσις τοῦ οἰκογενειάρχου τοῦ ἔχοντος θυγατέρας ἐν ὧρα γάμου. Οἱ γαμβροὶ ἠγοράζοντο καὶ ἠγοράζοντο ἀκριβά· ἐζήτουν δ' ἐκτὸς τῆς προικὸς καὶ εἶδος τι πραγματικῆς δωρεᾶς, τὸ καλούμενον Τράχωμα, τὸ ὅποιον ἠϋξάνε μέχρι πολλῶν χιλιάδων γροσίων, τὰ ἐκ τούτου δὲ χρήματα ἔδαπανῶντο πρὸς ἀγορὰν δώρων εἰς τὴν νύμφην καὶ εἰς πολυτελεστάτους πανηγυρισμοὺς τῶν γάμων καὶ ἀρραβάνων.

Ὁ πατριάρχης λοιπὸν Σαμουὴλ ἐν ἔτει 1767 ἀφοῦ διὰ μακρῶν διδασχῶν ἐνουθέτησε καὶ προδιέθεσε τὸ ποίμνιον τοῦ ἐξέδωκε τὸν ἐπόμενον κανόνα, ὃν ὑπέγραψεν αὐτὸς ὁ πατριάρχης καὶ 48 ἀρχιερεῖς.

Κανὼν α'.

«Ὁ ἐπὶ χρήμασι κόρην μνηστευόμενος καὶ χρήματα προβάλλων καὶ ἐξαιτῶν, ὁποῖας ἂν εἴῃ τάξεως, ἐπικατάρατος ἔστω.»

Κανὼν β'.

Ἡ προίξ ἐκ παλαιοῦ τοῦ χρόνου ὡς νενομιστημένη, συ-

στοιχοῦσι παῖσι τοῖς τῶν πατέρων ἕγχεσι, ἐχέτω αὕτη ἀκολούτως τὸ κύρος ἐπὶ πάσης καὶ παντοίας τάξεως, καὶ ἀκολούτως ἐνεργεῖσθω, μηδενὸς ὄντος τοῦ κωλύοντος νόμου.

Κανὼν γ'.

Τῶν κατὰ πόλεις καὶ χώρας οὐκ ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὄντων τάξεως, ἀλλὰ τῶν μὲν μᾶλλον δυναμένων, τῶν δ' ἦττον, ἀνάγκη πᾶσα καὶ τὰ τῆς προικὸς ἀναλόγως τῇ τάξει παρακολουθεῖν.

Κανὼν δ'.

Ἰνα μὴ τοῦ ὀνόματος μόνον ἐναλλαγή, οὐχὶ δὲ τοῦ πράγματος ἦ, καὶ πάλιν ἡ νῦν ἔρπουσα νόσος ταυτὰ ἐπινέμηται, ὠρίσται κοινῇ τῶν ἀπάντων γνώμη, ἐν ὠρισμένῳ τῷ μέτρῳ προβαίνειν τὰ τῆς προικὸς κτλ. Ἔπεται ὁ κατὰ τάξεις ὀρισμὸς τῆς προικὸς εἰς ἕξ πουγγεῖα (δηλαδὴ 30 χιλ. γροσία ἢ 8 χιλ. σημερινὰς δραχμὰς διὰ τὴν πρώτην τῶν ἕξ εὐγενῶν καὶ λαμπρῶν οἴκων, τέσσαρα διὰ τὴν δευτέραν, δύο διὰ τὴν τρίτην, ἐν διὰ τὴν τετάρτην, τριακόσια γροσία διὰ τὴν πέμπτην, διακόσια διὰ τὴν ἕκτην, ἑκατὸν πεντήκοντα διὰ τὴν ἑβδόμην, ἑκατὸν διὰ τὴν ὄγδοην καὶ πενήκοντα διὰ τὴν ἐνάτην τάξιν. Ἄδωρα δὲ ἐκτὸς τῆς προικὸς νὰ δικαιούται νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν θυγατέρα ὁ πατήρ, ὅχι ὅμως εἰς χρήματα ἰδικὰ τοῦ ἢ ἐκ θανείων, ἀλλ' εἰς πράγματα ἢ κτήματα καὶ τοῦτο πάλιν χωρὶς βλάβην τοῦ κληρονομικοῦ δικαιώματος τῶν λοιπῶν τέκνων.

Τῶν κανόνων ἔπεται φρικτὸν ἐπιτίμιον κατὰ τοῦ παραδά-
του πληροῦν ἑλοκλήρους δύο σελίδας.

Τὴν ἐκδοσιν τοῦ κανόνος ὑπεδέξατο ἐν ἀγαλλιάσει οἱ τότε ραγιάδες· ἠσθάνθησαν ἀνακούφισιν οἱ οἰκογενειάρχαι ὡς ἂν εἶμον ἀπαλλαγῆ ἀπὸ δεινοῦ ἐφιάλτου. Ἐν Ἀθήναις δὲ δι' ἐμμέτρων στιχοῦρημάτων ἐπανηγυρίσθη τὸ σωτήριον διατάγμα. Εἶναι τῶντι παράδοξον ὅτι κατὰ τὴν 16^{ην} ἑκατονταετηρίδα ἐν Ἀθήναις, ἂν καὶ δὲν ὑπερέβαινεν ὁ πληθυσμὸς τῶν κατοίκων τῆς πόλεως οὐδὲ τὰς 10 χιλιάδας, ἔτυραννοῦντο δὲ καὶ ἐφορολογοῦντο αὐθαίρετως καὶ συνεχῶς ὑπὸ τῶν Τούρκων, οὐχ ἦττον ὑπῆρχον οἰκογένειαί συσσωρεύσασαι διὰ τοῦ ἐμπορίου ὅχι ἀνάξιον λόγου πλοῦτον· ἔθεν καὶ τούτου

ένεκα καὶ ὡς ἐν τῆς διακρινοῦσης τοὺς τότε Ἀθηναίους κενοδοξίας τὸ Τράχωμα εἶχεν ἰσχὺν νόμου.

Ἐφερε λοιπὸν τὸν προσδοκώμενον καρπὸν ὁ συνοδικὸς κανὼν καὶ τὰ ἐπιτίμια ἄλλα τοσοῦτον βαθεῖας εἶχε τὰς ρίζας τὸ τράχωμα, ὥστε μετὰ παρέλευσιν πεντηκονταετίας βλέπομεν τὸν πατριάρχην Ἀγαθάγγελον ἐν ἔτει 1827, αἰτήσῃ τῶν προϋχόντων τοῦ γένους, ἐκδίδοντα νέους ὄρους καὶ κανόνας πρὸς κατάργησιν πάλιν τοῦ Τραχώματος.

Οἱ προϋχόντες ἰκετεύουσι τὸν πατριάρχην «να σώσῃ αὐτοὺς ἀπὸ τὴν δαίμονι ὠδῆ καὶ φθοροποιῶν προτεροπλοῖα τῆν τοῦ Τραχώματος, τὸ ὁποῖον ὡς φθοροποιὰ τις λύμη πάντας κατέφθειρε, διότι μόναι αἱ κόραι αἱ παρέρχουσαι πολὺ τὸ τράχωμα ὑπανδρεύοντο, αἱ δὲ μὴ ἔχουσαι κατετήκοντο, καὶ ἐν τῇ ἀπογνώσει αὐτῶν ἐπενόησαν τὰ ὑπὸ τῆς ἀνάγκης κακὰ, καὶ ἐμεθοδεύοντο νὰ ζωγραφῶσιν ἄνδρας διὰ τοῦ ἔρωτος, περιπίπτουσαι εἰς ἀθέτους καὶ ἀτιμωτάτας καταπτώσεις. Οἱ δὲ γονεῖς κατετήκοντο καὶ πολλοὶ ὑπὸ λύπης καὶ στερήσεως τῆς προτέρας καταστάσεως προῶντες ἀπέθνησκον καταλιμπάνοντες τέκνα καὶ γυναῖκας ἐν ὄρφανίᾳ καὶ ἀπορίᾳ».

Ἐξεδόθη λοιπὸν καὶ πάλιν συνοδικὸς κανὼν ἀπαγορευῶν τὰ τραχώματα «καὶ μέχρι τῆς λέξεως αὐτῆς καὶ μήτε παρὰ τῶν γονέων τῆς κόρης, μήτε παρὰ τῶν συγγενῶν ἢ ξένων, μήτε φανερῶς καὶ ἐν προικοσυμφῶνῳ, μήτε κρυφίως πρὸ τοῦ γάμου, μήτε μετὰ τὸν γάμον νὰ δίδονται εἰς μετρητὰ ἄσπρα.» τὰ λεγόμενα Τραχώματα, ἢ εἰς ὕλην οἰανδήποτε ἐπὶ λόγῳ τραχώματος, καὶ μήτε ὁ γαμβρὸς νὰ ἀπαίτῃ ἢ νὰ λαμβάνῃ τοῦ λοιποῦ χρήματα ἐνεκεν Τραχώματος, μήτε ὁ προκοδοτῶν νὰ δίδῃ, ὡσάν ὁποῦ τὸ μυστήριον τοῦ γάμου μήτε πωλεῖται, μήτε ἀγοράζεται».

Εἰς τὸ δεῦτερον ἄρθρον τοῦ κανόνος καθορίζονται τὰ τῆς προικὸς κατὰ ἕξ βαθμοὺς. Καὶ τῆς μὲν πρώτης τάξεως εἰς δέκα χιλ. γρόσια καὶ ὄχι πλέον, τῆς δευτέρας εἰς ἕξι χιλιάδας, τῆς τρίτης εἰς τέσσαρας χιλ. τῆς τετάρτης εἰς τρεῖς, τῆς πέμπτης εἰς δύο, τῆς ἕκτης εἰς χίλια. Τὸ γ' ἄρθρον λέγει: «Εἰς τοὺς γινομένους ἀρραθῶνας νὰ ἐπικρατήσωσι τὰ ἔφεξῃς: ἤτοι τὰ διδόμενα ἀμοιβαίως δακτυλίδια ἕξ ἑκατέ-

τέρων τῶν μερῶν νὰ ξετιμῶνται ἀπὸ γρόσια ἑκατὸν ἕως ἡχίλια κατ' ἀναλογίαν τῆς προικῆς ἢ κακῶς συνειθισμένη προσφορά τῶν λεγομένων Πορχιζαλικίων, Τζεβρέδων καὶ Πατίστων εἶναι ἐμποδισμένη διόλου ὡσαύτως νὰ ἐκλείψωσιν ἐξ ἑλοκλήρου τόσον εἰς τοὺς ἀρραθῶνας, ὅσον καὶ εἰς τοὺς γάμους τὰ Κουφέτα καὶ Κόνιτια μὲ Πανέρια καὶ Χαρτίτια, καὶ τὰ ὑπερήφανα καὶ πολυτελεῖ Συμπόσια καὶ Τραπεζίια καὶ τὰ Παιγνίδια καὶ οἱ Χοροί, καὶ ἀπλῶς κάθε πολυτέρονα κατάχρησις.

Ἐδ' ὁ γαμβρὸς νὰ ἦναι ἐλεύθερος ἀπὸ κάθε βάρους κακοσυνειθισμένου, ὁποῦ ὑποχρεοῦται νὰ ἐκτελεῖ ἕξ αἰτίας τοῦ Τραχώματος, καὶ νὰ μὴν ἔχη ἄδειαν νὰ στέλλῃ εἰς τὴν ἀρραθωνιστικὴν του δῶρα, οἷον ἀγίθασιλιάτικα καὶ ἄλλα παντοῦ εἶδους καὶ ὕλης, ἀλλὰ ἀραιρουμένων, ὡς εἴρηται, εἰς τὰς ἡμέρας τῶν γάμων καὶ ἀρραθῶνων τῶν περιττῶν καὶ ματαίων ἐξόδων καὶ τῆς διανομῆς τῶν Πορχιζαλικίων καὶ Τζεβρέδων καὶ ὧλων τῶν Ζαχαρικῶν καὶ τῆς πληθῆος τῶν διὰ καλεσμάτων φίλων καὶ ξένων, νὰ ἐκτελεῖται τὸ μυστήριον τοῦ γάμου θεοσιλῶς, καὶ μετὰ πάσης τῆς ὀφειλομένης εὐταξίας καὶ σεμνότητος, ὁμοίως νὰ ἦναι ἐλεύθερος ὁ γαμβρὸς καὶ ἀπὸ τὰ ἔξοδα τοῦ Λουτροῦ, νὰ μὴν ἔχη ἄδειαν νὰ ἀγοράζῃ καὶ νὰ στέλλῃ Τράν (1), μήτε νὰ δίδῃ ἄσπρα ἐπὶ λόγῳ Τράς, μόνον ἰδὲ εἰς τὴν νόμῳ νὰ ἦναι συγκεχωρημένον νὰ φορῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ γάμου δέκα δράμα Τράν καὶ οὐχὶ πλέον ὁ δὲ Κομπάρος εἶναι ὑποχρεῶς εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν Κηρίων μιᾶς ὀκάς μόνον, καὶ εἰς τὰ ἔξοδα τῶν ἱερέων (2), καὶ δὲν ἔχει ἄδειαν νὰ φέρῃ λαμπάδας μεγάλας κενοσημένιας μὲ Τράς καὶ Τζεβρέδες, μήτε Στέφανα πολυτελεῖ, ἀλλ' ἀπλᾶ».

Δὲν εἶναι ἐπιθυμητὸν ἀράγε νὰ προσκληθῇ καὶ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς νῦν Ἐλευθέρας Ἑλλάδος καὶ μιμουμένη τῆς

(1) Τράν ἐκαλοῦντο οἱ ἐκ χρυσοῦ νήματος θύσανοι, δι' ὧν ἐκόσμουσιν τὴν κόμην καὶ τὰς λαμπάδας.

(2) Ἄξιον σημειώσεως εἶναι ὅτι ἡ Ἀ. Παναγιότης δὲν καθορίζει τὸν ἀριθμὸν τῶν ἱερέων οὐδὲ τὴν ἀμοιβὴν αὐτῶν.

Μεγάλης Ἐκκλησίας τὴν πρόνοιαν νὰ καθορίσῃ τὰ τῆς προικὸς κατὰ τὰς τάξεις, καὶ δι' ἐπιτιμίων νὰ ἐμποδίσῃ τὰς ἀπειθήσεις τῶν γαμβρῶν ; Πόσα κορίτσια τὰ ὅποια τώρα μαραζινοῦνται θὰ ἐβλέπομεν χοροπηθῶντα ὑπὸ χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως.

Ἄς ὑπανδρευέται ὁ κόσμος διὰ νὰ μὴ παύσῃ ἐκπληρούμενος ὁ σκοπὸς τῆς Κιβωτοῦ καὶ ν' ἀγάλλεται ἀπὸ τοῦ τάφου του ὁ μακαρίτης ὁ Νῶε, βλέπων πολλαπλασιαζόμενον τὸ θηριοτροφεῖον, οὐ αὐτὸς ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος ἰδρυτής.

Γράφων ταῦτα θὰ ἐξεγείρω ἴσως τὴν μῆνιν τῶν προικισθηρῶν, θὰ προσελκύσω ὅμως ἐλπίζω ὑπὲρ ἐμοῦ τὰς ψήφους τοῦ Ὁρακίου φύλου· μίαν τοιαύτην δὲ πλειοψηφίαν θὰ φθονήσουν βεβαίως πολλοὶ πρωθυπουργοί.

Ἐν Κηφισίᾳ τῇ 24 Ἀυγούστου 1893.

Θ. Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΥΣ

ΔΑΝΕΙΚΗ ΕΥΦΥΪΑ

Ἐν συναναστροφῇ, κατὰ τὰ ἐπιθόρπια, ἡ οἰκοδόσποινα :
— Σᾶς βεβαιῶ, κύριοι, ὅτι αὐτὸ τὸ κρασί εἶναι πενήντα ἐτῶν, καὶ νὰ τὸ πιστεύσετε.

— Τὸ ἐθάλατε μόνη εἰς τὰς φιάλας ;

* *

Μεταξὺ δύο ὑπάνδρων :
— Βλέπεις αὐτὸν ; Ὁὐ ἔχῃ θάψῃ ἕως τώρα ἑκατὸν κοιλόχριστον συζύγου ;

— Τί λές ! Ἐνυμφεῖτο γυναίκα καὶ τῆς ἔθαπτε ὕστερα ;

— Ὅχι, ἀδελφέ ! . . . εἶναι νεκροθάπτης !

Η ΠΡΩΤΗ ΤΟΥ ΖΗΜΙΑ (*)

Καὶ πρὶν ἀκόμη ἔλθῃ ὁ καιρὸς,
Τοὺς στίχους νὰ διαβάσῃ,
Ποῦ λέγ' ὅτι ἀφῆκε ὁ σεισμὸς
Γερό, νὰ μᾶς τὸ σπᾶσῃ.

Ποῦ τὴν ἀνθοῦλα, ἐνῶ ἡ ἄρτα
Τὸν πάει ἔς τὸ παραθύρι,
Τὸ ποδαράκι δίνει μὲν
Καὶ ῥίχνει ἕνα ποτήρι.

Ἡ κοπελιά, δίχως καρεῖς
Νὰ τῆ καὶ νὰ διατάξῃ,
Τὰ τρίμματα μαζεύει εὐθὺς
Καὶ πάει νὰ τὰ πετάξῃ.

Αἶ ; ποῦ τὰ πᾶς ; — τὴν ἐρωτῶ —
Τὸ τοῦ σου ! τὰ σκοπίζεις . . .
Μὴν τὰ πετάξῃς ! φέρ' τα ἄδω
Καὶ μὲν, δὲ γνωρίζεις . . .

Τ' ἀγγεῖλό, σπασμένο, ὄχι γερό,
Μάθε πῶς ἔχει ἀξία —
Εἶπε γιὰ μὲν φυλαχτὸ
Ἡ πρώτη του ζημία.

Ἀυγούστου, 1893.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ

(*) Τὸ ὑπ' ὄψιν τρυφερόν ποιημάτιον ἀνήκει εἰς σειράν ὁμοίων τοιούτων, τὰ ὅποια ἡ πατρικὴ στοργὴ τοῦ ποιητοῦ ἀπευθύνει εἰς τὴν λατρεία τοῦ πρώτου τέχνου του Λουδοβίκου—Καίσαρος—Μαρτζώκη.

Η ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΣΤΡΕΨΟΔΙΚΟΠΑΝΟΥΡΓΙΑ

ΠΕΡΙ τοῦ δικηγορικοῦ ἐπαγγέλματος λίαν ἀντιφατικῆ κρατοῦσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ γνώμαι, συνήθως ἐκ διαμέτρου ἀντίθετοι. Εἶναι ἄγγελος τῶν ἀδικουμένων κατὰ τοὺς μὲν εἶναι ὁ διασφραγὴς τῶν πολιτῶν, εἶναι ψευτοδικηγόρος κατὰ τοὺς δέ.

Ἐπάρχουσιν ἔτι παρ' ἡμῖν οἱ φρονῶντες, ὅτι ἡ δικηγορία εἶναι τέχνη τοῦ ψεύδεσθαι, πρὸς τὸ ἐπιτηδείως συνδαυλίξειν τὴν πυρὰν τῶν ἐρίδων ἐπὶ τῷ σκοπῷ πυρπολήσεως τῶν οἰκιῶν τῶν διαδίκων. Δὲν πρέπει νὰ ξεζώμεθα, τοιαῦτα ἀκούοντες ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν, ἀφοῦ καὶ οἱ πρόγονοι ἡμῶν, ὡς γνωστόν, εἶχον ἀρχικῶς ἀπαγορεύσει εἰς τοὺς κρινομένους νὰ ἐμφανίζονται μετὰ δικηγόρου «ἀλλ' ἕκαστος ὡς ἔχει δυνάμειως ἀδιαστροφῶς καὶ ἀπανούργως ὑπὲρ ἑαυτοῦ λόγους ποιεῖται».

Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον τοὺς Σπαρτιάτας ἐξηγητὰς τῶν *Λυκογορείων* καὶ τοὺς Ἀθηναίους ἐξηγητὰς τῶν νόμων διεδέχθησαν, εἰσβαλόντες νικηφόρως, ἐνώπιον τῶν Ἀττικῶν δικαστηρίων οἱ ῥήτορες, οἱ σοφισταί, καὶ οἱ συνήγοροι ἢ σύνδικοι, οἵτινες ἐλάμπρυναν ἐν Ἀθήναις τὸ δικηγορικὸν ἐπάγγελμα καὶ ἀνύψωσαν τὴν δικανικὴν εὐγλωττίαν εἰς τὸ ζεῖνθ τοῦ ἀνθρωπίνου ὄριου. Τάθνατα τῶν δικηγόρων, —

οἷοι ὁ Ἀντιφῶν, ὁ Λυσίας, ὁ Ἰσαῖος καὶ τόσοι ἄλλοι, — ἔργα, ἐπιζήσαντα ὅλων τῶν αἰώνων, θεωροῦνται ὡς τὸ ἄκρον ἄκρον τῆς τελειότητος περὶ τε τὸ γράφειν καὶ τὸ λέγειν. Οὐχ ἦττον δὲν ἐλλείπουσι καὶ κηλίδες τινές, κατὰ τὴν ἐνάσκησιν τοῦ δικηγορικοῦ ἐπαγγέλματος τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων δικηγόρων. Οὕτω τὸν μὲν Ἰσοκράτην ἐκατηγόρησαν ὡς διαστροφέα τῶν νόμων καὶ ἐπιζητήσαντα πολλάκις τὴν ἦτταν τῶν ἀντιπάλων του διὰ μέσον οὐχὶ εὐθέων. Αὐτὸν τὸν δαιμόνιον Δημοσθένην ἐθεώρησαν ἔνοχον *καθυφέσεως*, ὡς συμβουλεύσαντα ἐπιβλαβῶς τοὺς ἐντολεῖς αὐτοῦ, διότι οὐ μόνον πρὸς αὐτοὺς, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ἀντιδίκους τῶν ἔδωκε τὴν δικηγορικὴν του γνώμην.

Καὶ ἐν Ρώμῃ δέ, παραπλευρῶς τοῦ Κικέρωνος καὶ τοῦ Κράσσου, ἔχομεν τὸν Σουίλιον, αἰσχρῶς προδόντα ἀντὶ ἀργυρίου τὸν δυστυχῆ πελάτην αὐτοῦ Σάμιον, ὅστις καὶ τούτου ἕνεκα, — κατὰ τὸν Τάκιτον, — ἠυτοκτόνησεν ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ οἰκίᾳ τοῦ δικηγόρου του.

Ὁ ἀσπονδότερος ὅμως ἐχθρὸς τῆς δικηγορίας, — ἦν καὶ ἐπὶ τῆς σκηνῆς τῶν ἀθηναϊκῶν θεάτρων ἐπὶ τὸ κωμικώτερον ἀνεβίβασεν, — εἶναι, ὡς γνωστόν, ὁ ποιητὴς τῶν «*Νεφελῶν*», αἴτινες, — μεθ' ὅλας τὰς περὶ αὐτῶν δυσμενεῖς κρίσεις τῶν νομιζόντων, ὅτι ὁ Σωκράτης διεκωμώδηθ' ἐν αὐταῖς ἀδίκως καὶ σκληρῶς, — ἀναπαριστῶσιν ἡμῖν, ἔστω καὶ ἐπὶ τὸ ὑπερβολικώτερον χάριν τοῦ κωμικοῦ, τὰ περὶ τῶν δικηγόρων, — ἐξομαρτωμένων τότε πρὸς τοὺς σοφιστὰς, — φρονήματα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Ὁ Ἀριστοφάνης παρῴσιαζει ἐπὶ τῆς σκηνῆς τὸν Στρεψιάδην, γέροντα Ἀθηναῖον, πιεζόμενον ὑπὸ χρεῶν, καὶ διὰ τοῦτο ἐπιχειροῦντα νὰ διδασθῆ τοὺς δόλους καὶ τὰ μηχανήματα τῆς σοφιστείας, ἐν ἀπαλλαγῇ τῶν δανεισμάτων.

Ἐν μιᾷ τῶν σκηνῶν ἐμφανίζεται ὁ Ἀθηναῖος ἐκεῖνος

στρεψοδίκος, ἐπιθυμῶν διὰ πάσης θυσίας νὰ διδαχθῆ «*ἵνα τὸν ἦτιω λόγον κρείττω ποιῆ,*» ἢ, ὡς θὰ ἠδύνατο νὰ εἴπη τις σήμερον, ἵνα τὸν κίτρινον καὶ ἠχηρὸν χρυσὸν ἀφομοιώσῃ μὲ τὰ **σκρίπ** τῆς ὑπομονῆς. Μετὰ κυνικῆς ὄντως ἀναιδείας λέγει πρὸς τὸν χορὸν, ὅτι προσφέρει τὸ σῶμά του εἰς πᾶσαν κακουχίαν καὶ σκληραγωγίαν ἐπὶ τῇ ἐλπίδι, ὅτι ἀξιοθήσεται ἡμέραν τινὰ νὰ ἴδῃ τρεπομέ- νους εἰς φυγὴν τοὺς δανειστάς του, μόνον διότι ἠδυνήθη νὰποκτήσῃ τὴν φήμην, ὅτι εἶναι **θρασύς**, **εὐγλωττος**, **τολημῆς**, **ἴτης** (ἀναιδής), **βδελυρός**, **συγκολλητῆς ψευδῶν**, **εὐρησιεπής**, **περίτροιμα δικῶν** (παμπόνηρος), **κύρβις** (οἰονεὶ ζῶν ἐγγώριον δικκίον), **κρόταλον** (φύλαρος), **κίναδος** (τετραπερασμένος), **τρούμη** (πανούργος), **μάσθλης** (χαμερπής), **εἴρων**, **γλοιὸς** (ῥυπαρός), **ἀλαζών**, **κέντρον** (ἄξιος διὰ μαστίγωσιν), **μιαρός**, **στροφίς** (πολυμήχανος) **ἀργαλέος** (ὀχληρός), **ματιολογὸς** (σμιερολόγος).

Μὴ δυνάμενος ὅμως ἔνεκα τῆς προβεθεθνικῆς ἡλικίας του ὁ Στρεψιάδης νὰ διδαχθῆ πάντα ταῦτα, πέμπει πρὸς τοῦτο εἰς τὸ φροντιστήριον τοῦ Σωκράτους τὸν υἱὸν του Φειδιππίδην, νέον ἐκ μητρὸς εὐγενῆ, τρυφηλὸν καὶ φίλον τῶν δισκαδάσεων, ὅστις, ἀποφοιτήσας, ἐπιχειρεῖ νὰ ἐφαρμόσῃ τὴν νέαν ἐπιστήμην του κατὰ πρῶτον ἐναντίον τοῦ ἰδίου του πατρὸς! διότι τὸν τραυματίζει, ἀναλαμβάνων ν' ἀποδείξῃ εὐκόλως, ὅτι καὶ **δικαίως τὸν ἔτυψεν!**

Ὁ Ἀριστοφάνης συμπληροῖ τὴν περὶ τῆς στρεψοδι- κοπανουργίας εἰκόνα τῆς ἐποχῆς του διὰ τῶν «**Σφηκῶν**», ἐν οἷς ὁ Βδελυκλέων, μάτην ἀγωνίζεται νὰπο- τρέψῃ τὸν ὑπὸ δικομανίας πάσχοντα πατέρα του Φιλο- κλέωνα.

Ἐμνημονεύσαμεν τῶν δύο τοῦ εὐρησιεποῦς ποιητοῦ ἔργων ὡς ζωηρότερον ἀπεικονιζόντων τὴν διακωμώδησιν τοῦ δικηγορικῆ ἐπαγγέλματος, — ἐξ ὧν βραδύτερον (1668

μ. X.) καὶ ὁ γαλάτης **Ρακίνας** ἐδημιούργησε τὴν ἔμ- μετρον κωμῶδιαν τοῦ «**Les plaideurs**», ἐνθα ὁ Chicaneau παίζει τὸ πρόσωπον τοῦ Στρεψιάδου. Ἄλλὰ δὲν ἐλλείπουσιν ἐκ τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας καὶ ἔργα μεταγενέστερα, ὡς τὸ τοῦ Λουκιανοῦ, ἐξ ὧν δυνάμεθα νὰ μερφώσωμεν τὴν γνώμην, ὅτι ἡ δικηγορικὴ στρεψοδι- κοπανουργία, — κατὰ τὴν ἀριστοφάνειον λέξιν, — ἦτο φυτὸν, ὅπερ ἐφύετο εἰς τινὰς ἐποχάς, καὶ οὐτινος τὴν ἐκρίζωσιν μάτην τότε ἐζήτουν οἱ νομοθέται καὶ κωμω- δοί, διότι ὁ σπόρος αὐτῆς εὐρίσκετο βαθῆως ἐρρίζωμένους ἐν αὐτοῖς τοῖς ἡθεσι τοῦ λαοῦ.

Καὶ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους εὐρίσκομεν οὐκ ὀλίγους πολέμιους τοῦ δικηγορικῆ ἐπαγγέλματος ἐκ φό- βου πρὸς τὴν διαστροφὴν τῆς ἀληθείας.

Ἐν τῇ Ἀργεντινῇ δημοκρατίᾳ, ὅτε ἠκούσθη κατὰ πρῶτον, ὅτι τρεῖς δικηγόροι ἀπεστάλησαν ἐξ Ἰσπανίας, οἱ κάτοικοι τοῦ Buenos-Ayres, συνελθόντες ἐν συλλαλητηρίῳ (1613 μ. X.) διὰ ψηφίσματος ἀπεφάσισαν νὰ μὴ ἐπιτρέψωσι τὴν εἴσοδον εἰς τὴν πόλιν ἀνθρώπων, ἐχόντων τοιοῦτο **ἐπιζήμιον καὶ ἐπικίνδυνον** ἐπάγγελμα πρὸς ἀποφυγὴν **ἐπιδημίας μiasματικῆς**. Ἄλλ' οἱ κάτοικοι τῆς Ἀρ- γεντινῆς δὲν ἐπέμειναν ἐπὶ πολὺ εἰς τὴν προκαταλήψιν ταύτην· μετ' οὐ πολὺ ἠναγκάσθησαν νὰ ζητήσωσι τὴν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ προσέλευσιν δικηγόρων, οἵτινες βαθ- μηδὸν κατέλαβον καὶ μέχρι τοῦδε ἔχουσι τὰς πρῶτας τῶν θέσεων.

Ὁ **Locke**, ὁ **J. J. Rousseau** δὲν ἦσαν φίλοι τῶν δικηγόρων· ὁ δὲ **Ed. Laboulaye**, ἐπιεικέστε- ρος, χαρακτηρίζει τὸ δικηγορικὸν ἐπάγγελμα ὡς **κακὸν ἀναγκαῖον!** Ἐν τῷ μέσῳ τῶν θυμάτων τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως εἶχε πέσει καὶ αὐτὸς ὁ δικηγορικὸς θεσμὸς καταργηθεὶς ἐπὶ τῆς Συνελεύσεως. Ὁ δὲ **Μέγας Να- πολέων** ἐν ἐποχῇ τῆς νεανικῆς του ὁρμῆς τοσαύτην

ἠσθάνετο ἀπέχθειαν κατὰ τῶν δικηγόρων, ὥστε εἶχεν ἐκφρασθῆ, ὅτι πολὺ ἐπόθει, ἐὰν ἠδύνατο, νὰ κόψη διὰ τοῦ ξίφους του ἀπάσας τὰς δικηγορικὰς γλώσσας! ὅταν ὅμως ἡ πείρα τὸν ἐδίδαξε τὴν χρησιμότητα τοῦ δικηγορικοῦ ἐπαγγέλματος, διέταξε τὴν ἀνασύστασιν τοῦ θεσμοῦ, οὐχὶ πλέον ἀπειλῶν κίρατοχυσίαν, ἀλλὰ τούναντίον ἐγκωμιάζων αὐτόν, «...comme un des moyens les plus propres à maintenir la probité, — καθ' ἃ ἐπὶ λέξεσι προσιμάζεται ὁ ἀπὸ 14 Δεκεμβρίου 1810 περὶ δικηγορικοῦ ἐπαγγέλματος νόμος. — la delicatesse, le désintéressement, le désir de la Conciliation, l' amour de la vérité et de la justice, un zèle éclairé pour les faibles et les opprimés, bases essentielles de leur état».

Δὲν εἶναι ὅμως μόνος ὁ Ναπολέων, οὕτω φρονῶν. Οἱ συνήγοροι τοῦ δικηγορικοῦ θεσμοῦ εἶναι πολλοὶ καὶ ἐκ τῶν σπουδαιότερων κατὰ τὴν σταδιοδρομίαν τῆς ἀνθρωπίνης προόδου, οἷονεὶ δὲ ἀμυνόμενοι κατὰ τῆς ἀδικίου ἐπιθέσεως ἐναντίον τῶν ἐχόντων τόσῳ ὑψηλὴν ἐν τῇ πολιτείᾳ ἀποστολήν, ἀνύψωσαν τοὺς δικηγόρους ὅσον ἠδύνατο πλειότερον. Ἡ τάξις τῶν δικηγόρων, — κατὰ τὸν **d' Aguesseau**. — εἶναι ἐπίσης ἀρχαία ὡς ἡ τῶν δικαστῶν, ἐπίσης ἀναγκαία ὡς ἡ δικαιοσύνη· ἀπόποιον ἐπαγγέλμα ὠραιότερον ἐκείνου — προσθέτει ὁ αὐτός, — τὸ ἠόποιον ἔχει τὴν ἀποστολήν νὰ προστατεύῃ τὴν τιμὴν καὶ τὴν περιουσίαν, νὰ πολεμῇ τὴν ἀπάτην καὶ τὸ ψεῦδος, ν' ἀπωθῇ τὴν συκοφαντίαν, νὰ κρημνίσῃ τὸ ἰκρίωμα πτῆς λαιμητόμου, εἰοιμον νὰ ὑψωθῇ κατὰ τῆς ἀθωότητος; Ὁ ἐπιθυμῶν ν' ἀνυψωθῇ διὰ τῆς ἀρετῆς, νὰ δοξασθῇ δι' ὑπηρεσιῶν ἐντίμων, ν' ἀποκτήσῃ προσέτι περιουσίαν διὰ τῶν ἰδρώτων του, δὲν εὐρίσκει — ἔλεγεν, — ἄλλο ἐπαγγέλμα φέρον αὐτόν διὰ μέσων εὐθίων καὶ φυσικῶν, διὰ προσπαθειῶν καὶ μόχθων, ἀξίων ὑπολή-

»φωας, πρὸς τὸν ἐπιδιωκόμενον σκοπόν. Ὁ ἀδύνατος τὸν δίκτευει, ὁ ἰσχυρὸς κλίνει καὶ οὗτος τὴν κεφαλὴν ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ ἐπικαλεῖται τὴν συνδρομὴν του. Οἱ εὐνοούμενοι τῆς τύχης καὶ τῆς δόξης εἶναι συχνάκις οἱ πελάται του».

Ποιητικώτερον ὅμως παντὸς ἄλλου ἀπεικόνισε τὸν ἰδανικὸν δικηγόρον ὁ **Heurion de Pansey** ἐν τῇ βιογραφίᾳ τοῦ Dumoulin. «Ἐλεύθερος, εἶπεν, εἶναι ὁ δικηγόρος ἐν τῷ ἐπαγγελματικῷ βίῳ του ἐξ ὄλων τῶν αἰχμαλωτιζουσῶν τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους περιπλοκῶν· ἀρκούντως ὑπερήφανος, ὅπως μὴ ἔχῃ ἀνάγκην προστατῶν ἀρκούντως ταπεινῶρων, ὅπως μὴ ἔχῃ εὐνοουμένους καὶ προστατευομένους· ἄνευ δούλων, ἀλλὰ καὶ ἄνευ κυρίων».

Πρόμαχος τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ δικαίου ἐτάχθη καὶ ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου Δικαστικοῦ Ὄργανισμοῦ ὁ δικηγόρος. Ἄλλ' ἐν Ἑλλάδι, ὡς καὶ ἀπανταχοῦ, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον, ὁ δικηγορικὸς θεσμὸς παρεξέκλινε τοῦ ἀρχικοῦ του σκοποῦ, ἔνεκεν λόγων πολλῶν καὶ ποιικίλων. Νομοθετικὴ ἀτέλεια καὶ μὴ ἐπαρκῆς ἐποπτεία τῶν ἐντεταλμένων τὴν ἐφαρμογὴν τῶν νόμων, ὧν ἡ ἐνέργεια, ὅσακις δὲν χαλαροῦται ἐξ ὀκνηρίας, βεβαίως παραλύεται ἐκ κομματικῶν ὑπολογισμῶν, εἶναι λόγοι, ὑποπίπτοντες προχείρως εἰς τὴν ἀντίληψιν πάντων. Τίς ὁ μὴ ἐνοῶν, ὅτι τὸ ἀπεριόριστον τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δικηγόρων, καὶ δὴ ἄνευ ὀφθαλμοῦ παρακολουθοῦντος ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὰς ἐργασίας αὐτῶν, ἡ ἀπονέκρωσις, ἀλλαις λέξεσιν, τῆς εἰσαγγελικῆς καὶ προεδρικῆς ἐποπτείας ἐφ' ὅλης τῆς δικαστικῆς ὑπαλληλίας, τέλος ἡ ἔλλειψις δικηγορικῶν συλλόγων, διὰ νόμου λειτουργούντων, μακρὰν τῶν κομματικῶν παθῶν, πρωτίστως δ' ἐνδιαφερομένων διὰ τὴν δικηγορικὴν ἀξιοπρέπειαν, εἶναι λόγοι, συντελοῦντες εἰς τὸν ἐξευτελισμὸν τοῦ δικηγορικοῦ ἐπαγγέλματος;

Μεθ' ὅλα ὁμως ταῦτα, ὀφείλομεν νὰ προσθέσωμεν, ὅτι ὁ ἐκτροχιασμός τοῦ θεσμοῦ ἔχει παρ' ἡμῖν αἰτίαν γενικωτέραν· τὴν ἐκλυσιν τῶν πολιτικῶν καὶ τῶν κοινωνικῶν ἠθῶν, ἧς ἔνεκεν ὁ στρεψοδικοπανοῦργος λαμβάνει ὑπὸ τοῦ κριτηρίου τῆς κοινῆς λεγομένης γνώμης τὸν ἐπιζήλον τίτλον τοῦ *ικανοῦ δικηγόρου!* Ἄλλ' ἴσως, ἴσως πρέπει νὰ ἐξέλθωμεν καὶ τοῦ πλανήτου ἡμῶν, ὅπως ἀνεύρωμεν τὸν *πρωταίτιον* τῆς φιλοδικίας, ἧτις δημιουργεῖ τὴν *δικορραφίαν*. Τίς οἶδεν, ἐὰν καὶ αὐτὴ ἡ θερμότης τοῦ Ἡλίου ἧτις ὠριμάζει τοὺς πέποννας μετ' ἐπιτυχίας, ἢν ζηλεύουσιν οἱ κάτοικοι τοῦ βορρᾶ, δὲν εἶναι ἡ θερμαίνουσα ταύτοχρόνως τὰ τε πείσματα καὶ τὰς ἐξάψεις τῶν κατοίκων τῶν ἀνατολικῶν καὶ μεσημβρινῶν μερῶν, — τὰς εἰς ἔριδας μεταβαλλομένας καὶ ταύτας εἰς δικὰς ἐξατμιζόμενας, — ὁσάκις ἡ *κουμπούρα* ἢ ὁ *λάθος* δὲν ἐθεώρησαν τὴν *χειροδικίαν* ὡς σύστημα δικονομικὸν εὐωτότερον καὶ ἰδίως ταχύτερον ἐκείνου, ὅπερ ἐδωρήσατο ἡμῖν ὁ Μάουρερ καὶ ὅπερ ἐφαρμόζει ἡ νυσταλέα καὶ βραδυκίνητος Δικαιοσύνη μας;

Πολλοὶ προτιμῶσι μίαν δίκην ἐνὸς πτώματος ἢ ἐνὸς τραυματίου. Καὶ τῇ ἀληθείᾳ δὲν ἔχουσιν ἄδικον. Ἄλλως πρὸς τί ὁ φόβος τῶν εἰσερχομένων εἰς τὸν ναὸν τῆς Θεμίδος, ἐὰν αὐτὴ ἦτο δυνατὸν νὰ παρίσταται σεμνὴ, ἰχνηαία καὶ πανδερκής, ἀποδίδουσα ταχέως ἐκάστῳ τὸ δίκαιον;

Ἐν ἐποχῇ, καθ' ἣν ὑπάρχουσιν, ὡς καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Λουκιανοῦ, δικηγόροι πολλοί, «οἱ καὶ ἐπὶ τριβόλῳ διαρραγῆναι ἔτοιμοι,» ἐκτὸς δὲ τῶν ἑκατοντάδων χιλιάδων κατηγορουμένων καὶ ἱκαναὶ μυριάδες δαδικῶν, — τί δύναται ν' ἀπαντήσῃ ὁ *πρόμαχος* τῆς ἀληθείας δικηγόρος πρὸς τὸν πελάτην αὐτοῦ, ζητοῦντα νὰ προταθῇ ὑπ' εὐθύνην του π. χ. ἢ ἄρνησις τῆς γνησιότητος τῆς ὑπογραφῆς του; Ὅταν αὐτὴ αὕτη ἡ Δικονομία ἐπιτρέπῃ τὰς *ἀντιφατικὰς ἐνστάσεις*, τί σὰς πταίει

ὁ διερμηνεὺς αὐτῆς; Ἄλλὰ καὶ ἐν ἐποχῇ τῆς ἰσχύος τοῦ βαρβάρου θεσμοῦ τῆς προσωπικῆς κρατήσεως, παρὰ τὰς ζωηρὰς διαμαρτυρήσεις τῆς φιλανθρωπίας καὶ παρὰ τὰς ὑποδείξεις τῶν ἀληθῶν συμφερόντων τῶν συναλλασσομένων, — τί ν' ἀπαντήσῃ δικηγόρος πρὸς τὸν ἀναξιοπαθούντα πένητα οικογενειάρχην, καθ' οὗ ἀπειλεῖται ἡ κλεις τοῦ δεσμοφύλακος, χάριν δὲ ἀμύνης ὑπὲρ τῆς προσωπικῆς του ἐλευθερίας ζητοῦντα δι' ἐνστάσεως ἐξοφλήσεως νὰ *κερδίσῃ ὀλίγον χρόνον* πρὸς τακτοποίησιν τῶν ὑποθέσεών του; Ἀνάγκη λοιπὸν καὶ ἡ νομοθεσία ν' ἄρῃ ἐκ τοῦ μέσου ὅσας δύναται ἐκ τῶν πρὸς στρεψοδικίαν *δικαίων ἀφορμῶν*.

Πολλάκις ἐν τούτοις ἐνδίδουσιν οἱ σύγχρονοι δικηγόροι καὶ εἰς τρόπον ὑπερασπίσεως, μὴ ἔχοντα καὶ δικαιολογίας εὐπροσώπου ὀπωσούν. Ἐὰν δὲ ὑπάρξωσι τινες, θέλοντες νὰ νυψώσωσι τὸ δικηγορικὸν ἀξίωμα διὰ τῆς ἀξιοπρεπεστέρως ἐνασχήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος, ἀναγκάζονται βαθυηδὸν κατὰ τὸν περὶ ὑπάρξεως ἀγῶνα νὰ φρομοῦνται κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον πρὸς τοὺς ἐκ φύσεως, ἐξ ἀνατροφῆς ἢ καὶ ἐξ ἀπληστίας καθιερώσαντας σύστημα ὑπερασπίσεως στρεψόδικον· διότι πᾶσα πρὸς τούτο ἄρνησις ἤθελε χαρακτηρισθῆ ὡς μωρὰ καὶ ἄσκοπος, ἀφοῦ ἱκαναὶ δεκάδες δικηγόρων ἀναμένουσι με ἀνοικτὰς ἀγκάλας τὸν πελάτην, ὅπως ἐνεργήσωσιν ἀκωλύτως καὶ ἀτιμωρητεῖ ὅ,τι ἤθελον τυχόν ἄρνηθῆ ἄλλοι, τῆς κοινῆς γνώμης ἐπικροτούσης **ἐπὶ τῇ δικηγορικῇ εὐφυῶ καὶ ἱκανότητι!**

Βεβαίως εὐρὺ ὑπάρχει στάδιον κοσμιωτέρας καὶ ἀξιοπρεπεστέρως ἐνασχήσεως τοῦ δικηγορικοῦ ἐπαγγέλματος διὰ τῆς προσηκούσης ἐφαρμογῆς τῶν ἤδη ἰσχυόντων νόμων. Ἀναντιρρήτως τὸ προεδρικὸν βλέμμα καὶ τὸ εἰσαγγελικὸν μαστιγιὸν πολλὰ δύναται νὰ προλάβῃ καὶ νὰ θεραπεύσῃ. Ἄλλ' ἐὰν ὑψωθῇ σπουδαίως καὶ ἐὰν μὴ πα-

ρακωλυθῆ εἰς τὸ αὐστηροδικαίον σωτηριῶδες ἔργον του ὑπὸ ὑπουργικῆς χειρὸς, μόνον ἄρα γε τὴν βῆξιν τῶν δικηγόρων θέλει ἀπειλήσει ἢ ἀπὸ τοῦ γραφέως καὶ τοῦ δικαστικοῦ κλητῆρος μέχρι τοῦ πρωτοδίκου καὶ τοῦ ἀρεοπαγίτου, ἢ ἐν πᾶσι τοῖς κλάδοις θέλει στραφῆ ἐπίσης ἐπωφελῶς; Διατί τὴν αἰτίαν τῆς ἐν γένει καταστάσεως ζητοῦμεν παρὰ μόνων τῶν δικηγόρων; πῶς ἀξιούμεν δι' αὐτῶν τὴν θεραπείαν τῶν ἠθικῶν νοσημάτων, — τοῦ ὅλου κοινωνικοῦ σώματος δεινῶς νοσοῦντος;

Μεταξὺ τῶν ἄγαν θεωρητικῶν ἢ τῶν ὑπὲρ τὸ δέον ὑμνητῶν τοῦ θεσμοῦ, — τῶν διαπλασάντων διὰ τῆς φαντασίας των ἰδανικὸν ὑπόδειγμα δικηγόρου, — καὶ τῶν ἀμειλικτῶν πολεμίων αὐτοῦ, — μεταξὺ τοῦ ὑπὲρ τοῦ δικηγόρου του ἐνθεουσιντος διοδίκου ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ αἰσίου πέρατος μακροῦ δικαστικοῦ ἀγῶνος καὶ τῶν ἀρῶν τοῦ ἀντιπάλου του, — μεταξὺ τῶν ἐγκωμίων εὐγνώμονος ἐντολέως καὶ τῶν ὕβρεων ἀχαρίστου πελάτου πρὸς ἀποφυγὴν τῆς πληρωμῆς καὶ αὐτῶν τῶν ἐξόδων πολλάκις, — μεταξὺ τοῦ χαρακτηρισμοῦ τοῦ δικηγόρου ὡς ἀγγέλου καὶ τῆς ἀπεικονίσεως **Στρεψιάδου** κατὰ τρόπον Ἀριστοφάνειον, ὑπάρχει βεβαίως ὁ μέσος ὅρος. Ἀληθέστατον καὶ ἀνεπίδεκτον ἀντιλογίας εἶναι, ὅτι ὁ δικηγόρος ἐξυπηρετεῖ τὴν ἀπονομὴν τῆς δικαιοσύνης ὡς πρόσωπον δικαστικὸν ἀπαραίτητον ἐν τῷ δράματι τῆς δικαστικῆς πάλης, πρὸς ἐνάσκησιν τοῦ ἀληθῶς ἱεροῦ τῆς ὑπερασπίσεως δικαιώματος.

Τὸ δικηγορικὸν ἐπάγγελμα, — λέγομεν μετὰ τοῦ λόρδου Boligbroke, — κατὰ μὲν τὸν σκοπὸν καὶ τὴν προσήκουσαν ἐνάσκησιν αὐτοῦ εἶναι τὸ λαμπρότερον καὶ ἱερότερον· ἀλλ' ἐν τῇ καταχρῆσει βεβαίως τὸ μάλλον ἀνύσιον.

Ἡ δὲ εἰς τοὺς δικηγόρους καὶ μόνους ἀποδιδόμενη μομφὴ ὡς αἰτίων τῆς κοινωνικῆς νόσου τῆς **στρεψοδικοπανουργίας**, ἄδικος καθ' ἑαυτὴν, ἔχει βαθυτέρον νομί-

ζομεν τὸ αἴτιον τοῦ κακοῦ. Ἀνάγκη ν' ἀναζητήσῃ τις αὐτό, εἴτε εἰς τὴν γενικὴν πολιτικὴν φυσιότητα, διδασκομένην ὑπὸ τῶν δρώντων ἐν τῇ πολιτείᾳ προσώπων, εἴτε εἰς τὴν γενικὴν τῶν ἠθῶν ἔκλυσιν, ὀφειλομένην πρωτίστως εἰς τὴν κακὴν ἐκπαίδευσιν καὶ εἰς τὴν ἀτελεῖ ἢ διεστραμμένην οἰκογενειακὴν ἀνατροφήν, — τὴν μὴ θεραπεύουσαν τὰ πείσματα, τὰ ὑπὸ θερμῶν ἠλιακῶν ἀκτίνων καλλιεργούμενα, τὴν μὴ ἐξημερύνουσαν τὰ ἦθη.

Ὅπου τὸ πολιτικὸν καὶ τὸ κοινωνικὸν ἔδαφος εἶναι ὑγιές καὶ τὰ ἦθη ἀγνά, θάλλει ἢ εὐθύτης καὶ βασιλευεῖ ἢ Θέμις· ἀλλ' ὅπου τὰ πολιτικὰ καὶ τὰ κοινωνικὰ τέλματα διαφθείρουσι τοὺς χαρακτῆρας, τὸν ὀρίζοντα πληροῦσι τὰ μιάσματα τῆς συκοφαντίας καὶ τῆς δικορραφίας, ἧς ἐκ τοῦ νόμου ἐρμηνεῖς καθίστανται κατ' ἀνάγκην, εἰ καὶ ἀκουσίως αὐτῶν, οἱ δικηγόροι, κάζοντες ὡς βάρβαροι, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ αὐτοὶ οἱ δικασταί, οἵτινες, — ὡς χελῶναι ἐξάγοντες τὴν κεφαλὴν των ἐκ τοῦ ὀστράκου τῆς ἰσοβιότητος, — πιστοποιοῦσι τὸ ψεῦδος διὰ τοῦ δεδικασμένου, ὅπερ ἀντὶ ἀληθείας λαμβάνεται!

Ἐκ Καλλιθέας (Ἀθηνῶν) τῇ 18 Ἀυγούστου 1893.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ Εἰς ΒΟΥΝ

Με συγχωρεῖς, ἀλλὰ θερῶ ἀγαπητὲ — καὶ πείτου — ἢ Φύσις ἀστείζεταί πολὺ κακὰ μαζύ σου· ἀφοῦ σὲ ἔπλασ' ἄγαμον, πῶς τότε νὰ σοῦ βάλῃ κολοσσαίων ἐμβλημα ἐγγάμου, 'ς τὸ κεφάλι;

ΣΑΤΑΝΑΣ

ΟΙ ΚΟΥΦΟΙ

[Γ Ε Λ Ι Ο]

Είναι κάποιοι ποῦ βαρύνονται
μὲ κουφούς νὰ συντυχαίνουν·
ἀλλ' ἐγώ, ποῦ συλλυποῦμαι
τὸ βαρὺ δυστύχημά τους,
ἀγαπῶ τὴν συντροφιά τους.
Καὶ γιατί νὰ μὴ μ' ἀρέσῃ
νὰ μιλῶ μ' ἕναν κουφό,
ὅταν μὲ κάνει νὰ γελῶ ;
Γειὰ φαντάσου νὰ τοῦ λές
δυσό, τρεῖς, τέσσαρες φοραὶς
κάθε λέξι σου, κ' ἐκεῖνος,
δίχως μιλῆμα, ὅταν κτῆνος,
εἰς τὰ μάτια νὰ σὲ βλέπη
μὲ τὸ στόμα του ἀνοικτὸ
καὶ νὰ χάσκῃ ὅταν λωλό·
καὶ 'ς τὸ τέλος νὰ θυμῶνῃ
καὶ νὰ λήῃ ποῦ φταῖς ἐσὺ
κ' ἡ φωνούλα σου ἢ λεπτή,
ποῦ δὲν φθάνει μὲς τ' αὐτί,
καὶ τὰ λόγια δὲν εἰξέρεις
καθαρὰ νὰ τὰ προφέρῃς ! . . .
κ' ἐπειδ' εἶναι κ' ὑποψιάσῃς,

ὑποθέτει ὁ κατεργάρας
πῶς ἐσὺ τὸν περγελάς·
ὥστε πάλι σοῦ μιλεῖ
μὲ σκοπὸ νὰ ἐκδικηθῇ,
προσπαθώντας νὰ προσέξῃ
εἰς τὴν ὕστερή σου λέξι,
καὶ σφικτὰ τὴν ματαλέει
γιὰ νὰ δεῖξῃ ποῦ δὲν φταίει
καὶ τ' αὐτιά του νὰ τιμῶσῃ,
ποῦ σὺ τᾶχες ἀδικήσῃ·
κι' ὅλ' αὐτὰ μὲ τόση ἀφέλεια,
ποῦ ψοφᾷς ἀπὸ τὰ γέλια !

*

"Ἄν τοῦ λές : εἶσαι βαρύκοος ;
σ' ἀπαντᾷ : τί ; βερέκονκο ;
"Ἄν τοῦ λές : εἰς τὰ Παρίσια,
'κεῖνος λέγει : ποιά βαρτίσια ;
"Ἄν ἐσὺ τοῦ λές : χρόνεις ;
σὲ ρωτᾷ : καὶ ποὺς Ἀτῶνης ;
"Ἄν συμβῇ νὰ τοῦ πῆς : κόσκινο,
θά σου 'πῆ πῶς τοῦπερ : κόγγιμο,
κι' ἄλλα τέτοια καὶ χειρότερα
κι' ἀπὸ τοῦτα νοστιμώτερα
ποῦ γελάς ξεκαρδιωμένως,
ἐνῶ ἐκεῖνος, ὠργισμένος,
γίνετ' ὄλος νευρικός,
ποῦ σοῦ φαίνεται ξερός.

*

"Ὅταν ὅμως δύο κουφοὶ
κουβεντιάζονε μαζί,

εἶναι τέτοια κωμωδία,
 π' οὔτε ἐξαίδια φαντασία
 δὲν μπορεῖ νὰ περιγράψῃ·
 ὅταν μάλιστα τυχαίνει
 ποῦ ὁ καθείς ἀπὸ τοὺς δυὸ τους,
 συγχισμένους, ὑποψιάζει
 πῶς ὁ ἄλλος τὸν χλευάζει.
 Βλέπεις τότε νὰ θυμόνουν
 καὶ μὲ πείσμα νὰ σηκώνουν
 τὰ μπαστούνια 'ς τὸν ἄερα,
 ὡς 'συνέθηκε μιὰ μέρα
 δυὸ περὶ φανοὶ κουφοὶ
 νὰ πιασθοῦν σὰν πετεινοί.

*

Φαντασθῆτε σὰν πηγαίνει
 ὁ κουφὸς εἰς ἐρωμένη! . . .
 Ποιὰ γυναῖκα θὰ μιλήσῃ
 τοῦ κουφοῦ μ' ἐλευθεριά
 γιὰ ν' ἀκούσ' ἢ γειτονιά ;
 Ποιὰ τολμάει σ' ἕναν κουφὸ
 νὰ φωνάξῃ μυστικό ; !
 Κ' ἐπειδὴ δὲν ἠμποροῦνε
 μεταξύ τους νὰ νοιωθοῦνε,
 πρέπει πάντα νὰ πιασθοῦνε.

*

Ἔτσι ὁ κούφιακας γεράζει
 καὶ ποτὲ δὲν ἠσυχάζει·
 κι' ἀποδίδει τὴν αἰτία
 'ς τῶν ἀνθρώπων τὴν κακία.

ὄστε παύει λίγο λίγο
 μὲ τὸν κόσμον κάθε σχέσι.
 Ὅμως ναί, 'ς τὴν μοναξιά του,
 ἔχει ἐλπίδα ζωντανή
 μιὰ φορὰ νὰ γιατρευθῆ
 καὶ τὸν κόσμον νὰ θαυμάσῃ
 καὶ πολλοὺς νὰ περογιάσῃ.
 Πλὴν, μὲ τούτη τὴν ἐλπίδα
 τὴν ἡμέρα θ' ἀπαντήσῃ
 ποῦ τὸν κόσμον θε' ν' ἀφήσῃ . . .
 Καὶ 'ς τὴν ἄλλη τὴν ζωὴ
 δὲν χρειάζεται' ἀκοή.

Γ. ΜΑΡΤΙΝΕΛΗΣ

ΣΤΙΓΜΑΙ ΘΥΜΗΔΙΑΣ

Ὁ παπᾶ-Δημήτρης θέλει νὰ παρηγορήσῃ τὸν Κώστα, τοῦ ὁποίου πρὸ
 λίγοῦ ἐκχέυσαν τὴν σύζυγον ;

— Αἱ ! ὑπομονή ! Ὁ Θεὸς ἔτσι ἤθελε καὶ τὴν ἐπίτρε.

Καὶ ὁ Κώστας ὡς ἐν ἀφαιρέσει :

— Ὁ Θεὸς τὴν πῆρε ; Οὐμ ! Ὁ ἀκαλοπεράσῃ μαζὶ της !

* *

Κατὰ τὰς ἐξετάσεις τοῦ δημοτικοῦ Σχολείου. Ἡ διδασκάλισσα ἐρωτᾷ
 μικρὰν μαθήτριαν. Πρόκειται περὶ τῆς ἀγάπης τοῦ πλησίον.

— Λοιπόν, μικρὴ μου, λέγε μας ἢ μαμά σου λόγου χάριν, ποῖν
 ἀγαπᾷ ἔπειτα ἀπὸ τὸν πατέρα σου ;

Καὶ ἡ μικρὰ ἀνέητος :

— Ἀγαπᾷ τὸν ἀντικρινὸ μας γείτονα, τὸν λοχαγὸ ! . . .

ΘΕΛΕΙ ΕΚΔΕΙΨΕΙ Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ;

Q Hegel εἶπεν ἄλλοτε ὅτι «ὁ πόλεμος εἶναι ἀπαραίτητος ἀναγκαστός εἰς τὸν βίον τῆς ἀνθρωπότητος, ὡς διασώζων τὴν ἠθικὴν ὑγείαν τῶν ἐθνῶν. Ἀπαραλάττωσιν ὡς ἡ πνοὴ τῶν ἀνέμων, ὁ μυκηθμός τῶν κυμάτων καὶ ἡ μανία τῆς θαλάσσης ἀναγκαιοῦσιν, ὅπως ἀποτραπῆ ὁ Ὠκεανὸς νὰ μεταβληθῆ εἰς τέλμα . . . Ὅθεν ἡ διαρκὴς εἰρήνη εἶναι ἰδανικὸν ἀνεφικτόν, διότι ἐκάστη ἐπικράτεια ἀποτελεῖ ἀτομικότητα, περιλαμβανούσα τὴν ἰδέαν τῆς ἀρνήσεως καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο δημιουργοῦσαν ἐν πάσῃ ἄλλῃ ἀτομικότητι ἀντίπαλον, ἐχθρόν.» Ἄλλ' εἶναι ἀληθὴς ἡ θεωρία τοῦ Hegel ; Μόνος ὁ χρόνος δύναται νὰ λύσῃ ὀριστικῶς καὶ τελεσιδικῶς τὸ ζήτημα. Ἄλλ' ἂν ἀληθεύει, ὅτι εἶπεν ὁ μέγας Λεϊβνίτιος, ὅτι ἐκ τῆς παραβολῆς τοῦ παρόντος πρὸς τὸ παρελθόν δύναται νὰ εἰκάσῃ τις ἀσφαλῶς περὶ τοῦ μέλλοντος, ἢ θεωρῶν τοῦ Hegel περὶ τοῦ ἀνεφικτοῦ τῆς διαρκοῦς εἰρήνης δύναται ἀπὸ τοῦδε νὰ καταδικασθῆ ὡς παντελῶς πεπλανημένη.

Ἡ ἱστορία, αὐτὴ ἡ πρόσφατος, διδάσκει ἡμᾶς ὅτι, ὡσάντις διεπράχθη ὑπὸ τινος ἐπικρατείας μέγα τι κακούργημα πρὸς ἔθνος τι, ἐπῆλθε σχεδὸν πάντοτε τάχιον ἢ βράδιον φοβερά τιμωρία, σχοῦσα ἐπιβλαβεστάτην ῥοπήν εἰς τὰ συμφέροντα τῆς κακούργησάσης Ἐπικρατείας. Ὡς ὀρθῶς παρατήρησεν ὁ Ἴταλὸς φιλόσοφος Albini ἐν τῷ λαμπρῷ συγγράμματι αὐτοῦ περὶ φιλοσοφίας τοῦ δικαίου, ἐὰν λείπῃ θετικὴ νομικὴ

κύρωσις τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἐπιταγμάτων τοῦ φυσικοῦ δικαίου ἐν ταῖς ἀλληλεθνεσί σχέσεσι, ἅτε ἐλλειπούσης διεθνούς δικαστικῆς ἐξουσίας ἐφαρμοζούσης ἀναγκαστικῶς τὸν φυσικὸν νόμον, ὑπάρχει ὁμως ἡ φυσικὴ κατὰ τινα θεῖαν μοῖραν κύρωσις, ἣτις ἐπιφέρει διὰ τοῦ χρόνου ὁ ἀποτέλεσμα ἧθελεν ἐπιφέρει ἡ πρώτη, ὑποβάλλουσα εἰς αὐστηροτάτην τιμωρίαν τοὺς παραβάτας τῶν φυσικῶν διεθνῶν νομίμων. Ἡ Ρώμη εἶχεν ἀναθιβάσθῃ εἰς τὸ ὑπατον σημεῖον τῆς δυνάμεως αὐτῆς· ἀλλ' ἀφ' ἧς ὁ Κάτων ἐξεστόμισε τὸν φοβερὸν λόγον *delenda Carthago* καὶ τὸ ξίφος τοῦ Σικιπίωνος ἐξηφάνισε τὴν φοβερὰν ταύτην ἀντίζηλον, ἡ ῥωμαϊκὴ ἐπικράτεια ἐποιήσατο τὸ πρῶτον βῆμα πρὸς τὴν καταστροφὴν αὐτῆς, καὶ, εἰ καὶ ὑπέταξε βραδύτερον τὸν κόσμον, ἔπεσεν οἰκτρῶς διαμελισθεῖσα ὑπὸ τῶν βαρβάρων καὶ παραστήσασα τὸ οἰκτρὸν θεῆμα φρικώδους ἀπομονώσεως. Ἀπόδειξις τοῦτο ζῶσα, ὅτι ἡ δυστυχία τῶν ἄλλων οὐδέποτε ἀποτελεῖ τὴν εὐτυχίαν τῶν ἀτόμων ἢ τῶν λαῶν. Ἡ Ἰσπανία, ἣτις ὑπὸ τὸν Charles-Quint καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπεβλήθη διὰ τῆς βίας εἰς πάντα τὰ ἔθνη, καταφρονήσασα τὰ δικαιώματα αὐτῶν, ἔπεσε καὶ δὲν ἠδυνήθη ἔκτοτε νὰ ἐγερθῆ. Ἡ Γαλλία, ἣτις κατὰ τὰ τέλη τοῦ προλαβόντος αἰῶνος ὑπέταξε τὸν κόσμον διὰ τῶν νικηφόρων ὅπλων τοῦ Ναπολέοντος, εἶδεν ἐντὸς ὀλίγου τὰς ῥωσικὰς φάλαγγας εἰσελαυνούσας εἰς τὴν κλεινὴν αὐτῆς πρωτεύουσαν καὶ μόλις ἐσώθη ἀπὸ τῆς ὀλοτελοῦς διαγραφῆς ἐκ τῆς τάξεως τῶν αὐτοκυριάρχων ἐθνῶν ἕνεκα τῆς μεγαλοφροσύνης τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου καὶ τοῦ μεγάλως παρ' αὐτῷ ἰσχύοντος τότε περιβλέπτου ἐπὶ μεγαλοφυΐα καὶ φιλανθρωπία Ἑλληνικοῦ Ἰωάννου Καποδιστρίου. Ἡ Αὐστρία τέλος, ἣτις τῷ ἔτει 1815 διενείματο τὴν Εὐρώπην ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν συμμάχων αὐτῆ, τυγχάνει διαρκῶς κλονουμένη καὶ ταχέως ἢ βραδέως βαίνει εἰς τελείαν ἐξόντωσιν. Ἡ ἱστορία μαρτυρεῖ περιτράνωσιν ὅτι κατὰ γενικὸν καὶ ἀναπόδραστον φυσικὸν νόμον ὁ ὑποδουλώσας ἕτερον λαόν διὰ νικηφόρου κατακτήσεως λαὸς παραδίδεται διὰ τῶν ἐντεῦθεν ποριζομένων κερδῶν εἰς τὴν ἀργίαν, τὴν κραιπάλην καὶ τὰς ἡδονάς. Τοῦτο συνέβη μεταξὺ ἄλλων εἰς τὴν Ἰσπανίαν, ἧς τὰ ἐκ τῆς Ἀμερικανικῆς κατακτήσεως πλοῦτη, πληρώσαντα μέθης τὸν θριαμβεύσαντα λαόν,

κατέστησαν αὐτὸν ἀδρανῆ καὶ μαλθακόν, ἐξ οὗ ἐπῆλθε μετ' οὐ πολὺ ἢ παντελῆς αὐτῆς κατάπτωσις. — Ἐντεῦθεν ἔπεται ὅτι, ἐὰν ἔλλειπῃ ἀλληλεθνοῦς δικαστικὴ ἐξουσία, ἀσφαλίζουσα δι' ἀνθρωπίνης κυρώσεως τὴν παντελῆ ἐκπλήρωσιν τῶν ἐπιταγμάτων τοῦ ἀλληλεθνοῦς δικαίου, ἥπαρχει ὅμως ἡ φυσικὴ οἰονεὶ ἐκ θείας προνοίας κρύσιος, ἣτις οὐδέποτε ἐπέτρεψεν εἰς τὰ ἔθνη νὰ εὐδαιμονήσωσιν ἐκ τῆς χύσεως τοῦ αἵματος καὶ τῶν καταχρήσεων τῆς δεσποτείας. «Τοῦ ἀδικήματος ἐπέρχεται ἀείποτε ἐκδίκησις, λέγει ὁ Ἴταλός Saredo. Τοῦτο ἀποτελεῖ τὴν μεγάλην, τὴν ἀληθῆ ἠθικότητα τῆς ἱστορίας. Ἐὰν τοῦτο δὲν εἶναι ἀληθές, ἄς ἐξαφανισθῶσιν ἐκ τῶν λεξικῶν τῶν ἀνθρωπίνων γλωσσῶν αἱ λέξεις ἐλευθερία, δικαιοσύνη, εὐθύνη καὶ δίκαιον, διότι ἡ τύχη, ἡ ἀταξία εἶναι οἱ κύριοι τοῦ ἀνθρώπου, οἱ κυριάρχαι τοῦ σύμπαντος.» «Ὅταν ἡ ἀλήθεια αὐτῆ τύχη γενικῆς ἀναγνωρίσεως, ἀφρευκτον ἐπακολούθημα αὐτῆς ἔσεται ὅτι ἡ εἰρήνη τοῦ κόσμου ἀσφαλισθήσεται ὀλοσχερῶς. Τοσοῦτο μᾶλλον, ὅσον αἱ κυριώταται ἀφορμαὶ τῶν πολέμων ἐκλείπουσιν, ὅταν ἐπικρατήσῃ πανταχοῦ ἡ ἀρχὴ τῶν ἐθνοτήτων ἣτις ἀνεγράφη ἤδη ἐν τῷ προγράμματι τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ.

Ὅσον καὶ ἂν διατάξωσιν οἱ ἀπαισιδόξοι, ἀναμφισβήτητον εἶναι ὅτι τὸ ἀλληλεθνοῦς δίκαιον ὁσημέραι κατακτᾷ ἔδαφος ἐν τῇ πρακτικῇ τῶν ἐθνῶν. Οἱ ἀρχαῖοι φιλόσοφοι Ἕλληνας εἶχον ἐκφράσει τωστικὰς γνώμας καὶ περὶ τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν· ἀλλὰ μόνις κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνας ἀπετέλεσαν ἀληθῆ ἐπιστήμην αἱ κοσμοσώττειραι ἀρχαὶ αὐτοῦ καὶ ἤδη βαθμηδὸν καθιεροῦνται καὶ ἐν τῇ πρακτικῇ. Ὁ Ἀναξαγόρας ἐκήρυσεν ἑαυτὸν πολίτην τοῦ κόσμου μᾶλλον ἢ τῶν Κλαζομενῶν. Ὁ Πυθαγόρας ἔλεγεν ὅτι πατριδα θεωρεῖ πᾶσαν τὴν ὑπὸ ἀνθρώπων κατοικουμένην γῆν. Ὁ Πλάτων ἀνεκήρυξε τὸ ἀναγκαῖον εἰς τὰς ἀνθρωπίνους κοινωνίας τῆς εἰρήνης καὶ τῆς φιλοξενίας καὶ τὸ ἱερὸν πασῶν τῶν ἐπικρατειῶν. Ὁ Ἀριστοτέλης ἀναγνωρίζει τὰς ἐκ τῆς εἰρήνης ὠφελείας καὶ καταδικάζει τὴν λεηλασίαν καὶ τὴν κατάντησιν· ἀλλ' οὐχ ἦπτον ἐπὶ πολὺ ἐπεκράτει παρά τοῖς λαοῖς οὐ μόνον ἡ τάσις τῆς διαρπαγῆς καὶ τῆς κατακτιήσεως, ἀλλὰ καὶ ἡ ἔλλειψις παντὸς κανόνος καὶ πάσης ἀρχῆς ἐν ταῖς

διεθνέσι σχέσεσι καὶ παντὸς μέτρου ἐν ταῖς πολεμικαῖς ἐνεργείαις, καὶ μάλιστα ἀπὸ τῆς εἰς τὴν Εὐρώπην εἰσβολῆς καὶ ἐγκαταστάσεως βαρβάρων ἀσιανῶν φυλῶν. Καὶ μόνις ἀπὸ τῆς εἰρήνης τῆς Βεστροφίας ἀρχεται ἡ θεμελιώσις ἀρχῶν τινῶν ἀλληλεθνοῦς δικαίου. Ἡ μακρὰ καὶ τραχεῖα πᾶλη, ἣτις διεδέξατο τὴν θρησκευτικὴν ἀναμόρφωσιν τοῦ Λουθηρου καὶ Καλθίνου, καὶ οἱ φοβεροὶ πόλεμοι, οὓς ἀνήψαν Ἐρρίκος ὁ δέκατος τέταρτος καὶ ὁ Richelieu καὶ ἐξηκολούθησεν ὁ Μαζαρίνος κατὰ τῆς ὑπεροχῆς τοῦ οἴκου τῆς Αὐστρίας, κατέληξαν εἰς τὴν εἰρήνην τῆς Βεστροφίας (ἐν ἔτει 1648), δι' ἧς ἀνεγνωρίσθη ἐν Γερμανίᾳ ἡ ἰσότης τῶν χριστιανικῶν θρησκευμάτων καὶ καθιερώθη ἡ ἀνεξαρτησία τῶν Γερμανικῶν κρατῶν, ἡ Πρωσσία ἀνεπτύχθη μεγάλως καὶ ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς τῆς προτεσταντικῆς μερίδος, καταστάσα ἡ ἀντίπαλος τοῦ οἴκου τῆς Αὐστρίας, ἐξησφαλίσθη ἡ ἀνεξαρτησία τῶν Κάτω-Χωρῶν καὶ τῶν Ἑλβετικῶν καντονίων, ἀνεγνωρίσθη δ' οὕτω τὸ δίκαιωμα τοῦ καταπιεζομένου λαοῦ εἰς τὴν ἀπόσεισιν τοῦ ξενικοῦ ζυγοῦ. Ἐπῆλθε δ' ἔπειτα μετὰ μακροὺς ἀλλεπαλλήλους πολέμους ἡ συνθήκη τῆς Οὐτρέχτης (τοῦ 1713) δι' ἧς ἡ ἀπό τινος ἰσχυροτάτη καὶ ἐπιφωτωτάτη Γαλλικὴ δύναμις περιωρίσθη εἰς στενώτερα ὄρια, καὶ εἴτα μετὰ ἄλλους αἰματηροὺς πολέμους ἡ συνθήκη τῆς Aix-la-Chapelle (τοῦ 1748) καὶ εἴτα πάλιν ἡ συνθήκη τοῦ Huberstbourg (τοῦ 1763), δι' ὧν ἀνακαθιεροῦντο ἐγγυήσεις τινεὶς κατὰ τῆς μονομεροῦς δυσαναλόγου αὐξήσεως τῆς ἰσχύος τῶν μεγάλων δυνάμεων. Τέλος μετὰ τὴν μεγάλην Γαλλικὴν ἐπανάστασιν, ἀνακηρύχσαν τὰς μεγάλας ἀρχὰς τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας, ἀλλὰ καταλήξασαν εἰς τὴν ἀπορροφητικωτάτην καὶ δεσποτικωτάτην πατοδυναμίαν τοῦ Ναπολέοντος, ἧς ἀπόρροια νὰ μεταβληθῶσιν εἰς βράχη αἱ συνθήκαι τῆς Βεστροφίας καὶ τῆς Οὐτρέχτης, καὶ τὴν ἐντεῦθεν φυσικώτατα παραχθῆσαν Εὐρωπαϊκὴν ἀντίδρασιν ἐπῆλθεν ἐν ἔτει 1815 ἡ σύνοδος τῆς Βιέννης, μεθ' ἣν ἕτεροι ἐν Calsbad, ἐν Troppau, ἐν Laybach καὶ ἐν Βερῶνῃ, αἵτινες, καταρρίψασαι τὸ Ναπολεόντειον οἰκοδόμημα, συγκατέρριψαν καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας, ὑπὸ τὰς ἀπαισίας ἐμπνεύσεις τῶν Ταλλεϋράνδου καὶ Μέτερνιχ.

Ἄλλὰ δὲν παρῆλθον πολλά ἔτη καὶ αἱ ἀνίεροι συνθήκαι ἐσχίσθησαν μέχρι τῆς τελευταίας σελίδος. Τέσσαρα ἔτη μετὰ τὴν σύνοδον τῆς Βερώνης ἀνέβλυσεν ἡ ἐλληνικὴ ἐλευθερία καὶ ἀποκατέστη ἐν Πορτογαλλία τὸ συνταγματικὸν πολίτευμα, ἡ Γαλλία μετ' οὐ πολὺ κατέρριψε τὸν ἡγεμόνα αὐτῆς ἀπὸ τοῦ θρόνου, οἱ Βέλγοι ἀπεσπάρθησαν ἀπὸ τῶν Ὀλλανδῶν, μεθ' ὧν εἶχον ἐνωθῆ διὰ τῆς βίας. Ἐπῆλθε δ' εἴτα μετὰ τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον ἡ συνθήκη τῶν Παρισίων τοῦ 1856, δι' ἧς καθιερώθη ἡ κατάργησις τῆς καταδρομῆς καὶ υἰοθετήθησαν νέαι ἀρχαὶ θαλασσοῦ ἀλληλεθνοῦς δικαίου σύμφωνα πρὸς τὰς ἀξιώσεις τῆς ἐπιστήμης, ἀνεγνωρίσθη ἐμμέσως ἡ ἀρχὴ τῆς μὴ ἐπεμβάσεως εἰς τὰς ὑποθέσεις τῶν ἄλλων Κρατῶν καὶ καθιερώθη προσέτι ὅτι πρὸ τῆς εἰς τὸν πόλεμον προσφυγῆς πρὸς λύσιν τῶν ἀλληλεθνῶν ζητημάτων ἀναγκασία ἡ ἐξάντησις πάντων τῶν εἰρηνικῶν μέσων. Ἄλλὰ τὸ σπουδαϊότερον, ἡ δημοσία γνώμη τῶν εὐρωπαϊκῶν λαῶν ὁσημέραι ἀποκηρύττει τὴν ἀδικίαν καὶ τὴν ἀνισότητά.

Εἶναι κατάδηλον ὅτι βαθμηδὸν βελτιοῦνται διὰ τῶν ἀναπτυσσομένων φιλανθρωποτέρων καὶ ὑψηλοτέρων ἀλληλεθνῶν συνθηθειῶν καὶ τῆς καλλιεργίας τῆς ἐπιστήμης τοῦ ἀλληλεθνοῦς δικαίου οἱ διέποντες τὴν ἀνθρωπότητα ἀλληλεθνεῖς νόμοι. Αἱ καταπιέσεις, αἵτινες περιέσφιγγον ἄλλοτε τοὺς λαοὺς εἰς ἀνίερον ἔνωσην διὰ τῆς βίας καὶ διὰ τῶν ὅπλων, εἰσι τανῦν μυσχαθεῖς. Αἱ συμμαχίαι κατέστησαν μονιμώτεραι καὶ ὀλιγώτερον ὑποπτοί, αἱ σύνοδοι ἀντιπροσώπων τῶν ἐθνῶν συγχρότεραι καὶ ἤττον μυστικά· ἡ ἀπαισιωτάτη σωματεμπορία τῶν Αἰθιόπων ἀπεσκορακίσθη πανταχοῦ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου· ἡ διαμονὴ τοῦ ἄλλοδαποῦ ἐξω τῆς ἰδίας πατρίδος περιεβλήθη διὰ τοιοῦτων ἐγγυήσεων, ὥστε ἡ θέσις αὐτοῦ ἐξωμοιώθη πρὸς τὴν τοῦ ἡμεδαποῦ· τὸ δικαίωμα τῆς ξενικληρίας καθηργήθη· περιορίσθησαν τὰ κρησφύγετα τῶν κακοποιῶν διὰ τοῦ ἀκαταπαύστου πολλαπλασιασμοῦ τῶν συνθηκῶν περὶ ἐκδόσεως ἀσφαλιζουσῶν τὸν γενικὸν συνασπισμὸν τῶν λαῶν κατὰ τῶν λωποδυτῶν καὶ τῶν δολοφόνων. Αὐτὸς τέλος ὁ πόλεμος, ὁ ἀπαίσιος πόλεμος, ὅστις ἄλλοτε ἀπετέλει τὴν φυσικὴν οἰονομίαν κατὰστασιν τῆς ἀνθρωπότητος, κατέστη ἀπὸ πολ-

λοῦ σπανιώτερος, διότι τὰ πράγματα κατέδειξαν ὅτι ἀπόρροια τοῦ πολέμου εἶναι ἡ ἀμοιβαία δυστυχία τῶν τε νικητῶν καὶ τῶν ἡττημένων. Διὸ συγχρότατα ἀπὸ τινος λύνονται αἱ ἀλληλεθνεῖς καὶ διπλωματικαὶ διαφοραὶ διὰ συνόδων καὶ συνεντεύξεων ἢ διὰ διαιτησίας ἂν δὲ καταστῆ ἀναπόφευκτος, διαρκεῖ ἐπ' ὀλίγιστον χρόνον. Οἱ δὲ νόμοι τοῦ πολέμου ἐβελτιώθησαν κολοσσιαίως. Αἱ ἐμπόλεμοι δυνάμεις καθώρισαν αὐτοὺς μετ' ἀκρβείας ἐν πολλοῖς διὰ τῶν βαθμιαίως ἐπικρατησασῶν συνθηθειῶν, αἱ ἐχθροπραξίαι ἀπόλεσαν τὸν ἀπαίσιον αὐτῶν χαρακτῆρα· τὸ σύστημα τῆς ὑποβολῆς εἰς δουλείαν τῶν αἰχμαλώτων ἐξηφανίσθη. Τὸ δὲ οὐδέτερον ἔδαφος εἶναι γενικῶς σεβαστὸν, περιορίζονται δ' εἰς μόνους τοὺς ἐμπολέμους στρατοὺς τὰ ζημιώδη ἐπακολουθήματα τοῦ πολέμου· κατ' οὐδὲν δὲ παρενοχλεῖται ἡ ζωὴ καὶ τὰ ἀγαθὰ τῶν ἀόπλων πολιτῶν, εἴτι δὲ καὶ τῶν προσηρητημένων εἰς τὸ στράτευμα ἀμάχων ἐπαγγελματιῶν. Ἡ χρῆσις τοῦ δηλητηρίου, τῶν ἐκρηκτικῶν σφαιρῶν, τῆς δολοφονίας καὶ τῶν ἀτίμων μέσων ἐξηφανίσθη ἀπὸ πολλοῦ· εἴτι δὲ μᾶλλον ἀποκοροῦεται πᾶν μέσον ἔ, καίπερ ἄλλως ἐπιτρεπόμενον, δύναται νὰ βλάβῃ τὸν ἐχθρὸν ἄνευ ἀποτελεσματικῆς ἐξυπηρητήσεως τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ.

Ἡ πρόοδος ἐν ταῖς πολιτικαῖς ἐπιστήμαις εἶναι βραδεῖα καὶ δυσεπίτευκτος, διότι προσκρούει εἰς στιγμιαιᾶ προσωπικὰ συμφέροντα μεγάλα ἰσχυρῶν προσώπων καὶ εἰς προλήψεις ἐρριζωμένας πολυχρονίως. Ἀπαιτεῖται καιρὸς ὅπως ὠριμάσωσιν αἱ ἀρχαί, ὅπως γενικευθῆ ἡ πεποίθησις περὶ τοῦ ἀναγκαίου τῆς μεταβολῆς, ὅπως ἐξαφανισθῶσι τὰ παροδικὰ συμφέροντα· ἀλλ' ἡ ἀποδοχὴ τῶν ἐν γένει ἐπακολουθημάτων ἀληθοῦς τινος ἀρχῆς παρασκευάζει τὸ ἔδαφος εἰς ἀποδοχὴν τῶν μᾶλλον ἀπεχόντων καὶ οἰονομῶν ἐμμεσοτέρων ἐπακολουθημάτων. Οὕτως ἡ καθιερωθεῖσα ἀρχὴ τοῦ σεβασμοῦ τῆς οὐδετέρας σημαίας ἤγαγε τὴν κατάργησιν τῆς καταδρομῆς καὶ ἡ κατάργησις τῆς καταδρομῆς θέλει συνεπιφέρει ἀσφαλῶς τὸν σεβασμὸν πάσης ἐπὶ ἐχθρικοῦ πλοίου ἰδιοκτησίας ἰδιωτικῆς. Διὰ δὲ τῶν καθ' ἑκάστην συναπτομένων παντὸς εἶδους συμβάσεων αἱ ζῶσαι δυνάμεις τῆς ἀνθρω-

πότῃτος ἐνοποιοῦνται ἡμέρα τῇ ἡμέρα ὅπως ἐκτελεσθῇ ἀθρόως τὸ γενικὸν πάντων τῶν ἀνθρώπων ἀγαθόν. Οἱ λαοὶ ἀδελφοποιοῦνται ὁσημέραι, ἡ ἀρχὴ τῶν ἐθνοτήτων θριαμβεύει· ἡ ἐνοποίησης τῶν μέτρων καὶ σταθμῶν, αἱ σημαίνουσαι ἐμπορικαὶ καὶ ναυτιλιακαὶ συνθήκαι, ἡ ἔνεκα τοῦ ἀτμοῦ καὶ τοῦ ἤλεκτρισμοῦ ἀνάπτυξις τῶν ἀλληλεθνῶν ἐπιμιξιών, συνδέουσι ὅσον ἔνεστι στενωτέρον καθ' ἐκάστην τοὺς λαούς. Ὅθεν προδευούσης βαθμηδὸν τῆς ἀνθρωπότητος, τῶν ἠθῶν ἐξημερουμένων, τῶν ἀνθρώπων συνδεομένων ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον, τῆς ἰδέας τῆς δικαιοσύνης κατισχυούσης, οὐδεμία ἀμφιβολία κατ' ἐμὲ ὅτι προϊόντος τοῦ χρόνου θέλει κατορθωθῆ καὶ ἡ κατάργησις τοῦ πολέμου, ἀπόρροια ἀναγκαία καὶ φυσικὴ τῆς τελειωτικῆς νίκης τῆς ἀρχῆς τῶν ἐθνοτήτων, ἥτις ἀπὸ πολλοῦ ἐνεγράφη ἐν τῷ προγράμματι τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου. Ἡ ἐπιτέλεσις τοῦ γενικοῦ τούτου πόθου, βαθμηδὸν κατορθουμένη, θέλει προκαλέσει τὴν ἔνωσιν τῶν διαφόρων ἐθνικῶν οἰκογενειῶν διὰ δεσμοῦ ὁμοσπονδιακοῦ κοσμοπολιτικοῦ, λύοντος τὰς ἐκ τυχαίων περιστάσεων γεννωμένας δευτερευούσας διπλωματικὰς διαφοράς. Ὅ,τι ἐθεωρεῖτο ἄλλοτε ὄνειρον τοῦ φιλανθρώπου καὶ ἐξόχου ἐπὶ ποιητικῇ μεγαλοφυίᾳ Dante καὶ τῶν ἄλλων εὐγενῶν ψυχῶν ἐγγίζει ἤδη νὰ βεβαιωθῇ ὅτι κακῶς ἐτάχθη μεταξὺ τῶν ὄνειρων, ἡ δὲ ἀπαίσιος θεωρία τοῦ Hegel νὰ ποδευχθῇ παντελῶς ἐσφαλμένη.

Ἐν Ἀθήναις, Ἀύγουστο· τοῦ 1893

ΘΕΟΔΩΡΟΣ Ν. ΦΑΟΥΓΑΪΤΗΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΣ ΣΥΝΟΔΙΝΟΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΣ ΣΥΝΟΔΙΝΟΣ

MΙΑ ἀπὸ τὰς πλέον συμπαθεῖς καὶ ἀγαπητάς καὶ ἀλη-
σμονήτους φυσιογνωμίας τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἑλλη-
κῆς παροικίας εἶνε πανθομολογουμένως ὁ Κωνσταν-
τιος Συνοδινός, τοῦ ὁποίου ἐσμὲν βέβαιοι ὅτι μετ'
εὐλικρινοῦς χαρᾶς θὰ συναντήσωσι τὴν παρατιθεμένην ὄδε εἰκόνα
οὐ μόνον οἱ ἐν Αἰγύπτῳ ἀναγνώσται τοῦ Ἡμερολογίου
ἀλλὰ καὶ ὅσοι ἔτυχε παρεπιδημοῦντες αὐτόθι νὰ τὸν γνωρίσωσιν
ἢ ἀκούσωσιν ὅπως δῆποτε περὶ τοῦ ἀνδρός. ὦ! πρέπει τις νὰ τὸν
γνωρίσῃ ἐκ τοῦ πλησίον, νὰ τὸν ἰδῇ ὅλον αἰσθημα, γεμάτον καρ-
διᾶ καὶ ἐνθουσιασμὸν ἀκραιφνή δι' ὅ,τι ὠραῖον, δι' ὅ,τι εὐγενές
καὶ μέγα δύνата νὰ ἠλεκτρίσῃ τὴν ἑλληνικὴν καρδίαν. Ὁ Κων-
σταντῖος εἶνε ἐκ τῶν τύπων ἐκείνων τῶν ἰδιαζόντων, οἱ ὁποῖοι
ἐκπροσωποῦν καὶ συνοψίζουσι τὴν χάριν, τὴν εὐφυΐαν, τὰς ἀρε-
τάς, τὰς εὐγενεῖς τάσεις, τὰ ἀγνά αἰσθηματά τοῦ κοινωνικοῦ
κύκλου ἐντὸς τοῦ ὁποίου ζῶσιν. Εἶνε τὸ σέμνωμα, τὸ *enfant*
gâté, ἡ χάρις, τὸ πλέον χαιδεμένο καὶ ἀγαπητὸν τέκνον τῆς ἐν
Ἀλεξανδρείᾳ ἑλληνικῆς κοινωνίας. Εἶνε ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἐκεί-
νων τῶν σπανίων, τῶν ὁποίων ὅλος ὁ σκοπὸς καὶ ἡ ἀξία καὶ ἡ
ἡδονὴ τῆς ζωῆς ἐγκείται εἰς μίαν μόνην λέξιν— τὸ ἀγαθοεργεῖν.
Δὲν ὑπάρχει κοινωνικὴ πάθησις, συμφορὰ ξένη, πόνος δυστυ-
χοῦς, κραυγὴ ὀδύνης ἀλλοτρίας, ἢ ὅποια νὰ μὴ δονήσῃ τὰ στήθη
τοῦ Κωνσταντῆ. Κατήντησε τὸ ὄνομά του νὰ ἦνε τὸ σύνθημα
τῆς ἀγαθοεργίας, τῆς θυσίας, τῆς αὐταπαρνήσεως ὑπὲρ τῶν ἄλ-
λων, ὑπὲρ τοῦ πάσχοντος, ὑπὲρ τοῦ δυναστευομένου. Ἀλτρουϊ-
στὴς καθ' ὅλην τὴν σημασίαν τῆς λέξεως μέχρι ὑπερβολῆς, μέ-

χει ἀπιθανότητος. Δὲν ὑπάρχει πένης, ὄρφανόν, δυστυχῆς, ἀπόκληρος, ὁ ὅποιος δὲν εὗρεν αἰετοτε ἀνοικτόν τὸ βλαάντιον καὶ τὴν καρδίαν τοῦ Συνοδίου.

Καὶ δὲν εἶνε ἐν τούτοις ἐκ τῶν πολυταλάντων. Ἄλλὰ τί σημαίνει; Εἶνε τόσον, ὅσον διὰ νὰ πρῶττη ἀδιαλείπτως τὸ ἀγαθόν.

Εἰς τὰ κοινωνικὰ ζητήματα, εἰς τὰς ἐθνικὰς ἀνάγκας, ὅσας προέκειται περὶ ἔργου πατριωτικοῦ καὶ κοινῆς ωφελείας, πρωτογωνιστέῃ πάντοτε. Αὐτὸς ἔχει τὴν πρωτοβουλίαν καὶ τρέφει ἀκούραστος, ἐνθουσιώδης πάντοτε, ἠλεκτριζῶν καὶ τοὺς ἄλλους πλουσίους εἰς τὸ καλόν, διότι παντοῦ, παντοῦ ὅπου εὗρεθῆ, τὸν ἐγκαλοῦνται ἀνυποκρίτως καὶ μετὰ πίστεως, παντοῦ, ὅπου ἐμφανίζεται, διαχέει περὶ αὐτὸν γλυκὺ τι ἄρωμα ἀγάπης, εὐποιίας, ἀγαθότητος. Αὐτὸς εἶνε ὁ ἀληθινὸς Πρόξενος τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἑλλήνων ἐπαγρυπνῶν, προστατεύων, παραμυθῶν, θυσιαζόμενος μὴ λέξει εἰς τὸν βωμὸν τοῦ ἔθους, τῆς φιλανθρωπίας, τοῦ κοινωνικοῦ αἰσθητικῆς. Ὡ! ἐὰν ὑπῆρχον ὀλίγοι ἀκόμη Συνοδίοι καὶ εἰς τὰ ἄλλα κέντρα τοῦ ἑλληνισμοῦ τηροῦντες ἄσβεστον τὸ πῦρ τῆς ἐθνικῆς πίστεως.

Ἰδοὺ ἐν μικρογραφίᾳ ὁ ἀνὴρ. Ἐξ ἐκείνων, τοὺς ὁποίους μόλις ἐπὶ τῶν γλιῶν ἀπαντᾷς ἓνα. Ὅσας ἐν τῇ ἠθικῇ ξηρασίᾳ ἢ ὅποια χαρακτηρίζει τὴν νέαν γενεάν. Γλυκεῖα παρηγορία, ὅτι αἱ ὑλιστικαὶ τάσεις τοῦ αἰῶνος δὲν ἰσχύουν νὰ ἀποξηράνουν ὅλας τὰς καρδίας. Ἰδοὺ: μία μεγάλη καὶ ἀνεξάντλητος καρδιά. αὐτὸ θὰ πῆ Συνοδίου.

Ἡλικίας 43 περίπου ἔτων, ἐκ τῆς μεγάλης οἰκογενείας τῶν Συνοδίων, εἰς ὧν τὰς χεῖρας συνεκεντρώθη ὅλον τὸ ἐμπόριον τοῦ τόπου. ὑπῆρξεν ὁ ἰδρυτὴς τῆς Banque of Alexandrie καὶ εἶτα τῆς Banque Générale, ἀγαπητὸς παρὰ τῷ Κεδίβη καὶ μετὰ ἰσχύων παρὰ τοῖς ὑπουργοῖς αὐτοῦ ἐτιμῆθη διὰ τοῦ χρυσοῦ Στανου τοῦ τοῦ Σωτῆρος, φέρεται δὲ καὶ τὸν ταξίαρχον τοῦ Ὁσμάνικου καὶ Μεδζιτιέ. Ἄλλὰ τὸ ὠραιότερον καὶ ἐπιφανεύτερον παράσημον εἶνε δι' αὐτὸν ἡ ἀνυπόκριτος λατρεία, δι' ἣς τὸν περιβάλλει ἅπαντα ἡ κοινωνία τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τῆς λοιπῆς Αἰγύπτου ὅπου ἡ φήμη τῶν ἀγαθοεργῶν του ἀντηχεῖ καὶ τὸ ὄνομα του ἀκούεται εὐλογούμενον.

“ ΑΙΩΝΙΑ ,

[κατὰ τὸν Κοπέ]

Σὰν ἔς τὴ φτωχὴ ἀγκάλῃ μου στέκει ἀκουμπησμένη,
Μὲ δὲς μὲ γλύκα περισσή, κόρη χαριτωμένη,
« Αἰ ὦ ρ ι α θ ἄ σ ἄ γ α π ῶ , π ἄ ρ τ α θ ἄ μ α ι σ ι μ ἄ σ ο υ . »
Καὶ ἔμωσ θῆρθη μιὰ στιγμήν νὰ φέγω ἀπὸ κορτά σου.
Ὁ Χάρος ἐν' ἀπὸ τοὺς δυὸ πρῶτα δὲν θὲ νὰ πάρῃ
πῶ ξεχωρίζει ἀλύπητα ἔς τὴ γῆ κάθε ζευγάρι ;

Ξεχνᾷς, μὰ μέρα κίτταξες ἔς τὴν ἄκρην ἔς τὸ γυαλὸ
Καὶ μοῦλεγες « ρ ἄ , κ ὄ τ τ α τ ο π ῶ σ π ἄ ε ι ἔ τ ὸ κ α λ ὸ »
Γιὰ τὸ καίκι ποῦτρεχε μὲ τὸ παρὶ βαλμένο,
Καὶ ἔμωσ περὶ δὲν φάνηκε, γιὰ πάντα νὰι χαμένο !

Καὶ τὰ πουλιὰ πορρῶσαντε ἀπὸ μακρὰ κάθε χροιά
Εἰς τὴ πλεκτηὶ φωλίτσα τους, εἰς τοῦ σπιτοῦ μου τὴ γωνιά,
Τὰ χελεδόκια τὰ φτωχά, πᾶνε κι' αὐτὰ λαθῆκαν
Καὶ τὴ φωλίτσα ποῦχαρε γιὰ πάντα τὴν ἀσθῆκαν !

Τὸν ἔρκο σου τὸν καρδιακό, πῶ μοῦκαμες θυμόμαι,
Πῶς ὄλη τὴν ἀγάπη σου θάχω παντοσεινά.
Μὰ ἔλα πῶς τὸ χωρισμὸ φαντάζομαι, φοβοῦμαι . . .
Γιὰτὶ ἡ λέξι « αἰ ὦ ρ ι α » σὲ χεῖλη ἀνθρωπιτά ;

(Ἐκ Πατρῶν)

LELLOS

εταίρας Κλεινῆς, ἐν οἷς εἰκονίζετο ἑλαφρὸν χιτῶνα περιβεβλημένη, καὶ βασιλικὸν κύπελλον ἐν τῇ χειρὶ κρατοῦσα.

ΜΝΗΜΕΙΑ ΕΤΑΙΡΩΝ ΠΑΡ' ΑΡΧΑΙΟΙΣ

ΜΟΛΛΑΧΟΥ τῆς Ἑλλάδος ἔδλεπέ τις ἐν τοῖς ναοῖς, ἐν τοῖς δημοσίοις περιπάτοις καὶ ἐν τοῖς κήποις ἀναμίξ μετὰ τῶν ἀνδριάντων τῶν διασῆμων ἀνδρῶν, καὶ τὰ μαρμάρια ὁμοιώματα περιφῆμων ἱερείων τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς ἡδονῆς, ἅτινα ἀνήγειρον βασιλεῖς, φιλόσοφοι, ἄρχοντες, ἀθληταὶ ἢ καὶ πόλεις, ἐκαλλιτέχνησαν δὲ ἕξοχοι ἀνδριαντοποιοί, εἰς δόξαν καὶ ἀνάμνησιν τοῦ κάλλους καὶ τῆς εὐφρίας αὐτῶν.

Οὕτω ὁ Πραξιτέλης ἐποίησεν ἐκ μαρμάρου ἄγαλμα τῆς ἐπὶ εὐχῶ κάλλιε φημιζομένης Φρόνης, ὅπερ ἐκίσμη κατὰ Πausανίαν τὴν γενέτειραν αὐτῆς, τὰς Θεσπιάς, ἕτερον δ' ἐκ χρυσοῦ ὑπὸ τοῦ ἰδίου καλλιτέχνου ποιηθὲν ἴστατο, ὡς λέγουσιν ὁ Πλούταρχος καὶ ὁ Ἀθήναιος, ἐν τῷ ἐν Δελφοῖς ναῷ μέσῳ τῶν ἀνδριάντων δύο Βασιλέων τοῦ τῶν Λακεδαιμονίων Ἀρχιδάμα καὶ τοῦ Ἀρύντα. Ἐν Κορίνθῳ δὲ διάσημοι καλλιτέχνη ἐπεξεργάσθησαν τὸν τάρον τῆς παγκάλου Λαίδος «ὃ δὴ λέαινα ἐπίθημά ἐστι κριὸν ἔχουσα ἐν τοῖς προτέροις ποσίν». Ἐν Ἀθύδῳ δ' ὑπῆρχε ναὸς πρὸς τιμὴν Ἀφροδίτης τῆς Ἐταίρας ἢ Πανδήμου, ἀνεγερθεὶς κατὰ τὸν Ἀθηναῖον ὑπὸ τῶν ἀβυδινῶν εἰς ἐνδειξὴν εὐγνωμοσύνης πρὸς τινὰ ἐταῖραν μεγάλως συντελέσασαν ὑπὲρ τῆς ἀνακτήσεως τῆς ἑαυτῶν ἐλευθερίας. Κατὰ τὸν αὐτὸν Ἀθηναῖον ἐτέρας ἱερείας τῆς Ἀφροδίτης τῆς Κόττινας τὸ ἄγαλμα ἠγείρετο ἐν μέσῳ Σπάρτης, Πτολεμαῖος δ' ὁ Φιλάδελφος, πλείστα ἐποίησατο ἄγάλματα τῆς

Ἐταίρας Ἀθήνας ἀφικνούμενος ἐξίστατο βλέπων τὸ ἐπὶ τῆς ἀγούσης εἰς τὸ ἀφροδίσιον κατὰ τὸ Δαρνίον, πολυτελέστατον μνημα, τὸ κατὰ Πausανίαν, «θεῆας μάλιστα ἄξιον» οὕτως ἐρείπια σώζονται ἔτι καὶ νῦν ὅποια ὅμως ἡ ἐκπληξίς του μανθάνοντος ὅτι ἀνηγέρθη πρὸς τιμὴν οὐχὶ διασῆμου τινὸς πολιτικοῦ, ἢ εὐεργέτου τῆς πόλεως, ἀλλὰ τῆς διασῆμου ἐταίρας τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Κορίνθου, τῆς περικαλλεστάτης Πυθιονίκης. Τοῦτο ἀφιέρωσεν αὐτῇ εὐγνώμων ἔραστής εἰς ἀνάμνησιν τῶν ἡδονῶν, ἃς τῷ παρέσχε, δαπανήσας καθ' ἃ λέγεται, πλείονα τῶν τριακοσίων τάλαντων ἤτοι δραχμὰς 1,800,000.

Ἄλλὰ τίς ὁ Κροῖσος οὗτος ὁ τοσοῦτον ἀφειδῶς, χάριν δ' ἀπλῆς ἰδιοτροπίας διαθέσας ποσὴν κολοσσαῖον δι' οὗ θὰ ἡδύνατο ἐγείρων μεγαλοπρεπέστατον δημόσιον ἴδρυμα ν' ἀπαθανάτιση τ' ὄνομά του!

Ἄρπαλος ὁ Μακεδῶν.

Στρατηγὸς ὢν οὗτος τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ εὐνοούμενος, μεγάλῃ δ' ἀπολαμβάνων τιμῆς, διωρίσθη ὑπ' αὐτοῦ ἡγεμὼν τῆς Βαβυλωνος, κατὰ τὴν γενομένην τῷ 327 π. Χ. ἐκστρατείαν κατὰ τῶν Ἰνδιῶν. Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν ὅμως τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ μετὰ τὸν θάνατον τῆς Πυθιονίκης, δι' ἣν ἐκτὸς τοῦ ἐν Ἀθήναις μνημείου καὶ ἕτερον ἐν Βαβυλωνίῳ εἶγεν ἐγείρει, μετεκαλέσατο παρ' αὐτῷ τὴν ἑταιρικὸν ἐν Ἑλλάδι βίον διάγουσαν Γλυκέραν, τὴν ὠραίαν Σικυονίδα, ἣτις εἶχε χρησιμεύσῃ τῷ ζωγράφῳ Παύσωνι ὡς πρότυπον τῆς Στεφανοπλόκου αὐτοῦ, μετὰ ταύτης δὲ κατόκησεν ἐν τῷ βασιλικῷ ἀνακτόρῳ τῆς Ταρσοῦ, διερχόμενος τὸν χρόνον ἐν εὐωχίαις καὶ θαλίαις καὶ δαπανῶν ἐκ τοῦ εἰς χεῖρας αὐτοῦ ἐμπειπιστευμένου θησαυροῦ. Ἠρέσκετο δὲ βλέπων τὸν λαὸν ἀποδίδοντα αὐτῇ τιμὰς βασιλικὰς, καὶ ἄρθονα προσκομίζοντα δῶρα. Αὐτὸς δ' οὗτος ἀπεκάλε ἀυτὴν βασιλίτισσαν, καὶ τῇ ἠγείρειν ἐν Ταρσοῦ ἀνδριάντα, ἐπὶ τοῦ βάθρου ὅπερ ἦτο πρωρισμένον διὰ τὸ ἄγαλμα τοῦ κυρίου αὐτοῦ, τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου.

Πρότυπον ὑπαλλήλου, οὐ παράδειγμα εἶδον οἱ αἰῶνες μυριακίς ἐπαναλαμβανόμενον.

Τὸν ἄσωτον βίον τοῦ Ἀρπάλου, καὶ τὴν γλιδὴν ἐν ἧ ἐκυλίετο μετὰ τῶν ἑταῖρων καὶ τῶν φίλων αὐτοῦ, διέκοψεν ἡ εἰδησις ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἐπέστρεψε νικητὴς καὶ τροπαιοῦχος, ὁ δ' Ἀρπαλος αὐθωρεὶ ἀπέδρα, φοβούμενος τὴν ὄργην αὐτοῦ. Ἐφρόντισεν ὅμως ὡς καλὸς νοικοκύρης, νὰ φύγῃ μὲ πλήρεις τὰς χεῖρας, παραλαβὼν πλὴν τῆς Γλυκέρας, καὶ τὸ πλεῖστον τῶν αὐτῶν θησαυρῶν, μεθ' ὧν κατέφυγεν εἰς Ἀθήνας.

* *

Περὶ Πυθιονίκης οὐδὲν ἕτερον γνωρίζομεν ἢ ὅτι διετέλεσε δούλη τῆς περιδοῆτου Σαμίας αὐλητρίδος Βακχίδος, φιλότατης τοῦ Θηβαίου ῥήτορος καὶ δημαγωγοῦ Μενεκλείδους, καὶ διασήμου διὰ τὰ θέλγητρα καὶ τὴν τῶν τρόπων αὐτῆς λεπτότητα.

Περὶ ταύτης ἀναφέρεται τὸ ἐξῆς χαρακτηριστικώτατον: «Ὅτε ὁ διάσημος Ἀθηναῖος ῥήτωρ Ὑπερίδης κατώρθωσε σχίσμας τὸν χιτῶνα τῆς Φρύνης καὶ ἐπιδείξας τὰ ὠραῖα καὶ πάλλοντα αὐτῆς στήθη εἰς τοὺς ἠλιαστάς νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀθώωσίν της, ἡ Βακχίς ἐγραψεν ἐπιστολὴν τῇ Φρύνῃ καὶ ἑτέραν τῷ Ὑπερίδῃ συγχαίρουσα αὐτῷ ἐκ μέρους τῶν Ἑλληνίδων ἑταῖρων, ἣν διὰ τὸ περίεργον παραθέτομεν ὧδε, ὡς ἀπαντᾶ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς τοῦ ῥήτορος Ἀλκίφρονος:

«Πᾶσαι οἱ ἴσμεν αἱ ἑταῖραι χάριν καὶ ἐκάστη γε ἡμῶν οὐχ ἤττον ἢ Φρύνη· ὁ μὲν γὰρ ἀγὼν μόνης Φρύνης, ὃν ὁ παμπόνηρος Εὐθίας ἐπανείλετο, ὁ δὲ κίνδυνος ἀπασῶν· εἰ γὰρ αἰδοῦσαι παρὰ τῶν ἐραστῶν ἀργύριον οὐ τυγχάνομεν ἢ τοῖς διδοῦσιν αἱ τυγχανοῦσαι ἀσεβείας κριθησόμεθα, πεπαῦσθαι κρείττον ἡμῖν τοῦ βίου τούτου καὶ μηκέτι ἔχειν πράγματα μῆτε τοῖς ὀμιλοῦσι παρέχειν. νῦν δ' οὐκέτι τὸ ἑταίροισιν αἰτιασόμεθα ὅτι πονηρὸς Εὐθίας ἐραστής εὐρέθη, ἀλλ' ὅτι ἐπιεικὴς Ὑπερίδης ζηλώσωμεν. πολλὰ τοίνυν ἀγαθὰ γένοιτό σοι τῆς φιλανθρωπίας. καὶ γὰρ ἑταῖραν χρηστὴν σε αὐτῷ περισώσω καὶ ἡμᾶς ἀμειψαμένας σε αὐτ' ἐκείνης παρασκευάσας· εἰ δὲ δὴ καὶ τὸν λόγον γράψας τὸν ὑπερ

»τῆς Φρύνης, τότε ἂν ὡς ἀληθῶς χρυσοῦν αἱ ἑταῖραι σε ὀστήσασιν ἐπὶ ποτὲ βούλει τῆς Ἑλλάδος».

* *

Ὁ Ἀρπαλος ἐδραπέτευσε μετὰ 6000 μισθωτῶν, προτιθέμενος νὰ ἐγκατασταθῇ εἰς Ἀθήνας, κατώρθωσε δὲ τοῦτο δωροδοκῆσας, δι' ἀνδρὰς ἐμπίστου καὶ ἐπίτηδες ἀποσταλέντος ἐκ Ταϊνάρου, τοὺς ἐπισημοτάτους τῶν Ἀθηναίων. Ζητηθεὶς ὅμως ὑπὸ τοῦ Ἀντιπάτρου, ἐρρίφθη εἰς φυλακὴν, ἐξ ἧς δραπέτεύσας κατέφυγεν εἰς Κρήτην, ὅπου οἰκτρῶς ἐτερμάτισε τὸν βίον ὑπὸ τὴν σπάθην δολοφόνου.

Α. ΚΑΡΑΛΗΣ

Ὁ συφοριασμένος ὁ Ἀμλέτος καὶ ἡ κακομοῖρα ἡ μάννα του.

[Ἀναμνήσεις ἐκ τοῦ θεάτρου τῆς Ὀμοιοῦσας]

ΤΟ ΧΡΥΣΟΥΝ ΑΝΔΡΑΠΟΔΟΝ

ΚΩΜΕΙΔΥΛΛΙΟΝ

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΜΕΡΚΟΜΑΣ
ΚΩΣΤΑΚΗΣ
ΛΕΩΝΙΔΑΣ

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ
ΓΕΩΡΓΗΣ
ΒΑΣΙΛΙΚΗ

Ἡ ὄκηθῃ ἐν Κηφισσίῃ ἐν ἔτει 1877

[Τὰ ἄσματα ἐποιήθησαν ὑπὸ τοῦ κ. Γεωργ. Β. Τσοκοπούλου.]

Κῆπος ἐν τῇ εἰσχῇ τοῦ Μερκομά. Δεξιᾷ καὶ ἀριστερῇ δεινράδες, ὧν ἐπὶ σκηνῆς ἢ εἰσοδοῦ μόνον φαίνεται. Πυκνοὶ βάτοι παρὰ τὰς δεινράδας. Εἰς τὸ βάθος ἀριστερῇ τοῦ θεατοῦ φαίνεται σκιάς. Ἐπὶ τῆς πρώτης θέσεως; τράπεζαι σιδεραὶ, ἕδραι, ἐδάλια κτλ.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

ΜΕΡΚΟΜΑΣ, ΓΕΩΡΓΗΣ καὶ ἐν τέλει ΒΑΣΙΛΙΚΗ.

ΜΕΡΚΟΜΑΣ, ποτιζὼν τὰ ἄνθη. — Ποῖός ἔβαλε αὐτὰ τὰ κυπαρισ-
σάκια ἐδῶ ;

ΓΕΩΡΓΗΣ, ὁμοίως. — Ὁ κύρ Λεωνίδας πρέπει νὰ τὰ ἔβαλε ;

ΜΕΡΚΟΜΑΣ, ἐκρίζων τῆς κυπαρισσοῦς. — Ὁ εὐλογημένος ! . . . φυ-
τεύουν τέτοιον καιρὸ κυπαρισσία ;

ΓΕΩΡΓΗΣ. — Ἄμ' δικηγόρος . . . ξέρει αὐτὸς ἀπὸ δειντρά ;

ΜΕΡΚΟΜΑΣ, παρατηρῶν τὸ φύκος. — Νά, τὸ φύκος πάει νὰ ξε-
ραθῇ . . . κρῖμα ἔς τοὺς παράδες . . .

ΓΕΩΡΓΗΣ. — Δὲ σ' τὸ ἔλεγα ἐγὼ, ἀφέντη ; . . . δὲ μ' ἄκουσες . . .

ΜΕΡΚΟΜΑΣ, κλαδιῶν. — Ὅσαις φοραῖς σ' ἄκουσα, πρόκοψα,
βλέπεις . . .

ΓΕΩΡΓΗΣ. — Ἄμ' ἂν μ' ἄκουες ἐμένα θὰ ἦταν ἄλλοιῶς τὰ
πράγματα . . . Εἶνε ποῦ δὲ μ' ἄκους . . . Προφές κάτι ἔλεγαμε
πάλι μὲ τοὺς κουμπάρους μου γιὰ τὴν ἀφεντιά σου καὶ νὰ ἴσουν
ἀπὸ καμμιά μεριά.

ΜΕΡΚΟΜΑΣ. — Γιατί πρᾶμμα ;

ΓΕΩΡΓΗΣ. — Γιὰ τὴν δημοκραξίαν.

ΜΕΡΚΟΜΑΣ. — Ποιὰ δημοκραξίαν ;

ΓΕΩΡΓΗΣ. — Γιὰ τὴν δημοκραξίαν . . . νά, τὴν δημοκραξίαν ! . . .
Δὲ θὰ διαιρέσουνε τὸ δῆμον ; δὲ θὰ κάνουνε τὴν Κηφισσά καὶ τὸ
Μαροῦσι μὲ τ' ἄλλα χωριὰ ξεχωριστὸ δῆμον ;

ΜΕΡΚΟΜΑΣ, γέλων. — Ποῦ τὸ θυμήθηκες πάλι ;

ΓΕΩΡΓΗΣ. — Μοῦ ἔλεγον οἱ κουμπάροι . . . Νά ἄνθ' ὁ ἀφέν-
της σου, τὸν κάναμε ἔς τὰ πεταχτά . . . μὰ εἶνε ποῦ δὲ θέλει . . .

ΜΕΡΚΟΜΑΣ. — Σ' εὐχαριστῶ . . . ὦμορφο πρᾶγμα ἡ δη-
μοκραξίαν ! . . .

ΓΕΩΡΓΗΣ. — Γιατί ; σὰν ἔχεις ἐμένα εἰσπράχτορα ;

ΜΕΡΚΟΜΑΣ. — Ἐοδεύεσαι ἀδίκῃ τῶν ἀδίκων, σὲ βρίζουν, δὲν
μπορεῖς νὰ κάνῃς τίποτε . . . ἀπαιτήσεις ὅσαις δὲν φαντάζεσαι,
καὶ τὸ κάτω κάτω τῆς γραφῆς ποῖο εἶνε τὸ κέρδος ; νὰ σοῦ ποῦν
πὼς ἔκλεψες τὸ δῆμον . . . αὐτὸ θὰ εἶνε τὸ κέρδος . . .

ΓΕΩΡΓΗΣ. — Μὰ . . .

ΜΕΡΚΟΜΑΣ, ἄδων ἀπὸ 2.

Τί τὸν θέλω τέτοιο μελλῶ,
κάλλιο νὰ λείπῃ μιὰ τέτοια σκοτυῶρα . . .
τί τὸν θέλω τέτοιο μελλῶ
ὅσα κι' ἂν κάνῃς ἔς τὸ δῆμον καλὰ
βγαίνουν κακά, βγαίνουν καὶ σκοῦρα
δὲ θέλω μελλῶ ! . . .

Ἄν ποτε τόχη νὰ βρέξῃ πολὺ
ναί, νὰ βρέξῃ πολὺ
κι' ἂν ἀπ' τὴν σκόνῃ καρεῖς στραβοθῆ,
ἂν καρεῖς στραβοθῆ
κάθε τοῦ δῆμον σοφῇ κεφαλῇ
εἰς ἐμένα θὰ ἴρῃ
γιὰ νὰ τοῦ δώσω ἐγὼ συμβουλή.

Τί τὸν θέλω τέτοιο μελλῶ,
 κάλλιο νὰ λείπῃ μὴ τέτοια σκοπούρα. . .
 τί τὸν θέλω τέτοιο μελλῶ
 ὅσα κι' ἂν κάνῃς 'ς τὸ δῆμο καλά
 βγαίνουν κακά, βγαίνουν καὶ σκούρα
 δὲ θέλω μελλῶ! . . .

ΓΕΩΡΓΗΣ. — Μά, ἀφέντη. . .

ΜΕΡΚΟΜΑΣ. — Ἀφίνετέ με ἤσυχο. . . δὲν εἶμ' ἐγὼ γιὰ τέ-
 τοιας δουλειάς.

ΒΑΣΙΛΙΚΗ, κομίζουσα ἐπιστολήν. — Ἐνα γράμμα σου ἔφεραν, πα-
 τέρα. . .

ΜΕΡΚΟΜΑΣ. — Γράμμα ; ποιὸς τὸ ἔφερε ; . . .

ΒΑΣΙΛΙΚΗ. — Ὁ ἀμαξῆς τοῦ λεωφορείου ἀπ' τὰς Ἀθήνας. . .

ΜΕΡΚΟΜΑΣ, ἔρυσσων. — Καὶ δὲν ἔχω τὰ γυαλιά μου. . . [Ἀπερ-
 χόμενος] Ἄ, θὰ τ' ἀφήσ' ἀπάνω. . .

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΓΕΩΡΓΗΣ ; ΒΑΣΙΛΙΚΗ.

ΓΕΩΡΓΗΣ. — Πές καὶ τοῦ λόγου σου τίποτε τοῦ ἀφέντη, κυρὰ
 Βασιλική.

ΒΑΣΙΛΙΚΗ. — Γιατί πράγμα ;

ΓΕΩΡΓΗΣ. — Γιὰ τὴν δημαρχία.

ΒΑΣΙΛΙΚΗ. — Μὰ τί ;

ΓΕΩΡΓΗΣ. — Δὲ θὰ κάνουμε ξεχωριστὸ δῆμο τὴν Κηφισσιά ; . . .
 δὲ θὰ βγάλουμε δῆμαρχο ;

ΒΑΣΙΛΙΚΗ. — Ποιόν ;

ΓΕΩΡΓΗΣ. — Τὸν ἀφέντη.

ΒΑΣΙΛΙΚΗ. — Τὸν πατέρα δῆμαρχο ; ἐδῶ 'ς τὴν Κηφισσιά ;
 μὴ χειρότερα ! . . .

ΓΕΩΡΓΗΣ. — Κ' ἐγὼ εἰσπράχτορας, κυρὰ Βασιλική.

ΒΑΣΙΛΙΚΗ. — Γιὰ νὰ καθώμαστε καὶ τὸ χειμῶνα ἐδῶ ; . . .
 ἂν δέν ; . . . μὲ φτάνουν οἱ τρεῖς μῆνες τοῦ καλοκαιριοῦ ! . . .
 Ἐγὼ δὲν κυττάζω τὴν ὥρα πότε νὰ πιάσῃ τὸ κρύο κ' ἐσὺ μοῦ
 λές δημαρχία . . . Ὁμορφο πρᾶγμα ἡ Κηφισσιά τὸ καλο-

καῖρι ! . . . Καὶ κάτω 'ς τὸ Φάληρο θέατρα, διασκεδάσεις,
 μουσικαὶς . . . Ἄν εἶνε ποτὲ δυνατὸν νὰ φαντασθῇ κανεὶς ὅτι ὁ
 πατέρας μ' ἔχει θαμμένην ἐδῶ.

ΓΕΩΡΓΗΣ. — Καὶ γιατί δὲ σ' ἀρέσει ἡ Κηφισσιά ; Τί ἔχει
 τάχστες ; Σὲ λίγα χρόνια θὰ γεινῆ καὶ θὰ γεινῆ . . . ἂν τὰ
 φέρῃ ὁ Θεὸς δεξιά καὶ δὲ μᾶς στελεῖ ὁ διάολος τὸ παιδί του γιὰ
 ὄμμαρχο.

ΒΑΣΙΛΙΚΗ. — Σοῦ τὴν χαρίζω τὴν Κηφισσιά σου νὰ τὴν
 κάνῃς παστουμά . . .

ΓΕΩΡΓΗΣ. — Ἡ Κηφισσιά, κυρὰ Βασιλικούλά μου, τὸ λέει . . .
 Ἐβρέ μου ντὲ ἄλλον τόπο μὲ Κεφαλήρι, μὲ πλάτανο . . . μὲ
 τὸ Μαρούσι ἀπὸ ἰδῶ, μὲ τὸ Τατόι ἀπὸ κεί . . .

ΒΑΣΙΛΙΚΗ. — Σοῦ εἶπα βράσ' τῆνε καὶ πιὲ τὸ ζουμί της. . .

ΓΕΩΡΓΗΣ. — Μά, κυρὰ μου . . .

ΒΑΣΙΛΙΚΗ, ἔδουσα ἀριθ. 3.

Τί πλῆξις καὶ τοῦτη νὰ κάθωμ' ἐδῶ
 'ς τὸν ἥλιο, 'ς τὴ ζέστη, 'ς αὐτὸ τὸ βουνό,
 αὐγὰ νὰ μαζεύω, πουλιὰ νὰ μαδῶ,
 ἢ καὶ σὲ χωριάταις κρασί νὰ κερῶ.

Ἄχ, χωρὶς νὰ τὸ ζητῶ
 ξεπειτέται ἡ καρδιά
 'ς τοῦ Φαλήρου κάτω 'κεῖ,
 τὴ χρυσὴ ἀμμουδιά
 ποῦ ἡ θάλασσα γελᾷ
 ποῦ τοῦ μπάτη ἢ προῖη
 μὲ τὴ γλύκα ποῦ χύνει
 δίνει τὴ ζωῆ.

Σὰν πέρσι κ' ἐφέτος θὰ κάθωμ' ἐδῶ
 τὸ θέλ' ὁ πατέρας καὶ τί νὰ εἰπῶ. . .
 Ἐγὼ ποῦ τὸν κόσμο γυρεύω νὰ ἰδῶ
 σὲ κάθε μου βῆμα 'ς τῆς πέτραις χτυπῶ.

Ἄχ, χωρὶς νὰ τὸ ζητῶ
 ξεπειτέται ἡ καρδιά
 'ς τοῦ Φαλήρου κάτω 'κεῖ,
 τὴ χρυσὴ ἀμμουδιά

ποῦ ἡ θάλασσα γελᾷ
 ποῦ τοῦ μπάτη ἡ προῆ
 μὲ τὴ γλόχα ποῦ χύνει
 δίνει τὴ ζωῆ.

ΓΕΩΡΓΗΣ, ὅστις κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἡμετέρου μετὰ δυσαρτυρίας, στίβου καὶ ἀπεργόμενος. — "Αχ . . . δὲ θὰ μπορέσω νὰ γείνω εἰς-πρόαχτος ! . . .

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

ΒΑΣΙΛΙΚΗ, ΜΕΡΚΟΜΑΣ.

ΜΕΡΚΟΜΑΣ, ὅστις εἰσῆλθε μειδιών. — Ξέρεις, Βασιλική, τί μοῦ γρά-φε; ὁ Χατζηκαραϊμεντάνογλους ἀπὸ τὴν Καισαρεία;

ΒΑΣΙΛΙΚΗ. — Ἀπὸ ποῦ;

ΜΕΡΚΟΜΑΣ. — Πρῶτον ξέρεις ποῖος εἶνε ὁ Χατζηκαραϊμεν-τάνογλους;

ΒΑΣΙΛΙΚΗ. — Ποῖος εἶνε;

ΜΕΡΚΟΜΑΣ. — Θυμᾶσαι; . . . μὰ ἐσὺ ἦσουν μικρὴ, ποῦ νὰ θυμᾶσαι; . . . Θυμᾶσαι ἐκεῖνον τὸν κύριον ποῦ ἦρθε ἐς τὴ Μετα-πολίτευσι καὶ μᾶς ἦρ' ἐδῶ;

ΒΑΣΙΛΙΚΗ, γελῶσα. — "Ένας κύριος ποῦ ἦλθε ἐς τὴ Μεταπολί-τευσι . . . τρέχα γύρευε . . .

ΜΕΡΚΟΜΑΣ. — Δὲν εἶνε δυνατόν νὰ μὴν τὸν θυμᾶσαι . . . σοῦ ἔφερνε καραμέλλαις, γλυκίσματ' . . .

ΒΑΣΙΛΙΚΗ. — Μὰ μήπως ἦταν ἓνας καὶ δύο; ὅλοι μοῦ ἔφερ-ναν καραμέλλαις, μὰ κανένας ποτὲ δὲ μοῦ ἔφερε ὅσκις ἤθελα . . .

ΜΕΡΚΟΜΑΣ. — Εἶνε πλούσιος . . . πολὺ πλούσιος . . .

ΒΑΣΙΛΙΚΗ. — Καὶ εἶνε φίλος σου, πατέρα;

ΜΕΡΚΟΜΑΣ. — Φίλος μου λέγει; ἀκούς ἐκεῖ . . .

ΒΑΣΙΛΙΚΗ. — Αἶ, δὲν τοῦ γράφεις ν' ἀγοράσῃ τὸ περιβόλι μου, ἀφοῦ γυρεύεις νὰ τὸ πουλήσῃς;

ΜΕΡΚΟΜΑΣ. — Θὰ τὸ πάρῃ . . .

ΒΑΣΙΛΙΚΗ, ἀνεπερῶσα. — Τί καλὰ ! . . . καὶ δὲ θὰ ἐρθωμεν πλέον ἐδῶ;

ΜΕΡΚΟΜΑΣ. — Θὰ σοῦ τὸ δώσω προῖκα, ζευζέκα, γιατίι ἐε θέλει γιὰ τὸ γυιό του . . . αὐτὸ μοῦ γράφει . . .

ΒΑΣΙΛΙΚΗ, ἔντρομος. — Καὶ; . . .
 ΜΕΡΚΟΜΑΣ. — Καὶ ἂν μ' ἀρέσῃ ὁ γυιός του θὰ τὸν κάνω γαμπρό μου . . .

ΒΑΣΙΛΙΚΗ. — Τὸν ξέρεις τὸ γυιό του;

ΜΕΡΚΟΜΑΣ. — Θὰ τὸν ἰδοῦμε . . . θὰ ἔλθῃ ἐδῶ . . . μοῦ τὸ γράφει . . . νὰ ἰδῆς πότε θὰ ἔλθῃ . . .

ΒΑΣΙΛΙΚΗ, ἰδίᾳ. — "Αχ, Θεέ μου . . . αὐτὸ δὲν τὸ ἐπερίμενα . . .

ΜΕΡΚΟΜΑΣ, βλέπων τὸν Εὐφρόνιον. — Τί ἀγαπᾶς, παλληκάρι μου;

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΟΙ ΑΝΩΤΕΡΩ, ΓΕΩΡΓΗΣ, ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ.

ΓΕΩΡΓΗΣ. — Τὴν ἀφεντιά σου γυρεύει, ἀφέντη, κατὰ πῶς 'κατάλαβα, γιατίι κι' αὐτός, μὰ τὴ ζωὴ μου, δὲν ξέρει τί λέει . . .

ΜΕΡΚΟΜΑΣ, ἀνεργόμενος. — Τί θέλεις, παιδί μου . . .

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ, βλακιδῶς. — Τὸν . . . τὸν . . . ἐξέχασα τὸ ὄνο-μά του . . .

ΜΕΡΚΟΜΑΣ μειδιών. — Πῶς τὸ 'ξέχασες;

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Νά, δὲν τὸ θυμᾶμαι . . .

ΒΑΣΙΛΙΚΗ. — Δὲ σοῦ φαίνεται σὰ βλάξ, πατέρα;

ΜΕΡΚΟΜΑΣ. — Ἀπὸ ποῦ εἶσαι; τί δουλειὰ κάνεις;

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Ἦρθα γιὰ νὰ 'μῶω ἐς τὸ Πανεπιστήμιο . . .

ΓΕΩΡΓΗΣ. — Ποῖο Πανεπιστήμιο; . . . ἐδῶ 'ς τὴν Κηφισιά;

ΜΕΡΚΟΜΑΣ. — Σώπαιν' ἐσὺ. . . πήγαινε ἐς τὴ δουλειὰ σου . . .

ΓΕΩΡΓΗΣ, ἀπεργόμενος. — Εἶδα πολλὰ σκυλόμουτρα, μὰ σὰν κι' αὐτὸ δὲν εἶδ' ἀκόμα . . .

ΣΗΜΗ ΠΕΜΠΤΗ

ΟΙ ΑΝΩΤΕΡΩ πλὴν τοῦ ΓΕΩΡΓΗ.

ΜΕΡΚΟΜΑΣ. — Ἀπὸ ποῦ εἶσαι, παιδί μου; . . .

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Ἀπὸ τὴν Καισαρείαν . . .

ΜΕΡΚΟΜΑΣ, περιχαρῆ. — Μήπως εἶσαι;

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Ἐγὼ εἶμαι . . .

ΜΕΡΚΟΜΑΣ. — Ὁ Χατζηκαραϊμεντάνογλους;

- ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Μάλιστα... ἐγώ... ἐγώ... ἐγώ εἶμαι...
- ΜΕΡΚΟΜΑΣ, *ἀσπαζόμενος αὐτόν.* — Καί δέ μοῦ τό λές τσῆν ὦρα, παιδί μου ;
- ΒΑΣΙΛΙΚΗ, *ἰδίᾳ.* — Παναγία μου !... αὐτὸς εἶνε !...
- ΜΕΡΚΟΜΑΣ. — Τί κάνει ὁ πατέρας σου ;
- ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Δὲν κάνει τίποτε τώρα... εἶνε γωρὸς δουλειά...
- ΜΕΡΚΟΜΑΣ. — Δὲ σ' ἐρωτῶ αὐτό... εἶνε καλὰ ;
- ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Μὰ εἶνε καιρὸς ποῦ τὸν ἀφήσα... μπορεί καὶ ν' ἀρρώστησε . . .
- ΜΕΡΚΟΜΑΣ. — Δὲν ἔχεις γράμματά του ; . . . ἐγὼ ἔλαβα ἓνα, μὰ εἶνε παλῆρό . . .
- ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ, *παρτηρῶν τὴν Βασιλικὴν καὶ γέγων βλακωδῶς.* — Παλῆρό, αἱ ;
- ΜΕΡΚΟΜΑΣ. — Εἶνε ἡ κόρη μου ἢ Βασιλική.
- ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Μοῦ τό εἶπε ὁ πατέρας μου, καὶ γι' αὐτό ἤρθα . . . θὰ τὴν πάρω γυναιχά . . .
- ΒΑΣΙΛΙΚΗ, *ἰδίᾳ.* — Ἄ, δυστυχία μου . . . αὐτὸς εἶνε ἡλίθιος !...
- ΜΕΡΚΟΜΑΣ. — Τὴν θέλεις ;
- ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Ἄμ' τὴν θέλω, βέβαια . . .
- ΜΕΡΚΟΜΑΣ. — Ἄ, Βασιλική, πὼς σοῦ φαίνεται ὁ ἀρραβωνιστικός σου ;
- ΒΑΣΙΛΙΚΗ *ἰδίᾳ.* — Ἀρραβωνιστικός μου ! . . .
- ΜΕΡΚΟΜΑΣ *ἰδίᾳ.* — Τί εἶνε αὐτοὶ οἱ Ἀνατολίταις καμμιὰ φορὰ . . . τώρα, αὐτὸν μπορεί κανεὶς νὰ τὸν πάρη γιὰ κουτόν, καὶ τί ξέρεις τί ἔξυπνος θὰ εἶνε . . .
- ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ *ἰδίᾳ.* — Τῆς κάνω νόημα, μὰ δὲν μὲ καταλαβαίνει ! ! .
- ΜΕΡΚΟΜΑΣ. — Καὶ πὼς δὲν ἤλθες τσοσον καιρόν ; πότε ἔφυγες ἀπὸ τὴν Καισαρεία ;
- ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Οὐ ! . . . εἶνε δύο μῆνες . . .
- ΜΕΡΚΟΜΑΣ. — Καὶ νὰ μὴν ἔλθης νὰ μᾶς ἰδῆς . . .
- ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Δὲν εὑρίσκα τὴν Κηφισιά.
- ΜΕΡΚΟΜΑΣ. — Μπᾶ ! . . .
- ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Κᾶτι φίλοι μου μοῦ εἶχαν εἶπει πὼς εἶνε κατὰ τὰ Μέγαρα . . .
- ΜΕΡΚΟΜΑΣ. — Κ' ἐπήγες ἔς τὰ Μέγαρα ;
- ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Ἐπήγα βέβαια... μὰ δὲν ἦταν ἐκεῖ... μ' ἐγέλασαν . . .
- ΜΕΡΚΟΜΑΣ, *μειδιῶν.* — Ἄ, καὶ πὼς τὴν ἤρρες τὴν Κηφισιά ;
- ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Τὸ ἔβαλα ἔς τὴν ἐφημερίδα.
- ΜΕΡΚΟΜΑΣ. — Ἄ ;
- ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Μὰ αὐτὴ τὴ φορὰ δὲ ἔμπορῶς κανεὶς νὰ μὲ

γελάση, γιατί ἔγραψα ἔς τὴν ἐφημερίδα ὅτι ὁποῖος ἀμαξῆς μὲ πάει ἔς τὴν Κηφισιά, θὰ τοῦ δώσω δέκα φορὰς παραπάνω ἀπὸ ὅτι ἔμπορῆ νὰ τοῦ δώση ἓνας ἄλλος, κατόλαβες ;

ΜΕΡΚΟΜΑΣ *ἰδίᾳ.* — Δὲν πρέπει νὰ εἶνε πολλὸ ἔξυπνος.

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Ἦσαν λοιπὸν σήμερον τὸ πρῶτ' καμμιὰ εἰκοσαριά καὶ δὸς του ὁ ἓνας ἀπὸ δῶ, δὸς του ὁ ἄλλος ἀπὸ 'κεῖ, μ' ἐτραβοῦσαν ἀπὸ τὰ χέρια, ἀπὸ τὰ πόδια, ἀπὸ τὰ μαλλιά, ποῖος νὰ μὲ πρωτοπάρη, ὡς ποῦ βρέθηκα ἓνας ποῦ μ' ἔρριξε σ' ἐν' ἀμάξῃ καὶ τσῶφ καὶ τσοῦφ τ' ἄλογα, τὸ ἔβαλε ἔς τὰ τέσσαρα καὶ μ' ἔφερ' ἐδῶ . . .

ΜΕΡΚΟΜΑΣ *ἰδίᾳ ἐν στυνοχωρίᾳ.* — Δὲν εἶνε καθόλου ἔξυπνος, μὰ καθόλου . . .

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Δὲν εἶνε τόπος ἢ Ἀθήνα σας καὶ νὰ μὲ συμπαθᾶτε . . . ἐδῶ εἶνε ποῖος νὰ γελάση τὸν ἄλλον . . . Μ' ἔστειλ' ὁ πατέρας μου νὰ μάθω τὴ γαϊταρική, γιατί ξέρω λιγούλακι νὰ γαϊτρῶ τὰ μικρὰ παιδιὰ τοῦς μεγάλους δὲν καταπιάνομε, μὰ ἔς τὰ μικρούλια τὰ βγάξω πέρα. Πάω τὸ λοιπὸν ἔς τὸ Πανεπιστήμιο γιὰ νὰ γραφτῶ καὶ τὴν ἡμέρα ποῦ ἤγναίνα μου λένε πὼς ἐτέλειωσαν τὰ μαθήματα καὶ πὼς ἔκλεισε τὸ Πανεπιστήμιο. Πάω ἔς τὸ θέατρο ἓνα βράδυ, περιμένουμε, περιμένουμε . . . τίποτε . . . ἔπειτ' ἀπὸ πολλὴν ὦρα μᾶς λένε πὼς δὲν ἔχει παρῶσται καὶ πατεῖς με πατῶ σε 'κουβουριστήκαμε ἀπὸ τὸ ὑπερῶς . . . Πάω ἔς τὸ σιδηροδρόμο, γιὰ νὰ κατέβω ἔς τὸν Πειραιᾶ καὶ κατὰ πὼς μὲ βλέπει, μιὰ σφυριγματιὰ καὶ φεύγει ἔς τὰ τέσσαρα . . . τρέγω ἀπὸ πίσω νὰ τὸν προφθάσω, ποῦ νὰ τὸν φθάσω ; Εἶνε πάρεϊ φορὰ καὶ ἂν τὸν πιάσης ! . . . Διαβάξω ἔς τῆς ἐφημερίδας πὼς θὰ γείνη τοῦτο, πὼς θὰ γείνη ἐκεῖνο, τίποτε . . . ὅλα ψέμματα . . . Βαζιέστησα κ' ἐγὼ . . . καὶ θὰ πάρω τὴ γυναιχά μου νὰ πάω ἔς τὴν πατρίδα . . . τί νὰ κάνω ;

ΒΑΣΙΛΙΚΗ *ἰδίᾳ.* — Τύχη νὰ ἴχης ! . . .

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ *ἄδων αρ. 4.*

Ὅλοι μπιρμπάντες εἶν' ἐδῶ
ἀπὸ μικρὸ ὡς μεγάλο,
τέτοια ψευτιά, τέτοιο καχὸ
ἔς τὸν κόσμο δὲν εἶδ' ἄλλο ! . . .

Πω, πῶ, πω, τί ψευτιά, πω, πῶ, πω, τί καχὸ,
πᾶ νὰ μοῦ φύγη τὸ μυαλό
πότε νὰ φύγω μὲ καλό,
πω, πῶ, πω, τί ψευτιά, θὰ μούρθη ξαφνικό !

Θαρρείς πῶς παραβγαίνουνε
ποῖς νὰ πρωτογελάσῃ
καὶ ὄλ' ἀν' ἡ βαγαμπορτιά
σ' ἰσῆρα θὰ ξεσπάσῃ,

Πω, πῶ, πω, τί ψεντιά, πω, πῶ, πω, τί κακό,
πῆ νὰ μὲ φέρῃ τὸ μυαλό
πότε νὰ φύγω μὲ καλό,
πω, πῶ, πω, τί ψεντιά, θὰ μούρθη ξαφρικό!

"Ὅσο κι' ἂν εἶσαι ἔξυπνος,
ὅπως κι' ἐγ' ὁ καυμένος,
σὰν πέσης μὲς' ἔς τὰ δίχτυα τῶν
θὰ βῆς ζεματισμένος.

Πω, πῶ, πω τί ψεντιά, πω, πῶ, πω, τί κακό,
πῆ νὰ μὲ φέρῃ τὸ μυαλό
πότε νὰ φύγω μὲ καλό.
πω, πῶ, πω τί, ψεντιά, θὰ μούρθη ξαφρικό!

ΜΕΡΚΟΜΑΣ ἴδιο. — Δὲν εἶνε, δὲν εἶν' ἔξυπνος . . . μὰ ἔλα
ποῦ εἶνε τόσο πλούσιος ! . . .

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ τῆ Βασιλικῆ. — Πᾶμε τὸ λοιπὸν νὰ παντρευτοῦμε...

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ἴδια ἀποκαρυσμένη. — Πίσω μου εἶσαι, δαίμονα!

ΜΕΡΚΟΜΑΣ γελῶν. — Ἀγάλη! ἀγάλια δά . . . νὰ γνωρισθῆτε
καὶ λιγάκι.

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Τί νὰ γνωριστοῦμε ; . . . τὴν εἶδα, μὲ βλέ-
πει, τί παραπάνω θέλουμε ;

ΜΕΡΚΟΜΑΣ. — Μὰ νὰ σὲ ἰδοῦμε καὶ ὀλίγαις ἡμέραις . . . Δὲν
εἶσαι κουρασμένος ; δὲ θέλεις τίποτε ; δὲ θέλεις νὰ ζυπλωθῆς
κομμάτι τώρα πρὶν νὰ φᾶμε ;

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Ὅλιγο νερὸ μονάχα θέλω νὰ βάλω ἔς τὸ χέρι
μου, γιατί μὲ τσοῦζει . . .

ΜΕΡΚΟΜΑΣ. — Τί ἔχεις ;

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Νά, καθὼς μ' ἐτραβοῦσαν οἱ ἀμαζάδες, ὁ
ἓνας μου ἔδωκε μιὰ γροθιά ἔς τὴν πλάτη, ποῦ μου πονεῖ ἀκόμα,
κ' ἓνας ἄλλος μου ἔγδαρε τὸ χέρι . . .

ΜΕΡΚΟΜΑΣ ὀδηγῶν αὐτόν. — Πᾶμε, πᾶμε ἔλα ἐδῶ, μαζῆ μου.
ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ ἀπερρόμενος καὶ στέλλων φιλήματα διὰ τῆς χειρὸς εἰς τὴν Βασιλικήν.
— Πολλὰ τὰ ἔτη σου, φῶς μου . . .

ΒΑΣΙΛΙΚΗ μετ' ἀποτροφῆς ἀλλὰ χαμηλοφώνως. — Νὰ χαθῆς, σχα-
μένε ! . . .

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ ἐνθουσιωδῶς. — Ἀγάπη μου, γυναικοῦλά μου ! . . .

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ

ΒΑΣΙΛΙΚΗ εἶτα ΚΩΣΤΑΚΗΣ καὶ ΛΕΩΝΙΔΑΣ.

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ἄελπις. — Καὶ αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον θὰ πάρω ἐγὼ νὰ
πάω νὰ ζήσω ἔς τὴν Καισαρεία ; . . . Ἀμ' πάρε μου τὴ ζωὴ
μου καλλίτερα, Θεέ μου . . .

ΚΩΣΤΑΚΗΣ εἰσερχόμενος τρέμων καὶ ἀκολουθούμενος ἀπὸ τοῦ Λεωνίδα. — Δὲν
τὸ ἔχομε . . . δὲν τὸ ἔχομε . . .

ΛΕΩΝΙΔΑΣ συλλαμβάνων αὐτόν. — Τί δὲν τὸ ἔχομε, σ' ἔπιασα...

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ἀκολουθοῦσα αὐτόν. — Κωστάκη μου . . .

ΚΩΣΤΑΚΗΣ. — Ἄς μὴν ἔπεψα κάτω καὶ θὰ ἔλπες ἂν μ'
ἔπιανες . . .

ΒΑΣΙΛΙΚΗ. — Κωστάκη . . .

ΛΕΩΝΙΔΑΣ. — Θέλεις πάλι ; . . .

ΚΩΣΤΑΚΗΣ καθήμενος. — Ἄ, ὄχι, κουράστηκα . . .

ΒΑΣΙΛΙΚΗ. — Κωστάκη, δὲ μ' ἀκούς ;

ΚΩΣΤΑΚΗΣ δυσανασχιστῶν. — Αἶ, τί θέλεις ;

ΒΑΣΙΛΙΚΗ. — Δὲ ξέρεις, καυμένη . . .

ΚΩΣΤΑΚΗΣ. — Τί ;

ΒΑΣΙΛΙΚΗ μετὰ συστολῆς. — Νά, πῶς νὰ σοῦ τὸ εἰπῶ . . . ἦλθε
ἓνας . . .

ΚΩΣΤΑΚΗΣ. — Αἶ, καὶ σὺν ἦλθε ;

ΒΑΣΙΛΙΚΗ. — Ἀπὸ τὴν Καισαρεία . . . εἶνε βλαξ . . .

ΚΩΣΤΑΚΗΣ. — Τί μὲ μέλει ἐμένα ;

ΒΑΣΙΛΙΚΗ. — Καὶ θέλει νὰ μὲ πάρῃ . . .

ΛΕΩΝΙΔΑΣ. — Πῶς νὰ σὲ πάρῃ ;

ΒΑΣΙΛΙΚΗ. — Νὰ μὲ πάρῃ γυναίκα.

ΛΕΩΝΙΔΑΣ. — Γυναίκα ! . . .

ΚΩΣΤΑΚΗΣ, γελῶν. — Κ' ἐσὺ τὸ πιστεῖς, καυμένη ;

ΒΑΣΙΛΙΚΗ. — Ἄκουσέ με ποῦ σοῦ λέγω . . . νὰ τος ἐκεῖ κάτω . . .
πάει μὲ τὸν πατέρα . . .

ΚΩΣΤΑΚΗΣ παρατηρῶν μετὰ τοῦ Λεωνίδα. — Αὐτὸς ἐκεῖ;

ΒΑΣΙΛΙΚΗ. — Φαντάσου πῶς ἐζητοῦσε τὴν Κηφισιά δύο μῆνες τὸν ἔστειλαν νὰ τὴν εὔρη ἴς τὰ Μέγαρα καὶ γιὰ νὰ ἔρθῃ ἐδῶ τὸ ἔβαλε ἴς τὴν ἐφημερίδα.

ΚΩΣΤΑΚΗΣ καγχᾶσθ., — Χάχ, ἄχ, ἄχ, ἄ! . . .

ΒΑΣΙΛΙΚΗ κλαυθμορίζουσα. — Γέλῳς . . . ναι . . . μὰ ἐγὼ κλαίω . . .

ΚΩΣΤΑΚΗΣ. — Καλὲ μὲ τὰ σωστά σου κλαίς;

ΒΑΣΙΛΙΚΗ. — Ἄν εἶχα τώρα τὴ μητέρα μου δὲ θὰ ἐγελοῦσε, παρὰ θὰ ἐπήγαινε νὰ πέσῃ ἴς τὰ πόδια τοῦ πατέρα νὰ κλάψῃ, νὰ τὸν παρακαλέσῃ . . . νὰ τὸν . . . [πίπτουσα ἐπὶ ἔδρα]. Ἄχ τί δυστυχὴς ποῦ εἶμαι! . . .

ΚΩΣΤΑΚΗΣ. — Βασιλική μου, μὴν κλαίς . . . Λεωνίδα, καλέ, κλαίει.

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ὑπόδακρυς. Μήπως ἐγὼ γελῶ;

ΚΩΣΤΑΚΗΣ. — Κ' ἐσύ;

ΛΕΩΝΙΔΑΣ. — Ἄφου τὴν βλέπω λυπημένη, ἔπειτα ἐγὼ δὲν τὸ κρῦβω, δὲν εἶς τὸ ἔκρυψα τῆς Βασιλικῆς, τὸ ξέρει . . .

ΚΩΣΤΑΚΗΣ. — Τί ξέρει;

ΛΕΩΝΙΔΑΣ. — Νά, πῶς τὴν ἀγαπῶ . . . καὶ ἂν μὲ ἤθελε ὁ πατέρας σου . . .

ΚΩΣΤΑΚΗΣ. — Τὴν ἐζήτησες;

ΛΕΩΝΙΔΑΣ. — Ἐγὼ; . . . Θέλεις νὰ μοῦ πῆ νὰ μὴν ξαναπατήσω ἐδῶ; . . . Δὲ θυμᾶσαι τί ἔλεγε προχθές; Μία κόρη ἔγω, μὰ ἀλλοίμονο ἴς τὸ δικηγόρο ποῦ ἔρθῃ νὰ μοῦ τὴν ζητήσῃ . . . ἀπὸ τὸ παράθυρο θὰ τὸν πετάξω . . .

ΒΑΣΙΛΙΚΗ. — Ἐπειτα ἀπὸ τέτοια ἀπόφρασι ποίος νὰ τοῦ μιλήσῃ πλέον;

ΛΕΩΝΙΔΑΣ δυσανασητιῶν. — Τί θὰ γείνη τώρα;

ΑΠΑΝΤΕΣ ἄδοτοι; ἀρ 5.

Ἄχ τί μοῦ
τῆς ἔγραφε πάλε ἡ μοῖρα

τί δυστυχία ποῦ
χει φοβερή,

ἔνα κωθῶνι νὰ μὲ
τῆν φέρῃ γύρα,

τί τρομερὸ κακὸ μὲ
τῆν καρτερεῖ.

Ἄχ σβύνουν ὅλα μου τὰ ὄνειρά μου
της τῆς καὶ τῆς καρδιάς μου κάθε μου
της της χαρά,

ὁ πατέρας ἔεσχισε τὴν καρδιά μου
της της σὲ μιὰ στιγμή γιὰτί; γιὰ τὸν παρῶ.

Θεέ μου, τώρα τί πρέπει νὰ κάνω;
κάνη; εἰς τὸν πατέρα ποίος θ' ἀντισταθῆ;

δὲν εἶνε κρῖμα πάλι νὰ πεθάνω,
πεθάνη, μ' αὐτὸν τὸν τερεκέ, ποῦ νὰ χαθῆ;

Ἄχ, σβύνουν ὅλα μου τὰ ὄνειρά μου
της της καὶ τῆς καρδιάς μου κάθε μου
της της χαρά,

ὁ πατέρας ἔεσχισε τὴν καρδιά μου
της της σὲ μιὰ στιγμή, γιὰτί; γιὰ τὸν παρῶ.

ΚΩΣΤΑΚΗΣ. — Εἶπες πῶς εἶνε βλάξ αὐτός;

ΒΑΣΙΛΙΚΗ. — Ἠλίθιος σοῦ λέγω . . . εἶνε γελοῖος!

ΚΩΣΤΑΚΗΣ. — Ἐρεῖς τί ἰδέα μοῦ ἔρχεται;

ΛΕΩΝΙΔΑΣ. — Τί;

ΚΩΣΤΑΚΗΣ. — Πῶς νὰ πάρῃς τὴ στολὴ τοῦ ἀξιωματικοῦ τῆς χωροφυλακῆς;

ΛΕΩΝΙΔΑΣ. — Γιὰτί πρᾶγμα;

ΚΩΣΤΑΚΗΣ. — Νὰ βάλω κ' ἐγὼ τὴν παλῆα στολὴ τῆς ἐνοφυλακῆς τοῦ πατέρα καὶ νὰ τὸν κάνουμε νὰ τὰ γάσῃ.

ΛΕΩΝΙΔΑΣ. — Αἶ, κ' ἔπειτα;

ΚΩΣΤΑΚΗΣ. — Θὰ φύγῃ ἀπ' ἐδῶ καὶ θὰ πάῃ ἴς τὸν τόπου του . . .

ΛΕΩΝΙΔΑΣ. — Μὰ δὲν γίνονται αὐτὰ τὰ πράγματα . . .

ΒΑΣΙΛΙΚΗ. — Θὰ φύγῃ, Λεωνίδα, δὲν φαντάζεσαι τί πρᾶγμα εἶνε . . .

ΛΕΩΝΙΔΑΣ. — Μὰ δὲν μπορεῖ νὰ εἶνε ζῶον ἐπὶ τέλους . . .

- ΒΑΣΙΛΙΚΗ. — Εἶνε χειρότερος ἀκόμη. . . .
- ΚΩΣΤΑΚΗΣ. — Ἄ, ἡῶρα ! . . Βασιλική, ποῦ ἔχεις ἐκεῖνα τὰ ἀποκρημάτικα γένεια ;
- ΒΑΣΙΛΙΚΗ. — Ἀπάνω 'ς τὴ κάμαρά σου, 'ς τὸ παλῆρὸ κουτί τοῦ καπέλλου σου . . .
- ΛΕΩΝΙΔΑΣ. — Τί θὰ κάμης ;
- ΚΩΣΤΑΚΗΣ. — Νὰ βάλουμε καὶ τῆς λεραῖς φουστανέλλαις τῶν τζομπάνηδων καὶ νὰ τοῦ βγοῦμε φάτσα μπροστά.
- ΒΑΣΙΛΙΚΗ. — Νὰ σᾶς πάρῃ γιὰ ληστὰς. . . ὠραῖα. . .
- ΛΕΩΝΙΔΑΣ. — Καὶ λές νὰ φύγῃ ;
- ΚΩΣΤΑΚΗΣ. — Ἄμ' μόνον μ' αὐτὸν τὸν τρόπο θὰ τὸ διώξωμε, γιατί ἂν περιμένουμε τίποτε ἀπὸ τὸν πατέρα. ζῆσε μαῦρέ μου νὰ φᾶς τριφύλλι.
- ΒΑΣΙΛΙΚΗ. — Νὰ μὴν καταλάβῃ ὅμως τίποτε ὁ πατέρας. . .
- ΚΩΣΤΑΚΗΣ. — Μὴ σέ μέλῃ, θὰ τὸν στείλω 'ς τὸν πλάτανο πῶς κάποιος τὸν μρεῦει. . .
- ΛΕΩΝΙΔΑΣ. *ἐπαγκαλιζόμενος τὴν Βασίλιν.* — Ἄχ, Βασιλικοῦλά μου. . .
- ΒΑΣΙΛΙΚΗ. — Πήγαίνε καὶ νὰ σᾶς ἰδῶ. . .
- ΚΩΣΤΑΚΗΣ. — Ἐλα, Λεωνίδα, καὶ δὲν ἤρθε ἡ ὥρα σου ἀκόμα ! . . .

ΣΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ

ΒΑΣΙΛΙΚΗ εἶτα ΜΕΡΚΟΜΑΣ καὶ ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ.

ΒΑΣΙΛΙΚΗ. — Ἄχ, ἄς μπορούσα νὰ ἔλεγχ τὸν πατέρα, δὲν τὸν θέλω, δὲ θὰ τὸν πάρω. . . καὶ ἄς ἔχανα δεκά χρόνια τῆς ζωῆς μου ! . . . *Ἄκουσα ἀρ. 6.*

Μὰ πῶς νὰ πάω νὰ τοῦ μιλήσω
καθὼς μὲ ἔλα θυμόναι,
δὲ θὰ προφτάσω ν' ἀρχινίσω
κι' αὐτὸς θ' ἀρχίσῃ νὰ μαλλώνῃ
θὰ μὲ κἀνῆ νὰ σαστίσω
νὰ μὴ πῶ μιά λέξι, μιά.

Ἄχ, θεέ μου, σὺ ποῦ δίνεις
'ς τὸν καθένα βοήθ
γλύτωσέ με καὶ μὴ μ' ἀφίγης
ἔσο' ἀδίκως νὰ χαθῶ.

Καὶ ἂν ὁ διάβολος τὰ φέρῃ
καθὼς ποῦ πάντα συμβαίνει
κι' ὁ Κώστας δὲν τὰ καταφέρει
μ' ὅλη τὴ φριάκα ποῦ πηγαίνει
ὁ πατέρας χέρι χέρι
θὰ μὲ δώσῃ 'ς τὸν κουτί.

Ἄχ, θεέ μου, σὺ ποῦ δίνεις
'ς τὸν καθένα βοήθ
γλύτωσέ με καὶ μὴ μ' ἀφίγης
ἔσο' ἀδίκως νὰ χαθῶ.

- ΜΕΡΚΟΜΑΣ. — Ποῦ εἶνε τὰ παιδιὰ, Βασιλική.
- ΒΑΣΙΛΙΚΗ. — Δὲν τὰ εἶδα, πατέρα.
- ΜΕΡΚΟΜΑΣ. — Κἀθησ' ἐδῶ ἐσὺ μὲ τὴν κόρη μου· τώρα θὰ ἔρθῃ ὁ γυιὸς μου καὶ θὰ τὸν γνωρίσης. Κράτησέ του συντροφιά, Βασιλική, πάγω ἴσα μὲ τὸν Πλάτανο ποῦ μὲ γρεῦει κάποιος.
- ΒΑΣΙΛΙΚΗ, *ἰδιᾶ.* — Ἄ, σὰν ν' ἀρχίζω νὰ ἔχω ἐλπίδες. . .
- ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Πᾶς νὰ φέρῃς τὸν παππᾶ ;
- ΜΕΡΚΟΜΑΣ, *γεῖλων.* — Ναι, τὸν παππᾶ.
- ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Μὴ φέρῃς παιδιὶ γιὰ τὸν Ἀπόστολο, γιατί θὰ τὸν πῶ ἐγώ, τὸν ξέρω ἀπ' ὄξω. . .
- ΜΕΡΚΟΜΑΣ, *ἰδιᾶ ἀπερηχόμενος.* — Περίεργο παῖγμα νὰ φαίνωντ' ἔτσι κουτοὶ 'ς τὴν ἀρχὴ αὐτοὶ οἱ Ἀνατολίταις. . . μὰ ἔπειτα στρώνουν. . . θὰ ζήσῃ εὐτυχισμένη μαζὶ του ἡ Βασιλική.

ΣΚΗΝΗ ΟΓΔΩΗ

ΟΙ ΑΝΩΤΕΡΩ πλὴν τοῦ ΜΕΡΚΟΜΑ.

- ΒΑΣΙΛΙΚΗ, *ἰδιᾶ.* — Δὲ βρίσκεται κανένας φωτογράφος νὰ τοῦ πάρῃ τὴν εἰκόνα του καθὼς στέκεται ;
- ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Ἐμένα ὁ πατέρας μου μοῦ εἶπε νὰ εἶμαι φρόνιμος καὶ νὰ μὴ λέω ὅ τι φτάσω, γι' αὐτὸ δὲ λέω τίποτε. . .
- ΒΑΣΙΛΙΚΗ. — Πολὺ καλὰ κάνεις. . .
- ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Ὁ πατέρας μου μοῦ εἶπε νὰ σ' ἐρωτήσω ἂν μ' ἀγαπᾶς, μὰ τὸ ἔξεχασα.
- ΒΑΣΙΛΙΚΗ. — Ἄν σ' ἀγαπῶ ; γιὰ ἰδέστε μοῦτρα γιὰ ν' ἀγαπήσῃ κανεὶς ! . . .

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Δὲ σ' ἀρέσω ;

ΒΑΣΙΛΙΚΗ. — Ὅχι, ὄχι, ὄχι . . .

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Ὅχι αἰ ; . . . Θὰ τοῦ τὸ γράψω.

ΒΑΣΙΛΙΚΗ. — Νὰ τοῦ τὸ γράψῃς.

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Τώρα ὁμως ἐφυγε τὸ ταχυδρομεῖο, θὰ τοῦ τὸ εἰπῶ ὅταν πᾶμε.

ΒΑΣΙΛΙΚΗ. — Ὅταν πᾶμε ; ἀμ' δὲν ; ἀν ἔχῃς τύχη ! . .

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Τί λέει ; δὲν πάω ἐγὼ χωρὶς ἐσένα . . . θὰ μὲ διώξῃ ὁ πατέρας, ἔτσι μοῦ εἶπε . . .

ΒΑΣΙΛΙΚΗ. — ὦ, ποῦ νὰ σοῦ εἰπῇ ὁ παπᾶς 'ς τ' αὐτί, κι' ὁ διάκος 'ς τὸ κεφάλι ! . . .

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ, ἄδων ἀρ. 7.

Πές μου λοιπόν, μ' ἀγαπᾶς
γιατὸ νὰ τὸ 'πῶ τοῦ πατέρα,
τί με κινεῖς καὶ γελᾶς
παχνολὴ περιστέρα !

Ἄχ, ἔλα νὰ σὲ χαρῶ
κι' ἂν θὲς κ' ἐγὼ σοῦ γελᾶω
χωρὶς ἐσὲ δὲν μπορῶ
'ς τὸ σίτι πάλι νὰ πάω.

Ἔχω πλοῦτη καὶ καλὰ
κι' ἀπ' τὸν Κρόσο πειὸ πολλὰ,
ἔλα 'κεῖ 'ς τὴν Καισαρεία
νά 'σ' ἡ πρώτη μας κυρία.

Θὲ νὰ τρώγομε γερὰ
καὶ θὰ ζῶμε μιὰ χαρὰ
θὰ πηγαίνομε 'ς τ' ἀμπέλια
μὲ τὰ ρέα τὰ κοπέλλια
καὶ θὰ σκάζομε 'ς τὰ γέλοια
σὰ μὲ λέρε φονκαρῶ.

Κονήσον, μάτια μου, φῶς μου,
γιατ' ὁ πατέρας προσμένει,
καὶ ἡ μητέρ' ἡ καὶμῆνη
ποῦ 'ρ' τὸ διαμάντι τοῦ κόσμου.

Τί ἔχει πειὸ νὰ γενῇ
σὰ θὰ μᾶς 'δοῦν καὶ τοὺς δύο μας,
θὰ 'ρθοῦν μὲ μία φωτὴ
νὰ πέσουν 'δῶ 'ς τὸ λαμό μας.

ΒΑΣΙΛΙΚΗ, γελῶσα καὶ ἔταν λέγει ὁ Εὐφρόνιος : Ἔχω πλοῦτη κτλ. ἄδουσα μετ' αὐτοῦ.

Τί κομψός, νὰ τὸν χαρῶ,
νὰ τὸν βλέπω λαχταρῶ !
βέβαια 'ς τὴν Καισαρεία
θὰ 'μ' ἡ πρώτη σας κυρία.

Θὲ νὰ τρώγομε γερὰ
καὶ θὰ ζῶμε μιὰ χαρὰ
θὰ πηγαίνομε 'ς τ' ἀμπέλια
μὲ τὰ ρέα τὰ κοπέλλια
καὶ θὰ σκάζομε 'ς τὰ γέλοια
σὰ σὲ λέρε φονκαρῶ.

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ, γελῶν ελιθίως. — Πουλακίδα μου !

ΒΑΣΙΛΙΚΗ, ἀπερησμένη. — Μπρὲ δὲν εἶμαι τρελλῆ ἐγὼ ποῦ κά-
θουμ' ἐδῶ μαζῆ τοῦ ;

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Ποῦ πᾶς ; . . . ἔλα ἐδῶ . . . [Λιτερόμενος] Ἀΐ,
ψτ, ψτ, ψτ . . . ποῦ εἶσαι ; . . . [Ἠλιθίως] Ἔφυγε ! . . .

ΣΚΗΝΗ ΕΝΝΑΤΗ

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ, ΓΕΩΡΓΗΣ.

ΓΕΩΡΓΗΣ. — Ποῦ νὰ μοῦ περάσῃ ἐμέν' ἀπ' τὸ νοῦ πῶς θὰ
πάρῃ τὴν κυρά μας αὐτὸς ! . . .

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ, κατεργχόμενος. — Ἄν δὲ τὸ εἰπῶ ἐγὼ τοῦ πατέρα
νὰ ἰδῆς . . .

ΓΕΩΡΓΗΣ. — Ποῖός τῆ χάρι μας τὸ λοιπόν . . .

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Τί λέει ;

ΓΕΩΡΓΗΣ. — Κάτι μοῦ εἶπεν ὁ ἀφέντης . . . πῶς . . . ξέρω
'γώ . . . τόκα μιὰ, κομπάρε . . .

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Γιατί ;

ΓΕΩΡΓΗΣ. — Πῶς γιατί μαθές ; θέλει καὶ ρώτημα ; [Ἀρπάζων τὴν χεῖρά του] Τόκα μιά . . .

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Αἰ ! . . .

ΓΕΩΡΓΗΣ. — Ἄμ' ἐγὼ τὸ γέννησα αὐτὸ τὸ παιδί καὶ νὰ μὴ χαρῶ τὰ στέφανά του ;

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Ποῖο παιδί ;

ΓΕΩΡΓΗΣ. — Τὴν κυρά μας . . . τὴν κυρά Βασιλική.

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Ἐσὺ τὴν ἐγέννησες ;

ΓΕΩΡΓΗΣ, μειδιῶν. — Τὸ λέει ὁ λόγος . . .

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Ἐμένα ὁ πατέρας μου μοῦ εἶπε πῶς εἶνε παιδί τοῦ πατέρα της.

ΓΕΩΡΓΗΣ, γελῶν. — Κ' ἐγὼ πατέρας της εἶμαι μαθές.

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Ἐχει δύο πατέρες ;

ΓΕΩΡΓΗΣ, δυσανασχετῶν. — Τὸ λέει ὁ λόγος, βρε ἀδερφέ, ὅχι πῶς εἶνε δικό μου παιδί, ὁ λόγος τὸ φέρνει.

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Ἄ . . .

ΓΕΩΡΓΗΣ. — Ἐγὼ δουλεύω τὸν ἀφέντη ἐδῶ καὶ τριάντα χρόνια, μ' ἔστεφάνωσε, μοῦ βάρφτισε τρία παιδιά, τίς λές ; ἐμεῖς ἔχουμε διπλοκουμπαραίς.

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ, βλέπων αὐτὸν υπόπτως. — Κουμπουραίς ! . . .

ΓΕΩΡΓΗΣ. — Ἐγὼ τὴν πρωτόπιασα τὴν κυρά Βασιλική ὅταν γεννήθηκε, γιατί γεννήθηκ' ἐδῶ . . . καὶ ὁ ἀφέντης ἔλειπε καὶ ὁ ἀδελφός μου ἦταν παγεμένος ἔς τὴ χώρα γιὰ μαμμή . . . μὴν τὰ ρωτᾷς τί τραβήξαμε τότενες . . .

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Δὲν καταλαβαίνω . . . ποῖα μαμμή ; ὁ ἀδελφός σου εἶναι μαμμή ;

ΓΕΩΡΓΗΣ. — Ὅχι, βρε ἀδερφέ . . . ὁ ἀδερφός μου εἶνε κουμπάρος ἐδῶ ἔς τὴν Κηφισιά, κ' ἂν θὰ πολεμήσῃ κανεὶς τὸν κύο Νικολῆ, ὁ ἀδερφός μου θὰ τὸν πολεμήσῃ. Μὰ ἔλα ποῦ μήτ' ὁ ἀφέντης, μήτ' ὁ κύο Κωστάκης τὴ θέλουμε τὴν δημορχία.

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Τί νὰ τὴν κάνουν ;

ΓΕΩΡΓΗΣ. — Τὴ δημορχία τί νὰ τὴν κάνουν ; Καὶ λίγο πρῶμια εἶνε νὰ γείνῃς Δήμαρχος ; Γίνεσαι τοῦ λόγου σου ;

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Ὅχι, ὅχι . . . με φτάνει πῶς θὰ γείνω γαμπρός . . .

ΓΕΩΡΓΗΣ. — Γιὰ μένα τὸ ἴδιο κάνει . . . κουμπάρος μου ὁ κύο Μερκουῆς, κουμπάρος μου κ' ἐσὺ, τόμης θὰ πάρῃς τὴν κόρη του, πάντα ἐγὼ θὰ εἶμαι ὁ εἰσπράχτορας . . . Λοιπὸν νὰ τὸ εἰπῶ τοῦ ἀδερφοῦ μου ;

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Νὰ μὴν τοῦ εἰπῆς τίποτε . . . δὲν κάνω ἐγὼ τέτοια πράγματα . . . Ἀκοῦς ἐκεῖ δήμαρχος ! . . .

ΓΕΩΡΓΗΣ. — Βρε ἀπὸ ποῦ σ' ἔφεραν ποῦ μιλιῶς ἔτσι ; ποῦθε εἶσαι ;

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Ἀπὸ τὴν Καισαρεία . . . ξέρεις ποῦ εἶνε ἡ Καισαρεία ; Ἄϊ Βασίλη τόπο εἶνε . . .

ΓΕΩΡΓΗΣ, ἀπεργόμενος. — Ὁχι ἀδερφέ, πρῶμια ποῦ διάλεξε ὁ ἀφέντης γιὰ νὰ τὸν κάνῃ γαμπρό ! . . . οὔτε γιὰ τὴ σκύλλα μου δὲ θὰ τὸν ἤθελα ἐγὼ ! . . .

ΣΚΗΝΗ ΔΕΚΑΤΗ

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ, ΛΕΩΝΙΔΑΣ, ΚΩΣΤΑΚΗΣ.

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Καλά, καλά . . . ὅλ' αὐτὰ θὰ τὰ εἰπῶ ἐγὼ τοῦ πατέρα μου ὅταν θὰ πάω . . . νὰ ἰδῆς ἐσὺ νὰ μοῦ λές νὰ γείνω δήμαρχος ! . . .

ΚΩΣΤΑΚΗΣ, ἐμφανιζόμενος εἰς τὴν ἄκρην τῆς δεινδράδος ρουστανεύλλαν φορῶν καὶ τὸν ληστὴν ἀποκρυμμένους. — Ἐ τὸν τόπο.

ΛΕΩΝΙΔΑΣ, ὁμοίως καὶ ὁμοίως πρὸς τὰ ἔω — Καθῆστ' αὐτοῦ, παιδιά, κ' ἐδῶ τὸν ἔχου' αὐτὸν τὸν Ἀνατολίτη.

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ, περίτρωτος. — Ἄαχα . . . Πανακακαγιάκα μουσου !

ΚΩΣΤΑΚΗΣ, συλλαμβάνων αὐτὸν — Τσιμουδιά γιατί σ' ἐσκότωσα.

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Τί θέσεσελετεσε ἀπὸ μένακαα ;

ΛΕΩΝΙΔΑΣ. — Τ' ὠρολόγι σου.

ΚΩΣΤΑΚΗΣ. — Καὶ ὁ τι ἔχεις ἀπάνω σου . . .

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Σᾶς τὰ δίνωσωθῶ, μὰ μὴ μοῦ κόψετε τὸ κεφάλιμου . . .

ΛΕΩΝΙΔΑΣ. — Ἐλα γρήγορα . . .

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ διδων αὐτά. — Νὰ τα . . . νὰ τα . . .

ΚΩΣΤΑΚΗΣ. — Ἐχει τὸ νοῦ σου, Κίτσο . . . ξέρεις . . . μιά καὶ κάτω τὸ κεφάλι . . .

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Ὅχι, ὅχι, τὸ κεφάλι μου, γιατί θὰ μὲ μάλωσῃ ὁ πατέρας ὕστερα . . .

ΛΕΩΝΙΔΑΣ. — Ἦρθες ἀπὸ τὴν Καισαρεία ;

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Ναι, ποῖς σᾶς τὸ εἶπε ;

ΚΩΣΤΑΚΗΣ. — Γιὰ νὰ παντρευτῆς ;

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Ναι, ναι . . . ποῦ τὸ ξέρεις ;

ΛΕΩΝΙΔΑΣ. — Δὲ θὰ παντρευτῆς.

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Μὰ ὁ πατέρας ἐπειτα ;

ΚΩΣΤΑΚΗΣ. — Τὸ κεφάλι του, Κίτσο.

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Ὅχι, ὅχι . . . δὲν παντρεύομαι . . .

ΛΕΩΝΙΔΑΣ. — Κούτταξε καλά, κακομοίρη, γιατί τριάντα εϊμα-
στε έξω, ένας κ' ένας . . .

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — "Αχ! . . . νά μὴν ἔρθουν μέσα, γιατί φοβοῦμαι . . .

ΚΩΣΤΑΚΗΣ. — "Ακουσ' ἐδῶ . . .

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — "Ακούω . . .

ΚΩΣΤΑΚΗΣ. — Ἐμεῖς θὰ εἵμαστ' ἐκεῖ 'ς τὰ δέντρα κρυμμένοι . . .

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Γιατί ;

ΚΩΣΤΑΚΗΣ. — "Όταν ἔρθῃ τὸ κορίτσι νά τοῦ εἰπῆς πῶς δὲν
τὸ θέλεις . . .

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Τὸ λέω, τὸ λέω . . .

ΛΕΩΝΙΔΑΣ. — Κι' ὅταν ἔρθῃ ὁ πατέρας τοῦ κοριτσοῦ νά τὸν
αρχίσῃς 'ς τῆς βρисиαῖς . . .

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Καλά . . . καλά . . .

ΛΕΩΝΙΔΑΣ, σφύρον μάχαίραν. — Βλέπεις τοῦτο τὸ μαχαῖρι ;

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Μὴ μοῦ δείχνῃς τέτοια πράγματα.

ΚΩΣΤΑΚΗΣ, εἰσάγων κουμπούραν. — Τούτη τὴν κουμπούρα τὴ
βλέπεις ;

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Ἦ τὸ θεό σου, μὴ, μὴ, μὴ . . .

ΛΕΩΝΙΔΑΣ, τείνων τὸ σὺς καὶ κρυφίως. — Κάποιος ἔρχεται . . . ὁ πα-
τέρας σου εἶνε . . .

ΚΩΣΤΑΚΗΣ, κτυπῶν τὸν Εὐφρόνιον καὶ κρυπτόμενος ὀπισθεν τοῦ βάρου. — Κού-
τταξε καλά . . . ἐκεῖ μέσα . . . τὸ νοῦ σου . . .

ΛΕΩΝΙΔΑΣ, ὁμοίως κρυπτόμενος ἀντιθέτως. — Κράα μία καὶ πᾶς 'ς τὸν
πατέρα σου χωρὶς κεφάλι ! . . .

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Παναγιά μου . . . ἔφυγαν ! [Περιφέρων τὸ βλέμμα]
"Ὁχι . . . νά τοι . . . Ἐκεῖ ἀπὸ πίσω . . . "Ἄδων ἄρ. 8.

"Αχ, τί μοῦ ἦτανε γραμμένο,
τί ἄρσται, τί κλεφτογαριά,
ὦ, γιὰ τὸ θεό, πεθαίνω . . .
εἶν' καμμιά τριανταριά !

Τί κουμπούρια, τί μαχαίρια,
τί ματιαῖς διαβολικαῖς,
πῶς δὲ μοῦ κοίφαν τὰ χέρια
μόνο μοῦ ἴδωσαν σβερχιαῖς !

Πρωτοψάλτη, τί μοῦ κάνεις
'ς τὴν πατρίδα μοναχός,
ἄρά γε 'ς τὸ νοῦ σου βάνεις
πῶς κατήτησ' ὁ φτωχός ;

Τρέξετε μικροὶ μεγάλοι,
ἀστυνόμοι κ' ἱππικοί,
θὰ μοῦ πάρουν τὸ κεφάλι
θὰ μὲ κάνουν ἀρνιακό.

ΣΚΗΝΗ ΕΝΔΕΚΑΤΗ

ΟΙ ΑΝΩΤΕΡΩ, ΜΕΡΚΟΜΑΣ, ΒΑΣΙΛΙΚΗ καὶ εἶτα ΓΕΩΡΓΗΣ.

ΒΑΣΙΛΙΚΗ. — Μά, πατέρα . . .

ΜΕΡΚΟΜΑΣ, ἐν ἄσπῃ. — Δὲ ξέρεις τί σοῦ γίνεται καὶ πρέπει νά
τὸν πάρῃς . . . Σήμερα τὰ χρήματα κάνουν τὸν ἄνθρωπο.

ΒΑΣΙΛΙΚΗ, ἰδίᾳ περιλυτός. — "Αχ, θεέ μου . . .

ΜΕΡΚΟΜΑΣ, κατερχόμενος. — Πῶς τὰ πᾶμε, Εὐφρόνιε ;

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ, ἰδίᾳ τρέμων. — Κακὰ ψυχρὰ κι' ἀνάποδα . . .

ΜΕΡΚΟΜΑΣ. — Τί ἔχεις ; γιατί κάνεις ἔτσι ;

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ, ἐξαλλός. — Δὲν τὴν θέλω τὴν κόρη σου . . .

ΜΕΡΚΟΜΑΣ. — Τί ;

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Κ' ἐσὺ ποῦ γυρεύεις νά μοῦ τὴν δώσῃς εἶσαι
ἕνας μασκαράς, ἕνας γαῖδαρος . . .

ΜΕΡΚΟΜΑΣ. — Αἱ ! ! . . .

ΒΑΣΙΛΙΚΗ. — Καλὲ τί ἔχει, πατέρα ;

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Ἐκεῖ, νά . . . ἐκεῖ εἶνε οἱ κλεφταῖς . . .

ΜΕΡΚΟΜΑΣ. — Ποιοὶ κλεφταῖς ;

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Οἱ κλεφταῖς ποῦ μοῦ ἴπῃραν τὸ ῥολόγι . . . τὰ
χρήματά μου . . . θὰ μὲ σκοτώσουν οἱ κλεφταῖς . . .

ΜΕΡΚΟΜΑΣ. — Ὁ καυμένος ὁ πατέρας του . . . ἐτρέλλαθηκε
τὸ παιδί του . . .

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Ἦταν ἐδῶ πρωτότερα . . . κάτι μαῦροι μὲ
κατάμαυρα γένεια . . . Ἐγὼ τὴν θέλω . . . μὰ ποῦ μ' ἐφοβέρι-
σαν αὐτοὶ . . . θὰ μοῦ τὴν δώσῃς ;

ΜΕΡΚΟΜΑΣ, σείων τὴν κεφαλὴν. — Κάμε τὴ δουλειά σου, παιδί μου . . .

ΚΩΣΤΑΚΗΣ, εἰσαρχόμενος διεξίστην. — Γάλα, καλὸ γάλα . . .

ΛΕΩΝΙΔΑΣ, εἰσαρχόμενος ἀριστερόθεν. — Κακαράντζαις γιδίσαις γιὰ
λελουδιὰ.

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Βοήθεια . . . βοήθεια . . . νά τοι . . . ξουρι-
σμένοι ! . . .

ΜΕΡΚΟΜΑΣ. — Μὴ φοβᾶσαι . . . εἶνε ὁ γυιός μου . . .

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Ὁ γυιός σου κλεφτής ;

ΒΑΣΙΛΙΚΗ, περιγῆς ἰδίᾳ. — Κωστάκη μου, νά σὲ φιλήσω . . .

ΜΕΡΚΟΜΑΣ. — Πηγαίνετε νά τὰ βγάλετε αὐτά, παιδιὰ, δὲν

ἔγω ὄρεξι γὰ γέλια. . . δὲν τὸ βλέπετε αὐτὸ τὸ παιδί ; . . .

ΚΩΣΤΑΚΗΣ, *προσποιοῦμενος ἄγνοιαν* — Τί τρέχει ; ποῖος εἶν' αὐτός ;

ΜΕΡΚΟΜΑΣ. — Ἐπειτα σοῦ λέγω . . .

ΛΕΩΝΙΔΑΣ, *κρυφίως*. — Πάρε τὸ ρολόγι σου καὶ τὰ χρῆματά σου καὶ τὸ φύσημά σου γὰ τὴν Καισαρεία . . .

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Ἄν δὲν τὸ εἰπῶ ἐγὼ τοῦ πατέρα . . . νὰ ἰθῆτε . . .

ΓΕΩΡΓΗΣ, *τῷ Εὐφρονίῳ κρυφίως*. — Ἐμίλησα μὲ τὸν ἀδερφό μου καὶ μοῦ εἶπε πῶς δὲν πειράζει ; πῶς εἶσαι ἀπὸ τοῦ Ἄϊ Βασιλῆ τὸν τόπο . . .

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Καλά . . . καλά . . . θὰ τὸ εἰπῶ ἐγὼ τοῦ πατέρα πῶς εἶστε ὅλοι κλέφταις . . .

ΓΕΩΡΓΗΣ, *αγρίως*. — Τί ; κλέφταις ; τώρα ν' ἀρπάξω τὸ τσεκούρι . . .

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Ἄκκα ! . . . βοήθεια . . . αὐτός . . . νὰ αὐτός . . .

ΜΕΡΚΟΜΑΣ. — Γεώργη, τί κάνεις ; . . . δὲ βλέπεις πῶς εἶνε τρελλός . . .

ΓΕΩΡΓΗΣ, *παρατηρῶν αὐτόν*. — Μπᾶ ! . . .

ΒΑΣΙΛΙΚΗ. — Εἶδες, πατέρα, τί ἐπῆγες νὰ μοῦ κάνης ; . . .

ΜΕΡΚΟΜΑΣ, *ἀσπαζόμενος αὐτήν*. — Ἐννοια σου, Βασιλική μου, μὴ σὲ μέλη . . . τώρα ὅποιον θέλεις ἐσὺ θὰ σοῦ δώσω . . .

ΒΑΣΙΛΙΚΗ, *περιχαρῆς*. — Καὶ δικηγόρος ἂν εἶνε ;

ΜΕΡΚΟΜΑΣ. — Καὶ δικηγόρος ἀκόμα ;

ΒΑΣΙΛΙΚΗ, *πλησιάζουσα τὸν Λεωνίδα*. — Ἄκους, Λεωνίδα ;

ΛΕΩΝΙΔΑΣ, *ἐναγκαλιζόμενος αὐτήν κρυφίως*. — Βασιλικούλά μου

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ. — Ἄχ, ἄχ, ἄχ, καὶ πῶς θὰ πάω πίσω ἔς τὸν πατέρα μου. . . Βόηθα με, πρωτοψάλτη μου, βόηθα με . . .

ΜΕΡΚΟΜΑΣ. — Ἐλάτε, παιδιά, νὰ τὸ πᾶμ' ἐπάνω αὐτὸ τὸ παιδί . . .

ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ, *ἕδον ἀρ. 9.*

Ὁ πατέρας θὰ μὲ δείρη

ὅταν πάω ἐκεῖ,

ἄχ, σ' ἐμὲ τὸν κακομοῖρη

ἔλοι εἶνε κακοί.

Τί νὰ ἴδω καὶ τί ν' ἀφήσω

ἀπὸ ἔλ' αὐτά,

θὰ τὰ χάσω, θὰ σαστίσω

δὲν εἶν' χωρατά.

Μοναχὸς δὲν πάω πάλι

ἔς τὸ Καῖσερλί,

θὰ μοῦ πέσουν ἔς τὸ κεφάλι

ἔλοι σὺ μουρλοί.

Τί νὰ ἴδω καὶ τί ν' ἀφήσω

ἀπὸ ἔλ' αὐτά,

θὰ τὰ χάσω, θὰ σαστίσω

δὲν εἶν' χωρατά.

ΑΠΑΝΤΕΣ *κατὰ τὴν δευτέραν στροφὴν τοῦ Εὐφρονίου.*

Μὴν πικραίνεσαι, καὶ ἄλλοι

τά παθαρ αὐτὰ

καὶ σὲ τέτοιο ἴνα κεφάλι

τέτοια ἴνε σωστά.

Ὅλα πὲς τα, μὴν ἀφήσης

τίποτ' ἀπ' αὐτά,

πρόσεξε νὰ μὴ σαστίσης

δὲν εἶν' χωρατά !

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ. Α. ΚΟΡΟΜΗΛΑΣ

ΟΛΙΓΑ ΠΕΡΙ ΑΙΓΥΠΤΟΥ

Τῷ φίλῳ κ. Κ. Σαλταφέρῳ

Η Αίγυπτος, ἡ ἱστορικωτάτη αὐτῆ γῶρα τῶν Φαραῶ, τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, τῶν Πτολεμαίων καὶ τῆς Κλεοπάτρας, εἶναι ἡ κατὰ τὴν ΒΑ. ἐσχατιὰν τῆς Ἀφρικῆς γῶρα, καὶ ἀμέσως πρὸς Δ. τοῦ στενοῦ τοῦ χωρίζοντος τὴν Μεσόγειον θάλασσαν ἀπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς καὶ ἐνούσης τὴν Ἀφρικὴν μετὰ τῆς Ἀσίας ὑπῆρξε κέντρον προηγουμένου πολιτισμοῦ ἐπὶ χιλιετηρίδας ὅλας, καὶ καθ' ἣν ἀκόμη ἐποχὴν ἡ ἀρχαία Ἑλλάς κατοκεῖτο παρ' ἀγρίων βαρβάρων.

Ἡ γῶρα αὕτη, καθ' ἃ ἀπαντᾷ τις ἐν τῇ περισπούδαστῳ μελέτῃ

* ΣΗΜ.—Ἐξ ἀνεκδότου περισπούδαστου μελέτης περὶ Αἰγύπτου τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ δικαστοῦ παρὰ τῷ αὐτῷ Ἕλλην. προξενεῖω κ. Λεωνίδα Μπαίρα, ἀποσπῶμεν τὸ ὑπ' ὄψιν κεφάλαιον, πλήρες ἱστορικοῦ ἐνδιαφέροντος, λυπούμενοι ὅτι ἐνεκεν τῆς στενότητος τοῦ χώρου ἀδυνατούμεν νὰ παραθέσωμεν καὶ ἄλλα ἐπίσης ἀξιόλογα μέρη αὐτῆς. Ὁ κ. Μπαίρας, ὅστις καὶ πέρυσιν ἐτίμησε τὸ ἡμέτερον ἔργον διὰ τῆς συνεργασίας αὐτοῦ, εἰ καὶ περισπᾷται ἐξ ὑψηλοτέρων ἀσχυλίων, ὡς συνεπιφέρει τὸ δικαστικόν του ἀξίωμα, ἐν τούτοις δὲν παύεται ἐνδιατρίβων καὶ εἰς τὰς προσφιλεῖς αὐτῷ φιλογραφικὰς μελέτας παρέχων ἐντεῦθε ἀξιανάγνωστα ἐκάστοτε δημοσιεύματα.

τοῦ ἐν Καίρῳ ἱατροῦ Διον. Οἰκονομοπούλου «Ὁ Ἀλεξανδριανὸς διάκοσμος» ἐκαλεῖτο παρὰ τῶν ἀρχαίων αὐτῆς κατοίκων Χέμι, κατὰ τὰς ἱερογλυφικὰς ἐπιγραφάς, ἢ Χήμι, κατὰ Πλούταρχον, ἢ Χμί, κατὰ τὰ κοπτικὰ τῆς Παλαιᾶς καὶ Νέας Διαθήκης. Ἡ ὀνομασία αὕτη φαίνεται παράγωγος τῆς ἑξῆς χέμι, σημαινούσης αἰγυπτιαστί τὸ μέλαν, τούτου ἕνεκα καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ἑλληνες ὠνόμασαν αὐτὴν Ἐρμοχόμιον, Μελάμβωλον καὶ γῶραν Μελαμπῶδων, κατὰ δὲ τοὺς χριστιανούς χρονογράφους ἡ ὀνομασία αὕτη ἐδόθη ἐκ τοῦ δευτέρου υἱοῦ τοῦ Νῶε Χάμ, ἡ δὲ Παλαιὰ Γεσφὴ καλεῖ τὴν γῶραν αὐτὴν Μεσράν (Γενεσ. Α. καὶ Β.) καὶ Μισσύρ. Οἱ ἀρχαῖοι ὅμως Ἑλληνες ἐκάλεον αὐτὴν Αἴγυπτον, καὶ ὁ πρῶτος τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων, ὁ Ὀμηρος, καλεῖ οὕτω ταύτην «Αἰγύπτω μ' ἔτι δεῦρο θεοὶ μεμαῶτα νέεσθαι» (Ὀδυσ. Δ'. σ. 351), ἄλλοι: πάλιν καλεῖ οὕτω τὸν Νεῖλον, «Αἰγύπτου διππέτος ποταμῆν» (Αἰγ. 4. 477 καὶ 581)· τούτου ἕνεκα καὶ ὁ Ἡσυχίος λέγει ὅτι ἡ γῶρα ἐκ τοῦ ποταμοῦ ἐκλήθη Αἴγυπτος, πρὶν ἢ οὗτος κληθῆ Νεῖλος. Κατὰ δὲ τοὺς Ἀλεξανδρινούς, ἡ Αἴγυπτος ἔλαβε τὸ ὄνομα τοῦτο ἐκ τοῦ Φαραῶ Αἰγύπτου, ὅστις, κατὰ Φλάβιον Ἰώσηπον, ἦν ὁ Σέθωσις ἢ Ῥαμσής, ὅστις ὁ ἀδελφὸς Ἀρμαῖος ἢ Ἐρμαῖος ἦν ὁ συνοικιστὴς τὸ Ἄργος, ἀποτυχῶν ἐν τῇ κατὰ τοῦ βασιλευσόντος ἀδελφοῦ του στάσει. Κατὰ τοὺς νεωτέρους ὅμως Αἰγυπτιολόγους, πάντες οὗτοι οἱ ἰσχυρισμοὶ εἶνε ἀνυπόστατοι διότι τὸ ὄνομα Αἴγυπτος οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ ἡ Ἑλληνικὴ μεταγραφὴ τῆς Αἰγυπτιακῆς λέξεως ΧΑ-ΚΑ-ΦΘΑ. ἦτοι, κατοικία τοῦ Φθᾶ, ἱεροῦ ὀνόματος τῆς πρωτευούσης τῆς Αἰγύπτου, ἧς τὸ λαϊκὸν ὄνομα ἦτο ΜΑΝΝΟΒΕΡ (ἀγαθὸς τόπος ἢ λιμὴν) ἐξ οὗ οἱ Ἑλληνες παρήγαγον τὸ Μέμφις· ὁ δὲ Νεῖλος ἐπεκλήθη οὕτω, κατὰ τὸν Στρόβωνα (Βιβλ. Γ'. Κεφ. 12. 2) διότι εἶνε παραπλήσιος τοῦ ἀρχαίου Ν τ' ἀνάπαλιν κειμένου.

Ἡ κοιλάς αὕτη, ἄρχεται νοτιώτερον τῆς Συήνης (τάνυν Ἀσσοῦαν), καὶ περατοῦται εἰς τὴν Μεσόγειον, ἔχει μῆκος 108 γαωγρ. μιλίων, καὶ διαφόρου πλάτους μέχρι 22 χιλιομέτρων πρὸς Β. τῆς Μέμφιδος, συγκλείεται δὲ ἡ κοιλάς αὕτη ἀπὸ ὄρη τῆς Ἀραβικῆς πρὸς Α. καὶ Λυβικῆς πρὸς Δ. Αἱ σειραὶ αὐταὶ τῶν ἀγῶνων βουνῶν, βαίνουν: παραλλήλως καὶ μικρὸν ἀπ' ἀλλήλων ἀφιστάμεναι μέχρι τῆς Μέμφιδος. Ὁ δὲ Νεῖλος, ῥεεῖ ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν καὶ κατόπιν διχοτομεῖται σχηματίζων τὸ λεγόμενον Δέλτα, οὗτινος βάσις ἡ ἀκτὴ τῆς Μεσογείου. Τὸ ὅσω περιεργον ὅμως, τόσῳ καὶ μαρτυροῦμενον ὑπὸ τῶν ἀρχαίων, εἶνε ὅτι ὅλη ἡ κοιλάς αὕτη τοῦ Δέλτα καὶ ἀρκετὸν μέρος τῆς ὑπὲρ τὴν Μέμφιν κοιλάδος τοῦ Νεῖλου, ἦτο ἄλλοτε, πρὶν ἢ ὁ Νεῖλος διαρρήξῃ τὸ

ἐπιπροσθεὺν αὐτῶ βουνῶδες φράγμα, κόλπος τῆς Μεσογείου, τουτέστιν ὅτι ἡ χώρα αὕτη εἶνε νέα χώρα καὶ ἔργον τοῦ Νεῖλου, τοῦτο μαρτυρεῖ ὁ Ἡρόδοτος, λέγων «ἐπίκτητος γῆ καὶ δῶρον τοῦ Νεῖλου (Β', Ε', καὶ Γ.) «ἰδὼν . . . κογχύλια φαινόμενα τοῖσι ὄρεσι»· ὁ Διόδωρος (Βιβλ. Γ', κεφ. γ') «καθ' ὅλην γὰρ τὴν νῦν οὖσαν Αἴγυπτον λέγουσιν οὐ χώραν, ἀλλὰ θάλασσαν γεγονέναι καὶ ὕστερον . . .» Ὁ Πλούταρχος (ἐν τῷ περὶ Ἰσίδος καὶ Ὀσίριδος κεφ. XI) «θάλασσα γὰρ ἦν ἡ Αἴγυπτος, διὸ πολλὰ νῦν ἐν τοῖς μετάλλοις καὶ τοῖς ὄρεσι εὐρίσκειται μέχρι νῦν κογχύλια . . .» Ἐπίσης ὁ Τάλλος συγγραφεὺς τῆς ἱστορίας τῆς Αἴγυπτου H. de Vaujany (pag. 1) γράφει περὶ τῆς Αἰγύπτου: «autrefois la partie de l'Égypte, connue sous le nom de Delta, était recouverte par les eaux: la mer Méditerranée venait baigner de ses vagues le pied du plateau sablonneux dominé aujourd'hui par la Grande Pyramide, et le Nil se terminait un peu au Nord de l'emplacement, où s'éleva plus tard la ville de Memphis. Le Delta à moitié noyé par les eaux du fleuve, à moitié perdu sous les flots de la Méditerranée, était un immense marais semé de quelques îles sablonneuses et couvert de papyrus et de roseaux à travers lesquels les bras du Nil se frayaient un cours sans cesse déplacé. Καὶ ἄλλοι ἀκόμη συγγραφεῖς ἐξ ὧν φαίνεται οὐδόλως ἀπίθανος ἡ γνώμη αὕτη, ὅτι ὁ Νεῖλος ἐναποθέτων καθ' ἕκαστον ἔτος νέαν ἰλὺν, καὶ ἐξωθῶν τὴν θάλασσαν παρήγαγε τὴν χώραν ταύτην.

Ἡ Αἴγυπτος διεκρίνετο ὡς ἐκ τῆς γεωλογικῆς καταστάσεως, καὶ ἐνεκα τῆς διαφορᾶς τῆς γλώττης καὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν κατοικῶν, εἰς Ἄνωτέραν ἢ Μεσημβρινήν, καὶ Κατωτέραν ἢ Βορειάν, φαίνεται δὲ ὅτι καὶ πολιτικῶς ὑπῆρξαν κεχωρισμένα καὶ ὑπὸ διαφόρους βασιλεῖς. Καὶ ἡ μὲν Ἄνωτέρα Αἴγυπτος, (Π-ΤΟ-ΡΙΣΙ) ἐξετέλειτο ἀπὸ τοῦ ὑπὲρ τὴν Συήνην πρώτου καταρράκτου, μέχρι τῆς ὑπὸ τὴν Μέμφιν διχοτομήσεως τοῦ Νεῖλου. Ἡ δὲ Κατωτέρα Αἴγυπτος, (Π-ΤΟ-ΜΠΙ) ἀπὸ τοῦ σημείου τούτου μέχρι τῆς θαλάσσης. Ἐπὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων, ἡ μὲν Ἄνωτέρα Αἴγυπτος διηγεῖτο εἰς τὴν Θηβαίδα καὶ τὴν Ἑπτανομίδα, ἡ δὲ κατωτέρα, εἰς τὸ Δέλτα, εἰς τὴν Ἀραβίαν καὶ τὴν Λιβύην. Παρ' Ἡροδότῳ καὶ Στράβωνι εὐρίσκει τις καὶ τὴν πολιτικὴν διαίρεσιν εἰς νομοὺς 36 καὶ 52. Τὸ δὲ ὄνομα «νομοῦς» κατὰ τὸν Ἄνωτέρω συγγραφέα H. de Vaujany (αὐτόθι: σελ. 10) ἐδόθη παρὰ τῶν Ἑλλήνων. Τὰ ὀνόματα τῶν ἀρχαίων νομῶν εὐρίσκει τις ἐν ἱερογλυφικαῖς ἐπιγραφαῖς, σωζομέναις εἰς τοὺς ναοὺς ἐν Νουβίᾳ, ἐν Φίλιας, Θήβαις, Τεντώρα, Ἀβύδω, κτλ. Ἄλλ' ἐν ᾧ τὰ φυσικὰ τῆς Αἰγύπτου ὄρια διέμειναν μετὰ τὸν

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΠΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

γεωλογικὸν αὐτῆς σχηματισμὸν ἀμετάβλητα, τὰ πολιτικὰ μετεβλήθησαν οὕτως, ὥστε ἐν ᾧ ἐπὶ τῶν πρώτων δυναστειῶν, τὸ κράτος τῆς Αἰγύπτου περιωρίζετο ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Νείλου, κατόπιν, ἐπὶ τοῦ πρώτου Φαραώ Μήνη, τοῦ δευτέρου Ὁπορτάσιος, Τουθμωσίων Α' καὶ Γ' κτλ. ἐπέξετάθη μέχρι τῆς Ἰνδικῆς, Ἀρμενίας, Σκυθίας, Λιβύης, Αἰθιοπίας, Κύπρου καὶ ἄλλων νήσων τοῦ Αἰγαίου, μέχρι τῆς Περσικῆς ἐπιδρομῆς, ὅτε ἕνεκα ἐσωτερικῶν σπαραγμῶν, κλπ. περιωρίσθη εἰς τὰ φυσικὰ της ὄρια, κατόπιν, ἐπὶ τῶν τεσσάρων πρώτων Πτολεμαίων, ἐπανήλθεν εἰς τὰ πρώτα ὄρια.

Τὸ περὶ τῆς καταγωγῆς τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων ζήτημα μέχρι σήμερον ἔτι δὲν διερωτίσθη. Κατὰ τὸν Ἡρόδοτον καὶ Διόδωρον, οἱ Αἰγύπτιοι, ἐθεώρουν ἑαυτοὺς οὐ μόνον τοὺς ἀρχαιοτάτους πάντων τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ ὡς γηγενεῖς, ἕνεκα τῆς εὐκρασίας τῆς χώρας καὶ τῆς φύσεως τοῦ Νείλου, καὶ ὡς τεκμήριον ἀναφέρουσιν, ὅτι καὶ σήμερον ἡ γῆ ἐν Θηβαΐδι γεννᾷ μῦς τὸ μὲν ἔμπροσθεν μέρος τελείους, τὸ δὲ ὀπίσθεν, ἐξ ἀμορφώτου βώλου γῆς, καὶ ὅπερ ἐξηγεῖ τὴν αὐτόματον γέννησιν· ἀλλ' ἤδη, εἶνε βεβαιωμένον ὅτι, οἱ ἀγρόμυς οὗτοι, εἰς τὴν τῶν ὑδάτων κατάκλυσιν, καθιέργνυνται ἐν τῇ γῇ ἀκίνητοι, ἄσιτοι καὶ νεναρκωμένοι, διατηροῦντες σπινθῆρα τινὰ τῆς ζωῆς, ἀποσυρομένων δὲ τῶν ὑδάτων, ἀνανήφουσι, καὶ ἐξέρχονται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, ἐν τῇ ἐξόδῳ δὲ συναποφέρουσι καὶ στῶμα παχέος πηλοῦ, ὃν κατόπιν ἀποβάλλουσιν. Ἡ Ἱερὰ Γραφή λέγει, ὅτι οἱ πρώτοι Αἰγύπτιοι ἦλθον ἐξ Ἀραβίας, τοῦτο λέγει καὶ ὁ Πλίνιος, ἀλλ' ἡ μᾶλλον μαρτυρουμένη γνώμη εἶνε ὅτι οἱ πρώτοι κάτοικοι τῆς Αἰγύπτου ἦλθον ἐκ μεσημβρίας, καὶ κατόπιν ἐξ Ἀνατολῶν καὶ Δυσμῶν, καὶ ἀπετελέσθη οὕτω κράμα ἰδιοφυῆς, σημιτικῆς μᾶλλον ἀποχρώσεως διὰ τὴν ὑπερτέρησιν τοῦ σημιτικοῦ στοιχείου. Τοῦτ' αὐτὸ βεβαίως καὶ ὁ ἀνωτέρω μνημονευθεὶς H.de Vaujany (αὐτόθι σελ. 9) λέγων ὅτι, «Les Egyptiens paraissent avoir perdu de bonne heure le souvenir de leur origine. Les anciens historiens croyaient presque tous, qu' ils appartenaient à une race africaine qui, d'abord établie en Ethiopie sur le Nil moyen, serait graduellement descendue vers la mer en suivant le cours du fleuve. Les Ethiopiens eux-mêmes affirmaient, que l' Egypte était une de leurs colonies (Maspéro Hist. anc. les peuples de le l' Orient). Mais aujourd' hui, par le témoignage des documents hiéroglyphiques, on sait, à n' en pas douter, que l' Ethiopie, loin d' avoir colonisé l' Egypte, a été colonisée par elle sous la douzième dynastie . . . Les Egyptiens appartiendraient donc à ce qu' on peut appeler les races proto-sémitiques. Venus comme elles du

centre de l'Asie ils passèrent en Afrique par l'isthme de Suez et trouvèrent, établie sur les bords du Nil, une autre race, probablement noire, qu'ils refoulèrent vers l'intérieur». Πολίτευμα τῆς ἀρχαίας Αἰγύπτου ἦτο κατὰ τοὺς παναρχαίους χρόνους ἰεροκρατικόν, νόμους δὲ εἶχον ἀρίστους καὶ σοφωτάτους ὡς ἀναφέρουσιν ὁ Ἡρόδοτος, Στάβρων κλπ., τὰ δὲ ἦθη καὶ ἔθιμα, ὡς καὶ ὅλα ἐν γένει, ὑποδηλοῦσιν ἔθνος προηγμένον εἰς τὸν πολιτισμὸν, ἐφ' ὅσον δὲ ἀνατρέχονεν διὰ τῆς μελέτης τῶν Αἰγυπτιακῶν μνημείων εἰς χρόνους ἐπὶ μᾶλλον ἀφεστηκότας, ἀνευρίσκονεν πάντοτε τὸ ἔθνος τοῦτο τελείως συντεταγμένον θεοκρατικῶς, πολιτικῶς καὶ κοινωνικῶς. Ἰδιάζων δὲ χαρακτήρ τῶν κατοίκων ἦτο ἡ εἰς τὰ πάτρια νόμιμα, ἦθη καὶ ἔθιμα ἀφοσίωσις καὶ ἐμμονή, καὶ ἐκ τούτου ἡ δυσπιστία καὶ τὸ πρὸς τοὺς ξένους μίσος· κατὰ τοὺς παναρχαίους χρόνους, πᾶς ξένος ἐν Αἰγύπτῳ ἐμψυκνόμενος εἰς θάνατον καταδικάζετο, φερόμενος θυσία εἰς τὸν Ἄμμωνα, βραδύτερον δὲ ἂν ἐνεκὰ τοικυμίας κατέφευγον εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐκ τῶν ναυτιλλομένων, τοῖς ἐπετρέπετο ἡ διαμονὴ μόνον μέχρις οὗ ὁ καιρὸς ἤθελεν ἐπιτρέψῃ νὰ ἐπαναλάβωσι τὸν πλοῦν αὐτῶν. Τὸ θεοκρατικὸν τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων ἔθεωρετο ὡς πολυθεΐα, ἀλλ' ἐκ τῆς ἀναγνώσεως καὶ ἐρμηνεύσεως τῶν ἰερογλυφικῶν ἐπιγραφῶν καὶ τῶν παύρων συνάγεται—λέγει ὁ ἴδιος συγγραφεὺς κ. Οἰκονομόπουλος—ὅτι κατ' οὐσίαν ἦτο ἀγνὸς μονοθεϊσμός, καὶ ἐπειδὴ εἰς τὸν λαὸν ἡ ὑψηλὴ περὶ ὑπεράτατου ὄντος ἰδέα ἦτο ἀκατάληπτος καὶ ἀπῆρειτο γονδοροειδέστερα παράστασις εἰς τὴν ἀκαλλίεργητον διάνοιάν των, διὰ τοῦτο ἡ θεότης αὐτῆ ἐξεπροσωπεῖτο διὰ τῶν ἱερῶν ζώων. Τὴν ἰδέαν ὅμως τοῦ ἐνὸς θεοῦ κατεῖχον οἱ μεμνημένοι εἰς τὰ μυθιήνια ἱερεῖς, καὶ κατόπιν καὶ μὴ ἱερεῖς, καὶ ξένοι διάσημοι, φαίνεται δὲ οὗ ἐμυήθησαν εἰς τὰς περὶ μονοθεϊσμοῦ ἰδέας ὅτε Μωϋσῆς, Πυθαγόρας, Θαλῆς, Σόλων, Σωκράτης, Πλάτων. Παρὰ τῆς εἰς ἓνα δὲ μόνον θεὸν πίστει, διὰ τῆς μελέτης τῶν γραφῶν καὶ παύρων, εὐρίσκονεν καὶ τὸ δόγμα περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς, τῆς μετὰ θάνατον ἀνταποδόσεως κτλ. Περὶ δὲ τῶν μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων καὶ Αἰγυπτίων σχέσεων, ἐκ τῆς μελέτης πάλιν γραφῆς καὶ παύρων κατέπεσεν ἡ ἀρχικῶς ἐπικρατήσασα ἰδέα, ὅτι οὐδεμία μεταξὺ αὐτῶν ὑπῆρξε σχέσις καὶ ἐπικοινωνία· πλὴν τοῦ Ὀμήρου περιγραφόμενος τὰς ἐν Αἰγύπτῳ Θήβας, ἔχομεν εἰς ἀπόδειξιν καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα τῆς Αἰγύπτου, ὅπου οἱ Ἕλληνες ἔδωκαν εἰς τὴν μεταγραφὴν τοῦ ὀνόματος τῆς Μέμφιδος (Μεννοβοε, ἢ μέννοσι καὶ κοπιιστί Μένβε) ὅτε αὐτῆ ἦτο πρωτεύουσα τῆς Αἰγύπτου, ἢ ΧΑ-ΚΑ-ΦΘΑ. Ἀλλὰ καὶ τὸ ὄνομα τῆς ἐν Βασιτιχῇ πόλεως τῶν

Θήβων, οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ μεταγραφὴ τῆς αἰγυπτιακῆς λέξεως Τ-ΑΠΕ πόλις τῶν θρόνων, ὑπῆρξε δὲ καὶ παράδοσις παρ' Ἑλλήσι, καθ' ἣν, αἱ Θήβαι συνωκίσθησαν ὑπὸ ἐποίκων Αἰγυπτίων καὶ Φοινίκων, ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Φοίνικος τὴν γεννητὴν ἀλλ' αἰγυπτίου τὴν καταγωγὴν Κάδμου, τὸ ὄνομα δὲ Δαναὸς ἀναφέρεται εἰς πολλὰς ἐπιγραφὰς καὶ παραστάσεις. Ἐκ τινος δὲ παύρου ἀνήκοντος ἀρχικῶς εἰς Ἑλληνὰ τινα ἀκμάσαντα ἐν Ἀλεξάνδρεια ἐπὶ Μεχμέτ Ἀλῆ, καὶ ἦδη εὐρισκόμενου εἰς τὸ Βρετανικὸν Μουσεῖον, καὶ ἐν ᾧ περιέχεται ἡ ἀφήγησις ἐπιδρομῆς τινος στόλου τοῦ Αἰγαίου εἰς τὴν Δυτικὴν πλευρὰν τοῦ Δέλτα, ἐξάγεται, λέγει ὁ ἴδιος συγγραφεὺς, ὅτι ὅσα ὁ Ὀμηρος ἀναφέρει ἐν τῇ Ὀδυσσεΐα (Ξ. Στιχ. 257—280 καὶ Ρ. Στ. 424—444) περὶ ἐπιδρομῆς Ἑλλήνων εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἀνδροκτονιῶν καὶ γυναικοκταίδων ἀρχαίων κτλ. κτλ. δέον σήμερον πλεόν να θεωρῶνται, οὐχὶ ὡς ἀποκόμματα τῆς φαντασίας τοῦ ποιητοῦ, ἀλλ' ὡς παραμυροσφωμέναι δημῶδεις παραδόσεις περὶ συμβάντων πραγματικῶν, ἀφ' οὗ καὶ ὑπὸ μνημείων βεβαιοῦνται. Ἑλληνικὰς πόλεις ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Αἰγύπτῳ ἀναφέρει ὁ κ. Οἰκονομόπουλος τὰς 1) Νυκράτων κτισθεῖσαν ἐπὶ τοῦ Φαραὸ Ἀμσιόσου. 2) Ἀλεξάνδρειαν ἐπὶ μεγάλου Ἀλεξάνδρου. 3) Τὴν ἐν τῇ Θηβαΐδι Πτολεμαΐδα ἀνακαινισθεῖσαν ὑπὸ Πτολεμαίου τοῦ Σωτῆρος. 4) Τὴν ἐν τῇ Θηβαΐδι μεγάλην Ἐρμούπολιν. 5) Τὴν Ἀντινοῦπολιν ἀνακαινισθεῖσαν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀδοιανοῦ.

Καὶ ταῦτα μὲν τὰ ὀλίγα, τὰ ὀλίγιστα, περὶ τῆς ἀρχαίας Αἰγύπτου, ὁ δὲ ἐπιθυμῶν ἦδη νὰ διέλθῃ ὅλην τὴν ἱστορίαν τῆς ἀρχαιστάτης ταύτης χώρας ἀπὸ τοῦ πρώτου βασιλευσάντος Μένου ἢ Μένεϊ ἢ Μένκα, ἐπὶ τῆς πρώτης δυναστείας, ἕτοι τὴν ἀπὸ τοῦ 5004 πρὸ Χριστοῦ, μέχρι τοῦ Μωχαμέτ Τεβρί. ἕτοι μέχρι τοῦ 1879 ἱστορίαν, μέγα τὸ ἐνδιαφέρον περιέχουσαν καὶ τερατοπνότατον ἐξαιρετικῶς ἀνάγνωσμα, δὲν ἔχει ἢ νὰ διέλθῃ τοὺς ἀνωτέρω συγγραφεῖς, ὡς καὶ τοὺς παρ' αὐτῶν μνημονευομένους. Ἐπαναλαμβάνω καὶ πάλιν, ὅτι σπανίως δύναται τις νὰ εὖρη τερατοπνοῦν ἀνάγνωσμα τῆς ἱστορίας τῆς χώρας ταύτης καὶ τῶν περιπετειῶν, ἃς αὐτῆ διήλθεν. Ἀκμάσασα ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Φαραὸ ἐγένετο ἐπαρχία τοῦ Περσικοῦ Κράτους ἐπὶ 2 αἰῶνας (525 π. Χ.—332) ὑπετάχθη ἄνευ ἀντιστάσεως τῷ Μ. Ἀλεξάνδρῳ καὶ ἐγένετο βασιλεῖον ἀνεξάρτητον ὑπὸ τοὺς Πτολεμαίους ἐπὶ τρεῖς αἰῶνας, καὶ κατόπιν, τῷ 29 π. Χ. ῥωμαϊκῆ ἐπαρχία. Ὡς πάλιν περιῆλθεν εἰς τὸ Ἀνατολικὸν Βασιλεῖον μέχρι τοῦ του αἰῶνος, ὅτε κατεκτήθη ὑπὸ τῶν Ἀράβων. Μετ' αὐτοὺς περιῆλθεν εἰς τὴν κορχὴν τῶν Καλιφῶν τοῦ Βαγδάτ, τῶν Φατιμιτῶν, Μα-

μελούκων κτλ. μέχρι τοῦ 1517 ὅτε περιήλθε εἰς τὴν τουρκικὴν δυναστείαν ἐπὶ Σουλτάνου Σελῆμ Βαγιαζήτῃ μέχρι τοῦ 1798, ὅτε ἐγένετο κατοχὴ αὐτῆς ὑπὸ τῶν Γάλλων διαρκέσασα ἕως τοῦ 1801. καθ' ὃ ἔτος, τῇ συνδρομῇ τῶν ἄγγλων οἱ τουρκοὶ κατέλαθον καὶ πάλιν τὴν χώραν αὐτήν· κατὰ τὸ 1806 ἐστάλη καὶ πασᾶς διοικητῆς ὁ Μεχμέτ Ἀλῆς, ὁ ποσοῦτων ἀγαθῶν αἴτιος, διὰ τῆς πρὸς τοὺς ξένους προστασίας ἰδίᾳ, γενόμενος τῇ χώρᾳ.

¹Εν Ἀλεξανδρείᾳ.

ΔΕΩΝΙΑΔΑΣ ΜΠΑΪΡΑΣ

ΤΟ ΓΑΛΑ ΤΟΥ

Στὸ κόρφο τῆς μανοῦλας του, τὸ βρόθος μου γυρμένο,
Σφίγγει τὴ ῥόγα τοῦ βυζιοῦ μὲ στόμα πεινασμένο.
Καὶ μὲ λαχτάρα καὶ κλαῖμους σπαρακτικούς γυρεῖται
Ἐκεῖ, ποῦ ἡ φύσις τῶταξε καὶ τώρα τοῦ στερεῖται.

Λέγει ὁ γιατρός, προφθάνοντας, ἔς τὴν πικραμένη μάνα,
Κράξτε, φέρο' τε γλήγορα ἐδῶ τὴν παραμάνα.
Τὸ μαραμένο ἀχεῖλι του νὰ βρέξῃ νὰ δροοίσῃ,
Γιατὶ ἀφ' τῆ πείνα τὸ μαρὸ διγὰ—διγὰ θὰ δόσῃ . . .

Καὶ βλέπω τὸ ματάκι του νὰ δυνέται, νὰ θολῶνῃ,
Τ' ἀγγελικό του πρόσωπο ν' ἀχνίξῃ, νὰ νεκρώνῃ . . .
Ἡ ἀναπνοὰ του ἐσώπασε, κ' ὡσάν ξεφρενιασμένην
Ἡ μάνα δέρνει τῆς φωναίς· «Σῶσε, γιατρέ! ἴπεθαίνει . . .»

Ἄχ! ἂν τὸ γάλα, ποῦ διψᾷ, ποῦ τὸ μικρὸ στερεῖται,
Ἄπὸ τὸ αἷμα φτάνεται, κ' αἷμα κ' αὐτὸ καλῆται,
Αἷμα, γιατί ἡ ἰσθὴν σου, γιατρέ μου, δὲ διατάσσει
Ν' ἀνοίξουμε τῆς φλέβαις μας νὰ πιῇ, νὰ ξεδιψάσῃ;

Μάιος, 1893.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ

ΤΟ ΟΝΕΙΡΟΝ

Ειδήγησις αὐτῆ, τὴν ὁποίαν μοῦ ἔκαμην ἕνας φίλος μου, — παράδοξος ἄνθρωπος ὀλίγον, ἰσχνός, νευρικός, μὲ ὄψιν θεολήπτου, — ἤμποροῦσε νὰ χρησιμεύσῃ ὡς δοκουμέντον εἰς τὰ Χρονικά τῶν Ψυχικῶν Ἐπιστημῶν, σύγγραμμα τὸ ὁποῖον, ὡς γνωστόν, δημοσιεύει ὁλα ἐκεῖνα τὰ περίεργα γεγονότα, τὰ ὁποῖα ἐν ᾧ εἶνε ὄχι μόνον πραγματικά καὶ βεβαιωμένα σήμερον, ἀλλὰ καὶ συχνά, ἀδυνατεῖ μὲ τὰ ὑπάρχοντα μέσα νὰ ἐξηγήσῃ ἢ Ἐπιστήμη. Ἄλλοτε τ' ἀπέδιδον εἰς τὴν σύμπτωσιν ἢ μετεχειρίζοντο ἀπλῶς τὴν λέξιν προαίσθησις, ἐν ᾧ οἱ εἶτι ἀπλούστεροι ἐπανεπαύοντο, δι' αὐτοῦ ἐπεξηγοῦντες τὰ πάντα εἰς τὸ ὑπερφυσικόν. Σήμερον τὰ καταγράφου, βεβαίουνον τὴν μεταξὺ τῶν ἀναλογίαν καὶ προσπαθοῦν νὰνακαλύψουν τὸν νέον φυσικὸν νόμον, ὑπὸ τὸν ὁποῖον θὰ ὑπαχθοῦν. Πρὸς τὸ παρὸν ὅμως περιορίζονται εἰς τὰ γεγονότα καὶ ἀπορρίπτουν τὰ σχῆλια· αὐτὸ δὲ μοι φαίνεται τὸ καλλίτερον καὶ αὐτὸ θὰ κάμω καὶ ἐγώ.

¹Ἀκούσατε λοιπὸν ξηρὰν τὴν διήγησιν τοῦ φίλου μου.

«Ἐξύπνησα μὲ τὴν βαρυθυμίαν ὄνειρου κακοῦ.

Εἶχα εὑρεθῆ, λέγει, εἰς τὴν πατρίδα, μ' ἕνα φίλον μου ἀπὸ ἐδῶ, ξένον. Ἦτο μαζύ μας καὶ κάποιος τρίτος· κἂν ὁ ἀδελφός μου ὁ μικρότερος, κἂν ἕνας φίλος του συνομήλικος—δὲν ἤξεύρω καλά. Ὅπως συμβαίνει συχνά εἰς τὰ ὄνειρα, ὁ ἕνας

ἔκαμε τόπον εἰς τὸν ἄλλον, ὥστε εἰμφορῶ νὰ εἶπω ὅτι εἰς ἓν πρόσωπον ἦσαν καὶ οἱ δύο μαζί. Ἄλλ' ἀδιάφορον αὐτὸ δὲν ἔχει σχέσιν μὲ τὸ κύριον σημεῖον τοῦ ὄνειρου μου.

Μὲ τὸν φίλον μου εἶχαμεν συνομιλήσει τὴν προηγουμένην ἡμέραν περὶ τοῦ φίλου τοῦ ἀδελφοῦ μου, — ἦτο μία ὑπέθεσις ποῦ εἶχε νὰ κάμῃ πολὺ καὶ ὁ ἀδελφός μου, — εἰς τὸν ὕπνον μου δὲ αὐτὴν τὴν συνομιλίαν ἐκάμαμεν καὶ οἱ τρεῖς, ἢ μᾶλλον καὶ οἱ τέσσαρες.

Περιπατοῦντες εὐρέθημεν ἕξαρνα εἰς ἓν μέρος, — πόσον ὀλίγον κοπιᾶζω διὰ νὰ ἐνθυμηθῶ τ' ἀγαπημένα αὐτὰ μέρη τῆς πατρίδος! — εἰς τὸ στόμιον ἐνὸς δρομίσκου στενοῦ, μὲ χαμηλὰ ἰσόγεια σπιτάκια, εἰς τὸ τέλος τοῦ ὁποίου, ἀντικρυῖ, ἐπὶ τοῦ καθέτου δρόμου, ἐφαίνετο ἡ θύρα καὶ μέρος, ὅσον περιέκλειεν ὁ δρομίσκος, τῆς πατρικῆς οἰκίας.

Συνομιλοῦντες ἐσταματήσαμεν καὶ οἱ τρεῖς· ἐγὼ δύο τρία βήματα ἔμπρός, οἱ δύο ἄλλοι ὀπίσθεν. Εἶδον τότε τὸν πατέρα μου νὰ ἐξέλθῃ ἐκ τῆς οἰκίας καὶ νὰ προχωρήσῃ διὰ τοῦ δρομίσκου πρὸς ἡμᾶς. Ἦτο πλέον γέρος ὁ πατέρας μου καὶ τὸ πρῶτόν μου αἶσθημα ὑπῆρξε φόβος δὲν ἐφόρει εὐπρόσωπα ἐνδύματα ἢ μήπως ἤθελε μᾶς ἀρχίσει καμμίαν ἀτελεύτητον φλυαρίαν, ἀπὸ ἐκείνας ποῦ ἐσυνείθιζε. Τί διάβολο! δὲν ἤθελα νὰ μ' ἐντροπιάσῃ ἀπέναντι τοῦ φίλου μου, πρῶτην φορὰν ποῦ θά τον ἐβλεπεν! . . .

Ἄλλ' ὁ πρῶτός μου φόβος διελύθη ἀπὸ μακρὰν. Αἱ πτυχαὶ τοῦ μακροῦ του ἐπανωφορίου διηνοίγοντο ἐν ᾧ ἐβάδιζε καὶ ἐφαίνετο μία ἐνδυμασία τερρόχρους, καθαρά-καθαρά. Ὅταν ἐπλησίασε, διελύθη καὶ ὁ δεύτερος. Δὲν ἐκτύπηξε κανένα, δὲν ὠμίλησε κανενός. Μοῦ ἐφάνη ὑψηλότερος ὀλίγον ἄφ' ὅτι ἦτο καὶ σοβαρὸς καὶ κατηφής καὶ σκοτεινός. Τὸν ἐχαίρετήσαμεν. Ἀνεβίβασε τὴν δεξιαν μέχρι τοῦ πύλου του καὶ ἐπέραςεν. . .

Ἡ ἐμφάνισίς του ὁμοίαζε μὲ φάσματος. Ἄνθρωπος ὑπεργήγινος. Ἐστάθημεν καὶ τὸν παρηκολουθήσαμεν ὀπίσθεν. Τὸ ἐπανωφόριόν του, μακρὸν καὶ μαῦρον, ἀπέκρυπτε τὰ βήματά του. . . Δὲν ἦτο βᾶδισμα ἐκεῖνο μὲ τὸ ὅποιον ἐλάθη, εἰσελθὼν εἰς τὴν πλησίον ἐκεῖ ἐκκλησίαν. . . Κρύος φόβος μὲ κατέλαβε. Τὸ ὄνειρον ἐξηκολούθησε παράδοξον, πολύπλοκον, εἰς ἄλλα

μέρη, μὲ ἄλλα πρόσωπα. Ἄλλ' ὅταν ἐξύπνησα, μόνον τὴν βωδὴν σκηνὴν τοῦ πατρὸς μου ἐνεθυμούμην καὶ νὰ τὴν ἀναπολήσω ἄνευ αἰσθήματος φρικῆς δὲν ἠμποροῦσα.

Ἦτο ὡς μία προαίσθησις, τόσον ζωηρά, τόσον βαθεῖα! Ὁ καλλίτερος ὄνειροκριτὴς εἶνε ἡ καρδιά· καὶ ἡ καρδιά μου ἔλεγε ὅτι κάτι κακόν, μέγαλον κακόν ἐπερίμενε τὸν πατέρα μου.

* *

Ὁ πρῶτος τὸν ὁποῖον συνήντησα ὅταν ἐξῆλθα τὸ πρῶτ' ἦτο ὁ φίλος μου ὁ ξένος καὶ ὁ πρῶτος λόγος ποῦ μοῦ εἶπε:

— Αὐριον θὰ φύγω . . . πηγαίνω εἰς τὴν πατρίδα σου γιὰ μιὰ δουλειά . . . Ἔρχεσαι;

Ἡ καρδιά μου ἐκτύπησε δυνατὰ καὶ πρέπει νὰ ὠχρίασα. Εἶνε ἀδύνατον νὰ ὀρίσω τί ἠσθάνοθην ἐκείνην τὴν στιγμήν.

— Ὅχι, ὄχι, εἶπα, δὲν ἔρχομαι.

— Μὰ γιατί, καίμενε, μίαν ἐβδομάδα θὰ λείψωμε καὶ θὰ περάσωμεν τόσον ὠραῖα!

Καὶ ἂν ἦτο πεπωμένον; Μοιραῖον; Ὁ θνητὸς ἐγὼ εἶχα τὴν δύναμιν νάντιταχθῶ; Μὲ τί θελήσιν; μὲ τί ἐξουσίαν; Ἄν ἡ ἀναχώρησις τοῦ φίλου μου ἦτο μία ὑπερφυῆς προειδοποίησις; — Αὐτὰ θὰ ἐσκέφθην ἢ κάποιος δαίμων βέβαια μὲ ὠθησε διὰ νὰ τῷ ἀποκριθῶ:

— Ναί, ἴσως ἔθλω . . . Τὸ βράδυ θὰ σοῦ πῶ.

Ὅταν ἐχωρίσθημεν, ἤρχισα νὰ γελοῦ. Τί ἀνόητος ποῦ ἦ- μουν! Ἐφοβούμην μὴν ἀληθεύσῃ ὄνειρον, ποῦ εἶχα εἰς τὴν ἐξουσίαν μου. Πράγματι· εἰς τὸ χέρι μου δὲν ἦταν νὰ ὑπάγω ἢ νὰ μὴν ὑπάγω μὲ τὸν φίλον μου; Καὶ ἄφου αὐτὸ ἦταν ἄσχετον, — ἐξηκολούθουν νὰ συλλογιζώμαι, — δὲν ἦτον καλλίτερα, νὰ πεταχθῶ ὡς τὴν πατρίδα, ποῦ εἶχα νὰ πάγω τόσον κайρόν; Συντροπιά καλλίτερον δὲν ἤθελα, ἐποχὴ ὠραία ἦταν γιὰ ταξίδι· χρήματα μονάχα δὲν εἶχα περισσά, γιὰ τέτοια ἐκτακτα. Ἄν μ' ἔκαμνε τίποτε νὰ μὴν ὑπάγω, θὰ ἦταν τὰ χρήματα.

Μὲ αὐτὸ τὸ συμπέρασμα ἐπῆγα εἰς τὸ Γραφεῖον. Ὁ προῖ-

στάμενός μου, άνοικτόκαρδος καί άγαθός άνθρωπος, με ύπεδέχθη φαιδρός.

— Νά, νά, μου έφώναξεν. 'Ο ξάδερφός σου από τή Λόνδρα σου έξοφλεί τὸ λογαριασμό των βιβλίων. Καλὸ χαρτζελίκι.

— Καί άνέλπιστο, έψιθύρισα.

Οί φόβοι μου όλοι άνεγεννήθησαν. Πρώτην φοράν βέβαια θά συνέβη εἰς τὸν κόσμον νά βλέπη κανεῖς δι' αὐτὸν λίρας στεργλίνας έπάνω στό τραπέζι καί νά αἰσθάνεται σπαραγμόν. 'Αλλ' εἰς τήν θέαν των ήσθάνθη τὸ σχοινίον διὰ τοῦ όποίου σιγα-σιγα με περιέζωνεν ή Μοῖρα, στενότερον, σφιγκτότερον . . . 'Αδύνατον πλέον νά διαφύγω. Καί έν φ' πρό μιᾶς άκόμη στιγμῆς, λογικῶς κατὰ τοὺς ανθρώπους σκεπτόμενος, ηγχώμην νά εἶχα τὰ χρήματα τοῦ ταξειδίου, τὰ εἶχα τότε καί έρρικίων.

Εύρηκα τὸν φίλον μου.

— Πολύ πιθανόν νά εἴλω, τῷ εἶπα' άν τὸ άπορασίω άπόψε, αύριο τὸ πρωί θά εἶμαι εἰς τὸν Σταθμόν.

'Ηρμισα νά συνθηκολογῶ, βλέπετε, νά ζητῶ οἰονεῖ νά έξευμενίσω τήν τύχην. 'Αλλὰ καί πάλιν τὸ μετενόησα, καί πάλιν έγέλασα με τὸν έαυτὸν μου καί πάλιν ήθέλησα νά όπλισθῶ με θέλησιν, νά κάμω άντίστασιν. Κάτι τι μ' έσυρε καί με παρέσυρε. Τί νύκτα πυρετοῦ καί άγωνίας έπέρασα! Ποτὲ δέν θά τήν λησμονήσω τήν νύκτα εκείνην! 'Επάλαμισα μόνος μου πρὸς όλον τὸν κόσμον, πρὸς όλην τήν φύσιν!

'Ενικήθην — φυσικά.

Τὸ πρωί ήμην εἰς τὸν Σταθμόν.

* *

Κανεῖς δέν μ' έπερίμεναν εἰς τήν πατρίδα. Τὸ σπίτι μας δέν ήταν πολὺ μακριὰ από τήν παραλίαν. 'Απεβιβάσθημεν με τὸν φίλον μου — ήτο πρωί, δέκα ώραι, — καί έσπεύδαμεν νά φθάσωμεν. Τὰ εἶχα λησμονήσει όλα. Καί όνειρα καί προαισθήσεις έξητημίσθησαν έπάνω εἰς τὸν γαλανὸν οὐρανόν, κάτω εἰς τήν έξαστραπτουσαν θάλασσαν. Τίποτε τὸ άπαίσιον δέν εἶχεν ή πρωϊνή, ή φθινοπωρινή εκείνη ώραϊότης. 'Εσυλλογιζόμην τήν έκπληξιν των ιδιῶν μου ποῦ θά μ' έδλεπαν

έξαφνα . . . Εἰς τὸν δρόμον συνήνητσα δύο τρεῖς ανθρώπους ξένους, άγνώστους. 'Αλλὰ πῶς έλειπαν οἱ γνωστοί, οἱ γείτονες ὡς νά ήσαν όλοι κάπου συμμαζεμένοι!

'Εφθασα παρὰ τὸ στόμιον τοῦ δρομίσκου εκείνου εἰς τὸ μέρος σχεδόν, — πῶσον εὐλίγον κοπιᾶζω διὰ νά ένθυμηθῶ κτλ. — τοῦ όνειρου. 'Ηκουσα βήματα ανθρώπων πολλῶν έρχομένων ὀμοῦ έν σιγῇ. Καί εἶδον νά προβάλη από τὸ στόμιον τοῦ δρομίσκου έν παιδίον πρώτα-πρώτα κρατοῦν δίσκον άργυροῦν επί κεφαλῆς καί πῆλινον θυμιατήριον άφθόνως καπνίζον έντός τοῦ δίσκου . . . 'Επρόβαλε κατόπιν ὁ σταυρός, άργυροῦς, στίλβων, τετράγωνος, ύψούμενος επί ξυλίνου κοντοῦ. 'Ησθάνθη έν α καλμόν. 'Ητο κηδεῖα' κηδεῖα καλή, άξίοπρεπής. . . 'Εκῦτταξα ύψηλά' τὰ παράθρα των οἰκιῶν ήσαν γυρτά, εἰς ένδειξιν πένθους. Δεξιᾶ καί άριστερᾶ παρατέχθησαν άνθρωποι, θεατά. 'Εβγαζαν τὰ καπέλα των καί έσταυροκοποῦντο 'Εκεῖ έσταματήσαμεν καί ήμεῖς. Καί ή κηδεῖα έξηκολούθει νά προβάλλη. Καί άνέπτυξε τὸν διπλοῦν στοῖχον των ιερῶν της καί τὸ μελανόν φέρετρόν της, φερόμενον μέσω λαμπάδων . . . Τὸ φέρετρον ήτο κλειστόν καί γύρω-γύρω οἱ συγγενεῖς μου μαυροφόροι, οἱ οἰκογενειακοί μας φίλοι περίλυποι. Μόνον ὁ πατέρας μου έλειπε . . . 'Αχ, ήτο ή κηδεῖα τοῦ πατέρα μου. . . 'Ο κώδων τῆς εκκλησίας εκεί πλησίον έθρήναι μονότονος, σπαρακτικός. . . 'Εκεῖ διηυθύνετο ή κηδεῖα.

Καί εἶχαν όλοι τὰ μάτια των κάτω, κανεῖς δέν με εἶδε, κανεῖς δέν με έπρόσεξε . . . 'Ημπόρεσα νά παρακολουθῆσω τὸ άπαίσιον θέαμα, χωρὶς βιαίαν σκηνήν . . .

'Η κηδεῖα τοῦ πατέρα μου . . . 'Η καρδία εἶνε ὁ καλλίτερος όνειροκρίτης. Τὰ ὧτά μου έδόμδουν, οἱ ὀφθαλμοί μου έθολοῦντο καί έστηρίχθην εἰς τὸν βραχίονα τοῦ φίλου μου διὰ νά μὴ πέσω. . . 'Ηκουα τὸν κώδωνα θρηνοῦντα άορίστως, ὡς εἰς άποστάσεως μεγάλης. Τὸ όνειρον, τὸ όποῖον έπηλήθηυε, τὸ εἶχα ἴδει με μεγαλειότεραν ενάρργειαν. Τόσον μοῖ έφαίνοντο όλα εκείνα μαῦρα, σκοτεινά, όνειρώδη».

ΤΑ ΥΠΟΔΗΜΑΤΑ

ἸΤΗΝ τὴν φορὰν, ἀγαπητὲ κύριε Σκόκε, μαρτύρομαι κατὰ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζώντος, ὅτι ἡ συμβολὴ μου εἰς τὸ Ἡμερολόγιόν σου δὲν εἶνε προϊόν τῆς κεφαλῆς μου, ἀλλὰ τῶν ποδῶν μου. Καὶ ἰδοὺ πῶς ἔπαυσα ν' ἀγοράσω ἐν ζευγῶς ὑποδημάτων καινούργιων· ἀλλὰ τ' ἀναθεματισμένα θὰ εἶχον φαίνεται γεννηθῆ ὑπὸ δυσόμοιων ἀστερισμῶν. Ἦσαν στενὰ ὡς στρέβλη τῶν ἀρχαίων βασιανιστηρίων, οἱ δὲ τύλοι τοὺς ὁποίους φέρω κατὰ θείαν οἰκονομίαν εἰς τὰ ἄκρα τῶν ποδῶν, ἄφινον πολλάκις τῆς ἡμέρας ἀλγεινὰς κρυγὰς διαμαρτυρίας. Τὰ ἔβαλα εἰς τὸ καλάποδιον ἀπαξ καὶ δις· ἀλλὰ ὑπὸ τὸ πολὺ σφίξιμον, ἔπαθον ἐκεῖνο τὸ ὅποσον πάσχουν ὅλα τὰ πράγματα—ἐκτός τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ—ὅταν στενοχωρηθοῦν ὑπὲρ τὸ δέον διερράγησαν. Ἐδέησε τότε νὰ τεθῶσιν ἐπιποράμματα, ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ πάλιν ἦσαν ἀφορήτα, εἶπα νὰ χαράξωσιν ἐντομὰς εἰς τὸ σκύτος, διὰ νὰ δοθῇ τοῖς ἀπὸ ἐλευθερίας εἰς τοὺς κάλους, οἵτινες ὡς ἀπαρτίζοντες μέρος τοῦ ἀνθρώπου δικαιοῦνται καὶ αὐτοὶ νὰ μετέχωσι τῶν ἐλευθεριῶν τῶν ἀπονεμηθεισῶν δυνάμει τῆς περιβοήτου προκηρύξεως τοῦ 1789 εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος. Ἄλλ' αἱ ἐντομαὶ παρέσχον ἀφορήτην εἰς νέα ρήγματα, ἐπειδὴ δὲ ὑπάρχει ἀλληλεγγύη καὶ εἰς τὰ παπούτσια, καὶ τὰ πέλιματα ἤρχισαν νὰ δικνύουν τάσεις διαρρήξεως, ἐνῶ τὰ τακονίια διαφωνήσαντα πρὸς ἄλληλα, ἐστράφησαν κατ' ἀντίθετον διεύθυνσιν.

—Μπάρμπα-Μιγάλη, εἶπον πρὸς τὸν γέροντα μπαλωματῆν τῆς συνοικίας μου, ὅστις εἶχεν ἐπιληφθῆ τῆς θεραπείας τῶν κατηρημένων ὑποδημάτων καθ' ἅπαντα ταῦτα τὰ στάδια, βλέπω ὅτι χάνομεν ἀδίκως τὸν κόπον μας. Εἰς αὐτὸν τὸν τόπον ὅπου διορ-

θώνονται τὰ πάντα καὶ ὅπου ἐνδεχόμενον νὰ διορθωθῶσι καὶ αὐτὰ τὰ οἰκονομικὰ τοῦ Κράτους, χάρις εἰς τὴν φιλοπατερίαν τῶν πολιτικῶν μας, μόνον ἴσως αὐτὰ τὰ παπούτσια δὲν ἔμποροῦν νὰ διορθωθοῦν. Ἐγὼ λέγω νὰ τὰ πετάξω καὶ νὰ τελειώσωμεν.

— Θεὸς φυλάξοι! ἀπήντησεν ὁ ἐμβαλωματῆς. Μὴ τὸ πράξῃς αὐτό, διότι ἔμπορεῖ νὰ σοῦ συμβῆ κακόν.

— Καὶ τί κακόν ἄλλο ἔμπορεῖ νὰ προσέλθῃ ἀπὸ τὰ παπούτσια; εἶπον ἐγὼ ἀπορῶν. Τὸ πολὺ πολὺ νὰ σακατευθοῦν τὰ πόδια του, ἦ, ἂν δὲν τὰ πληρώσῃ, νὰ τὸν ἐνάξουν εἰς τὸ Εἰρηνοδικεῖον.

— Ἦμπορεῖ νὰ πάθῃ χειρότερα, εἶπον ἀποφθεγματικῶς σείων τὴν κεφαλὴν ὁ Μπάρμπα-Μιγάλης.

Ἐγίνωσκον ὅτι ὁ ἐμβαλωματῆς μου ἦτο ὁπωσοῦν φιλόσοφος. Κύπτων ὅλην τὴν ἡμέραν ἐπὶ καλαίων ὑποδημάτων, ἐνέτεινε πάσας τὰς διανοητικὰς δυνάμεις περὶ τὴν διορθωσιν τῶν ἀντικειμένων αὐτῶν, ἐλεεινῶν λειψάνων παλαιᾶς εὐκλείας καὶ μαρτυρίων τῆς μακιοῦτητος τῶν ἐγκοσμίων, ἐκ τῆς συναντήσεως δὲ αὐτῆς τῶν ἄκρων προέκυπτεν ὁ σπινθήρ ὁ διαφωτίζων τὸ πνεῦμα περὶ τὴν ἐπίλυσιν τῶν σκοτεινῶν ζητημάτων. Ἐνόησα λοιπὸν ὅτι κατὰ ἦθελε νὰ μοῦ διηγηθῆ.

— Καὶ σὺν τί χειρότερα; ἠρώτησα.

— Ἄκουσε ἓνα μῦθον, ἀπήντησε.

Καὶ ἤρχισε διηγούμενος.

* *

Ἦτο μίαν φορὰν εἰς τὴν Βαγδάτην ἓνας ἔμπορος φιλάργυρος ὅσον δὲν ἐστάθη ἄλλος εἰς τὸν κόσμον. Ἡ κακομοιρία του ἐφαίνετο πρὸ πάντων ἀπὸ τὰ παπούτσια του, δέκα χρόνια τὰ φορούσε ὁ ἀθεόφοβος καὶ δὲν ἀπεφάσιζε νὰ τὰ παραίτησῃ, ἀλλὰ ἔβαζε φόλα στὴν ἄλλη φόλα καὶ πάτο στὸν ἄλλον πάτο, ὥστε ἐκάντησαν τὸ καθένα ἓνα πρᾶγμα χωρὶς σχῆμα καὶ εἶδος καὶ κεντάρια στὸ βάρος.

— Χαρὰ εἰς τοὺς μπαλωματῆδες τοῦ καιροῦ του! εἶπα ἐγὼ διακόπτων.

— Δὲν θάπερναν καὶ μεγάλα πράγματα οἱ φουκαράδες ἀπὸ τέτοιο γρουσουζὴ! . . . Ἄς εἶνε! Ἐτυχε μίαν ἡμέραν νὰ τοῦ παρουσιασθῆ εὐκαιρία νὰ ἀγοράσῃ μεγάλην ποσότητα μυρωδικῶν μισοτιμῆς— ἀγόραξε κ' ἐπουλοῦσε, βλέπεις, μυρωδικὰ, αὐτὸς ὁ βρωμιάρης! αὐτὰ εἶνε τὰ παραξένα τοῦ κόσμου!— κ' ἐκέροθησε πολλὰ χρήματα. Ἀποφάσισε τότε, ἐπειδὴ τὸν ἔτρωγαν οἱ δικοὶ του καὶ οἱ φίλοι του νὰ ἀλλάξῃ τέλος πάντων τὰ παπούτσια τοῦ ἐφοροῦσε, ἐπειδὴ ἦτο ἐντροπή, ν' ἀγοράσῃ ἓνα καινούριο ζευγάρι.

ἀλλά πάλιν ἐμετανόησε. «Βαστᾶνε ἀκόμη τὰ παπούτσια, εἶπε μὲ τὸν νοῦν του· ἄς κάμω τώρα ἓνα λουτρόν μοναχά, ὅπου ἔχω τόσον καιρὸν νὰ λουθῶ, καὶ ἐξοδεύω λιγώτερα». Ἐπῆγεν εἰς τὸ λουτρόν, ἐλουθήθη, καὶ ὅταν ἐφόρεσε τὰ κουρέλια του καὶ βγήκε ἔξω, εὐρέθηκε εἰς τὴν θύραν ἀντὶ τῶν ἐλευσινῶν του παπουτσιῶν ἓνα ζευγάρι κεινούρια, κομψότατα. Ἐσυλλογίσθη ὅτι οἱ φίλοι του ἠθέλησαν νὰ τοῦ κάμουν αὐτὸ τὸ χάρισμα μὲ τρόπον· ἐφόρεσε λοιπὸν τὰ κεινούρια μετὰ χαρᾶς καὶ ἄφησε τὰ παλῆα εἰς τὴν θέσιν των.

Κατὰ κακὴν του τύχην ὁμοῦς τὰ κεινούρια παπούτσια ἦσαν τοῦ κατῆ τῆς Βαχδύτης, ὁ ὁποῖος εἶχε πάγει νὰ λουθῆ τὴν ἰδίαν ὄραν. Ὅταν ἀντὶ τῶν ἰδικῶν του εὐρηκε τὰ περίφημα παπούτσια τοῦ φιλαργύρου, ἐθύμωσε φοβερά, τὸν ἐπροσκάλεσε καὶ ἀφοῦ τὸν ἐπέπληξε αὐστηρᾶ τὸν ἐφυλάκισε καὶ τὸν ἠλευθέρωσε ἀφοῦ τὸν ὑπερέωσε νὰ πληρώσει πολὺ βαρὺ πρόστιμον μὲ τὸ ὅποιον ὁ φιλάργυρος θὰ ἤμπορούσε ν' ἀγοράσῃ εἰκοσι ζευγάρια παπούτσια.

Λυσασμένους ἀπὸ τὴν σκάσιν του ὁ Ἄμπου-Καρέμ—ἔτσι τὸν ἔλεγον τὸν φιλάργυρον,—ἐπῆρε τὰ παπούτσια τὰ παλῆα, τὰ ὁποῖα ἔγειναν ἀφορμὴ τῆς ζημίας του, καὶ ἀφοῦ ἠγρόρασε βέβαια ἓνα ἄλλο ζευγάρι τέλος πάντων, τὰ ἐπέταξεν εἰς τὸν ποταμὸν. Πηγαίνουν μετὰ δύο τρεῖς ἡμέρας μερικοὶ ψαράδες καὶ οἶχθουν τὰ δίκτυά των νὰ ψαρεύσουν καὶ αἰσθάνονται μεγάλο βάρος εἰς τὰ δίκτυα. Τραβοῦν, τραβοῦν μὲ χαρὰ, νομίζοντες ὅτι ἔπιασαν κανένα ψάρι τροπὸν καὶ ἀφοῦ ἔσωραν, βλέπουν τὰ παπούτσια τοῦ Ἄμπου-Καρέμ, καὶ τὰ δίκτυα σπασμένα ἀπὸ τὸ βάρος καὶ τὰ καρδιά των. Πηγαίνουν εἰς τὸν κατῆν καὶ παραπονούνται καὶ ζητοῦν ἀποζημίωσιν. Ὁ κατῆς προσκαλεῖ τὸν φιλάργυρον καὶ τὸν ἀναγκάζει νὰ πληρώσῃ. Τί νὰ κάμῃ ὁ δυστυχῆς! πληρώνει· πέρνει τὰ παπούτσια του καὶ ἀποφασίζει νὰ σκάψῃ ἓνα λάκκον εἰς τὸν κῆπὸν του καὶ νὰ τὰ χῶσῃ βαθειά εἰς τὴν γῆν διὰ νὰ μὴ ξαναφανοῦν τ' ἀναθεματισμένα παπούτσια. Ἐνας γείτονάς του ὁμοῦς ἄθρονος τὸν εἶδε καὶ πηγαίνει εἰς τὸν κατῆν καὶ τὸν κατηγγέλλει ὅτι εὐρηκε θησαυρὸν σκάβοντας εἰς τὸν κῆπὸν του. Τὸν καλεῖ πάλιν ὁ κατῆς καὶ μὲ ὄλας τὰς διακροτυρίας του, τὸν ἀναγκάζει νὰ πληρώσῃ μέρος τοῦ θησαυροῦ . . . ὅπου δὲν εὐρεν.

—Ὅλοι εὐρίσκουν τὸν μπελᾶ των ἀπὸ τὸ κεφάλι των καὶ αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος τὸν εὐρηκε ἀπὸ τὰ πόδια του! ἀνεφάνησα.

—Ἐγὼ κ' ἄλλα ποῦ ἐτραβήξῃ, ἐξηκολούθησεν ὁ Μπάρμπα-Μιχάλης· στάσου ν' ἀκούσης. Διὰ νὰ ἐλευθερωθῆ τέλος πάντων ἀπὸ τὰ παπούτσια, ἀπεφάσισε νὰ τὰ ρίψῃ κρυφὰ σ' ἓνα μέρος

ἀπόκεντρον ποῦ νὰ μὴ τὸν ἰδῇ κανεὶς! Πηγαίνει εἰς τὴν ἐξοχὴ, εὐρίσκει μίαν ὀπήν εἰς τὸ ὑδραγωγεῖον καὶ τὰ ρίπτει μέσα. Τὰ ὑδραγωγεῖα, ὅπως ξεύρεις, εἰς τὰ μέρη μας καὶ καμμιά φορὰ εἰς τὴν Βαχδάτην, χρησιμεύουν ὡς ἀποθήκαι εἰς ὅλα τὰ ἀγροη-στα πράγματα . . . θυμᾶσαι καὶ τὸ ἄλογο τῆς Χελιδνοῦς! . . . ἄς εἶνε. Κατὰ κακὴν του τύχην ὁμοῦς ὁ μεγάλος ὄγκος τῶν παπουτσιῶν ἐφράζε τὸν σωλῆνα· τὸ νερὸν δὲν ἔρχεται εἰς τὴν πόλιν. Στέλνονται μηχανικοὶ νὰ ἐξετάσουν κ' εὐρίσκουν τὰ παπούτσια. Τὸν πιάνουν πάλιν τὸν φουκαρᾶ, τὸν ἀναγκάζουν νὰ πληρώσῃ τὰ ἔξοδα τῆς ἐπισκευῆς καὶ νέον πρόστιμον.

Ἀηληπισμένους πλέον δὲν ἤξευρε τί νὰ κάμῃ. Πέρνει τὰ βρεγμένα του . . . παπούτσια καὶ ἀποφασίζει νὰ τὰ κάψῃ, ἀλλὰ ἔπρεπε προτίτερα νὰ τὰ στεγνώσῃ, διότι ἀλλέως ποτισμένα ὅπως ἦσαν ἀπὸ τὸ νερὸν δὲν θὰ ἐκάιντο. Τὰ ἔβαλε λοιπὸν ἐπάνω εἰς τὴν ταράτσαν τοῦ σπιτιοῦ του νὰ στεγνώσουν στὸν ἥλιο. Πηγαίνει ἓνα σκυλὶ καὶ ἀρχίζει νὰ παίξῃ μ' αὐτὰ καὶ νὰ τὰ σέρνῃ ἀπ' ἐδῶ κ' ἀπὸ ἐκεῖ, ἕως ὅτου ξεφουγῇ ἓνα καὶ πέφτει κάτω ἀπὸ τὴν ταράτσα, εἰς τὸν δρόμον. Ἐτυχε νὰ διαβαίη ἐκεῖνη τῆς στιγμῆς μία γυναίκα μὲ τὸ μωρὸ τῆς· τὸ παπούτσι πέφτει ἐπάνω της μὲ ὄλο τὸ βάρος καὶ σπάζει τὸ κεφάλι της καὶ πληγώνει καὶ τὸ μωρὸ. Τρέχει εἰς τὸν κατῆν κλαίοντας ἢ γυναίκα, πιάνουν τὸν καλὸν σου τὸν Ἄμπου-Καρέμ καὶ τὸν ὑποχρεώνουν νὰ πληρώσῃ ὅτι χρειάζεται διὰ τὴν θεραπείαν τῆς γυναίκας καὶ τοῦ παιδιοῦ τῆς καὶ νέον πρόστιμον διὰ τὴν ἀμέλειαν ὅτι ἄφησε τὰ παπούτσια του εἰς τὴν ταράτσαν καὶ ἐσυνέβησαν ἐξ αἰτίας του δυστυχήματα.

Ὁ κακόμοιρος ὁ φιλάργυρος πέφτει 'ς τὰ πόδια τοῦ κατῆ μὲ δάκρυα:

—Ἄνάν, κατῆ μου, πληρώνω αὐτὰ, πληρώνω καὶ περισσό-τερα. Μὰ μιὰ εὐσπλαγγνία σᾶς ζητῶ, κρατήστε αὐτὰ τὰ παπούτσια, κομματιάστε τα, κάψτε τα, ἐξαφανίστε τα σεις ὅπως μπορεῖτε, ἀλλὰ γλυτώστε με ἀπ' αὐτὰ διότι κοντεύω νὰ καταστραφῶ.

Ὁ κατῆς τὸν ἐλυπήθη κ' ἐκράτησε τὰ παπούτσια. Αὐτὰ ἔπαθε ὁ Ἄμπου-Καρέμ· θὰ μοῦ εἶπῃς, τὰ ἔπαθε ἀπὸ τὴν μεγάλη φιλαργυρία του. Μὰ ἂν δὲν ἦσαν τὰ παπούτσια του δὲν θὰ τοῦ συνέβαινον ὅλα αὐτὰ.

* *

—Φίλε μου, εἶπα πρὸς τὸν μπάρμπα-Μιχάλην, ἀφοῦ τὸν ἠγρόρασθην προσεκτικῶς, ὁ μῦθος σου εἶνε θαυμάσιος καὶ τόσο

πειστικός, ὥστε ἐνώ ἐσχόπευα νὰ σοῦ δώσω αὐτὰ τὰ παπούτσια στὸ χέρι καὶ νὰ σε ἀποστείλω στὴ δουλειά σου, δὲν σοῦ τὰ δίδω.

— Καὶ τί θὰ τὰ κάμης λοιπόν; ἤρώτησεν ὁ φιλόσοφος ἐμβαλωματῆς.

— Θὰ τὰ φυλάξω, ἀπήντησα ἐπισήμως, διὰ νὰ τὰ δώσω ὡς βραβεῖον εἰς ἐκεῖνον ὅστις ἤθελεν ἐξηγήσει τίνα σκοπὸν ἔχουσιν ἐν τῇ δημιουργίᾳ τῶν ὄντων καὶ τῶν πραγμάτων οἱ κάλλοι τῶν ποδῶν. Ἀπαντήσεις δέχομαι μέχρι τοῦ προσεχοῦς ἔτους.

* Ἀθήναι, Ἀπριλιος τοῦ 1898.

ΧΑΡΑΛ. ΑΝΝΙΝΟΣ

ΜΩΣΑΙΚΟΝ

Ἡ ἐγκαρτέρησις ἐν τῇ δοκιμασίᾳ ἐλάττωσ' αὐτὴν κατὰ τὸ ἥμισυ.

*
*
*
*
*
*
*
*

Πρέπει νὰ κατορθώσῃ τις νὰ γίνῃ ἀγαπητός, διότι οἱ ἄνθρωποι δὲν εἶνε δίκαιοι, παρὰ μόνον πρὸς ἐκείνους τοὺς ὁποίους ἀγαπᾶσι.

Ἐν τῇ ἀληθῶς ἀγαπῶσῃ καρδίᾳ ἢ ἡ ζηλοτυπία φρονεῖ τὸν ἔρωτα, ἢ ὁ ἔρωτα τὴν ζηλοτυπία.

*
*
*

Οὐδὲν ὁμοιάζει τόσο πρὸς τὴν ἀδικίαν, ὅσον ἡ βραδέως ἀποδιδόμενη δικαιοσύνη.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΠΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

[καλλιτεχνικὸν σημεῖωμα]

ΕΧΕΙ διασπείρει ἤδη ἡ φήμη ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸν δημόσιον τὸ ὄνομα τοῦ Ευαγγέλου Παντοπούλου, ὡς ἑνὸς τῶν ὀλίγων καλλιτεχνῶν τῆς ἑλληνικῆς σκηνῆς. Δι' ὅσους ὅμως δὲν τυτύχησαν νὰ γνωρίσωσι τὸν ἔργον ἠθοποιῶν, χαράττομεν τὸ σύντομον ἢδε σκιαγράφημα γνωρίζοντες ἅμα διὰ τῆς παρατιθεμένης ἑπίσθεν εἰκόνας καὶ τὴν συμπληθῆ αὐτοῦ φυσιογνωμίαν.

Ὁ Παντόπουλος, εἰς τὸ εἶδος τοῦ πρό πάντων — τὸ κωμικόν — τὸ ὁποῖον καλλιεργεῖ ἀπὸ φυσικῆς ἐμπνεύσεως, εἶνε ἀναντιρρήτως μοναδικῆ ἰδιοφυΐα. Ἀρκεῖ εἰς μακρύτερον τοῦτο μόνον: ὅτι ἐπὶ πέντε ἤδη συνεχεῖς θερινὰς περιόδους συγκαταεῖ ἀδιάσπαστον, ἀμέριστον, ἐνθουσιῶν πάντοτε τὸ ἀθηναϊκὸν κοινὸν ὑπὸ τὴν γοητείαν τοῦ καλλιτεχνικοῦ του ταλάντου.

Τὸ πρῶτον δραματικὸν ἔργον, εἰς τὸ ὁποῖον ἀνέλαμψε καὶ κατεδείχθη ἡ σκηνακὴ ἰδιοφυΐα τοῦ Παντοπούλου ἦτο ἡ *Τέλη* τῆς *Μαρσούλας* τοῦ κ. Κορομηλά. Ἐκεῖ συνήνεγκε τὸν πρῶτον ἀντάξιον καλλιτεχνικὸν του βόλον ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ *Μπαρμπά Λινάρδου*, τὸν ὁποῖον, καὶ ὡς τύπον ἠθογραφικὸν καὶ ὡς χαρακτῆρα κάλλιστα ψυχολογημένον, ἀπέδωκε καὶ ἀποδίδει θαυμασίως. Εἰς τὸν βόλον αὐτὸν ὁ Παντόπουλος δὲν ἀντιγράφεται παρ' οὐδενὸς ἄλλου, διότι τὸν πλάττει, τὸν ζωογονεῖ, τὸν χρωματίζει μόνον ἡ ἰδική του τέχνη. Εἶνε ἀληθές ὅτι καὶ πρῶν, εἰς τὰς τετραήμενας ἐκείνας καὶ ἀνουσίους κωμωδίας, τὰς ὁποίας οἱ παλαιότεροι ἠθοποιοὶ ἀνεδίβαζον ἐπὶ σκηνῆς, ὁ Παντόπουλος ἠδυνήθη νὰ δώσῃ νέαν τινὰ ἔκφρασιν καὶ ζωὴν, διὰ τῶν ὑπερόχων σκηνακῶν του χρισμάτων καὶ νὰ τὰς παρουσιάσῃ ὑπὸ νέαν μορφήν. Ἀλλὰ τὰ ἔργα ἐκεῖνα δὲν ἦσαν ἱκανὰ ν' ἀναδείξωσιν ἐνα καλλιτέχνην ὡς τὸν Παντόπουλον, διὰ τὸν ὁποῖον δυστυχῶς τὸ πεινχρόν μας δραματολόγιον δὲν ἔχει βόλους ἀνταξίους.

Οὐχ ἦττον εἰς τὰς κωμωδίας ἐκείνας, παρ' αἷς ὑπάρχουν ὅπως οὖν χαρακτηρῆρες καὶ τύποι αὐτοτελεῖς, φυσικοί, ψυχολογημένοι, ὁ Παντόπουλος εἶνε ἕξοχος. Τελειότερον τύπον *δασκάλου* εἰς τὸ *Ζητεῖται ὀπηρετής* τοῦ κ. Ἀννίνου δὲν ἦτο δυνατόν νὰ φαντασθῆ, οὐδ' αὐτὸς ὁ συγγραφεύς, Ἐπίσης καὶ ὡς γηγενὴς ἀθηναῖος εἰς τὴν *Λύραν τοῦ Γέρω*—*Νικόλα* τοῦ μακαρίτου Κόκκου, εἶνε ἐξαιρέτος. Ὡς *Γενικὸς Γραμματεὺς* ἐφέτος κατέκτησε κυριολεκτικῶς τὴν πρωτεύουσαν ὄλην. Εἰς τὸ *Βέβαια!* *Βέβαια*—καίπερ ἄτεχνον καὶ ἀνούσιον σκηρικὸν κατασκευάσμα—ὡς νεανίας ἡλίθιος εἶνε θικυμάσιος τὴν μορφήν, τὸ βλέμμα, τὴν ἔκφρασιν, τὸ βᾶδισμα, τὸν τόνον τῆς φωνῆς, τὰς χειρονομίας, πρὸ πάντων δὲ τὴν περιβολήν. Διότι—δέον νὰ σημειωθῆ καὶ τοῦτο—ὁ Παντόπουλος εἶνε μοναδικός, ἀπαράμιλλος ἴσως, καὶ εἰς τὰς μετεμφίσεις του. Εἰς τοῦτο τὸν βοηθεῖ οὐ μόνον ἡ σπανία πλαστικότης τῆς μορφῆς του, ἀλλὰ καὶ ἡ ἔμφυτος καλαισθησία του καὶ ἡ ἐπίμονος μελέτη καὶ ἡ βρθεῖα ἐπίγνωσις τῶν χαρακτηρῶν τοὺς ὁποίους διερμηνεύει.

Τοιοῦτος ἐν προαίρῳ διαγράμματι ὁ καλλιτέχνης κωμικός, περὶ οὗ ἠδύναντο νὰ γραφῶσιν ἑκατονταπλάσιαι σελίδες. Ἦθο-ποιός μὲ ἔμπνευσιν, μὲ αἰσθησὶν τοῦ καλοῦ λεπτοτάτην, μὲ ἀντιληψὶν ὀξεῖαν, μὲ δύναμιν καὶ κάλλος σκηρικὸν σπάνιον, πρὸ παντὸς δὲ μὲ θέλησιν καὶ φιλοτιμίαν νὰ ἐργασθῆ ὑπὲρ τῆς ἐλληνικῆς σκηνῆς. Εἰς τὸν Παντόπουλον, δόντα τὴν πρώτην ὄθησιν πρὸ πενταετίας, ὀφείλεται κυρίως ὁ περὶ τὸ θεᾶτρον τελευταῖον ἀναπτυχθεὶς πυρετὸς τοῦ κοινοῦ καὶ τῶν συγγραφέων, ὃν ἐκορύφωσαν διὰ τῆς ἄλλης ὁδοῦ, τῆς δραματικῆς ὑποκρίσεως, δύο ἐξίσου ὑπέροχοι καλλιτέχνιδες, ἡ *Εὐαγγελία Παρασκευοπούλου* καὶ ἡ *δеспοινὴ Αἰκατερίνη Βερώνη*, εἰς τὴν ἀμιλλαν τῶν ὁποίων ἀποδοτέον τὴν ἀπὸ τινος ἀνύψωσιν τοῦ δράματος ἐπὶ τῆς ἐλληνικῆς σκηνῆς. Ὁ Παντόπουλος, ὡς πρότυπον ἰδεῶδες ἑλληνος κωμικοῦ, ἐπέπνευσεν ἀκάθεκτον τὸν ζῆλον εἰς τοὺς περὶ τὸ δραματικὸν εἶδος ἀσχολουμένους νὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς τὴν συγγραφὴν κωμειδουλίων, τὰ ὁποῖα βαγδαῖα τελευταῖον κατέκλυσαν τὴν σκηνήν. Καὶ δὲν ἦτο μὲν πλοῦσία καὶ κατὰ τὸ ποῖόν ἡ παραγωγή αὐτῆ, οὐδ' ἱκανοποιεῖ τὴν ὑποκριτικὴν τέχνην τοῦ Παντοπούλου, οὐχ ἦττον μαρτυρεῖ τὸ πανταχῶθεν διεγερθὲν ἐνδιαφέρον περὶ τοῦ ἐλληνικοῦ θεάτρου—τοῦ τῶος παρημελημένου—καὶ τοῦτο εἶνε τὸ παρήγορον. Διότι ὁ ἀγὼν πρόκειται περὶ τοῦ προσεχοῦς μέλλοντος.

Ἀθήναι, Ἀύγουστος τοῦ 1893.

Κ. Φ. Σ.

ΗΛΙΑΣ ΠΟΤΑΜΙΑΝΟΣ

ΗΛΙΑΣ ΠΟΤΑΜΙΑΝΟΣ

[βιογραφικὸν σημεῖωμα]

ΓΕΝΝΗΘΗ ἐν Ναυπλίῳ τῷ 1844. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ Εὐάγγελος Ποταμιάνος, ἐκ Κεφαλληνίας ὀνομαζόμενος, νεανίας ἔτι ὑπηρετεῖ ὡς πλοίαρχος ἐν τῷ ἐπικουρικῷ στόλῳ τῆς Ἀγγλίας κατὰ τοὺς πρὸς τὸν Ναπολέοντα πολέμους αὐτῆς, ἕτοι μὲχρι τοῦ 1815. Μετέπειτα ὡς φιλικὸς κατῆλθεν εἰς Ἑλλάδα μὲ ἴδιον σῶμα καὶ ἐπολέμησε καθ' ὅλον τὸν ἀγῶνα· ἐπὶ δὲ Καποδιστρίου ὑπηρετήσεν ὡς διευθυντῆς τῆς Ἀστυνομίας τῆς πρωτεύουσας ἀγαπώμενος καὶ τιμώμενος ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Κυβερνήτου.

Ὁ κ. Ἡλίας Ποταμιάνος ἐσπούδασε τὰ ἐγκύκλια μαθήματα ἐν Ναυπλίῳ, κατὰ δὲ τὴν Ναυπλιακὴν ἐπανάστασιν, ἐφηβὸς μόλις, ἔλαβε λίαν ἐνεργὸν μέρος. Ἐν Ἀθήναις φοιτητῆς ἔτι ὢν ἐδημοσιογράφει γράφων τὴν «Αὐγὴν», εἶτα δὲ καὶ ἄλλας ἐφημερίδας, φίλος ἐκ τῶν πρώτων τοῦ μακαριτοῦ Δεληγεώργη καὶ ἐκ τῶν ἐνεργοτέρων ὀπαδῶν τοῦ κόμματος αὐτοῦ. Τῷ 1872 ὅτε συνῆλθεν ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει σύνοδος διὰ τὸ Βουλγαρικὸν σχίσμα ἀπεστάλη ἐκεῖ μὲ ἰδικὴν ἐμπιστευτικὴν ἀποστολὴν ὑπὸ τοῦ Δεληγεώργη ἐκτιμῶντος τὰ πολλὰ τοῦ κ. Ποταμιάνου προσόντα.

Ἐν Ναυπλίῳ ἐξετέθη τὸ πρῶτον ὡς ὑποψήφιος βουλευτῆς τῷ 1872, ἀλλ' ἔνεκα διαφόρων περιστάσεων ἀπέσχε τῶν ἐκλογῶν ἐπὶ δεκαετίαν· διὸ μόνον τῷ 1881 ἐξελέχθη τὸ πρῶτον ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐπαρχίᾳ διὰ μεγάλης πλειονοψηφίας. Κατὰ δὲ τὰς ἐκλογὰς τῆς μεγάλης περιφέρειας τῷ 1887, καὶ τοι ἐκτὸς παντὸς συνδιασμοῦ μόνος ἀποδυσθεὶς ἐν τῷ νομῷ Ἀργολιδο-Κορινθίας, ἀπέτυχε δι' 80 μόνον ψήφους ἐπὶ 26 χιλιάδων ψηφοφορησάντων.

Ἡ τοιαύτη τοῦ νομοῦ εὐμενὴς ἔκφρασις συνήσπισε πολλοὺς ἐν τῷ νομῷ ἐναντίον του· καὶ δὴ ἀπεκλείσθη καὶ πάλιν τῷ 1891 ἐκ τῶν συνδυασμῶν. Τὴν φορὰν ὅμως ταύτην μετὰ λύσσωδῆ ἀγῶνα, καθ' ὃν πάντα τὰ κόμματα ἐπολέμησαν τὸν κ. Ποταμιάνον, ἐξελέχθη πλειονοψηφῆσας ἐν ἀπάσαις ταῖς ἐπαρχίαις τοῦ νομοῦ. Τελευταῖον ἐγένετο βουλευτὴς τῷ 1892 ἐκ τῆς ἐπαρχίας Ναυπλίου.

Ὡς δικηγόρος διέπρεψε ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ σταδίου του διακρινόμενος ἀείποτε διὰ τε τὴν εὐρείαν αὐτοῦ παιδείου καὶ τὴν εὐφυίαν καὶ τὸν ἐντιμὸν χαρακτῆρα καὶ τὸ αὐστηρὸν τοῦ ἥθους. Μεταξὺ τῶν συναδέλφων του ἀπολαμβάνει εὐλόγου ὑπολήψεως, διὸ πρὸ πολλοῦ ἀπέκτησεν οὐκ εὐκαταφρόνητον πελατεῖαν.

Ἐν τῷ κοινοβουλίῳ ἐτάχθη εἰς τὰς πρώτας βαθμίδας τοῦ κοινοβουλευτικοῦ βήματος καταλαθῶν ταχέως ἐπίζηλον θέσιν μεταξύ τῶν ὀλίγων ρητόρων τῆς Ἑλληνικῆς Βουλῆς. Οὐδαμῶς ποιεῖται κατάχρησιν τοῦ λόγου, ἀλλ' ὅσάκις ὁμιλεῖ ἀείποτε προσελκύει τῆς Βουλῆς τὴν προσοχὴν. Τοὺς λόγους του διακρίνει πλοῦτος καὶ ἀκρίβεια γνώσεων, εὐκρίνεια ἰδεῶν, ἀφθονία ἐπιχειρημάτων, εὐθύτης κρίσεως καὶ ἀποφυγὴ περιττολογιῶν καὶ ἐπαναλήψεων. Ἡ δὲ ρητορικὴ αὐτοῦ δεινότης ἐμφανίζεται διὰ σεμνῆς καὶ ἐπιβλητικῆς κατοχῆς τοῦ βήματος, διὰ γλώσσης γλαφυρᾶς καὶ ἀβρᾶς, διὰ φωνῆς ἡδέιας καὶ ἀρμονικῶς χρωματιζούσης τὰς ἰδέας του διὰ πολλῆς εὐπροσηγορίας πρὸς τοὺς ἐναντίους, διὰ λεπτῆς καὶ οὐχὶ δηλητηριώδους εἰρωνείας.

Τὴν μεγάλην αὐτοῦ φιλοπατρίαν δὲν κηλιδοῖ ἀνυπόμονος φιλοδοξία· θετικὸς ἐν τοῖς ἔργοις, ἀποστρέφεται τὴν ἐπιδεικτικὴν φιλαρχίαν, ἀείποτε κατειρωνευόμενος τῶν ἄνευ ἰκανότητος καὶ μελέτης ἐπιζητούντων τὰ δημόσια ἀξιώματα. Ἐν' ἀπολαύσει τῶν θεληγῆτρων τῆς ἀρχῆς, χωρὶς νὰ ὦσιν ἰκανοὶ νὰ ὑπηρετήσωσι τὴν πατρίδα.

ΔΙΑ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΥ ΤΗΣ ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑΣ

δρᾶμα κωμικοσπαρακτικὸν
εἰς ἑπτὰ σκηνὰς

ΠΡΟΣΩΠΑ

[Εἷς θεὸς φιλάργυρος.— Εἷς ἀνεπιβὸς ἀφωσιωμένος.
— Μία θεία εὐαίσθητος — Καὶ μία ἔρωμένη
οὔτε εὐαίσθητος, οὔτε ἀφωσιωμένη, οὔτε φιλάργυρος.]

ΣΚΗΝΗ Α'.

Τὸ φρικτὸν τηλεγράφων τοῦ ἀνεπιβ.ῦ.

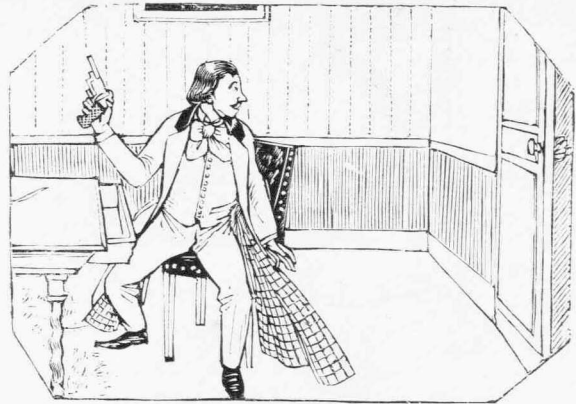
ΣΚΗΝΗ Β'.

Ἡ τρομερὰ ἀπέφρασις τῆς διαβιάσεως.

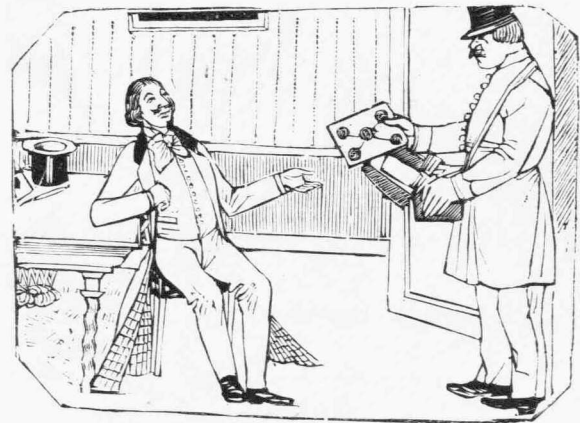
ΣΚΗΝΗ Γ'.

Ἡ φριχάλεα ἐντύπωσις τοῦ θελοῦ καὶ τῆς θείας.

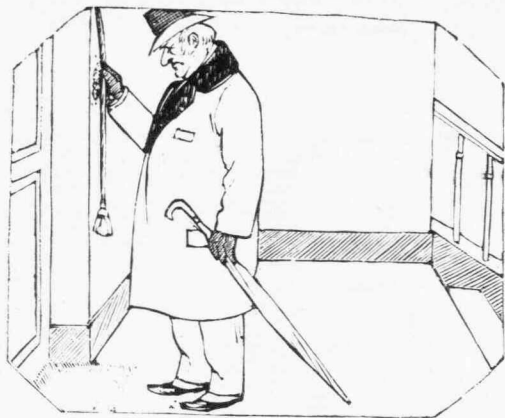
ΣΚΗΝΗ Δ'.

Ἡ ἔνοπλος προσδοκία τοῦ ἀποτελέσματος.

ΣΚΗΝΗ Ε'.

Ἡ ἀπάντησις τοῦ θελοῦ τοῖς μετρητοῖς.

ΣΚΗΝΗ ΣΙ'.

Ἡ δε' ἀποφύλαξις βεβαίως περὶ τῆς ζωῆς τοῦ προσφιλοῦ ἀνεψιοῦ.

ΣΚΗΝΗ Ζ'.

Τὸ συμπέρασμα καὶ ὁ ἐπιλογος.

Ἐ ΤΑΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

1.

Ἔχω μὰ καρδιὰ σκληρὴ,
ποῦ ἀγάπην δὲν τὴν πιάνει,
ὅποια θέλει καὶ ἔμπορεῖ,
ν' ἀγαπίσῃ ἄς τὴν κάνῃ.

2.

Ὅπου ἔρθῃ κι' ὅπου σταθῶ
τὸν πόνο μου θὰ λέω,
ὡς ποῦ ἀγάπην αἰσθανθῶ,
ἴστω στῆθος μου τὸ νέο.

3.

Τάχα ποῦ ζῶ τί μ' ὠφελεῖ;
Δίχως ἀγάπην δίχως λύπη
δὲν βρίσκω τὴν ζωὴ καλὴ,
κάτι νομίζω πῶς μοῦ λείπει.

4.

Τὸν ξρωτα παρακαλῶ
καλὰ καλὰ νὰ ἀκονίσῃ
τὸ βέλος του τὸ περὶ καλὸ,
καὶ τὴν καρδιὰ μου νὰ κεντίσῃ.

5.

Νά τὴν κεντῖση δυνατὰ
βαθειά, βαθειά νά τὴν πληγώσῃ
κι' ἀπ' τὰ κεντῆματα αὐτὰ
εὐθύς ἀγάπη νά φυτρώσῃ.

6.

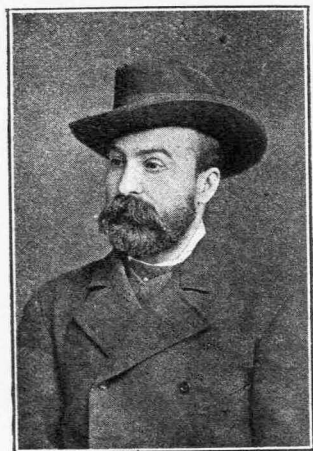
Μ' αὐτὸς κουφὸς ἔς τὸ ζήτημά μου
μ' ἀφίνει μὲ καρδιά σκληρὴ·
νά μοῦ ἀλλάξῃ τὴν καρδιά μου
καμμιὰ ἀπὸ οἷος δὲν ἠμπορεῖ :

7.

Ἔχω μιὰ καρδιά σκληρὴ,
ποῦ ἀγάπη δὲν τὴν πιάνει.
Ὅποια θέλει καὶ ἠμπορεῖ,
ἰδικὴ τῆς ἄς τὴν κάνει.

Ἐν Βελῳ, Μάιος 1892.

Γ. ΑΔΕΣΑΝΔΡΙΑΔΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Μ. ΒΙΖΥΗΝΟΣ

[Ο ΕΛΛΗΝ ΓΚΥ ΔΕ ΜΩΠΑΣΣΑΝ]

I

Τὸ δεῦμα τοῦ Γκὺ δὲ Μωπασσάν, ὅπερ κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1892 ἀνεστάτωσε τοὺς Παρισίους, ἔσχε πικρὸν ἀντίκτυπον καὶ εἰς τὴν ἡμετέραν πτωχὴν φιλολογίαν. Ὁ κόσμος ἔκλαιε μίαν ἀτυχεῖαν διάνοιαν κλεισθεῖσαν ἐν καιρῷ τοῦ σπινθηροβολημοῦ τῆς εἰς ἐν φρενοκαμεῖον καὶ ἡ ἑλληνικὴ φιλολογία προέπεμπε ὑπὸ τὴν αὐτὴν δραματικὴν ἐξέλιξιν τέκνον τῆς, ἐμπνευσμένον ὅλου τοῦ κἀλλους τῆς, τῆς δυνάμεως, τοῦ μυστηρίου τῆς, τὸν Γεώργιον Μ. Βυζυηνόν. Ὡ ἐνθουμοῦμαι ἀπλήστως τὴν ἀλγεινὴν ἐκείνην νύκτα. Ἐἶχον κληθῆ καταπειγόντως καὶ ὁ ποιητὴς κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην τοῦ ἀμυδρῶ σκιδρωτοῦ τῆς ἑσπέρας ἐστολισμένος μὲ ἄνθη,

λευκωπά, με ανεμώνες, με ώραία ρόδα, λίγα αγριολούλουδα και μαργαρίτες δύο-τρεις επί της καμβιοδόχης ισχυρίζετο, ότι περιέμενε την μνηστήν του, την ξανθήν και γαλανήν κόρην των φαντασιοληκτών ονείρων του. Ἡ φυσιογνωμία του νεωρόδης συνεσπᾶτο συχνὰ πυκνὰ καὶ ὁ ἴδιος διασκελιζὼν τὴν αἰθούσαν ἀπήγγελλε περιπαθεῖς στροφάς φλογεροῦ ἔρωτος καὶ ἔραϊνε πρὸ τῆς θύρας του δροσοπέταλα ρόδα, ἐφ' ὧν θὰ ἐπάτει τῆς μνηστείας τὸν οὐδὸν ἢ γαλανὴν του!

Ὡ ἐκείνην τὴν νύκτα, τὴν τραγικὴν ἐξέλιξιν, τὰς τρομακτικὰς φάσεις σαίτηρηίου ἐμπνεύσεως! Ἐπεφυλάχθην μάρτυς ἐξερθρώσεως ἀριστοτέχνου νοῦ εἰς ἀγνώριστον ἰκρίον, διανοητικὸν σκελετόν, εἰς ἐρείπιον! Ἐνίστε ἢ μαλακὴ του, ἢ ἡσυχὸς μορφὴ ἔλαμπε καὶ πάλιν τὴν φυσικὴν τῆς γλυκύτητά καὶ ἰδοῦ αὐτός, ὡσεὶ οὐδὲν ἐκ τῶν προτέρων νὰ διεδραμάτιζε, μὴ ἀπέτεινε σώφρονα τὸν λόγον καὶ συνεζήτει τὰ προσφιλεῖ του θέματα καλλιτεχνικὰ καὶ ἐμιλλευσε καὶ ἐλάξευε περιπαθεῖς στίχους, ὡ ἀκόμη εὐτυχοῦς συλλήψεως, αἰθερίας. Ἐγὼ καταρῶμενος τὴν ἀνηλεῆ μοῖραν, τὴν βάσκανον τύχην τοῦ ἀνθρωπίνου μεγαλείου, συνέσπγγον τὴν καρδίαν μου καὶ συνεκράτουμ τὸ δάκρυ, ἐνῶ παρεκάλουν τὸν Θεὸν νὰ ἐξημερώσῃ τὴν νύκτα, τὴν ἀτελειώτων ἐκείνην νύκτα!

Δύο ἐβρομάδας κατόπιν μετὰ τοῦ φίλου κ. Φέρμπου ἐπεσκεπτόμεθα τὸ Δρομοκαίτιον φρενοκομεῖον. Καθ' ὁδὸν ὑπὸ τὸ κράτος ποικίλων αἰσθημάτων οὐτ' ἐγὼ οὐδ' ἐκεῖνος προῦβαλλε θέματα διαλόγου. Ἐστρέφομεν μόνον ἐσθ' ὅτε τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸ ἰοστέφανον Ἄστου καὶ ἐροεμβάζομεν τί μεγαλοῦργημα δύναται νὰ συλλάβῃ ὁ ἀνθρώπινος νοῦς καὶ ποῦ μοιραίως νὰ καταστήσῃ. Μετὰ τρεῖς τέταρτα τῆς ὥρας ἡ λευκὴ τοῦ καταστήματος πρόσοψις, τὸ ἐρυθρὸν πλίσισίωμα καὶ ἡ ἡρεμία τοῦ ἀένδρου, πλὴν ἑκακτικῶ τοπίου, μᾶς περιέλουσαν ἀσυνήθη ψυχρότητα. Ἡ ἀμαξία μας ἔστη καὶ ὁ κρότος τῆς κιγκλιωτῆς θύρας μᾶς ἔδωκε τὸ σύνθημα τῆς εἰσόδου. Ἐνταῦθα φοβοῦμαι μὴ πειράξω τὴν μετροφοροσύνην τοῦ διευθυντοῦ κ. Τσιριγώτη, ἀν εὐχαριστήσω καὶ αὐτὸν διὰ τὸ εὐγενὲς ἐνδιαφέρον, ὅπερ ἐπεδείξατο καὶ τὴν ὑπόσχεσίν του, ὅτι πάντοτε θὰ προσπαθῇ ὅσον ἐπ' αὐτῷ νὰ ἐλαφρύνῃ τὴν θέσιν τοῦ ἀτυχοῦς ποιητοῦ, ὅστις ζῆ ἀκόμη καὶ κατὰ τὰ φαινόμενα ἐπὶ πολλὴ θὰ ζήσῃ. Τὸ νόσημα ἐγκρακτριώσθη ἀνιάτων ὡς ὀργανικὴ ἀλλοίωσις τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τοῦ νωτιαίου ἐν ταυτῷ. Ἐν τῷ δωματίῳ τῆς διευθύνσεως, ὅπου ἐγενόμεθα δεκτοί, παρετήρησα ὅτι ἐπὶ τῆς τραπέζης ἔκειντο φύλλα ἐρριμμένα μετ' ἡμίθεστον γραφὴν καὶ μετ' ἐκκενῶματα. Τί συμ-

πτῶσις! Ἦσαν ποιήματα τοῦ Βιζυηνοῦ. Ἀπλήστως τότε προσεπάθησα ν' ἀναγνώσω μερικά. Πλὴν ἦσαν θέματα φρενολογικῆς μελέτης καὶ ὄχι ποιήματα. Ἐν ἐξ αὐτῶν ἦτο ἀφιερῶμενον εἰς τὸν κ. Τσιριγώτην «στὸν Θεὸν μου». Παρίστα διαδοχικὰ φάσεις ἀναλαμπούσης φαντασίας καὶ πρὸς βῆμα γωλαινοῦσης, ἐκτροχαζομένης. Ἦρχιζεν ἀπὸ καλῆς ἐννοίας καὶ ὁ τρίτος στίχος ἀνέκλωθε τὴν θεοληπτικὴν στροφήν «**θεέ, δύναμις, κατάβηθι...**» καὶ ὁ τέταρτος ἦτο ἐντελῶς δυσανάγνωστος. Ἐνθυμήθην τὰς ἀνταλλαγὰς τῶν Βυζαντινῶν ἀλουργίδων μετὰ καλογηρικὰ ράσα καὶ τὰς ἀβροδιαιτίους ἐσπερίδας τῶν χρόνων ἐκείνων μετὰ πάννουγίδας τοῦ Μεγάλου Κανόνος, Ἐνῶ δὲ ἀψησολοῦμην εἰς τὴν ἀνάγνωσιν ἐτέρου χειρογράφου εἰσάγεται ὁ ποιητὴς, διασκελιζεὶ τὴν αἰθούσαν καὶ ρίπτεται εἰς τὰς ἀγκάλας μου. Δὲν θὰ θελήσω νὰ γράψω οὕτε τὸ τί ἦσάνθην, οὕτε τὸ τί μεταξύ μας ἔξ ἐγγυτάτης φιλίας ἐλέγηθ. Θὰ ἰστορήσω μόνον ἐν ὀλίγοις τὸν ποιητὴν, ὅσον ὁ γῶρος τοῦ Ἡμερολογίου τούτου ἐπιτρέπει καὶ ὁ ἀναγνώστης θὰ φέρῃ τὴν φαντασίαν ἀλγεινὴν εἰς τὴν σκιερὴν τῆς ἐπισκεψέως ἐκείνης.

II

Ραφτάκι μ' ἤθελ' ἄλλοτες ἢ τύχη,
γιατὶ νὰ ἴτροπιασθῶ καὶ νὰ τάρνοῦμαι,
ἄησμόνησα τὰ ράμματα, τὴν πύχη
μὰ τὴν ἰδέαν τῆς τέχνης τὴν θυμοῦμαι.

Ἦτο ἡ πρώτη στροφή τοῦ ποιήματος, τὸ ὅποιον ὡς ἐξουολόγησιν τῆς τύχης του πρὸς σοφὸν πατέρα, ἀφιέρου ὁ Γεώργιος Βιζυηνὸς πρὸς τὸν ἐν Λονδίῳ προσθευτὴν μας, ἀείμνηστον φιλόσοφον Βοσάλαν Ἀρμένη. Ἐστάλη οὕτω παιδί δεκά ἐπὶν ἀπὸ τὴν πατρίδα του Βιζῶ, τὸ ἀγνωστο χωριὸ τῆς Θρακίης, ραφτάκι εἰς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει θεῖον του, διαμείνοντα εἰς ἐν ἀπὸ τὰ μεγάλα γάνια τοῦ Βυζαντίου, ὅπου καὶ σήμερον οἱ ρουμελιῶται ἀμπατζήδες ἔχουσι τὰ ἐργαστήριά των. Πρέπει νὰ γνωρίσῃ τις τὸν μονότονον βίον τῶν ἀνθρώπων τούτων, τὴν γλίσχρον ζωὴν των, πῶς ἀπὸ πρώϊας μέχρι μέσης νυκτός εἶνε εἰς τὸ βελόνι ἠσολημένοι καὶ τὰς ἑσπράς καὶ κυριακὰς ἐγκύπτουσιν εἰς τὰ ἱερά βιβλία, τὸ εὐαγγέλιον, τὰς φυλλάδας τῶν ἁγίων, τῶν ἀμαρτωλῶν τὴν σωτηρίαν καὶ λοιπὰ θερησκευτικὰ ἀπόκρυφα, ἵνα

νόση τὴν πλήρη ὑποταγὴν τοῦ πνεύματος τοῦ Βιζυηνοῦ εἰς ἄλην αὐτὴν τὴν θεοφοβίαν καὶ τὸν εὐεξαπτον φαντασιώδη φανατισμὸν του εἰς τὸ πῶς νὰ σώσῃ τὴν ψυχὴν του. Δύο ἔτη κατόπιν ὁ θεὸς του ἀποθνήσκει καὶ ὁ Βιζυηνὸς μένει ὑπὸ τὴν προστασίαν του πσελεμπῆ Γιάγκου, ἐμπόρου τοῦ θεοῦ του, παρ' οὐ καὶ ἀποστέλλεται εἰς Κύπρον, παρὰ τῷ ἐκεῖ συγγενεῖ του μητροπολίτη. Οὐδέποτε ὁ νεαρὸς ἱερόποιος ἠσθάνθη μεγαλύτεραν χαρὰν ὅταν τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἐφόρεσε τὸ ράσο καὶ τὸν σκουφόν. Ἐνόμιζεν ὅτι ἐπάτησε τὴν πρώτην βαθμίδα ἀνωθι τῶν κοινῶν βροτῶν, ἣν μὲ ἄλην τὴν ἀπειρίαν τοῦ κόσμου τσακίς ὠνεیرهύθη. Ἄλλ' ὁ θεοκρατικὸς αὐτὸς κλειός, ὅστις ἐκύκλωσε τὸ πνεῦμα του, οὐδεμίαν καὶ διὰ τὴν καρδίαν του ἰσχὺν εἶχε. Μελανόβαλλμος ξανθὴ κόρη, ἀκριβῶς ἀπέναντι τῆς μητροπόλεως, τῷ ἐνέπνευσε τὸν πρῶτον ἔρωτα. Νύκτωρ καθήρχετο κρεμάμενος ἀπὸ στανίου τὸν τοῖχον τοῦ κελίου καὶ ἀνερωχῆτο ψιθυρίζων τοὺς ἐξορισμούς του καὶ σταυροκοπούμενος συχνὰ πυκνὰ, ἵνα διώξῃ πᾶν κακοποιὸν πνεῦμα φθονερὸν τοῦ ἔρωτός του. Ἄλλὰ μίαν νύκτα συνελήφθη. Ἡ καταδίκη του ἦτο ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας νὰ τρώγῃ ξηρὸν ἄρτον, νὰ διαβάξῃ τρίς τὸ Μέγα Ἀποδειπνὸν καὶ τῷ ἐδόθη κομοσσοῦσι δι' ἑκάτὸν καὶ πενήντα γονυκλισίας καθ' ἑσπέραν.

Ἦπὸ τὸ ἡμίσεστον φῶς κανδύλας πρὸ τοῦ προσκυνηταρίου τῆς Μητροπόλεως ἀποτίνων ἐν μιᾷ νυκτί τὴν ὄφειλν του ὁ ἐρωτύλος ρασσοφόρος ἀπεκοιμήθη. Τὸ ὄνειρόν του ἦτο ἀποχριστισμὸς παντοτεινὸς τῆς ἐκλεκτῆς του. Τὴν νύκτα ἐκείνην οὐδ' ἔκλεισε μ' ἄτι. Τὴν ἐπομένῃν διέκρινε μακρόθεν, ὅτι συνοδεῖα ἀπὸ τῆς ἀπέναντι οἰκίας διηρθύνετο εἰς τὴν ἀποθάραν. Σπυδαί, πνευστιᾶ, προσφάνει ἦτο ἐκείνη. Τὴν παρελάμβανον συγγενεῖς τοῦ πατρὸς τῆς ἐκ μακρονοῦ χωρίου, ἵνα λείψῃ τὸ σκάνδαλον. Ἐκτοτε οὐδέποτε τὴν εἶδε. Μετὰ δέκα μόνον καὶ πέντε ἔτη, ὅταν ἐπέστρεψεν ἐξ Εὐρώπης καὶ αἱ ἐφημερίδες διευτυπᾶνίζον τὸ ὄνομά του ὁ Βιζυηνὸς ἐλάμβανεν ἐπιστολὴν ἐκ Κύπρου, γεγραμμένην ὑπὸ γυναικείας χειρὸς καὶ δι' ἧς ἠρωτᾶτο, ἂν ποτε νέος ἔμεινεν εἰς τὴν Μητροπολιν τῆς Κύπρου. ὦ! οἱ ἔρασταὶ ἀνεγνωρίσθησαν ἀπὸ μακρὰν!

Τὸν χρόνον ἐκείνον ἡ Κύπρος ὑπέφερεν ἐκ δεινῆς ἀνομβρίας. Ὁ ποιητὴς περιγράφει τὸν λιμὸν τότε εἰς ὄραϊον ποίημά του «τὸ πτωχὸν τῆς Κύπρου» ὅπερ ἀποφανισθὲν μητρὸς καὶ πατρὸς ζητεῖ ἐλεημοσύνην εἰς τοὺς δρόμους τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

— Καλέ μου σὺ ἀφεντικὸ
μὲ τὴν χρυσὴν καθένα
λυπήσου με καὶ μένα
ποῦμαι γυμνὸ καὶ νηστικὸ.

Στὴν Κύπρῳ ἡ καλοκαιρίᾳ
τὰ κεραμίδια λυώνει
καὶ ἐδῶ — πῶς μὲ παγώνει
τὸ κρῦ τοῦ παληθοροῖ!

Ὁ Βιζυηνὸς ἦτο τότε διωρισμένος παιδονόμος τοῦ σχολαρχείου ἐπὶ τῷ ὄρφ, ἵνα ἀκούῃ μαθήματα ἐν αὐτῷ ὦν καὶ ἱεροφάτης εἰς μικρὰν ἐνοριακὴν ἐκκλησίαν. Ἐξ ἀμφοτέρων τῶν ὑπουργημάτων του ἐκέριζε 50 γροσια κατὰ μῆνα. Εὐτυχῶς ὁ μητροπολίτης ἠγάπα τόσο αὐτόν, ὥστε ὅταν ὁ πρόεδρος τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου ἀείμνηστος Ἡροκλῆς Βασιλάδης ἠρώτησεν, ὅπως καὶ ὅλας τὰς ἐλληνικὰς σχολὰς τῆς Ἀνατολῆς, τίς ὁ ἄριστος τῶν μαθητῶν, συνεστήθη ὑπὸ τῆς Ἐφορείας ὁ ξένος σπουδαστὴς Βιζυηνός. Ἄλλὰ σκοπὸς τοῦ μητροπολίτου ἦτο καὶ νὰ τὸν χειροτονήσῃ ἱεροδιάκονον καὶ στείλῃ αὐτὸν διδάσκαλον εἰς μονὴν τῆς Κύπρου, πρῶγμα ὅπερ καὶ ἐκεῖνος ἐπόθει μετὰ τὸν ἀτυχῆ του ἔρωτα. Ἐνθυμοῦμαι πόσον ζωηρῶς μοὶ περιέγραφεν ὁ ἀτυχῆς ποιητὴς τὴν ἀλγεινὴν τῆς νεότητός του μελαγχολίαν καὶ πῶς ὄλονεν καταφεύγων εἰς τὴν ἐρημίαν ἀπήγγελλε τὰ κυριακὰ εὐαγγέλια δοκιμάζων οὕτω τὴν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἀμβωνος ἱκανότητά του! Ἄλλ' ἡ Πρόνοια ἄλλα τῷ ἐξημέρωσεν.

Τὸ βουλγαρικὸν σχῆμα ἀψησάγει τότε τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ ὁ μητροπολίτης Κύπρου προσκαλεῖται εἰς Κωνσταντινούπολιν. Τίς θ' ἀκολούθησεν τὸν μητροπολίτην ἦτο ὁ ἀνταγωνισμὸς τῶν καλογεροπαίδων ὄλων τῆς μητροπόλεως. Εὐτυχῶς ἐκλέγεται ὁ Βιζυηνός. Ἐλείπειν ἤδη ἀπὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως τέσσαρα ἔτη καὶ ἀκατάσχετος τῷ ὑπέξεκαυθῆ νουσταγίᾳ νὰ ἰδῇ τὸ χωριὸν του, τὴν Βιζῶ, τὴν κυρὰ Μιγάλαϊνα τὴν μητέρα του.

Μικρὸ μικρὸ μ' ὄφρανεφεν ἡ ἀλύπητή μου μοῖρα,
μικρὸ μικρὸ τῆς ἐνητεῖας τὸ μονοπάτι πῆρα
μὲ χεῖλην πικραμένα.

μὰ τόρα πιά τὰ χόρτασα τῆς ξενιτειᾶς τὰ κάλλη
 ἄς ἦνε καὶ παράδεισος, θὰ τὴν ἀφήσω πάλι
 βαρέθηκα τὰ ξένα !

Μικρὸ χελιδονάκι μου γιὰ μὴ σταλίσει στάσου,
 γιὰ μὴ σταλιά λυπήσου με καὶ δὸς³ με τὰ φτερά σου
 τὰ λεφτοκαμωμένα.

θέλω τὸ δύστυχο κ' ἐγὼ στὸ σπίτι μας νὰ πάγω,
 θέλω σ' ἐτῆς μάνας τὸ πλευρὸ λίγο ψωμί νὰ φάγω,
 βαρέθηκα τὰ ξένα !

Τὸ κατώρθωσεν. Ἡ συνάντησις τῆς μητρὸς του ὑπῆρξε συγκινητικὴ καὶ ὅλο τὸ χωριὸ τὸν ὑπεδέχθη ὡς τὸν πρῶτο «καλιμαρᾶ ποῦ ἔβγαλε». Ὅταν ἀνεχώρησεν ἀφῆκεν αὐτὴν τὴν ἀποχαριετιστήριον ἐλπίδα εἰς τὴν μητέρα του :

Ἔσαις γλυκάδες καὶ χαραὶς μᾶς περιχύν' ὁ ἐρχομὸς
 τόσαις πικράδαῖς καὶ χολαῖς μᾶς δὴν' ὁ μαῦρος χωρισμὸς.

*Ὁχ ! *Ἄς εἰμπύργα νὰ σταθῶ !
 Μάνα ! μὴν κλαῖς, θὰ ξαναρθῶ !

Πλάκωσε γύρω καταχνιὰ κ' ἦθε στὰ χεῖλη μ' ἡ ψυχῆ,
 δὸς³ με τὴν ἄγια σου δεξιὰ, δὸς με συντρόφισα εὐχὴ
 νὰ μὲ φυλάγῃ, μὴ χαθῶ.

Μάνα ! μὴν κλαῖς, θὰ ξαναρθῶ !

Ἐπιστρέψας εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐζήτησε δεξιᾶ ἀριστερᾶ προστασίαν ἵνα σπουδᾷ. Κατ' εὐτυχίᾳ συμπτῶσιν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ αἰμινηστοῦ Λυκούργου, τοῦ ἀρχιεπισκόπου Σύρου, διαμεινοντος τότε διὰ τὸ Βουλγαρικὸν ζήτημα ἐν Κωνσταντινουπόλει, συνιστάται εἰς τὸν κ. Σπυρίδωνα Χασιώτη ὅστις καὶ προθύμως ἀναλαμβάνει τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ Βιζυνοῦ εἰς τὴν ἐν Χάλκῃ θεολογικῇ σχολῇ. Ἐντεῦθεν ἀρχεται τὸ στάδιόν του. Ὁ νεκρὸς ἱεροσπουδαστὴς εἰλκυσε ἀμέσως τὴν προσοχὴν τῶν καθηγητῶν ἐπὶ τῇ προκοπῇ του καὶ ἡ φήμη του ὡς ποιητοῦ διεδίδετο ὅλοσιν μετὰ μεγαλητέρας ἐντάσεως. Ὁ καθηγητὴς τῆς σχολῆς καὶ διαπρεπὴς ποιητὴς αἰμινηστος Ἡλίας ὁ Τανταλίδης περιπαθῶς τὸν ἠγάπησεν ἀνακηρύξας αὐτὸν ἀληθῆ διάδοχόν του. Ὑπὸ τὰ ὄρροσρα δὲ φυλλώματα τῆς ποσεινῆς νήσου καὶ τὸν εὐγραμμὸν ὀρίζοντα καὶ τὴν θελκτικὴν ἀκτὴν τῆς Χάλκης ὁ Βιζυνοὸς ἐλάμ-

θανε τὰς πρώτας του ἐμπνεύσεις καὶ ὑπὸ τὴν λεπτοτάτην κρίσιν τῆς τυφλῆς τοῦ Βοσπόρου Μούσης τοῦ αἰμινηστοῦ Τανταλίδου τὰ πτερυγίσματα ἐκεῖνα θαλερᾶς φαντασίας ἐσμυλεύοντο καὶ ἐλαξεύοντο μὲ πολλὴν ἐπιμέλειαν. Ἐν ἀπὸ τὰ ὠραῖα τότε τοῦ νεκροῦ σπουδαστοῦ ποιήματα ἦτο καὶ τὸ πρὸς τὴν θεολογικὴν σχολὴν ἐν ἣ ἐμαχθήτευεν.

Κοντὰ στὸν Βόσπορο ἓνα νησάκι
 μὲ χάρι λούεται σὰν τὸ γηνάκι
 σ' τῆς Προπονίδος τὴν ἀγκαλιά.
 Χάλικη, τὸνὸμασαν, γιατί' στὰ στήθη
 εἶχε, μὲ λέγουσιν—μὰ λησμονήθη—
 θεοχτισμένη χαλκοφυλιά.

Τὸ ποίημα τοῦτο, οὐτινος παρεθέσαμεν τὴν πρώτην στροφὴν, διελαλήθη ἀνὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἡ μουσοτραφὴς κυρία Σ. τότε γῆρα Α. τὸν ἐζήτησεν ὑπότροφόν τῆς. Ἄλλ' ὁ αἰμινηστος ἐθνικὸς εὐεργέτης Γεώργιος Ζαζιφίος ἐνέει αὐτὸς νὰ τὸν ἐκπαιδεύσῃ διὰ τέλους καὶ τὸ ἐπόμενον ἔτος διὰ πλουσίας ὑποτροφίας τὸν ἀποστέλλει εἰς Ἀθήνας. Ἐνεγράφη εἰς τὴν φιλολογίαν.

Εἰς τὰς Ἀθήνας ἐφάνη παράξενος τύπος. Κατατομὴ ἰδιαζόντως ἀνατολικῆ ἦτο ἐκ τῶν προνομιστῶν ἐκείνων αἰτίνας ἐγγράττονται διαρκῶς εἰς τὴν μνήμη. Ὀφθαλμοὶ λοξοὶ ὡς κινέζου, φουδιὰ κκαρωτά, λοξά, κατάμαυρα, φυσιογνωμία *mignon* ἀλλὰ μὲ ἐξωγωμμένα μῆλα ρουμελιώτου πρόσφυγος. Καὶ φωνή : ὦ, οὐδέποτε εἰς τὴν ζωὴν του παρεδέχθη ὅτι εἶνε ὀλληρά. Ὅταν πρωτοστῆς φοιτητὴς ἀκόμω τῷ 1874 ἐν τῷ ποιητικῷ διαγωνισμῷ ἐβραβεύθη καὶ ὁ εἰσηγητὴς τῆς ἀγωνοδίκου ἐθέσεως αἰμινηστος Ἀφεντούλης ἐκάλεσεν, ἵνα στεφανώσῃ τὸν ποιητὴν. ὁ κόσμος εἶχεν ἀπορήσει διὰ τὸν παράξενον αὐτὸν τύπον. Ἄλλ' ἀμέσως ὅλη ἡ ἀπορία του μετελλάγη εἰς θερμὴν συμπάθειαν διὰ τὸν ἐνθουσιασμὸν μεθ' οὗ ἐκρίθη τὸ ποίημά του «ὁ Κόδρος». Ὁ εἰσηγητὴς εὖσε «στιχογραφίαν ἀνεπίληπτον, ριθωσαν οὐ μόνον γραμματικῶς ἀκριβεστάτην, ἀλλὰ καὶ ἔχουσαν πάσας τῆς ποιητικῆς καλλιλογίας τὰς ἀρετάς, τὴν χάριν, τὴν δύναμιν, τὴν γραφικὴν κολλορίην καὶ τὴν ἰδέαν πολλὰκις αἰρομένην εἰς τὴν ἀληθῆ τῆς κοίσεως ἕψη καὶ πρωτοτύπως ἐκφραζομένην».

Τὸ ποίημα ἤρχετο δι' ἐπικλήσεως πρὸς τὴν Μοῦσαν :

Μικρὸν ἀφείσα τὸν Ἑλικῶνα
ὦ μουσα, κόρη τοῦ οὐρανοῦ
μυσταγωγὸς μου πρὸς τὸν αἰῶνα
τῶν ἰσοθέων παραγενοῦ.

—
Πρὸ τοῦ γοῦ· μου κρατοῦσα φάρων
μακρῶν αἰῶνων τὸν πέπλον ἄρον
ἐπὶ πηγᾶσου ἀνάγαγέ με
παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Κηφισοῦ
καί μ' ἕνα κλάδον στεφάνωσέ με
τοῦ καλλιθέφνιδος Παρνασσοῦ.

Μετ' αὐτὸν ἐπηνέθησαν αἱ ποιήσεις τοῦ κ. Ἀγγέλου Ηλά-
γου καὶ τοῦ Κλέωνος Ραγκλιῆ. Ὅταν δὲ παρὰ τῶν συναγωνι-
στῶν του σφοδρὰ ἠγέρθη διαμαρτυρία κατὰ τοῦ ἀγνώστου νικητοῦ,
ὁ Βιζυηνὸς ἀπήντησεν εὐτόλμως ἀποδείξας, ὅτι, ὅσα σφάλματα
ἐκεῖνοι εἶπον, εἶνε τούναντιον μιμήσεις κλασικαὶ ἄψογοι. αὐτὸς
δὲ γνωρίζει τοῦ γωλαίνει· τὸ ποίημα καὶ ἀνέφερε τὰ λάθη του.
Εἰς ἄθλητικὸν δὲ ποίημα ἐσαύρισε τὰς κατ' αὐτοῦ ἐπιθέσεις τῶν
συναγωνιστῶν του, ἐξ ὧν εἰς ἀγορεύων αὐτοῖς λέγει τὰδε :

Ἦλθεν ἕνας ἀπὸ τόπο
βάρβαρο καὶ Ἑθρηκῶ
καὶ θρονιάστικε μὲ τρόπο
'ὄς σκαμνὶ ποιητικῷ!
πρὶν τὸ δῶ καὶ ξεροθήξω
'γὼ καὶ σὺ κι' ὁ κυρ Μυτάκος,
πρὶν μὲ πῆτε, θὰ τοῦ δεῖξω
πόσ' ἀπίδια βάλλ' ὁ σάκκος!

Ἄλλ' ὁ Βιζυηνὸς δὲν ἰκανοποιεῖτο ἐκ τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρ-
γασίας τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τὸ ἐπόμενον ἔτος ἀποστέλλεται
παρὰ τοῦ Γεωργίου Ζαρίφης εἰς Εὐρώπην ἵνα σπουδάσῃ φιλοσο-
φίαν. Ἄρκετ' νὰ ἴδῃ τις τὰ χειρόγραφα, ἅτινα ἤδη καθαρὰ ἀντι-
γεγραμμένα ὄλων τῶν καθηγητῶν του ἀφῆκε, νὰ ἀριθμήσῃ τὸ
πλήθος τῶν τετραδίων καὶ τὸ πολυσχεδᾶς τῶν μελετῶν εἰς ἃς
ἀνευδότης κατεγίνετο ἡμέραν καὶ νύκτα, ἵνα λάβῃ μικρὰν ἰδέαν
πῶς εἰργάζετο ὡς ἐπιστήμων ὁ Βιζυηνός. Ἐν Γοττίνῃ ἐντὸς
μικροῦ ἐξέμαθε τὴν γερμανικὴν ἀγαπηθείς ὑπὸ τοῦ περιχλευσῶ

Λότσε, ἐν Βερολίνῳ ἐχορημάτισε πρῶτος ὀμιλητῆς τοῦ φροντι-
στηρίου τοῦ μεγάλου Τσέλλερ καὶ ἐν Λειψία ἦτο φίλος πλέον
τοῦ Βούντ. Πᾶν ὅ,τι ἐπεθύμει εἰς ἐντελῆ καταρτισμὸν του ὁ
Γεώργιος Ζαρίφης τῷ παρεῖχε πλουσίως. Ἡ βιβλιοθήκη του ἤρι-
θμει γιλιάδας τόμων τῶν κλασικωτέρων ἐκδόσεων. Ἄλλα καὶ τὴν
ποίησιν δὲν ἐνόει ποσῶς ν' ἀφήσῃ. Τὸ δεύτερον ἤδη ἔτος τῶν
σπουδῶν του ὁ Βιζυηνὸς ἀπέστειλεν εἰς τὸν ποιητικὸν διαγωνι-
σμὸν νέαν συλλογὴν ποιήσεων ὑπὸ τὸν παράξενον τίτλον «Ἄρες,
μᾶρες, κουκουναρές» συναγωνισθεὶς πρὸς τὸν διευθυντὴν τοῦ παρόντος
Ἡμερολογίου κ. Κ. Φ. Σκόκον εἰς τὰς λυρικὰς ποιήσεις «Ἀκτῆ-
νες καὶ μῦρα» λαθόντα τὸν πρῶτον ἔπαινον. Ὁ Βιζυηνὸς
ἐβραβεύθη καὶ πάλιν. Ὁ εἰσηγητῆς ἀειμνηστὸς Ὁρφανίδης εὗρεν
ἐν τοῖς ποιήμασί του «λεπτότητα πνεύματος πολλήν, φαιδρότητα
καὶ πλοῦτον ἐννοιῶν περιβεβλημένων διὰ τοῦ ἀπλουσιτάτου χειω-
ρίσκου φρασεολογίας συντόμου ἢ ἀπόφθεγμα διδακτικὸν καὶ χά-
ριεν πολλαχῶς μὲν Χριστοπούλειον καὶ Ταρταλίδειον μῦθρον ἀπο-
πρότητα ἐνιαχοῦ, δὲ καὶ τῆς Ἀνακρεοντείου μούσης τὴν φαιδρό-
τητα μὴ στερούμενα».

Ὁ Βιζυηνὸς ἀνηγορεύθη διδάκτωρ τῆς Φιλοσοφίας συγγραψας
μεγάλην ἐναίσιμον μελέτην «περὶ τῆς παιδείας ὑπὸ ἐποχῶν ψυχολο-
γικῆν καὶ παιδαγωγικῆν». Τὸ ἐπόμενον ἔτος μετέβη εἰς Πα-
ρισίους. Ἐκεῖ ἔγραψε τὸ πρῶτον διήγημα «Τὸ ἁμάρτημα τῆς
μητρὸς μου» ὅπερ μεταφράσας ἀπέστειλεν εἰς τὸ ἔγκριτον περιο-
δικὸν Nouvelle Revue, γένόμενον μετ' ἐπευφημιῶν δεκτὸν ὑπὸ
τῆς διασήμου διευθυντρίας Madam Adam καὶ πληρωθὲν ἀντὶ
380 φράγκων. Τῇ προτροπῇ δὲ τοῦ κ. Βικέλα καὶ τοῦ φιλέλ-
ληγος Σαίντ—Πλαίρ πλείεστα ποιήματά του κατεγύρισεν εἰς γαλ-
λικὰ καὶ γερμανικὰ περιοδικὰ ἀξιούμενα θερμότητων ἐπαινῶν.
Οἱ ἐκεῖ ὁμογενεῖς περιεποιούοντο τὸν νεαρὸν ποιητὴν μετὰ θερμῆς
ἀγάπης, εἰς Λονδῶνον δὲ ὅπου μετέβη, ἐλατρεύθη σχεδὸν ὑπὸ τῆς
ἐκεῖ ἑλληνικῆς παροικίας. Ἄλλ' εἰς τὰς δάφνας ταύτας μέλας
ἐπεκράτησε πέπλος. Ὁ προστάτης του Γεώργιος Ζαρίφης ἀπέ-
θανε καὶ ὁ Βιζυηνὸς ἠναγκάσθη νὰ ζητήσῃ πόρους ζωῆς ἐν Ἑλ-
λάδι. Ἐντεῦθεν πληροῖνε ὅλην τὴν εὐνοιαν τῆς τύχης ἀντὶ πι-
κρῶν δακρῶν.

Μόλις κατῆλθεν εἰς Ἀθήνας ἀνηγορεύθη ὑφηγητῆς τῆς ἱστο-
ρίας τῆς Φιλοσοφίας διὰ τοῦ ἐπισημοτάτου συγγραμμάτου του
«Ἡ Φιλοσοφία παρὰ Πλωτίνῳ». Ἡ μελέτη αὕτη ἔρκει καὶ μόνη
νὰ τὸν δεσάσῃ, Φύσις ὅμως ἰδιόρρυθμος καθ' ὅλα οὔτε διὰ καθη-
γητὴν γυμνασίου ἐπλάσθη οὔτε διὰ κολακείας ἤτο εὐλύγιστος

ὥστε νὰ κατάρχη Πανεπιστημίου ἔδραν. Ἀμφότερα τῶ ἐπεφυλάξαντο στουγγὴν καταφρόνᾳ καὶ ἄδικον πενίαν.

Καὶ ὅμως εἶχε τὴν ἄσβεστον φιλοδοξίαν νὰ ἐπιβληθῆ διὰ τοῦ ὀγκου τῆς πνευματικῆς του ἐργασίας, διὰ τῆς δυνάμεως τῆς ἀξίας του. Ἀναχωρεῖ ἐκ δευτέρου εἰς Παρισίους καὶ Λονδίνον καὶ ἐν τῇ τελευταίᾳ πόλει ἐκδίδει τὰς «*Αἰθίδας Ἀδρας*» συλλογὴν ποιήσεών του ἐξ ὧν «*ἡ Παράφρων*» ἀλλὰ μάλιστα «*ὁ Κωνσταντῆνος ὁ Παλαιολόγος*» εἶναι ποιήματα ἅτινα ποτὲ ὁ χρόνος δὲν θὰ σκιάσῃ, οὔτε τις θὰ ὑπερτεροῦσῃ. Ἐπιστρέφων εἰσπεριεῖται πρῶτος ἐν Ἑλλάδι τὴν Διηγηματογραφίαν δημοσιεύσας ἐν τῇ «*Ἐστία*» «*Τὸ μόνον τῆς ζωῆς μου ταξίδιον*» — «*Πῶος ἦτο ὁ φρονεὺς τοῦ ἀδελφοῦ μου*» — καὶ πρὸ πάντων «*Αἱ συνέπειαι τῆς παλαιᾶς ἱστορίας*» οὗτινος αἱ ποιητικαὶ σκηναὶ ἐξόγου δυνάμειος ἀνεκίστανται κατὰ σύμπτωσιν ἐν Φρενοκομείῳ. Μετὰ μικρὰν δὲ ἀνάπαυσιν ἐκδίδει δύο φιλοσοφικὰς μελέτας «*περὶ καλοῦ*» ἀν παραλίπωμεν τὴν «*Ψυχολογίαν καὶ Λογικὴν*» τὰ δύο του διδακτικὰ βιβλία καὶ τὰ ποιήματα ὅτε κατὰ καιρὸν ἐν τῇ «*Ἐστία*» ἐξέδιδε.

III

Ὅ,τι διέκρινε τὸν Βιζυηνὸν ἦτο ὁ φιλογερός του ἔρωτα πρὸς τὸ καλόν. Ἠγάπη, ἤρατο, ἦτο μαγευμένος ἀπὸ τὸ κάλλος καὶ ἀπὸ τὴν δυνάμιν τῆς ἰδέας ταύτης κατ' ἀπειρον ψυχικὴν ἀφοσίωσιν.

* ΣΗΜ. Μεταξὺ τῶν πολλῶν του χειρογράφων ἄξια μεγάλης προσοχῆς καὶ δημοσιότητος εἶνε : «*Αἱ ποιήσεις του αἱ παιδικαὶ*» εἰς τρεῖς τόμους μετὰ τῶν ἀνεκλήτων εἰκόνων κατάλληλοι ἀπὸ παιδικῆς ἡλικίας μέχρι τῶν μαθητῶν τοῦ γυμνασίου. Νέα συλλογὴ ποιημάτων του «*Εἰκόνας καὶ σκέψεις*» ἣν ἐσκόπει ν' ἀποστείλῃ εἰς ποιητικὸν διαγωνισμόν, ἐνδεῖα ἔνεκα. Μεγάλῃ συλλογῇ ποιημάτων ὑπὸ τὸν τίτλον «*Βοσπορίδες αἰθραι*» καὶ πλήθους ἄλλων ποιημάτων ἐχόντων ἰδιωτικὸν χαρακτῆρα. Ὡσαύτως ἀφῆκε δύο διηγήματα «*ὁ Μοσχοβ Σελίμ ἢ ἡ ἱστορία ἐνός στρατιώτου* καὶ τὸ «*Θλιβερό Παρηγόρι*» καὶ ἐν ἄλλο ὁ «*Κορρέρας*» οὗτινος ὅμως εἶνε διεσκορπισμέναι αἱ σελίδες. Ἐσχάτως εἶχε συγγράψῃ ἐκτενεστάτην «*Ρυθμικὴν*» καὶ «*Δραματολογίαν*», ἅτινα ἀφῆκε σχεδὸν πλήρη, ἐκ τῶν ἐν τῷ Ὠδεῖῳ παραδόσεών του. Περὶ μίας δὲ πενταπράκτου τραγωδίας «*ἡ Διαμάντω*» ἣν ἀφῆκε εἰς τὰ χειρογράφα του ἀγνωσθῆναι διατὶ ποτὲ δὲν μᾶς ὠμίλησε. Τελευταίας δὲ φιλοσοφικᾶς του μελέτας εἶχεν ἐπὶ τῆς «*Ἱστορίας τῆς Φιλοσοφίας*» τοῦ Τσέλλερ τῆς μεταφρασθείσης ὑπὸ τοῦ κ. Εὐαγγελίδου, σκοπεύων ἐπ' αὐτῆς νὰ καταδείξῃ καὶ ἐρμηνεύσῃ τοῦ μεγάλου φιλοσόφου τὰς θεωρίας.

συναίσθησιν καὶ πράξιν, ἤσθάνετο τὸν ἔρωτα τὸν ὁποῖον ὤριεν ὁ πολὺς Σπινόζας ὡς *amor intellectualis dei*. Φύσις καλλιτεργήσασα τὴν ἀληθινὴν Τέχνην, διάνοια διαυγῆς ὑπὸ τοὺς ἀριστοκρατικωτέρους τῆς ἀρμονίας τόνους μορφωθεῖσα, αἰσθησις διψῶσα τὸ καθαρὸν νῆμα, τὸ κεκρυσταλλωμένον τῆς πηγῆς, καὶ εὐαίσθητος ἰδιοσυγκρασία, λεπτή, ποιητικὴ. Παρατηρῶν τὸν κόσμον ἐγκατωπρῆξέτο τὴν ψυχὴν του καὶ δι' αὐτὸ ἔκρινε πάντοτε ἀπατηλῶς. Ἀκριβῶς ὅπως κοῖνουσα τὸν Σίλλερ, λέγει ἡ κυρία Στάελ ὅτι «*μοῦσα*, του ἦτο ἡ συνείδησις του».

Ὁ Λαμαρτῆνος λέγει, ὅτι ἡ μεγαλοφυΐα εἶνε παντοτεινὴ θλιψίς. Ἡ ἱστορικὸν Βιζυηνὸν τῶ παρέχει μίαν ἀκόμη ψήφον, ἀγωνιώδης ἱστορία τοῦ Ὠραίου καὶ Ἀληθοῦς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, κατ'ἀλληλῶς νὰ κατάρχη λαμπρὰν σελίδα εἰς τὰς *Xenies* τῶν δύο μεγάλων γερμανῶν ποιητῶν. Καὶ ἐν τῷ ἀγῶνι τούτῳ ὁ ἡμέτερος ποιητῆς ὑπέβρεν ὅλα τὰ μικροῦρα παραγωνισμοῦ παρὰ κηρήνων καὶ γελῶν ἀξιώσεων, αἰτίνας τῶ προϋτίθεντο συναγωνισταί. Τὸ ἐπὶ τούτῳ μικρὸν παράπονον ἄλλους ψυχοῦ καὶ ἀπέλπιδος ἀθυμίας κατεδήλωσεν ἀκέραιον ἐσχάτως ὅταν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Νοσβηγοῦ ποιητοῦ Ἰψεν ἠρήθμει τοῦ καλλιτεχνικοῦ βίου τὰ παθήματα. Πόσον παθητικὴ καὶ ποῖον πόνον δὲν ἐκφράζει ἡ ὤραία εἰκὼν τοῦ νοσβηγοῦ ποιητοῦ πρὸς τὴν αἰθερῆ, τὴν πάπια τῆς θαλάσσης φεύγοντος τὴν ἀδιαφοροῦσαν πατριδα του

τότε καὶ αὐτὴ τὴν ἀνοίει μὲ στήθια ματωμένα
ἀνοίγει νύχτα τὰ φτερά καὶ πάει μακρὰ στὸν νότο
ἐκεῖ ποῦ περισσότερο χαμογελοῦν τὰ οὐράνια.

Ὁ Βιζυηνὸς μετέφραζεν ὅ,τι καὶ ὁ ἴδιος ἤσθάνετο. Ἐν τούτῳ ἡ φῶς του διαφέρει τῆς φιλομῆλας τοῦ Σίλλερ. Ὁ γερμανὸς ποιητῆς εἶχε παρήγορον ἓνα Γκαίτε. Ὁ Βιζυηνὸς ; ἓνα ἄστρον τῆς ἀγάπης, ἀγερῆνὸ καὶ ἑσπερινό, τὸ ἄστρον τῆς Ἀφροδίτης. Ἐνα ἔρωτα. Καὶ τὸ αἰσθημὰ του τοῦτο τόσον ὑψηλὸν καὶ μὲ τόσην οὐράνιον πραγματικῶς φιλοσοφίαν ἔκαιε λαυπάδα ἀκόμητον ὡς ἐστιὰς κόρη, ὡς τὸ κληρωθὲν τῆς κοινωνίας θῆμα. Δι' αὐτὸ καὶ τὸ ἐσχάτως δημοσιευθὲν ἐν τῇ «*Ἐστία*» ποιημὰ του πρὸς τὴν «*Ἀφροδίτην*» ἐκίνησε τὴν ἐκπλήξιν καὶ τὸν θαυμασμόν μας διὰ τὸ πάθος ὅπερ ἐκφράζει, τὴν φιλοσοφικὴν τῆς ἀγάπης ἀνεκίξιν ἣν διεπίστωσεν εἰς βαθύ πνεῦμα καὶ εἰς τρυφερότητα ποιητικωτάτης καρδίας, ἥτις μᾶς ἐνθυμίζει ὅλον τὸν ἔρωτα τοῦ ὑψημετοῦ τῆς Γερμανίας ποιητοῦ «*πρὸς τὴν Ἐμιαν του*».

Πρῶτο ἀπ' ὅλα τ' ἄστρα μέσ' τὸν οὐρανὸν
ἄστρο τῆς Ἀγάπης σ' ἀγναντεύω
σὺν τοὺς μάγους σκύθω καὶ σὲ προσκυνῶ
σὺν ἐρωτευμένους σὲ λατρεύω.

Πλὴν ὁ ἀστὴρ τοῦ ποιητοῦ εἶχε μοιραίαν φερόν. Τὸ ἔθλεπε καὶ ὁ ἴδιος καὶ ἠκολούθει τὸ πεπρωμένον ἐν τῇ προγνώσει τοῦ τέλους του. Ἦτο ἡ στιγμιαία ἔμπνευσις, ἥτις ἐνέπνευσε καὶ εἰς τὸν Χάμερλιγγ τὸν ἀπέλιπιδά «Μονόλογον τοῦ αὐτοχέιρους».

Ποῦ πᾶς ἴδικό μου ἀστέρι
εἰς τὸν ἄφωτο βυθό;
καρτέρι με καρτέρι
κ' ἐγὼ σ' ἀκολουθῶ.

Καὶ ἐπὶ τέλος ἐκάμφθη καὶ ἐθραύσθη ὁ εὐγενὴς κλώνος. Ὁ κόσμος ἐξεπλάγη διὰ τὸ τέλος καὶ συνεκινήθη. Τότε . . . ὅποτε ἠρίθμησεν ἐν περιπλέον εὐγενὲς θῆμα λεπτῆς ποιητικωτάτης φύσεως!

Νὰ βάλῃς τᾶνθο; νὰ κοσμήῃ
τοῦ τάφου μου τὸ χῶμα.

Θενὰ τὸ βροῦν ἓνα πουρνὸ
νὰ πῶνε: «τὸν καῦμένο,
τὸν θανατόνουν ζωντανό,
τὸν κλαῖν' ἀποθαμμένο».

Εἶνε τὸ τέλος, ὅπερ ὁ Βίκτωρ Οὐγκὼ περιέγραψεν εἰς τοὺς μελαγχολικοὺς στίχους τῶν «Ἀγώνων καὶ θνήσκοντων» διὰ πᾶσαν μεγαλοφυΐαν ἀποτίνουσαν τὸν φόρον τῆς ὀδύνης καὶ τῆς ἀγρυπνίας, διότι ἠγάπησε πολὺ καὶ διότι ἐτίμησεν ὑπὲρ τὸ συμφέρον τῆς τᾶ συμφέροντα τῆς ἀνθρωπότητος. Ὁ μεταφράσας ὀλίγας του στροφάς:

«Ἐπεφάνη ἡ μεγαλοφυΐα, γλυκεῖα, ἰσχυρά, μεγάλη. Ὡς τὸ λυκόφως, τὸ ὁποῖον κυλίστα ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ, οὕτως χρυσιζει δι' ἅκτινος ἅπαντα τὰ μέτωπα τοῦ πλήθους. Ἀκτινοβολεῖ. Φέρεται τὴν ἰδέαν εἰς τὸν αἰῶνα, τὴν ὁποίαν ἐκεῖνος ἀνέμενε καὶ ζητεῖ νὰ ὑψώσῃ τὰ πνεύματα, νὰ ἐλαττώσῃ τὴν ἀθλιότητα . . . Ἐρχεται . . . Δὲν τῶ ἀνήκει στέφανος: Φεῦ! καὶ ὕλακαί, οἱ γιογαῖσμοι μακρόθεν προβάλλουν! Γραφίσκοι σοφοί, λογοποιοί,

ἄγλος, οἱ οὐδὲν γινώσκοντες, οἱ περὶ πάντων ἀμφιβάλλοντες, οἱ κόλακες τοῦ βασιλέως, οἱ κόλακες τοῦ βορβόρου, ὅλοι συγγρόνως ὠρόνται, σμερδᾶλεον θορυβοῦντες. Καὶ ἐκεῖνος; Ἐνῶ στολίζουσι τὸν στεφανόν του, ὄρθιος μὲ ἐσταυρωμένους τὰς χεῖρας, μὲ ὑψητενὲς τὸ μέτωπον καὶ γαλήνιον ὀφθαλμὸν μελετᾷ ἥρωμος τὸ ἰδεῶδες, τὸ Καλόν. Καὶ βαδίζει παλαιόν, ἀλλ' ἀλλοίμονον! ἐξαντελεῖται καὶ θνήσκει. Τότε . . . ὁ φθόνος, ὁ ἀγρυπνος δαίμων, πρῶτος τρέχει, τὸν ἀναγνωρίζει, κλείει τὰ βλέφαρά του, τὸν σταυρόνει ἐπὶ τοῦ φερέτρου τὰς χεῖρας, κλίνει πρὸ αὐτοῦ τὸ γόνατον, κατασκοπεύει, ἀκροᾶται εἰς τὴν σκοτεινὴν νύκτα, μήπως καὶ δὲν ἀπέθανε καὶ ὅταν πεισθῇ, ὅτι ἐξέλιπε . . . αἱ! Ζαρρόνει τὸ πρόσωπον καὶ σφογγίζει τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀναφωνῶν «Ἦτο μέγας ἀήθρ»! . . .

IV

Οἱ εἰσηγηταὶ τῶν ποιητικῶν διαγωνισμῶν ἔχουσιν ἀρετὰ σαφῶς χαρακτηρίσει τοῦ Βιζυηνοῦ τὰς ποιήσεις. Πλαστικότης ἀρμονική, ἐφευρέσεις εὐφυῆς τοῦ μύθου, ἀποστροφαι ἀναπαξούσας φαντασίας, χάρις ὡ ἀμιμητος χάρις ἀριστοκρατικοῦ μύρου διακρίνουσι τὰς ποιήσεις του. Ὁ Βιζυηνὸς συνελάμβανεν ἐν στιγμῇ τὸν σκελετὸν τῆς ἰδέας, ἵνα τὴν πλάσῃ κατόπιν καὶ μαλάξῃ ὡς πρόπλαμα διὰ τῶν ἀμιμητῶν στίχων του. Ἐγραψεν, ὅταν καὶ ὁ ἴδιος ἤγνοεῖ ἂν ἐπρόκειτο νὰ ποιήσῃ καὶ ἐν ὀλίγαις στιγμῶν διετύπωνε ὅ,τι ἡ φαντασία του εἶχε συλλάβῃ ὑψηλόν, ἀρμονικόν, αἰθερίας ἐμπνεύσεως. Καὶ ἦτο περίκομπος δι' αὐτὸ ἡ ποιήσις του, λεπτῆ, χρητιομένη, ἀξία μυροβόλου λευκώματος καὶ εὐαισθητοῦ αἰσθησεως. Εἰς τοῦτο εὐρίσκω, ὅτι ἔχει πολλὴν ὁμοιότητα μὲ τὰς ποιήσεις του Βουρζέ. Χυδαῖα γεῦσις παρέρχεται τὸ ἄρωμα διότι τὸ ἄγνωστ. Ὅταν ὁ ποιητὴς θέλει τὴν λαϊκότητα, ἔστω καὶ εἰς τὴν Patois εἶνε ἀπὸ κάθε ἄλλον εὐγλωττότερος δημοκράτης. Οὐδεὶς κάλλιον αὐτοῦ εἰξεύρει νὰ χορδίζῃ τὸ λαϊκὸν αἰσθημα μὲ βαρεῖς ἀλλ' ἀρμονικοὺς κατακλιθύντας τόνους. Φάλλει τοὺς πόθους του μὲ λυρὰν Πινδάρου καὶ τὰ ἔπηα ὡς γιγαντόφωνος τροβαδόρος. Ἐνθυμοῦμαι δύο στροφάς τοῦ ἀνεκδότους, ἃς μοὶ δέδωκεν ἡ μνήμη ἐξ ὄλου τοῦ ποιήματος ὡς ἡδύμολπον παθητικὸ τραγουδάκι:

Πῶς βαστᾶς ἀναθεμά σε
Μαργαρώνα Μαργαρώ
πῶς βαστᾶς καὶ δὲν θυμᾶσαι
τὸν ἀέχαστο καιρό.

Τὴν βραδεῖά τὴν ζαχαρένια
 μὲ μίᾳ δύσι χρυσαρένια
 μ' ἕνα ἀγέρι δροσερὸ
 Μαργαρώνα Μαργαρώ
 Μαργαριταρένια!

Σμίξομε τὰ δύο μας χέρια
 Μαργαρώνα Μαργαρώ
 δύο ψυχαῖς σὺν περιστέρια
 μ' ἕνα βλέμμα τρυφερὸ
 καὶ μὲ μάτια ζουμπουλένια
 μὲ τηρούσαις ὄλο ἔννοια
 σ' τὸ πλευρὸ σου θλιθερὸ
 Μαργαρώνα Μαργαρώ
 Μαργαριταρένια!

Ἦτο καλλιτέχνης, ὅστις εἶχε τὴν δύναμιν φαντασίας ὄχι νὰ συλλάβῃ μόνον καὶ νὰ δώσῃ τὸ σκαρίφημα, ἀλλὰ καὶ ὅ,τι ὄσον ἀπαιτεῖται καλαισθησίας, ἵνα τὸ χρωματίσῃ, τὸ φωτοσιιάσῃ, τὸ περικοσμήσῃ. Εἰς τῶν νεωτέρων ποιητῶν καὶ τεχνοκριτῶν—καὶ πόσοι δὲ δὲν εἶνε εἰς τοὺς χρόνους μας—ἔκρινεν ὅτι ἡ ποιήσις του εἶνε ἐξεζητημένη, βυζαντινὴ. Δὲν ἔχει ἄδικον! Ὁ κύριος αὐτός, τοὺς περισσότερους ποιητὰς ὄχι πλέον τῆς παγκοσμίου, ἀλλὰ καὶ τῆς Γαλλικῆς φιλολογίας, τοὺς γνωρίζει τὸ πολὺ πολὺ ἐκ μονογραφῶν, ἀκετὰ ξενικῶς διάκειται πρὸς τὴν ἑλληνικὴν κλασικότητα—ἔξω ἀπὸ λόγια—ὥστε δὲν ἔχει ἄδικον! Ἐγὼ ἀρέσκω τὸν Βιζυηνὸν ἀκριβῶς ὅποταν τὸν νομίζει ὁ ποιητὴς τῶν *Ματιῶν τῆς ψυχῆς του* βυζαντινόν. Καὶ εἰς ποῖον δὲν ἀρέσκει παρκαλλῶ ἢ Χριστοπούλειος χάρις αὐτοῦ π. χ. τοῦ ποιήματος;

Κυρά μου Ἀφροδίτη
 ὁ γυιός σου χθὲς τὴν τρίτη
 τὸ ἔβρεις ποῦ μ' ἀδίκησε;
 Μὴ τάχα σ' εἶχε φταίῃ
 μὴ σ' εἶπε καμμιά λέξι
 κ' ἤρθε καὶ σ' ἐξεδίκησε;

Εἶνε ἀληθές, ὅτι ἐπηρεάσθη πολὺ παρὰ τοῦ Τανταλίδου. Ἄλλ' ὁ Βιζυηνὸς δὲν διακρίνεται κυρίως εἰς τὴν ποιήσιν αὐτὴν, τὴν Ἀνακρεόντειον. Λυποῦμαι πολὺ διότι αἱ περισσότεραί του ποιήσεις εἶναι σχεδὸν ἀνέκδοτοι καὶ δὲν εἶνε γνωστὸν ὅλον τὸ πλάτος τῆς φαντασίας του. Τότε θὰ ὁμολογεῖτο ἐνθουσιωδέστερον ἢ δύ-

ναμῖς τῶν στίχων του, ἢ περιληπτικότης καλλιτεχνικῆς ἐννοίας, αἱ πλαστικαὶ εἰκόνες καὶ τὸ ἐρριζοβολημένον βαθύ του νόημα. Καὶ δι' αὐτὸ εἶνε ἀλήθεια, ὅτι ὁ Βιζυηνὸς δεόντως δὲν ἐξετιμῆθη. Ἰσως μάλιστα, ἤπορευε ὁ κόσμος διατὶ οἱ κριταὶ τὸν βραβεύουν. Ὁ Μυσσεὶ λέγει, ὅτι διὰ νὰ ζήσῃ τὸ καλλιτέχνημα χρειάζεται πρωτον ν' ἀρέσῃ εἰς τὸ πλήθος καὶ δευτερον εἰς τοὺς ἐπαίοντας καὶ ὅτι εἶνε μὲν δύσκολον τὸ πρᾶγμα, ἀλλὰ δύσκολον εἶνε καὶ νὰ ἔχη κανεὶς ἀληθινὴν εὐφύαν. Ὁ ὀρισμὸς εἶνε πολὺ ὀρθός, ἀλλ' ὄχι καὶ γενικὸς δι' ὅλα τὰ εἶδη τῆς ποιήσεως. Βεβαίως ὁ Χάινε παρ' ὀλίγων καλῶς ἐννοεῖται. Καὶ ἂν ἐπρόκειτο νὰ κριθῇ ὁ Βιζυηνὸς διὰ τὰς ποιήσεις του τὰς ἐθνικὰς, οὐδεὶς θὰ εἶχε μείζον δικαίωμα νὰ λάβῃ τὸν ἔπαινον τοῦ Μυσσεὶ. Ὁ *Κωνσταντῖνος ὁ Παλαιολόγος* θὰ μείνῃ ἀνυπέβλητος.

—Γιὰ πές μας το! γιὰ πές μας το, παππού, τὸ παραμῦθ!

Κι' αὐτός, ἀκόμη μιά καὶ φθάνει—
 τὰχα δὲν ἄκουσε καὶ δὲν ἀπολογήθη.
 Ἐπίτηδες τὸ κάνει.

Ὅχι τὰ παιδάκια μὲ ματιαῖς, μὲ τὴν γλυκεῖά φωνή τους
 τότε πολιορκοῦνε.

Καὶ ἡ γρηά του ἰς τὰ κρυὰ συμμάχησε μαζί τους
 σὺν νύνα τους ὅπουνε.

Μπορεῖ νὰ τ' ἀποποιήθῃ; Μὰ ἔλα ποῦ τ' ἀρέσει
 ν' ἀκούῃ παρακάλια;

— Παπούλη, ἔλα νὰ χαρῆς! Ἐρονίσου δῶ ἰστὴ μείση
 κι' ἀρχίνα. Μὰ ἀγάλια!

Ἐνθουσοῦμαι μὲ ποῖον πόνον μοὶ διηγεῖτο ὁ Βιζυηνὸς τὴν ἀποτυχίαν μιᾶς λαμπρᾶς ἰδέας τοῦ ὑπουργείου τῆς παιδείας, ἵνα τὰ εἰς τὸν ἐλληνισμὸν πάντα παραδόσεις, ἔθιμα, τραγούδια, παροιμίας, καὶ εἴτι ἕτερον περισυλλεγῶσι παρὰ τῶν ἀπανταχοῦ προξένων καὶ ποιητῶσι προσηκόντως ὡς ἐγκόλπια ἐθνικοῦ συνδέσμου. Ὁ ποιητὴς θὰ ἐμεγαλοῦργει ἐν τῷ στοιχείῳ του. Τὸν πόνον του ἐπὶ τῇ ἀποτυχίᾳ ταύτῃ μοὶ εἶπεν, ὅτε γερμανὸς ἐκδότης τοῦ ἀπετάθη, ἵνα μεταφράσῃ ἐμμέτρως γερμανιστὶ δημῶδῃ ἑλληνικὰ ποιήματα. Σπεῖρα μικρόνων εὔρε τὸ πρᾶγμα ἀνάξιον προσοχῆς!

Εἰς τὸ ζήτημα τῆς γλώσσης ὁ Βιζυηνὸς ἐγκύψας ἐν μακρᾷ μελέταις εἶχε θεωρίαν, ὅτι ἡ γλώσσα δὲν πλάσσεται παρὰ τοῦ μὲν καὶ τοῦ δέ, ὅτι ζῆ αὕτη καὶ τρέχει τὸν ροῦν της εἰς πᾶν ἔθνος. Καὶ δι' αὐτὸ ἐζήτησε τὴν ζωντανὴν γλῶσσαν τοῦ ἔθνους ἀμιγῆ, ἀτροποποίητον, ἄνευ ἀλλαγῆς καὶ γραμματικῆς τορνεύσεως. Ὁ ἴδιος γνωρίζων ὅλας τὰς παραλλαγὰς καὶ τοὺς ἰδιωτισμοὺς ἐνόησε νὰ δώσῃ εἰς τὴν γλῶσσαν τῆς ποιήσεως τὸ πλάτος, τὸ ὅποιον ἔχει εἰς ὅλον τὸ ἔθνος, ὅταν ὀμιλῇ. Δὲν λησιμονῶ ποισάκις ἐμόρφαζεν ὅταν μοὶ ἀπήγγελλε καμμίαν ἄγνωστον εἰς ἐμὲ λέξιν καὶ μετὰ ποίου θυμοῦ μοὶ ἀπεδείκνυε τὴν ἀμάθειάν μου διότι αἶφνης ἤγνόουν, ὅτι τὸ γ' ἐνικὸν τοῦ ῥήματος «λέγω» οἱ Θράκες ἔχουσι «λένα».

Τῆς Θράκης τὰ χωρὰ πολλὰ
σὺν τὴν Βυζῶ κανένα,
μὲ γειτονιὰ στὰ χαμηλὰ
ποῦ Πλάτσα τῆνε λένα.
Στῆς Πλάτσας τὴν ἀγελариὰ
μιὰ πέτρα ἵνα κοτρώνι
δίπλα στὴν πέτρα μιὰ γρηὰ
τὴν φύχτα της ἀπλόνει :

Ἡ βιβλιοθήκη του ἠρίθμει ὅλα τὰ καλὰ συγγράμματα κατ' ὅλους τοὺς ἰδιωτισμοὺς καὶ τὰς περιπετείας τῆς γλώσσης καὶ ἀπὸ τοῦ Εὐσταθίου μέχρι τοῦ Χριστοπούλου, τοῦ Βηλαρᾶ καὶ τοῦ Σολωμοῦ. Ἄν εἶχε χεῖρα ἴσως θὰ ἐμμείτο τὸν Βαλαωρίτην νὰ μισθῶνῃ κατὰ τρίμηνον ἐκ διαφόρων μερῶν ὑπηρετριάς, ἵνα μανθάνῃ τοὺς ἰδιωτισμοὺς τῆς πατρίδος των. Ἐσχάτως δημοσιεύων τὸν βίον τοῦ ποιητοῦ Ὑψεν ἀνέσυρε μικρὰν πτυχὴν τῶν γλωσσικῶν θεωριῶν του, ὅταν ἀπέδειξε πῶς ἡ νορβηγικὴ γλῶσσα ἐρρυθμίσθη ὑπὸ τοῦ Ὑψεν καὶ Bjoernson ἀποτινάξασα πᾶσαν γραμματικὴν σχολαστικότητα καὶ βαπτισθεῖσα εἰς τὴν ἰδίαν τοῦ ἔθνους της κολυμβήθραν διεπλάσθη εἰς μίαν ἀπὸ τὰς ἁρμονικωτέρας καὶ ὠραίας εὐρωπαϊκὰς γλώσσας. Τὸ ζήτημα εἶνε τόσον ἀκωνθῶδες, ὥστε μακρὸν μόνον μέλλον θὰ δεῖξῃ τίς εἶχε δίκαιον.

Πρὶν γράψω τὴν μικρὰν ταύτην περὶ Βιζυηνοῦ μελέτην θεώρησα φρονιμὸν νὰ τὸν ἐπισκεφθῶ ἐν τῷ Φρενοκομείῳ. Αἱ σωματικαὶ του δυνάμεις ἐπερρώσθησαν καὶ ὁ νοῦς του ἔχει ἀκόμη ἀναλαμπὰς ποιήσεως ἀληθινῆς. Ἐκράτει εἰς χεῖρας δέσμη τῆς τετραγώνων χαρτίων καὶ περιεπάτει γράφον στίχους. Θὰ ἀντιγράψω μερικοὺς ἐξ αὐτῶν, οὓς μοὶ ἐχάρισε καὶ θὰ περατώσω τὴν σκιαγραφίαν τοῦ ἀτυχοῦς ποιητοῦ, τοῦ ὁποίου ἡ ἀνάμνησις παντοτεινὰ μὲ γεννᾷ φρίκην, ὅταν συλλογισθῶ ὅτι εἶνε, ὡ εἶνε τρελλός !

Πάγει στὴν βρύσι
τ' ἀργὰ ἢ βλαχοῦλα
γιὰ νὰ γεμίσῃ
γλυκεῖα ξανθοῦλα.
Κρατεῖ στὰ χεῖρα
μικρὸ σταμνί
τηρᾷ τ' ἀστέρια
ὡσάν αὐτὰ, ἀγνή
Ἡ μάνα μου μοῦ ἔχει εἰπωμένον
ποτὲ ὅπου τύχη νὰ μὴ προσμένω.
Στὴν στράτα πάει
ἄδολο ἀρνάκι
καὶ δὲν κυττάει
λοῦξὰ λιγάκι.
Σὺν ἀντικρύζει
παιδιὰ κουτὰ
δὲν τὰ γνωρίζει
δὲν χαιρετᾷ.
—Μὲ στέλλουν κάπου; εἶνε γραμμένο
ποτὲ ὅπου τύχη νὰ μὴ προσμένω.

Ἄπ' ἀγκωνάρι
σὺν τ' ἀλωπάκι
τὸ παλλικάρι
στρίβει μωστακί
λαλεῖ τραγοῦδι.
Ἡ κόρη δειλὴ
περνᾷ μαμοῦδι
σιωπηλῆ.

Ἡ μάνα μου μοῦ ἔχει εἰπωμένον
ποτὲ στὸν δρόμο νὰ μὴ συντυχαίνω.
Στενάζει ἐκεῖνος
—φωτιὰ ἢ παρθένα—
τὸ μάτι σὺν χῆνος
κρατεῖ στὰ χαμμένα.
Θολὴ ἢ ματιὰ της
ἢ κόρη σκυρετῆ
—κυτᾷ ἢ καρδιά της—
τὸν ὄρκο κρατεῖ.
Ἡ μάνα μου μοῦ ἔχει εἰπωμένον
ποτὲ ὅπου τύχη νὰ μὴ προσμένω.

Ἐργαρον ἐν Ἀθήναις. Τῆ 7 Ἰουνίου 1893.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ι. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

διδάκτωρ τῆς ἱατρικῆς

ΖΩΗ ΜΕΤΑ ΘΑΝΑΤΟΝ

ΜΕΤΑ τῆς τελευταίας ἐκπνοῆς ἡ ψυχὴ ἀπέπηγ τοῦ σώματος. Ὅλη ἡ προτέρα αὐτοῦ ἀντίστασις κατὰ τῆς φθορᾶς ἐξέλιπε, καὶ οἱ νόμοι τῆς ὕλης ἀνέλαβον τὴν κυριαρχίαν των. Τὸ πρὶν κινούμενον καὶ σκεπτόμενον καὶ δρών ἐνόργανον πλάσμα, εἶνε τώρα ὕλη ἀδρανῆς, ψυχρά, ἐνώσεις χημικαὶ ἀσταθεῖς καὶ ἀσθενεῖς τὴν συγγένειαν, ἀποσυντίθμεναι καὶ πάλιν εἰς τὰ στοιχεῖά των.

Ἡμῶν νεκρός.

Ἐλευθέρα πλέον ἡ συνειδήσις τοῦ ἐγώ, ἡ δύναμις ἡ ζωτική, ὅλον τὸ ἐνσυνείδητον ὄν ἀπέπηγ εἰς τὸν αἰθέρα ἀνακουμισθὲν, καὶ ταχύπτερον ὡς ἀερόστατον τοῦ ὁποίου ἀπερρίφθη ὅλον τὸ ἔρμα, καὶ ὡς αἰθὴρ καὶ αὐτὸ λεπτοφυῆς καὶ ἐλαφρὸς, περιήπτατο περὶ τὴν ὕλην.

Ἐν τῇ καταστάσει ἐκείνῃ τῇ σχεδὸν ἄυλῳ καὶ πνευματικῇ, αἱ αἰσθήσεις ἔλαβον διαχύειαν ἄλλην ὑπεργήτινον, καθαρὰν, καὶ ἡ ἐκ τοῦ περιβάλλοντος ἀντιλήψις ἤρχετο τώρα ὀξεῖα καὶ λεπτομερῆς καὶ οὐδὲν, οὐδὲν τῶν περὶ ἐμὲ, ὄρατῶν ἢ ἀοράτων διὰ τὰς ἐνσωματωμένας ψυχάς, μοὶ διεφύεγεν,

Ἐβλεπον — ἀνευ ὀφθαλμῶν — τῶν μικροβίων τὰς περιδινησεις καὶ τοὺς ἀλληλοπολέμους, τῶν σωμάτων τὰ μόρια ἐν τῇ ἀπείρῳ αὐτῶν συνενώσει, τῶν αἰθέρων τὰς πολυτρόπους κινήσεις τὰς ἀποτελούσας τῶν φυσικῶν φαινομένων τὴν ἐκφανσιν, ἤκουον — ἀνευ ὠτων — μουσικὴν ἀπειρον, καὶ πολυσύνθετον, καὶ ἁρμονικὴν ἐν τῇ ἀσυναρτησίᾳ τῆς, ἐκ τοῦ βόμβου τοῦ ἐλαφροῦ ὅλου τοῦ κόσμου τῶν ἀτόμων, ἐκ τῆς ὕλησ τῶν μεταβολῶν, ἐκ τῆς συνθέσεως τῶν χημικῶν ἐνώσεων.

Ὁ κόσμος διελύετο καὶ ἐπολλαπλασιαζέτο καὶ ἀποσυντίθετο

καὶ ἀνεγεννᾶτο μόριον πρὸς μόριον πρὸ τῶν παντεσποτῶν αἰσθησῶν μου.

Ἐβλεπον τὴν φύσιν ὅλην ἐν τῇ μυχίᾳ, τῇ ἀδιοράτῳ ἐργασίᾳ τῆς, ἐν τῇ αἰωνίᾳ, τῇ μυστηριώδει τῆς ὕλης συναλλαγῇ, ἐν τῇ ἀδιαιλίπτῳ μεταμορφώσει τῶν ἀτόμων τῆς, ἐν τῇ διηγεσῇ ζωῇ καὶ τῷ θανάτῳ αὐτῆς.

Ὡς νὰ ἀπέβαλε τὸν φλοῖον τὸν ἀποκρύπτοντα ὅλα τὰ μυστήρια τῆς καὶ ἰδοὺ τὸ πᾶν ἐφάνη πρὸ τῶν αἰσθησῶν μου ὡς ὁ ὄργανισμός πρὸ τοῦ μηχανοειδίου τοῦ ἀνατόμου.

Καὶ βλέπων πάντοτε ἐκεῖ τὸ σῶμα μου κείμενον, ἀκίνητον, μὲ τὸ πρόσωπον ὠχροκόκκινον, μὲ τοὺς χαρακτῆρας ἡλλοιωμένους, ἀδρανῆς, ὅμοιον κατὰ τὴν θερμοκρασίαν μὲ τὸ περιβάλλον, ἀποδοθὲν τώρα ἔρμαιον εἰς τῆς ἀτμοσφαιρας τὰς ἐπιδράσεις.

Οἱ ὀσθαλμοὶ μὲ τὴν κόρην διεσταλμένην ὑπερμέτρως, ὑέλῳδες καὶ ἀνέκφραστοι· αἱ χεῖρες ἀπεξυλωμέναι, ἀδρανεῖς· τὸ στήθος ἀκίνητον, σανιδώδες· ἡ καρδία ὠγρὰ καὶ ἄναμος καὶ συνεσταλμένη· περυσιωμένα τὰ ἔντερα· οἱ μῦς ἡλαττωμένοι καὶ συμπαιγῆς· τὸ αἷμα κυανέρυθρον καὶ πεπηγός· τὰ κύτταρα, ἀδρανῆ σχεδὸν καὶ νεκρὰ καὶ κατεστραμμένα, ὅλα ἤρχον ἤδη τὴν βραδείαν τῆς φθορᾶς ἐπεξεργασίαν τροποποιούμενα ἀενάως μέρῃ ἐντελοῦς μεταβολῆς.

Κόσμος ἄπειρος μικροβίων περὶ τὸ σαπρὸν τῆς ὕλης συνουθιλευμα — ὑποκάτω τώρα κείμενον ὑπὸ τὴν γῆν — ἀναλαμβάνει τὸ ἔργον του.

Ἡ ζωὴ τῆς καταστροφῆς, ζωὴ χημικὴ, δραστηρία, μία ὁλόκληρη σειρά καὶ αὐτὴ χημικῶν φαινομένων, ὡς καὶ ἡ ἄλλη ἡ πραγματικὴ ζωὴ, μία σειρά μεταχημικισμῶν διαφόρων, ἀρχίζει. Ἄλλ', ὅπως ἡ ἄλλη ἡ ἀληθῆς ζωὴ εἶνε ζωὴ αὐξήσεως τοῦ σώματος καὶ ἀναπτύξεως, αὐτὴ εἶνε ζωὴ μηδενισμοῦ, μεταμορφώσεως, ἀνακαινίσεως.

Μόριον καὶ αὐτὴ τῆς αἰωνίας ἐναλλαγῆς τῆς ὕλης, τῆς ἀενάου παραγωγῆς ζωῆς ἐκ τοῦ θανάτου.

Κόσμοι ἐλόκληροι μικροοργανισμῶν τοῦ στομάχου ἐστερημένοι ἄερος, λουόμενοι εἰς ὑγρὰ θρεπτικά, καταστρέφουσιν ἐκ τῶν ἔσθων πρὸς τὰ ἔξω ὅλην τὴν περιβάλλουσαν οὐσίαν. Ἐκ τῆς ἐπιφανείας ἔπειτα τῆς ἐπιδερμίδος τὰ μικροβία ἀναπτύσσονται μὴ εὐρίσκοντα οὐδέλως ἀντίστασιν, καὶ πρόσφορον ἔχοντα ἔδαφος καὶ ἀρχίζουσι ὡσαύτως τὴν ἐργασίαν των ἀπὸ τῶν ἔσθων πρὸς τὰ ἔσω. Καὶ πρὸ τῶν λεπτῶν αἰσθησῶν μου ἀρχίζει μετὰ τῶν των ἐν τῇ συναντήσῃ των ὁ ἀγὼν, ὁ ἀγὼν τῆς ἐκλεκτικῆς διατηρήσεως τοῦ δυνατωτέρου, ὁ αἰώνιος ἀγὼν, τῆς φύσεως

ὄλης. Καί ἐκεῖ εἰς τὸν πολυάριθμον μικρόκοσμον, μεγάλην κοινωνίαν μικροβίων, περὶ τὸ σῶμα τὸ σαπρὸν τὸ ἡμιάλωτον, τὸ ὄζον ὑδροβείου καὶ ἀμμωνίας καὶ νεκρώσεως καὶ γαγγραινῆς καὶ σαπρίας, τὸ ἡλλοιωμένον, τὸ πεφυσιωμένον, τὸ πλαδαρὸν καὶ ἀηρές, ἀρχίζει ἡ μάχη, ἡ ἀλληλοκαταστροφή, ἡ καταβρόχθις τῶν ἀδυνατωτέρων ὑπὸ τῶν δυνατῶν καὶ τούτων ὑπὸ τῶν δυνατοτέρων καὶ αὐτῶν πάλιν τὸ τέλος καὶ ἡ ἀποσύνθεσις ἐν τῷ ἀποσυντιθεμένῳ, τῷ ἐξελειφομένῳ σώματί μου καὶ ἡ ἐκ τούτων πάλιν ἀναγέννησις ἄλλων καὶ ἡ αἰωνία ἐξάλειψις καὶ ἐξέκρωσις τῆς ἀχρήστου, τῆς παρακμασάσης ὕλης καὶ ἡ ἀναγέννησις ζωῆς καὶ δράσεως.

Καὶ οἱ σκώληκες οἱ μεγάλοι καὶ οἱ μικροὶ καὶ ὄλων τῶν μικρῶν ὄντων αἱ στρατιαὶ ἐνέκυπτον πάντοτε εἰς τὸ ἔργον τῆς φαινομενικῆς καταστροφῆς, τῆς ἐξαφανίσεως ἐκεῖ περὶ τὴν σαπρίαν.

Τὰ εὐεργετικά ζωῦφια! Ἄνευ αὐτῶν ἀδύνατος θὰ ἀπέβαινε ἡ ζωὴ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ τοῦ θανάτου τὸ ἔργον θὰ ἦτο ἡμιτελές, καὶ τῆς ὕλης ἡ ἐναλλαγὴ, ὁ πρῶτος οὗτος παράγων τῆς ζωῆς, δύσκολος θὰ ἦτο, ἀδύνατος ἴσως. Τὰ εὐεργετικά ζωῦφια!

Τὰ κόκκαλα τοῦ σκελετοῦ γλοιώδη καὶ ὑγρά μὲ ὁσμὴν ἀφορητὴν μόλις συνηρμοσμένα μεταξὺ τῶν, καὶ τεμάχια, λείψανα σαρκὸς μαλακῆς πυρροοῦσης, σκοληκοβρώτου, ἀπέμενον πλέον ὑπὸ τῆν γῆν.

Ἐπὶ τοῦ προσώπου ἔγνη μόνον μελάγχρου κρέατος περὶ τὰ μῆλα τῶν παρειῶν, καὶ οἱ ὀδόντες ὀξεῖς καὶ φαιοί, καὶ τὰ δύο τῶν ἡμιβεβρωμένων ὀφθαλμῶν κοιλώματα, καὶ τῆς ρινὸς τὸ χάσμα. Ἐντὸς τοῦ στόματος, ἀπαίσιου, ὡς γελῶντος γέλωτα καρδόνιον συνεσπασμένου ψοφίμου, οἱ σκώληκες συνηρωμένοι ὡς μία τολῦπη ὁ εἰς ἐπὶ τοῦ ἄλλου, λευκοί, γλοιώδεις, συνεσπειρωμένοι, ἀπέγλυφον τὰ λείψανα τῆς σαρκὸς, ἀπέκρινον τὰ περιττώματά τῶν, ἐγονιμοποίησαν, ἐπληθύνοντο.

Καὶ ἐκ τοῦ συνειρμοῦ ἐκείνου κοκκάλων καὶ σαρκὸς εὐρωτιώντων ὄλων καὶ πυρροοῦντων, ἐξέερρεν ὑγρὸν, γάγγραινα πύωδης, ὁσμῆς ἀνεκφράστου, ναυτιώδους, λοιμικῆς, καὶ πρὸς τὰ ἄνω ἀπήρχοντο ἔπειτα διηλεκτῶς ἐξεαερούμενα ὅλα τὰ συστατικά ὑπὸ μορφῆν παντοειδῆ, ὑπὸ κατάστασιν ἀλλοίαν καὶ διὰ συνδυασμῶν μυρίων ἐξεπλήρουν ἔπειτα τὴν ἀποστολὴν τῶν παράγοντα ζωῆν, μεταμορφωμένα εἰς κίνησιν, εἰς θερμότητα, εἰς δράσιν.

Καὶ παρηκολούθουν ἐκ τῶν ἄνω, ὠθούμενος ὑπὸ ἀκατανικήτου δυνάμεως, παντοῦ ἐν τῇ ἐνσκόπῳ περιπλανήσεται τῶν, τοῦ σώματός μου τὰ μέλη, τὰς σάρκας, ὄλων τὸ γήνιον μου περὶ-

ὄλημα, καὶ παριστανόμενῃ διὰ τῶν αἰσθήσεών μου εἰς τὸν ἐντελῆ αὐτῶν μετασχηματισμὸν.

Καὶ εἶδον ἄνθη καλλίχρωμα βραδέως ἀνεγειρόμενα καὶ ζωηρὰ ἐκ τῆς ζειδώρου ἀναμυζήσεως τῆς πνοῆς τῶν μορίων τῆς ἄλλοτε σαρκὸς μου, καὶ φυτὰ ἀναζῶντα, καὶ ἔντομα ἀναπνέοντα.

Καὶ εἶδον τὴν ὕλην τοῦ σώματός μου εἰσδύουσαν καὶ μετασχηματιζομένην εἰς δηλητήριο ἐν τοῖς ἐντοσθίοις τοῦ ὄφους, καὶ ἐξωσρόνησα διὰ τῶν μορίων τοῦ ὄζυγονίου μου πάλλουςαν καρδιαν νεάνιδος, καὶ εἶδον τὰ συστατικά μου τρέφοντα ἄσθενεις, καὶ παχύνοντα ἀισχροβίους, καὶ ὑποβοηθούντα διὰ τῆς διεγέρσεως τῆς δυνάμεως εἰς ἐγκλήματα, καὶ μετασχηματιζόμενα εἰς ὑγιεῖς ἐγκεφάλους εἰς σκέψεις μεγαλεπιβόλους, ἢ εἰς σχέδια φαύλα.

Καὶ συνέβαλλον καὶ ἐγὼ διὰ τῆς πτωχῆς καταβολῆς τοῦ νεκροῦ μου σώματος εἰς τὴν παγκόσμιον τῆς φύσεως ἐξέλιξιν, καὶ ὑπεβοήθησα εἰς μεγάλα ἔργα, καὶ ἐγενόμενῃ ἄκων συνένοχος εἰς ἀισχρὰς πράξεις.

Καὶ τὰ ἔθλεπον πάντοτε, τὰ παρηκολούθουν εἰς τὰς παντοίας μεταβολὰς τῶν τὰ λείψανά μου ἐν τῇ αἰωνίᾳ δημιουργίᾳ τῶν καὶ τὰ ἔθλεπον καὶ πάλιν θνήσκοντα ὑπὸ τὰς νέας τῶν μορφῶν, καὶ ἀναγεννώμενα καὶ ἐναλλασσόμενα αἰωνίως, αἰωνίως ἀναζῶντα ὡς φοῖνικες ἐκ τῆς τέφρας τῶν.

Δὲν ἔμενε πλέον ἡ δρᾶξ ὄστων ἐξ ἐμοῦ, δρᾶξ φαιοχρῶν ὄστων καταναλισκομένων καὶ ἐκείνων κατ' ὀλίγον ὑπὸ τῆν γῆν καὶ χρησιμοποιούντων καὶ ἐκείνων εἰς ἐκλίπανσιν αὐτῆς, συμβαλλόντων διὰ τοῦ φωσφόρου καὶ τοῦ ἀζώτου καὶ τῶν ἀλάτων τῶν εἰς τὴν πάχυνσιν τῶν καρπῶν, εἰς τὴν θρέψιν τῶν φυτῶν, εἰς τὴν εὐχροίαν τῶν φύλλων.

Καὶ ὡς νὰ μὴ εἶχον πλέον τίποτε νὰ πράξω μετὰ τὴν ἐξαφάνισιν τοῦ γήνιου μου ἐγώ, περιπλανώμενῃ φερόμενος ὑπὸ ἀγνώστου δυνάμεως πρὸς ἄγνωστον φορᾶν.

Καὶ ἔστρεψα τώρα τοὺς ὀφθαλμούς μου κάτω πρὸς τὸν κόσμον καὶ εἶδον, εἶδον θέαμα φοβερόν, ἀηδέες, ἀπαίσιον.

Ἔ! ἂν οἱ ἄνθρωποι ἐλάμβανον διὰ μίαν στιγμὴν τὴν ἀπειρον, τὴν ἀπόλυτόν μου διορατικότητα, θὰ τὴν ἀπέπτυσαν, θὰ τὴν ἀρτιάζον τὴν ζωὴν, θὰ ἐφοβούντο νὰ ζώσιν.

Ἄλλ' οὐδεὶς ζῶν τὸ εἶδε οὐδὲ θὰ τὸ ἴδῃ τὸ θέαμα τοῦ κόσμου οὕτως ἐν ἀπόπτῳ, ἀνόητον ἄνευ οὐδενὸς μυστηρίου, ἄνευ οὐδενὸς σκοτεινοῦ.

Καὶ εἶδον ἄπειρον πληθὺν ζωῦφιων μόνον εἰς αἰώνιον πόλεμον

μεταξύ των και λίμνας αίματος και σωρούς νεκρών, και όλους εξαφανιζομένους και όλους αναζώντας και ως αέρα αναπνεύοντας τὸ μῖσος, τὴν ἐκδίχτησιν, τὴν δυστυχίαν.

Καὶ ἡ ἐντύπωσις μου ἦτο ὡσεὶ ἐξ ὁμάδος καταξεσχίζομένων θηρίων, και ὁμιωγῶν νεκρῶν, και συριγμῶν ὄφρων, και ἀγωνίας μαρτυριῶν, και πνοῆς θανάτου.

Καὶ ἤθελον νὰ μὴ βλέπω και δὲν ἤδυνάμην, και πρὸ ἔμοῦ πάντοτε τὸ φρικῶδες θέαμα τοῦ κόσμου ἀπαίστιου και φοβεροῦ.

Καὶ ἤθελον νὰ ἔχω ὠκεανούς θαυρῶν ὅπως τὴν κλαύσω, και πλημμύραν εἰρωνείας ὅπως τὴν μυκτηρίσω, και τότεν καρδίαν ὡστε νὰ δύναμαι νὰ οἰκτείρω τὴν μεγάλην αὐτὴν ἀγέλην τῶν δυστυχῶν, τῶν ὠθουμένων ὑπὸ φυσικῆς δυνάμεως παντοδυνάμου πρὸς ἀγνωστον μοιραίαν πορείαν, με στρογγυλον αἰώνιον τὴν δυστυχίαν, με τέρμα αἰώνιον τὸ μηδέν.

Καὶ ἠσθανόμην ὀδύνην μεγάλην και μαρτύριον ἀνήκουστον και ἐφοβούμην, ἐφοβούμην τοὺς ὁμοίους μου και ἔτρεμον εἰς τὴν ὄψιν τοῦ κόσμου και ὑπέφερον, ὑπέφερον πολὺ.

Καὶ ἦτο ἡ κόλασις τοῦτο· και ἦτο ἡ κόλασις διότι ἀνεξήτουν καθ' ἑαυτὸν τί ἐπραξα και ἤρώτων τὴν συνειδήτην μου ἂν ἤμην ἔνοχος και δὲν ἐτόλμα νὰ μοῦ εἴπῃ ὄχι.

Ἦμην ἔνοχος πρὸς τὸν κόσμον και ἐπιμορούμην δι' αὐτοῦ. Ἦτο ἡ κόλασις τὸ φρικῶδες ἐκεῖνο θέαμα και ἡ ὀδυνη ἐκεῖνη τὴν ὁποίαν ἠσθανόμην και ὁ φόβος και ἡ φοικη.

Παρῆλθε, θὰ παρῆλθε βεβαίως πολὺς καιρὸς ἐν τῇ βασάνῳ ἐκεῖνῃ τῶν αἰσθήσεων μου, βασάνῳ ὁμοίᾳ με ἀνθρώπου νευρικοῦ λειχομένου ὑπὸ ἐχιδῶν.

Δι' ἐμὲ χρόνος δὲν ὑπῆρχε. Χρόνος μου ἦτο ἡ αἰωνιότης και τόπος τὸ ἀπειρον.

Ἐπειτα ἠσθάνθην ὡσεὶ νὰ παρεσυρόμην ταχέως, νὰ κατέβαινον εἰς τὸν κόσμον πάλιν, ὠθούμενος ὑπὸ ἀγνώστου δυνάμεως.

Ἦτο ἀπότομος, μεγάλη ἡ βία και ἠσθανόμην ἐν τῇ αὐλῷ μου φύσει πόνον, πόνον ἀνθρώπου κατασυντριβομένου.

Ἦθελα νὰ σταθῶ.

— Κατέρχου, ὡσεὶ νὰ μοὶ ἐξέφραζον διὰ βικίων ὠθήσεων.

Και κατηρχόμην, κατηρχόμην τυφλὸς ἄνευ θελήσεως ὅπου με ἔφερον ἡ ἀγνώστος δυνάμις.

Ἐπειτα εἰσῆλθον . . .

Εἰσῆλθον διὰ μέσου σπασμῶν ἡδονῆς, ἐναγκαλισμῶν παραφορᾶς, μέθης γενετησίου ἐν ὠραίῳ γονίμῳ μιᾷς γυναικός, και ἐνεφύσησα αὐτῷ ψυχῆν.

Τίς οἶδε μιᾷς ἐταίρας ἴσως, μιᾷς βασιλίσης, μιᾷς αἰμομίκτου.

Μετὰ τὸ σῶμα και ἡ ψυχὴ ὑπέκυπτε εἰς τὸν αἰώνιον τῆς φύσεως νόμον τῆς ἐναλλαγῆς, ἐπανήρχετο νὰ συγχροτήσῃ και πάλιν ἐν πλάσμα ζῶν, νὰ σχηματίσῃ πάλιν ἐν ἄτομον δι' ὀλίγον, και ἔπειτα ἄλλο, και ἄλλο βραδύτερον.

Και οὐδὲ στεναγμῶν ἐξέβαλλον, οὐδὲ νὰ ὑποφέρω ἡδυνάμην ἐν τῇ εἰσαγωγῇ μου πάλιν εἰς τὸν κόσμον τὸν ἐκτρομακτικόν, τὸν μισητόν πλέον δι' ἐμὲ, τὸν φοικῶδη.

Τὸ παρελθὸν αἴφνης ἐγίνετο πρὸ ἔμοῦ, ἡ μνήμη ἀφίπτατο, οὐδεμίᾳ σκέψει ἀπέμεινε.

Μετὰ τῆς ἀνακαινίσεως ἠφανίζετο πᾶν τὸ παλαιόν ἐν ἐμοί.

Εἰσαρχόμην εἰς νέαν ζωὴν . . .

Και ἔλησημόνησα τὰ πάντα.

Ἀθήναι, Ἰούλιος 1893.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Δ. ΕΠΙΣΚΟΠΟΠΟΥΛΟΣ

ΘΑ Ξ ΤΟ ΠΩ

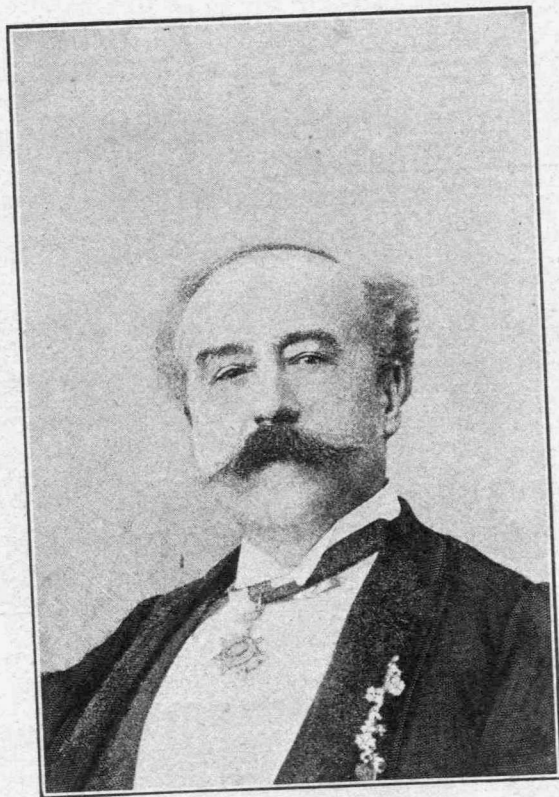
Μελαχροινῆ ἔ τὰ μάτια σου τὸ διάβαμα, τὸ εἶδα,
πῶς εἶσαι ἡ μόνη μου χαρά, παρηγοριᾶ κ' ἐλπίδα,
καὶ ἄγγελος παρηγορὸς εἶσαι γιὰ μέ, στοχάσου,
καὶ σέβρεις κάθε σκέψι μου ἔ τὰ ὀλόλευκα πτερά σου.
Ἦ πῆς μου, πῆς μου μοναχὰ πῶς με ποιεῖ ἡ ψυχὴ σου
και πῶς μποροῦν νὰ κλάψουνε γιὰ μένα οἱ ὀφθαλμοί σου,
πῶς θὰ ποιεῖς ἔ τοὺς πόνοσ μου, θὰ κλαῖς ἔ τὰ βασάνά μου
και ὀλόφωτη θὲ νᾶρχεσαι τὴ νύχτα ἔ τὰ ὄνειρά μου,
και ὀρκίζομαι ἔ τὰ πόδια σου ἐμπρὸς νὰ γονατίσω
και κάτω ἀπὸ ἐνα βλέμμα σου νὰ νεκρωθῶ, νὰ σβῆσω.

[Ζάκυνθος]

Δ. Ι. ΜΑΡΓΑΡΗΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΧΑΪΚΑΛΗΣ

ΓΕΝΝΗΘΗ εν Ζακύνθω τὴν 29 Μαΐου 1836. Δι-
νόσας εν Ἀθήναις τὰς πρώτας ἐγκυκλίους σπουδὰς
μετέβη εἴτα εἰς Τουρίνον ἔνθα τυχὼν φιλοξενίας παρὰ
τῆς οἰκογενείας τοῦ ἐν Σφακτηρίᾳ πεσόντος φιλέλλητος
Σαντα-ρόζα, κηρύχθη δι' αὐτῆς νὰ σχετισθῆ με τοὺς αριστοκρα-
τικωτέρους οἴκους τοῦ τόπου. Ὅτε δὲ βραδύτερον ἐξεράγη ὁ
ἐν Κριμαίᾳ πόλεμος ὁ Χαϊκάλης σφριγῶν τότε νεανίας καὶ
φλεγόμενος ὑπὸ τοῦ πυρός τοῦ πατριωτισμοῦ, ἐγένετο τόσον δια-
πύσιος κήρυξ τῶν ἑλληνικῶν συμφερόντων ἐν ταῖς ὑψηλαῖς αἰ-
θούσαις τοῦ Τουρίνου, ὥστε ἐμπνευσθεὶς ἐξ αὐτοῦ ὁ τότε δια-
κεκριμένος ποιητὴς τῆς Ἰταλίας J. Prati ἔγραψε καὶ ἀπήγγειλεν
ὁ ἴδιος ἔξοχον ποίημα ἀφιερῶμένον πρὸς τὸν νεανίσκον Χαϊκάλην
ἐν ᾧ ἐξυμνεῖ τοὺς ἡρωϊκοὺς ἄθλους τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος. Τῷ
1860 ἐπανελθὼν εἰς Ἀθήνας διδάκτωρ τῆς νομικῆς ἐξήσκησεν
ἐπὶ τινα χρόνον τὸ δικηγορικὸν ἐπάγγελμα. Μεθ' ὃ σχετισθεὶς
ἐν ταῖς αἰθούσαις τοῦ τότε προξένου τῆς Τουρκίας Ἀξελού μετὰ
διαφόρων πασάδων ἀπῆλθε τῆ προτροπῇ αὐτῶν εἰς Ἀλεξάνδρειαν
ὡς δικηγόρος τοῦ πρίγκηπος Ἀχμετ πασᾶ με μισθὸν 60 λπρ. κατὰ
μῆνα. Κατόπιν ἀνελθόντος τοῦ Ἰσμαήλ τὸν Κεδιβικὸν θρόνον,
ὁ Χαϊκάλης διορίσθη ὑπ' αὐτοῦ δικηγόρος τῆς κατὰ τὴν ἐπο-
χὴν ἐκείνην ἀκμαζούσης μετὰ μεγάλων κεφαλαίων ἐταιρίας
Ἄξιζιέ, τῆς μέλη καὶ μέτοχοι ἦσαν πρίγκηπος καὶ οἱ πλειό-
τεροι τῶν τότε ὑπουργῶν, ἀπέκτησε δὲ τότε μεγίστην ἐπιρροὴν
καὶ ἠθικὴν δύναμιν, ἣν ἐξεμεταλλεύθη ὑπὲρ τῶν ἑλληνικῶν συμ-
φερόντων, διότι εἰς τὰς ἐνεργείας αὐτοῦ ὀφείλεται ἡ εἰς τὴν ἐται-
ρίαν πρόσληψις τῶν περισσοτέρων ἑλλήνων πλοιάρχων ἐν ἡ ἐποχῇ
μάλιστα ἔνεκα τῆς ἐπαναστάσεως τῆς Κρήτης τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα

Ν. ΧΑΪΚΑΛΗΣ - βένης

ἦτο μισητὸν καὶ εἶχε μάλιστα ἀποφασισθῆ ἢ ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἔξωσις τῶν Ἑλλήνων ὡς καὶ κατὰ τὸ 1854. Τῇ ἐνεργείᾳ αὐτοῦ μετὰ δύο ἔτη ἐγένετο ἡ γραμμὴ Ἀλεξανδρείας-Σύρου-Πειραιῶς μεγάλως διευκολύνασα τὴν συγκοινωνίαν τῶν δύο τούτων χωρῶν γινομένη πρὶν διὰ τῶν αὐστριακῶν μέσον Κερκύρας καὶ διὰ Σύρου ἂν καὶ ἡ γραμμὴ αὕτη μᾶλλον ἐπιζήμιος κατ' ἀρχὰς ἀπέβαινε τῇ Ἑταιρίᾳ. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην μέγα ἰσχύων ἐπροστάτευσε καὶ διώρισε πλείστους Ἑλληνας εἰς διαφόρους θέσεις ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῶν τελωνείων, σιδηροδρόμων, ὑπουργείων, κτλ. Κατὰ τὸ 1869 ἐγνωρίσθη μετὰ τοῦ νῦν μέγα ἰσχύοντος ἀλλὰ μικροῦ τότε Cooc ὃν καὶ ἔπεισε νὰ ἐπιχειρήσῃ γραμμὰς ἐν τῇ ἄνω Αἰγύπτῳ. Ἐπὶ τῆς πρωθυπουργίας τοῦ Cherif πασσᾶ ὑπεστήριξεν ἐνθέρμως πολλοὺς Ἑλληνας οὓς ἐτοποθέτησεν εἰς διαφόρους κυβερνητικὰς θέσεις. Βραδύτερον ὁ ἀντιβασιλεὺς Ἰσμαήλ πασσᾶς, θέλων ν' ἀντιτάξῃ κατὰ τῆς ἀκολασίας τῶν γαλλικῶν καὶ ἰταλικῶν ἐφημερίδων δι' ὧν οἱ ἐκδόται αὐτῶν ἐξεβίαζον διάφορα ὑψηλὰ πρόσωπα ἐπὶ χρηματισμῶ, ὄργανον ἠθικοῦ κύρους ἀνεξάρτητον καὶ ἀξιοπρεπές, ἀνέθηκεν εἰς τὸν Χαϊκάλην τὴν διεύθυνσιν καὶ σύνταξιν ἐφημερίδος παρεχούσης ἐγγυήσεις ἀμερολήπτου καὶ δικαίας πορείας, προασπιζούσης δὲ τὰ συμφέροντα τῆς χώρας κατὰ τῶν ξενικῶν φύλλων. Ἐπὶ τούτῳ δὲ συνετάχθη μετὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν τὸ 1873 Ριάζ πασσᾶ συμβόλαιον, δι' οὗ ἐχορηγοῦντο ὡς ἀποζημιώσεις τῷ Χαϊκάλῃ φράγ. 60000 κατ' ἔτος διὰ τὰ ἔξοδα τῆς ἐφημερίδος, καὶ ὡς ἀμοιβὴ αὐτοῦ ἐπὶ ἔτη ἔξ. Ὁ Χαϊκάλης ἀνέλαθε τὴν σύνταξιν τοῦ φύλλου, ὑπερήσπισε μεθ' ὅλης τῆς δυνάμεως τοῦ καλάμου του τὰ αἰγυπτιακὰ συμφέροντα, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ δὲν ἐδίστασε νὰ ἀντεπεξέρχεται καὶ κατ' αὐτῶν τῶν πράξεων τῶν Κυβερνώντων τὴν χώραν ὡσάκις ἔκρινεν αὐτὰς ἀδίκους καὶ ἐπιβλαβεῖς εἰς τὰ κοινὰ τῆς χώρας συμφέροντα· εἰς τὰς αἰτιάσεις δὲ τῶν ὑπουργῶν ἐπεδείκνυε τὸ ἐν λόγῳ συμβόλαιον ἰσχυρίζομενος ὅτι ἀνεδέχθη καὶ ἐννοεῖ τὴν ὑπεράσπισιν τῶν συμφερόντων τοῦ τόπου ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὀφειλομένης εἰς πάντας δικαιοσύνης καὶ ἰσότητος. Οὕτω δὲ ὁ «Φάρος» τοῦ Χαϊκάλῃ κατέκτησε τὰς γενικὰς συμπαθείας εἰσηγούμενος καὶ πρωτοστατῶν εἰς τὰ ἐκάστοτε πολιτικὰ καὶ κοινωνικὰ ζητήματα, ὑπηρετήσας δὲ ἀκραφιῶς τὰ δικαιώματα τῶν ἐν Αἰγύπτῳ Ἑλλήνων. Καὶ μετὰ τὴν παραίτησιν δὲ τοῦ Ἰσμαήλ, καὶ τοι λήξαντος τοῦ συμβολαίου καὶ μὴ ἀνανεωθέντος ὁ Χαϊκάλῃς ἐξηκολούθησεν ἐπὶ πενταετίαν ἔτι τὴν ἔκδοσιν αὐτοῦ μὲ προφανῆ ζημίαν ὑπολογιζομένην περὶ τὰ 35,000 φρ. κατ' ἔτος μὴ θέλων νὰ διακόψῃ τὸν ὑψηλὸν ὑπὲρ τοῦ δικαίου καὶ τῆς τά-

ξίως ἀγῶνα, ἐν τῇ ἐμμονῇ τοῦ ὁποίου καὶ τῇ πίστει κατώ-
 θωσε βαθμηδὸν νὰ ἀναγάγῃ τὴν ἐφημερίδα αὐτοῦ εἰς τὴν ὑψίστην
 περιωπὴν, εἰς ἣν εὐρίσκειται σήμερον, κατέχουσιν τὴν πρώτην
 θέσιν ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἀμιλλωμένην κατὰ τὴν κρίσιν τῶν καλλι-
 τέρων Ἑλλήνων δημοσιογράφων, πρὸς τὰ πρώτιστα φύλλα ἐν
 Εὐρώπῃ, ἀποφέρουσιν δὲ καὶ καθαρὸν κέρδος σήμερον, περὶ
 τὰ 50,000 φράγκα, δικαίαν ἀμοιβὴν πολυχρονίων μόχθων, ἀκ-
 ταβλήτου ἐνεργητικότητος καὶ ἐντίμου ἐν παντὶ πορείας. Τὰ
 κύρια αὐτοῦ ἄρθρα διακρίνει γλαφυρότης, μετριοπάθεια ὕψους,
 καὶ δύναμις ἐπιχειρημάτων. Ἄλλὰ τὰς σπουδαιότερας τῶν ἐκδο-
 λεύσεων προσφέρει τὸ σπουδαῖον αὐτὸ φύλλον εἰς τὰ ἐν Αἰγύ-
 πτῳ Ἑλληνικὰ συμφέροντα, ὧν παρίσταται ἄγρυπνος φύλαξ καὶ
 ὑπερασπιστὴς καὶ πρῶτος ἐνθουσιώδης.

Τοιοῦτος ἐν ὀλίγοις ὁ ἀνὴρ ὡς πολίτης Αἰγύπτου καὶ ὡς Ἑλ-
 λην. Ἐνεκα τῶν πολλαπλῶν αὐτοῦ ὑπηρεσιῶν ὁ Χαϊκίλλης βέτης
 φέρει τὸ χρυσοῦν Ἑλληνικὸν παράσημον, τὸ Ἰταλικὸν *Officier de
 la Couronne* καὶ τοῦ *Commandeur*, τὸ Γαλλικὸν τῆς Λεγεῶ-
 νος τῆς Τιμῆς, τὸ τοῦ *Commandeur* τοῦ Ὄσμανιῆ καὶ τὸ τοῦ
Grand Officier τοῦ *Medjitié*.

ΣΚΟΡΠΙΑ ΦΥΛΛΑ

Μία ἡθοποιός, ἀμιθόλου κάπως διαγωγῆς, παρέστησεν ἐπὶ σιγηῆς ὑπὸ
 ἀνδρῶν ἐνδύμα.

— Εἶμαι τὸσον βεβαία περὶ τῆς ἐπιτυχίας, ἔλεγεν, ὥστε τὸ ἥμισυ τῶν
 ἀκρασιῶν μου θὰ μ' ἐξέλαθεν ὡς ἀνδρα.

— Δυστυχῶς τὸ ἄλλο ἥμισυ γνωρίζει: καλῶς τὸ ἐναντίον—τῇ παρατή-
 ρησιν εἰς φίλος τῆς.

*
 *

Ἐν Κηρσιῇ μεταξὺ χρυσοκανθάρου καὶ χωρικοῦ:

— Δὲν μοῦ λέγεις, διατί σεῖς οἱ χωρικοὶ κἀμένετε ἔτσι ἄσχημα παιδιὰ;

— Δὲ! ἔξερεις, ἀφεντικῶ, τὰ κἀμνα μονάχος μου . . .

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΝ

[Φίλιππὸς μοι κ. Σκόκε,

Μὲ ἐρωτᾷς, ἐὰν ἐκράτησα σημεῖώσεις τοῦ εἰς ἄνω Αἰγύπτου ταξιδίου
 μου καὶ μοὶ ζητεῖς, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ὀλίγα σκαριφήματα, κατὰ-
 ληλα διὰ τοὺς ἀναγνώστας τοῦ ὄντως ἀξιολόγου Ἡμερολογίου σου. Ἵσως
 ἔβηλον ἀναποκριθῆν εἰς τὴν φιλικὴν παράκλησίν σου, ἐὰν ἤδυνάμην ἄνευ
 κόπου καὶ ἄνευ ἀνασκαφῶν νὰ εὔρω τὰς περὶ οὗ ὁ λόγος σημεῖώσεις, αἱ
 ὅποια: κεῖνται λησμονημέναι εἰς τὸ βῆθος τοῦ συρταρίου μου, καταθεδι-
 κασμέναι ὡς τόσαι ἄλλαι εἰς τὴν ἀφάνειαν. Εὐτυχῶς ἔχω πρόχειρον τὸ
 ἡμερολόγιον συνταξιδιωτοῦ μου ἀμερικανοῦ σπουδαστοῦ, δαπανήσαντος
 τὸ ἥμισυ τοῦ χρόνου τῆς ἀρχιολογικῆς μας ἐκδρομῆς εἰς σύνταξιν τούτου
 ἐπὶ τῇ βῆσει τῶν πληροφοριῶν, ἃς ἐλάβαν παρὰ τοῦ ἄραβος διερμη-
 νέως μας, μιᾶς ἀγγλίδος καὶ τοῦ μαγείρου τοῦ ἀτμοπλοίου. Ὁ τρόπος
 οὗτος τοῦ γράφειν ἐντυπώσεις ἐκίνησε τὴν περιεργίαν μου, ἐφ' ἣ καὶ
 τὴν τελευταίαν ἡμέραν ζητήσας ἔλαθον παρ' αὐτοῦ τὸ περιφημὸν ἡμερο-
 λόγιον, τὸ ὅποιον μεταγράψας, παραδίδω εἰς τὴν δημοσιότητα καὶ τὴν
 ὀθανασίαν. Ἐὰν ἐγὼ πολὺ ἐγέλασα, ὡς καὶ οἱ γνωρίζαντες τὸν δρᾶστην
 τοῦ ἡμερολογίου τούτου, οὐχ ἦτον θ' ἀποδιώξῃ ἀρκετὴν ἀνίαν πολλῶν
 ἀναγνωστῶν ἐκείνων δηλ. οἷτινες δὲν θὰ παρέλθωσι τὴν σελίδα αὐτὴν τοῦ
 περικλήους βιβλίου σου.

Ἐν Καίρο, 2 Ἀπριλίου 1893.

Σὲ ἀσπάζομαι ὀλοφύγως

ὁ σὸς I. F.]

« 1^η ἡμέρα. Εὐρισκόμεθα εἰς Μέμφιδα. Ἀπηντήσαμεν δύο
 χωρῖα, τῶν ὁποίων αἱ οἰκίαι κατοικοῦνται ὑπὸ ἀνθρώπων: οἱ
 ἄνθρωποι οὗτοι θεωροῦνται ὡς κἀτοικοὶ τῆς Αἰγύπτου καὶ ὁ
 διερμηγεὺς μᾶς λέγει: εἶναι ἄραβες. Οὐδένα ἄραβον εἶδον
 με ὑψηλὸν πύλον. Τὰ παιδιὰ τῶν εἶναι σχεδὸν ὅλα γυμνὰ καὶ
 ἀσικιπῆ. Ὑπάρχει: ἐδὼ κολοσσὸς τοῦ Ραμσή τοῦ Β'. γυμνός,

ἀλλὰ καθάριος. Φαίνεται ὅτι οἱ ἀρχαῖοι αἰγύπτιοι ἦσαν καθαριώτεροι τῶν νῦν. Γυναῖκες φέρουσι μεγάλας ὑδρίας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. Πόσον καλὰ γνωρίζουν τοὺς νόμους τῆς ἰσορροπίας! Κατὰ τὴν διάβασίν μας παρατήρησα ὁδὸν ἐστρωμένην μὲ ἐλάσματα σιδηροδρόμου. Ἡρώτησα, ἐὰν ἀνεκαλύφθησαν δι' ἀνασκαφῶν καὶ συνεπῶς, ἐὰν ἦτο γνωστὸς ὁ σιδηροδρόμος εἰς τοὺς ἀρχαίους αἰγύπτους, ἀλλὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἤκουσθη ἐξῆς συριγμῶς καὶ ὡς ἀστραπὴ διήλθεν ὁ συριγμὸς τῆς "Ἀνω Αἰγύπτου. Ἐθεώρησα περιττὸν νὰ ζητήσω περαιτέρω ἐξηγήσεις.

Σπεύδωμεν πάντοτε ἐπὶ ὄνων, ἵνα φθάσωμεν εἰς τὴν νεκρόπολιν τῆς Μέμφιδος, κειμένην ἐπὶ τῆς ἐρήμου. Ἡ ἄμμος ὑπάρχει ἐνταῦθα ἐν ἀφθονίᾳ καὶ δὲν φύονται οὔτε δένδρα, οὔτε ἄνθη· τούτου ἕνεκα οὔτε σκιά ὑπάρχει ἐνταῦθα. Περὶεργον ὁμῶς εἶναι, πῶς οὔτε κυπάρισσοι δὲν φύονται εἰς τὰ ἀρχαῖα νεκροταφεῖα. Ἐνταῦθα ὑπάρχει καὶ τὸ Σεράπιον, περὶ οὗ βλέπει τις πολλὰ εἰς τὸν Ὀδηγόν. "Ὅλα ταῦτα εὐρίσκονται ὑπὸ τὴν γῆν. "Ὅ,τι εὐκρινῶς φαίνεται ὑπὲρ τὴν γῆν εἶνε μία Πυραμὶς ἐκτισμένη διὰ λίθων. Τοῦτο ἄλλως τε δὲν ἦτο ἀναγκαῖα ἐξηγήσεις, διότι, ὡς ἔμαθον κατόπιν, ὅλα αἱ Πυραμίδες τῆς Αἰγύπτου εἶναι λιθόκτιστοι. Ἡρώτησα ἐὰν καὶ σήμερον κατασκευάζονται Πυραμίδες καὶ μοι εἶπον, ὄχι.

Ἄφου ἐπισκέφθημεν πᾶν ὅ,τι ἀξιόθεατον, ἐκρίναμεν καλὸν νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὸ ἀτμοπλοῖον. Ἐλησιμόνησα νὰ προσθέσω δὲ τὰ ὑπόγεια, τὰ ὅποια ἐπισκέφθημεν ἦσαν θεοσκοπέτινα καὶ δι' αὐτὸ ὁ φύλαξ δένειμεν εἰς ἡμᾶς κηρία.

2^α καὶ 3^α ἡμέρα. "Ὅλον αὐτὸ τὸ χρονικὸν διάστημα διήλθομεν ἐν τῷ ἀτμοπλοίῳ. Πλέομεν ἀσφαλῶς πρὸς τὰ ἄνω καίτοι τὸ ρεῦμα τρέχει πρὸς τὰ κάτω. Ἐλθόμεν οὕτω καιρὸν νὰ γνωρίσωμεν ἀλλήλους· ὑπάρχει μεταξύ μας ἀγγλῆς κολοσιαιῶν διαστάσεων, ἡ ὅποια μὲ εἴλκυσεν ὡς ὁ ἥλιος τὴν γῆν. Μοι εἶπον ὅτι ὑπάρχει καὶ εἰς ἑλληνί' ἔσπευσα νὰ τὸν ἴδω. Οὐδὲν τὸ ἀξιοπερίεργον παρουσιάζει. Μὲ κατέλαθεν ἀνία, διότι κατὰ τὰς δύο ταύτας ἡμέρας οὐδεμία ἐκδρομὴ ἐγένετο.

4^η ἡμέρα. Κατὰ τὸ πρόγραμμα τὸ καρθάνι μας ἐπισκέφθη τοὺς τάφους τοῦ Νπενί-Χάσιν. Ἐγὼ δὲν μετέβην, διότι ἐπροτίμησα ν' ἀναγνώσω τὸν Ὀδηγόν μου, κατὰ τὸν ὅποιον οἱ

τάφοι οὗτοι, οἱ ἐν εἴδει: σπηλαίων, κέκτηνται μεγάλῃν σπουδαιότητα. Ἄλλως τε καὶ οἱ ἐπισκεφθέντες αὐτοὺς συνοδοιπόροι μου μοι ὠμίλησαν ἐνθουσιωδῶς. Μάλιστα ὁ "Ἑλλη" μοι εἶπεν ὅτι ὑπάρχουσι εἰς ἓνα τούτων στῆλαι δωρικοῦ ῥυθμοῦ, εἰ καὶ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς ἀφ' ἧς χρονολογοῦνται, δὲν εἶχον εἰσέτι ἀνακαλυφθῆ οἱ Δωριεῖς. Μετὰ ταῦτα ἐφθάσαμεν εἰς νῆσον τινα Ἰβδαν, ἔθνα ἔσπευσα νὰ ἐπισκεθῶ μὲγα ἐργαστάσιον σακχάρως, κατασκευαζομένης ἐκ ζαχαροκαλάμου. Ἐγεύθην ὀλίγης καὶ εὗρον αὐτὴν γλυκυτάτην. Περιττὸν νὰ προσθέσω ὅτι δὲν πρέπει νὰ συγχέομεν τὴν Ἰβδαν μὲ τὴν νῆσον Ἰβδον, ἧς εὐρίσκεται εἰς τὸ Αἰγαῖον.

5^η ἡμέρα. Εὐρίσκομεθα εἰς Ἀσιούτ. Μόλις ἀπεβιάσθημεν μὲ ἀρπάζει εἰς ὀνηλάτης καὶ μὲ τοποθετεῖ ἐπὶ τῆς ῥάχης τοῦ ὄνου, τοῦθ' ὅπερ θὰ ἔπραττον καὶ ἄνευ τοῦ ζήλου τούτου τοῦ ὀνηλάτου. Διήλθομεν κάτωθεν τῆς οἰκίας τοῦ Διοικητοῦ, ἐπισκέφθημεν τὴν ἀγορὰν καὶ διηυθύνθημεν ἐπὶ τοῦ λῆφου, ὅπου ὑπάρχουσι ἀρχαιότητες. Δυστυχῶς ὁ φύλαξ ἦν ἀπὼν φέρων μεθ' ἑαυτοῦ τὰς κλεῖς, καὶ ἐκωλύθη νὰ συνεχίσω τὰς μελέτας μου. Ἐνταῦθα ὑπάρχουσι Κόπται οἱ ὅποιοι ἐξ αἰθίοπων κατασκευάζουσι εὐνοῦχους καὶ τοὺς ἐμπορεύονται. Ὀδυνηρὸν ἐμπόριον, ἀλλὰ προσοδοφόρον. Ἐκάστη χώρα ἔχει καὶ τὰς συνηθείας τῆς. Εἰς Ἀμερικὴν δὲν ὑπάρχουσι εὐνοῦχοι.

6^η ἡμέρα. Περὶ δεῖλην τῆς γῆς ἐγκατελείψαμεν τὴν πόλιν Ἀσιούτ. Πλέομεν ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ εἶδομεν ἑκατέρωθεν πολλοὺς φοίνικας καὶ ἀραβόπαιδας. Ὀμιλοῦσιν (ὄχι οἱ φοίνικες) μόνον τὴν ἀραβικὴν, ἀλλὰ πολὺ εὐχερῶς. Οὐδαμοῦ ἤκουσα νὰ ὀμιλεῖται ἡ ἱερογλυφικὴ, καίτοι δύσκολον θὰ ἦτο νὰ διακρίνω τὴν μίαν ἀπὸ τῆς ἄλλης, ὡς ἀγνοῶν ἀμφοτέρως. Εἶδομεν μακρόθεν καὶ Μονὰς Κοπτικὰς κατοικοῦμένας ὑπὸ κολογήρων. Εἶδον δύο τούτων οἱ ὅποιοι δυστυχῶς τὴν στιγμήν τῆς διαβάσεώς μας ἐλούοντο εἰς τὸν Νεῖλον γυμνοὶ καὶ δὲν ἠτύχησα νὰ γνωρίσω τὸ εἶδος τῆς περιβολῆς τῶν.

7^η ἡμέρα. Εἰς Δένδραν ὑπάρχει νὰὸς τῆς Ἀθῆρ (Ἄφροδίτης). Ἰπὸ τὸν νὰὸν ὑπάρχουσι πολλοὶ κρύπται εἰς ἃς ἐκρύπτοντο οἱ θεσχυροὶ καὶ τὰ κειμήλια. Σήμερον εἰς αὐτὰς κρύπτονται νικητεῖδες. Δὲν θὰ ἦτον ἄσκοπον ἐὰν ἐλαμβάνετο

νυκτερίς ὡς σύμβολον τῆς Ἀρχαιολογίας, ὡς ἡ γλαυξ τῆς φίας, μολονότι ἐκ τῆς φυσιογνωμίας τῆς ἡ γλαυξ φαίνεται ἵγρον βλάξ. Ἐντὸς τῆς λέμβου δι' ἧς μετεδιβάσθημεν εἰς ἡν ἄλλην ὄχθην τοῦ ποταμοῦ ὑπῆρχον καὶ βόας· ἐπίσης καὶ κολοσσιαίων διαστάσεων ἀγγλίας.

8^α 9^α καὶ 10^α ἡμέρα. Ἰδοὺ ἡμεῖς εἰς τὰς Ἐκατομύλους ἴδας τοῦ Ὀμήρου. Περιέρχον εἶνε ὅτι οὔτε καν μίαν ἐκ τῶν πυλῶν τούτων κατώρθωσα ν' ἀνακαλύψω. Φαίνεται ὅτι Ὀμηρος ἠπατήθη ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν. Μετὰ πολλοὺς κίγμους εὐρέθη πρὸ μεγάλης θύρας, ἀλλὰ ταύτην ὑπερβάς, εὐρέθη ἐντὸς ἀπεράντου κοπρῶνος. Ἐφραξα ἀμέσως τοὺς ὠθωνάς μου διὰ τῶν δακτύλων τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς. Εἰς ἐν μέγαν κᾶνον τοῦ Καρουὰκ ὑπάρχουν ἀπεράντοι λεωφόροι λειψυγῶν. Εἰς τὰς Θήβας τῆς Ἑλλάδος ὑπῆρχε μίκα μόνον λειψυγῆ ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν ἐφρονευσαν. Ἄλλ' ἐν Ἑλλάδι μαθα, ὅτι καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἀκόμη φρονεούουν. Ἐκάστη ἴωρα ἔχει τὰς συνηθείας τῆς. Εἰς τὴν Ἀμερικὴν δὲν φρονεούουν, καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ὑπάρχουν ἐταιρεῖαι προστατευτικαὶ τῶν ζῶων. Ἄρα γε δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ συστηθῆ καὶ ἐν Ἑλλάδι τοιαύτη τις ἐταιρεῖα προστατευτικὴ τῶν ἀνθρώπων;

Ἐνταῦθα οἱ περισσότεροι ὀνηλάται γνωρίζουν τὴν ἀγγλικὴν καὶ τὴν γαλλικὴν, οἱ δὲ ὄνοι τῶν εἶναι μεγάλοι καὶ ἰσχυροί. Μόνον ἐνταῦθα ἡ κολοσσιαίων διαστάσεων ἀγγλίας εὐρεῖν ἵνον ἀνάλογον πρὸς αὐτήν. Σήμερον εἰς τὸ γεῦμα παρετήρησα βιενναῖον συμπλωτῆρά μας τρώγοντα τὴν κρέμαν μὲ τὸ κῆρον τοῦ μαχαιρίου. Ἄγγλος καθηγητὴς ἔφαγε βόσμπιφ κῆνον μουστάρδας.

11^α ἡμέρα. Ἀπήλθουμεν ἐκ τῶν Θηβῶν λίαν πρωί. Ἀριστερόθεν ἐπὶ τινος ὑψώματος ὑπάρχει μεγάλη οἰκία ἐρειπωμένη. Μοί εἶπεν ἡ κολοσσιαίων διαστάσεων ἀγγλίας ὅτι εἶναι τὰ ἀνάκτορα τοῦ Ραμπῆ. Κατόπιν παρετήρησα καὶ ὑψηλὰς κλινοδόχους. Ἡρώτησα τὸν μάγειρον καὶ ἔμαθον ὅτι εἶναι τὰ μαγειρεῖα τοῦ αὐτοῦ βασιλέως. Ἡπώρησα πῶς οὐδεμίαν μνησὶν ποιεῖται περὶ αὐτῶν ὁ Ὁδηγός μου. Ἐσημείωσα εἰς τὸ περιθώριον τὴν ἔλλειψιν ταύτην.

12^α ἡμέρα. Εἰς Σιλσίλε ὑπάρχουν λατομεῖα. Ἐκατέρω-

θεν διατηροῦνται εἰσέτι δύο κρῖνοι καὶ ὁ ἕλληνας μοί εἶπεν, ὅτι ἐδένετο μεγάλη ἄλυσσος ὁσάκις ἤθελον ν' ἀναγκιστίσωσι τὸ βεῦμα τοῦ ποταμοῦ. Τοῦτο ἀνεπέλησεν εἰς τὴν μνήμην μου ὅτι καὶ ὁ Εἰρένης διέταξέ ποτε νὰ ἄλυσσοδέσουν τὸν Ἑλλησποντον.

13^α καὶ 14^α ἡμέρα. Ἐφθάσαμεν εἰς Ἀσσοῦαν, τὸν τελευταῖον σταθμὸν τῆς ποταμοπολοίας μας. Ἡ εἶδησις αὐτῆ ἐπέπλησεν ἡμᾶς χαρᾶς, διότι τελωσπάντων ἐφθάσαμεν εἰς τὸν πρὸς ἐν ὅρον μετὰ 15^α ἡμερον πλοῦν, καθ' ἂν ἐβλέπομεν μόνον ὕδωρ, γῆν καὶ οὐρανόν. Καὶ ἦσαν τόσῳ μονότονα καὶ ἰσοπεδῆ ὅλα αὐτὰ τὰ πράγματα, ὥστε νομίζω ὅτι ὁ ἐγκέφαλός μου ἔλαβε τὴν μορφήν μιᾶς ὁμελέτας καὶ τίποτε ὑψηλὸν δὲν δύναται νὰ συλλάβῃ πρὸς τὸ παρόν. Ἴσως δύναμαι νὰ εἶπω ὅτι τὸ ὑψηλότερον πρᾶγμα τὸ ὅποιον εἶδον καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα εἶναι ἡ κάμηλος, ἐφ' ἧς διέτρεξα τὴν μεταξὺ Ἀσσοῦαν καὶ Καταρράκτου ἀπέστασιν.

15^α — 21^α ἡμέρα. Ἐπιστρέφομεν εἰς Κάρρον διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ ἐν ἔλλειψει ἐτέρας. Βλέπομεν τὰ αὐτὰ πράγματα ἐκατέρωθεν τῶν ὄχθῶν, τὰ ὅποια εἶδομεν καὶ κατὰ τὴν ἄνοδόν μας. Σπανίως ἀποβιβαζόμεθα εἰς τὴν ξηράν.

Μετὰ τοῦ ταξιδίου μας τελειώνει καὶ τὸ ἡμερολόγιόν μου, ἐκφράζω δὲ τὴν εὐαρέσειάν μου εἰς τὸν μάγειρον διὰ τὴν ἔξοχον μαγειρικὴν του καὶ διὰ τὰς πληροφορίας, ἃς παρ' αὐτοῦ ἐλάμβανον. Ἐν γένει δὲν ἐλυπήθην διὰ τὴν ἀρχαιολογικὴν ταύτην ἐκδρομὴν, καθόσον εἶδον πράγματα τὰ ὅποια οὔτε εἶδον, οὔτε θὰ ἴδω ποτὲ ἐν Ἀμερικῇ. Εἰς τοῦτο συμφωνεῖ καὶ ἡ κολοσσιαίων διαστάσεων ἀγγλίας. (MORGAN)

Ἐν Κάρρον.

Πιστὴ μετάφρασις
Α. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΣ

ΝΥΣΤΑΖΕΙ ΑΙΩΝΙΩΣ

Ἦς τῆς ἁμορφαις παρτρεμμένας

Ἄποψε καὶ χθές καὶ προχθές καὶ αὔριον καὶ μεθαύριον. πάντοτε, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐξαιρέσεως, ἑνωρίς ἑνωρίς, μόλις περατώσῃ τὸ συνήθως πλούσιον δεῖπνον, εὐρίσκειται νυσταγμένος. Οὐδὲν ἀποδιώκει τὴν τακτικὴν ὄσον καὶ αἰωνιδίαν ἐπίδρομὴν τοῦ ὕπνου. Γεγονότα χαρούσινα ἢ θλιβερά, μεταβολὴ βιωτικῆς διαίτης, ἐσοχὰ παραλλάσσουσαι, οὐδόλως ἐπηρέασαν τὴν μετὰ μαθηματικῆς ἀκριβείας καὶ θερησκευτικῆς αὐστηρότητος τήρησιν τοῦ προγράμματος. Ἐφαγε καλῶς, ἔπιε καλῆτερον, ἐκάπνισε ὀλίγον καὶ ἐνύσταξε—ώρα ἧ κατὰ τὸν χειμῶνα—8¹], τὸ θέρος. Κρούῃ ἢ ζέστη, ἀποκορῆς ἢ σαρακοστή, γάμου ἢ κηδεῖαι, πανηγύρεις ἢ πένθος, ἐκλογαί, διαδηλώσεις φωναί, θόρυβοι, δολοφοναί, κουμπουριές, σεισμοὶ δὲν τὸν ἐκόλυσαν τὸ παράπαν τοῦ νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν αἰωνίαν ὡς τὴν νύσταν του, στερεότυπον ὡς τὴν περιβολὴν του, ξηρὰν ὡς τὴν μοσφὴν του, χαλαρὰν ὡς τὸ χάσμαμά του, μονότονον ὡς τὴν φωνὴν του, φράσιν καὶ δὴ μὲ ἀπαίτησιν πρωτοτυπίας τῆς σημασίας τῆς: «Δὲν ξέρω πῶς νύσταξα ἀπόψε τόσο ἑνωρίς». Καὶ ἀντιπροσωπεύει ἐκεῖνο τὸ ἀπόψε τὸ παρελθόν, τὸ παρὸν καὶ, ἀπὸ Θεοῦ ἐξαορτᾶται κατὰ πόσον—καὶ τὸ μέλλον τοῦ ἐγγάμου του βίου ἂν μὴ καὶ τοῦ πρίν.

* *

Εὐχόσιν ἡμέραι ἀπὸ τοῦ γάμου τῶν εἶχον παρέλθει, ὅτε διὰ πρώτην φοράν ἢ νεαρὰ καὶ ὠραία συζυγίος ἤκουσε τὴν φράσιν ταύτην ἀπὸ τοῦ γασμώμενου τοῦ συζύγου στόμα. Ἔκτοτε...

παρῆλθον μῆνες, παρῆλθον ἔτη, φοβοῦμαι ὅτι θὰ παρέλθωσιν πολλὰ ἀκόμη, καὶ μὲ ἐλαχίστων δευτερολέπτων ἀνακρίθειαν ἐκφύγει καθ' ἐσπέραν, ὡς τολύπη καπνοῦ ἀπὸ τοῦ στόμα τεργικακῆ, ἢ αὐτὴ φράσις ἀπὸ τοῦ εἰς ἐκδήλωσιν νύστας ἔκτοτε κουρδισθέντος στόματος τοῦ συζύγου.

Ἠδυπαθῆς καὶ εὐχάριστος ὄντως ἢ ἐπιθυμία πρὸς ὕπνον· τὰ νεύρα βαθμηδὸν χαλαρούμενα ἐκλύουσιν· τὰ βλέφαρα περιπαθῶς καλύπτουν τοὺς κεκμηκῶτας ὀφθαλμούς· αἱ σκέψεις βραδυποροῦσαι μικρὸν κατὰ μικρὸν, σταματοῦν. Παρέχει βεβήλιως ἀπόλαυσιν ἀλλὰ καθαρώς ὑποκειμενικὴν. Νυστάζεις—τόσο τὸ καλῆτερον.—Κοιμήσου.

Ἄλλὰ: Νυστάζω ἐγὼ—Κοιμήσου σύ—τοῦτο εἶνε ἀπελπιστικόν. Καὶ ὅμως ἀπὸ τὴν νύσταν ταύτην τοῦ ἄλλου τὴν ἀντικειμενικὴν—βασκνίζονται καὶ ταλαιπωροῦνται ἀδίκως χιλιάδες ἀνθρώπων, νέων, ὠραίων δυστυχοῦς κατὰ καθηραμένην συμπτωσιν, συμπαθεστάτων πλασμάτων.

Δὲν ἐπιμένω νὰ ἀποδείξω τὸ ἀκριβὲς καὶ ἀλάνθαστον τῆς στατιστικῆς μου—ὃ θέλων τὸ ἀμυρσθητέ. —Ὅστε ἐπὶ ἀριθμῶν ἐρεῖδομαι. Ἐκ συμπτώσεων ἢ ἔστιν ὅτε καὶ ἐξ ἐπιμόνου παρατηρήσεως ἔφθασα εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἐπὶ 100 ὠραίων καὶ νεαροτάτων γυναικῶν 97 ἔχουσι συζύγους ὑπερβάντας τὴν μέσθην ἡλικίαν πρὸ πολλοῦ—ἄς μὴ ζηλεύσωσιν αἱ 97 τὴν εὐτυχίαν τῶν τοιῶν—διότι καὶ ἡ ἐξαιρέσις αὕτη μετὰ δυσκολίας μεγάλης ἐτέθη πρὸς ἀποφυγὴν ἴσως καὶ τῆς μονοτονίας τοῦ κανόνος μου καὶ πρὸς ἐπίπλαστον ἀκριβειαν ἣτις προσδίδει μείζονα εὐσέθειαν.—Ἐπὶ τέλους ἡ ἐξελεγχίσις τοῦ λογαριασμοῦ δὲν εἶνε πολὺ δυσχερῆς.—Πλάττει, ἱπποσιδηρόδρομοι, Φάληρα, ἄμαξι, Κηφισίσις, περπάτοι, ἔσοχαί, θέατρα, συναυλίαι, συναθροίσεις ὅπως διήποτα—ὅλα τὸ αὐτὸ θέαμα παρέχουσι.

Ξανθὴ ἢ μελαγχροινὴ, πάντοτε ὠραία, πολλάκις πραγματικὴ καλλονὴ, μὲ ὀφθαλμούς γαλανούς ἢ μαύρους ἢ κυανοῦς ἢ καστανοῦς, νέα ὄλη ζωὴ καὶ χάρι καὶ δροσιὰ καὶ εὐμορφία ἀγίνουσα νὰ ἀκούηται κατὰ τὴν διάβασιν τῆς ἐλαφροῦς, ἐλαφρότατος θεοῦς παρισυνῆς ἐσθῆτος, προσδίδων ἀκουσίως ἔγγρας καὶ εἰς τὸν μάλλον ἀναίσθητον καὶ μεθυστικὴν ὀσμὴν, ἴρις ἢ ἐλιστρόπι, ἀσυνειδίτως πολλάκις διὰ τοῦ βιπιδίου τῆς μόνον διαχέουσα πέριξ τῆς τὸ ἄρωμα τῆς ἰδικῆς τῆς ἀτμοσφαιρας καταθεδικασμένου φεῦ—ὡ τῆς ἄρμονίας—νὰ συγκερασθῇ αὐτομάτως—χωρὶς οὐδέποτε νὰ καταπινῇ—μὲ ἀναθυμίαςιν σκόνης καὶ καπνοῦ ταμπάκου—ἐκπεμπόμενῃν παρὰ τὸ πλευρόν τῆς ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου τῆς συνοδοῦ.

Ἄν ἐβλόξῃς μόνῃ—ἂν δὲν εἶχε συνοδόν.—Πλὴν ἔχει. Τὸν ἐκ-

λαμβάνεις σπανιώτερον ὡς πάππον, συχνὰ ὡς πατέρα ἢ ἑτεροβαλῆ πρωτότοκον ἀδελφόν, συνήθως πάσχοντα, πάντοτε διακείμενοντα ἀλλοῦ, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ καλλιεργούντα σταφίδα, ἢ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ διαπραγματευόμενον σπόγγους, καὶ εὐχεται ἐνδομύως χάριν τοῦ γοήτρου τῆς καλίσθησις νὰ τὸν καλέσουν αἱ ὑποθέσεις του ὅθεν ἦλθε—νὰ φύγη ἑλοταχῶς καὶ ἄρῃ τὴν ἀπεισίαν ἀντίθεσιν.

Ἀντίθεσις — σειρά ἀντιθέσεων—ἄθροισμα, σύμπλεγμα ἀντιθέσεων—Μορδὸς καὶ Βιδέλο σκονισμένο—φουλαρ καὶ τσόχα γονδρῆ—μανδύλακι λεπτοῦφαντον καὶ πετσέτα γραμμῆ κόκκινη, ἄκτισσον καὶ ταμπάκος — Iorgnon τατσούγα — ἄλυσιδα δύο δακτύλων πάχος. Καὶ μόνον αὐταί; καὶ ἄλλας πολλές 'ποῦ σὲ φέρουν εἰς ἄπορίαν: νὰ ἰδῇ κανεὶς ἢ νὰ μὴ ἰδῇ.

Ἄς εἶνε προτιμᾶς νὰ ἰδῇς παρατηρεῖς μάλιστα καὶ ἡ περιέργεια σὲ ὥσθι νὰ μάθης πλείοτερα.

— Ἐρωτᾷς. Ποῖος εἶνε αὐτός ὁ γέρος 'ποῦ συνοδεύει ἐκεῖνη τὴν εὐμορφή;

— Ἀπάντησις. Σύζυγός της—ἀποτέλεσμα τὰ χάνεις.

— Μά . . . Αὐτός, αὐτῆς;

— Μάλιστα, αὐτός αὐτῆς.

Καὶ αὐτοὶ αὐτῶν. Διότι εἶνε πολλά, πάμπολλα, ὅλα σχεδὸν οὕτω εὐ ἡρμωμένα ζεύγη — κατὰ τὴν κρίσιν τῶν ἐφημερίδων.

— Ὅταν ὁ κύριος ἐκουράσθη* ἀπὸ τὴν ζωὴν, ἠθέλησε νὰ ἔλθῃ εἰς γάμον.

— Ὅταν νυστάζει θέλει νὰ κοιμᾶται.

— Πταίει αὐτός ἂν τῷ ἔδωκαν νέαν σύζυγον;

— Πταίει αὐτός ἂν αὐτὴ δὲν νυστάζει;

Καὶ ἰδοὺ ὁ ἐγγαμος βίος. Ἰδοὺ ἡ πραγματοποιήσις τῶν ὀνείρων τῆς κόρης. Ἡ ἱκανοποίησις τῆς ματαιοδοξίας τῆς γυναικὸς, τῆς καλίσθητικῆς ἀπολαύσεως τοῦ ἀνθρώπου.

— Πηγαίνετε εἰς τὸ θέατρον, Κυρία;

— Ὅχι, ὁ κύριος κουράζεται τὴν ἡμέραν—ἐργάζεται πολὺ ὁ καυμένος — καὶ νυστάζει ἑνωρίς.

— Οἱ χοροὶ σᾶς ἀρέσουν; Αἱ συναυλίαι; Αἱ διασκεδάσεις;

— Ναι, πολὺ πολὺ, ἀλλ' ὁ κύριος νυστάζει — ἀπαντᾷ ἢ μᾶλλον εὐκρινῆς καὶ μᾶλλον κηδομένη τῆς ὑπὸ τῶν ἄλλων ἐκτιμῆσεως τοῦ γούστου της.

*Ἄλλῃ, δὴθεν πονηροτέρα, ὅα ἀπαντήσῃ — Βαρύνομαι· ἄλλῃ κουράζομαι — ἢ ζεσταίνομαι — ἢ κρῶνω· ἄλλῃ ἄλλα καὶ ὅλα ταῦτα τὰ ρήματα εἰς τὸ νεώτερον κοινωνικὸν λεξικὸν ἔχουσι τὴν σημασίαν: Ὁ κύριος νυστάζει . . .

Κατ' ὀξύμων ὅμως ἐντελῶς σχῆμα οὐχὶ σπανίως συναντᾷ τις καὶ τὴν νύκτα τοιαῦτα ὀξύμωρα ζεύγη.

Αἱ παρακλήσεις τῆς συζύγου, αἱ θωπεῖαι της, ἡ ἐντροπὴ τοῦ κόσμου διὰ τὸν τυχόν φιλότιμον, τὸ αἰσθημα τῆς γενναιοφροσύνης διὰ τὸν ὑπερήφανον, ἐξαναγκάζουσι τὸν σύζυγον εἰς τὸ ἀπονοηθῆσαν κίνημα νὰ ἐξέλθῃ τὴν νύκτα. Καὶ παρακλιθὼν ἐπικνωφόριον καὶ νύσταν, χελωνοβατῶν, ἐνθρονίζεται εἰς τὸ ἐδῶλιον τοῦ θεάτρου ἢ εἰς τὴν καθέλιαν τῶν ὑπαίθριων καφφενείων συνοδὸς ἄλλοις τῆς λάλου συζύγου του.

Εἰς τὸ θέατρον κοιμᾶται. Τὸ ἀποδίδει εἰς τὴν μουσικὴν, ἂν ᾔνε μελόδραμα ἢ εἰς τὴν μονότονον φωνὴν τῶν ἠθοποιῶν, ἂν ᾔνε δράμα. Τοῦλάχιστον ἂν δὲν ὑπῆρχε διάλειμμα νὰ κόπῃ τὸ νῆμα . . . τοῦ ὕπνου του.

Ἐκεῖνη παρὰ τὸ πλευρόν του, ὑπὲρ ποτε χροῖσσα ἐν τῇ ὀραίᾳ της περιβολῇ, προσκολλᾷ τὰς διόπτρας εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ αὐτοὺς ἐναλλάξ ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ τῶν θεατῶν, λάθρα ὅμως μετ' ἀνησυχίας καὶ αἰδοῦς ὑποβλέπουσα τὸν κοιμώμενον σύζυγον, ὠθοῦσα ἐλαφρῶς διὰ τοῦ ἀγκῶνος ἄλλ' ἄνευ ἀποτελέσματος, κρύπτουσα κατὰ τὸ δυνατόν αὐτὸν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν περιεργῶν, ἐνδομύως ἀγωνιῶσα μὴ τὸν βαθὺν ὕπνον ἐπακολουθήσῃ ὁ ὑποχθόνιος τῶν ρογγαλητῶν ἤχος — ἐὰν ἔχη καὶ αὐτὸ τὸ προτέρημα ὁ σύζυγος— ἢ κραυγῆ τις ἀλλόφρων, ἀποτέλεσμα τραμακτικοῦ ὄνειρου.

Ἡ παράστασις ἐτελείωσεν. Ἐπικνωφόρια εἰς ἐνέργειαν, ἐν αὐτῇ—δύο αὐτός—δικαιολογημένα ἄλλως τε ἐκ τῆς διπλῆς αἰσθησεως τοῦ διπλοῦ ψύγους — τοῦ ψύγους τῆς ἀτμοσφαιρας, τοῦ ρίγους τοῦ μετὰ τὸν ὕπνον.

Βῆμα ταχὺ. — Σιωπὴ πλήρης. — Ὅυτε μία λέξις καὶ . . . σπῆτι. . . Ἡ σύζυγος οὐχὶ ἐνθουσιασμένη ἐκ τῆς ἐσπέρας, οὐχ ἦστον μᾶλλον εὐχαριστημένη τῆς χθῆς, ἱκανοποιημένη ὅτι ὁ κόσμος δὲν τὴν θεωρεῖ κατάκλειστον (γυναικεία ματαιότης καὶ αὐτὸ, βλέπετε) εὐχαριστεῖ τὸν σύζυγον ὅστις μ' ὄλον τὸν ὕπνον κάπως τὸ ἀπατεῖ αὐτὸ τὸ «εὐχριστῶ».

— Εἰς τὸ Καφφενεῖον κοιμᾶται. — Τὸ ἀποδίδει εἰς τὴν δρόσον τῆς νυκτός — εἰς τὸν μπάτην τοῦ Φαλήρου — εἰς τὸ παγωτόν, εἰς τὸ γλύκισμα.

Μετὰ τὸ «τί θὰ πάρωμεν;» ὕπνος.

Καὶ μένει μόνη της, ἤσυχος, μελαγχολικῆ, ρεμβῆ ἢ νεαρὰ ὑπάρξει, ἢ πλήρης ζωῆς καὶ εὐθυμίας. Μέχρις ὅτου ἐν ἀπέλπιτι προτείνει μόνη της νὰ δώσουν πέρας εἰς τὴν διασκεδασίαν.

— Εἰς νυκτερινὰς συναθροίσεις φιλικὰς — ὕπνος.

— Εἰς τὴν οἰκίαν τῶν καὶ ὅταν ξένοι, παρθένοι τῶν ἡθῶν καὶ ἐθίμων, τύγῳσιν ἐκεῖ — ὕπνος.

— Ὅλα, ὅλα—θέατρα, διασκεδάσεις, χοροὺς, μουσικὰ συναυλίας, ἐρωτικὰ λόγια ἐκάλυψεν ἀνέκαθεν ἡ νύστα καὶ ὁ ὕπνος.

— Ὁ καυμένος κουράζεται πολὺ, λέγει μετὰ μελαγχολικοῦ μειδιάματος ἡ σύζυγος.

— Ἐργάζεται πολὺ! καὶ ποσάκις δὲν κατατρίβει ὅλην τὴν ἡμέραν διὰ μίαν παρτίδα σκάκι· ἢ μίαν πολιτικὴν συζήτησιν.

Πλὴν τί ἄλλο δύναται νὰ εἴπῃ ἀφ' οὗ εἶνε ὑπόχρεως νὰ ζῇ μετ' αὐτοῦ. Ὁ νόμος μὴ προβλέπων τοιοῦτους συνδέσμους δὲν ἔθεσεν ὡς λόγον διαζυγίου μαζὶ με' ἄλλους πολλούς, οὓς παρέλιπε, καὶ τὴν νύστα τοῦ συζύγου!

ΚΑΙΝ

Ο ΜΟΝΑΧΟΣ

Τοῦ μοναχοῦ ὁ καιρὸς, καιρὸς χαμένος ἢ φύσις δὲν τὸ θέλει καὶ φοικιάζει.

Ἐς τὸ μοναστήρι ἔρημος, κλεισμένος δέεται μέρα-νύχτα καὶ ἀποδιάζει.

Οὐτιδανὸς καὶ ζωντανὸς θαμνένος,

ἔς τὸν κόσμον περιττός, ἐκεῖ μονάζει

ὁ διάολος ἔς αὐτὸν ἐρωτευμένος

μπαινει μεσ' ἔς τὸ κελλί του καὶ φωλιάζει.

τοῦ σθεῖ τὸ νοῦ καὶ τὴ καρδιά τοῦ κλεῖ,

καὶ ἄνθρωπόμορφο χτῆνος τότε κάνει,

καὶ ἄνθρωπο τοῦ Θεοῦ τότε καλεῖ

ἐνῶ τὴν ἀνθρωπιὰ ἀπ' αὐτόνε βγάνει,

Κι' ὁ μοναχὸς ποῦ δὲν τὸ νοιώθει διόλου

ζῇ ἔς τὴ μονὴ του μπαίγνιο τοῦ Διαόλου.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΑΣΚΑΡΑΤΟΣ

ΤΟ ΠΑΡΑΘΥΡΟ

[Μικρὰ ἱστορία]

Γρηγόριος Ξενοπούλου

— Ἀκοῦς ἐκεῖ!!! Ξεστατή θὰ σὲ βάλλω ἔς τὸ σπῆτι μου; Τοῦτο μὰς ἔλειπε τώρα! Νά, μιά γιὰ πάντα... μὴ τὸ ξαναόξῃς τὸ παράθυρο, γιὰ νὰ μὴ βλέπῃς τὰ κακὰ ποῦ γίνονται σπιτί μου! Ἀλήθεια καὶ ἀλήθεια! Ναι! νὰ μὴ τ' ἀνοίξῃς πειὰ, γιὰτὶ ἔχω νὰ ἔς τὸ κλείσω καὶ με' τὰ δικαστήρια, γιὰτὶ βλέπει ἔς τὴν αὐλή μου σ' τῶπα καὶ ἄλλοτε! Σὰν δὲ θέλετε με' τὸ καλὸ τὸ κλείω ἔγω στανικῶς καὶ καλὰ ξεμπερδέματα τότε! Διαβόλου ξεστατάδες, ποῦ χώνετε παντοῦ τὴ μύτη σας!

— Καλὰ, Ἄννα! δὲν εἶν' ἀνάγκη νὰ πᾶς ἔς τὸ δικαστήριον δὲν τὸ ξαναοίγουμε πειὰ καὶ ἡσυχάζεις.

Ἀπὸ κείνη τὴν ἡμέρα τὸ παράθυρο ἔμενε κλειστό, κατὰ κλειστο. Κανένας δὲν τὸ ἀνοίξε. Πάνε γιὰ πάντα ἡ φιλιὰς δυὸ γειτονισσῶν, τῆς Ἄννας καὶ τῆς Φρόσως, ποῦ σὰν ἦταν μικρούτσικαις, τότε ἢ μιὰ πότε ἢ ἄλλη κοιμώτανε ἔς τὴ κοῦβια τοῦ ἀλλοτῆ. Ἐνα μεστότοιχο χωρίζε τὰ σπιτία τους. Τὰ πρῶτα λόγια ποῦ λένε χωρὶς ἔννοια τὰ μικρὰ παιδάκια σὰν εἶνε μωρὰ, μαζὶ τὰπανε. Ἄμ καὶ τῆς φτωχοκουτσούνας τους μαζὶ δὲν τῆς παίζανε! Ἄσε τώρα τὰ πεσίματα ποῦ παθαίναν κάθε τρεῖς καὶ λίγο ἀγκαλιασμένας ἀπὸ τῆς χαμηλαῖς σκάλας τῶν σπιτιῶν των: Ἐτύχαινε πολλὰς φορὰς νὰ κυλᾶνε σὰν κουβάρια. Τὰ ποδαράκια τους, βλέπεις, τρεμὰ κλάγανε ἀκόμη.

Σὰν 'μεγαλώσανε λιγάκι οὐλὴ ἢ γειτονιά τὰς καμάρωνε ποῦ γύριζαν τὸ βράδυ-βράδυ ἀπὸ τῆ Δ α σ κ ἄ λ α τῆ Γ α ζ ο ῦ λ α, πιασμέναις ἀπὸ τὸ χαράκι μὲ τὰ ροδοχρωματισμένα σὰν τὸ μῆλο προσωπάκια τους.

— Νὰ τῆς ζήσουνε τῆς Χριστιανῆς ποῦ τῆς ἔχει. Χαριτωμέναις ἀδελφούλαις, ἔλεγεν ὁ διαβατικὸς κόσμος ποῦ δὲν τῆς ἤξερε.

Σὰν 'ξεπετάχτηκαν κ' ἔγειναν κορασίδες παιά, τί γέλοια. Τί κρυφομιλήματα ἦταν ἐκεῖνα! Τί μυστικά νάχανε τάχα; Ὁ Θεὸς κ' ἢ καρδούλαις τους τὸ ξέσουν...

Πέρασαν ἀπὸ τότε πέντε κ' ἄν ἔξη χρόνια.

Ἡ Ἄννα ἔχασε γιὰ 'λίγο χρόνο πατέρα καὶ μάνα. Εἶχε καὶ συγγενεῖς, ἀλλὰ τί νὰ τῆς κάνουνε αὐτοί; Ἐπρεπε νὰ ξενοδουλεύῃ γιὰ νὰ ζήσῃ. Ὡς τὴν ἀρχή, εἰν' ἀλήθεια, πήγαινε σὲ μιὰ μοδίστρα κ' ἔρραβε. Μὰ 'λίγο-λίγο ἔχασε τὴν ὄρεξι τῆς δουλειᾶς. Οὐλο νὰ στολιζέται κούτταε καὶ τίποτε ἄλλο. Γιὰ νάναι ὀμορφη, ὁ κόσμος τῆς σήκωσε τὰ μυαλά μὲ τὰ λόγια: «Ψυχούλά μου» ὁ ένας «ματία μου» ὁ ἄλλος λιμοκοντόρος, ὅσο ποῦ τῆ 'ξεβγάλανε τὴ δυστυχισμένη. Δὲν εἶχε οὔτε γονεῖς, οὔτε ἀδελφά, κανένα νὰ τῆ τραβήξῃ ἀπὸ τὸ κακὸ δρόμο ποῦ ἔπαιρνε. Σ' αὐτὸ τὸ κόσμο ὅσο καὶ καλὸς νάσαι πρέπει νάχῃς καὶ κανένα γιὰ βοήθεια καὶ 'περάσπισι! ἄλλήτῳς δυστυχία σου, παίρνεις τὸ κατήφορο καὶ τραβᾷς... ἔτσι εἶνε.

Νὰ ἡ Φρόσω, γιὰ νάχῃ τὴ μάνα τῆς, ἔξουσε μὲ ἀρετὴ καὶ μὲ φρόνησι. Ποῖος θὰ τὸ πιστέψῃ, πῶς ἢ δύο τους μὲ τὸ βελόνι! Ζούσανε ὅλους 'ε τὸ σπίτι, τὸ γέρω πατέρα ποῦ πάντα ἄρρωστος ἐφύλαχε τὸ κρεβάτι καὶ δύο μικρὰ ἀδελφάκια ποῦ 'πήγαιναν ἀκόμη 'ε τὸ Ἄ λ λ η λ ο δ α χ τ ι κ ὂ. Ἀπὸ τὴν ὥρα ποῦ ὁ Θεὸς ἐξημέρωνε τὴν ἡμέρα, ὡς τὸ βράδυ μὲ τὰ φῶτα, δὲν ἐσήκωναν κεφάλι. Ἡ Φρόσω σὰν κορίτσι ποῦ ἦταν, ποῦ νὰ πατήσῃ τὸ πόδι τῆς, οὔτε σὲ περίπατο οὔτε πουθενά. Δουλεῖα μόνο, πάντα δουλεῖα!

Μακάρι κ' ἢ φιλενάδα τῆς ἢ Ἄννα, ποῦ ὅσο 'πήγαινε κ' ἀπογινότανε! Γλέντια, περιπάτους, λούσα, ἀμάξια καὶ σκέσεις μὲ ἀνθρώπους ποῦ δὲν εἶχε καμμιὰ συγγένεια...

Τί τὰ θέλετε, εἶνε 'ντροπή νὰ τὸ 'πῆ κανεὶς' εἶχε γίνει κακὴ γυναῖκα. Κι' αὐτὸ εἶνε τὸ χειρότερο!

Τὸ 'βλεπεν ἡ δόλια ἢ Φρόσω καὶ ραϊζότανε ἢ καρδιά τῆς' τὴν ἀγάπαε ἀληθινὰ σὰν ἀδελφὴ τῆς τὴν Ἄννα. Μὰ καὶ τί μπόραγε νὰ κάνῃ; Μιὰ φορὰ 'ε τὴν ἀρχὴ θέλησε ἢ δυστυχισμένη νὰ τῆς 'πῆ ἕνα λόγο συμβουλευτικῶς, ποῦ κάλλιο νὰ μὴ τὸν ἔλεγε, γιὰτὶ ἢ καλὴ σου ἢ Ἄννα, ὄχι μονάχα τὴν ἔκαμε ἀπ' ἀσπροῦ 'ε τῆς βρισιαῖς, ἀλλὰ τῆς 'μπόδισε ν' ἀνοίγῃ καὶ τὸ παράθυρο ποῦ ἔδλεπε 'ε τὴν αὐλὴ τῆς, νομίζοντας τάχα ὅτι δὲν θὰ ἐβλέπανε πεῖα τί ἔκανε 'ε τὸ σπίτι τῆς... Χαμένη ἐλπίδα! γιὰτὶ τὸ κακὸ φωνάζει μονάχο; δὲν εἶνε, βλέπεις, σὰν τὴν ἀρετὴ ποῦ κρύβεται σὰν ντροπαλὴ παρθένα.

Ἡ δυστυχισμένη ἢ Φρόσω δὲν ἐλυπήθηκε τὸν Ἥλιο ποῦ δὲ θὰ ἔμπαινε πεῖα τὸ χειμῶνα ἀπὸ τὸ παράθυρο νὰ τῆ ζεσταίη ἐκεῖ ποῦ θὰ 'δούλευε μὲ τὸ βελόνι. Ὁ κακὸς ὁ τρόπος τῆς Ἄννας τὴν ἐπίκρανε περισσότερο. Ὁ πικρὸς ὁ λόγος περονιάζει πεῖο πολὺ ἀπὸ τὸ κρύο. Καὶ ποῖος δὲν τὸ ἔξερει αὐτὸ;

Πέρασαν ἀπὸ τότε κάμποσα χρόνια. Τὰ πράγματα τραβάγανε τὸ δρόμο τους. Σ' τὸ σπίτι τῆς Φρόσως πάντα ἤσυχία, πάντα φτώχεια. Τὸ παράθυρο ἔμενε πάντα κλεισμένο' εἶχε κάμει ἀπ' ὄξω σφαλαγγουδιαῖς.

Θεὸ καὶ Παναγιὰ μῦ, τί γινότανε οὐλ' ἡμέρα 'σ ἐκεῖνο τὸ σπίτι τῆς Ἄννας! Κιθάραις, τραγούδια, φωναῖς καὶ ξεφαντώματα ἀκούγοντανε. Τὰ πεῖο πλούσια παιδιὰ καὶ γέροι ἀκόμη τῆς Ἀθῆνας, ὁ Θεὸς νὰ μὲ συγχωρήσῃ, πήγαινανε κάθε βράδυ. Τί τὰ θέλετε, ἦτανε ντροπὴ καὶ σκάνδαλο τῆς γειτονιάς. Κάποιος ἰδιότροπος γείτονας 'θέλησε κάποτε νὰ παραπονεθῇ 'ε τὴν Ἀστυνομία. Ἀλλὰ ποῖος τὸν ἄκουσε. Ἡ Ἄννα εἶχε τόσους μεγάλους καὶ πλουσίους ἀνθρώπους φίλους. Ὁ, τι κι' ἂν ἤθελε τῆς τὸ κἄναν. Καὶ τοῦ πουλιού τὸ γάλα νὰ ζήταε, ποῦ λείει ἢ παραιμία, θὰ τῆς τῶσερναν...

Τί βρίσκει τὸ δόλιο τὸν ἀνθρώπο ἀπὸ μιὰ στιγμὴ 'ε τὴν ἄλλη! Ποῖος νὰ τῶλεγε πῶς ἢ Ἄννα ποῦ ἦταν ὄλο νειάτα καὶ μορφιαῖς ἀπὸ 'να κρύωμα ποῦ 'πῆρε τὴ περασμένη Κυριακὴ 'ε τὸ χορὸ τοῦ Καφε-Σαντάν, πῶς θὰ 'πέθαινε γιὰ

λίγαις ἡμέραις! Καὶ τί ἀκόμη! μονάχα κἀτι φιλενάδαις τῆς, τῆς ἴδιας σειρᾶς, παραστάθηκαν ἔς τὴν ἀρρώστια καὶ ἔς τὸ θάνατό τῆς. Ποῦ νὰ πατήση καμμιά καλὴ γειτόνισσα τὸ πόδι τῆς! Ἡ καφερὴ ἡ Φρόσω ζήτησε νὰ πάη, μὰ ἡ μάνα τῆς δὲν τὴν ἄφηκε.

Σὰν πέθανε, κανεὶς ἀπὸ κείνους τοὺς μεγάλους καὶ πλούσιους φίλους, ἄς τοὺς ποῦμε ἔτσι γιὰ τὸ κόσμο, μωρὲ παιδιὰ, κανεὶς νὰ μὴ φανῆ! Ἄφαντοι νὰ γίνουν!

Ἄχ τὴ δύστυχη! Τὴν ὥρα ποῦ τὴ κατεβάζανε μέσα ἔς τὴ κάσα ὤμορρα-ὤμορρα στολισμένη, σὰν νυφοῦλα, ἓνα φοβερὸ τριξίμο ἀκούστηκε καὶ τὸ κλεισμένο παράθυρο τοῦ κοντινοῦ σπιτιοῦ ἀνοίξε...

— Ὁ καλὸ, ἔς τὸ καλὸ, Ἄννα μου, ἐφώναξε κάποιος μὲ τρεμουλιασμένη φωνὴ ἀπὸ τὰ κλάματα· μὰ δὲν πρόφτασε νὰ πῆ τίποσ' ἄλλο, γιὰτὶ τὸν τραβήξανε ἀπὸ μέσα μὲ τὴ βία.

Ἦτανε ἡ δόλια ἡ Φρόσω...

Εὐκόλα, βλέπεις, μπορεῖ κανεὶς νὰ κλείσῃ τὸ παράθυρο ἐνὸς σπιτιοῦ, ὅχι ὅμως καὶ τὴ καρδιά τοῦ παλῆου φίλου.

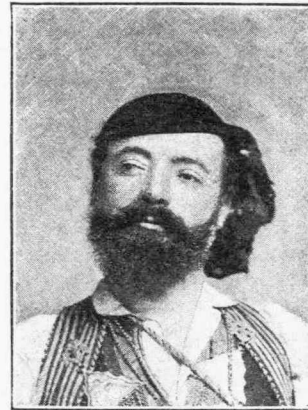
ΔΕΩΝΙΔΑΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΩΣΑΪΚΟΝ

Ἡ συκοφαντία εἶνε ὡς ἡ σφήκα ἣτις σ' ἐνοχλεῖ καὶ κατὰ τῆς ὁποίας οὐδεμίαν πρέπει νὰ κάμῃ κίνησιν, ἐκτός ἂν εἶσαι βέλβαιος ὅτι θὰ τὴν φοβείσῃς, εἰ δὲ μὴ ἐπιπίπτει φοβερωτέρα παρὰ πρότερον.

Οἱ ἄνθρωποι εἶνε ὡς οἱ σκηνηκὸὶ διάκομοι τοῦ θεάτρον· πρέπει νὰ τοὺς θεωρῇ τις ἐξ ἀποστάσεως.

Καθὼς τὰ ζῶα τὰ ὁποῖα δὲν δύνανται νὰ ἀναπνεύσωσιν εἰς δεξιόθεν τι ἔξω χωρὶς νὰ ἀποθάνωσιν, οὕτω καὶ ὁ δοῦλος πρίγει εἰς τὴν ἀνελευθερίαν τῆς ἐλευθερίας.

Ο "ΑΨΕ-ΣΒΥΣΣΕ,,

QΤΙ ὁ νεώτερος Ἕλλην εἶνε εἰδικὸς δι' ἅλα ἀνεξιμώτως χωρὶς νὰ γνωρίζῃ ἀπολύτως τίποτε, δὲν ὑπάρχει χρεῖα ἀποδείξεως. Εἶνε ἀλήθεια αὐταπόδεικτος. Γεννάται λόγου χάριν ἱεροψάλτης καὶ ἀποθνήσκει ὑπουργὸς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν. Ἐν Ἀθήναις μάλιστα ἡ αὐτοσχέδιος, ἡ ἀπὸ κοιλίας μητρὸς ὡς εἰπεῖν, πανεπιστημοσύνη εἶνε τὸσῶ κοινὸν χάρισμα εἰς ὅλους σχεδὸν τοὺς ἀπογόνους τοῦ Περικλέους καὶ τοῦ Πλάτωνος ὥστε δὲν ἀπορεῖς βλέπων ὅτι οἱ ἱερεῖς αἴφνης συζητοῦν περὶ συναλλάγματος, οἱ στρατιωτικοὶ πραγματεύονται περὶ φιλολογίας καὶ οἱ ἰατροὶ συγγράφουν κομειδύλλια!

Τὸ περίεργον τοῦτο φαινόμενον ἐπιστοποιήσεν ἀπὸ τινος χρόνου εἰς κορυφὴν—ὁ παρὰ τὴν πλατεῖαν τῆς Ὁμοιοῖας δημοφιλεῖς

Πανάγος Μελισσιώτης, ὁ ποιητὴς τῆς *Χαίδως τῆς Λιγερῆς* καὶ τῆς *Θυμωίας τῆς Γαλαξειδιώτισσας*.

Ἀπὸ δεκαετίας τοῦλάχιστον ὁ ἄνθρωπος ἠσχολεῖτο κείρων κερμάτων καὶ ξυρίζων πώγωνας εἰς τὸ γνωστὸν κουρεῖον τοῦ Ἀ/μ/Σθῆσε. Πράγμα, τὸ ὁποῖον ὄχι μόνον δὲν τὸν ἐμπόδιζε διόλου ἀλλὰ τὸναντίον τοῦ ἔδιδε τὸ δικαίωμα νὰ ἐπεμβαίη καὶ εἰς τὴν φιλολογίαν, εἰς τὴν ποίησιν, εἰς τὴν τέχνην. Ἡ γλῶσσά του, καίτοι ἀτρόχιστος ὡς ἐσκωριασμένον μαγγανοπήγαδον, κατατρύγουσα λέξεις, συλλαβάς, φωνήεντα, τὰ ὅποια μόνις εὗρισκον βικίαν διέξοδον διὰ τῶν ἐθωόνων, ἠμιλλᾶτο πρὸς τὴν κουρευτικήν του ψαλιδᾶ. Σὰς ἀφινεν αἰῶνης μισοξυρισμένον διὰ νὰ σὰς ἀπαγγεῖλῃ κανὲν ἐλεγείον εἰς τὸν *θάνατον τῆς Ἀλεξάνδρας*. Ἄν εἶχατε τὴν φρόνησιν νὰ σιωπήσατε, τὸ ξύρισμα ἐπὶ τέλους εὐωδοῦτο ἄνευ τῆς ἀναμίξεως τῶν Μουσῶν, τὸ πολὺ-πολὺ μὲ ὀλίγους ψευκισμούς ἐκ τοῦ ἀντιπιτυριώδους ὑγροῦ, τὸ ὁποῖον ἐφεύρεν ὁ ἴδιος. Ἄλλ' ἂν ἐξεφράζεστε τὸν ἐλάχιστον δισταγμὸν, οὐαὶ καὶ ἀλλοίμονον!

Πολλάκις, ὅταν ἤκουον ὅτι διωργανίζετο καμμία θεατρικὴ παράστασις κανενὸς ἐθνικοῦ λεγομένου δράματος, εἰς τὸ ὁποῖον πρωτηγωνίσαι ἢ φουστανέλλα, τὸ καρουφύλλι, τὸ κλέφτικο λημέρι, ὁ Πανάγος ἀνετινάσσετο ὡς δαιμονισμένος, ἐπτοῦσε τὰ ξουράφια, ἐρασκέλωνε τοὺς πελάτας, ἔστελλε κατὰ διαβολὴν τὰς ἀρωματικάς του ἐφευρέσεις καὶ ἐνεφανίζετο αἰῶνης ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἐρασιτέχνης ἡθοποιός, μὲ φέριμελῆ, μὲ τσαπράτζια, μὲ βλαχόκαλτσαις, ἀρειμάνιας, κρούων ἠδύτατα τὸ μπουζούκι του, ἄβαν περιπαθῶς τὰ κλέφτικα τραγούδια τῶν βουνῶν, χορεύων ὡς λεβέντης, καὶ διασώζων μὰ τὴν ἀλήθειαν καὶ αὐτὴν ἐνίστη τοῦ παρασιτανόμενου δράματος τὴν ἀμφίβολον ἐπιτυχίαν. Καὶ μὲ τὴν ἐντύπωσιν αὐτὴν ἰσχυρίζετο ὅτι ὁ ἀγαθὸς μας Πανάγος, κατὰ λάθος συνητήθη μὲ τὴν ψαλιδᾶ τοῦ κουρέως, ἀντὶ νὰ γίνῃ τσελιγγας ἢ ἀρωματωλὸς.

Καὶ ὅμως οὔτε τὸ ἐν οὔτε τὸ ἄλλο. Οὔτε τσελιγγας ἐπλάσθη οὔτε μπαρμπέρης οὔτε ἡθοποιός. Ἡ τύχη τῶ ἐπεφύλαττεν ἄλλας δάφνας, δάφνας δραματικοῦ συγγραφῆως, πρὸς τὸ παρὸν τοῦλάχιστον, διότι — τίς οἶδεν! — ὅπως πηγαίνει ἐξελισσόμενος φοδούμκι μὴ κατανήσῃ μίαν ἡμέραν καὶ καθηγητῆς τῆς ἐλληνικῆς γλώσσας, ἀφοῦ μάλιστα εἶνε γνωστὸν ὅτι ὁ συγγραφεὺς

τοῖς *Χαίδωσ* τοῦ *Λιγαριῶ* εὐρίσκεται εἰς πολὺ ἀνωμάλους σχέσεις μὲ τὴν γραμματικὴν καὶ τὸ συντακτικόν.

Ὅταν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀνηγγέλη ὅτι θὰ δοθῆ ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ παρὰ τὴν *Ὀμόνοια* θερίνου θεάτρου ἡ *Χαίδω* τοῦ Μελισσιώτου, ὅλοι διετέθησαν φαιδρῶς, ἐμεϊδιάσαν μετὰ τινος κικεντρεχίας, ἔξεσαν τὰς παλάμας καὶ ἐγαργαλίσθησαν εἰς τὴν ἀπολαυσιν τοῦ μαξιλαρώματος, τὸ ὁποῖον καθιερώθη ἀπὸ τινος ὡς ἡ μᾶλλον ψηλαφητὴ ἔκφρασις τῆς κοινῆς γνώμης κατὰ τῶν ἀστείων δραματικῶν συγγραφέων.

Μὲ τὴν εὐθυμον αὐτὴν προσδοκίαν τὸ θέατρον ἐπληρώθη μέχρι συνωστισμού. Ἀνυπόμονον τὸ ἀκρατήριον ἐκαρᾶτοκε νὰ λάβῃ ἐνεργὸν μέρος εἰς τὸ δράμα καὶ νὰ τὸ προβιβάσῃ εἰς . . . κωμωδίαν.

Ἡ αὐλαία ἤρθη. Ψιθυρισμοὶ ὑπόκωφοι διημεΐφθησαν, αἱ βάβδοι ἀνεσκήστησαν αὐτομάτως καὶ τὰ μαξιλαράκια ἐφρικήσαν ἀπὸ τῆς θέσεώς των.

Καὶ ὅμως! ὅποια ἐκπλήξις! Τὸ δράμα ἤρξετο ὀμνῶς, ἀβιάστως, ἀπροσκόπτως. Ἡ πρώτη σκηνὴ ζωντανή, φυσικωτάτη, εἰδυλλιακὴ. Τὰ πρόσωπα ὅλα εἰς τὴν θέσιν των, λογικά, ἀληθινά, ἀπροσποίητα. Τὰ αἰσθήματα ἐπίσης. Οἱ διάλογοι ζωηροί, πιθανοί, μεμετρούμενοι. Τὰ ἀπὸ σκηνῆς γεγονότα ἠτιολογημένα, συνηροσμένα τὸ ἐν κατόπιν τοῦ ἄλλου. Οἱ στίχοι γλυκεῖς, μελωδικοί, μὲ χάριν, μὲ δύναμιν, μὲ ἄρωμα θύμου καὶ ἐλάτης. Ἀκούσατε μερικοὺς, παρακαλῶ:

*Βουνά μου, οὔς ἀφήνω ῥεῖά. Καὶ σεῖς κοιτοραχοῦλαις
Νὰ μὴ μ' ἀλησμόνησατε, νὰ μὴ βαρνοκομῆτε.
Γιατ' ἔχω ἀγάπ' ὁ ἄμοιρος, ἀγάπη ποῦ γινεῖαι
Βοήθεια ἀπὸ μέναγε, γιατί τῆς εἴχω τάξει,
Καὶ φεύγω τὸ ταχὺ ποῦρὸ νὰ τὴν ἐλευθερώσω,
Νὰ τῆς φορέσω φέριμελῆ καὶ ἄσπρη φουστανέλλα
Νὰ βάλῃ ἀσημία στὸ λαμό, νὰ βάλῃ καὶ τσαπράτζια.*

ὦ, ἀπελπισία! Τὰ ἐννέα δέκατα τῶν θεατῶν ἤρξιαν νὰ τὰ γάνουν. Οἱ ἄλλοι ἔτριβον τοὺς ὀφθαλμούς. Μερικοὶ ἐσταυροκοποῦντο. Κρίμα! Τὰ πράγματα ἐβάδιζον παρ' ἐλπίδα αἰσίως. Οὔτε μαξιλαρώμα, οὔτε γλέντι, οὔτε γέλοια, οὔτε μπαγλάρωμα. Τὸ δράμα τοῦ Μελισσιώτου ἔμελλε νὰ μείνῃ δράμα. Οὔτε Φα-

σουλῆδες ἀνάλατοι εἰς τὴν σκηνήν, οὔτε ὑπερβολαί, οὔτε ξεφω-
νητὰ δῆθεν τραγικά, οὔτε λογοπαίγνια ριψοκίνδυνα, οὔτε πάθη ψευ-
τικά, οὔτε μυθιστορικά τερατολογία, οὔτε τίποτε ἀπὸ ὅλα αὐτά.

Ὅταν μάλιστα ὁ Πανάγος, ὁ ὁποῖος ἔλαβε καὶ ὁ ἴδιος μέρος εἰς
τὴν παράστασιν, ἐνεφανίσθη ἐπὶ τῆς σκηνῆς, τέλειος τύπος ρομε-
λιώτου, λεβεντόκορμος, καὶ ἤρατο ἄδων μετὰ πάθους καὶ ἀναδιδῶν
λιγεῖς τόνους ἀπὸ τὸ μπουζούκι του, ἡ ἐκπληξὶς ἐκορυφώθη, τὰ
χειροκροτήματα μετεβλήθησαν εἰς θυέλλαν, ἐκραγεῖσαν εἰς φρε-
νητιώδεις ἀνευφημίας καὶ ὁ Μελισσιώτης τὸ ἐσπέρας ἐκείνου ὑψοῦτο
κατὰ μίαν τοῦλάχιστον σπιθαμὴν ὑπεράνω τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος
καὶ μὲ ἀξιώσει ὑπερνεφέλους συναδέλφων του—ἐννοῶ τῶν δρα-
ματογράφων, ὅχι τῶν κουρέων.

* *

Τὴν ἐπιούσαν τὸ ὄνομα τοῦ Μελισσιώτου ἐπλήρωσε τὰς στή-
λας τῶν ἀθηναϊκῶν φύλλων. Ἡ κριτικὴ κατεδέχθη ν' ἀσχοληθῇ
περὶ αὐτοῦ. Ὁ Σαρσαὶ τῆς Ἀκροπόλεως ἔστησε τὸ τηλεσκόπιόν
του, ὑπὸ τὸ ὁποῖον ἡ ἀγαθὴ μορφή τοῦ κουρέως ἐσελάγησεν ὡς
ἀστὴρ πρῶτου μεγέθους εἰς τὸ θεατρικὸν στερέωμα. Κρίσεις,
σκιαγραφίαι, σιλουέτες, ἰντερβιού, συνεντεύξεις μὲ τὸν συγγραφεῖα,
ὅλα ἐτέθησαν εἰς ἐνέργειαν. Ὁ Μιστριώτης ἀπὸ τοῦ ὕψους τῆς
φιλοσοφικῆς του ἔδρας τὸν ἀνέφερεν ὡς ὑπόδειγμα δραματικῆς
αὐτομαθείας. Παρ' ὀλίγον νὰ τὸν ἀνακηρύξῃ ἰσόθερον μὲ τὸν
Αἰσχύλον! Ἡ Χάϊδω ἐδόθη κατ' ἐπανάληψιν. Τὸ κοινὸν τὴν
ἐχειροκροτεῖ. Καὶ ὁ περίεργος κουρέως ἔδρεπεν ὅχι μόνον δάφνας
ποιητικὰς καὶ τὰς κεφαλὰς τῶν πελατῶν του, ἀλλὰ καὶ ποσοστὰ
ἐκ τῶν εἰσπράξεων τοῦ θεάτρου ὡς δραματικὸς συγγραφεὺς!

Μάλιστα, κύριοι, ποσοστὰ!

Ἦνε ἀληθές ὅτι εὐρέθησαν καὶ τινες ἀστεῖοι, οἱ ὁποῖοι ἔθεσαν
σοβαρῶς τὰς κριτικὰς τῶν διόπτρας, ἔλαβον πόνον ἀκαδημαϊκοῦ,
καὶ ἀπεπειροῦθησαν νὰ ἀναλύσουν τὴν Χάϊδω, ἂν ἐγράφη κατὰ
τὰς ἀπαιτήσεις τῆς τέχνης, ἂν ἐτηρηθήσαν εἰς τὸ δρᾶμα οἱ κα-
νόνες τοῦ Ἀριστοτέλους, ἂν ἔχη σκηρικὴν οἰκονομίαν, ἐπεισόδια,
ψυχολογίαν χαρακτήρων, ἀντιθέσεις, δρᾶσιν, δέσιν, λύσιν, κά-
θαρσιν· ἂν οἱ στίχοι τῆς εἴνε πᾶνγματι ἰδικῇ του ἐφευρέσει, ὅπως
καὶ τὸ ἀντιπιτυριῶδες ὑγρόν, ἡ ἂν ἐλεηλατήθησαν ἀπὸ καμμίαν
συλλογὴν δημοτικῶν ἁσμάτων· ἂν ἔχουν προσωδίαν, εὐφώνιαν,
τομήν καὶ τὴν κακὴν τῶν τὴν ψυχρὴν.

Ὅλα αὐτὰ, μάταια, ἄσκοπα, ἀνωφελῆ. Τοὺς κυρίους αὐτούς,
τοὺς νομίζοντας ὅτι τὸ θέατρον προωρίσθη ἀποκλειστικὸν βόσκημα

τῶν καλαμαράδων, ὁ Μελισσιώτης τοὺς ἀποστόμωσε μὲ δύο
λέξεις:

— Δὲν πάτε νὰ κουρέυεσθε!

Καὶ εἶχε δίκαιον. Διότι ἔκτοτε, τὰ ἐννέα δέκατα ὅλων τῶν
ἀθηναϊκῶν κεφαλῶν, λογίων, συγγραφεῶν, ποιητῶν, λογογράφων,
δραματοργῶν, κουρεύονται καὶ ψαλιδίζονται ἀμειλίχτως ἀπὸ
αὐτῶν τὸν ἴδιον. Ἐν ἄλλαις λέξεται τοὺς κόπτει, μαζῇ μὲ τὰ
μαλλιά καὶ . . . τὸν βῆχα!

Τὸ ζήτημα εἶνε τοῦτο:

Ἡ Χάϊδω ἤρесе, συνεκίνησεν, ἀπέσπασε δάκρυα, ἐνθουσιασμόν,
εἰσπράξεις, περιποιήσεις, φήμην, δημοτικότητά.

Καὶ κατὰ πλεόν. Ἐνεθάρρυνε τὸν ἀγαθὸν ἄνθρωπον νὰ ἐφεύρῃ
καὶ ἄλλο ἀρωματικὸν ὑγρόν κατὰ τῆς τριχορροῖας καὶ νὰ πα-
ρουσιάσῃ καὶ δεύτερον ἔργον ἀπὸ σκηνῆς, τὴν *Θημιούλαν τὴν*
Γαλαξειδιώτισσαν, ἂν μὴ τι ἄλλο, τοῦλάχιστον ἀθηναϊκῆν, εὐπρό-
σωπον, καὶ ὅχι ξεκάρφωτον, ἡλιθίαν, τερατολόγον, σαχλήν, ὅπως
οἱ ἤρωες τῶν περισσοτέρων ἐφεταινῶν κωμειδουλίων.

* *

Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ εὐρίσκαται ἡ ἐξέλιξις τοῦ κουρέως. Τί θὰ
γίνοι ἀύριον—μεθαύριον, ὁποῖα ἐκπλήξεται μᾶς ἐτοιμάζει, ὁ Θεὸς
πλεόν καὶ ἡ ψυχὴ του.

Ἡμεῖς κατὰ χρονογραφικὸν καθήκον θεωροῦσμεν ἀπαραίτητον
νὰ τὸν παρουσιάσωμεν ἀπὸ τῶν σελίδων τούτων εἰς τοὺς ἀνα-
γνώστας τοῦ *Ἡμερολογίου*, τοὺς μακρὰν μάλιστα ἐν τῷ
ἐξωτερικῷ καὶ ταῖς ἐπαρχίαις διαμένοντας, καὶ ἀνταποκρινόμενοι
εἰς εὐλογον αὐτῶν περιέργειαν νὰ γνωρίσωμεν αὐτοῖς τὴν φυσιο-
γνωμίαν τοῦ ἀνθρώπου διὰ τῆς παρατιθεμένης εἰκόνας, ἧτις παρι-
στᾷ τὸν Μελισσιώτην φουστανελλοφόρον ρομελιώτην ὑποδουμένον
τὸ πρόσωπον τοῦ Πάνου εἰς τὴν Χάϊδω του.

Ἡ ἱστορία δέ, ἡ καλλιτεχνία, ἡ φρενολογία, ἄς πρᾶξῃ ἐκά-
στη τὸ καθήκον τῆς.

Ἀδελφός τοῦ 1898.

Κ. Φ. ΣΚΟΚΟΣ

ΒΑΡΥΧΕΙΜΩΝΙΑ

[Sonnet]

ΦΟΡΤΩΜΕΝΟΣ οὐρανός μαῦρα συννεφάκια,
"Άγιος, κακός βορριάς ποῦ τὴ γῆ παγώνει,
Σάν διαμάντια, κρύσταλλα στὰ ξερὰ κλαδάκια,
Καὶ τριγύρω τὰ βουνὰ σκεπασμένα χιόνι.

Βαρυχειμωνιά σωστὴ ὅλα τὰ νεκρώνει,
Στοῦ ἀγέρα τὴν ὄρη φεύγουν τὰ πουλάκια,
Μά—παράξενο πολὺ—πῶς ἔμπορῶν οἱ κλώνοι
Τῆς μικρῆς μου ῥοδωνιάς κι' ἔχουν λουλουδάκια.

"Άχ! ἡ βαρυχειμωνιά πάλι κἀτι μοῦ θυμίζει,
Μοῦ θυμίζει πῶς μ' αὐτὴ ἠμοιάζουνε τὰ νειάτα
Σάν πετοῦν καὶ φεύγουνε βάσανα γεμάτα.

Μά καὶ μὲ τὴ ῥοδωνιά ποῦ ἀνθεὶ καὶ λουλουδιζει
Εἶνε ἴδια κ' ἡ καρδιά ποῦ ξεχνᾷ τὴ λύπη
Καὶ ἀγάπης μυστικὸ νοιώθει καρδιοχτύπι . . .

[Σάββη]

ΓΕΩΡΓ. Σ. ΖΕΡΜΠΙΝΗΣ

ΤΑ ΘΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 729

ΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

[Ἐκ τῶν ἀνεκδότων Ἀθηναϊκῶν παρασκηρίων]

ΚΑΤΑΛΛΗΛΟΝ ἴσως παγίδα ἔστησα πρὸς συλλήψιν ἢ ἄγχαν ἀναγνωστῶν τοῦ παρόντος Ἐθνικοῦ Ἡμερολογίου σου, φίλε κ. Σκόπε, ἐννοῶ ὄγλα ὅτι ὁ τίτλος δι' οὗ ἐπέγραψα τὰς ὀλίγας ταύτας γραμμάς, ἀντὶ νὰ σαγηνεύσῃ ἀναγνώστης θ' ἀναγκάσῃ αὐτοὺς νὰ τραπῶσιν εἰς ἐσπευσμένην φυγὴν πρὸς εὐρεσιν τερπνοτέρου ἢ μεθυγραφικωτέρου θέματος. Ἄλλ' ἐὰν ἔχωσι στιγμῶν τινων ὑπομονήν, θὰ μάθωσιν ὅτι δὲν πρόκειται ἀπλῶς περὶ ξεραῖς δικονομικῆς διατριβῆς, ἀλλὰ περὶ τινων συνεπειῶν, ἃς λεληθότως φέρει ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ἰδίως τῇ ἀθηναϊκῇ, ἡ ἐφαρμογὴ δικονομικῆς διατάξεως, ἀγνώστου εἰς τοὺς πολλοὺς καὶ μὴ νομικούς, ἐνὸς ἄρθρου τῶν κωδίκων ἐκπληροῦντος ἀντίθετον προσορισμὸν τοῦ μυθολογικοῦ κέρατος τῆς Ἀμαλθείας, καὶ τοι φαίνεται ἄπλως διαγράφων ἐξαιρετικὴν τινα διαδικασίαν κατὰ τὴν ἐκδίκασιν τῶν κατὰ τῶν συναλλαγματικῶν ἐνστάσεων, ἃς ἐπιτρέπει μόνον ἐὰν ἀποδεικνύωνται παραχρῆμα κατὰ τὴν πρώτην συζήτησιν.

Ἡ διάταξις αὕτη, ἀντιτιθεμένη εἰς τὴν γενικωτέραν δικονομικὴν ἀρχήν, καθ' ἣν οὐδεὶς εἶνε ὑπόχρεως εἰς προαποδείξιν, ἐνομοθετήθη χάριν τῆς ἐμπορίας πρὸς ματαίωσιν τῶν παρελκύσεων τῶν ἐμπορικῶν δικῶν. Ἄλλ' ἂν κρίνῃ τις ἐκ τῶν κατ' ἔτος ἐκδομένων ἐμπορικῶν ἀποφάσεων, ἐν Ἀθήναις ἰδίως, ἡ διάταξις αὕτη συνετέλεσε καὶ συντελεῖ εἰς τὴν δημιουργίαν ἑκατοντάδων

εικονικῶν συναλλαγματικῶν καὶ γραμματικῶν, καλυπτόντων ἀπλούστατα δάνεια ἀπειρῶν νέων, ἢ δυστυχούντων οἰκογενειαρχῶν, μηδεμίαν σχέσιν ἔχόντων πρὸς τὸ ἐμπόριον, ἀναγκασθέντων δὲ νὰ ὑπογράψωσιν ταῦτα, χωρὶς νὰ ἔχωσι τὸ δικαίωμα, πρὶν ὑποχρεωθῶσιν εἰς τὴν διὰ προσωπικῆς κρατήσεως πληρωμὴν, ν' ἀποδείξωσιν ὅτι οὐτὲ ἔμποροι εἶνε, οὐτὲ δι' ἔμπορικὴν αἰτίαν συνηλλάγησαν, οὐτὲ ὅτι ἐγένετο μεταβίβασις χρημάτων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, οὐτὲ ὅτι ἐξεδόθησαν ταῦτα ἐν Πειραιεῖ κτλ. καὶ ὅτι ταῦτα πάντα περιελήφθησαν εἰς τὸν φαινόμενον ἐξωτερικὸν τύπον τῆς συναλλαγματικῆς, ἵνα τεθῆ αὕτη μὲν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ ἄρθρου 729, οὗτοι δέ, ἦτοι οἱ δανειζόμενοι, εἰς τὰς φυλακὰς ὡς ἔμποροι, χωρὶς νὰ ἔχωσι τὸ δικαίωμα νὰ πτωχεύσωσι!

Ὅτι σήμερον παίζων γράφω διὰ τὰς σελίδας ταύτας περὶ ἐνὸς ἄρθρου τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας, ἀπειραῖθην ἄλλοτε, κάπως σπουδασιολογῶν, νὰ προτείνω εἰς τὸ νομικὸν τμήμα τοῦ Συλλόγου Παρρασσοῦ, καθ' ἣν ἐποχὴν τὸ ζήτημα τῆς προσωπικῆς κρατήσεως ἐτίθετο, δι' ἑκατοστὴν ἴσως φορᾶν, ἐπὶ τοῦ τάπητος τῆς συζητήσεως καὶ ἐπὶ τῶν στηλῶν τοῦ ἑλληνικοῦ τύπου. Εἶχον δηλαδὴ ὑποδείξει: ὅτι μικρότερος ἦθελον εἶσθαι ὁ περὶ καταργήσεως τῆς προσωπικῆς κρατήσεως θόρυβος, ἐὰν ἐπεζητεῖτο, ἀντὶ τῆς ἁμέσου καταργήσεως αὐτῆς, βαθμικαῖα μεταρρυθμίσεις ἄρθρων τινῶν νόμων, μεταξὺ δὲ τούτων ἢ μεταρρυθμίσεις τοῦ ἄρθρου 729 τῆς Πολ. Δικονομίας, ὅπερ, ἐκμεταλλευόμενοι οἱ παρέχοντες τοκογλυφικὰ δάνεια εἰς μὴ ἐμπόρους εἶνε βέβαιοι ὅτι θέτουσιν βρῶν ἐπὶ γλώττῃ τῶν θυμάτων των, ἅτινα, μετὰ μίαν συζήτησιν συνοπτικωτάτην, μεταφέρονται εἰς τὰς διὰ χρεῖα φυλακῶν ὑποδεικνύων δὲ πρὸς τοὺς ὅτι διὰ τῆς προτεινομένης μεταρρυθμίσεως ἐπιτρέπεται μὲν ἢ ἀπόδειξις τῆς εἰκονικότητος τῶν συναλλαγματικῶν, ἐξησφαλίζετο δὲ ἢ ἐντὸς δύο συνεδριάσεων, ἐν τῷ δεκαπενθημέρῳ ἐν ὄλῳ προθεσμίαις, περὰ τῶσις τῆς δίκης, ἀπετρέπετο δὲ ἢ νῦν ἐπιζυζομένη προσφυγῇ τῶν ἀπόρων ἐναχομένων, ἀμυνομένων ὑπὲρ τῆς προσωπικῆς των ἐλευθερίας, εἰς τὰ ἔσχατα μέτρα, ἦτοι εἰς τὰς ἐνστάσεις ἀνηλικιότητος, μὴ ἀναγνωρίσεως τῆς ὑπογραφῆς, πλαστότητος τῶν ἐπιδοτηρίων καὶ πάσης ἄλλης τεχνούσης εἰς παράτασιν τῆς δίκης καὶ ἀναβολῆν τῆς συλλήψεώς των, ἢ τῆς παραχωρήσεως τῆς ἀνυπάρχουτος περιουσίας των. Συνεπέραινον δὲ ὅτι ἢ προτεινομένη μεταρρυθμίσις ἦθελον ἐπιφέρει ἁμέσως τ' ἀποτελέσματα τῆς διότι οἱ μέχρι τοῦδε δανειζόμενοι διὰ τῶν τοιούτων εἰκονικῶν συναλλαγματικῶν, φοβούμενοι τὴν ἀπόδειξιν τῆς εἰκονικότητος, ἦτοι τῆς μὴ ἐμπορικότητος τῆς ὑποθέσεώς των, ἦθελον μετριάσει ἢ παύσει ἐντελῶς

δανειζόμενοι δι' αὐτῶν, ἦθελον δὲ σωθῆ, μὴ εὐρίσκοντες τοιαῦτα ἐμπορικὰ δάνεια οἱ φαινόμενοι ἀποδέκται ἢ ἐκδόται ἢ ὀπισθογράφοι, πράγματι δὲ νεκρὰ ἀπειροι, πολιτικοὶ ἢ στρατιωτικοὶ ὑπάλληλοι, ἐνίοτε δὲ καὶ ἱερεῖς, ὧν εἰς ποτὲ ἐναχθεῖς, ὡς ἤκουσα, ἐκηρύχθη καὶ εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως!

Ἄλλ' εἰς τὴν πρότασίν μου ἐκείνην δὲν ἐδόθη τότε πολλή προσοχή, εἴτε διότι τὸ νομικὸν ἐκεῖνον τμήμα ἦτο ἀπησχολημένον εἰς τὴν ἐπὶ πολλοὺς μῆνας διαρκέσαν συζητήσιν τοῦ περὶ ἀναγκαστικῆς ἐκτελέσεως νομοσχεδίου, εἴτε διότι ἢ προτεινομένη ὑπ' ἐμοῦ δικονομικῆ μεταρρυθμίσις ἐθεωρήθη ἀσήμαντος μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ τμήματος ψηφισθεῖσαν ἄλλοτε εὐχὴν περὶ τῆς ἐν γένει καταργήσεως τοῦ «βαρβαρίου», θεσμοῦ τῆς προσωπικῆς κρατήσεως. Θεσμοὶ ὅμως τοιοῦτοι δὲν καταπίπτουσιν, ὡς τὰ τεῖχη τῆς Ἱερουσῶν, δι' ἀπλῶν εὐχῶν, οὐδ' ἀντικαθίστανται διὰ σφοδρῶν καὶ στερεωτέρων, ὡς τὰ διὰ τοῦ ἔσχατος τοῦ Ἀμφίονος ἀνεγερθέντα τεῖχη τῶν Θηβῶν. Οὕτω δὲ μεθ' ὅλην τὴν φλογερὰν ἐκείνην συζητήσιν καὶ ὁ θεσμὸς ἐκείνος ἔμεινε μετὰ τὸ πλείστον τῶν ψηφισμάτων καὶ εὐχῶν καὶ αἱ πολιτικαὶ φυλακαὶ τῆς πρωτεύουσῆς πληροῦνται ἐκ πληθυσμοῦ μηδεμίαν ἔχοντος ἴσως σχέσιν πρὸς τὸ ἐμπόριον, κατὰ τὸ πλείστον δὲ ἀποτελουμένου ἐκ τῶν «κατὰ τεκμήριον ἐμπόρων,» περιπλακέντων εἰς τὸ δίκτυον, ὅπερ ἔστησαν διὰ τοῦ ἄρθρου 729 οἱ θησαυρίζοντες ἐκ τοιούτων εἰκονικῶν γραμματικῶν, οὓς διακρίνει σατανικῶς μειδιῶντας ὄπισθεν τοῦ οἴονοι διαφανοῦς δικογράφου των.

Ἡ πνευμονολογομένη δὲ κατάχρησις τῶν εἰκονικῶν συναλλαγματικῶν, ἢ οὕτως εἰπεῖν προστατευομένη ὑπὸ τῶν δικονομικῶν φραγμῶν τοῦ ἄρθρου 729 μεταβάλλει πως—ἐπ' ἀκρατηρίου τουλάχιστον—τὴν φυσιογνωμίαν τῆς ἰσοσταθμοῦ πόλεως, ἣν περιεστᾷ ὡς τὴν ἐμπορικωτέραν τῶν πόλεων τῆς Μεσογείου. Διὸτι ἂν κρίνη τις ἐκ τῆς πληθῆος τῶν κατὰ πᾶσαν ἡμέραν κοινοποιουμένων ἀγωγῶν ἐκ συναλλαγματικῶν, ἢ τῶν ἐν τῷ πρωτοδικεῖῳ, καὶ τοῖς εἰρηνοδικεῖσις καθ' ἑβδομάδα ἐκδικαζομένων τοιούτων, ἦθελον ὑποθέσει ὅτι τινὲς τῶν νέων, πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν, οἵτινες πληροῦσι τὰς ὁδοὺς Σταδίου καὶ Φιλελλήνων καὶ τὰς πλατεῖας τῆς πόλεως καὶ τὰ μεγάλα καφεῖα, δὲν εἶνε εἰμὴ ἔμποροι, ὅτι μεταξὺ Πειραιῶς (τόπου τῆς ἐκδόσεως τῶν συναλλαγματικῶν) καὶ Ἀθηνῶν γίνονται δυστυπολόγητοι ἐμπορικαὶ πράξεις καὶ συναλλαγαὶ καὶ μεταβιβάσεις κολοσσίων κατ' ἔτος ποσῶν καὶ ἦθελε μακχρῖσει τὸ περικλεῖς ἄστυ ὡς ἐστὶν ἐμπορικῆς ζωῆς, ἐν ἣ φοιτηταί, ὑπάλληλοι, ἀξιωματικοί, ἔστι δ' ὅτε καὶ ἱερεῖς μετέρχονται ἐπὶ ποδῶν, ἄνευ γραφείων καὶ καταστημάτων

καὶ φόρων ἐπιτηδεύματος τὴν ἐμπορίαν ἢ βιομηχανίαν, ἀποδεχόμενοι τὰ ἐκ Πειραιῶς ἀποστελλόμενα συναλλάγματα, προσέχοντες ἵνα ὧσιν ἐνήμεροι κατὰ τὰς λήξεις αὐτῶν ὅπως μὴ ἐκ τῆς διαμαρτυρήσεως τῶν πάθῃ ἢ ἐμπορικῆ τῶν πίστις καὶ τοῖς κλεισσοῖσι τὸ ἀνυπαρκτὸν ἐμπορικὸν τῶν κατὰστημα, Ἄπαντες δ' οὗτοι οἱ εἰκονικοὶ ἢ κατὰ τεκμήριον ἔμποροι ἐναγόμενοι ὑποκύπτουσι εἰς τὸ θραυδαίως ἐπερχόμενον τέλος, ἦτοι εἰς τὴν ἄμεσον ἔκδοσιν ἀποφάσεως ἀπαγγελλούσης τὴν προσωπικὴν τῶν κράτησιν ὡς ὑποχρέων ἐκ συναλλαγματικῆς. Τινὲς δὲ τούτων μὴ δυνάμενοι νὰ ὑπερκαύψωσι τὸν φραγμὸν τοῦ ἄρθρου τούτου ἀναγκάζονται ὅπως κερδήσωσι χρόνον νὰ προκαλέσωσιν ἀποφασίαν περὶ γνησιότητος τῆς ὑπογραφῆς τῶν, ἢ περὶ ἀνηλικιότητος αὐτῶν, ἢ τῶν δανειστῶν τῶν, ἢ περὶ πλαστότητος τῶν ἐπιδοτηρίων· ἐν τῷ μεταξύ δὲ κατορθοῦσι ν' ἀποτίσωσι διὰ μεγάλων θυσιῶν τὴν «ἐμπορικὴν τῶν» ὀφειλήν, ἢ ἀναγκάζονται ν' ἀνανεώσωσιν αὐτὴν διπλασιάζοντες τὸ ποσὸν διὰ προσθέτων ὑπερόχων τόκων ἢ νὰ κηρυχθῶσιν εἰς κατὰστασις εἰκονικῆς πτωχεύσεως, ἢ νὰ ζητήσωσι τὴν ἄδειαν τῆς παραχωρήσεως τῆς ἀνυπαρκτοῦ περιουσίας τῶν εὐχερῶς καταστρατηγούντες οὐχὶ ἐν ἄρθρον τῆς Δικονομίας, ὡς οἱ δανεισταὶ τῶν, ἀλλ' ἕκαστὸν ἐν τῆς τε Δικονομίας καὶ τοῦ Ἐμπορικοῦ νόμου καὶ διαφεύγουσι τῶν ὀνύχων τῶν δανειστῶν, ἀλλ' ἐξηρητλισμένοι καὶ κατεστραχημένοι· οὕτω δὲ οὐκ ὀλίγοι καταστροφαι περιουσιῶν πατρικῶν, ἐκπατρισμοὶ νέων καλλίστων οικογενειῶν, ἐξευτελισμοὶ παντοειδῆς προῆλθον ἐκ τῆς ὑπὸ τοιαύτων δανειστῶν καταστρατηγήσεως τοῦ ἄρθρου τούτου, ἕνεκα τοῦ ὁποίου οὐδ' αὐτοὶ ἤθελον δίδει δάνεια εἰς μὴ ἐμπόρους, οὐδ' οὗτοι ἤθελον εὐχερῶς ἀνευρίσκει τοιαῦτα, δίδοντας ὡς ἐνέχυρον, οὕτως εἰπεῖν, τὴν προσωπικὴν τῶν ἐλευθερίαν, ὑπὲρ ἀμύνης τῆς ὁποίας ματαίως ἀγωνίζονται ὅταν ἐναχθῶσι. Διότι τὸ ἀπλοῦστατον ἐκεῖνο 729 τοῖς ἀφαιρῆ τὸν λόγον λέγον ξηρὰ ξηρὰ ὅτι «εἰς ὑποθέσεις ἀφορώσας συναλλαγματικὰς συγχωροῦνται μόνον ἐνστάσεις, αἵτινες δύνανται ν' ἀποδειχθῶσιν ἐν τῇ αὐτῇ ἐπ' ἀρρακτηρίου συνεδριάσει· αἱ δὲ λοιπαὶ παραπέμπονται εἰς ἰδιαιτέραν συζήτησιν». Εἰς μάτην ἐπιβάλλεις ὄρκους ὅτι δὲν ἐξεδόθη ἐν Πειραιεὶ ἢ συναλλαγματικῇ, ὅτι δὲν ἐδανείσθη, δι' ἐμπορικὴν αἰτίαν, ὅτι ψευδῶς φέρεται τὸν ὑπόπτον συναλλαγματικῆς κλπ. Ταῦτα παραπέμπονται εἰς ἰδιαιτέραν συζήτησιν, ἐν τούτοις ἡ ἀγωγή γίνεται ἀμέσως δεκτὴ, ὁ δὲ ἐνεδρεύων δικαστικῆ κλητῆρ σὲ συλλαμβάνει καὶ σὲ παραδίδει εἰς τὸν ἐπιστάτην τῶν φυλακῶν ὡς προσωποκρατούμενον δι' ἐμπορικὸν χρέος, ἢ σὲ ἀναγκάζει νὰ καταφύγῃ εἰς τὰ ἔσχατα, ζητῶν ἀναστολὴν λόγῳ παραχω-

ρήσεως τῆς περιουσίας, ἢ προκαλεῖς πτώχευσιν, μὲ συνδικούς εἰκονικούς δανειστάς, οἵτινες σὲ παραλαμβάνουσι ἐκ τῶν φυλακῶν ὅπως τοὺς βοηθήσῃ εἰς σύνταξιν τοῦ ἰσολογισμοῦ ἐκ τῶν ἀνυπαρκτῶν ἐμπορικῶν βιβλίων σου! ἢ προτείνουσιν τὴν ἔκδοσιν, παραπεμπτηρίου ἢ συγχωροχαρτίου καὶ οὕτως ἐπιστήμως πλέον φαίνεται ἀναγεγραμμένον τὸ ὄνομά σου μεταξύ ἑκατοντάδων ἄλλων εἰς τὸν ἐν τῷ δικαστικῷ κατὰστήματι ἀντηρημένον μέγαν πίνακα τῶν πτωγυσάντων ἐμπόρων τῶν Ἀθηῶν!

Αἱ περαιτέρω λεπτομέρειαι τῆς συζητήσεως περὶ τῆς δικονομικῆς ταύτης μεταρρυθμίσεως δὲν προσήκουσιν εἰς τὰς γραμμὰς ταύτας, γραφεύσας ὅσον οἶον τε γενικῶς καὶ ἐλαφρῶς, ὡς προσωπικῶς δι' ἡμερολόγιον περιέχον ὕλην τερπνὴν καὶ εὐχάριστον. Ἄλλ' εἰς τὸν νομικὸν κύκλον, οὐ ἐμνήσθη ἀνωτέρω, ἐσκόπου διὰ στατιστικῶν πληροφοριῶν νὰ ὑπομνήσω τὰς ποικίλας καταστρατηγήσεις τοῦ ἄρθρου τούτου, τοῦ νομοθετηθέντος χάριν τῆς ἐμπορίας, ἧς κατ' οὐδὲν ἤθελε μειωθῆ ἢ νομοθετικῇ προστασίᾳ διὰ τῆς προταθείσης μεταρρυθμίσεως, περιορίζομένης μὲν εἰς προσβαρίσειν τιῶν λέξεων, μὴ ἀφορώσας δὲ εἰς τοὺς ἀληθεῖς ἐμπόρους, οἵτινες σπανίως προτείνουσιν ἐνστάσεις τοιαύτας· διότι δι' αὐτοὺς ἀρκεῖ ἡ διαμαρτυρήσις καὶ ἡ μὴ πληρωμὴ τῆς συναλλαγματικῆς ὅπως τοῖς καταστήσῃ προβληματικὴν τὴν ἐμπορικὴν τῶν πίστιν, ἢ ἐπιφέρῃ τὴν αὐταῖν τῶν πληρωμῶν, ἢ τὴν πτώχευσιν, ἐπομένως τὴν διὰ τῆς πτωχεύσεως ἐπερχομένην προσωπικὴν αὐτῶν κράτησιν. Δι' ἀριθμῶν δὲ ἤθελεν ὑποδειχθῆ πόσαι ἑκατοντάδες μὴ ἐμπόρων ἤθελον σωθῆ ἐκ τῆς δικονομικῆς ταύτης μεταρρυθμίσεως, τουλάχιστον ἐν ταῖς κλειναῖς Ἀθήναις, ἐν τῇ πολλῇ ἀριθμοῦνται τὰ ἐκούσια ἢ ἀκούσια θύματα.

Ἄλλ' ἴσως τις εἴπει, πρὸς τί τὰς Ἀθήνας ἰδίως ἔχει ὑπ' ὄψει ὁ σκεπτόμενος περὶ τοιαύτης δικονομικῆς μεταρρυθμίσεως ἄρθρου ἀφορώσαντος εἰς τὴν ἐμπορίαν; Καὶ τίνας πρόκειται νὰ σώσῃ δι' αὐτῆς ἐκ τῶν εὐδαιμόνων κατοίκων τῆς ἰσοπεφάνου πόλεως, ἧς ἡ φυσιογνωμία εἶνε τοσοῦτον φαειρὰ, προδίδουσα πλοῦτον καὶ εὐμάρειαν, ἀν' κρίνη τις ἐκ τῶν πολυτελῶν καὶ ἀγαλακτοσσεφῶν μεγάρων καὶ μελάρων καὶ τῶν μαρμαροκτίστων κτιρίων καὶ τῶν ἐπὶ τῶν τοίχων ποικιλοχρῶν προγραμμάτων πολυουμένων θεάτρων χειμεριῶν καὶ θερινῶν καὶ ὀδικῶν κρεμίων καὶ ζυθοπωλείων καὶ τῶν καθ' ἐβδόμῃδα ἵπποδρομιῶν, ποδηλασιῶν, ἐσπερίδων, συναυλιῶν, ὀδοδρομιῶν, ἀλεπούδων, σακκοδρομιῶν, ἐκ τῶν σιδηροδρομῶν, τῶν ἵπποσιδηροδρομῶν, τῶν ὑπογείων σιδηροδρομῶν, τῶν vis-à-vis καὶ τῶν λεωφορείων καὶ παντὸς εἶδους ἀμαξῶν καὶ τῶν καθ' ἐσπέραν πυροτεχνημάτων καὶ τῶν exelsior,

καὶ τῶν bar parisien καὶ τῶν πανηγύρεων καὶ τῶν ἀνὰ πᾶν βῆμα ἐμπορικῶν καταστημάτων καὶ ἐκ τοῦ πλημμυροῦντος τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς πλατείας καὶ τὰ θέατρα καὶ τὰ ζαχαροπλαστεία παιδοῦ καὶ κομφιού κόσμου, θηλυκοῦ καὶ ἀρσενικοῦ καί, παρ' ὀλίγον νὰ εἶπω, οὐδετέρου;

Ἄλθῃς οὖν ἐλλείπει ἐκ τῶν χαρακτηριζόντων μεγάλην καὶ πλουσίαν καὶ εὐδαίμονα εὐρωπαϊκὴν πόλιν. Τούγαντιόν εἰς τινα ὑπερβαίνει καὶ αὐτοὺς τοὺς Παρισίους, οἵτινες, κατ' ἀναλογίαν τῶν Ἀθηνῶν ἔπρεπε νὰ ἔχῃσι διακόσια ἴσως θέατρα, ἐν ᾧ δὲν ἔχουσιν οὔτε εἰκόσιν.

Ὁ λόγος εἶνε ἀπλούστατος· ὅλα ταῦτα εἶνε τὰ κατ' ἐπιφάνειαν· τὸ κλεινὸν ἄστρ. ἡ φιλέορος καὶ πλουτισφάνης αὕτη πόλις παίζει ἐν μεγάλῳ κύκλῳ τὴν κομφιδίαν «πρὸς τὸ θεαθῆναι»· βλέπομεν δέ οἱ πολλοὶ τὰ ἐπὶ σκηνῆς, ἤτοι τὰ ἐν τοῖς ὁδοῖς καὶ τοῖς θεάμασι, χωρὶς νὰ εἰσδύωμεν εἰς τὰ παρασκήνια. Ἐξ ὧν διάφορος φαίνεται ἡ φυσιογνωμία τῆς κοινωνίας. Οἱ χίλιοι ἢ δισχίλιοι ἄνθρωποι οἱ πανταχοῦ φαινόμενοι ἐκ τῶν πρώτων, οἱ διασκεδάζοντες, οἱ χορεύοντες, οἱ ἐποχοῦμενοι, οἱ ἐνδύμενοι εἰς τῆς Ὠρέε καὶ εἰς τοῦ Berrier, οἱ μακαρίως βοφῶντες τὸν γρανιτὴν των εἰς τὸ Ροκχιὰλ καὶ τὰς πλατείας, δὲν ἀποτελοῦσιν. οὐδ' ἀντιπροσωπεύουσι τὸν ὅλον πληθυσμὸν πόλεως καὶ κοινωνίας πασχούσης κατὰ τὸ πλεῖστον καὶ φυτοζωούσης καὶ προσποιουμένης ὅτι μετέχει τῆς ζωηρᾶς κινήσεως καὶ τῶν καθημερινῶν καὶ καθεσπερινῶν πανηγύρεων καὶ ἑορτῶν, γνωρίζουσης δὲ τὸ περιεχόμενον τῶν πολυτελῶν καὶ παρισινιζόντων μαγαζείων ἐκ τῶν προθήκων μόνον καὶ τῶν ἐπιγραφῶν των, οὔτε δύνανται τις νὰ κρίνῃ τὴν ἐν γένει κοινωνικὴν κατάστασιν ἐκ τῶν φαινομένων, ἀλλ' ἐκ τῶν τελοῦμένων ἐν τοῖς παρασκήνιοις, ἔνθα ὁ μέγας περὶ ὑπάρξεως, ἡ ψευδοειδέξις ἀγῶν, ἔνθα ἀναστρέφονται οἱ θῦται μετὰ τῶν θυμάτων, οἱ ἐγκληματικῶς πλουτοῦντες μετὰ τῶν καταστροφέντων, οἱ ἀδικούντες μετὰ τῶν ἀδικουμένων. Οἱ κρίνοντες δὲ τὴν κοινωνίαν ἐκ τῶν ὀπισθεν τῆς σκηνῆς διαδραματιζομένων — τοιοῦτοι δὲ εἶνε μεταξὺ πολλῶν ἄλλων καὶ οἱ δικηγόροι καὶ οἱ δικάζοντες τὰς διαφορὰς τῶν ἰδιωτῶν καὶ ἀναστέλλοντες τὰς ἐκτελέσεις τῶν ἀποφάσεων καὶ τῶν πολυπληθῶν προσωποκρατήσεων καὶ τῶν ἀκαταπύστων ἀναγκαστικῶν πλειστηριασμῶν καὶ συντηρητικῶν κατασχέσεων καὶ συλλήψεων — βλέπουσι τὴν μεγάλην ἀντίθεσιν τῶν δύο πόλεων, ἤτοι τῆς ἐν ὑπαιθρῳ, ὡς ἄνω περιγραφείσης, καὶ τῆς ἐν τοῖς παρασκήνιοις. Οὗτοι δύνανται νὰ κρίνωσιν, ἐὰν ἀξίχη τὸν κόπον ἐν τῇ πληθῷ τῶν ὑποβαλλομένων καὶ ψηφίζομένων κατ' ἔτος νομοσχεδίων νὰ γίνεταί ἐνίοτε καὶ σκέψις περὶ

τινων διονομικῶν μεταρρυθμίσεων, ἐξ ὧν δύνανται νὰ σωθῶσιν. ἂν ὄχι πολλά, ἕκατὸν τουλάχιστον κατ' ἔτος ἐκ τῶν ἐν τοῖς παρασκήνιοις φαινομένων θυμάτων. Μία δὲ τῶν πολλῶν ἀναγκαιῶν μεταρρυθμίσεων εἶνε καὶ ἡ ἐν ἀρχῇ ὑποδειχθεῖσα, ἡ ἐκ πρώτης ὄψεως διονομικὴ μόνον φαινομένη, ἀλλ' ἔγρουσα πολλὰς συννεπείας σχετιζομένας πρὸς τὰς τύχας ἱκανῶν μελῶν τῆς κοινωνίας, ἤτοι ἡ τοῦ ἀβρου 729 τῆς Πολιτ. Διονομίας, ἐξ ἧς ἤθελε μειωθῆ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν τοῖς πολυφύλλοις πινακίοις τῶν δικαστηρίων ἐμπορικῶν δῆθεν ὑποθέσεων, ἤτοι ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰκοτικῶν συναλλαγμάτων. Ἐπομένως καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐξ ἀνάγκης, ἡ ἐξ ἀπειρίας, ἡ ἐξ ἀπερισκεψίας, ἡ ἐκ τάσεως πρὸς δαπανηρὸν βίον καὶ ἐπιδείξεως γενομένων θυμάτων αὐτῶν, ἀτινα δὲν ἀνήκουσιν εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀληθῶν ἐμπόρων καὶ βιομηχάνων.

Ἀθῆναι. Αὐγούστος τοῦ 1893.

TIM. AMIELLAS

ΚΑΙ ΤΩΡ' ΑΚΟΜΑ

ΚΑΙ τὸ ποτάμι ποῦ περνᾷ 'ς τὴ μακρινὴ σου χώρα
Μὲ τ' ἀσημένια τοῦ νεροῦ.
Θὲ νὰ σοῦ λῆη κάθε φορὰ
Πὼς σ' ἀγαπῶ καὶ τώρα.

Ἄν εἶχε λόγο καὶ μιλιὰ 'ς τὸ τρυφερό του στόμα
Τὸ ταξειδιόκο πουλι,
Θάρχοντανε νὰ σοῦ μιλή
Πὼς σ' ἀγαπῶ ἀκόμα.

[Νέα Ἰδέα]

ΚΩΝΣΤ. ΛΙΒΙΕΡΑΤΟΣ

Η ΡΩΜΑΙΑ ΔΕΣΠΟΙΝΑ

ΟΙ νομομαθεῖς, οἱ μελετώντες συνήθως τοὺς θεσμούς ἐν τοῖς νομικοῖς κειμένοις, παριστώσι τὴν γυναῖκα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ῥώμῃ ὡς μηδὲν δυναμένην κατὰ τοῦ δεσποτισμοῦ πατρὸς ἢ συζύγου, ἔχοντος ἐπ' αὐτῆς καὶ δικαίωμα ἐστὶ θανάτου, ἢ πωλουμένην, ἀγοραζομένην, ἀποκτωμένην διὰ μακρᾶς νομῆς, διεκδικουμένην ἐπὶ δικαστηρίου δίκην δούλου ἢ κτήνους καὶ ὡς διαφεύγουσαν τὴν τυραννίαν πατρὸς ἢ συζύγου, ἵνα πέσῃ ὑπὸ τὴν τῶν ἐξ ἀρρενογονίας συγγενῶν αὐτῆς. Εἰς τοὺς μελετώντας τούναντιον τὴν γυναῖκα ἐν τῇ πραγματικότητι, ἐν τοῖς ἦθεσι δὴ καὶ τῇ κοινωνίᾳ, παρίσταται αὕτη λατρευομένη ὑπὸ τῶν δούλων, τῶν πελατῶν καὶ τῶν τέκνων, ἀξιουμένη τοῦ σεβασμοῦ τοῦ συζύγου καὶ παρ' ἀπάντων ἀγαπωμένη, οὐχὶ ὡς δούλη ἢ ὡς δεσποινίς ἐν τῇ σιγῇ ἀπροσίτου γυναικωνίτιδος, ἀλλ' ὡς δεσποινίς, ξένη τῶν ἔργων τοῦ ἀλήθους καὶ τῆς ὕψοποιας, διότι τὰ ρωμαϊκὰ ἔθιμα κατέλειπον τὴν φροντίδα ταύτην τοῖς δούλοις, προσέχουσα εἰς τὴν ἐπιτήρησιν τῶν θεραπειῶν καὶ τὴν ἡλακάτην, ἥτις ἦτο διὰ τὴν γυναῖκα ἔτι πρὸς τὸν ἄνδρα τὸ ἄροτρον· διημερεύουσα ἐν τῷ αὐλείῳ, ὅπερ οὕτε ἀπόνετρον ἐν τῷ οἴκῳ ἦν μέρος, οὕτε ἀνωτέρα τις ὄροσῆ, ἀλλ' αὐτὴ τῆς οἰκίας ὁ ὀμφαλός, ἐν μέσῳ τῶν τέκνων αὐτῆς γήθουσα ἔριον ὡς ἡ Λουκρήτια, δαψιλεύουσα τούτοις τὰς φροντίδας

αὐτῆς καὶ ἐφορῶσα τὴν ἀνατροφήν αὐτῶν καὶ ἐφῆβων ἐτι, μαλάσσουσα δὲ βεβαίως συχνότατα τὴν κύστηράν τοῦ πατρὸς ἐξουσίαν.

Ἡ Ῥώμη ἄλλως οὐδέποτε ἐγνώρισε τὴν πολυγαμίαν, ὅπερ δεικνύει ὅπως ἀρχῆθεν αἱ γυναῖκες ἐτύγχανον σεβασμοῦ, διότι ὅπου ὁ ἄνθρωπος ἔχει πολλὰς γυναῖκας, αὐταὶ οὕτε ἰσότητος ἀπολαύουσι, οὕτε σύντροφος τυγχάνουσι τοῦ ἀνδρός. Ἄλλως τε καὶ οἱ Ῥωμαῖοι εἶχον περὶ τοῦ γάμου ὑψηλὴν ἔννοιαν. Χριστιανὸς νομοθέτης ὤρισεν δύο βίωσιν, σύμμιξιν δύο οὐσιῶν, καινότητά πάντων τῶν συμφερόντων κοσμικῶν καὶ θρησκευτικῶν. Δὲν ἀπορρεῖ δὲ ἐκ τοῦ ὅρισμοῦ τούτου τοῦ ἐξαγγέλλοντος δύο ἀρχάς, τὸ ἀδιάλυτον τοῦ γαμικοῦ δεσμοῦ καὶ τὴν μονογαμίαν, ὅτι ἄνθρωπος καὶ γυνὴ τυγχάνουσι ἴσοι ἀλλήλοις ἑταῖροι: Μὴ αἱ καθιερωμένα λέξεις, ἃς ἡ νόμῳ ἀπήγγελλεν ὑπερβαίνουσα τὸν οὐδὸν: «ὅπου σύ κύριος καὶ ἐγὼ κυρία,» δὲν σημαίνουσι τοῦτο:

Κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, λέγει ὁ Κολλουμέλας, ἡ σύζυγος ἡμιλλᾶτο πρὸς τὸν ἄνδρα κατὰ τὴν δραστηριότητα καὶ τὸν ζῆλον, ζητοῦσα ν' αὐξήσῃ διὰ τῶν φροντίδων καὶ τῆς ἐπιμελείας αὐτῆς τὸν οἰκογενειακὸν πλοῦτον. Οὐδέτερος αὐτῶν θεώρει τι τῶν ἐν τῷ οἴκῳ ὡς ἰδιαιτέραν ἰδιοκτησίαν· τα πάντα ἦσαν κοινὰ καὶ αἱ προσπάθειαι ἐκατέρου ἕτεινον εἰς τὸ κοινὸν ἀγαθὸν τοῦ οἴκου. Καὶ συνάξουσι πᾶσι τούτοις τὰ παρὰ Διονυσίου τοῦ Ἀλικαρνασσέως λεγόμενα: «γυναῖκα γαμῆται κατὰ νόμους ἱερῶς συνελθοῦσαν ἄνδρι κοινὸν ἀπάντων εἶναι χρημάτων τε καὶ ἱερῶν, καὶ ὁ ὅρισμός ἐν ἀναφέρει: Τίτος ὁ Λίβιος «ἐταιρία περιουσίας ἀπάσης καὶ πολιτείας».

Ἄλλ' ἡ μήτηρ οὐδὲ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς πρωταγωνιστεῖ, ἀλλ' ὡς φαίνεται ἐν τινι τῶν διηγήσεων τοῦ Τίτου Λιβίου μετεῖχεν ἀπλῶς τῆς ἐπιρροῆς τῶν ἐξ ἀρρένων συγγενῶν ἐν τῇ διευθύνσει τῶν τέκνων. Οὐχ ἦπτον δὲ ἐνθ' οὐδέποτε ἡδύνατο νὰ ἐπιτροπεύῃ ταῦτα, αὐτῇ ἀνετίθετο κατ' ἀρχὴν ἢ ἐκείνων φύλαξις καὶ ἀνατροφή, καὶ ἡ Ῥώμη εἶδεν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῆς ἐξερχομένους τοὺς ἀρίστους καὶ μεγίστους τῶν

πολιτῶν αὐτῆς· ἐν ἡμέραις δέ, καθ' ἃς ἡ νεότης θά παραδοθῆ εἰς ἔλληνας καὶ ἀπελευθέρους, ὁ Ὀράτιος θά ἀντιλήσῃ ἐκ τῆς Μούσης αὐτοῦ τοὺς καλλίστους τόνους, ἵνα κλαύσῃ τὴν ἐρρωμένην καὶ αὐστηρὰν πειθαρχίαν τῆς δεσποίνης τῶν ποτὲ χρόνων; Ὅθεν οὐδὲν δύναται νὰ ἐξισωθῆ πρὸς τὸ σέβας ὑπερ διατηρεῖ πρὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ ὁ Ῥωμαῖος ἐκλεγμένος ὑπάτος ἢ δικτάτωρ. Ἐνοσπλος πρὸ τῶν πυλῶν τῆς Ῥώμης, ἠγριωμένος ἐκ τῶν δεινοτάτων ὑβρεων, ἐνῶ ἀδιαφορεῖ πρὸς τὰς ἱεσίας τῶν ἱερῶν παρθένων ὁ Κοριολανὸς παραιτεῖται τὴν μῆνιν αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ὄψει τῆς μητρὸς Βετουρίας. Ὁ Γ. Γράκχος τῇ παρακλήσει τῆς Κορνηλίας ἀνακαλεῖ νόμον, ὃν εἶχεν ἐπιτύχει κατ' ἰδιαιτέρου αὐτοῦ ἐχθροῦ τοῦ Μάρκου Ὀκταβίου. Καὶ ὁ δῆμος τιμῶν τὴν Ῥωμαίαν ταύτην ἀπὸ τῶν παίδων, ἔστησεν αὐτῆς εἰκόνα γαλκῆν, καὶ ἐπέγραψε Κορνηλίαν, μητέρα Γράκχων. Καὶ ἐνταῦθα σημειωτέον τὴν ὀρθοτικῆν, οὕτως εἶπεῖν, γραμμὴν τὴν χωρίζουσαν τὸ πεδίον τῶν ἡθῶν ἀπὸ τοῦ πεδίου τῶν νόμων· τὸ δὲ δικαιοσύνη τῆς μητρὸς πρὸς ἀνατροφὴν τῶν τέκνων τυγχάνει μία τῶν περιπτώσεων, καθ' ἃς βλέπομεν παρὰ Ῥωμαίοις τὰ ἦθη βελτιῶναι ποιοῦντας τοὺς νόμους.

Παραγκωνιζομένη ἄρα ὑπὸ τῶν νόμων, ἀποκλειομένη τῶν δικαστηρίων καὶ τῆς ἀγορᾶς, ἐν διηνεκεῖ συνεχομένη ὑποταγῇ, ἀνευρίσκει ὑπὸ τὴν οἰκιακὴν στέγην τὴν ἐμπρέπουσαν αὐτῇ θέσιν. Τὰ ἦθη ἰσχυρότερα τῶν νόμων, ἀποδίδουσι τῇ μητρὶ τὴν δύναμιν, ἢ ἢ δυσπιστία τῆς πολιτείας ἠθέλησε ν' ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τῆς γυναικὸς. Καὶ συμμερίζεται τὴν περιωπὴν τοῦ συζύγου ἐν τε τῇ πόλει καὶ τῇ οἰκογενείᾳ, ὡς μαρτυρεῖ καὶ ὁ τίτλος ματερφαμίλιας, ὃν ἀποβάλλει χηρεύουσα. Ἐν ταύτῳ εἶνε ὁ βοηθὸς τοῦ οἰκογενειάρχου ἐν τῇ διαχειρίσει τῆς κοινῆς οὐσίας, σύμβουλος ἀκούσιμος ὑπ' αὐτοῦ, θεματοφύλαξ τῶν σπουδαιοτάτων ἀπορρήτων· ἢ δ' ἐπιρροὴ αὐτῆς, τοσοῦτω δραστηριωτέρα ὡς τυγχάνει μᾶλλον λαυθάνουσα, ἐκτείνεται ἐνίοτε ἐκ τοῦ ἀγρίου μέχρι τῶν συνελεύσεων τοῦ λαοῦ καὶ μέχρι αὐτῆς τῆς φυλῆς.

Ἡ ἐπιρροὴ τῶν γυναικῶν ἐξεδηλώθη καὶ ἐν τῇ πολιτείᾳ, ὅπου μετέχουσι τῆς ἐπισήμου θέσεως τῶν συζύγων ἀποκαλούμεναι *consulares*, *clarissimae*, ὡς ἐκεῖνοι, ἂν εἶχον ποτε

ἀποκτήσει τοιοῦτους τίτλους. Παρίστανται δὲ ἐν ταῖς ἐορταῖς, ἀποθανούσας δὲ κηδεύουσιν ἐπισήμως διὰ μέσου τῆς ἀγορᾶς, ὑμνοῦντες τὴν γέννησίν των καὶ διηγούμενοι τὰς ἀρετὰς ἀπ' αὐτοῦ τοῦ βήματος, ἀφ' οὗ ὕστερον ὁ Κάτωρ θ' ἀγωνισθῆ, ἵνα καταστείλῃ τὸ ἀδάμαστον αὐτῶν εὐλον. Μάτην οἱ νόμοι ἀπέλειψαν αὐτὰς τῶν δημοσίων πραγμάτων ἀδιακόπως ἢ φανερά ἢ λαθραία αὐτῶν μεσολάησις ἀποφασίζει τὰς τύχας τοῦ κράτους. Ἄνα πᾶσαν σελίδα τῆς Ῥωμαϊκῆς ἱστορίας ἀναφαίνεται ἡ γυνή. Ἡ συζυγικὴ ἀφοσίωσις καὶ ἡ οὐκὴν στοργὴ τῶν Σαβίνων ἔσωσε τὸ Ῥωμαϊκὸν ἄστυ. Ἡ σφοδρὸς ἀφορμὴ Λουκρητίας καὶ ἡ ἀγνότης τῆς Οὐβριγίας ἐγένοντο ἀφορμαί, ἵνα ἡ Ῥώμη δουλωθεῖσα δις ὑπὸ τῶν Ταρκυνίων καὶ τῶν Δεκάνδρων, ἀπελευθερωθῆ δις. Αἱ ἱεσίαὶ συζύγου καὶ ἡ δέησις μητρὸς μόναι ἐδυνήθησαν νὰ κάμψωσι τὸν Κοριολανὸν καὶ σώσωσι τὴν παρὰ τὸν Τίβεριν Πολιτείαν. Αἱ ἀμφιδέξιοι ὑπαγορεύσεις φιλοδόξου συζύγου ἐνέπνευσαν τῷ Λικινίῳ τὸν περιφθμον νόμον τὸν ἀσφαλίσαντα τὸν θρασυὸν τῆς δημοκρατίας. Παραλείπομεν τὸ θάρρος τῆς Κλελίας, τὴν φιλοπατρίαν τῶν Ῥωμαίων ἐκείνων γυναικῶν, ὧν οἱ ἔρανοι ἐπλήρωσαν τὸν θησαυρὸν τὸν κενωθέντα διὰ τοῦ πρὸς τὸν Ἀννίβαν πολέμου. Οἱ τελευταῖοι ἥρωες τῆς δημοκρατίας ταύτης, οἱ δύο Γράκχοι, τὸ εἶπομεν, ἐμορφώθησαν τῇ ἐποπτεῖα καὶ διὰ τῶν συμβουλῶν μητρῶν. Καὶ ἂν δὲ αἱ παραδόσεις αὐταὶ περιέχουσιν ἰκανὴν δόσιν μύθου, μαρτυροῦσιν οὐχ ἦττον ἀναμνηρίστως περὶ τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς τιμῆς, δι' ἣν οἱ Ῥωμαῖοὶ τῶν πρώτων αἰῶνων περιέβαλλον τὰς συζύγους αὐτῶν καὶ μητέρας.

Πῶς ὅμως παρὰ πάντα ταῦτα δὲν ἐδυνήθησαν αἱ γυναῖκες νὰ ἐπιτύχωσι παρὰ τῶν ἀνδρῶν μετοχὴν τινα ἐν τῇ ἐξασκήσει τῆς πατρικῆς ἐξουσίας, ἥτις εἶνε τὸ πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς φύσεως συμφωνώτατον τῶν δικαιωμάτων, τοῦτο οφείλεται πρῶτον βέβαια εἰς τοὺς ἀπὸ τῆς θρησκείας ἀπορρέοντας λόγους· δευτέρον εἰς ὅτι ἐν Ῥώμῃ ἡ οἰκογένεια εἶχεν ὀργανωθῆ μᾶλλον ἐν τῷ συμφέροντι τοῦ πατρὸς καὶ τέλος εἰς τὸν δημόσιον αὐτῆς χαρακτῆρα, διότι ἦτο τῷ ὄντι λειτουργημᾶ ἰδιωτικὸν ἄμα καὶ δημόσιον καὶ ἠρεῖδετο ἐπὶ λόγων δημοσίου συμφέροντος καὶ γενικῆς τάξεως. Ἐὰν ἄρα ὁ νομοθέτης μὴ

ἔχρινεν εὐκαιρον γὰ καθιερώσει τὴν τῆς μητρὸς αὐθεντίαν διὰ θετικῶν κανόνων, ἔπραξε τοῦτο, διότι τὰ ἦθη ἦσαν ἐπαρκῶς ἰσχυρὰ, ὅπως διασφαλίσωσι τὸ πρὸς αὐτὴν ὀφειλόμενον σέβας, καὶ ὡς ἔλεγεν ὁ Τάκιτος τὰ ἀγαθὰ ἦθη ἦσαν ἰσχυρότερα παρὰ Ῥωμαίους ἢ ἀλλαχοῦ ἀγαθοὶ νόμοι.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΚΑΛΛΙΣΠΕΡΗΣ

Η ΚΑΛΟΓΡΗΑ

Καλογορηὰ διαβάξει
Ἐρὰ Γραφή
Κι' ὄλο με κυττάξει
Μὲ γλυκεῖα μορφή.

Ἐχει μαῦρα μάτια
ποῦ πολλὰ μιλοῦν...
Μ' ἔκκμην κομμάτια
Κι' ὄλο μου γελοῦν.

Καλογορηὰ μὲ βάζεις
Εἰς τὸν πειρασμό...
Καὶ σάν με κυττάξεις,
Ἐκ κρυφὸ καύμῳ.

(Νέα Ἰδέκη)

Τ' ἅγιο βιβλίον
Ποῦ ἑλαφρὰ κρατεῖς,
Ἐχει νόμο θεῖον,
Μὴ τὸν ἀβετῆς.

Εἰ δὲ, βγάλ' τὸ ράσο
Κ' ἔλα σάν πουλί
Γιὰ νὰ σὲ χροτάσω
Ἀγκαλιά, φίλι! . . .

Καλογορηὰ μου, πάψε
Νὰ μὲ τυρανῆς,
Τὴ γραφὴ σου κάψε
Κάψε ἂν με πονῆς.

ΚΩΝ. ΛΙΒΙΕΡΑΤΟΣ

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑΚΙΑ

Ν Η Τ Σ Ι

QΥΤΕ γυναῖκα, οὔτε κορίτσι ἦταν τὸ Νῆτσι!
Εἶχε κεφαλάκι καὶ μέσα δὲν εὕρισκες τίποτε!
Καὶ εἶχε τόπο γιὰ καρδιά, μὰ μέσα ἦταν κούφια.

Τὸ κεφαλάκι ὅμως ἦτο τόσο μικρὸ, τόσο γλυκὸ, μὲ ὠχρότατο δερματάκι, αὐλακωμένο ποῦ μὲ γαλάξια στριφογυρίσματα φλεβῶν, μὲ μιὰ μυτίτσα μαρμαρένια, μὲ κάτι δοντάκια ποῦ ἔλεγες πῶς ἦταν ἀπὸ φίλιδισι καὶ ἓνα λαιμάκι! . . .

Καρδιά δὲν εἶχε, μὰ ἀπ' ἐπάνω ἀπ' αὐτὴν μικρὸ, μικρὸ ἐρούσκωνε βυζάκι, μικρὸ καὶ ζουμερὸ σάν μανδαρίνι.

Καὶ ἦταν εὐμορφο τὸ Νῆτσι!

* *

Οὔτε κορίτσι, οὔτε γυναῖκα ἦταν τὸ Νῆτσι.

Ἦταν ἓνα μικρὸ φαρφουρένιο ἀγαλματάκι ἐκεῖ ἔς τὴ μόστρα τοῦ Μάϊφαρτ.

Περνῶ μιὰ, περνῶ δύο.

Τὸ εἶδα καὶ μ' ἄρεσε.

Τ' ἀγάπησα;

Ἦχι!

Χωρὶς κεφάλι, χωρὶς καρδιά!

* *

— Μοῦ τὸ πουλῆς τὸ Νῆτσι, ῥώτησα τὸν Μάϊφαρτ.

— Ἐφκαρίστως — μοῦ λέει.

— Πόσο ;

— 50 φράγκα !

— 50 φράγκα !

Καί ἔφυγα λυπημένος.

* *
*

Περνώ μιά, περνῶ δύο, περνῶ καί τρεῖς καί πέντε.

Τά Νῆτσι 'ς τή θέσι του.

Νά τὸ εἶχα !

— 50 φράγκα τὸ τελευταίω ε ! — μοῦ λέει καί πάλιν ὁ
Μάϊφαρτ !

Καί φεύγω.

Ἐνῶ τὸ Νῆτσι μὲ τὰ μικρὰ ματάκια του μὲ κύτταγε σὰν
νά μοῦ ἔλεγε :

— Πάρε με λοιπόν !

* *
*

Περνώ ἀκόμη μιὰ φορά.

Τὸ Νῆτσι ἔλειπε.

Κυττάω . . .

— Κύρ Ῥοδέλφο, τὸ Νῆτσι ;

— Τὸ Νῆτσι πάει, τὸ πωλάω ἐγκώ.

Πάει !

Μήπως τ' ἀγάπαγα ;

— Ὁχι !

Χωρὶς κεφάλι, χωρὶς καρδιά !

Τί ὄμορφο ποῦ ἦταν τὸ Νῆτσι !

* *
*

Μιὰ μέρα περνῶ ἀπ' τοῦ Σαραντόπουλου τὸ μπακάλικο.

Κάποιος μὲ πάτησε.

Κυττάω 'ς τὴ μύστρα.

Δυὸ κουτιά ἀστακί, ἓνα κουτί σαρδέλες σὰν μετώπη.

Καὶ τὸ Νῆτσι ἀπ' ἐπάνω.

Τὸ καῦμένο τὸ Νῆτσι.

Ὁμορφο πάντοτε.

Μὰ τὸ μπακαλόπουλο τὸ εἶχε πιάσει μὲ τὰ βρωμερά του
τὰ χέρια, καὶ ἦταν μιὰ δαχτυλιά ἴσια κι' ἐπάνω 'ς τὸν τόπο
τῆς καρδιάς ἐκεῖ ποῦ ἦταν τὸ μικρὸ βυζάκι, τὸ μικρὸ καὶ
ζουμερὸ σὰν μανδαρίνι βυζάκι.

Τὸ κύτταξα τὸ Νῆτσι !

Μὲ κύτταξε κι' αὐτὸ μὲ τὰ γλαρὰ ματάκια του.

— Μὲ παίρνεις ἀπ' ἐδῶ — σὰν νὰ μ' οὔλεγεν :

— Ἄμ' δέ !

Καὶ ἔφυγα.

N. I. ΣΠΑΝΔΩΝΗΣ

Εἰς τὸ ἀγεννητὸν βρέφος μου

Δὲν 'ξεύρω ἂν θαῦγης γιὸς ἢ θυγατέρα—
Ἄν καὶ λένε τὸ πρῶτο ἀπ' τὰ δύο—
'Ξέρω πῶς εἶσαι πλασματάκι ἀχορεῖο,
Π' οὔτε νύχτα 'συχάζεις, οὔτε 'μέρα.

Τῆς μαμᾶς σου τὴν ἴαχη γαστέρα
Τὴν ἐνοίγιασες γιὰ μηχανουργεῖο·
'Μοιάζεις ἠφαιστέιο, κάνεις 'σά θηρίο . . .
'Α ! τὸ σεῖσμό, γιὰ 'μέ, 'πῆρες πατέρα !

Ξέρε : ὁ σεῖσμός, ποῦ βέβαια θὰ τοῦ 'μοιάσης,
Καὶ δῶμαθε τὰς τόσας του κινήσεις,
Μὰς ἄφησε γερά καὶ κάτι ἀγγεῖα.

'Ἐλα, ψυχὴ μου, ἔλα μὴν ἀργήσης,
'Ἐθένα καρτερῶ μ' ἀδημονία—
'Ὅσα μὰς 'μεῖναν ἔλα νὰ τὰ σπάσης !

* Ἐν Ζακύνθῳ.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ

Ο ΠΡΑΜΜΑΤΕΥΤΗΣ

ΑΠΟ τὸ ἀντικρυνὸν παράθυρον μία φωνὴ ἐκάλει τὸν πρᾶμματευτὴν νὰ πλησιάσῃ, τὸν γερῶ - πρᾶμματευτὴν, ποῦ τὸν ἐγνώριζεν ὅλη ἡ γειτονειά . . .

Ἄπὸ μικρὸ παιδί αὐτὸς ἐδούλευεν εἰς τὴν προκυμαίαν, ἐκεῖ ὅπου ἐφόρτωναν καὶ ἐξεφόρτωναν τὰ πλοῖα.

Ἄχθοφόρος ἐν γενετῆς, μόνον τότε ἠσθάνετο τὸν ἑαυτὸν του, ὅταν κυρτούμενος ὑπὸ τὸ βᾶρος τῶν σάκκων ἀνέβαιnen ἢ κατέβαινε ταῖς στενόμακrais σανίδαις. Μὲ συνεχῆ χαρμύσυνα ἐπιφωνήματα κατέθετε τότε ἓνα σάκκον ἐκεῖ διὰ ν' ἀναλάβῃ ἄλλον ἀπ' ἐδῶ. Εἶχε συνειθίσῃ τόσο εἰς τὴν ἐργασίαν ἐκεῖνην, ὥστε κατήντησε νὰ θεωρῆ πλέον ἀπαραίτητον τὸ βᾶρος τοῦ σάκκου, ὡς παράρτημα τοῦ ἰδίου του σώματος, τοῦ ὁποίου τὴν ἑλλειψιν ἠσθάνετο μὲ ἀνέκφραστον θλίψιν. Ὅταν δὲ ἐτύχαινε καὶ μία ὀλόκληρη ἡμέρα νὰ παρέλθῃ χωρὶς νὰ τὸ αἰσθανθῆ ἐπὶ τῆς βράχειός του,

— Ἄ, νὰ πάρῃ ἡ ὀργή! καταραμένη ἦταν αὐτὴ ἡ ἡμέρα! ἔλεγε δύσθυμος. Πάει, πέρασε, χωρὶς νὰ κινήθουν λιγάκι τὰ χέρια . . .

Κ' εὐθύς τὸ πρῶτον φόρτωμα ποῦ ἐπλησίαζε, πρῶτος αὐτὸς ἀνέβαιnen εἰς τὸ πλοῖον καὶ μόνον ποῦ δὲν ἐδάκρυζεν ἐκ χαρᾶς, ὅταν ἔβλεπεν ἐντὸς τῶν στέρνων του τοὺς σάκκους ὅλους εἰς παρατάξιν — ἐκ τῶν ὁποίων τὸν πρῶτον αὐτὸς θὰ κατεβίβαζεν . . .

Ἄλλὰ μίαν ἡμέραν ἐν ᾧ ἦτο ὅλως ἀρρωστωμένος εἰς τὴν

ἐργασίαν του, τοῦ ἦτο γραφτὸν, δὲν εἰξεύρω πῶς, νὰ παραπατήσῃ ἐκεῖ ποῦ κατέβαινε καὶ νὰ πέσῃ βαρεῖα ἐπάνω 'ς τὰ σίδηρα. Ἀναίσθητον τὸν ἐσήκωσαν ἀπὸ ἐκεῖ.

Ὅταν συνῆλθε κατόπιν καμμίαν αἰσθησιν δὲν τοῦ ἔκαμαν οἱ πόνοι του ἐμπρὸς εἰς τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ ἱατροῦ : Νὰ ἀποφεύγῃ εἰς τὸ ἐξῆς κάθε βᾶρος ἂν θέλῃ τὴν ζωὴν του. Ἐν ᾧ ἀπὸ μικρὸς δὲν εἶχε χωρισθῆ ποτὲ ἀπὸ τὴν ἀγαπημένην του δουλειάν, ν' ἀναγκασθῆ τώρα ἀνδρας νὰ τὴν ἀφήσῃ : Ἄλλὰ τί νὰ κάμῃ ἀφοῦ εἶχεν οἰκογένειαν, γυναῖκα καὶ παιδιά : Χάριν αὐτῶν ἔπρεπε νὰ ζητήσῃ τὸν ἄρτον εἰς ἄλλην ἐλαφροτέραν ἐργασίαν . . .

Καὶ ἔκτοτε ἐγύριζε πρᾶμματευτὴς εἰς τοὺς δρόμους. Δὲν εἶχε νὰ σηκῶνῃ βάρη, τίποτε. Ἐγύριζε μὲ κάτι κουτάκια μὲ ἐμπορεύματα ἐλαφρά, κάτι φιλικά, κάτι σκουλαρικήκια καὶ δακτυλιδάκια . . . Καὶ μὲ αὐτὰ ἐγύριζεν ἀκούρατος ὅλαις ταῖς γειτονεῖαις καὶ ὅλοι τὸν ἐφώναζαν. Ἄλλοι εἰς τὴν θέσιν του θὰ ἦταν εὐχαριστημένοι, ἀλλ' αὐτὸς δὲν εἰμποροῦσε καθόλου νὰ χωνεύσῃ αὐτὴν τὴν κατάπτωσιν ποῦ ἔπαθε καὶ μόλις διέκρινεν εἰς τὸν δρόμον κανένα γνώριμόν του τὸν ἐσταματοῦσε καὶ μὲ παράπονον,

— Νά, μ' ἐγνώρισες : Ἐγὼ εἰμαι, τοῦ ἔλεγε. Ἐγὼ ποῦ γυρίζω μ' αὐτὰ τὰ παλῶν-ράμματα . . . ἐν ᾧ τὰ χέρια μου τὰ ἔγω γερά νὰ δουλεύω ἴσα με δέκα . . . Γιατί ἔτσι τὸ ἤθελε, βλέπεις, ὁ Γιατρός.

Καὶ ὕστερα ἀπὸ τόσα χρόνια ποῦ ἐπέρασαν, ἐνθυμεῖτο ἀκόμη μὲ συγκίνησιν τὸ πρῶτον του ἐπάγγελμα . . .

Ἐπερνοῦσε τώρα ἀπὸ ἓνα δρόμον, τὸν ὁποῖον τοσάνις μέχρι τοῦδε εἶχε γυρίσῃ μὲ τὰ ἐμπορεύματά του. Ἐκεῖ πρὸ μιᾶς θύρας ἔτυχε νὰ κατακίνησιν μερικοὶ ἄνθρωποι εἰς ἓνα μεγάλον καὶ βαρὺν σάκκον, τὸν ὁποῖον δὲν εὕρισκον τρόπον νὰ μετακινήσουν. Εὕρισκοντο ὅλοι εἰς σύγχυσι, ὁ ἓνας ἐβοήθει τὸν ἄλλον, ἀλλ' ἦτο ἀδύνατον νὰ τὸν σηκώσουν . . .

Ὁ γερῶ-πρᾶμματευτὴς ἐστάθῃ ἐκεῖ κοντὰ καὶ παρετήρει τοὺς ἀγῶνας των. Παρετήρει πολλὴν ὥραν, εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν, ἀφηρημένος, χωρὶς νὰ προσέξῃ εἰς τὴν παρθενικήν φωνὴν ἢ ὅποια ἀπὸ τὸ ἀντικρυνὸν παράθυρον γλυκὰ-γλυκὰ τὸν ἐφώναζεν, ἕως ποῦ ἀφῆκεν ἓνα στεναγμὸν νοσταλγίας . . .

Τὸν εἶδαν τότε οἱ διαβάται ν' ἀφήσῃ κατὰ γῆς τὰ κουτιά του μὲ τὰ ψιλικὰ του ὅλα καὶ μὲ ἀσυνήθη εἰς τὴν ἡλικίαν του ζωηρότητα νὰ παραμερίσῃ τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους. Μὲ δύο βήματα ἐπλησίασε τὸν σάκκον καὶ ἔστρεψε τὰ νῶτα πρὸς αὐτόν· ἔφερε πρὸς τὰ ὀπίσω τὰς χεῖρας καὶ τὸ σῶμα ἔσκυψε πρὸς τὰ ἐμπρός. Μὲ ἀμφοτέρως τὰς χεῖρας ὀπίσω ἐκτύπησε φιλικῶς τὰς πλευρὰς τοῦ σάκκου, καθὼς θὰ ἐκτυποῦσε εἰς τὸν ὄμον τὸν στενότερόν του φίλον καὶ κατόπιν, ἐνῶ μὲ μίαν καταπληκτικὴν δύναμιν ὤθησε πρὸς τὴν ράχιν τοῦ τὸν σάκκον, μόλις ἐπρόφθασε ν' ἀναφωνήσῃ θριαμβευτικῶς :

— "Ἴσα ἐμπρός ! Νὰ ἔτσι σὰς ἐντρόπιασεν ὁ γέρος !

Ἡ πλάτη του ἀπὸ πολλοῦ εἶχεν ἀποσυνειθίσει νὰ δέχεται τοιαῦτα βάρη. Ἐβάρυνεν ἐπάνω του ὁ σάκκος καὶ τὸν ἀρῆκεν ὕπὸ κάτω ἀναίσθητον, πτώμα σχεδόν.

Ἐν ᾧ ἀπὸ τὸ ἀντικρυθὸν παράθυρον ἀντήχει ἀκόμη κατ' ἐπανάληψιν ἡ αὐτὴ φωνή :

— Πραγματευτή, αἱ πραγματευτή ! Δὲν ἀκοῦς ;

ΜΙΑΤ. Α. ΟΙΚΟΝΟΜΑΚΗΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Τὸ δροσερὸ λουλουδί, τὸ χιονάτο,
Ποῦ εἶχες εἰς τὸ στήθος σου κρυμμένο,
Σὲ ἓνα βιβλίο τῶμα ἀκποκάτω,
Μὲ πόθο, μὲ ἀγάπην φιλαγμένο.

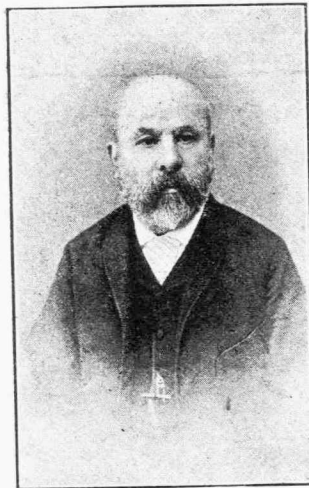
Σὺ ποῦ δὲν θέλεις διόλου νὰ μιλήσῃς,
Γιατὶ μετρᾷς τὰ λόγια ἓνα ἓνα,
Δὲν ἔπρεπε λουλουδί νὰ χαρίσῃς
Ποῦ εἶχες στὴν καρδιά σου ἀκουμπημένα.

Γιατὶ τὸ ἀδιάκριτο — δὲν φταίει —
Μὲ τὴν γλυκεῖά του, τὴν ὥραϊα εὐωδία
Τὰ μυστικά σου ὅλα μοῦ τὰ λέει,
Κ' ἐγὼ . . . γελοῦ μὲ κάποια κακία.

Ἐν "Ρώμῃ, Ἀπρίλιος 1889.

ΕΥΓ. Γ. ΖΑΛΟΚΩΣΤΑΣ

Φ. ΟΔΔΗΣ

Ο Φερδινάνδος Φραγκί-σκος Ἀντώνιος Αὐγουστος Ὀδδῆς ἐγεννήθη ἐν Βενετία τῇ 12 Μαΐου 1836. Τῷ 1840 μετενεχθεὶς εἰς Κεφαλληνίαν καὶ υἰοθετηθεὶς παρὰ τοῦ μητροῦ αὐτοῦ Γερασίμου Χαϊδᾶ, ἱατροῦ, ἐξεπαιδεύθη εἰς τὸ ἐν Ἀργοστολίῳ τότε ἀκμάζον Ἀγγλοῖονικόν Λύκειον. Ἀνδρωθεὶς ἐξελέξατο ὡς ἐπάγγελμα τὸ τοῦ διδασκάλου καὶ τὸ δημοσιογραφικόν, πρῶτος τὸ 1853 εἰσαγαγὼν ἐν Ἐπτανήσῳ τὸ σατυρικοπολιτικὸν εἶδος τῆς δημοσιογραφίας ἐκδοῦς τὴν « Διο-

λαποθήκην », ἣτις μεγάλην ἔσχε διάδοσιν.

Νυμφευθεὶς τῷ 1865 τὴν ἀδελφὴν τοῦ κ. Σκόλα νῦν διευθυντοῦ τῆς ἐν Κεφαλληνίᾳ Ἰονικῆς Τραπεζῆς, μετέβη εἰς Ἀλεξάνδρειαν ὅπου διωρίσθη παρὰ τῆς Ἰταλικῆς Κοινότητος καθηγητῆς τῶν ξένων γλωσσῶν ἐν τῷ ἰταλικῷ Λυκείῳ. Παραιτηθεὶς τῆς θέσεως ταύτης τῷ 1888 ἀπῆλθεν εἰς Κάϊρον ἔνθα ἐδίδασκε ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν εἰς διάφορα ἐκπαιδευτήρια ἐν οἷς καὶ εἰς τὸ Παρθεναγωγεῖον τῆς Ἑλλ. Ὁρθ. Κοιτίτης, τῷ δὲ 1885 ἐνεπίστεύθη αὐτῷ ἡ ἰταλικὴ παροιμία τὴν διευθύνειν τῶν Σχολείων τῆς. Ἐν Καίρῳ ἐξετιμῆθη διὰ τὴν εὐρεῖαν αὐτοῦ ἐγκυκλοπαιδικὴν μόρφωσιν παρὰ τῆς εὐρωπαϊκῆς

παροικίας καὶ ἰδίως ἠγαπήθη παρὰ τῶν Ἑλλήνων παροίκων, οἵτινες εὗρον ἐν αὐτῷ τύπον πολυμαθεστάτου καὶ χαριτολόγου ἀνδρὸς περιζήτητου ἐν ταῖς συναναστροφαῖς ἐν αἷς διέχεσε σπινθηροδόλον καὶ εὐθυμον τὸ πνεῦμά του.

Ἐσχάτως, τῆς Ἰταλικῆς κυβερνήσεως ἀναλαβούσης ὑπὸ τὴν ἄμεσον αὐτῆς διεύθυνσιν πάντα τὰ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ Ἰταλικῷ σχολεῖα, ὁ κ. Ὀδδης δι' ὑπουργ. διατάγματος μετετέθη εἰς Ἀλεξάνδρειαν ὡς καθηγητὴς τῆς Γαλλικῆς καὶ Ἀγγλικῆς γλώσσης ἐν τῷ ἐκεῖ Βασιλικῷ Λυκείῳ. Καθ' ὅλον τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα τῆς ἐπιστημονικῆς αὐτοῦ δράσεως ἀπὸ τοῦ 1859 ὁ κ. Ὀδδης δὲν ἔπαυσε μελετῶν καὶ σπουδάζων πάντα τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὸ διδασκαλικὸν ἔργον του ἀσχολούμενος συνάμα ἐπιτυχῶς καὶ εἰς τὴν δημοσιογραφίαν, ἐκδοῦς, ἐκτὸς τῆς «Διαολαποθήκης» τὸν «Ἀνεξάρτητον» ἐν Κεφαλληνία, ἐν Ἀλεξάνδρειᾳ δὲ τὴν «Φήμη» καὶ τὴν «Αἰγυπτιακὴν Ἐπιθεώρησιν» καὶ ἐν Καίρῳ τὴν «Νέα Φήμη» γράφων συγχρόνως καὶ εἰς ἄλλας ἐφημερίδας, τὸ «Καίρον», τὸ «Messagere», ἐπίσης εἰς τὴν «Ὀμόνοιαν», «La Turquie» κλπ. Διὰ τὰ ὀμιλήσωμεν μόνον περὶ τῆς ἐν Κεφαλληνία ἐκδοδομένης «Διαολαποθήκης», αὕτη δὲν ἔπαυσε νῆ μετὰ τὴν ἀφομοίωσιν τῆς Ἐπτανήσου, ὑπὲρ ἧς εὐτόλμως ἀείποτε συνηγόρησε.

Τῷ 1886 κατόπιν συναγωνισμοῦ ὁ κ. Ὀδδης ἐτιμῆθη διὰ τοῦ διπλώματος τοῦ Διδάκτορος τῆς Φιλοσοφίας ὑπὸ τῆς ἐν Μισουρῇ ἀνθρωπολογικῆς Ἀκαδημίας. Εἶνε μέλος καὶ ἀκόλουθος τῆς ἐν Λονδίῳ Ἐταιρείας τῶν Τεχνῶν, Γραμμάτων καὶ Ἐπιστημῶν καὶ πολλῶν ἄλλων ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀμερικῇ σοφῶν σωματείων.

Ἐν τῇ ἐποχῇ τῆς χολέρας τοῦ 1883 αὐθορμήτως προσήνεχθη καὶ εἰργάσθη ὑπὲρ τῶν πασχόντων λαβῶν ἐκ τούτου διάφορα τιμητικὰ παράσημα ἐκ τῆς Ἀρχῆς του καὶ ἐκ διαφόρων φιλανθρωπικῶν Ἐταιριῶν, εἰς τὰ ὅποια ὁμως ὡς κάλλιστα γνωρίζομεν μετρίαν ἀποδίδει ἀξίαν.

Ἀνὴρ φιλελεύθερος, ἀείποτε εὐθυμος καὶ εὐφυλογῶν, ἀμεριμνος εἰς τὰ τοῦ βίου, ἄτεκνος, εἰς ἐν μόνον ἀγαπᾷ τὰ δαπανᾷ τὸν καιρὸν του, εἰς τὴν μελέτην, καὶ ἐν ἐπιδικῶκει ὄνειρον, ὅπερ ἐλπίζει νὰ ἴδῃ πραγματοποιούμενον, τὴν παγίωσιν τοῦ Ἑλληνολατινικοῦ συνασπισμοῦ.

ΗΟΙΗΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

ΚΩΜΙΚΟΝ ΠΑΙΓΝΙΟΝ

(Παρασταθὲν τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ ἐν Ἀθήναις θεάτρου τῶν Κωμωδιῶν τὴν 6 Ἀπριλίῳ 1893)

Π Ρ Ο Σ Ω Π Α

ΝΙΚΟΣ, ποιητὴς καὶ δικηγόρος ΜΟΥΡΜΟΥΡΗΣ, πελάτης τοῦ Νίκου
ΑΝΤΩΝΙΟΣ, φίλος τοῦ Νίκου ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ, ὑπηρέτης τοῦ Νίκου

[Ἡ σκηνὴ παριστᾷ τὸ δικηγορικὸν γραφεῖον τοῦ Νίκου ὅστις καθήμενος παρὰ τὴν τράπεζαν ἐργάζεται. Εἰς τὸ βάθος καὶ δεξιᾷ τῆς σκηνῆς θύραι ἐπ' αὐτῆς καθίσματα.]

ΠΡΩΤΗ ΣΚΗΝΗ

ΝΙΚΟΣ [μόνος τῷ κοινῷ]

Καταλαμβάνεις τί θὰ πῆξ νὰ εἶσαι δικηγόρος,
Νὰ τρέγῃς καὶ νὰ ὀμιλῆς ἔς τὰς δίκας παραφόρος,
Νὰ ἔγῃς τὸν πελάτην σου ἔς τὸν σβέρο σου ἐπάνω
Καὶ νὰ σοῦ λέγῃ: — Πρόφθασε, τὴν ἀγωγὴν μου χάνω
Καὶ μόλις θβάνεις καθίδρωσις εἰς τὸ Πρωτοδικεῖον.
Νὰ σου φωνάζουν: — Πήγαννε εὐθὺς ἔς τὸ Ἐφετεῖον
Καὶ χάνομεν τὴν ἔφεισιν! . . . Θεὲ μου, ποῖα φρίκη!
Ἄ! ἔπρεπε μαρτύριον νὰ λέγεται ἡ δίκη.
Νομίζουσι οἱ πελάται σου ὅτι καθῆκον ἔχεις
Ὡς δῖτρογον ποδήλατον ἔς τὰ τέσσαρα νὰ τρέγῃς
Ἄπο τὰ δικαστήρια εἰς τὴν εἰσαγγελίαν
Καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἔς τὰς φυλακὰς καὶ τὴν ἀστυνομίαν.

Νὰ τσακισθῆς, νὰ γκοεμισθῆς, ἀλλὰ νὰ κατορθώσης
 Σωρείαν ὑποθέσεων εὐθύς νὰ τελειώσης.
 Ὡς νὰ μὴ ἦρκουν δὲ αὐτὰ νὰ πάρουν τὰ μυαλά μου
 Ἔχω καὶ ἄλλο βάσανον ποῦ βρῆκα τὸν μελᾶ μου
 Εἶμαι τοῦτέστι ποιητῆς καὶ ὅταν ἔχω χρόνον
 Μοιρολογῶ εἰς ἔμμετρον τοῦ στήθους μου τὸν πόνον.
 Καὶ ἂν τὸ πρᾶγμα ἔμμενεν ἕως ἐδῶ . . . χαλάλι.
 Μπορεῖ καθεὶς τὸν πόνον του μονάχως του νὰ ψάλλῃ
 Ἄλλὰ νὰ σὲ φορτώνονται συνάδελφοι καὶ ξένοι
 Νὰ τοὺς συνθέτῃς ποίημα, αἱ τοῦτο σὲ πεθαίνει
 Ὁ εἰς σοῦ λέγει :—Νίκο μου, θὰ μὲ ὑποχρεώσης
 Ἐὰν μπορέσης ποίημα μικρὸ νὰ μοῦ σκαρώσης,
 Ἄλλὰ νὰ εἶναι, ξέρεις σύ, ποιηματάκι πρώτης,
 Νὰ τὸ διαβάσῃ ἡ μικρῆ, νὰ χάσῃ τὸ θεὸ τῆς!
 Ἔργεται ἄλλος ἀπ' ἐκεῖ :—Ὡ καλ' ἡμέρα Νίκο,
 Γνωρίζεις ὅτι καὶ ψυχῇ καὶ σώματι ἀνήκω
 Εἰς κόρην. . . ὄχι, ἀγγελον, μὲ Ἀφροδίτης χάριν
 Ἀπ' τὴν Ἑλένην πεῖο καλὴν ποῦ τρέλλανε τὸν Πάριν
 Λοιπὸν ὀλίγους στίχους σου ζητῶ νὰ μοῦ χαρίσης
 Μὰ στίχους, ποῦ εἰς τῆς καρδιᾶς τὴν λύραν νὰ τονίσῃς!
 (κυτοπῶν)

Μὰ κάποιος ἔρχεται. . . — Ἐμπρός. . .
 (εἰσέρχεται ὁ Ἀντώνιος)

ΔΕΥΤΕΡΑ ΣΚΗΝΗ

ΝΙΚΟΣ καὶ ΑΝΤΩΝΙΟΣ εἰσερχόμενοι.

ANT. Νίκο μου, καλ' ἡμέρα
 ΝΙΚ. Καλῶς τὸν Ἀντωνάκη μου, καὶ πῶς ἀπὸ ὧν πέρα ;
 ANT. Μὰ ἔφαγα τὰ νύχια μου ὡς ὅτου σ' ἀπαντήσω . . .
 ΝΙΚ. Λοιπὸν τί εἶναι ;
 ANT. Ἔρχομαι μιὰ χάρι νὰ ζητήσω
 ΝΙΚ. Ἀπὸ ἐμένα ;
 ANT. Μάλιστα . . .
 ΝΙΚ. Εἰπέ λοιπὸν, τί τρέχει ;
 (ἰδίᾳ)
 Βεβαίως διὰ ποίημα κι' αὐτὸς ἀνάγκην ἔχει.
 ANT. Ἐπιθυμῶ νὰ δανεισθῆς τὴν δρόσον τῆς; πρῶτως
 Νὰ παραστήσῃς τὴν μορφήν παρθένου ἐρασμίας

Μὲ Ἀθηνᾶς παράστημα, μὲ ἀμαζόνος σῶμα
 Καὶ δύο χεῖλη εὐμορφα μὲ κοραλλένιο χρῶμα.
 Τὴν κόμην τῆς, ὡς μέταξαν χρυσὴν νὰ ζωγραφίσῃς
 Καὶ τὰς ὄφρῦς, ὡς κόρακος περὰ νὰ χρωματίσῃς,
 Τῆς ἀφρόνος τὴν φωνὴν νὰ λάβῃς ὡς φωνὴν τῆς
 Καὶ τοῦ ἀγγέλου τὴν ψυχὴν νὰ δώσῃς ὡς ψυχὴν τῆς!
 ΝΙΚΟΣ (ἐκκληκτός)

Καλὲ τί λὲς Ἀντώνη μου ; . . .
 ANT. Τί Νίκο ; μοῦ ἀρνεῖσαι ;
 ΝΙΚ. Ὅχι . . . ἀλλὰ . . .
 ANT. Ἠνόνθησα, τὰ δάνεια φοβεῖσαι
 ΝΙΚ. Ὅχι αὐτό, . . . ἀλλὰ . . . καθὼς εἰςέυρεις, δὲν γνωρίζω
 Μὲ τόσην τελειότητα καλῶς νὰ ζωγραφίζω
 Καὶ ἴσως . . .
 ANT. Δὲν βαρύνεσαι. Ἐμπρός, τὰ δυνατά σου
 Νὰ γείνη τὸ καλλίτερον ἀπ' τὰ ποιήματά Σου.
 Καὶ ὅταν φίλε τὸν παρὰ τῆς βάλλομε σ' τὸ χεῖρι,
 Διότι προῖκα ἔξοχον ἡ δεσποσύνη φέρει,
 Τότε μὲ τόσα χρέη μου ποῦ ἔχω νὰ καλύψω
 Θὰ ἴνε χρέος μου καὶ σὲ γενναίως ν' ἀνταμείψω.
 ΝΙΚ. Καλὲ τί λὲς Ἀντώνη μου ;

ANT. Αὐτὸ ὅπου δὲν ξέρεις
 Δὲν ἐννοῶ νὰ κάθησαι ἐδῶ νὰ ὑποφέρῃς
 Νὰ κάμῃς τόσα δάνεια, νὰ γράφῃς τόσους στίχους
 Χωρὶς ν' ἀκουσῃς τοῦ χρυσοῦ τοὺς γλυκυτάτους ἤχους.

ΝΙΚΟΣ (βλέπων τὸ ὠραλόγιον καὶ ἐγεγρόμενος).
 Πολὺ καλά ! . . . ἀλλὰ pardon, ἐπέρασεν ἡ ὥρα
 Καὶ εἰς τὸ δικαστήριον ἔχουν ἀρχίσει τώρα.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ (ἐγειρόμενος καὶ λαμβάνων τὸν πῆλον του)
 Συγγνώμην . . . φεύγω φίλτατε . . . ἀλλὰ τὰ δυνατά σου
 Νὰ γείνη τὸ καλλίτερον ἀπ' τὰ ποιήματά σου
 Ἄντιο Νίκο . . .

(τείνει τὸ Νίκῳ τὴν χεῖρά του)
 ΝΙΚΟΣ (λαμβάνων αὐτήν)
 χαίρετε . . .

(ἀπέρχεται ὁ Ἀντώνιος)
 ΝΙΚΟΣ (τῷ κοινῷ)

Καὶ τώρα τί φρονεῖτε ;
 Δὲν εἶγον δίκαιον ἐγὼ παρακαλῶ, εἰπῆτε ;
 Νὰ τοῦ σκαρώσω μοῦ ζητεῖ ποιηματάκι πρώτης

Νὰ τὸ διαβάσῃ ἡ μικρὴ νὰ χάσῃ τὸ μυαλό της !

ΑΝΤΩΝΙΟΣ (ἱπανερχόμενος)

Ἄλθθεια, ἐλησμόνησα τὸ ποίημα ὀφείλω
Σ' τὴν ἐορτὴν της αὐριον πρωτὶ νὰ τῆς τὸ στείλω
Ἵστε νὰ ἦνε ἔτοιμον . . .

ΝΙΚ.

Καλὰ . . . θὰ προσπαθῆσω

Ἵσον μοὶ εἶνε δυνατόν νὰ σὲ εὐχαριστήσω.

(ἀπέχεται ὁ Ἀντώνιος)

ΤΡΙΤΗ ΣΚΗΝΗ

ΝΙΚΟΣ (μόνος βλέπων τὸ ωρολόγιον του)

Ἴδου καὶ τὸ συμπέρασμα. Ἐννιά σωσταῖς ἡ ὥρα
Κι' ἐρήμην θὰ μ' ἐδίκασαν στὸ Ἐφετεῖον . . . Τώρα ;
Ἄς τρέξω . . .

(Λαμβάνει τὰς δικογραφίας του καὶ τὴν πλὴν του καὶ ἐτοιμάζεται νὰ ἐξέλθῃ
ὅτε εἰσέρχεται ἐκ τοῦ βάθου ὁ Μουρμούρης).

ΤΕΤΑΡΤΗ ΣΚΗΝΗ

ΝΙΚΟΣ καὶ ΜΟΥΡΜΟΥΡΗΣ

ΜΟΥΡΜΟΥΡΗΣ (μὲ προφορὰν Μενιδιάτου)

Στάσου μιὰ στιγμή κύρ δικηγόρε . . . στάσου.
Θέλω νὰ κάμῃς μῆνυσι τοῦ Σούσουλα τοῦ Τάσου
Ποῦ μοῦ 'κλεψ' ἓνα γάϊδαρο τὴν νύχτ' ἀπὸ τὸν σταυλό
Καὶ νὰ καλέσῃς μάρτυρας τὸν Γάϊκα καὶ τὸν Παῦλο

ΝΙΚΟΣ (ἐπιγόμενος νὰ ἐξέλθῃ)

Θὰ γείνη κύρ Μουρμούρη μου, θὰ γείνη ἡ δουλειὰ σου
Περάστε ὁμῶς ὕστερα . . . (δοκιμάζει νὰ ἀπέλθῃ)

ΜΟΥΡΜΟΥΡΗΣ (ἀνακόπτων τὸν δρόμον του)

Κύρ δικηγόρε, στάσου

Νὰ σοῦ εἰπῶ τί ζωντανὸ ποῦ ἦταν τὸ καίμενο,
Πέντε χρονῶνε βυσταρὸ σ' τὸν τόπο ξακουσμένο.

ΝΙΚ.

Καλὰ, καλὰ . . .

ΜΟΥ.

Τὸ γνώριζες τὸ μαῦρο μου γαϊδοῦρι ;
Εἶγε κορμὶ ἀγγελικὸ, εἶγε ὠραία μούρη . . .

ΝΙΚΟΣ (ἀδημονῶν)

Καλὲ δὲν μοῦ χρειάζονται τὰ προτερήματά του,
Τὸ σῶμα του, ἡ μούρη του, τὰ ἐλαττώματά του.

ΜΟΥ. Δὲν εἶγε τὸ κακίμοιρο ἐλάττωμα κανένα
Μόν' ἦταν ἡμερώτατο γαϊδοῦρι, σὰν κι' ἐμένα . . .

ΝΙΚ. Ἄφου μοῦ λές πῶς σοῦ ἠμοιάζε ἀλθθεια κύρ Μουρμούρη
Θὰ πῆ πῶς ἦταν ἔκτακτο πραγματικῶς γαϊδοῦρι.

ΜΟΥ. Μὰ σήμερα ἡ μῆνυσι νὰ ἦνε τελεσιωμένη.

ΝΙΚ. Θὰ ἦναι.

ΜΟΥ. Γιὰ νὰ ἦμαστε καλὰ ἐξηγημένοι

Πόσαις δραχμαῖς ὁ κόπος σου κύρ δικηγόρε κάνει ;

ΝΙΚ. Εἴκοσι φράγκα . . . (ἰδίᾳ) Τὸ ποσὸν μεγάλο τοῦ ἐφάνη

ΜΟΥΡΜΟΥΡΗΣ (προσθεῖς)

Εἴκοσι φράγκα . . . (ἰδίᾳ) Σὰν πολλὰ γυρεύει νὰ μοῦ πάρῃ
(τῷ Νίκῳ)

ΜΟΥ. Μὰ εἴκοσι ἐκούστιζε, γαϊδοῦρι καὶ σαμάρι
Καὶ τώρα ἄλλα εἴκοσι ἀκόμη νὰ ξοδιάσω ;

ΝΙΚ. Πρὸς χάριν σου τὰ ἔξοδα ἐγὼ θὰ μετριάσω.
Πέρασε πάλιν ὕστερα καὶ θὰ γενῆ ἡ δουλειὰ σου
Ἵρα καλὴ κουμπάρε μου . . .

ΜΟΥ. Κύρ δικηγόρε . . . γειά σου . . .

(ἀπέχεται ὁ Μουρμούρης)

ΠΕΜΠΤΗ ΣΚΗΝΗ

ΝΙΚΟΣ (μόνος)

Ἄς τρέξω τώρα . . . Μιὰ στιγμή . . . Τί ἔμπνευσις ὠραία . . .
Μοῦ ἦλθε διὰ ποίημα πρωτοτυπος ἰδέα
Καὶ πρέπει τώρα, σ' τὴν στιγμήν, τὸ ποίημα νὰ γείνη
Γιατὶ ἡ Μοῦσα ἔπειτα πετᾷ καὶ μὲ ἀφήνει.
Ἄς γράψω.

(Ἀφίνει τὸν πλὴν καὶ τὰς δικογραφίας ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ γράφει ἀπαγγέλλον)

« Ἄχ Μαρία μου » (ἰδίᾳ) Μὰ δὲν τὴν λὲν Μαρία

Ἄς σῦσωμε τὸ ὄνομα . . . « Φιλτάτη μου Κυρία »

Ἵχι Κυρία . . . ἄσχημα πηγαίνει εἰς τ' αὐτὰ μου.

Μὰ πῶς ν' ἀρχήσω ; (σκέπτεται) Ἄ, ἰδού . . .

« Ὁραία δέσποινά μου,

» Ἄστρον λαμπρὸν τοῦ οὐρανοῦ,

»Μοῦ πῆρες ὄλον μου τὸν νοῦ
 »Μαζῆ με τὴν καρδιά μου.

(τῷ κοινῷ)

Λαμπρά πηγáινει ὡς ἐδῶ . . . ἐμπρός ἄς προχωρήσω
 Κι' ἐλπίζω τὸν Ἄντωνή μου νὰ τὸν εὐχαριστήσω.
 Λοιπὸν, ἐμπρός . . . συνέχεια . . . (γράφει)

»Ὡς ναύτης σ' ἀτενίζω
 »Εἰς νεφελώδη οὐρανὸν
 »Ὁρατῶν ἄστρον, φωτεινὸν
 »Καὶ ἐπὶ σὲ ἐλπίζω.

(ἰδίᾳ)

Θαυμάσια . . . ἐξαισία . . . Ἄ! ὅπου τὸ διαβάσει
 Ἄπὸ τὴν τρέλλα τὴν πολλή βεβαίως θὰ τὰ χάσει,
 Ἄλλὰ ἄς τελειώνωμεν (γράφει)

»Ὁδήγει με τὸ φῶς σου
 »Τὸν πθητὸν σου ἔραστήν
 »Εἰς τὴν Ἐδέμ τὴν ἀγαστήν
 »Τοῦ θείου ἔρωτός σου!

(ἰδίᾳ)

Μ' αὐτὸ δὲν εἶνε ποίημα . . . αὐτὸ εἶνε μαγεία . . .
 Ὡ! θὰ τὰ χάσει βέβαια με τοῦτο ἡ Κυρία.

(ἀπαγγέλλει τὸ ποίημα ὑλόκληρον)

»Ὁραία δέσποινά μου,
 »Ἄστρον λαμπρὸν τοῦ οὐρανοῦ
 »Μοῦ πῆρες ὄλον μου τὸν νοῦ
 »Μαζῆ με τὴν καρδιά μου!

»Ὡς ναύτης σ' ἀτενίζω
 »Εἰς νεφελώδη οὐρανὸν
 »Ὁρατῶν ἄστρον, φωτεινὸν
 »Καὶ ἐπὶ σὲ ἐλπίζω.

»Ὁδήγει με τὸ φῶς Σου
 »Τὸν πθητὸν Σου ἔραστήν
 »Εἰς τὴν Ἐδέμ τὴν ἀγαστήν
 »Τοῦ θείου ἔρωτός Σου!»

Μὰ δὲν ὑπάρχει ζήτημα ὅτι ἡ δεσποσύνη
 Μόλις ἰδῆ τὸ ποίημα ἔξω φρενῶν θὰ γείνη . . .
 (λαμβάνων ἕτερον φύλλον χάρτου)

Καὶ τώρα, ἔλα μοῦσα μου καὶ φέρε με με πόνον
 Νὰ κάμωμεν τὴν μήνυσιν γὰρ τὸν κλαπέντα ὄνον,
 Διότι ἂν ἡ ποίησις σου δίδει τὸ στεφάνι,
 Ἡ περι ὄνου μήνυσις πολλοὺς παράδες βγάνει.
 Λοιπὸν ἐμπρός ἄς γράψωμεν . . .

(γράφει ἀπαγγέλλον)

«Μήνυσις Π. Μουρμούρη

»Ποῦ τοῦ ἔκλεψεν ὁ Σούρσουλας ὁ Τάσος τὸ γαϊδοῦρι.
 »Τὴν νύκτα, ὅταν δώδεκα ἐσήμανεν ἡ ὥρα
 »Καὶ ἐκοιμᾶτο νήδυμον ὑλόκληρος ἡ χώρα
 »Ἐμβῆχ' ὁ μηνυόμενος κρυφὰ εἰς τὸ ἀγούρι
 »Καὶ μοῦ ἔκλεψεν ὁ ἄθλιος τὸ μαῦρό μου γαϊδοῦρι.
 »Προτείνω δὲ ὡς μάρτυρα τὸν Γίκα καὶ τὸν Παῦλο
 »Ποῦ εἶδαν τὸ γαϊδοῦρι μου νὰ πέρνη ἄπ' τὸν σταῦλο,
 »Καὶ ἐξαιτοῦμαι σ' τὸ χωρὶ ἀναγκοιτῆς νὰ πάη
 »Γιατὶ μορεῖ ὁ Σούρσουλας τὸν γαϊδαρο νὰ φάη.
 »Δεχθῆτε τὰ σεβάσματα τοῦ εὐπειθοῦς Μουρμούρη
 »Ποῦ τοῦ ἔκλεψεν τὸν γαϊδαρο καὶ τοῦ μείνει τ' ἀγούρι,

(τῷ κοινῷ)

Πάει κι' αὐτὸ (βλέπων τὸ ὁρολόγιον του) Ὡ διάβολε! ἐπέρασε ἡ ὥρα
 Κ' ἐρήμην θὰ μ' ἐδίκασαν σ' τὸ Ἐφετεῖον τώρα

(Φωνάζει)

Ἄμβρόσιε . . . (εἰσέρχεται ὁ Ἀμβρόσιος).

ΕΚΤΗ ΣΚΗΝΗ

ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ ΚΑΙ ΝΙΚΟΣ

ΑΜΒ.

Προστάξατε.

ΝΙΚ.

Γνωρίζεις τὸν Μουρμούρη;

ΑΜΒ.

ΝΙΚ.

ΑΜΒ.

ΝΙΚ.

ΑΜΒ.

ΝΙΚ.

ΑΜΒ.

ΝΙΚ.

ΑΜΒ.

ΝΙΚ.

Αὐτὸν ὅπου τοῦ ἔκλεψεν τὸ μαῦρο του γαϊδοῦρι;
 Τὸν ξέρω.
 Αἶ, λοιπὸν ἂν ἔλθῃ καὶ ζητήσῃ
 Τὴν μήνυσιν τοῦ Σούρσουλα, ἐδῶ τὴν ἔχω ἀφήσει.

(Κλείει τὴν μήνυσιν ἐντὸς φακέλλου καὶ ἀφήνει αὐτὸν ἐπὶ τοῦ γραφείου του)

ΑΜΒ. Νὰ τοῦ τὴν δώσω;

ΝΙΚ. Βέβαια καὶ πέ του μὴ ξεχάσῃ

Τὸ μεσημέρι ἀπ' ἐδῶ καὶ πάλι νὰ περάσῃ,
(Κλείει ἕτερον φάκελλον τὸν ὅποιον κρῖνει ἐπίσης ἐπὶ τοῦ γραφείου του)
Αὐτὸν τὸν ἄλλον φάκελλον θὰ ἴθῃ ὁ Ἄντωνάκης . . .

AMB. Ποῖος Ἄντωνάκης, Κύριε;

ΝΙΚ. Ὁ Κοκορομουλάκης.

AMB. Νὰ τοῦ τὸ δώσω κι' αὐτονοῦ;

ΝΙΚ. Ναί, κι' ὅποιος μὲ ζητήσῃ,

Τὸ μεσημέρι ἄς ἐλθῇ ἐδῶ νὰ μ' ἀπαντήσῃ.

(Λαμβάνει τὸν πῖλον καὶ τὸς δικογραφίας καὶ ἀπέρχεται ἰσπευσμένως).

ΕΒΔΟΜΗ ΣΚΗΝΗ

ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (μόνος λαμβάνων ἐκ τῆς τραπέζης τοὺς φακέλους
δεικνύων τὸν ἕνα ἐξ αὐτῶν)

Αὐτὸν ἐδῶ τὸν φάκελλον θὰ δώσω τοῦ κουμπάρου
"Ὅχι ... αὐτὸν ... Ποῖος ἀπ' τοὺς δυῶ μιλεῖ περὶ γαιδάρου;
Αὐτός; Ὁ ἄλλος ... "Ὅχι αὐτός ... καὶ τώρα τί θὰ γείνη;
'Ανακατόηθι ὁ γαῖδαρος μαζῆ κι' ἡ δεσποσύνη,
Καὶ πῶς θὰ ξεχωρίσουνε; . . . Τὸν ἄλλον θὰ τοῦ δώσω.
'Ἐπρεπ' ἐπάνω σ' τὰ χαρτιά ἐγὼ νὰ σημειώσω
'Εκεῖνος εἶν' ὁ γαῖδαρος καὶ τούτη ἡ Κυρία
Γιὰ νὰ μὴν μπλέξουν ἔπειτα καὶ γείνη φάσαξια.
Καὶ τώρα ὅ,τι ἔβραζε, ἐμπρός ἄς κατεβάσῃ.
'Ὅποιοι κι' ἂν πάρῃ ὁ καθεὶς θὰ εὐρῆ νὰ διαβάσῃ

(σκιετόπενος)

Μὰ τοῦτος εἶν' ὁ γαῖδαρος. . . ὄχι καλέ, ὁ ἄλλος
'Ἐδῶ θὰ γείνη μπερδεμένος μού φαίνεται μεγάλος.

(ὁσφραίνεται τοὺς φακέλους)

Καὶ δὲν μυρίζουν τίποτε γιὰ νὰ μπορῶ νὰ νοιώσω
Ποῖον πρέπει σὲ καθέναν ἀπὸ τοὺς δυῶ νὰ δώσω.
'Ἐμπρός ἀφοῦ ἐμπλέξανε, ἄς πῆ ἡ τύχη μόνη
Ποῖος εἶνε γιὰ τὸν γαῖδαρο καὶ ποῖος γιὰ τὸν Ἄντωνῆ,

(δίνει τοὺς ἐφαλμούς του διὰ κωδύλιου)

Αὐτὸς ποῦ πιάσω στὴν ἀρχὴ θὰ εἶνε τοῦ Μουρμούρη
"Ὅχι, ἡ κυρία ποῖο ἔμπροστά ἄς πάη ἀπ' τὸ γαῖδοῦσι.
Λοιπὸν ὁ πρῶτος ἀπ' αὐτοὺς θὰ εἶνε ἡ δεσποσύνη

Καὶ γαῖδαρος ὁ δεύτερος, ἐκεῖνος ποῦ θὰ μείνῃ

"Ἄς εἶν' ἐμπρός. (λαμβάνει μίαν ἐξ αὐτῶν)

Σὲ ἔπιασα κυρά, δὲν μοῦ γλυτώνεις
(Λέει τοὺς ἐφαλμούς του καὶ δεικνύων τὴν ἐπὶ τῆς τραπέζης ἑπιστολήν)

Αὐτὸς εἶνε ὁ γαῖδαρος

(εἶτα δεικνύων ἐκείνην τὴν ὅποιαν κρατεῖ)

Καὶ τοῦτος ὁ Ἄντωνῆς.

(Εἰσέρχεται ἰσπευσμένως ὁ Ἄντωνῆς)

ΟΓΔΩΗ ΣΚΗΝΗ

ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ ΚΑΙ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

AMB. Μωρὲ γὰρ δὲς, κατὰ φωνὴ κι' ὁ γαῖδαρος ἐμῆξε

ANT. Ποῦ εἶνε ὁ ἀφέντης σου Ἀμβρόσιε

AMB. Ἐβγήκε. Ἐβγήκε.

ANT. Ἐβγήκε;

AMB. Ναί

ANT. Κι' αὐτὴ περνᾷ. . .

AMB. Μὰ ποῖα κύρ Ἄντωνῆ;

ΑΝΤΩΝΙΟΣ (ἀπαγγέλλει ἕναστον στίχον ταχίως καὶ προχωρεῖ πρὸς
τὸν Ἀμβρόσιον ἀπιστοχυροῦντα ἐν ἐκπλήξει.)

Αὐτὴ ὅπου τοῦ στήθους μου τοὺς πόνους βαλοσαμώνει,
Αὐτός ὁ ἄγγελος σωτῆρ τοῦ ὑποφαινομένου,
Αὐτός, ὁ μόνος ἱατρὸς τρελλοῦ ἐσωτευμένου,
Αὐτός, ὁ ἐπουράνιος παράδεισος σ' τὰ ἀλήθεια,
Αὐτὴ ὅπου μοῦ ἀναψε πυρκαϊὴν ἵστα στήθεια,
Αὐτὴ ποῦ εἶνε αἰσθημα καὶ πόνος ἡ καρδιά της,
Αὐτὴ ποῦ πέρνει τὸ μυαλὸ μὲ τὴν τρελλῆ ματιά της,
Αὐτὴ ὅπου τὸν ἴλιον ἀκόμη ἐκθαμβώνει,
Αὐτὴ, ὅπου καὶ μάραρον μὲ τὴν ματιά της λιώνει,
Αὐτὴ ποῦ εἶνε ἄγγελος καὶ ἄνθρωπος ἐξ ἴσου,
Αὐτὴ δραπέτης ἀληθῆς τοῦ θεοῦ παραδείσου,
Αὐτὴ ποῦ μ' ἕνα στεναγμὸν καὶ ὄρη καταρρίπτει,
Αὐτὴ ποῦ εἰς τὰ στήθη της πελάγη στόνων κρούπει,
Αὐτὴ ποῦ μ' ἕνα βλέμμα της τρελλὸν μὲ συνασπάζει.
Αὐτὴ ὅπου τὸ φάσμα της τὴν νύκτα μὲ τρομάζει,
Αὐτὴ, ποῦ μόλις τὴν ἴδῃς καύμενη θ' ἀπορήσῃς,
Αὐτὴ, ὅπου ὁμοίαν της δὲν ἔπλασεν ἡ φύσις,
Αὐτὴ, . . .

ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (διακόπων)

Μὰ στάσου ἀδελφέ. . .

- ANT. Μὰ πῶς νὰ σταματήσω,
Θέλω εἰς σέ τὸ Χερουθεῖμ αὐτὸ νὰ παραστήσω
Γιὰ νὰ γνωρίσης φίλε μου τὸν ἄγγελον ἐκεῖνον,
Τὸν εὐμορφον ὡς ἡ αὐγή, τὸν εὐόσμον ὡς κοῖνον. . .
- AMB. Καὶ τί μὲ μέλλει ἐμένανε νὰ μάθω τ' εἶν' ἐκεῖνη;
- ANT. Πρέπει ν' ἀκούσης νὰ τὰ πῆς τοῦ Νίκου γιὰ νὰ γείνη
Τὸ ποίημα θαυμάσιον.
- AMB. Τὸ ποίημα; Μὰ πέ μου
Πῶς τόσην ὄραν ἔλεγες γιὰ 'κεῖνο. . . ὦ Θεέ μου!
Τὸ ποίημα εἶν' ἔτοιμον καὶ ἂν τὸ θέλγς νὰ το.
(τῷ δίδει τὸν ἓνα φάκελλον τὸν ὅποιον λαμβάνει ὁ Ἀντώνιος)
- ANT. Καὶ τόσην ὄραν ἔκαμνα τὸν κόσμον ἄνω κάτω
Καὶ σύ;
- AMB. Μὰ μήπως μ' ἄφησες τὸ στόμα μου ν' ἀνοιξῶ;
- ANT. Γελοῖτε, κτῆνος, κάθαρμα, ἀχρεῖτε θὰ σέ πνίξω.
Πηγαίνω τώρα μιὰ στιγμή τοὺς στίχους νὰ πῆς δώσω
Καὶ ἔρχομαι τὸ σχέδιον ἐδῶ νὰ ἀναγνώσω
'Ἄλλ' ἂν καυμένε, μάθε το, 'ς τὸν δρόμον δὲν τὴν φθάσω
'Στὴν βράχ: σου μὲ τῆς κλωτσιαῖς κακοῦργε θὰ ξεσπάσω.
(ἀπέρχεται)

ΕΝΑΤΗ ΣΚΗΝΗ

ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (μόνος μιμούμενος τὸν Ἀντώνιον)

- Γελοῖτε, κτῆνος, κάθαρμα, ἀχρεῖτε θὰ σέ πνίξω
Καὶ σὺν σαρδέλλα 'ς τὴν στιγμή 'ς τὰ δύο θὰ σ' ἀνοιξῶ.
(τῷ κοινῷ, φυσικῶς.)
- Τρία πουλάκια κάθονται. . . τοῦ φύγανε καὶ πᾶνε
'Ὅσοι γυροῦσιν ἔρωτα νά, ἔτσι κακάντᾶνε.
Μὰ ἔτσι τάχα νὰ μιλή καὶ 'ς τὴ φτωχὴ ἐκεῖνη;
'Εγὼ θὰ τοῦ 'δινά κλωτσιαῖς ἂν ἤμουν δεσποσύνη.
'Ἄς εἶνε ὅμως τώρα αὐτά. Μὰ ἂν 'ς τὸ γράμμα ἐκεῖνο
'Ἦταν κλεισμένη ἡ μήνυσι τί διάβολο θὰ γείνω.
'Ἄς τὸ κυττάξῃ ἡ κυρὰ καὶ ὅταν θὰ κυττάξῃ
Πῶς πρόκειται γιὰ γάιδωρο, ἄς στείλῃ νὰ τ' ἀλλάξῃ.
(εἰσέρχεται ὁ Μουρμούρης ἐν καταστάσει μίθης)

ΔΕΚΑΤΗ ΣΚΗΝΗ

ΜΟΥΡΜΟΥΡΗΣ καὶ ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ.

- ΜΟΥ. ὦρα καλή.
- AMB. Ὑῶς προσκυνῶ (ἰδιᾶ) Ὑἄλλος ἐτοῦτος πάλι:
'Ἄν ἀρχινήσῃ καὶ αὐτὸς τὸν γάιδωρο νὰ ψάλλῃ
'Ἄλλοῖμονον σ' ἐμένανε. . .
- ΜΟΥ. Ποῦ εἶνε ρε ἐκεῖνος;
- AMB. Ἐβγήκε ἔξω Κύριε. (ἰδιᾶ) Τί γάιδωρος! τί κτῆνος!
- ΜΟΥ. Ρε τάχα δὲν τοῦ γέμῃσε τὸ μάτι του μ' ἐμένα;
'Ἦ τὰ δικά μου γὰ λεπτά δὲν εἶνε δουλεμένα;
Γιατί ὄρε μ' ἐγέλασε καὶ ἔφυγε ἀπ' τὸ σπῆτι;
AMBΡΟΣΙΟΣ (ἰδιᾶ)
Θεέ μου, στείλε τοὺς τεράλλους εἰς τοῦ Δρομοκαίτη!
- ΜΟΥ. Γιατί ὄρε δὲν μοῦ μιλήσ;
- AMB. Μὰ τί νὰ σοῦ μιλήσω;
ΜΟΥΡΜΟΥΡΗΣ (εἰάγων κομπόουραν)
Μίλα καλά, ἄλλοῦς ὄρε θὰ σοῦ τὴν μπουμπουνήσω.
Ρε εἶδες, πές μου, βασταγὸ σὺν τὸ δικό μου ἄλλο;
AMBΡΟΣΙΟΣ (τοῖμων)
'Ὅχι δὲν εἶδα γάιδωρο 'ς τὰ ἀλήθεια ποῖο μεγάλο!
- ΜΟΥ. Τ' εἶπες; μεγάλο ἦτανε;
- AMB. (τρέμων) Ὑἄχι καλέ, μικροῦλι:
(ἰδιᾶ)
'Εδῶ θὰ γείνη, τώρα δὲ ὁ γάμος τοῦ Κουτρούλη.
- ΜΟΥ. Μικροῦλι;
- AMB. (τρέμων) Ὑἄχι ἀδελφέ, (τῷ κοινῷ) τί διάβολο νὰ κάνω;
- ΜΟΥ. Ποῦ εἶνε ρε καὶ ἄδικα ἐδῶ τὴν ὥρα χάνω.
- AMB. Παῖ; τὸ γαϊδούρι;
- ΜΟΥ. Ὑἄχι ὄρε, αὐτὸς ὁ ἀβοκάτος.
- AMB. ὙΣ τὸ Ἐφειτεῖον ἔβλεπα καὶ πήραινε τρεχάτος.
- ΜΟΥ. Καὶ ἄφησε τὴ μήνυσι ποῦ τοῦ 'πα μέσ' 'ς τὴ μέση;
Τώρα τὸν στέλλω καὶ αὐτὸν 'ς τὸ διάβολο πεσκέσι.
- AMB. Τί; θέλετε τὴν μήνυσι;
- ΜΟΥ. Ἄμ' τί, νὰ τὸν φιλήσω;
- AMB. Αὐτὴν ἐδῶ τὴν ἄφησε νὰ σᾶς τὴν ἐγγχειρίσω
Νά την. . .
- ΜΟΥ. (λαμβάνων) Καὶ τώρα μοῦ τὸ λές μωρὲ μονάχα τώρα.

'Αφού ἐδῶ περίμενα γομάρι τόσην ὥρα ;
'Σ τὸ διάβολο νὰ πῆς καὶ σὺ κι' ἀφέντης σου ἀκόμα.

ΑΜΒ.

'Αμήν !

ΜΟΥ.

Τί εἶπες ;

ΑΜΒ.

Ποιός ; ἐγώ ; Δὲν ἀνοιξα τὸ στόμα.

ΜΟΥΡΜΟΥΡΗΣ (θίτων τὸ πιστόλιον εἰς τὸ σελάχιον)

Θὰ πάω τώρα μιὰ στιγμὴ τὴν μῆνυσι νὰ δώσω
Καὶ ὕστερα ξανάρχομαι τὸν ἄλλον ν' ἀνταμώσω.

(ἀπέχεται)

ΕΝΔΕΚΑΘΗ ΣΚΗΝΗ

ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ, μόνος.

Μωρὲ μεθύσι μιὰ φορὰ ποῦ εἶχε εἰς τ' ἀλήθεια,
"Ὅλον τὸ κόσμος ἔβλεπε μπροστά του κολοκύβια.
"Ἦταν κι' ὁ ἄλλος παλαβός, ἀλλὰ σὰν τὸν Μουρμούρη
Δὲν ἦλθε γιὰ τὸ ποίημα κρατῶντας τὸ κουμπούρι.
Μὰ ἂν τελείων' ἡ δουλειὰ ἕως ἐδῶ, γαλάλι . . .
'Αλλὰ μοῦ φαίνεται σκηρὴ ὅτι θὰ γείνη κ' ἄλλη
Γιατί θ' ἀνακατεύτηκε γαιδοῦρι κ' ἐρωμένη
Καὶ μόνον ἓνας διάβολος γνωρίζει τί θὰ γένη.
Μὰ τί θὰ γείνη ἀδελφέ, ἄς γείνη ὅ,τι θέλει!
'Εμὲ γιὰ ὅ,τι κι' ἂν συμβῆ καθόλου δὲν μὲ μέλει.
'Ὅ,τι μοῦ εἶπε ἔκανα . . . ἄς ἔγραφε ἐπάνω
Τοῦ καθ' ἑνός τὸ ὄνομα νὰ ξέρω τί θὰ κάνω.
'Αλλ' ὅμως ὁ ἀφέντης μου δὲν βλέπω νὰ γυρίσῃ,
Κι' ἂν ὁ 'Αντώνης μοναχὸς ἐδῶ μὲ ἀπαντήσῃ
Κι' ἔγεινε λᾶθος 'εἰς χαρτιά, ἀλλοίμονο σ' ἐμένα !
Θὰ ἰδῆτε τὸν 'Αμβρόσιον μὲ μούτρα τσακισμένα.

(εἰσέρχεται ὁ Νίκος)

ΩΔΕΚΑΘΗ ΣΚΗΝΗ

ΝΙΚΟΣ καὶ ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ

(ΝΙΚΟΣ ρίπτων πλήρη θυμοῦ ἐπὶ τοῦ γραφείου του τὰς δικηγραφίας καὶ τὸν πλόν του)

'Σ τὸ διάβολο ἢ μῆνυσι κ' οἱ στίχοι τοῦ 'Αντώνη,
Αἱ τῶρα γιὰ τὰ ἔξοδα ἐμὲ ποιός μὲ πληρώνει ;

'Ορίστε ! . . . 'Ο ἀντίδικος ἰδὼν ὅτι δὲν ἤμην
Παρὼν 'εἰς τὴν συνεδρίασιν μ' εἰδικασεν ἐρήμην.
Καὶ τώρα ὁ πελάτης μου πῶς διάβολο θὰ μάθῃ
"Ὅτι ἐξ ἀμελείας μου ἢ δίκῃ του ἐγάρθῃ ;
Θὰ κάμω ναὶ ἀνακοπὴ καὶ ἴσως τὴν γλυτώσω,
'Αλλ' ὅμως τόσα ἔξοδα γιὰτι νὰ τὰ πληρώσω ;
'Σ τὸν διάβολον ἢ ποιήσις ἂν μίαν δίκην χάνω
Γιὰ κάθε ἓνα ποίημα ποῦ μοῦρχεται νὰ κάνω.
'Αμβρόσιε, μ' ἐζήτησε κανεὶς ;

ΑΜΒ.

Κανεὶς ἀφέντη.

(εἰσέρχεται ὁ 'Αντώνης ὠρμησμένος κρατῶν εἰς τὰς χεῖρας του τὸν φάκελλον)

ΔΕΚΑΘΗ ΤΡΙΤΗ ΣΚΗΝΗ

ΑΝΤΩΝΙΟΣ καὶ οἱ ΑΝΘ.

ΑΝΤ. Τί εἶν' αὐτὰ ποῦ μοῦ 'καμες ;
ΑΜΡ. (ἰδίᾳ) Τὼρ' ἀρχινᾷ τὸ γλέντι.
ΝΙΚ. 'Εγώ ;
ΑΝΤ. 'Εσύ, ἐλόκληρος . . . 'Ακοῦς ἐκεῖ νὰ πιάσῃ
Περὶ γαιδοῦρου μῆνυσιν γελῶν ν' ἀραδιάσῃ
Κ' ἐγὼ ὁ βλάξ ἔχων εἰς σὲ τυφλὴν ἐμπιστοσύνην
Νὰ τὴν προσφέρω μὲ χαρὰν εὐθύς 'εἰς τὴν δεσποσύνην ;
ΝΙΚ. Καλὲ τί λές ;
ΑΜΒ. (τῷ κοινῷ) 'Εμπλέξανε τὰ γράμματα νομιζῶ
ΑΝΤ. 'Αχ ! αἰωνίως Κύριε, θὰ σ' ἀναθεματίζω,
Διοτι σὺ μοῦ ἔσθυσες τὴν μόνην μου ἐλπίδα
Καὶ ὅσα ὄνειρα χρυσᾷ διὰ τὸ μέλλον εἶδα.
ΝΙΚ. Μὰ φίλε μου ;
ΑΝΤ. Τί ; φίλον σου μ' ἀποκαλεῖς ἀκόμα,
'Αφού νὰ γείνω μ' ἔκαμες 'εἰς τὸν ἄγγελό μου πτώμα ;
ΝΙΚ. Μὰ στάσου δά . . .

(Εἰσέρχεται ὠρμησμένος ὁ Μουρμούρης)

ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΣΚΗΝΗ

ΜΟΥΡΜΟΥΡΗΣ καὶ οἱ ΑΝΘ.

ΜΟΥ. (τῷ 'Αμβροσίῳ) Ποῦ βρίσκεται ὁρὲ ὁ 'Αβοκάτος ;
ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (τῷ κοινῷ)
Τῶρα καλὸ ξημέρωμα.

ΜΟΥ.
ΑΜΒ.

Μωρὲ ποῦ εἶνε ;
Νά τος.

ΜΟΥΡΜΟΥΡΗΣ (τῷ Νικῷ)

Κύρ Δικηγόρε λέγε μου τὰ ἔχεις τὰ μυαλά σου
Ἢ μήπως σοῦ ἐστρίψανε ;

ΝΙΚ. Αἶ καθαριμα, βουβάσου !
ΜΟΥ. Τί καθαριμα καὶ καθαριμα, ἔχεις ἀκόμα στόμα
Καὶ μοῦ μιλάς χωρὶς ντροπῆ καὶ μὲ κυττῆς ἀκόμα ;
Ἐγὼ σοῦ εἶπα μῆνυσι τοῦ Σούρσουλα νὰ κάνης
Καὶ σὺ ἀρχίνησες ἐδῶ τραγοῦδια νὰ μοῦ φτιάνης.
ΝΙΚ. Τραγοῦδια ; Ἐτρελλάθηρες μοῦ φαίνεται καυμένε . . .
ΜΟΥ. Βρὲ κἂν ἐγὼ τρελλάθηκα, κἂν σὺ ξεμουλισμένε.
Τί θέλει ρε ὁ γάϊδαρος μὲ ἄστρα καὶ φεγγάρι ;
Γνωρίζει ἀπὸ ἔρωταις ποτέ του τὸ γουμάρι ;

ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (τῷ κοινῷ)

Τὰ πράγματα ἐμπλέξανε καὶ πῶς θὰ ξεμπερδέψουν.

ΜΟΥΡΜΟΥΡΗΣ (τῷ Νικῷ)

Ρε τί σοῦ ἡρώσταγα ἐγὼ ἔς τὸ ξύλο νὰ μὲ ρέψουν ;
ΝΙΚ. Μὰ τί συνέβη, μίλησε

Τί εἶπα νὰ μοῦ κάνης ;

ΜΟΥ. Γιὰ τὸ γαιδοῦρι μῆνυσι.
ΝΙΚ. Γιὰ τὸ γαιδοῦρι μῆνυσι.
ΜΟΥ. Καὶ σὺ ἐδῶ, τί φτιάνεις ;
ΝΙΚ. Τί ἔφτεισα ;
ΜΟΥ. Ποιήματα.

Τώρα καταλαμβάνω

ΜΟΥ. Καὶ τὸ στιλιάρι ποῦ φάγα ἐγὼ πῶς θὰ τὸ βγάλω ;
ΝΙΚ. Σὲ ἔδειραν ;
ΜΟΥ. Μὲ ἔδειραν ; Μὲ πῆραν μὲ τὸ ξύλο

Κι' ἀπ' τὸ γραφεῖο μ' ἐδίωξαν σὰν λυσασμένο σκύλο.

Εἶδατ' ἐκεῖ ἀδιαντροπιὰ. ἐφώναξαν, μεγάλη

Τραγοῦδια διὰ μῆνυσι νὰ ἴθῃ νὰ ὑποβάλλῃ,

ΝΙΚ. Διὰ τὸ ξύλο μῆνυσι κινουόργια θὰ σοῦ κάνω.

ΜΟΥ. Ὅχι καλέ, σ' εὐχριστῶ καὶ μὲ τὸ παραπάνω.

ΝΙΚΟΣ (τῷ Μουρμούρη)

Δός μου αὐτὸν τὸν φακέλλον

(Ὁ Μουρμούρης τὸν δίδει)

ΝΙΚΟΣ (τῷ Ἀντώνῳ) Δός μου κι' αὐτὸν Ἀντώνη...

(τὸν δίδει καὶ ὁ Ἀντώνης)

ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (ἰδιᾶ)

Ἢ τρικυμία ἄρχισε θαρρῶ νὰ ξεφουσκώνῃ.

ΝΙΚΟΣ (ἐξάγων τὸν ἐν τῷ φακέλλῳ τοῦ Μουρμούρη χάρτην ἀναγιώσκει :)

« Ὁραία δέσποινά μου,
» Ἄστρα λαμπρὸν τοῦ οὐρανοῦ,
» Μοῦ πῆρες ὅλον μου τὸν νοῦ
» Μαζῆ μὲ τὴν καρδιά μου.»

ΜΟΥ. Τὰ βλέπεις ὅ,τι σοῦ ἴεγα ;
ΝΙΚ. Τὰ βλέπω κυρ-Μουρμούρη.
ΜΟΥ. Καὶ λὲς πῶς εἶναι μῆνυσις αὐτῆ γιὰ τὸ γαιδοῦρι ;
ΝΙΚ. Λᾶθος . . .
ΑΝΤ. Αὐτὸς ὁ φακέλλος τὸ ποίημά μου ἔχει
ΜΟΥ. Τί εἶπες ;
ΑΜΒ. (τῷ Νικῷ) Ἐννοίωσες θαρρῶ ὁ κύριος τί τρέχει . . .
ΝΙΚ. Ἐν λᾶθος ποῦ μποσεῖ κανεῖς ἔς τὰ γέλια νὰ κρεπάρῃ . . .
ΜΟΥ. Τί λᾶθος, ποῦ μ' ἐλύσσαζαν ἐμένα ἔς τὸ στιλιάρι.

ΝΙΚΟΣ (τῷ Ἀμβρόσιῳ)

Ἀμβρόσιε, τί ἔγεινε ἐγὼ καταλαβαίνω

ΑΜΒ. Κ' ἐγὼ θαρρῶ πῶς ἀρχήσα ἔς τὸ νόημα νὰ μπαίνω.
ΜΟΥ. Κι' ἡ μῆνυσι ;

ΝΙΚΟΣ (ἐξάγων αὐτὴν ἐκ τοῦ ἄλλου φακέλλου)

Ἴδου αὐτῆ. (ἀναγιώσκει) » Μῆνυσις Πῆ Μουρμούρη

» Ποῦ τοῦ κλειψεν ὁ Σούρσουλας ὁ Τάσος τὸ γαιδοῦρι.»

ΜΟΥ. Καὶ πῶς ἐβγήκεν ἀπ' αὐτοῦ ;
ΝΙΚ. Ἐγὼ τὴν εἶχα κλεισθῆ
Καὶ εἶπα ἔς τὸν Ἀμβρόσιον νὰ σου τὴν ἐγγειρίσῃ,
Μ' ἐκείνην ὅμως, ἄφηκα ἔς τὸν ἴδιον συνάμα
Τοῦ Ἀντωνάκη ποίημα κλεισμένο σ' ἄλλο γράμμα.
Ἄλλ' ὁ ἡλίθιος αὐτός . . .

ΑΜΒ. (διακόπτει) Ἄφρονικό, σταμάτα . . .

ΝΙΚΟΣ (ἐξακολουθεῖ)

Ἐμπερδέψε τὰ γράμμακα καὶ ἔγιναν σαλάτα.

ΑΝΤ. Ὡστε αὐτὸ τὸ ποίημα ; . . .
ΝΙΚ. (διακόπτει) Αὐτὸ τὸ ποίημά του
Τὸ ἔδωκε ὡς μῆνυσι τοῦ Σούρσουλα τοῦ Τάσου.
ΑΜΒ. Μ' ἀφοῦ καλέ δὲν ἔγραψες ἔς τὸν φακέλλον ἐπάνω
Τοῦ καθενὸς τὸ ὄνομα, τί διάβολο νὰ κάνω ;
ΑΝΤ. ὦ! διάβολε, τί ἔπαθα . . .

ΝΙΚ. Συγγνώμη σᾶς γυρεύω
ΑΝΤ. Ἄκοῦς, νὰ στείλω μῆνυσι ἔς τὴν κόρην ποῦ λατρεύω ;
ΜΟΥ. Ἄκοῦς γιὰ τὸ γαιδοῦρι μου τραγοῦδι ν' ἀραδειάσω ;

ΝΙΚ. Ἀκοῦτε ἐξ αἰτίας σας τὴν δίκην μου νὰ χάσω;

ΑΝΤ. Τὴν ἔχασες;

ΝΙΚ. Τὴν ἔχασα μαζῆ μετὰ τὸ μυαλό μου.

ΑΜΒ. Ἀκοῦτε ἐξ αἰτίας σας νὰ θρῶ τὸν διάβολό μου.

ΝΙΚ. Καὶ τώρα πάρε, φίλε μου, ἐσὺ τὸ ποίημά σου
Καὶ σὺ αὐτὴν τὴν μήνυσιν τοῦ Σούρσουλα τοῦ Τάσου.

(ἐκτελεῖ)

Τὸ πρᾶγμα πλέον ἔγινε, καθεὶς ἄς προσπαθήσῃ
Ὅσον μπορεῖ τὸ σφάλμα του νὰ δικαιολογήσῃ,
Ἐμὲ δὲ φίλοι, ἡ σκηνὴ μετὰ πείθει ἢ παροῦσα
Πῶς δὲν μποροῦν νὰ ζοῦν μαζῆ ἡ Θέμις καὶ ἡ Μοῦσα!

(πίπτει τὸ προσκύνιον)

ΝΙΚΟΣ Α. ΚΟΤΣΕΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΥΝΤΑΓΗ ΜΑΓΕΙΡΙΚΗΣ ΤΣΙΡΩΝ

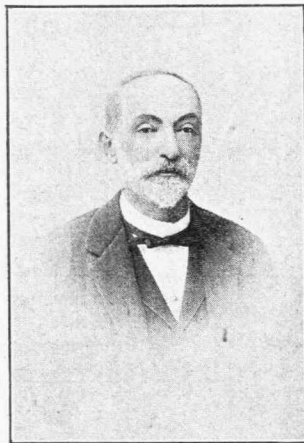
Τῆ κυρία * * *

Ἐν τῇ σακκούλᾳ μρωδᾶτοι
Τσίροι ὑπάρχουν εἰς δεμάτι,
Ἀνασκώμπωσε τὰ χέρια,
Πάρ' χουλιάρια καὶ μαχαίρια,
Πὲς τῆς Μάμας σου ποῦ ξεύρει
Τὸ κουρκούτι μετὰ ἄλετρι,
Κι' ἄμ' αὐτὰ κοπιανοσθῶρε
Ἐν τῷ νερῷ εὐθὺς νὰ μπῶντε.
Κ' ἔπειτα μέσ' τὸ κουρκούτι
Ὅλοι ἄς πάρουν μακροβόθῃ,
Καὶ τὸ λάδι ἔν τῷ τηγάνι
Ὅταν κροῦτσουν—πλίτσι κάρη
Ρίξτε ἕνα ἕνα τσίρο
Μέσ' τοῦ τηγανιοῦ τὸ γύρο.
Μὴ ἀγάπη μου σαστίσῃ

Κι' ἀκοπιανιστοὺς τὸ ἀφήσῃς
Ἡ ζημιὰ κάμης καμμιὰ
Μὲ τὸ λάδι ἔν τῇ φωτιά.
Ὅποιος τσίρος κοκκινώσῃ
Βγάλτον μὴ σὲ πιτσιλιῶσῃ
Καὶ σ' ἄλλο θὰ κνιτάξῃ
Κ' ἴσως θὰ ἀναστένάξῃ
Σὰν τοὺς ἄλλους κοκκινισμένους
Μέσ' τὸ πιάτο ξαπλωμένους,
Κι' ἴσως τότε φτερινισθῆς
Καὶ ἐμὲ θὰ θυμηθῆς
Ποῦ σὰν τσίρο τὸν καυμένεο,
Μοῦρεῖς τὸ πεσεὶ καυμένεο
Χωρὶς λάδι καὶ φωτιαῖς,
Μὲ αὐταῖς ὅσιν τὰς ματιαῖς.

Δ. Α. ΔΑΜΙΑΝΟΣ

ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΣ ΠΟΛΙΣ

ΔΕΚΑΤΕΣΣΑΡΑ χιλιόμετρα πρὸς μεσημβρίαν ἀπὸ τοῦ κέντρου τοῦ Σικάγου ἰδρύθη πόλις μετὰ ἀνωθῶνας ἀτελευτήτους, μετὰ φυτεῖαν πλουσιωτάτην, μετὰ δένδρα καὶ παραδείσους ἀπεράντους. Ὀνομάσθη δὲ Πόλις Πούλμαν ἐκ τοῦ περιωνύμου κατασκευαστοῦ τῶν προνομιούχων βαγονίων Πούλμαν.

Τὰ οἰκήματα τῆς νέας ταύτης πόλεως ἀπαστρέπτουν ἐκ καθαριότητος καὶ τὸ πᾶν ἐν τῇ νέᾳ ταύτῃ πόλει σιῖλβει ἐκ τῆς ἀπαραμιλλοῦ καθαριότητος καὶ τῆς ἐξόχου τάξεως.

Τὴν ἀνοικοδομήσιν τῆς πόλεως ταύτης συνέλαβε κατὰ νοῦν ὁ ἰδρυτὴς Πούλμαν· αὐτὸς ἐκοδόμησεν αὐτὴν καὶ αὐτὸς ἐγένετο ὁ οἰκιστὴς καὶ ἀρχὼν αὐτῆς, τὸ ὄνομα τοῦ ὁποίου εἶνε πασίγνωστον καθ' ἅπασαν τὴν ὑφήλιον, ὡς συντομεύσαντος μακρὰς ἀποστάσεις καὶ καταστήσαντος τερπινοτάτας τὰς διὰ τοῦ αἵμου πορείας ἐν Ἀμερικῇ καὶ Εὐρώπῃ.

Κατὰ τὸ 1880 ὁ Πούλμαν βλέπων ὅτι τὸ σχέδιόν του εἶχε περιορισμένας διαστάσεις ἐνῷ τοῦ κοινοῦ αἰ ἀπαιτήσεις ἤϋξανον ὁσημέραι, ἀπεφάσισε νὰ οἰκοδομήσῃ ἐργαστᾶσια εὐρυχωρότατα· ἐξελέξατο δὲ πρὸς τοῦτο ἑτέραν τοποθεσίαν πρὸς ἀνέγερσιν τῆς πόλεως Πούλμαν, ἧτις ἦν τότε γῶρος τελευταῶδης κείμενος παρὰ

τὰς ἔχθρας τῆς λίμνης Κάλουμει, τῆς παρακειμένης τῇ λίμνῃ Μιτζιγαν.

Ὁ Ποῦλμαν ὁ ἀνταλάβων τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου ἐπίστευεν ὅτι ἐφ' ὅσον ἡ ὑγεινὴ κατάστασις τοῦ ἐργατικοῦ πληθυσμοῦ εἶνε κρείσσων, ἔσεται καὶ ἡ ἐκ τοῦ ἐργατικοῦ πληθυσμοῦ παραγομένη κρείσσων. Οὕτως ἀπεφάσισε νὰ οἰκοδομηθῇ χάριν τῶν κατοικούντων πόλιν καθ' ὅλας τὰς ἀρχὰς τῆς ὑγεινῆς καὶ τῆς καλασθησίας.

Τὰ ὕδατα καὶ ἄλλα ὕδατα ἐκβάλλουν εἰς τὴν λίμνην Κάλουμει, αἱ δὲ ἀκαθαρσίαι διαγεγεύονται διὰ σιδηρῶν σωλήνων ἐντὸς εὐρυτάτης δεξαμενῆς περιεχομένης 300,000 γαλόνια ὕδατος καὶ ἐκεῖθεν ἀντλοῦνται καὶ μεταφέρονται διὰ σωλήνων 20 δακτυλίων εἰς γεωργικὸν κτήμα 3 χιλιομέτρα πρὸς μεσημβρίαν τῆς πόλεως. Ἡδὴ δὲ ὑπάρχουσι 2,000 σχεδὸν κατοικίαι ἐν τῇ πόλει, ἔχουσι πᾶσαι τελειότατον σύστημα ὀρεγμάτων καὶ ἐξαιρετον πρὸς πόσιν ὕδωρ καὶ ἀερίοφωσ. Οἱ κάτοικοι τῆς μικρᾶς τοῦ ἐξόχου κυβερνήτου Ποῦλμαν πόλεως εἶνε περίπου 12,000. Αἱ ὕδοι εἶνε εὐρύταται, ἀλλὰ βεβαίως ἐστερημένα ἰλύος, βορβόρου καὶ κόνεως, ἔχουν πλάτος 66 ποδῶν, ἐκατέρωθεν δὲ ἔχουσι πεζοδρομίου 8 ποδῶν. Τινὲς τῶν ὕδων εἶνε 89 ποδῶν, καὶ τινες 100 ποδῶν πλάτους. Πάντα τὰ ἐμπορεύματα ἀποθηκεύονται ἐντὸς δύο εὐρυχωροτάτων οἰκοδομῶν, τῆς Στοῦς καὶ τῆς Ἀγορᾶς.

Ἀπαγορεύεται ἡ πώλησις πνευματωδῶν ποτῶν. Οἱ κάτοικοι τῆς Ποῦλμαν καὶ ἐκπαιδεύονται καὶ διασκεδάσεις ἔχουσι καὶ λαμπρὰς σχολὰς καὶ δημοσίας βιβλιοθήκας καὶ θέατρα καὶ παραδείσους καὶ ἀθλητικὰ γυμνάσια κλπ. Ἄλλ' ἢ Κυβερνήσις τῆς μικρᾶς ταύτης πόλεως Ποῦλμαν τίνα ἄρα ἔχει Κυβερνήτην. Τίνα νομίζετε ; Θ' ἀπορήσετε, ἢ ἴσως καὶ θὰ γελᾷσατε ἀν μάλιστα τίνα ἔχει Κυβερνήτην. Αὐτὸν τὸν Ποῦλμαν ! Ποίου εἶδους κυβερνήσις ἄρα εἶνε τοῦ Ποῦλμαν ἢ Κυβερνήσις ; Ἐκεῖνη ἢ πατρικὴ, οὐχὶ ἢ παστερική, οὐχὶ ἢ ψευδοδημοκρατικὴ ἀλλ' ἢ ἀληθῆς δημοκρατικὴ, ἢν οὐδέποτε ἐγνωρίσαμεν ἡμεῖς, ἢ πατρικὴ δημοκρατικὴ Κυβερνήσις ἢ μὴ φέρουσα ἐν τῇ ζῶνῃ γάλυθα φαρμακερῶν οὔτε φέρουσα ἀρεϊματίους μύστακας καὶ φέρουσα μόνον (τίς θὰ τὸ πιστεύσῃ !) καὶ φέρουσα ἓνα καὶ μόνον ἐπιθεωρητὴν ἐκλεγόμενον ὑπὸ τῶν 12 χιλιάδων πολιτῶν ἐργατῶν, ἀρκοῦντα δὲ πρὸς εὐκοσμίαν πάντων τῶν πολιτῶν.

Τὰ ἐργαστάσια τῆς περιωνύμου πόλεως Ποῦλμαν εἶνε εὐρυχωρότατα, κατασκευάζονται καθ' ἑβδομάδα 300 ὀχήματα, 18 βαγόνια σιδηροδρομικὰ καὶ πλεῖστα φορτηγὰ ὀχήματα. Πάντα ἀριστῶνται καλῶς, φωτίζονται δι' ἠλεκτρικοῦ φωτός καὶ θερμαί-

νονται οὐχὶ βεβαίως δι' ἄτμου. Ἐνενεκάσαι μηχαναὶ ἐργάζονται ἐν τοῖς ἐργαστασίαις πρὸς κίνησιν τῶν ὀπίων ἀπαιτεῖται 6,000 ἵππων δύναμις ἐξ ἄτμουμηχανῶν. Ἡ μᾶλλον ἀξιοσημειώσιμος τῶν μηχανῶν τούτων ἔχει 2,500 ἵππων δύναμις καὶ βάρος 700 τόνων, ἐκτεθεῖτα πρὸ τινων ἐτῶν ἐν τῇ Ἐκθέσει τῆς Φιλαδέλφειας. Ἦνα μὴ μακροχρόσιμον, λέγομεν ὑμῖν ὅτι τὰ τοῦ Ποῦλμαν ἐργαστάσια σιδήρου καὶ γάλυθος ἔχουσι ἐκείσιν 40,000 τετραγ. ποδῶν, ἐν οἷς ἐργάζονται ἡμέρας καὶ νυκτὸς πολλάκις 250 ἐργάται. Ἐν τῷ ἐργαστασίῳ τῶν σιδηρουργείων ἐργάζονται 250 σιδηρουργοὶ ἔχουσι δὲ σφύρας 85 καὶ 8 καμίνας κώκ. Ἦλοι, κολλίαι κ.τ.λ. κατασκευάζονται καθ' ἑκάστην βάρους 70 τόνων. Πᾶσα ἐργασία γίνεται κατ' ἀποκοπὴν. Εἰς τὰ εὐρυχωρότερα γυτήρια ἐργάζονται 200 ἐργάται, ἐν οἷς ὑπάρχουσι δέκα σφύραι ἐκάστη βάρους 2 τόνων, 50,000 μοχλοὶ καθ' ἑκάστην κατασκευάζονται ἐν τοῖς ἐργαστασίαις χρησιμοποιήσονται διὰ τὰ νέα βαγόνια. Ὑπάρχουσι ὀκτὼ γαλκεία διὰ μηχανάς, δεκατέσσαρες κλωστικαὶ μηχαναὶ καὶ πλῆθος ἐτέρων μηχανῶν διὰ μυρίας ἄλλας ἐργασίας ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς, ἀς χειρίζονται πενήτηκοντα τεχνῖται. Ἐφ' ὅλων τῶν πρώτης θέσεως βαγονίων εἶνε ἐν χρήσει χάρτινοι τροχοί. Κατασκευάζονται δὲ ταυτοῖσι ἐν τῇ πόλει Ποῦλμαν ἐν εἰδικαῖς ἐργαστασίαις 12,000 κατ' ἔτος. Ἐν ταῖς ἀποθήκαις ὑπάρχει ξυλεῖα παντὸς εἶδους 20,000,000 ποδῶν. Ἐν τοῖς ξυλουργείαις ἐργάζονται 79 μηχαναὶ καὶ 130 τεχνῖται. Ἐντὸς ἐργαστασίου μήκους 450 ποδῶν διαρκῶς κατασκευάζονται 80 βαγόνια ὑπὸ 270 τεχνιτῶν, ὑπάρχει δὲ γῶρος πρὸς ρωμαιοισμὸν 120 βαγονίων. 50 τεχνῖται ἐργάζονται πρὸς ὑλοποιίαν καὶ κατοπροποσίαν. Διὰ κατασκευὴν ἠλεκτροπινάκων ἐργάζονται 100 τεχνῖται. 25 τεχνῖται ἐργάζονται πρὸς κατασκευὴν μακροβαγίων νιπήρων. 200 ἐργάται ἐργάζονται διὰ μεταλλικὰ φύλλα πλακῶν. Τὸ ἡμερομίσθιον τῶν ἐργατῶν κατὰ μέσον ὅρον εἶνε τάλληρα 2,50. Οὕτως ἐν τῇ μικρᾷ ταύτῃ πόλει ἐργάζονται περίπου 6,300 εἰς διάφορα μηχανουργεῖα. Ὁ μισθὸς ὅσος τοῦ ἡμερομισθίου εἶνε 600 τάλληρα ἐτησίως κατ' ἄτομον. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἐργάται κερδίζοντες 3 τάλληρα καθ' ἑκάστην. Ἡ εἰσὶνὰ Ποῦλμαν ἔχει τὸ προνόμιον νὰ τροχῇ ἐπὶ τῶν λεγομένων βαγονίων τοῦ ἴππου (sleeping cars) ἐπὶ σιδηροδρόμων 130,000 μιλίων, ἔχει δ' οὕτω τὸ μονοπώλιον ἐν ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτείαις ἔχουσα ἐν συνόλῳ 2,300 βαγόνια.

Ἄ ! Νὰ εἶγομεν καὶ ἡμεῖς ἓνα Ποῦλμαν ἐκ τῶν κοινῶν ἐκείνων ἀνθρώπων, οἵτινες οὔτε δεδοξαμένοι θέλουσι νὰ λέγονται, οὔτε μὲ λάμπουσαν τιάραν καὶ χρυσὸν καὶ πορφύραν νὰ περι-

βάλλωσι τὴν κεφαλὴν αὐτῶν! Πόσον εὐτυχεῖς θὰ ἦμεθα! Θὰ εἰργαζόμεθα! Δὲν θὰ ἐλεσηγνεύομεν ἄεργοι καὶ ρυπαροὶ ἐν ταῖς λέσχαις καὶ τοῖς καφενεῖοις, ἐν ρύμαις καὶ ἀγυαῖς, κατασκευάζοντες μωροὺς νομοθέτας καὶ μωροτέρας νομοθεσίας. Δὲν θὰ ἐσυμπαιθῶμεθα πιστεύοντες ὅτι οἱ περὶ ἡμᾶς λαοὶ εἶνε ἡλίθιοι, ἐνῶ μόνοι ἡμεῖς εἴμεθα ὁ περιούσιος λαός. "Ἄν ἦτο δυνατόν νὰ εἰσακουσθῶμεν καὶ ἡμεῖς ὡς ἄλλοτε ὁ ἄρχων τῶν Λυδῶν φωνήσας Σόλων! Σόλων! καὶ σωθεῖς, θὰ ἐφρονούσαμεν καὶ ἡμεῖς στενοπορεῖα τῆς φωνῆς!

— Ω Πούλυμν Πούλυμν! ἔλθε καὶ ἡμῖν ἀρωγὸς καὶ λυτρωτῆς καὶ λύτρωσε καὶ ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν καὶ ἀπὸ τὴν ρωμαϊκὴ φαγεδαίναν καὶ τὴν ρωμαϊκὴ φώρα, αἵτινες μᾶς κατατρώγουν καὶ ἤπαρ καὶ διάνοιαν καὶ καρδίαν.

Φ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΙΔΗΣ

ΚΑΚΑΙ ΓΛΩΣΣΑΙ

— Εἶδες, καυμένη, τί ὠραία καὶ δροσερὰ χρώματα ποῦ εἶχε χθὲς εἰς τὸν χορὸν ἡ Ἑλένη; Τὰ μάγουλά της ἐνόμισες πῶς ἦσαν τριαντάφυλλα.

— Ἄ! ναί! τ' ἀγοράζει ἀπὸ τὸ κατάστημα τῆς Λιζιέ!

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΥ

ΩΣ ΜΗΔΕΙΑ, ΕΠΙ ΤΗΣ ΣΚΗΝΗΣ ΤΟΥ ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩΙ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ Ο ΦΩΣΚΟΛΟΣ

Μέσα 'ς τὰ σκοτὴν μας σὰν ἄστροι ἐφάνης,
Τὴν τέχνην ἀνάστηδες τὴ μακρυνὴ
Π' ὅταν ὁ Αἰσχύλος μας κι' ὁ Ἀριστοφάνης
Εἶχαν τὸ θρόνον τους, μέσ' 'ς τὴ σκηνὴ!

Καὶ μέσ' 'ς τὰ μάτια σου, ἐκεῖνοι οἱ χοροὶ
'Ακόμα ἀθάνατοι φλογοβολοῦν,
Ευπνᾶς τὴ Μήδεια, τὴν Ἀντιγόνη
Καὶ πάλι ἀθάνατα, σ' ἐμᾶς μιλοῦν.

"Ἡ κλαῖς, ἦ χαίρεσαι, ἦ λαχταρίζεις
Μὲ γλῶσσα Ὀλύμπια σ' ἐμᾶς μιλεῖς.
Τῆς τέχνης μάγισσα ὦ! πῶς γνωρίζεις
Δάκρυα 'ς τὰ μάτια μας νὰ προκαλῆς

Μέσα 'ς τὰ θρύμματα τοῦ Παρθενῶνος
Μάρμαρο ἄς εὔρουμε, λευκό, λευκό·
Σ' ἐκεῖνο ἄς γλύψουμε, ὅμοια σου εἰκόνα,
Παρόμοιο μέτωπο τόσο γλυκό.

Κι' ὅπως 'ς τὰ χέρια σου, μὲ τόση πάλιν
Τὸ νεῖό μας θέατρο γοργὰ ἀναζῆν,
Φειδίαι ἄς γείνομε γιὰ σὲ καὶ πάλιν
«Ἡ Τέχνην ἀθάνατη πρέπει νὰ ζῆ.»

Ἐν Ζακύνθῳ.

Δ. Ι. ΜΑΡΓΑΡΗΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Μ. ΩΡΟΛΟΓΑΣ

[Ὁ Σάμιος Ὀπλαρχηγός.]

ΕΝ τῇ μικρᾷ νήσῳ Σάμῳ ἦτις διαρκούσης τῆς μακρᾶς καὶ ερεβώδους νυκτὸς τῶν μεσαιωνικῶν χρόνων, ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην καλλίκομον νύμφην τοῦ Αἰγαίου, ἀλλεπαλλήλους ὑπέστη δηώσεις, καταστροφὰς καὶ τελείαν πολλάκις ἐρήμωσιν, παρὰ τῶν ἐπιδρομῶν οὐς ἐν ἀρβονία ἐξέπεμπον αἱ ἄκται τῆς Ἀδριατικῆς καὶ τοῦ βορειοαφρικανικοῦ πελάγους, ἤτο φυσικῶς ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ μόνιμός τις καὶ συμπαγῆς τάξις κοινωνική, διαφιλονεικούσα δικαίως καὶ ἐλλόγως τὴν ἐπὶ τῶν λοιπῶν τάξεων ὑπεροχὴν.

Ἐν Σάμῳ λοιπὸν ὡς καὶ ἐν πάσῃ ἑλληνικῇ γῶρᾳ τὴν αὐτὴν διατρεξάσῃ πολιτικὴν σταδιοδρομίαν, περγαμηνᾷ ευγενείας οὐδ' ὑφίστανται, οὐδὲ πρέπει ν' ἀναγνωρίζωνται ἄλλαι, εἰμὴ μόνον αἱ στηριζόμεναι ἐπὶ πραγματικῶν πρὸς τὴν πατρίδα ἐκδουλεύσεων, ἢ ἐπὶ ἀναμφισβητήτου ὑπεροχῆς πνεύματος καὶ καρδίας. Ὑπὸ τοιαύτην τινὰ ἔσποιν κοινόμενος, κατεῖχεν αὐτοδικαίως ἐπίτιμον θέσιν ἐν τῇ ευαρίθμῳ ἀριστοκρατίᾳ τοῦ τόπου του ὁ παρ' ἡμῶν βιογραφούμενος.

Ὁ μακρὸς καὶ πλήρης περιπετειῶν βίος του, δύσκολον εἶναι νὰ ἐξιστορηθῇ προσηκόντως ἐν βραχείαις γραμμαῖς. Διότι ὁ ἀφηγούμενος τὰς τύχας καὶ τὰς πράξεις τοῦ Κωνσταντίνου Ὁρολογᾶ, συνιστορεῖ ἐξ ἀνάγκης ἀναποδράστου, τὴν πολυκύματον πολιτικὴν ζωὴν ὀλοκλήρου τῆς νήσου, μεθ' ἧς συνεζυμώθη οὗτος καὶ συνέπαθεν, ἀπὸ τῆς ἀνακρουζέως αὐτῆς εἰς αὐτόνομον Ἡγεμονίαν. Ἐνεκεν τούτου θέλωμεν περιορισθῆ, καίτοι ἄκοντες, ν' ἀναφέρωμεν προχθδὴν τὰ σπουδαιότερα τοῦ γονίμου βίου του ἐπεισόδια.

Γεννηθεὶς ἐν Μιχαθοκάμψῳ, τῇ εὐάνθρω κώμῃ ἧτις ἐκτείνεται παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὑψικουρῶφου πλὴν ψεῦ ἀποφιλωθέντος

Κερκετέως, ἐν ἔτει 1818, ἐκ πατρὸς Μανουὴλ Ὁρολογᾶ, ὑπαπιστοῦ χρηματίσαντος παρὰ τῷ μεγάλῳ πολίτῃ τῆς Σάμου Λυκούργῳ Λογοθέτῃ, καὶ μητρὸς Αἰκατερίνης ἐκ τῆς ἠρωϊκῆς οἰκογενείας τοῦ Καπετὰν Σταμάτη Γεωργιάδου, ἐθήλασε τὸ πικρὸν ἀλλὰ φλογερὸν γάλα τῆς ζοφερᾶς καὶ κινδουνοβριθοῦς ἐκείνης ἐποχῆς, καὶ ἠτύχησε νὰ ἴδῃ, νήπιον ἔτι, τὰς πρώτας μυστηριώδεις ἀναλαμπὰς τῆς ὑποφωσκούσης ἡοῦς τῆς ἐλευθερίας, εἴτα δὲ τὴν μερικὴν νεκρανάστασιν τῆς κοινῆς πατρίδος.

Τὴν στοιχειώδη ἐκπαίδευσιν ἔλαβεν ἐν τῇ γενεθλίῳ κώμῃ του παρὰ τῷ τότε Ἑλληνοδιδασκάλῳ Δημητρίῳ Πλύτζῃ. Παρ' αὐτῷ ὤμωσ ὡς καὶ παρὰ πολλοῖς ἄλλοις ἐνδόξοις ἀνδράσι τῆς μεγάλης ἀποικομένης γενεᾶς, τὴν ἑλλειψιν ευρείας παιδεύσεως ἀνεπλήρου ἢ ἔμφοτος δέξονοια καὶ ἡ ὀρθὴ κρίσις· οὗτω δὲ μετὰ θαυμασμοῦ νῦν παριστάμεθα θεαταὶ τοῦ ἐξόχου ἱστορικοῦ γεγονότος, ὅτι ἄνδρες μολὶς ἄκρω δακτύλῳ ἀψάμενοι τῆς παιδείας ἢ καὶ ὅλως ἀμούσοι, διεκριθῆσαν ἐν τῇ στρατηγικῇ, ἐν τῇ νομοθεσίᾳ, ἐν τῇ πολιτικῇ.

Δὲν εἶναι ἴσως ἄγνωστον τοῖς πολλοῖς ὅτι ἡ Σάμος εἶχε συμπεριληφθῆ εἰς τὸ πρῶτον ἀτελεῖς πολιτικὸν κατασκευάσμα ὅπερ αἱ προστατίδες Δυνάμεις ἠθδόκησαν νὰ συμπήξωσι μετὰ τὸν ἐπταετῆ ἄγωνα, ὅτι δὲ μετ' οὐ πολὺ ἡ Εὐβοία ἀντιπλάσθη πρὸς τὴν Σάμον ἧτις ἀπεδόθη τῇ Τουρκίᾳ. Τὴν οἰκτρὰν ταύτην διάψευσιν τῶν ἐλπίδων των μὴ ὑπομείναντες πλείστοι Σάμιοι ἀπώκησαν ὀριστικῶς εἰς Εὐβοίαν, καὶ τούτους θὰ ἠκολούθει σύμπας ὁ πληθυσμός, ἂν μὴ ἔδιδοντο τῇ ἀκραίφνῳς ἑλληνικῇ νήσῳ τὰ γνωστά προνόμια.

Ἄλλ' ἡ πρώτη ἡγεμονία ἧτις ἐγκαθιδρύθη ἐν Σάμῳ ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Στεφάνου Βογορίδου, τὸσον ὀλίγον διέεφερε τῆς Τουρκικῆς κακοδιοικήσεως, ὥστε δὲν ἐβράδυνε νὰ προκλέσθῃ ἀληθθῆ ἐπανάστασιν, τὴν πᾶσιν τοῦ Βογορίδου μετ' οὐ πολὺ ἐπενεγκούσαν. Πρὸ τούτου ὁμῶς ὁ Κωνσταντῖνος μετ' ἄλλων συγγενῶν του ἐνοχοποιηθεὶς καὶ φεύγων τὴν καταδιώξιν ἀπῆλθε μετὰ τῶν λοιπῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα πρὸς ἀνεύρεσιν τῶν ἐν Εὐβοίᾳ συγγενῶν του. Συνέπεσε δὲ ἡ ἐκεῖ μετὰβασίς αὐτοῦ πρὸς τὴν τρικυμιώδη ἐποχὴν τῆς Κριεζωτικῆς ἀνταρσίας, πρὸς καταστολὴν τῆς ὁποίας καὶ σύλληψιν τοῦ ἀρχηγοῦ συνηγωνίσθη γενναίως ὑπὸ τὸν ἀντισυνταγματάρχην θεῖον του Καπετὰν Σταμάτην μετὰ τῶν νεαρῶν ἐξαδέλφων του καὶ πλείστων Σαμίων, ἐφ' ᾧ καὶ ἔλαβε τὸ σιδηροῦν ἀριστερὸν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Ὁθωνος.

Βραδύτερον, ἐκπνέοντος τοῦ ἔτους 1850, ἡ Ἡγεμονία τῆς Σάμου ἀνετέθη εἰς τὸν Ἀλέξανδρον Καλλιμάχην· τούτου δὲ μὴ

δεξαμένον τὸν ἀκανθώδη Ἡγεμονικὸν θρόνον, καὶ ἀντ' αὐτοῦ σταλέντος ὡς Τοποτηρητοῦ, τοῦ Γεωργίου Κονεμένου, ὁ Κωνσταντῖνος Ὁρολογᾶς, ἄσπι ἐπανελθὼν εἰς Σάμου, καὶ διορισθεὶς μέλος τῆς τότε συστάσης Διοικητικῆς ἐπιτροπῆς, βλέπων δὲ τὴν γενικὴν κατὰ τοῦ τοποτηρητοῦ καταφροσίναν, μόνος αὐτὸς ἔσχε τὸ θάρρος νὰ ταχθῆ ἀναφανδὸν ὑπὲρ τοῦ νεοελθόντος, πωθῶν τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἐκλειπούσης λειτουργίας τῶν νόμων καὶ τὴν ἀπὸ τῶν γαμψονύγων γυπῶν τὸν φατριασμόν ἀπολύτρωσιν τοῦ ἀναξιοπαθοῦντος τόπου.

Τότε δὲ ἀνεφάνησαν κατὰ πρῶτον τὰ σπάνια αὐτοῦ προσόντα τῆς εὐτολμίας καὶ τῆς πολιτικῆς ὀρθοφροσύνης, ἀφοῦ διὰ τῆς ἀνευδότου αὐτοῦ ἐπιμονῆς, μετὰ μυθιστορικὴν καὶ πλήρη κινδύνων περιπλάνησιν ἀνὰ τὰς κόμας τῆς Σάμου μετὰ τοῦ νέου Διοικητοῦ, καθ' ἣν εἰς τὰς συνετάς αὐτοῦ πρὸς τὸν λαὸν παραινετικὰς ἀγορεύσεις, θραυτὸς ἀντετάσαστο ὁ μαινόμενος τῶν ἐναντιῶν ἐσμός, ἐπέτυχε τέλος νὰ εἰσκαουθῆ ὑπὸ τῶν Μακροθαλασσιῶν, οἵτινες πρῶτον ὀμολογησάντες ὑποταγὴν πρὸς τὸν Γ. Κονεμένον, συνετέλεσαν εἰς τὴν προσέλευσιν καὶ τῶν λοιπῶν τμημάτων καὶ καθολικὴν τῆς εἰρήνης ἐπικράτησιν. Ἐὰν εἶναι ἀληθές ὅτι αἱ πρὸς οἰκείους ἐπιστολαὶ εἶνε τὸ πιστὸν κάτοπτρον τοῦ ἔσω ἀνθρώπου, διότι ἐν αὐταῖς ἀφῶδως ἀποκαλύπτονται αἱ μυγαίται· σκέψεις καὶ τὰ γνησιώτατα τῶν συναισθημάτων, ἢ ἀλληλογραφία τοῦ Κωνστ. Ὁρολογᾶ, πρὸς τινὰ τῶν στενοτάτων συγγενῶν του, δημοσιευομένη, ἤθελε προαγγάγει εἰς φῶς καρδίαν σπανίας λεπτότητος αἰσθημάτων, καὶ φλογερὰς πλὴν λελογισμένης φιλοπατρίας, ἐπισταμένης ὡς ἄριστα νὰ συνδυάζῃ καὶ σταθμίζῃ περιστάσεις, πρόσωπα καὶ γεγονότα, εἰς τρόπον ὥστε ἀσφαλῶς ν' ἀνευρίσκῃ καὶ βυθίζῃ εὐθὺ πρὸς τὸ πρέπον καὶ τὸ συμφέρον ἐν μέσῳ παντοίων περιπλοκῶν, καὶ γνωμῶν διεστρωσῶν καὶ συγκεχυμένων.

«Περιεπλέχθην, ἔγραφε τότε, εἰς τὴν πολιτικὴν τῆς Πατρίδος καὶ ὑπέφερα τὰ πάνδηνα ἄσπι τοῦδε, διὰ νὰ συντελέσω εἰς τὴν σωτηρίαν αὐτῆς ἀπὸ τῶν κινδύνων εἰς τοὺς ὁποίους ἡ ἄνοια τῶν πατριῶν μας καὶ ἡ ἰδιοτέλεια τινῶν τὴν ἐσπρωξάν μερῆς τῆς καταστροφῆς τῆς. Ἀλλὰ χάρις τῷ Θεῷ ἐξήλθομεν ἀναιμωτεῖ τῶν κινδύνων, καὶ ἤδη καταγινόμεθα εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς τάξεως καὶ τῆς ἡσυχίας. Ἡ προσέγγισίς μου εἰς τὴν ἐξουσίαν ἀπέβη ἐπιωφελεστάτη διὰ τὴν πατρίδα, καθόσον διὰ τῶν προσπαθειῶν μου καὶ τῆς ὑπολήψεως ἣν χρίζω παρὰ τῷ Μουσταφᾷ Πισσᾷ καὶ τῷ Διοικητῇ κ. Κονεμένῳ, ἠδυνήθην νὰ προ-

λάβω πολλὰ δεινὰ ἐπακόλουθα καὶ σώσω πολλοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τῆν εἰρκτῆν τῆς Κωνσταντινουπόλεως».

Πλὴν θὰ ἐξηρηχόμεθα τῶν διαγεγραμμένων ὁρίων ἂν ἐπεχειροῦμεν νὰ παράσωμεν ἔστω καὶ νῆας εἰκόνα ἀντικατοπτρίζουσαν τὴν μεγάλην καὶ εὐαίσθητον ψυχὴν τοῦ Κωνσταντῖνου, δι' ἣ καὶ ἐπανερχόμεθα εἰς τὸ χρονολογικὸν ἡμῶν ἔργον.

Μέχρι τοῦ 1854 Γραμματεὺς διατελέσας τοῦ Τοποτηρητοῦ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ ὁποῖου καὶ νέας ἡξιώθη ἐξ Ἑλλάδος τιμῆς, τοῦ ἀγυροῦ Σταυροῦ τοῦ Σωτῆρος ἱππότης γενόμενος, πλείστακις παρέσχε δείγματα δεξιότητος καὶ περινοίας οὐχὶ κοινῆς, κατορθώσας πρὸς τοῖς ἄλλοις δι' ἐπιτηδείου ἐνεργείας τὴν σύλληψιν καὶ ἀποκεφάλισιν τοῦ διαβολήτου ληστοπειρατοῦ Νέγρου, οὕτως τὴν φρονικὴν σπᾶθην, ὁ Γαλλικὸς τύπος τῆς ἐποχῆς ἐκείνης διεσάλπιζεν ὡς σπιθαμῆς ἔχουσαν πλάτος, καὶ καταδιώξας πολυτρόπως τὴν εἰς τὰ παράλια τῆς Σάμου ἀκμαζούσαν τότε πειρατεῖαν.

Ὅτε δὲ ἡ Ὑψηλὴ Πύλη ἀνηγόρευεν Ἡγεμόνα τῆς νήσου τὸν δι' ἐκτάκτων διοικητικῶν ἀρετῶν πεπροικισμένον Ἰωάννην Γκίκαν καὶ ἐλθὼν οὗτος ἀνέλαβε τὰς ἡνίας τῆς Διοικήσεως, ἀνέδειξε τὸν Κ. Ὁρολογᾶν Ἐφετῆν, καὶ διαλυθέντος τοῦ Ἐφετείου Πρωτοδίκην. Ταχέως ὁμως ἡ εἰς τὸ κατακόρυφον αὐτῆς σημείον ἀνεληθοῦσα ληστοπειρατεία, ἐξηνάγκασε τὸν Γκίκαν, γινώσκοντα ὅσον ὀλίγον νὰ διακρίνῃ καὶ προάγῃ τὴν ἰκανότητά καὶ τὴν εὐφυΐαν, ὅπως ἀναθέσῃ εἰς τὸν Κ. Ὁρολογᾶν, ἐντολὴν μᾶλλον ἀρμόζουσαν πρὸς τὰς ἀτομικὸν χαρακτῆρα καὶ τὰς οἰκογενειακὰς του παραδόσεις.

Ἐκ τῶν τρωμερῶν συμμοριῶν τῶν λυμαινομένων μετὰ θαλάσους ἀνηκούστου τὸ Αἰγαῖον καὶ τὴν Μικρασιατικὴν παραλίαν καὶ θαυμασιῶς διαφευγόντων τὴν ἄπαυστον καταδίωξιν τῶν Γαλλικῶν καὶ Τουρκικῶν καταδρομικῶν, οὐδεμία ἐξ ὧν κατέφυγον εἰς Σάμου ἴσχυσε νὰ διαφύγῃ τὴν ἐρρωμένην τοῦ Κωνσταντῖνου καταδίωξιν, ὅστις ἐν βραχυτάτῃ (τριακονθημέρῳ) προβημαῖα ἐκ τῶν προτέρων ὑπ' αὐτοῦ ὀρισθεῖσι, ἐξοντώσας πρόοριζα τὴν νέαν ταύτην πολυκέφαλον Ὑδραν, διωρίσθη ὀριστικός ὄπλαρχηγός τῆς Ἡγεμονίας, τιμηθεὶς καὶ δι' Ἀυτοκρατορικοῦ παρασήμου Μετῆρητιᾶ Ε' τάξεως.

Κατὰ τὸ 1857 ἐπελθούσης τῆς παραιτήσεως τοῦ Ἰ. Γκίκα καὶ διαδεχθέντος αὐτὸν τοῦ Μιλτιάδου Ἀριστάρχου ὁ Κωνσταντῖνος ἐξηκολούθησε καθ' ἅπασαν αὐτοῦ τὴν Ἡγεμονίαν τηρῶν ἐπαξίως τὴν θέσιν τοῦ Ὁπλαρχηγοῦ, νέας ἐκάστοτε παρέχων

ὕπηρεσίας καὶ πλείστων τιμητικῶν ἐνδείξεων ἀξιούμενος παρὰ τε τῆς Ἡγεμονικῆς καὶ τῆς Κυριαρχοῦ Κυβερνήσεως, ἐξ ὧν περι-οριζόμεθα ν' ἀναφερόμεν τὴν ἐν Χίῳ παρουσίαν αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ Σουλτάνου Μετζίτ, παρ' οὗ ἐξεφράσθη προφορικῶς εἰς αὐτὸν ἡ ὑψηλὴ Αὐτοκρ. εὐαρέσκεια, κατόπιν δὲ τὴν εἰς Κων(πολιν) ἀποστολὴν του. ὅπως καθυποβάλλῃ τὰς εὐχὰς τοῦ Σαμιακοῦ λαοῦ πρὸς τὸν Σουλτάνον Ἀζίζ κατὰ τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάβασίν του, ὅτε καὶ τῷ ἀπενεμήθη παράσημον ἀνωτέρας τάξεως τοῦ προηγου-μένου.

Ἀπελθόντος καὶ τοῦ Μ. Ἀριστάρχου κατὰ τὸ 1866, καὶ πολλῶν ἀκανθῶδων πολιτικῶν ζητημάτων ἀναφυέντων ἐπὶ τοῦ διαδόχου του, δὲν ἤδυνήθη ὁ παρ' ἡμῶν βιογραφούμενος νὰ ἀπο-φύγῃ τὰς καταδιώσεις καὶ καταδρομὰς αἰτινὲς εἶνε σχεδὸν ἀνα-πόσπαστοι ἀπὸ τοῦ βίου τῶν δημοσίων ἀνδρῶν. Αὕτη ὑπήρξεν ἡ δυστοχεστάτη τοῦ βίου του ἐποχὴ καθ' ἣν ἐπὶ ἐπάτημον μὲν διετέλεσε καθειγμένος ἐν πολεμικῷ σκάφει, εἶτα δὲ εἰς Βυρῆ-τόν ἔξορισθεὶς διέμεινε πλέον τῆς διετίας τὸν δικηγόρον ἐπαγ-γελλόμενος, μέχρις οὗ διὰ τῶν ἐνεργειῶν τῶν φίλων καὶ τῆς πι-στοτάτης καὶ ἀφωσιωμένης συζύγου του κατώρθωσε νὰ ἐπανα-κάμψῃ εἰς τὸ προσφιλές πατριὸν ἔδαφος.

Καὶ ἐπὶ τῶν μετέπειτα δ' Ἡγεμόνων ὑπηρετήσας τὴν Πατριδα ἐν διαφόροις ὑπουργήμασι, καὶ πλειστάκις ἐξελέγη πληρεξούσιος ὑπὸ τῶν συνδημοτῶν του, ἐπιτελέσας ἀείποτε τὸ ἑαυτοῦ κα-θῆκον μετὰ παρρησίας καὶ θάρρους ἀσυνήθους κατὰ τὴν ἐπο-χὴν του.

Ἀλλὰ τὸ ἐκτενὲς τοῦτο στάδιον ἔδει βεβαίως νὰ ἔχῃ καὶ τὸ πέρασ αὐτοῦ, ὡς πάντα τὰ ἀνθρώπινα. Μεθ' ὅλην τὴν ἐκτακτον εὐρωστίαν καὶ τὴν σθεναρὰν ὑγίαν ἣν ἔχαιρε, προσβληθεὶς πρὸ τετραετίας ὑπὸ δυσιάτου νευρικῆς νόσου ἐταλαιπωρήθη κλη-ρῶς καὶ τέλος ὑπέκυψεν εἰς τὰ βράχεια τοῦ θανάτου πλήγ-ματα, ἐπιβεβαιῶν τὸ καθ' ἑαυτὸν δι' ἀπειροστὴν φορὰν, τὸ γνωστὸν τοῦ Σοφοκλέους « οὐχ οἱ εὐρεὶς φῶτες ἀσφαλεῖς αἰεὶ ».

Ἀποθανόντα τῇ 27ῃ Ἰουνίου ἐ. ἔ. δημοτελέστατα ἐκήδευσεν αὐτὸν ἡ πατρίς. Πᾶς Σάμιος μετὰ συγκινήσεως θ' ἀναμινῆ-σκηται τοῦ σπανίου ἀνδρός, ἀναλογιζόμενος μεθ' ὅποιας ἔφευρεν ὑπερῆγάνου ἀξιοπροπέας τὸ ἀρρενοπροπέες ἔνδυμα ὅπερ γενεαὶ ὅλαι ἡρώων ἐκλείσαν καὶ ἐδόξασαν, ὧν τελευταῖον λειψάνον παρ-έμεινεν ἐν τῇ μικρᾷ σαμιακῇ κοινωνίᾳ τὰς γλυκυτέρας διεγείρων ἀναμνήσεις διὰ τοῦ λαμπροῦ παραστήματος, καὶ ζώσαν ἀποτε-λῶν ἀντίθεσιν πρὸς τὴν σύγχρονον ἐκνευρισμένην καὶ ἥμισα

Ἑλληνικὴν γενεάν, ὡς ἀντιτίθεται δρῦς γηραιὰ μὲν ἄλλ' ἀείποτε ἀκμαία καὶ στερρά, πρὸς τὰ περικυκλοῦντα αὐτὴν μακρασμῶδη δενδρόλλα !

Ἄλλ' ἂν ἡ ὕλική αὐτοῦ ὑπόστασις ἐξέλιπε, τὸ ὄνομά του ὅμως ἀνήκει εἰς τὴν Σαμιακὴν ἱστορίαν καὶ θέλει μετ' εὐλογίῳν παραδοθῆ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους ὡς πρότυπον εἰς μίμησιν.

A.

Η ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

Τῷ φιλάτῳ ποιητῇ Ἀνδρῆι Δ. Νικολαροῦ.

Ἐσὺ π' ἀπ' ἄλλον κόσμον ἀλθιθὸν
σὰν ἡλιοῦ ἀχτίδα ἦρθες ἐδῶ πέρα,
διῶξέ μου ἀπ' τὸ νοῦ τὸ σκοτεινὸν
τῆς νύχτας τὴ ὀλόμαυρη φοβέρα.

Καὶ δεῖξέ μου — σὺ μόνῃ δυνατῇ —
πῶς ἡ ψυχὴ τ' ἀνθρώπου εἶν' ἄλλη φύσι,
πῶς εἶν' ἀπ' τὰ οὐράνια αὐτῇ
καὶ ῥε τὰ οὐράνια πάλι θά γυρίσῃ.

Γλυκεῖά μ' ἀγάπη, δεῖξέ μου ἐσὺ
τοῦ Πλάστου μου τὴν ἄπλαστη εἰκόνα,
καὶ διῶξε μὲ μὴ λέξῃ σου χρυσῇ
ἀπ' τὴν καρδίᾳ μου μέσα τὸν χειμῶνα.

Καὶ δεῖξέ μου πῶς εἶνε ἡ καρδιά
τ' ἀνθρώπου, γὰρ αἰσθήματα πλασμένη,
αἰσθήματα μὲ λάμψι καὶ φωτιά,
καρδιά μεγάλη· ὄχι παγομένη.

Δεῖξέ μ' ἐσὺ ἀγάπη ἀλθιθὴν
πῶς κρῦβει κ' ἡ ζωὴ μου κάποια χάρι,
ζωὴ ποῦ ὡς τὰ τώρα ταπεινὴ
μέσ' σ' ἄχαρο τὴν ἔννοιωθα κουφάρι.

Ἄδῃται.

ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

ΟΙ ΚΟΥΡΑΜΠΙΕΔΕΣ

[Πατραϊκὴ ἠθογραφία]

ΕΙΝΕ ἴσως ἄτοπον, φίλτατέ μοι κ. Σκόπε, ἐνῶ ἄλλοι παραθέτουσιν ἄνθη εἰς τὴν πνευματικὴν ἔκθεσιν τοῦ Ἑθνικοῦ Ἡμερολογίου σου, νὰ ζητήσω τὴν φιλοξενίαν μιᾶς κοινωνικῆς ἀκαθαρσίας, τίποτε ἐχούσης τὸ κοινὸν πρὸς τὸν τίτλον τῆς παρούσης διατριβῆς. Ἐν τούτοις τὸ Πατραϊκὸν φαινόμενον τῶν Κουραμπιέδων εἶνε ἄξιον πολλῆς προσοχῆς διὰ τὴν χρονογραφικὴν καὶ γελοιογραφικὴν ἀποστολὴν τοῦ Ἡμερολογίου, καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι δὲν λαλῶ μὲν περὶ ἀγνώστου ἐνταῦθα τάξεως προσώπων, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἐν ταῖς λεπτομερεσίαις γνωστῆς, διότι πρέπει νὰ κατέλθῃ τις εἰς τὸν βυθὸν τῆς οὐρανόχρου λίμνης, ὅπως αἰσθανθῇ τὸ δυσῶδες αὐτῆς τέλμα καὶ νὰ πλησιάσῃ τὴν ἀνοῦσαν βάρυν, ὅπως ἴδῃ τὰς ἀκάνθας αὐτῆς.

Ὁ Κουραμπιές, ἄλλως τε, δικαιούται νὰ λάβῃ διὰ κ. ε. εἰσιτήριον διὰ τὸ γελοιογραφικὸν Πάνθεον τοῦ Ἡμερολογίου σου, ἂν ὄχι διότι ἀπασχολεῖ ἐνταῦθα τὰ αἰσθήματα τῆς περιφρονήσεως τοῦ Κοινοῦ καὶ σφετερίζεται τὸν πολῦτιμον αὐτοῦ οἶκτον, τοῦλάχιστον ἕμως διότι εἶνε μικρόδιον τάχιστα ἀναπτυσσόμενον εἰς κοινωνικὴν νόσον, μονογενῆς τῆς Τύχης ἢ τῆς Ἠλιθιότητος, λαμβάνων παρ' ἐκείνης τὰ μέσα νὰ περιφέρῃ παντοῦ τὴν ἐπίχρυσον μηδαμινότητά του, παρὰ ταύτης δὲ τὸ ἴταμὸν καὶ ἀξιοθαυρτον θάρρος νὰ ἐπιπλήρῃ εἰς τὸν

ἀδιαφοροῦντα κυκεῶνα τῶν φιλέργων στοιχείων, ὡς κηφὴν περὶ τὴν κυψέλην..

Ἄν διὰ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἔχῃ πραγματικὴν τινα ἀξίαν ἢ ζωὴν, ἂν χρησιμεύῃ πρὸς ἐξυπηρέτησιν ἀνωτέρου ἢ ἀγνώστου σκοποῦ, εἰς τοὺς Κουραμπιέδες, ὡς ἐκ τῶν κατωτέρω δεικνύεται, χρησιμεύει μόνον ὡς ἀντισηπτικὸν τῆς σαρκὸς καὶ εἰς τίποτε ἄλλο. Διότι ἰδοὺ πῶς χαρακτηρίζεται ὑπὸ τῆς λοιπῆς κοινωνίας ἢ κοινωνία των: Κουραμπιέδες εἶνε τὸ γελοῖον ἀπόσταγμα τοῦ βίου τῶν αἰθουσῶν, μὲ τὸ βαλάντιον κενὸν ἢ πλήρες ἀλλὰ πάντοτε τὴν καρδίαν κενήν, ἀριστοκράται τῆς φαρίας ἢ τῆς σαράγγιας οἱ μὲν — τῶν ὁποίων ἡ ὑπογραφή ἀξίζει περισσότερον τοῦ ἀτόμου — καὶ ἄλλοι θρῆσκάρι α τοῦ Κληρονομικοῦ ἢ τοῦ Οἰκογενειακοῦ δικαίου' οἱ ἀκολουθοῦντες μόνον τοῦ Ἐπικούρου τὴν φιλοσοφίαν ὑπὸ τὴν κτηνωδεστέραν τῆς ὕψιν καὶ μὴ εὐρίσκοντες τι θαυμασιώτερον τοῦ ἀμέμπτου λαίμοδετου' τῶν ὁποίων δύναται νὰ περιλάβῃ δις τὴν μηδαμινὴν τῶν ἀτομικότητά' οἱ μεθοδικοὶ εἰς τὰς κακολογίας των, τὰς ἐξείεις, τὰς πράξεις, κοινοὶ καὶ τετριμμένοι καὶ πρόσκαιροι εἰς τὰς σκέψεις των' οἱ στερεοτύπως ἑλληνικὰς καὶ ξενικὰς ὁμοῦ φράσεις ἀναμασῶντες καὶ ὑγραίνοντες ἀηδῶς τὰ λι καὶ νι τῶν διαλέξεων των, διὰ νὰ φαίνωνται ξένοι τὴν καταγωγὴν' οἱ ξενολάτραι εἰς ἐπαγγέλματος (διὰ νὰ εὐρίσκουν ἀκαλλιέργητον ἔδαφος κακολογίας διὰ τὰ «ρωμέικα»!) οἱ θρασύτατοι προεξοφληταὶ πολλῶν ἐθνικῶν ἐλπίδων' οἱ ἐκζητοῦντες συγκινησεῖς εἰς τὴν χαρτοπαιξίαν καὶ μὴ συγκινοῦμενοι ὅταν φερῶνται κλέπτοντες εἰς αὐτὴν, πρόσωπα δεκτικὰ ψιμυθίου καὶ ἀπαράβιαστα ὑπὸ τῆς αἰδοῦς' οἱ μετὰ βδελυγμίας ἀποστρεφόμενοι πᾶν Ἑλληνικόν — πλην τῆς τραμπουκικῆς βαναυσότητος ἐβλίστε, ἣν ἀσμένως ἀσπάζονται — καὶ ἀναμυρηκώμενοι ὅσα ἢ μνήμη των ἀπεταμίευσεν χυδαίως θαυμάσια ξενικῶν ἐθίμων καὶ τόπων' οἱ δεικνύοντες τὴν ἐκτίμησίν των δι' αὐλικῆς δουλοφροσύνης, τὴν δὲ περιφρόνησιν διὰ σκηρικοῦ θορύβου καὶ γραῶδους κακολογίας, δικαίως, διότι ἐκεῖνο ἀπαιτεῖ ἑλλειψὶν ἐκτιμήσεως πρὸς ἑαυτόν, ἢ δεσποικλή περιφρόνησις προὔποτίθησιν ἱκανὸν σθένος ψυχῆς, διὰ τῆς ἀνατροφῆς κρατυνάμενον.

Παρατηρήσατέ τους άνευ προλήψεως, ως ξένοι, ως έχθροι τῆς κοινωνίας· καὶ πάλιν θὰ ὁμολογήσετε ὅτι εἶνε οὗτοι νεότης ἡ λυκὴ μὲ ἀνεστραμμένον μύστακα, θνησιγενὴς ὡς νεότης, άνευ παλμῶν, ἔχουσα θυλάκια ἀντι καρδίας καὶ ὡς μόνον ἰδανικὸν τῶν πλοῦτον καὶ τὴν πρόσκαιρον διάκρισιν εἰς τοὺς ἀγοραζομένους ἔρωτας τῶν ἐν τοῖς ᾠδεῖσις γυναικῶν, ἔνθα εὐρίσκουσι τὴν ἀπροσπέλαστον Γῆν τῆς ἐπαγγελίας, ἣν καλοῦμεν Εὐδαιμονίαν καὶ ἣν ὄνειρευόμεθα δι' ἀνοικτῶν ὀφθαλμῶν. Οἱ ἐν ταῖς κηδείαις ἀσεβῶς βωμολοχοῦντες καὶ ἐν τοῖς Ναοῖς συνάπτοντες ἀνηθικούς ἔρωτας. Οἱ νεκροθάπται τοῦ οἰκογενειακοῦ των ὀνόματος, ἐὰν ἔχουν τοιοῦτο, τῶν πατρικῶν των ἐλπίδων, ἂν, πατέρες γεννῶντες καὶ ἀνατρέφοντες τοιαῦτα βακτηρίδια, ἐτόλμησαν νὰ ἐλπίσωσιν ἐπ' αὐτῶν. Οἱ ληστεύοντες τὸν ξενοδόχον καὶ τὸν ἀμαξηλάτην ἐν ὀνόματι τοῦ ὀνόματός των. Νέοι φθισικοί, ὡς ἐκ συστήματος, πάντες, κατὰ τὸν χρόνον τῆς στρατεύσεώς των—διὰ μίαν μόνην ὥραν, ἐννοεῖται—καὶ κωδικοποιήσαντες πᾶσαν ἀγδίαν καὶ πᾶσαν μιμκρότητα εἰς κανόνα διαγωγῆς. Οἱ ἐν τοῖς θεάτροις γινόμενοι ἐνίοτε αὐτοσχέδιοι συνεργοὶ τῶν ἡθοποιῶν—ἐκ τῆς θέσεώς των, ἐννοεῖται καὶ μὲ πρόφασιν εὐφυσιολογίας, μὴ ἐννοοῦντες ὅτι ὁ σπεῖρων ἀνοησίας θερίζει γέλοιο καὶ πομπεύοντες ἐπαξίως τὴν ἀφελῆ των εὐήθειαν μετὰ τῆς κλασικῆς των ἀμαθείας. Οἱ ἀπεκδεχόμενοι ξενικὴν ἐπέμβασιν ἐπὶ τῆς πατρίδος των, ἣτις ἐν μέγα σφάλμα διέπραξεν, ὅτι ἐγέννησεν αὐτούς!

Ἡ ἐν τοῖς σκλονίοις διάκρισις κατέχει τὴν κορυφὴν τῶν σκέψεῶν των καὶ σκιαζέει πᾶσαν τὴν ἄλλην σκέψιν, πᾶσαν τέρψιν καὶ χαρὰν. Ἐκεῖ τὰ ἄνθη καὶ αἱ ὑποκλίσεις εἶνε τὸ εἰσιτήριόν των, ὀλίγα δὲ ἢ πολλὰ «νόστιμα»—ὅπως ὀνομάζουσι τὰ κλειμμένα χυδαριολογήματα τῶν Καζαμιῶν καὶ τῶν τριόδων— ἡ φήμη καὶ ἡ δόξα των. Τινὲς αὐτῶν ἔχουσι ὄνομα ὀγκῶδες ἐπὶ πατραγαθίαις ἢ πλοῦτω, τὸ ὅποιον περιστρέφεται περὶ τὸ μικροσκοπικὸν ἄτομόν των, ὡς βράχος περὶ κώνωπα, ὡς ἡ Γῆ νὰ εἶχε δορυφόρον τὸν Ἥλιον. Οἱ πλεῖστοι δὲ τούτων χρησιμεοῦσιν ὡς γέφυραι, δι' ὧν εἰς τὴν κατοικίαν τῆς τιμῆς καὶ τῆς παρθενίας εἰσέρχεται ἡ μάλλον ἀνάνδρος Συκοφαντία, ἢ ἐκ τῶν οἰκῶν τῆς ἀτιμίας ἐξέρχεται εἰς τὴν κοινωνίαν ὁ ἴος ὑπὸ ὅλας αὐτοῦ τὰς μεταφορὰς

καὶ τὴν κυριολεξίαν καὶ διευκολύεται ἡ ἀφομοίωσις τῶν κοινωνικῶν ἀθλοτήτων εἰς τὸν πυθμένα τοῦ ποτηρίου τῆς ὀδύνης. Τοιαύτην σεσηπυῖαν γέφυραν ἠδύνατο νὰ θραύσῃ ὁ βαρὺς τῆς κοινωνίας πῦρ, ἀλλὰ δὲν τὸ πράττει, καὶ οἱ Κουραμπιέδες ἐπιπλέουσι πάντοτε τοῦ ἠθικοῦ τέλματος, τοῦ ὁποῖου εἰσὶν οἱ δημιουργοὶ καὶ τὰ δημιουργήματα.

Τοιοῦτοι νέοι, οἱ κυρίως Κουραμπιέδες τιτλοφορούμενοι, ἀνακάθαρσις βελτιωμένη τοῦ τύπου τῶν λιμοκοντόρων καὶ τῶν ν τ ι σ τ ε γ κ ε, οἱ ἔχοντες ὡς ἔργον τὴν ἀργίαν καὶ ὡς προορισμὸν ὀλίγα νυσταλέα βήματα μετὰ τοῦ πατρικοῦ χρηματοκιβωτίου καὶ ὀγκῶδους προικῶς, ἣν ὄνειρεύονται νυχθημερόν, τοιοῦτοι νέοι, ἐκζητοῦντες παντοῦ καὶ μόνον τὴν ἡδονήν, ὅ π ω σ δ ἡ π ο τ ε εὐρισκομένην, εἶνε φυσικὸν νὰ μὴ καταφρονῶσι καὶ τῆς ταβένας, ἐνθ' ἀπομιμοῦνται τινα τῶν ἐθίμων αὐτῆς, διὰ νὰ φαίνωνται ἀρεστοὶ πρὸς τοὺς ἐξ ἐπαγγέλματος οἰνοπότας, ἔνθα βαναυσολόγοι δείκνυνται καὶ ζωηροὶ ὅσον ἔνεστιν ἐν βωμολογίαις καὶ κορδακισμοῖς. Οὐδαμῶς δυσκολεύονται νὰ πειράξωσι τὴν διερχομένην παιδίσκην καὶ τὸν γυμνόπουον ὑπέρητην, δίκην ἀμαξηλατῶν, καὶ μηδέποτε τυπτόμενοι ὑπὸ τῆς συνειδήσεως—ὡς νὰ ἦτο αὐτὴ μέλος τῆς προστατευτικῆς τῶν ζῶων ἐταιρίας.

Ὁ ἐν ἀπομαχίᾳ χρόνος, τὸ παρελθόν, εἶρων καὶ ἐκδικητικὸς παραδίδει τὰ πτώχᾳ αὐτὰ συντρίμματα εἰς τὸ μέλλον, άνευ τῶν πραγματικῶν ἐφοδίων τῆς ἀληθινῆς ζωῆς, διότι κατεφρόνησαν τὰ βάρεα καὶ βαρύτητα ἡμέρατά του. Τὰ ἐκ τοῦ ἀειθαλοῦς καὶ ἀγῆρω αὐτοῦ κορμοῦ ἀποσπώμενα φύλλα, αἱ ὥραι, πίπτοντα ἐπ' αὐτούς, οὐδέποτε τοὺς ἠνώχλησαν τὴν ἐκ τῆς βραδυπορίας τοῦ χρόνου ἀνίαν ἐπολέμησαν ἢ νωχελεῖς ἐν τοῖς πρακτηρίοις τῆς ἀνηθικοῦ ἡδονῆς ἢ γεννῶντες ἄσμενον κοινωνικὸν θόρυβον περὶ αὐτούς, καὶ αἱ σιδηραὶ του χεῖρες ἀπεγύμνωσαν αὐτούς τῶν ὀπλων, ἅτινα καὶ μόνᾳ δύναται νὰ χειρισθῇ ὁ ἄνθρωπος νῦν, ὅτε ἡ κοινωνία μας ἐγείρεται τοῦ νηδύμου ληθάργου—εἰς ἃν ἐβύθησεν αὐτὴν ἡ παρὰ δόσις καὶ ἡ ἀμάθεια—τῆς ἠθικῆς δηλονότι, πνευματικῆς καὶ φυσικῆς ἀριότητος ἐν φιλοπονίᾳ. Ἡ δὲ κοινωνία μας, δὲν λέγω ὑποθάλπουσα, ἀλλ' ἀνεχομένη, ὀπωσθήποτε, τοὺς τοιοῦτους εἰς τὰς τάξεις αὐτῆς, καταχρέους πρὸς αὐτὴν χρη-

ματικῶν καὶ ἠθικῶν ὀφειλῶν, πολλαπλασιάζει μὲν τοὺς ἀθλί-
ους, κυοφορεῖ δὲ εἰς τοὺς εὐρεῖς καὶ αἰωνίους αὐτῆς κόλπους
τοὺς μικροργανισμοὺς ἠθικῶν καὶ φυσικῶν βασάνων διὰ τὸ
μέλλον.

Τριαύτη ἡ περὶ αὐτῶν ὑπόληψις τῆς κοινωνίας. Αὐτὴ ἔφα.

"Ἴσως ἡ εἰκὼν, ἣν ἐχάραξα, εἶνε ὑπὲρ ἀνάγκην φυσικὴ
ἢ ὑπερβολικὴ. Ἄλλ' ὠρμήθην πρὸς τοῦτο διότι πολλάκις
μετὰ πολλῶν ἡγανάκτησα ἐκ μυρίων σκηρῶν, πρὸ παντὸς δ'
ἐκ τῆς ἀπελπιστικῆς ἀληθείας ὅτι οἱ Κουραμπιέδες εἶνε, κα-
τὰ τὸ πλεῖστον, ὁ σεσηπῶς πυρὴν τῆς μελλούσης Ἄρι-
στοκρατίας τῶν Πατρῶν. Εὐτυχῶς εἰσὶν ὀλίγιστοι—καὶ
μόνοι οἱ φέροντες τὰ παρατεθέντα χαρακτηριστικὰ—ἀδίκως
δὲ ὅλως ἐθεωρήθησαν ὡς τοιοῦτοι πλεῖστοι, ἐξωτερικὰ τινα
μόνον σημεῖα φέροντες κοινὰ μετ' ἐκείνων.

Πάτριαι 1893.

ΠΡΟΚΛΗΣ Χ. ΠΑΠΑΡΡΟΥΠΑΣ

Θ' ἈΛΛΑΞΟΠΙΣΤΗΣΩ

Σοῦ εἶπα καὶ τὸ 'πίστεψες πῶς θ' ἄλλαξοπιστήσω
Καὶ μοῦτες : « Μὴ γιὰ τὸ θεό! πάρε τὸ λόγο πίσω »
Μ' ἄρ σὺ θελήσης 'ς τὰ σωστά ἀρνημέαι τὸ Χριστό μου
Ἄρ ἦρε ράβρη ἀληθινὸ τὸ μόνο ὄνειρό μου,
Ἄρ γέμαι τὴν Παρθένα μου ἄρ ἦρε θέλησί σου
Καὶ ἄρ σὺ γιὰ τὴν ἀγάπη Της μοῦ δίνεις τὴ 'δική σου;
Ἐσένα ράχω πίστι μου, θρησκεία μου ἐσένα
Νὰ ζήσω χρόνια ρόδινα χρόνια εὐτυχημένα.

Αὐγούστος τοῦ 1893.

Γ. Μ. Γ.

Ο ΜΟΝΑΧΟΓΥΙΟΣ

[εἰκὼν]

ΟΙ ἀναγνώσται ἡμῶν ἂν δὲν ἐγνώρισαν προσωπικῶς
τὴν ἐκ Βόλου οἰκογένειαν Ντεβέ, ἤκουσαν ἀσφαλῶς
περὶ αὐτῆς· διότι οἱ Ντεβέδες τοῦ Βόλου ἐχάρισαν
ἀπὸ χρόνου μακροῦ τὸ ὄνομά των καὶ εἰς τὸ ὁμώνυ-
μον εἶδος σίτου, ὁ ὁποῖός ποσέρεγεται ἀπὸ τὰς πεδιάδας τῆς εὐ-
φόρου Θεσσαλίας. Οἱ Ντεβέδες ὑπῆρξαν ἀνέκαθεν εὐπορος οἰκο-
γένεια ἐν Βόλῳ διὰ τε τὴν μεγάλην κτηματικὴν περιουσίαν καὶ
τὸ ἐμπόριον τῶν σιτηρῶν, ὅπερ κληρονομικῶς ἀσκέῖ μέχρι τῆς
σήμερον.

Τὸ ἐφ' ἡμῖν δὲν σκόποῦμεν παντάπασιν νὰ παρενοχλήσωμεν
τὸ ἔργον τῶν ἐν Βόλῳ καὶ τῇ λοιπῇ Θεσσαλίᾳ συγγενῶν τοῦ
ἀξιοτίμου κ. Σωτηρίου Ντεβέ· αὐτὸν ὅμως, ὅστις πρὸ τριακον-
ταετίας περίπου ἐλθὼν εἰς Πειραιᾶ, εἶνε ἔκτοτε σχεδὸν συμπο-
λίτης μας, ἔχομεν ὁπωσδήποτε τὸ θάρρος καὶ τὴν ἀδείαν, νὰ με-
λετήσωμεν ἐπάνω-ἐπάνω χωρὶς νὰ ἐνοχληθῇ οὔτε ὁ ἴδιος οὐδὲ
οἱ ἀναγνώσται μας.

* *

Ὁ κύριος Ντεβέ, ὁ Πειραιώτης, ἦτο καὶ εἶνε ἀρίστης ὑγείας
ἄνθρωπος, ἡλικίας δὲ σήμερον περίπου πενήτηντα ὀκτὼ ἐτῶν.
Εἶνε γνωστός ὑπὸ τὸ σύντομον ὄνομα κύρι Σωτήρης καὶ κατὰ τὸ
τελευταῖον του ζῦγιον ζυγίζει ὀκτάδας ὀγδοήκοντα στερογγυλάς.
Ἐργατικώτατος καὶ χρηστοῦ χαρακτήρος ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀμέμ-
πτου καθαρσιότητος ἀνίκει εἰς τὴν τάξιν τῶν αὐτοποιήτων ἐκεί-
νων ἀνδρῶν, οἵτινες μετὰ τὰς τέσσαρας πράξεις τῆς ἀριθμητικῆς

κατώρθωσαν τὴν ἐπίλυσιν ὄλων τῶν προβλημάτων τῆς ζωῆς. Εἰς τοιοῦτους ἄνδρας, ἂν εἴμεθα Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις, θὰ ἐγορηγοῦμεν τὸ παράσημον τοῦ Λουτροῦ, ὅπως ἀμείψωμεν τὴν ἀρετὴν καὶ καθιστώμεν αὐτοὺς μᾶλλον εὐαέρους.

Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἐν Πειραιεῖ διατριβῆς του ἱδρυσε τὸν γνωστὸν καὶ ἀμαζύζοντα ἐπὶ ἀλευρόμυλον, πρὸς τὸν ὁποῖον ἅμα τῇ ἰδρύσει ἐστράφησαν ὅλα τὰ βλεψόμενα τῶν τότε νεοφῶν τοῦ Πειραιῶς καὶ μικροῦ δεῖν τὸν καθίστων μύλον τῆς ἐριδος, ἂν ὁ σώφρων κύριος Σωτήρης δὲν ἔσπευδεν, ἐπωφελοῦμενος θαλασσίας ἐκδρομῆς, ἣν χάριν του ἐνήργει ἡ οἰκογένεια τοῦ ἐμπόρου ἀποικιακῶν κ. Φιδέ, δὲν ἔσπευδε, λέγομεν, νὰ συνδέσῃ τὴν τύχην του πρὸς τὴν ἀξίεραστον δεσποινίδα Κλεοπάτραν, ἥτις καθ' ὅλην ἐκείνην τὴν ἀλιευτικὴν ἡμερίδα προσέφερεν εἰς τὸν ἐρατεινὸν τότε κύριον Σωτήρη πεπονήσασαρος ἐν εἶδει πασσατέμπο. Καὶ δὲν λησμονεῖ ποτὲ μέχρι σήμερον ὁ ἀγαθὸς ἐργαστασιαρχὴς τὴν μερίστην ἐπίδρασιν τοῦ ἐρωτικοῦ ἐκείνου πασσατέμπο, οὐδὲ παρέρχεται πεπόνιον χωρὶς νὰ προκληθῇ τὸ ἐρύθημα τῆς κυρίας Ντεβέ, ἥτις γνωρίζει ὅτι ὁ κύριος Σωτήρης δὲν περιορίζεται μόνον εἰς ἀναμνήσεις! Ο (passa) tempora ο (amores)!

* *

Αἱ εὐχαὶ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἀνιόντων οἱ πόθοι ἐξεπληρώθησαν ἐν ἀκριβῶς ἔτος μετὰ τὸν γάμον, γεννηθέντος τοῦ νεοροῦ υἱοῦ καὶ λόγου τοῦ κυρίου Σωτήρη Εὐστρατίου, ὃν ἐνανούριεν ὁ μύλος καὶ ἔθρεψεν ἡ πολυγάλακτος κυρία Κλεοπάτρα, μέχρι οὗ ὁ τριετής πλέον Εὐστράτιος μὲ ὅλους του τοὺς δόδοντας καὶ λίαν εὐγλωττος ἠδύνατο εὐγερωῶς νὰ τρώγῃ ἐκλέγων τροφήν καὶ ἀπὸ λίστας ξενοδοχείου. Ἀλλ' ἔπρεπε τὸ παιδίον νὰ κατασταθῇ ὑγιὲς ἀκλονήτως, ἀφοῦ κατ' ἀμοιβαίαν τῶν γονέων συμφωνίαν προώρισται νὰ ζῆσῃ μοραχορνιός, εἰς τρόπον ὥστε νὰ λείψῃ πᾶσα τυγχὸν κληρονομικὴ ἕξις ἢ ὁποῖα, προκειμένου ἰδίᾳ περὶ μύλου, ἀπεδείχθη ὅτι δὲν εἶνε ἀσυνήθης ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς κοινωνίᾳ.

Ὅπως ὅλοι οἱ μικροὶ οὕτω καὶ ὁ Τάκης, ὁ Στρατάκης, ὁ Στράτος, ἐμεγάλωνε ἀποκαθιστάμενος βαθμηδὸν εἰς τῶν σημαντικωτέρων καταναλωτῶν τῶν τε προϊόντων τοῦ οἰκογενειακοῦ μύλου καὶ τῶν ἀποικιακῶν τοῦ ὑπερηράνου πάππου του κ. Φιδέ. Καὶ ἐνεργῶς ὁ μικρὸς Εὐστράτιος εἰς πελάγη πρωίνου καφέ, ὃν μετὰ πάθους ἀνατολικοῦ ἠγάπα καὶ ἐβύθιζεν εἰς τοὺς ἀχνεῖς τῶν κολοσσαίων φλυτζιανίων πυθμένας τὰς χεῖρας μέχρι καρποῦ ὅπως ἐκ τῆς κλασικῆς παπάρας ἀλιεύσῃ μουσκευμένας κομμάτας καὶ ἐστασίαζε κυριολεκτικῶς ἐκάστην δειλὴν ἂν δὲν τῷ πα-

ροσίαζον γενναίαν δόσιν τουλουμοτσιού μετὰ γαλετῶν καὶ ἀνετρεφετο κατὰ τὰς παραδόσεις τῶν Ντεβέδων καὶ τῶν Φιδέδων τρώγων ἀπὸ ὄλα καὶ πίνων ἀκόμη καὶ οὔζον ἀπὸ τοῦ πατρικοῦ ποτηρίου πρὸ τοῦ γεύματος καὶ τοῦ προγεύματος.

Οὕτως ὁ κύριος Σωτήρης ἐσημάτιζεν ἡμέρα τῇ ἡμέρα τὴν πεποιθῆσιν ὅτι δημιουργεῖ ὑγιὲς στήριγμα τοῦ γήρατος καὶ ἀκμαῖον διευθυντὴν τοῦ ἐργοστασίου του προωρισμένον νὰ τὸ αὐξήσῃ εἰσάγων ὅ,τι νεώτερον ἢ τελειοποιουμένη ὁσημέραι μηχανικὴ χορηγεῖ εἰς τοὺς μορφωμένους βιομηχάνους.

Καίτοι ἡ μόνη σχέσις, ἣν εἶχε πρὸς τὰ γράμματα ὁ κύριος Ντεβές πατήρ, ἦτο ἡ χρῆσις τῶν σημείων τοῦ ἀλφαβήτου, δι' ὧν ἐδηλοῦτο ἡ ποιότης τῶν ἀλεύρων ἐπὶ τῶν σάκκων, ὡς μόνον δὲ βιβλία χρῆσιμα ἀνεγνώριζε τὰ κατὰστιχα τοῦ μύλου, εἰς ἃ ἐνεκύπτε μετὰ πάθους φιλοβιβλίου, οὐχ ἦττον εἶχεν ἀκλονήτων πεποιθῆσιν ὅτι οἱ νέοι τῆς σήμερον πρέπει νὰ μανθάνωσι πολλὰ γράμματα καὶ ἠσθάνετο πρὸς τοὺς καλμαράδες οἶαν πρὸς τὰ τηγανητὰ καλαμάρια ἀπεριόριστον στοργῆν.

Μετ' ἐπίστασιν λοιπὸν ὄλα τὰ μέσα ὅπως ὁ Ντεβές υἱὸς καθοδηγηθῆ προσηκόντως εἰς τὴν ἀγάπην τῆς σπουδῆς καὶ τὸν παρηκολοῦθε μελετῶντα μεθ' ὑπερηφανεῖας Ταρκινίου, ἀφοῦ μάλιστα ὁ νεαρὸς Εὐστράτιος εἰδείκνυεν ὅτι ἠδύνατο νὰ μάθῃ κατὰ. Ἡ Κε Κλεοπάτρα εἰς ἄλλου ἐφοβεῖτο μὴ στενοχωρηθῆ ὁ μονάκριβος καὶ ἐδιπλασίαζε κατὰ τὰς παραμονὰς ἰδίᾳ τῶν ἐξετάσεων τὰς δόσεις τῆς στοργῆς καὶ τῶν ἀναφυκτικῶν, οὐχὶ δ' ἄπαξ ἀπεδίωξε πρὸ τῆς ὥρας, καὶ τὸν παρασκευάζοντα διαρκῶς τὸν Εὐστράτιον προγυμναστήν, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι τὸ παιδί πρέπει νὰ πάσῃ ὀλίγον καὶ τὸν ἀέρα του.

ὑπὸ τοὺς ὄρους τούτους ὁ κληρονόμος μοναχογιὸς τοῦ κυρίου Σωτήρη καὶ τῆς κυρίας Σωτήρεινας διήρχετο τὰς τάξεις τοῦ Σχολείου καὶ τοῦ Γυμνασίου ἀπόνως, χωρὶς νὰ διακρίνηται βεβαίως μεταξὺ τῶν πρώτων μαθητῶν, πράγμα τὸ ὁποῖον εὐτυχῶς μόνον ἡ Κε Κλεοπάτρα ἀπέδιδε πάντοτε εἰς πάθη ἀπαίσια τῶν Καθηγητῶν κατὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐπιλήθιαζε δὲ πλέον νὰ διευθυνθῇ κατὰ τὸ παρ' ἡμῶν ἔθος πρὸς τὴν ὁδὸν Κοραῖ ὅπως σπουδάσῃ τὸ δίκαιον μὲ τὸ μακροσυνακί του.

Ὁ Κύριος Σωτήρης μὲ κρύα καρδιὰ οὕτως εἰπεῖν ἀπέβλεπε πρὸς τὸ Μεγάλον Σχολεῖον καὶ ἤθελε προτιμήσῃ ὅπως ὁ υἱὸς του σπουδάσῃ βετικώτερον τι καὶ εἰ δυνατόν μηχανικῆν, ἀφοῦ μάλιστα τῆς αὐτῆς γνώμης ἦτο καὶ ὁ ἀτυμόμυλος, τὸν ὁποῖον πάντοτε συνεβουλεύετο εἰς τὰς σπουδαίας του περιστάσεις. Συνέπεσεν ὁμως ἀτύχημά τι κλονίσαν τὰς πεποιθήσεις του.

Κατὰ τὰς τελευταίας τότε δημοτικὰς ἐκλογὰς εἶχεν ἐκλεχθῆ δημοτικὸς σύμβουλος, ἐν δὲ ταῖς συνεδριάσεσι τοῦ Συμβουλίου ἐθαμβώθη ἐκ τῆς ρητορικῆς δεινότητος οὗμ ἢ τριῶν δικηγόρων ἐργαζομένων ἀξιεπαίνως ὑπὲρ τῶν καλῶν καὶ συμφερόντων . . . τῷ Δήμῳ. Ἡ ἀφασία του τὸν εἶχε στενοχωρήσει μ' ὅλους τοὺς ἐνθαρρυντικοὺς λόγους τῆς συζύγου του καὶ δὲν ἐνόει νὰ ἐκθέσῃ τὸν υἱὸν του εἰς παρομοίαν δυσχέρειαν ἐν τῷ μέλλοντι. Οὕτω τὸ περιστατικὸν αὐτὸ ἔλυσε τὸ ζήτημα καὶ ὁ κύρ Σωτήρης ἔκλινε πρὸς τὰ Νομικὰ «καὶ ἄς λέγῃ ὁ μύλος»!

* *

Ὁ κ. Εὐστράτιος Ντεβέσι ἀνήρχετο τακτικῶς καθ' ἐκάστην διὰ τοῦ σιδηροδρόμου εἰς Ἀθήνας, ἀνεγίνωσκε τὰς ἐφημερίδας, ἔκαμνε τὸν γυμνὸν τοῦ κήπου, ἤκροατο μετὰ προσοχῆς τῆς μουσικῆς τῶν ἀνακτόρων, εἰσῆρχετο εἰς τὸ τραμ τῆς ὁδοῦ Σταδίου ὁσάκις ἤτο κουρασμένος, ἠγόραζε τότε μίαν κραβάταν, τότε ζευγὸς χειροκτιῶν, τότε γοητευτικὸν τι μυθιστόρημα, ἔτρωγε μίαν πάσταν εἰς καλὸν ζαχαροπλαστεῖον, ἠγόραζε κυτίον σιγαρέττων Λαμίας καὶ τὰς μεταμεσημβρινὰς ἐφημερίδας καὶ κατακόπος ἐπανήρχετο πάλιν εἰς Πειραιᾶ, ὅπως τύχη τῶν θωπιῶν τῶν γονέων, τῶν συγγενῶν καὶ τῶν φίλων διὰ τὸ ἠράκλειον ὄντως ἔργον τὸ ὅσον ἦτο ἔτοιμος νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν ἐπιούσαν μετὰ τῆς αὐτῆς καρτερίας καὶ τοῦ αὐτοῦ ζήλου πρὸς τὴν ἐπιστήμην, ἢν οὕτως ἔγνω νὰ θεραπεύσῃ κατα τὸ πρῶτον ἔτος τῆς εἰς τὸ πα-νεπιστήμιον φοιτήσεώς του.

Μία τῶν πρώτων πράξεων τοῦ νεαροῦ Ἀκαδημαϊκοῦ πολίτου ὑπῆρξεν ἡ π ρ α γ γ ε λ ῖ α ἐπισκεπτῶν με τὸς τίτλους του ὡς ἔπειτα:

ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ Σ. ΝΤΕΒΕΣΙ

Γ' ἰδ; ἐργοστασάρχου καὶ Δι. μοτ. Συμβούλου
Φοιτητῆς τῆς Νομικῆς

Ἡ ἐπίσημος αὕτη ἀναγνώρισις τῆς πατρότητος ἐκολάκευσε τὸν κύρ Σωτήρη ἐκλαθόντα τὸ πρᾶγμα ὡς φιλόστοργον ἐκδήλωσιν τῶν αἰσθημάτων τρυφεροῦ υἱοῦ, ὡς μόνον δ' ἔλλειψιν ἔγνω μετὰ τρόπον νὰ παρατηρήσῃ τὴν παρασιώπησιν τῆς μητρὸς Κυρίας Κλεοπάτρας ἐν ἐγγράφῳ χωρικτῆρος τὸσφ οἰκογενειακοῦ!

Ἡ ἱστορία δὲν ἀναφέρει ἂν ὁ δράστης τοῦ ἄνω ἐπισκεπτῆριου συνέγραψε καὶ γαλλιστὶ παρόμοια ἴγνη τῆς διαβάσεώς του, ἀφοῦ ἄλλως τε τὸ ὄνομά του μαγειρευόμενον κατὰ τὸν γαλλικὸν τρόπον παρουσιάζει προσόντα εὐγενείας, δι' ὧν εἰς d' Evés εἰσέρχεται ἀκολούτως παντοῦ ἐν τῇ φίλῃ Γαλλίᾳ.

Τὰ ἔτη διαδέχονται τὸ ἐν τὸ ἄλλο, ἀλλὰ δὲν ὁμοιάζουν. Οὕτω καὶ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς νομικῆς παιδεύσεως τοῦ κ. Εὐστρατίου Ντεβέσι εἶχε πολλὰς τὰς διαφορὰς πρὸς τὸ προηγούμενον. Γνωριμία ἀπλή καὶ μετ' ὀλίγον σύνθετος μετὰ νεαροῦ λογίου νέου ἔχοντος τὴν ἰσχυρογνωμοσύνην ὅτι εἶνε καὶ ποιητῆς ἐκ τῶν ἀσπόνδων φίλων τῆς δημοτικῆς γλώσσης, ἐτροποποίησεν ἐπιτινδύων τὰς ἐπ' αἰσίοις νομικαῖς μελέτας τοῦ δευτεροστοῦ φοιτητοῦ, ὅστις ἐτέρετο ἐφεξῆς μετὰ τὰ ἐρωτῆλα τετραστιχῆ καὶ τοὺς καρδιακοὺς πόνους τοῦ ἀναξιοπαθοῦντος ἐταίρου καρυκευμένου ὅπως-ὅπως μετὰ πανσελήνους, ἴα, κύματα, ἀφῆας, ξανθὰς κίμας, καὶ ἐσχάτας προδοσίας τῆς σκληρᾶς ἐρασμίας του . . . Ἡ ἀπότομος ἀλλαγὴ τροφῆς τοῦ μόνου ἐν τῷ μύλῳ ἀέρου κ. Εὐστρατίου κατέστησαν αὐτὸν ἔτος ἔτος ἠτό ἐπόμενον διαφορετικὸν κατὰ τε τὴν σωματικὴν βαρῦτητα καὶ τὰς πρὸς τοὺς οἰκείους σχέσεις· διότι ἔκρινεν ἐν συνειδήσει ἐξευτελιστικὸν πλεόν νὰ ὑπάρχωσι λειτουργοῦντες ἐν τῷ κόσμῳ ἀλευρόμυλοι, ἀφοῦ αἱ τέλειαι καὶ προνομιοῦχοι φύσεις, ὡς ἡ ἰδική του καὶ τοῦ φίλου του ἀνελάμβανον νὰ θεέψωσι καὶ ἐαυτοὺς καὶ τὸν κόσμον, μετὰ πᾶσαν καὶ ζαρχαβάτια ἐκ τοῦ Ἑλικῶνος ἀφιλοκερῶς ὑπὲρ τῆς ἀναξιοπαθούσης ἀνθρωπότητος παρεγόμενα. Κάτω λοιπὸν ἡ βάνασος ἐργασίᾳ ἡ ἀμβλύνοσα τὸν νοῦν καὶ στειρεύουσα τοὺς μαστὸς τῆς διανοίας ἀπὸ τοῦ ὀποίου προέπει ν' ἀντῶσαι τροφήν οἱ ἐλεύθεροι Λαοί! Καὶ ἐν τούτοις ἐπὶ τριστῆριαν ἐλάκνηρον ὁ νεοφώτιστος ἀντάρτης ἐδέσποσεν ὡς Τσάρος ἐπὶ τῶν Ἀγαθῶν ὡς ἄλλη Ῥωσικὴ Αὐτοκρατορία κλῶπων τῆς τεμπελομήτορος κ. Κλεοπάτρας, τῆς ὁποίας φεῦ! τὸ γάλα τίς ἐφραντάζετο ὅτι θὰ ἔφερε τοιαῦτα ἀποτελέσματα! ; . . .

Καὶ τὸ κακὸν δὲν περιορίζετο μέχρι τοῦ σημείου τούτου· διότι ὁ νεαρὸς Εὐστράτιος ἤρχετο ἐπαπειλῶν σοβαρῶς τὴν κοινωνίαν τοῦ ἐπινείου καὶ τῆς πρωτεύουσας μετὰ ἰδιότητα δῆθεν στιγουργικὰ δημοσιεύματα ἔχοντα ἀντικείμενον τὴν ζωὴν τοῦ ἀγῶνος κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τῆς ἐπικινδύνου ἀγγελίας, ἢν εἶχε δημοσιεύσει ὀλίγον πρὸ τῆς ἐκδόσεως ὁ δευτεροετῆς φοιτητῆς τῆς Νομικῆς. Οὕτως ἐνῶ ὁ ἀκαταπόνητος κύρ Σωτήρης ἠγωνίζετο ἐντίμως τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς, ὁ υἱὸς του Εὐστράτιος ἐθανάτου ἀστόργως τὴν ζωὴν τοῦ ἀγῶνος διὰ τῆς μεθόδου τῶν

δημοτικῶν ἁσμάτων, τὰ ὅποια καίτοι παρουσίαζεν ὡς ἰδιοκτησίαν ἀμιλλωμένην κατὰ τὸ κάλλος πρὸς τὰ ἀρματολικὰ τραγούδια, ἠδύνατο καὶ ὁ ἥκιστα πειραχόμενος ἀστυνόμος νὰ ἀναγνωρίσῃ ὡς *κλεμμένα* μᾶλλον παρὰ *κλέφτικα*.

Ἡ ἰσχυρογνωμοσύνη εἶνε ἡ ἐπικρατεστάτη τῶν πολλῶν ἀρετῶν τῶν γραφόντων σήμερον παρ' ἡμῖν. — Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὅλοι διατείνονται ἀκλονήτως ὅτι εἶνε ἄνδρες λόγιοι, ποιηταὶ καὶ λογογράφοι καὶ τὴν ἰσχυρισμὸν τῶν τούτων συνωμολόγησαν ἀμοιβαίαν συνδρομὴν νὰ ἐπιβάλλωσιν εἰς τοὺς δυσπιστοῦντας δι' ὅλων τῶν μέσων καὶ τῶν μεθόδων. Ἦτο λοιπὸν φυσικὸν καὶ ὁ νεαρὸς Πειραιώτης ἐνεργῶν ἐν συνουσιᾷ μετὰ τοῦ φίλου του ποιητοῦ νὰ ζητήσῃ ἐπιμόνωσ τῇ συνδρομῇ τοῦ τύπου τὴν ἀναγνωρίσιν του ὡς νεαροῦ λογίου ἔργοντος εὐτυχῆ τὴν ἔμπνευσιν καὶ ἐνρὺ τὸ ποιητικὸν στάδιον. Καὶ τὸ ἐπέτυχε! διότι δὲν ἔπαυσεν ἔκτοτε ῥαίνων αὐτόκλητος τὸ πλεῖστον μὲ ἄνθη *φρέσκα* ἢ *μπαριάτικα* ἀδιακρίτως, γάμους, βαπτίσια, κηδεῖας καὶ ἡθοποιοὺς ἐν Πειραιεῖ καὶ ἐν Ἀθήναις . . .

*
* *

Προῆλθεν οὕτω καὶ τὸ δευτέρον ἔτος τῶν Πανεπιστημιακῶν σπουδῶν τοῦ εὐαισθήτου πλέον φοιτητοῦ, ὁ ὅποιος ἐναμίλλως πρὸς τὸν μύλον τοῦ γενήτορος παρήγε στίχους κατὰ κόρον. Ὁ πατὴρ του κατ' ἀρχὰς δὲν ἐνεθάρυνεν εἰς τὴν ἀθήσιν τοῦ υἱοῦ ἡσθάνετο τούναντίον ποιᾶν τινα ὑπερηφάνειαν, ἐπὶ ταῖς φιλολογικαῖς αὐτοῦ δάφναις, ὧν ἡ νέα χρῆσις ἐκτὸς τῆς γνωστῆς ἐν τῇ μαγειρικῇ ἐφάνη ὀλίγον ἀστεία εἰς τὸν οὐδέποτε διατελέσαντα πελάτην τῶν ἱερῶν δαφνῶνων καὶ συνεπῶς τοῦ Δαφνίου ἐργοστασιάρχην.

Μετ' ὀλίγον ὁμοίως ὁ εὐαισθητός τριτοετής σπουδαστής τῆς Νομικῆς κ. Εὐστράτιος Ντεβές ἔγνω, ὡς ἅπαντες οἱ συνάδελφοι ἐν τῇ ποιήσει, νὰ ἐφεύρῃ καὶ σκληρὰν τινα Πειραιώτιδα ὅπως τῇ ἀπευθύνῃ τὰ προϊόντα τῆς Μούσης του· πρὸς *Ἐκείνην* λοιπὸν ἔστρεψε τὰ βλεψόμενα καὶ ἐκείνην εἶχεν ὑπ' ὄψει νυχθημερόν, ἐν ἀγνοίᾳ τῆς ἐνοσεῖται, ἐν ᾧ ἡ αὐπνία καὶ ἡ ἐπιστροφή πρὸς πᾶσαν τρυφὴν ἐπλησίαζον νὰ καταστήσωσιν αὐτὸν τὸν βωμαντικώτερον τύπον τῆς ἐν μακαρία τῇ λήξει ἀναμικτῆς ἐποχῆς τῆς φιλολογίας.

*
* *

Ἐν τοιαύτῃ κρίσιμῃ στιγμῇ ἡ κ. Κλεοπάτρα ἀνήσυχος προσέκλεσε τὴν προσοχὴν τοῦ συζύγου τῆς, ὅστις εἶχε πρὸ καιροῦ

ἀρχίσει ν' ἀπελπίζεται περὶ τῆς χρησιμότητος τοῦ *μοναχογιοῦ* ἐν σχέσει πρὸς τὸ μέλλον τῆς ἐργασίας του. Διέγνω ὅτι ἡ ἀλευροποιὰ δὲν ἔχει ἀπτήν σχέσιν πρὸς τὴν ποίησιν καὶ ὅτι οἱ ἄτμοι τοῦ Στρατάκη τῶν δυσκόλως ἠδύνατο νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς τοὺς κανόνας τῆς μηχανικῆς, οἵτινες διέπουν εἶνα ἀτιμώμυλον. Κατενόησεν ἐγκαίρως ὁ κύρ Σωτήρης ὅτι ἐγέννησε καὶ ἀνέθρεψεν ἕνα ἄεργον, ὁ ὅποιος ἦτο πεπρωμένον νὰ καταγίῃ μόνον εἰς τὸ Κληρονομικὸν δίκαιον καὶ τὴν δῆθεν ποίησιν· ἀν δὲ δὲν ἦγάπα ἐξίσου τὴν ζωὴν καὶ τὴν Κλεοπάτραν του θὰ ἐκτύπη τὴν κεφαλὴν εἰς τὸν τοῦρον διὰ τὸ λάθος του.

Ἐν τούτοις κατ' ἐκείνας ἤκουοντο αὐτοκτονίαι διάφοροι ὑπαξιωματικῶν σιτιστῶν καὶ ὑπηρετητῶν ἐξ "Ἀνδρου διὰ λόγους πάντοτε ἀγνωστούς καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἡ μήτηρ τοῦ ποιητοῦ ἐδιπλασίαζε τὰς παραστάσεις τῆς παρὰ τῷ κύρ Σωτήρῃ ὅπως ληφθῆ ἐν μέτρον ὑπὸ τοῦ *μοναχογιοῦ* πρὸς ἀποσθήσιν τυχὸν ἀπεικταίου. Ἐν τῇ κρίσιμῃ ταύτῃ στιγμῇ ἐκλήθη ὁ ἰατρός καὶ φίλος τῆς οἰκογενείας, κ. Μιζιζίης, ὅστις καίτοι ἐναντίας τῶν ἀφαιμάξεων κατ' ἀρχὴν, διέταξεν αὐθωρεὶ γενναίαν ἀφαιμάξιν. . . εἰς τὸ βαλάντιον τοῦ κύρ Σωτήρη ὅπως ἀποσταλῆ ὁ υἱὸς του Εὐστράτιος εἰς Γαλλίαν πρὸς . . . συμπλήρωσιν τῶν σπουδῶν του. Καὶ ἀπεσταλὴ ἀμέσως εἰς Παρισίους, ἐκείθεν δὲ πληροφορεῖ τοὺς οἰκείους περὶ τῆς υἰείας του ὅσακις λαμβάνη ἀνάγκην χρημάτων! Οὕτως ἡ κ. Κλεοπάτρα εἶνε ἡσυχος διότι συνεχῶς ἔχει εἰδήσεις τοῦ υἱοῦ τῆς, οὗτινος αἱ ἐπιστολαὶ κατήντησαν ἐνοσεῖται ἐκδόρια διὰ τὸν ἀναξιοπαθοῦντα κύρ Σωτήρη.

*
* *

Εἶνε ἀποδεδειγμένον ὅτι τίποτε δὲν εἶνε σταθερὸν καὶ ἀμετάβλητον εἰς τὸν κόσμον τούτον, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον αἱ ἀποφάσεις τῶν συζύγων περὶ τῶν κληρονόμων! Οὕτως ἐνῶ ἀμέριστος ἡ κ. Κλεοπάτρα ἡσυχολεῖτο εἰς τὰ οἰκιακά τῆς, ἐφαίνετο δὲ παρελθούσα ἀνεπιστρέπτει ἡ ἐποχὴ τῶν πεπονίων, τὰ ὅποια ἄλλως τε οὐδεὶς ἐφαντάζετο ὅτι ἦσαν πλέον κατάλληλα διὰ τὸν στόμαχον τοῦ κ. Σωτηρίου Ντεβέ, οὗτος ἔχων σύμβουλον τὸν ἱατρὸν καὶ φίλον τῆς οἰκογενείας του κ. Μιζιζίην ἐπεβουλευέτο τὴν ἡσυχίαν τῆς κ. Κλεοπάτρας καὶ ἐπίσημως ἀνεκοίνου αὐτῇ διὰ συμβολικῶν παραστάσεων, ἀφοῦ εἶνε γνωστὸν πόσον ὑστέρει ἐν τῇ ῥητορικῇ, ὅτι ἀπεφάσισε νὰ μὴ περιορισθῆ ἐφεξῆς εἰς τὸν *μοναχογιοῦ* Εὐστράτιον, ἀλλὰ νὰ δημιουργήσῃ καὶ ἕτερον, εἰς τὸν ἵποῖον ἐκ προκταβολῆς ἐδόθη ὑπὸ τοῦ κομπάρου ἱατροῦ τὸ ὄνομα

Μίλων μὲ τὴν προσδοκίαν νὰ καταστῇ ὁ ἀκλόνητος στύλος τοῦ γήρατος τοῦ κυρ Σωτήρη καὶ τοῦ ἐργοστασίου.

Ἡ μετὰ εἴκοσιν ἔτη τοιαύτη μεταβολὴ ἀποφάσεως τοῦ ἐργοστασιάρχου ἐγνώσθη, ὡς ἦτο ἐπόμενον, καὶ πρὸ τῆς κεκωνοισμένης προβλεψίμας, ἀφοῦ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀναμενομένου Μεσσίου ἐκυκλοφόρει *ἄκλιτον* ἀνὰ τὸν οἶκον καὶ τὸ ἐργοστάσιον, ὠρίσθη δὲ καὶ δωμάτιον τοῦ νέου μοναχογιουῦ *Μίλων* τὸ τοῦ ἐκπτώτου πλέον Εὐστρατίου.

Ἄλλὰ φεῦ! ἀντὶ τοῦ ἀναμένου ὁμωνύμου τοῦ Κροτωνιάτου, τὸ νέον ἔργον τοῦ κυρ Σωτήρη ἦτο κόρη, ἣν ὁ λαμβάνων ἕκτοτε μέρος εἰς ὅλα τὰ οἰκογενειακὰ τοῦ κ. Ντεβὲ ἰατρὸς Μιζμίζης ὠνόμασεν ἐπὶ τὸ ἀρχαιολογικώτερον Ἀφροδίτη τοῦ μύλου.

Βεβαρυμένοι ἐκ τῆς ἀποτυχίας ὁ ἐργοστασιάρχης ἐσυλλογίσθη πρὸς στιγμὴν νὰ ρίψῃ τὸ σφάλμα εἰς τὸν ἰατρόν· ἀλλὰ σκεφθεὶς ὠριμώτερον ἐσιώπησεν, ἀφοῦ ἐπὶ ζητημάτων καθαρῶς ἐπιστημονικῶν ὑπερισχύουν πάντοτε οἱ ἰατροί.

Καὶ τοιοῦτω τρόπῳ ἀπεδείχθη ἀπαξ ἔτι ἀλάνθαστον τὸ ἀξίωμα *mon bis in idem* καὶ ἐπὶ τῶν μοναχογιουῶν εἰς βάρος τοῦ κ. Ντεβὲ, ὅστις ἐπέπρωτο γέρον πλέον νὰ παρακολουθήσῃ ὅλας τὰς φάσεις τῆς νέας Ἀφροδίτης, περὶ ἧς ἐς ἄλλοτε.

1893-

Θ

Εἰς ὀψίτεκνον κυρίαν

Τοῦ δραστηρίου σου γιατροῦ μιά... σ υ ρ τ α γ ἠ καὶ μόνη
ἐκαμ' ὅ,τι δὲν ἔκαμαν δώδεκα τώρα χρόνοι.

Συγχαίρω καὶ τὸ νήπιον, ἐσέ, τὸν σύζυγόν σου,
μ' ἀπὸ τού; τρεῖς σας πειότερο τὸν τρομερὸν γιατρό σου.

ΣΑΤΑΝΑΣ

Εἰς τὸ Λεῦκωμα τοῦ Μικροῦ Φίλου μου

Α Δ Ε Ξ Ι Ο Υ Κ. Γ Ρ Ι Β Α

Μὲ τῶν Γριβαίων τὸ σπαθὶ ἢ Λύρα συγγενεῖν

Τὸ ἓνα τ' ἄλλο ἀκολουθεῖ καὶ πάντα συντροφεῖ

Κι' ὅπου ἐκεῖνο φαίνεται, ἀστράφτει καὶ κτυπάει,

Τὴν Τουρκομάχο του κλαγὴν κ' ἢ Λύρα ἀκολουθαίει..

Σὲ δρόμο δαφνοσκέπαστο χειροπιαστὰ περνοῦνε,

Πλάϊ μὲ πλάϊ περπατοῦν, τὴ δόξ' ἀκολουθοῦνε!

Νὰ μὴ θαροῦς, ἀπόπουλο μικρό, 'στὸ Λεῦκωμά σου,

Πῶς γράφει χέρι ἀγνώριστο καὶ ξένο τ' ὄνομά σου.

Ἔχει παλῆνὰ συγγένεια ἢ Λύρα μου μ' ἐσένα·

Τὴν Τουρκομάχο Λαγκαδιά ποῦ σ' ἔχει γεννημένα,

Ποῦ τόσα θάφτει δράματα δβυσμένης ἱστορίας,

Πολλαῖς φοραῖς ἐπότισα μ' ἀφρὸ τῆς Κασταλίας.

Γριβας δὲν ἔπεσε ποτὲ χωρὶς νὰ τὸν θρηνήσω

Καὶ μὲ τ' ἀδέλφῃ μου μαζὴν λουλούδια νὰ σκορπίσω·

Γριβας δὲν ἐξεσπάθωσε, δὲν ἔρριξε τουφέκι,

Χωρὶς, χωρὶς ἢ δίδυμν νὰ κελαδήσῃ Λύρα,

Χωρὶς τραγοῦδι ν' ἀκουσθῇ μετὰ τ' ἀστροπελέκι,

Καὶ σμιξοῦν μύρα μπαρουτιοῦ μὲ Ἐλικῶνος μύρα!

Πολλὰ τραγοῦδια μοῦδωσε τοῦ Γριβα τὸ μπλιόνι·

Ναὶ δὲν Σοῦ στέλνει σήμερα, τοῦ *Μπόα τρισεγγόνι*,

Χέρι κἀνέν' ἀγνώριστο τῆς Μούσης τὸ λουλουδι·

Στὸ στέλνει Γρίβας 'στὴν καρδιά καὶ Γρίβας στὸ τρα-
[γούδι!

Συχνά σὲ βλέπω νὰ περναῖς 'μπροστά μου χέρι, χέρι.

Μὲ τὴ γλυκεῖα Μανούλα σου ἀγέρι μ' ἄλλο ἀγέρι,
Δαφνούλα μὲ τριανταφυλλιά, μ' ἀστέρι ἀστέρι ἄλλο,

Καὶ μοῦρχεται 'στὴν ἀγκαλιὰ νὰ ἔλθω νὰ σὲ βάλω·
'Σ τὸ μέτωπό σου τὸ ἀγνὸ τὰ χεῖλᾶ μου ν' ἀφήσω

Καὶ σὰν καὶ τὸν πατέρα σου κ' ἐγὼ νὰ σὲ φιλήσω!
Πόσαις φοραῖς χαρούμενο δὲν σ' εἶδα 'στὴν πλατεῖα·

Πόσαις φοραῖς 'στὴν ὄψι σου δὲν εἶδα τὴ δροσάτη,
Στὸ παιδικὸ σου μέτωπο τοῦ μέλλοντος σημεῖα·

Βλέπει βαθεῖα, μακρύτερα τοῦ ποιητοῦ τὸ 'μάτι!
Διπλᾶ ἐκύτταζα διπλὸ ἐφαίνεσο 'μπροστά μου·

Σ' ἔβλεπε καὶ ἀπτόπουλο κ' ἀπὸ κάθε 'ματιὰ μου·
Παιδι καὶ μέσ' στὴ νειότη σου σκύμνο καὶ λειοντάρι,

Μὲ Γαρδικιώτη ἀνάβλεμμα, περπατησιὰ καὶ χάρι·
Μὲ τὸ σπαθὶ τοῦ Πάππου σου 'στὰ χέρια τὸ μεγάλο,

Σὲ Κερατσῖνι δεύτερο, σὲ Κερατσῖνι ἄλλο!
Καὶ πολεμάρχη 'στοῦ ἀητῶ τὴ ξακουσμένη θέσι,

Μὲ γέρον Θόδωρου καρδιά, μὲ Θοδωράκη μέση.
Καὶ ἀκόμα, ἀκόμα ἢ διπλῆ σ' ἐκύτταζε 'ματιὰ μου.

Παιδάκι καὶ κλεφτόπουλο ἄλλου καιροῦ μακρὰ μου,
Τούρκων κουφάρια νὰ πατᾶ πεσμένα κάτω στίβα,

Στὸν κάμπο πῶχει ὄνομα «τὰ κόκκαλα τοῦ Γρίβα!»

Μεγάλωσέ μου γρήγορα, παλαιοῦ μου φίλου γέννα·

'Εὐὲν βιάζεσαι, γιατί ἐσένα περιμένει

Ζωὴ καὶ νειάτα· γηραιὰ καὶ θάνατος ἐμένα . . .

Πίκραις κ' ἀρρώστιας τὴ ζωὴ μοῦ ἔχουν ραγισμένη!
Σὺ εἶσαι κρῖνο δροσερὸ καὶ ἐγὼ δενδρὶ γυρμένο·

'Εὐὲν αὐγὴ, Δύσις ἐγὼ σὺ μπαίνεις κ' ἐγὼ βγαίνω!

Μεγάλωσε πειὸ γρήγορα ἀπ' τὰ παιδάκια τ' ἄλλα,

Γιὰ νὰ προφθάσω νὰ σὲ ἰδῶ στὸ μαῦρό σου καβάλλα,
Μὲ τὸ πατροπαράδοτο σπαθὶ σου γυμνωμένο

Κι' ὄχι ἀπὸ Τούρκου, ἀπὸ καρδιά Βουλγάρου αἱματω-
[μένο . . .

Ἄχ, νὰ σὲ ἰδοῦν τὰ μάτια μου πρὶν τὰ σκεπάσουν σκότη,
Μὲ τὸ ξαδέλφι σου μαζί.. καθὼς ἐθεωροῦσαν,

Τὴ λεβεντιὰ τοῦ Θοδωρῆ, τὸ φῶς τοῦ Γαρδικιώτη,

Ἵταν—Λειοντάρι καὶ ἀητὸς—μαζὶ ἐπερπατοῦσαν!

Ναί· τοὺς Γριβαίους μου θὰ ἰδῶ στὰ δυὼ 'ξαδέλφια πάλι

Ποῦ θὰ ξαναφουντόσουνε τοῦ Μποῦα τὸ πλατάμι·

Θὰ τοὺς ἰδῶ μέσ' σὲ φωτιὰ καὶ χάρου ἀνεμοζάλη,

Μὲ μπαγιονέτα τακτικοῦ, μὲ κλέφτη γιαταγάνι . . .

Θὰ ἰδῶ 'στῆς μάχης τὸν καπνὸ σὰν φῶς τὸ πρόσωπό τους

Καὶ θῆναι τὸ τραγοῦδι μου τὸ ὑστερονό, δικό τους!

1 Ἰανουαρίον 1893.

ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ

Νεελάλης—δύζυγος.

Ἔχασα τὴν γυναῖκά μου! καὶ ὅποιος μοῦ τὴν φέρει
Τοῦ δίδω φράγκα ἕκατὸ μπαχόσι εἰς τὸ χέρι·

Μὰ ὅποιος τὴν κρατήσῃ
Τοῦ δίδω κι' ἄλλα ἕκατὸ καί . . . νὰ με συμπαθήσῃ!

(Ἐκ τῶν τοῦ Σ α τ α ν ᾱ)

ΕΙΣ ΤΑ ΕΝΔΟΤΕΡΑ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΥ

[Πατραϊκὸν σκαλάθυρομα]

MΙΑΝ ἡμέραν — δηλαδή συγγνώμην, ἤθελα νὰ εἶπω μίαν ἑσπέραν, χωρὶς βεβαίως καὶ τὸ πρῶτον μεταχειριζόμενος, νὰ θεωρηθῶ ἀνακριθῆς περὶ τὴν ἔκφρασιν, ἀφοῦ γνωστὸν τυγχάνει ὅτι σήμερον ὄλοι οἱ ἄνθρωποι, καὶ οἱ ἔμποροι, καὶ οἱ τοκισταί, καὶ οἱ μεσίται, καὶ οἱ ἰατροί, καὶ οἱ φαρμακοποιοί, καὶ οἱ ὑπουργοί, καὶ οἱ βουλευταί, καὶ οἱ δικηγόροι, μάλιστα δὲ—καὶ τοῦτο μεταξύ μας—πρὸ παντὸς οἱ δικηγόροι, κατορθώσαντες, δὲν ἤξεύρω διὰ ποίας μαγικῆς μεθόδου, ν' ἀναστρέψωσι τὰ πάντα, μετέβαλον κατ' ἀκολουθίαν καὶ τὰς ἡμέρας εἰς νύκτας καὶ τὰν ἀπάλιν, καὶ παρουσιάζουν ὅλα τὰ πράγματα, εἰς ὅλον τὸν κόσμον ὑπὸ τὴν ἀντίθετον ἢ τὴν ἀληθῆ αὐτῶν ὄψιν, ἀμοιβαίως ἀπατάμενοι, εἰς δόξαν καὶ τιμὴν τοῦ ἄρχοντος πάντων καὶ πασῶν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ πατρός... *Διαβόλου!*

Αἱ μορφὴς! . . Μίαν ἑσπέραν λοιπὸν θερινήν, ἔσχον τὴν ἀλόκοτον ἰδέαν νὰ ἐπισκεφθῶ καὶ σπουδάσω τὰ ἐνδότερα τοῦ . . . *Παραδείσου*, ὡς ὁ Στάνλεϋ τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀφρικῆς, καὶ ἐπέμεινα μάλιστα εἰς τὴν ἰδέαν μου τοσοῦτον, ὥστε ἄμ' ἔπος ἄμ' ἔργον καὶ τὴν ἐπραγματοποίησα, χωρὶς παντάπασι νὰ τρέχω τὸν κίνδυνον νὰ θεωρηθῶ παράφρων καὶ χωρὶς βέβαια νὰ λάβω χρεῖαν πτερυγῶν, ὡς ὁ Ἰκαρος, διὰ νὰ πετάξω εἰς τοὺς Οὐρανοὺς, ἀφοῦ ὁ *Παράδεισος* εὐρίσκετο ἐγγύς μου, πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἐμοῦ καὶ ὅλου τοῦ κόσμου, κάτω ἐδῶ ἐπὶ τῆς γῆς, ἐπὶ τῆς

ΣΗΜ Τὸ ὄνομα τοῦτο φέρει τὸ ἐν Πάτραις θερινὸν θιάτρον.

ὁποίας ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν, προκειμένου μάλιστα κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην νὰ παίξῃ σπουδαῖον ρόλον, ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ *Παραδείσου*—*terribile dictu*—αὐτὸς ὁ ἄρχων ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἀπόβλητος τῶν οὐρανῶν πατήρ . . . *Διάβολος!* Προφανῆς τὸ σφάλμα τοῦ Δημιουργοῦ ἐξορίσαντος τῶν Οὐρανῶν τοιοῦτον πρακτικὸν νοῦν, προτιμώντα, ἀντὶ νὰ μεταρροισθῆται εἰς τὰ Οὐράνια, ὅπως μερικοὶ νεφελοβάμονες, νὰ ἀφιερωθῆται, ὅπως οἱ χρηματισταί, ἀποκλειστικῶς εἰς τὰ ἐπίγεια, καὶ κατορθοῦνται, ὅταν καὶ ὅπως τοῦ καπνίσου, νὰ καταθιβάξῃ εἰς αὐτὰ καὶ τὰ Οὐράνια!

Εἰς τὰ ἐνδότερα τοῦ *Παραδείσου!* Πόσον ὠραῖα ζῶσιν ἐκεῖ μέσα οἱ ἄνθρωποι καὶ πῶς παρέρχονται ἡδέως αἱ πανευδαίμονες ὄραι! Καὶ διὰ τί ὅχι; Τίς ἄλλος εὐτυχέστερος τῶν τρισμακάρων ἀνθρώπων τούτων, ὧν ἐστὶν ἡ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν; Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι καὶ ἐκεῖ, ὅπως εἰς τὴν Γῆν, ἔχουσι καθημερινὰς σκηρὰς αἱματηρὰς καὶ μᾶλλον τραγικὰς ἐκείνων τὰς ὁποίας ἀναγράφουσι ἐπὶ τῆς γῆς αἱ ἀντιπολιτευόμεναι ἐφημερίδες, οὐδὲν ἥτερον τῆ βίαι συνάσει ὅλα τὰ σκηνικὰ αὐτὰ παρέρχονται ἀναίμακται καὶ τὰ διεστῶτα μέρη ταχέως συμβιβάζονται διὰ τῆς εἰς ἀέριον ἀποκαταστάσεως. Βλέπετε ὅτι ἐκεῖ αἱ διαφοραὶ λύονται διὰ διαδικασίας συνοπτικωτέρας ἐκείνης ἣν ἀκολουθοῦσι τὰ Ἑλληνικὰ δικαστήρια!

Εὐτυχεῖς ἄνθρωποι τοῦ *Παραδείσου* οἱ κάτοικοι! Εὐρον ἐκεῖ στρατηγούς καὶ αὐτοκράτορας, δούκας καὶ μαρκησίους, ἰππότεας καὶ ναυάρχους καὶ ὑπουργούς καὶ κόμητας, τοὺς ὁποίους εἰς τὴν γῆν ἐγνώρισα παντοῖα μηχανομηνομένους καὶ ὑπὸ πολλῶν δεινῶν ἀφορητῶν κατατροχόμενους, εἶδον νὰ συμποσιάζωσι καὶ εὐωχῶνται εἰς καλλιμάρμαρα καὶ πολυδαίδαλα μέγαρα, ἐν Ἀσιατικῇ τρουφῇ, δίδοντες γεύματα ἡγεμονικά, οἱ μέγροι τῆς γῆς ἔτι πεινῶντες καὶ διψῶντες εἰς τὴν Γῆν καὶ ἀνεμνήσθησαν τότε τοῦ προφήτου λέγοντός «*Μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται*». Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἐντὸς τοῦ *Παραδείσου* ἡ ὄρεξις ἐπιτείνεται καταπληκτικῶς, διὰ τοῦτο δὲ οἱ πλεῖστοι τῶν κατοίκων του μὴ ἀρκοῦμενοι εἰς τὰ παρατιθέμενα αὐτοῖς πλοῦσια γεύματα, ἐν οἷς κατὰ τὸ πλεῖστον κυριαρχοῦσι τὰ . . . *μακαρόνια*, κατέρχονται συνήθως εἰς τὴν Γῆν, καταφεύγοντες εἰς τὸν ἐπίγειον . . . πασσὸν τῆς νυκτὸς! Μὴ παραξενεύεσθε! ἔχει μερικὰς ἐλλείψεις καὶ ὁ Οὐρανὸς ὅπως ἔχει καὶ ἡ Γῆ τὰς ἰδι-

κάς τῆς. Ὅπωςδὴποτε ὁμως οἱ ἄνθρωποι ἐντὸς τοῦ *Παραδείσου* δικιτῶνται ἡγεμονικῶς· τοῦτο τοῦλάχιστον κατώρθωσα νὰ ἀντιληφθῶ κατὰ τὴν ἐσπέραν ἐκείνην, καὶ ἔτριβα τοὺς ὀφθαλμοὺς ἵνα πεισθῶ ἐὰν πραγματικῶς τὸ *ἀϊ-λάϊφ* τὸ ἀφρόγαλα τῆς θείας ἐκείνης κωνωνίας ἀπετέλουσαν σμακροποιοὶ καὶ βυρσοδέφαι, ἐμβαλωματῆαι καὶ... ἐυλοσῶσται, ἐμακάριζα δὲ τοὺς δυστυχεῖς τῆς Γῆς κατοικοὺς βλέπων πρὸ ἐμοῦ ἐπαληθεῖον τὸ ῥητόν τῆς Γραφῆς «ὄν ἀγαπᾷ Κύριος παιδεύει»!

* *

Ἄλλ' ὁμως — παράδοξον τοῦτο καὶ ἀληθῶς ἀκατανόητον — ἐγνώρισα ἐπὶ τῆς Γῆς ἀνθρώπους τοὺς ὁποίους ἐνόμιζα προεξωφλημένους εἰς τὴν αὐτοῦ παμμιαιρότητα τὸν *Διάβολον* καὶ τοὺς ἐπανταξέστην στένοντας καὶ τρέμοντας εἰς τὰ τάσταρα τοῦ Ἄδου ὅπου ὁ κλαυθὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, ἐγνώρισα ἐπὶ τῆς Γῆς μερικὸν τυχοδιώκτης, οὓς ἐπανταξέστην ἤδη εἰδεχθεῖς καὶ φρικώδεις εἰς τὴν πίσσαν τῆς κολάσεως καὶ τοὺς εὖρον ὄλους ἐκεῖ κραταιοὺς καὶ πανισχυροὺς μὲ δόξας καὶ τιμὰς καὶ πλοῦτη καὶ βασιλικὰ διαδήματα! Καὶ διὰ τί τάχα; Ἐπρεπε νὰ ἀπορῶ ἀφοῦ ἐκεῖ, ἐντὸς τοῦ *Παραδείσου*, μετ' αὐτῶν εὕρισκτο καὶ ὁ ἄρχων *Διάβολος*; Καὶ τοῦτο ἦτο δι' ἐμὲ μυστήριον ἀνεξιχνίαστον· ἐπῆλθεν ἀρὰ γε συνδιαλλαγή τις μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Ἰψίστου, ἢ ὁ *Διάβολος* ὑποτάξας τὴν γῆν εἰς ἑαυτὸν ἐξεστράτευσε καὶ κατὰ τῶν *Ὀυρανῶν* ἵνα ὑποτάξῃ καὶ αὐτοὺς ὑπὸ τὸ κράτος του, ἢ, ὅπερ μοι ἐφάνη πιθανώτερον, παραπεισας τὸν Ἅγιον Πέτρον μὲ κἀνὲν βαρὺ βαλάντιον, ἐξ ἐκείνων τὰ ὁποῖα φέρει πάντοτε μεθ' ἑαυτοῦ, ἀφοῦ τὸ γοῆμα εἶνε τὸ ὄπλον του, ἢ ἰσχύς του, τὸ κράτος του, ἢ δεξιὰ του χειρὸς, κατώρθωσε νὰ λάβῃ παρ' αὐτοῦ τὰς κλεῖδας τῶν πυλῶν τοῦ *Παραδείσου*, ὡς ἡ Σκύλλα παρὰ τοῦ Θουρίου τὰς κλεῖδας τῶν πυλῶν τοῦ Μεγαρικῶν τείχεος;

* *

Καὶ ἠπόρουν καὶ ἐθαύμαζα καὶ ἐσταυροκοπούμην — μὲ τὴν ἀριστεράν μου ὁμως χεῖρα — ὅτε, ὡς ἀπὸ *Μηχανῆς* Θεοῦ μὲ ἐξήγαγε τῆς ἀμηχανίας ὁ *μηχανικός* τοῦ *Παραδείσου*! Ἄλλο δὲ πάλιν μυστήριον ἐνεφανίζετο ἐνώπιόν μου, διότι ὅλα ἐκεῖ μέσα ἦσαν δι' ἐμὲ παράδοξα καὶ ἀκατανόητα· ποῖα λοιπὸν Σγολη Τεχνῶν ἀνηγόρευσε *μηχανικός*, *μηχανουργός*, *μηχανορράφος*, ὅπως θέλετε, τὸν ἄνθρωπον αὐτόν, τὸν ὁποῖον εἰς τὴν Γῆν ὄλοι ἐγνώρισάμεν

ὡς διανομέα καὶ τοιχοκολλητὴν θεατρικῶν προγραμμάτων καὶ πάντοτε ὡς παραμάγειρον τῶν ἐκάστοτε μουσικῶν τῆς πόλεως ἡμῶν θιάσων; Ἡ μήπως τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐπιφοιτήσαν ἐπὶ τὴν φαλακράν κεφαλήν του, τὸν κατέστησε γνώστην τοῦ *μηχανισμοῦ* τοῦ *Παραδείσου*, ὡς κατέστησε τοὺς Ἀποστόλους σοφοὺς; Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι δὲν ἐφρόντισα νὰ μάθω τίποτε καὶ ἔμπλεως συγκεχυμένων ἰδεῶν δι' ὅσα παράδοξα εἶδον, ἔσπευσα νὰ φύγω ἐκεῖθεν, φοβούμενος μήπως περιπλεθῶ εἰς *μηχανορραφίας*, ῥίψας μόνον λαζὸν βλέμα ἐπὶ τοῦ πίνακος τὸν ὁποῖον ἔφερεν ἀνηρητῆνον ἀπὸ τῆς ῥάχεως τοῦ ἀυτοχειροτόνητος *μηχανικός* τοῦ *Παραδείσου*, ὁ γνωστός *Ἐπαμεινώνδας* ὁ ἐπιλεγόμενος *Πιπελές*, ἐφ' οὗ ἀνέγνωσα: «*Τὴν ἐσπέραν ταύτην, τὸ πολύχροτον καὶ διδασκτικὸν καὶ πολὺπλοκον καὶ συγκινητικὸν δρᾶμα: Ὁ Διάβολος ἦ... ὁ κόμης τοῦ Ἁγίου Γερμανοῦ!*»

* *

Καὶ ὡς ἐν ἐπιλόγῳ: Ἀπὸ τοῦ *Παραδείσου* εἰς τὴν *Κόλασιν*! Διότι μετὰ τὸ σκότος, εἰς τὸ ὁποῖον κατεδίκασε τὴν πόλιν μας ὁ ἐργολάβος τοῦ φωταερίου, εἰς τὴν *κόλασιν* πραγματικῶς ἐνόμισα ὅτι εὕρισκόμεν ὅταν ἐπανῆλθον εἰς τὴν Γῆν, καὶ μετὰ τὴν ἐκουσίαν εἰς τὸν *Διάβολον* μετάβασίν μου, ἐσκέφθην ὅτι ἔπρεπε νὰ στείλω εἰς αὐτόν καὶ τὸν ἐργολάβον τοῦ φωταερίου, ἵνα λάβῃ ἐκεῖ μέσα ἐν διδασκτικώτατον μάθημα καὶ ἰδῇ πόσον ὠριαιότερον διάγει ὁ *Διάβολος* ἀπὸ τοὺς δυστυχεῖς ἡμᾶς ἀστὸς τῆς Πελοποννησιακῆς πρωτεύουσῆς!

Ἐκ Πατρῶν κατὰ Σεπτέμβριον 1893.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Μ. ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΑ ΝΗΣΙΑ ΜΑΣ

ΓΛΥΚΟ ΨΕΜΑ

ΠΕΤΑΧΤΗ πεταχτή κατέβαινε ή 'Ανέζα με την στάμνα 'ς τόν ὄμο τόν κατηφορικό δρόμο νά πάγη 'ς τήν Πηγγή. Τόν κατηφορικό δρόμο, κατηφορικό ναί, μά δρόμο, ἄς τόν ποῦμε δρόμο. Πέτρις, βράχοι, σκαλοπάτια, λάκκοι γεμάτοι νερό, ξεροτρόχαλα, χαλίκια, ἔτσι τόν ἔχει φτιάσει ή φύσις ἀπό τὰ παλιὰ τὰ χρόνια καί οἱ χωριανοί τῆς ἀπάνω Σύρας καί τῆς κάτω ἐδῶ ποῦ τὰ λέμε, κουβαλώντας κάθε μέρα ἀπό τὸ πρωί — ξημερώματα — ὡς τὸ βράδυ ποῦ θά νυχτώσῃ, τὸ νερό τῆς πηγῆς.

Ἄνδρες καί γυναῖκες, γέροι καί νηοί καί κορίτσα δέκα χρονῶν ἀκόμα, με τήν στάμνα ή τὸ σταμνί 'ς τόν ὄμο ἀνεβοκατεβαίνουν χωρὶς ἄλλη δουλειά καί τρέχει ὁ ἰδρῶς τὸ καλοκαίρι σταλαγματιά — σταλαγματιά ἀπὸ τὸ μέτωπο, καί μουσκνεύει τὸ ποκάμισο καί ἀνασπίνουν καί στέκονται νά ξεκουρασθοῦν σὲ κανένα σκαλοπάτι ή κανένα ξερολίθι ὡς ποῦ νά πάρουν πάλι τὸ δρόμο τους. Μά τὸ χειμῶνα πεῖδ λιγροστοί, τρέχουν πεῖδ ἐλεύθεροι, κόκκινοι κόκκινοι ἀπὸ τὸ χρῶς με παγωμένη τήν ἀναπνοή τους καί χουχουλίζοντας τὸ γέοι τότε τὸ ἓνα καί τότε τὸ ἄλλο.

Ἀπὸ τήν μία πλευρὰ τοῦ δρόμου κρέμονται βράχοι θεόρατοι καί μυτεροί χωρὶς δένδρα καί χωρὶς πρασινάδα — ποῦ καί ποῦ φαίνεται καμμιὰ μελισσιὰ — καί σπίτια πῶν χωριανῶν, καλυβαίς καλλίτερα, καί ἐκκλησίας ἐδῶ κ' ἐκεῖ, εἶνε τόσαις πολλαῖς, ἀσπρισμέναις με ἄσβεστη καί ἐλόιδιαις ή μία με τήν ἄλλη, καί 'ς τὰ πεῖδ ψηλότερα ἀκόμη κατάκορφα τοῦ βουνοῦ ὁ ἄν-

Τζώρτζης, σὰν φυλακή, σὰν φρούριο, ποῦ τὸν ἔχτισε τώρα ἐδῶ καί τόσα χρόνια ή θεοσέβεια πῶν ἀνθρώπων ἐκεῖ ψηλὰ κοντὰ 'ς τόν οὐρανό, γιὰ νά φτάνουν ή προσευχαῖς πεῖδ γλήγορα 'ς τόν Πλάστη.

Καί κεῖ παρακάτω 'ς τὸ γύρισμα τοῦ δρόμου, λίγο πεῖδ χαμηλά, 'ς τὸν κόρφο ποῦ σχηματίζεται ἀπὸ τὰ δύο βουνά, εἶνε ὁ "Αἰ-Θανάσης, ἕμμορφο ἐκκλησιάκι ποῦ μαζεύει ἓνα σωρὸ ἄσκηρι, λιμοκοντόρους πῶν μαγαζιῶν καί ραφτροπούλαις κοντὰ 'ς τῆς φιλακόλουθαις οικογένειαις, με τὸν πατέρα μπροστά, πίσω τῆ μητέρα με τήν μεγάλη κόρη καί πάρα πίσω τὰ παιδιὰ μ' ἓνα δουλάκι με τὸ καλάθι καί τὰ εῤοφιμα, μία φορὰ τὸν χρόνο 'στὴν μῆμη του.

Ἀπὸ τήν ἄλλη πλευρὰ πάλι τοῦ δρόμου εἶνε γκρεμοί — ἀλλοίμονο ἂν γλυστρήσῃς καί πέσῃς — καί τρέχει τὸν χειμῶνα λίγο νερό ἀπὸ ψηλὰ ἀπὸ τήν Νικολίτσα καί σπάζει 'ς τοὺς βράχους ἀπάνω καί ἀφήνει λίγο ἄφρο, μ' ἓνα μουρμουρητὸ ἐλαφρὸ καί σχηματίζει που καί που κανένα καταρακάκη, καί πάρα 'κεῖ λίγαις σοκαῖς καί δύο ροδιαῖς, μία μυρδαλιά, ἓνας μικρὸς λαχανόκηπος, κανένα δυὸ πρόβατα καί σὲ ὅλη αὐτὴ τήν ποικιλία τυχαίνει καί μία σουσουράδα ποῦ κουνάει με χάρη περισσὴ τῆ οὐρὰ τῆς.

Πέρα ψηλὰ 'ς τὸ ἄλλο βουνό φαίνεται ή ἅγια Παρασκευὴ καί κάτω χαμηλὰ — 'ς τὸν κάμπο νά ποῦμε — ἐδῶ κ' ἐκεῖ σπαρμένα τὰ μικρὰ σπίτια τῆς φτωχολογιάς τῆς Κάτω Σύρας.

*

*

Αὐτὸ τὸ δρόμο ἀνεβοκατέβαινε δυὸ φοραῖς τήν ἡμέρα ή 'Ανέζα γιὰ νά φέρῃ φρέσκο νερό 'ς τὸ σπίτι τους, μιστὴ ὥρα δρόμο μακρῶν.

Ὁ πατέρας τῆς Φειροδερῆος γιὰ τοὺς χωρικοὺς — Φειροδερῆος γιὰ τὸν ἐκλογικὸν κατάλογο — ἦταν ῥάφτης, εἶχε ἓνα μικρὸ μαγαζάκι καί κἀτὶ ψευτοδούλευε ή μάνα τῆς Ζάνα, φιλάσθενη γυναῖκα ἔμενε 'ς τὸ σπίτι νά κυττάζῃ τὸ φαγεῖ καί τήν σιγύρισσι. Δουλα δὲν εἶχαν, ἀσυγχώρητη πολυτέλεια 'ς τὰ πολλὰ σπίτια τῆς ἀπάνω Σύρας, καί τὰ μικρὰ τῆς τ' ἀδελφια δὲν ἦταν γιὰ τὸ κουβάλημα τοῦ νεροῦ ἀκόμα. Πρωῖ ποῦ λαιπὸν ή 'Ανέζα τὸ σταμνί τῆς καί μιά καί δυὸ 'ς τήν Πηγγή.

Ἐκεῖνη τήν ἡμέρα ἄργησε λίγο, κἀτὶ τῆς ἔτυχε βιαστικὴ δουλειὰ τοῦ σπιτιοῦ, καί ἐπῆγαινε πεῖδ ἄργά, δέκα ή ὥρα ἀπάνω κάτω . . . καί ἔτρεχε γλήγορα γλήγορα καί με τὸν ἥλιο.

Ἦτανε αὐγούστος μῆνας, Ὁ ἥλιος, ὁ δρόμος, τὸ φυσικὸ τῆς γρῶμα, τήν ἔκαμαν ἀκόμη πεῖδ κόκκινη. Εἶχε σκεπασμένον καί τὸ κεφάλι μ' ἓνα μαντύλι κόκκινο καί ἔβγαιναν μπρὸς 'ς τὸ μέτωπο

της λίγα μαλλιά άνοπότακτα. όλοξανθα μαλλιά, και έπερταν πίσω 'ς τής πλάταις της δυο πλεξίδαις στριμμέναις και χονδραΐς, κάτω κάτω 'ς τήν άκρηα δεμέναις μ' ένα κορδελλάκι μαύρο.

Τά μάτια της, μαύρα μάτια γλαρά, έλεγεσ που πετούσαν σπίθαις, μέσα από κείναις τής μακρουαίς ταις μεταξωταίς βλεφαρίδας. Τό μπουστάκι της άνοικτό και ξεκουμπωμένο έκσέπαζε στήθος άσχημάτιστο άκόμη, ένώ άφηνε να φαίνεται ένας λιμός μελαχροινός και γλυκός, όλοστρωτος μ' ένα λακκάκι για φίλημα.

Τό φουστανάκι της, κοντό, μισοφούστανο, και τά πόδια της γυμνά, γυμνά μ' έμμορφα και μικροκωμώμένα.

Λίγαις βγαίνουν έμμορφαις εκεί ψηλά 'ς τόν ξερό βράχο τής άπάνω Σύρας, μ' ή λίγαις αύταις είνε όνομασταίς, και άπ' αύταις ήταν μι' ή κόρη του Φρειδερίκου του βάρφη ή 'Ανέζα, δεκατριών χρονών κοπέλα.

*
*
*

Τήν ώρα που κατέβαινε τόν κατηφορικό τόν δρόμο με τήν στάμνα 'ς τόν όμο, άπάντησε εκεί γάμω ένα παιδί, άμουστακο άκόμη, μελαχροινό με μάτια μαύρα, άμέσως τόν παρατήρησε καλά, που άνέβαινε και αύτός από τήν κάτω πλευρά του δρόμου.

Ίδωμένους, κόκκινος από τόν δρόμο, θά ήτανε πολλο κουρασμένος. "Επειτα δά εφαινότανε ή κόουρασι του και από τό τουφέκι του που είχε ριγμένο 'ς τήν πλάτη κωμασμένο από τό λουρί. "Ο σκύλος του δίπλα, ένα ώραϊτό άσπρόμαλλο σκυλί—έλα Πάν—τόν άκολουθούσε, και αύτός λαχανιασμένος με τήν γλώσσα έξω, από τήν κουρασι και τήν ζέστη. Είχε άνεβή εκεί ψηλά 'ς τόν Πύργο, πίσω από τήν άγια Παρασκευή, να κτυπήση τρυγόνια, γιατί εκεί μαζεύονται τά καύμένα τά τρυγόνια κωνηγημένα από τά άλλα βουνά

"Αυα τήν είδε κοντοστάθηκε.

—Τί καλά! τής λέει, θά μου δώσης λίγο νερό κοπέλα μου να πιω;

— Τόρα πά' να γεμίσω, του 'πε ή 'Ανέζα, και τόν κύτταξε 'ς τά μαύρα του τά μάτια, άν θες ν' άρθης ίσα με τήν Πηγή μου.

— 'Αμ' ό Πάν που 'νε σκασμένος 'ς τήν δίψα. Τόρα που βγήκα 'ς τόν ίσιο δρόμο . . . άν κατέβη εκεί κάτω θά'χη πάλι άνήφορο. . . όχι . . . Καλλίτερα να σε περιμένω άμα γυρισής. "Ε! Πάν! περιμενε και σύ.

Έκάθησε αύτός 'ς τό βράχο από κάτω 'ς τόν ίσκιο, και ό σκύλος έξαπλώθηκε 'ς τά πόδια του, άκουμπώντας τό σαγόνι

του 'ς τή γή και γυρίζοντας τή έξυπνη κεφαλή του να κυττάξη τόν άφέντη του. "Ο καύμένος ό Πάν ούτε είχε όρεξι να μυρίση τά πουλιά που ήταν μεσ' τήν τσάντα του άφέντη του, εκεί μπρός 'ς τήν μύτη του πεταμένα.

"Η 'Ανέζα ετραβήξε τό δρόμο της και άθέλητα έγύρισε πίσω της να δη τόν μελαχροινό κωνηγό. Αυτός τήν έθλεπε όσω πήγαινε και άμα κρυφτηκε 'ς τόν κατηφορο πειά;

— Να που έχει και δώ πάνω έμμορφαις κοπέλαις, είπε, σαν τρυγονάτες . . .

Δεν έπερασαν δέκα λεπτά και φάνηκε πάλι πίσω ή 'Ανέζα με τό σταμνί γεμάτο, έτρεχε λες να προτάση τόν νερό που τήν περιέμενε. Να την. Αυτός τήν είδε και 'σχηκώθηκε. "Εβγαλε από τήν τσάντα του ένα πετσό ραμμένο σαν μικρή λεκάνη και ένα ποτηράκι, χρίσισμα του κωνηγιού και τά δυο. "Εγέμισα τή πέτσινη λεκάνη πρώτα νερό για τό σκύλο του, και ύστερα ήπια και αύτός με τό ποτήρι του.

Αυτή του έχυνε από τό σταμνί της, μ' τόσω πολυ έπρόσεχε που τόν έπερίγυσε με τά νερά. "Εγύρισε και εκείνος και τήν κύτταξε, μ' ένα χαμόγελο, αυτή έχαμηλώσεσ τάμάτια και 'κοκκίνωσε πετό πολυ.

Τόρα έσχηκώθηκε. πήρε τό σταμνί πάλι 'ς τόν όμο και ξεκίνησε.

—Στάσου, τής λέει ό νηός, στάσου να σου δώσω δυο τρυγόνια για τόν κόπο σου.

— Είδες κόπος! . . . Εύχαριστώ. Τί να τά κάνω;

—'Ας είνε, δεν τά θέλεις. Μά πως σε λένε;

—'Ανέζα

— Καλά λοιπόν και γω αφού δεν τά φέρνεις τά τρυγόνια, θά σου δώσω ένα φιλι.

"Εκείνη έκοκκίνησε και κοντοστάθηκε, λες και τό άναζητούσε από τόν εύμορφο τόν νερό

Τήν πιάνει κ' αύτός άπ' τήν μέση με τό άριστερό του χέρι. τήν ζυγώνει κοντά του και τής τραβά ένα λαχταριστό φιλι 'ς τό κόκκινο μάγουλο.

"Η 'Ανέζα σαν να παραξενεύθηκε μ' χωρίς να κωκίωση και πολυ, ετραβήχτηκε λιγάκι, για ν' άποφυγή τάχα και τό δεύτερο, μ' κ' ο' κ' έξάφνω ή στάμνα της κτυπά 'ς τό βράχο άπάνω. Φρο . . . έγύθη σαν ποτάμι τό νερό και τήν έμουςκεψε.

"Εβγαλε μι' μικρή φωνή από τήν ανατριχίλα του κρούσ νερού και κύτταξε μι' περιέργεια γύρω της που έσταξαν τά νερά.

— Τώρα πῶς θὰ πᾶς σπíti σου ;
 — Μ' ἄδεια χέρια, εἶπε καὶ γέλασε.
 — Ἀκούς ! καὶ νὰ φταίω ἐγώ ! . . .
 — Μπᾶ, δὲν πειράζει εἶπε καὶ τράβηξε ἴμπρός.
 Ὁ νῆρς μὲ τὰ μαύρα μάτι, ἀπόμεινε καὶ ἔλεγε μέσα του
 — Δὲν πειράζει ἄραγε γιὰ τὸ σπάσιμο τῆς στόμνας ἢ γιὰ τὸ
 φίλημα !

* *

Ἔστερα καὶ αὐτὸς ἐτράβηξε τὸ δρόμο του ἐνῶ ἐκείνη πήγαινε
 τὸ δικό της.

Ἐν τὸ τέλος τοῦ δρόμου ποῦ ἦταν νὰ κρυφτοῦν ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν
 ἄλλον ἐγύρισε νὰ τὸν ἴδῃ. Ὁ νῆρς ἔφερε τὸ χέρι του ἔς τὸ στόμα
 καὶ τῆς ἔστειλε ἕνα φιλι, ὅπως τὸ συνειθίζουσαν κάτω ἔς τὴν πο-
 λιτεία. Καὶ ἡ Ἀνέζα χωρὶς νὰ τὸ συλλογισθῇ τοῦστειλε μὲ
 τὸν ἴδιο τρόπο, τὸ φιλι ποῦ δὲν ἐτόλμησε νὰ τοῦ δώσῃ.

Καὶ πάλι, ἀγάλλι ἀγάλλι πῆρε τὸ δρόμο γιὰ τὸ σπíti της. Ἡ
 μάννα της ἦτανε ἔς τὴν πόρτα καὶ μαδοῦσε μιὰ ὄρονθα :

Μόλις τὴν εἶδε :

— Πῶς εἶσ' ἔτσι μωρὴ Ἀνέζα ; Ποῦν' τὸ σταμνί ;

— Εἶδες καλὲ μάννα . . . ἔγεινα μουσικίδι . . . Ἦταν σά-
 πιο . . . καὶ 'κεῖ ποῦ τὸ 'φερνα μ' ἀπόμεινε ἔς τὰ χέρια.

Σόφρα, 1893.

M. Δ. ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

Εἰς φῶσιν ἡμέραν

Προνομιῶχος δυστυχῆς . . . καὶ εὐτυχῆς γυναικα !
 ἂν κλαίης ἕνα πούχασσε, γελῆς μὲ ἄλλους δέκα !

ΑΝΑΡΗΑΣΤΟΣ ΝΥΜΦΗ ΤΟΥ ΙΛΙΣΣΟΥ

ΤΗΝ ἐνθυμοῦμαι ὡς ἂν ἦτο χθές, ἐκείνην τὴν ἐσπέραν.
 Μία δύσις ἡλίου μεγαλοπρεπῆς, ἔξ ἐκείνων τῶν θαυ-
 μασιῶν δύσεων, ὧν τὸ μονοπῶλιον, κατὰ τὴν φραῖσιν
 τοῦ γάλλου πρεσβευτοῦ, ἔχει μόνη ἡ Ἑλλάς. Ἦτο
 τελετὴ ἐν τῷ κεντρικῷ Γυμναστηρίῳ καὶ αἱ σημαῖαι ἐκυμάτιζον
 ὑπὸ τοῦς γλυκεῖς τόνους τῆς ἀνακρουούσης μουσικῆς. Ὁ ξανθὸς
 ἀναξ ἔστεφάνου τοῦς ῥοαίους καὶ εὐσταλεῖς ἐφῆθους οἵτινες προσ-
 ἤρχοντο ζωηροὶ καὶ ὑπερήφανοι εἰς τὸ κέλευσμα τοῦ διδασκάλου
 τοῦ συνεσφιγμένου ἐν μακρῷ ρεδιγκότα μὲ τὰς ἐρυθράς του γνά-
 θους . . .

Ἄλλ' ἐγὼ ἤμην ἀφρημένος . . . Δὲν προσεῖχον οὔτε εἰς τοὺς
 ἀθλοθέτας οὔτε εἰς τοὺς στεφάνους. Τὸ βλέμμα μου εἶχε διακρίνη
 κατὰ τι ὅπερ μὲ ἔκαμε νὰ λησμονήσω ὅλην ἐκείνην τὴν ταραχὴν.

Ἐν μιᾷ γωνίᾳ εἶχον ἴδει αἰφνης τὴν ἀρχαίαν Ἀσπασίαν ! . .
 Ἦτο πράγματι ἐκείνη ; . . . — Ἦτο κόρη τις τῶν ἀρχαίων Ἀθη-
 νῶν ; . . . — Δὲν γνωρίζω τίποτε.

Τὸ μόνον ὅπερ δύναμαι νὰ σας βεβαιώσω εἶνε ὅτι ἦτο ἔνσαρκος,
 πραγματικὴ αὐτὴ ἡ νεκραναστάσα Ταναγραία κόρη, ὅτι ὠμίλει
 καὶ ὅτι τὴν ἐπλησίασα καὶ συνδιελέγθημεν ἑλληνικά, ἄλλ' ὄχι
 εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ Ψυχάρη. Ὁφθαλμοὶ μεγάλοι μέλανες μὲ
 ὅλην τὴν ἡδυσθάθειαν ἦν δύναται νὰ ἐμφυσηθῇ εἰς τὰς θυγατέρας
 της ἡ μάγισσα, ἡ Κίρκη Ἀνατολή... Κορμὸς καὶ παράστημα
 κυπαρίσσου καὶ εὐκαμψία νεαρῆς λυγαριᾶς, ἦν κινεῖ θαλπερὸς Ζέ-
 φυρος. Τὴν ἀγαλματώδη δ' αὐτὴν μορφὴν περιεζώνυσε, συνέσφιγγε
 καὶ περιέβαλλε μετ' ἐκτάκτου χάριτος ἐσθῆς κεκομμένη καὶ

έρρυθμισμένη πιστῶς κατὰ τὰ ἀρχαῖα ὑποδείγματα τῆς γλυπτικῆς . :

Ἐνόμιζες ὅτι ἡ ζωσα ἐκείνη εἰκὼν ἐξεκόλλησεν ἀπό τινος γραφῆς Πομπηϊακῆς καὶ ἐκφυγοῦσα τοὺς φύλακας, διαλαθοῦσα τὴν φρουρὰν ἔφθασε σώα, μειδιῶσα καὶ φαιδρὰ εἰς τὰ ρεῖθρα τοῦ Ἴλισσοῦ . . .

Πλὴν φεῦ ! . . . Τὰ πάντα ἐν τῷ κόσμῳ μεταβάλλονται ἢ δὲ γῆ στρέφεται ἀκαμάτως καὶ αἱ ἡμέραι διαδέχονται ἀμειβαδὸν ἀλλήλας ! Φύλλα ἐλαφρὰ καὶ κοῦφα φθινοπωρινῆς ἡρῆς καὶ ἡμεῖς οἱ θνητοὶ φερούμεθα καὶ παρασυρούμεθα ὁμοίως ὑπὸ τοῦ μεγάλου βέουματος τῆς μεταβολῆς.

Ἄλλ' ὡς αἱ ὥραι παρέρχονται μὲν, ἐπανακάμπτουσι δ' ὅμως καὶ πάλιν, ὁμοίως καὶ τὰ ἐπίγεια πάντα ἐπαναλαμβάνονται πιστῶς κατὰ μακρὰς χρόνου περιόδους . . .

✽

Μυθοπλαστίαν λέγουσιν οἱ διδάσκαλοι τὴν ἀρπαγὴν τῆς ὠραιᾶς νύμφης Ὠρείθυϊας ἐκ τῶν ὄχθων τοῦ Ἴλισσοῦ ὑπὸ τοῦ φοβεροῦ καὶ σκυθρωποῦ Βορρᾶ, ὁμοίως δ' ἴσως ὡς μῦθον θὰ παραδόσῃ ἡ μέλλουσα γενεὰ τὴν ἀρπαγὴν ἐτέρας νύμφης ὑπὸ ψυχροῦ καὶ βροτεινοῦ βορρᾶνου, οὗ τὰ παγερὰ στήθη ἔκαυσε βέλος καυστηρὸν τῆς θεᾶς τῶν Κυθῆρων ! . . .

Καὶ ἐν τούτοις πᾶν ἄλλο ἢ μῦθος, πᾶν ἄλλο ἢ φαντασίαις ὀπτασίαι καὶ ποιητικοῦ οἴστρου γέννημα εἶναι αἱ ἀρπαγαὶ αὐταί . . .

Εἶχε σάρκα καὶ αἷμα ἡ νεωτέρα Ὠρείθυϊά μας. Ἄπαντες τὴν ἐβλέπαμεν, τὴν ἐθαυμάζομεν καὶ ἠτενίζομεν μὲ βλέμμα ἀκόρεστον τῆς νύμφης τῶν Ἀθηνῶν τὴν κόρην τοῦ Ἐρεχθίδεω, τὴν λάτριδα τοῦ καλοῦ, τὴν θερμοτάτην ἑλληνίδα ! . . .

Ἄλλ' ἰδοὺ ὅτι ἕτερος θρασὺς τοῦ Ἐλγίνου ἀπόγονος, θαυμαστής τοῦ καλοῦ, ὅπερ δὲν γεννᾷ ἡ Ἀλθίων, ἀλλ' ὅπερ ὑποκλέπτει ὀπίθεν τὸ εὖρη, ἰδοὺ ὁ δεινὸς τοῦ Εὐκλείδου θεράπων, ὁ σταθμίζων τῶν ἐθνῶν τοὺς ὀβλοὺς καὶ τῆς Ἑλλάδος ἑλθὼν νὰ ζωγίσῃ τὰ κενὰ βαλάντια, καθ' ἑσπέραν τινὰ θαυμαστήν, ὅτε ὁ δῶαν μεγαστὰν τοῦ φωτὸς ἀπέδιδε τὰς γλυκυτάτας θωπείας εἰς τὴν γῆν, αὐτὸς εὐτυχῶν παρὰ τὰ κλασικὰ ρεῖθρα τοῦ Ἴλισσοῦ τὴν ἐπίγαιον καὶ εὐπλαστον νύμφην ἀναπετάσας τὴν ἀνδρικήν πτέρυγα, ὡς ὄρνις αἰθαιροβάμων, ἀναρπάζει ἐντὸς τῆς ἀγκάλῃς τὴν ἀθίδα κόρην καὶ φεύγει σπευδῶν δρομαίως πρὸς τὴν ὑπεράλπειον, βορεινήν αὐτοῦ φωλεάν ! . . .

✽

Τάλαινα μήτηρ Ἑλλάς ! Ἄφου σου ἀφήρπασαν τοὺς θησαυ-

ροὺς τῆς τέχνης, ἀφοῦ σὲ ἐξέδυσαν τοῦ κόσμου τοῦ γλυπτικοῦ καὶ τῶν ἀριστοτεχνημάτων τοῦ Φειδίου, τοῦ Πραξίτελου, τοῦ Λυσίππου, ἀφοῦ ἐξέσπασαν καὶ ἀφήρπασαν πάντα λίθον, πάντα κίονα καὶ τὸ ἐλάχιστον γεῖσον τῶν ναῶν σου, ἤδη οἱ σκληροὶ καὶ ἀκόρεστοι Ἑλγίνοι ἐπιπίπτουσιν ἐπὶ τὴν ζωσαν λείαν καὶ ἀρπάζουσι τὰς εὐσάρκους καλλονὰς σου, τὰς ἀθράς σου νύμφας, τὰς ὠραιὰς καὶ ἐλκεσιπέπλους βοώπιδας ἀθίδας ! Ὠραία μου Νιόβη Ἑλλάς . . . Τὰ βέλη τοῦ δεινοῦ σου δῶκτου βάλλουσι καὶ φονεύουσιν ἐν πρὸς ἐν τὰ εὐγενῆ σου τέκνα, τὰς καλὰς καὶ καλλικόμους κόρας σου, σὺ δὲ μὴ δυναμένη πλέον νὰ κλαίῃς, μίαν ἡμέραν ὅποταν τὰ δάκρυα θὰ ἐκλείψωσι πλέον ἐκ τῶν ὀμμάτων σου, θὰ κλίνῃς ἡρέμα τὴν κεφαλὴν καὶ ἀτενίζουσα τὸν οὐρανὸν θὰ μείνῃς οὕτω μεγαλοπρεπῆς ἐν τῇ θλίψει, ὑπερτέρα καὶ θεᾶς ἐν τῇ καρτερίᾳ ἀλλὰ, φεῦ ! ψυχρά, μαρμαρίνη, νεκρά ! . . .

ΓΟΥΥΛΛΑΞ

ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΙΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΛΑΘΟΥΣ

Ἐν τῇ βιογραφίᾳ τοῦ Ν. Χαϊκάλῃ (σελ. 310) ἐκ παραδρομῆς, ἀργὰ ἐννοηθείσης, ἐσφαλμένως ἀναφέρεται ὅτι ἐξήσκησεν ἐπὶ *τινα* χρόνον τὸ δικηγορικὸν ἐπάγγελμα ἐν Ἀθήναις, ἐνῶ τοῦτο δὲν εἶνε ἀκριβές. Ὁ κ. Χαϊκάλῃς ἐπανελθὼν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ ἐξ Ἰταλίας δὲν ἐπρόφθασε νὰ λάβῃ τὴν ζητηθεῖσαν ἀδειαν τοῦ δικηγόρου, καθόσον γνωρισθεῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ἀναφερομένου προξένου τῆς Τουρκίας μὲ τὸν πληρεξούσιον τοῦ ἐν Καίρῳ πρίγκηπος Ἀχμέτ πασσᾶ, παρεκινήθη ὑπ' αὐτοῦ νὰ μεταβῇ εἰς Αἴγυπτον ἐπὶ τῇ ὑποσχέσει ὅτι θέλει ἀναθέσει αὐτῷ δικαστικὰς ὑποθέσεις τοῦ πρίγκηπος. Ἐπίσης δὲν εἶνε ἀληθές ὅτι ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ προξένου ἐγνωρίσθη μετὰ πολλῶν πασάδων, καθόσον μόνον μὲ τὸν πληρεξούσιον τοῦ πρίγκηπος εἶχε γνωρισθῆ. Ταῦτα χάριν τῆς ἀκριβείας.

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑΙ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΟΥΤΣΟΣ

Ο Γεώργιος Ι. Σούτσος, υἱὸς Ἰωάννου καὶ Βικτωρίας Σούτσου, ἐγεννήθη ἐν Ὀδησσῷ τῷ 1824. Μετὰ τὰς πρώτας αὐτοῦ ἐγκυκλίους σπουδὰς, ἀπολέσας νεώτατος ἔτι τοὺς γονεῖς αὐτοῦ, κατήλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα τῷ 1840 καὶ κατετάχθη ἐν τῇ σχολῇ τῶν Εὐελπίδων, διατελέσας ἐκ τῶν πρώτων αὐτῆς μαθητῶν, μέχρι τοῦ 1845 ὁπότε, ἐνοχοποιηθέντων καὶ ἀποβληθέντων πάντων ἔνεκεν τοῦ γνωστοῦ ἐκείνου στασιαστικοῦ κινήματος, μόνος ὁ Γεώργιος Σούτσος μὴ ἐνοχοποιηθεὶς, ὡς μὴ συμμετασχὼν αὐτοῦ, ἐπανήλθε καὶ ἀπεπεράτωσε τὰς σπουδὰς ἐν τῇ Σχολῇ, ἔξ ἧς ἀπεφοίτησε γενόμενος ἀνθυπασπιστὴς τοῦ Μηχανικοῦ τῷ 1848. Χρηστὸς, ἐνάρετος, τύπος ἐντίμου καὶ ἀκραίφνου στρατιώτου, τοῦ καθήκοντος λάτρις ἀκούρατος, κατώρθωσε βαθμηδὸν νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Συνταγματάρχου, ἐπαξίως τῆς εὐφυΐας, τῆς φιλοπονίας καὶ τῶν ἄλλων ἐπιζήλων προσόντων, τὰ ὁποῖα ἐχαρακτήριζον τὸν πολῦτιμον ἄνδρα. Ὡς καθηγητὴς ἐν τῇ Στρατιωτικῇ Σχολῇ διέπρεψε διὰ τὴν μακροχρόνιον καὶ καρποφόρον αὐτοῦ διδασκαλίαν. Ἐχρημάτισεν εἰσηγητὴς καὶ διευθυντὴς τῶν Δημοσίων Ἔργων, καθηγητὴς δὲ τῶν μαθηματικῶν ἐν τῇ πολυτεχνικῇ σχολῇ ἐπὶ εἰκοσιπενταετίαν ἐλόκληρον, ὑπῆρξε δὲ ὑπασπιστὴς τοῦ στρατηγοῦ Χάν κατὰ τὰ Ναυπλιακά, ὁπότε καὶ ἐπαρσημοφορήθη παρὰ τοῦ Ὄθωνος διὰ τὴν σὺν φρονᾷ καὶ γενναίαν αὐτοῦ διαγωγὴν κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Παλαμιδίου. Ἄλλ' ἢ κυριώτερα στρατιωτικῆ δρᾶσις τοῦ Γεωργίου Σούτσου ἔγκειται πρὸ πάντων ἐν τῇ προεδρείᾳ τοῦ Α' Διαρκοῦς Στρατοδικείου, τὴν ὁποίαν κατεῖχεν ἐπὶ δέκα συνεχῆ ἔτη, διευθύνων μετὰ ζήλου καὶ σπανίας δικαστικῆς ἀκεραιότητος τὰς συνεδριάσεις αὐτοῦ, ὑπόδειγμα ἀμέμπτου καὶ ἀμερολήπτου, ὅσον καὶ πεφωτισμένου δικαστοῦ.

Νυμφευθεὶς τῷ 1853 ἐν Ναυπλίῳ τὴν θυγατέρα τοῦ ἐξ Ἠπείρου συνταγματάρχου Χατηριάδου, ὑπῆρξεν ἕκτοτε πρότυπον οἰκογενειάρχου, συζύγου καὶ πατρός, θανὼν δὲ ἐκκληροδότησεν εἰς τοὺς τέσσαρας υἱοὺς καὶ τὴν μόνην θυγατέρα του ὄνομα ἐπίφθονον καὶ μνήμη-ν ἀγαθὴν.

Ὁ Γεώργιος Σούτσος ἀπέθανεν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ, πιστὸς στρατιώτης τοῦ καθήκοντος, τὴν 20ὴν Νοεμβρίου τοῦ 1892, παθὼν ἐκ συκοπῆς τῆς καρδίας μικρὸν μετὰ τὴν συνεδρίασιν τοῦ Στρατοδικείου, ἐνθα εἶχε μεταβῆ τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ διηύθυνεν ὡς πρόεδρος αὐτὴν, μολὶς προφθάσας νὰ κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς προσφιλοῦς του οἰκογενείας. Ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Γεωργίου Σούτσου ἡ πατρὶς ἀπώλεσεν ἀκραίφνη πατριώτην, ὁ στρατὸς πολῦτιμον σέμνωμα καὶ ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ ἀρχηγὸν ἀνεκτίμητον.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ο Ἰωάννης Πετρόπουλος ἐγεννήθη ἐν Ἀμφίσσῃ τὴν 1 Μαΐου 1835. Ὁ πατὴρ του Γεώργιος Πετρόπουλος ἐχρημάτισε δημογέρον τῆς Ἐπαρχίας Σαλῶνων καὶ Μαλανδρινίου, πληρεξούσιος τῶν ἐν Ἄργει κατὰ τὸ 1832 καὶ ἐν Ἀθῆναις κατὰ τὸ 1843 ἐθνικῶν συνελεύσεων καὶ εἶτα βουλευτὴς τῆς ἐπαρχίας του, ὁ δὲ πάππος Δημήτριος Πετρόπουλος, ἐκ τῶν προύχοντων καὶ προστάδων τῶν Σαλῶνων ἐδηλητηριάσθη ὑπὸ τῶν Τούρκων ἔνεκεν τῶν πρὸς τὴν πατρίδα φιλελευθέρων αἰσθημάτων του. Ὁ βιογραφούμενος Ἰωάννης Πετρόπουλος περατώσας ἐν Ἀθῆναις τὰς ἐγκυκλίους σπουδὰς, νεώτατος ἔτι, διορίσθη προξενικὸς ὑπάλληλος καὶ ἀπεστάλη εἰς Βιέννην. Παραίτηθεὶς δὲ τῆς θέσεως ταύτης ἐπανήλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐνθα διορίσθη ἐπαρχιακὸς ταμίας, ἐν ἡλικίᾳ μολὶς εἰκοσιπενταετῆ, διετέλεσε δὲ τοιοῦτος

ἐπὶ ὀλόκληρον δεκαοκταετίαν μετὰ ζήλου καὶ ἀφοσιώσεως τιμῶν τὴν διαπεπιστευμένην αὐτῷ θέσιν, ὅποτε τῇ παρακλήσει τοῦ ἀειμνήστου Κεχαγιᾶ, διαγνώσαντος τὴν χρηστότητα καὶ δραστηριότητα τοῦ Πετροπούλου παρητήθη καὶ τῆς θέσεως ταύτης καὶ ἐδέχθη τὴν τοῦ διευθυντοῦ ὑποκαταστήματος τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἐν ᾗ παρέμεινεν ἐπὶ εἰκοσιν ἔτη μέχρι τοῦ 1892, ὅποτε ἀπεμακρύνθη λαθῶν τὴν σύνταξίν του. Ἡ ἐπαρχία του, ἐκτιμῶσα τὰς πολυτίμους ἐκδουλεύσεις τῆς οἰκογενείας Πετροπούλων, ἀναγνωρίζουσα δὲ προσόντα πολιτικῶν ἀρετῶν καὶ φρονημάτων εὐθέων καὶ εἰς τὸν Ἰωάννην Πετρόπουλον, παρῶτρυνεν αὐτὸν νὰ διαδεχθῇ ἐν τῇ πολιτικῇ τὸν πρό τινος θανόντα ἀδελφόν του Ὀδυσσεᾶ Πετρόπουλον, βουλευτὴν Παρνασσίδος, ἀλλ' ἀτυχῶς τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1893 ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις ἔνθα εἶχε μεταβῆ πρὸς θεραπείαν τοῦ καταβαλόντος αὐτὸν νοσήματος.

Ἵπῆρξε πρότυπον οἰκογενειάρχου ἀγαθοῦ καὶ φίλου ἀρίστου εἰς τὰς κοινωνικὰς αὐτοῦ σχέσεις, ἔφερε δὲ καὶ τὸ παράσημον τοῦ Σωτῆρος, τὸ ὅποιον ἔλαβεν ἐν τῇ ὀημοσίᾳ ὑπηρεσίᾳ ὡς ταμίας διὰ τὴν μετὰ ζήλου καὶ τιμιότητος ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων αὐτοῦ.

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Ἐποχαλ.— Ἐκλείψεις τοῦ 1894. — Πασχάλιον. — Ἔθραι τοῦ ἔτους.— Σεληνοδρόμιον.— Ἐορτο-	σελ.
λόγιον	1—19
Ἐρριέτη, ὑπὸ ΕΥΓ. ΖΑΛΟΚΩΣΤΑ	23
Τὸ μνημεῖον τοῦ Φιλοπάππου, ποίημα ἸΩ. Κ. ΚΑΜ- ΠΟΥΡΟΓΛΟΥ	30
Διατὲ γελῶμεν; ὑπὸ ΑΝΤ. ΚΑΛΛΙΒΩΚΑ	31
Φαλάκρα καὶ χρέη.	39
Ἐῖναι τρελός! ὑπὸ Κ. Φ. ΣΚΟΚΟΥ	40
Ἡ ἐλευθεροσύνη, ποίημα ΜΙΧ. ΑΡΥΓΟΠΟΥΛΟΥ.	46
Γεώργιος Ἀδερῶφ, βιογραφικὴ σημείωσις	47
Τριὰς ἑλλήνων ζωγράφων, ὑπὸ ΓΕΡ. ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗ	50
Οἱ πύργοι τῆς Θεσσαλονίκης Δ. Κ. ΒΑΡΔΟΥΝΙΩΤΟΥ.	65
Ἡ χάρις τοῦ Μωάμεθ, ὑπὸ ἸΩ. ΠΟΛΕΜΗ.	77
Ἐκ τῶν Ἀπομνημονευμάτων τῆς ὑπουργείας τοῦ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΠΗΛΑΙΚΑ	81
Ἐδῶ κ' ἐκεῖ.	88
Ὁ θάνατος, ποίημα ΣΤΕΦ. ΜΑΡΤΖΩΚΗ	89
Παραλογισμοί, ὑπὸ ΕΜΜ. ΛΥΚΟΥΔΗ	91
Ἀκτίνες	108
Τὸ ριζικὸ τῆς Ἀννίκας, διήγημα ὑπὸ ΑΡ. ΚΟΥΡΤΙΔΟΥ.	109

Σκέψεις καὶ γνώμαι,	σελ. 131
Τραγοῦδα τῆς ἀγάπης, ὑπὸ ΣΤΕΦ. Ι. ΣΤΕΦΑΝΟΥ. .	132
Ἵπὸ ἐχεμύθεσιν, κωμῳδία μονόπρακτος ὑπὸ Ν. ΛΑΣΚΑΡΗ	137
Ἐπίγραμμα εἰς ἀντιπολιτευόμενον, τοῦ Δ. ΚΟΚΚΟΥ.	158
Εὐχὰ εἰς τὸν διαδόχον, ποίημα Γ. ΣΟΥΡΗ	159
Ἵγεινή καὶ ἠθεκὴ, ὑπὸ ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΔΡΑΚΟΥΛΗ	161
Ἴ�ναποδιά, διήγημα ὑπὸ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ.	181
Πρὸς τὸν φίλον μου Δημοσθένην Στάϊκον, ὡς ἀστυ- νόμον, ποίημα Π. ΣΥΝΟΔΙΝΟΥ.	190
Μία ἐξ ἐφόδου ἐπίσκεψις, εἰδύλλιον ὑπὸ ΣΑΤΑΝΑ, μετὰ 11 γελοιογραφικῶν σατηῶν φιλοτεχνηθεισῶν ὑπὸ ΣΤΕΦ. Δ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ	192
Τὰ τραχώματα, ὑπὸ Θ. Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ.	209
Δανεσὴ εὐφυΐα.	218
Ἡ πρώτη τοῦ ζήμια, ποίημα ὑπὸ ΑΝΔΡΕΟΥ ΜΑΡΤΖΩΚΗ.	219
Ἡ δικηγορικὴ στρεψοδικοπανουργία, ὑπὸ Γ. ΦΙΛΑΡΕΤΟΥ	220
Ἐπίγραμμα εἰς βοῦν, ὑπὸ ΣΑΤΑΝΑ.	229
Οἱ κουφοί, ποίημα Γ. ΜΑΡΤΙΝΕΛΗ	230
Στιγμαὶ θυμηδίας.	233
Θέλει ἐκλείψει ὁ πόλεμος; μελέτη ὑπὸ Θ. ΦΛΟΓΑΪΤΟΥ.	234
Κ. Συνοδινός, βιογραφικὸν σημεῖωμα	241
Αἰώνια, ποίημα ΛΕΩΝ. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ	243
Μνημεῖα ἑταίρων παρ' ἀρχαίους, ὑπὸ ΑΔ. ΚΑΡΑΛΗ	244
Ἄναμνήσεις θερινῶν θεάτρων	247
Τὸ χρυσοῦ ἀνδράποδον, κωμειδύλλιον μετ' ἁσμάτων, ὑπὸ ΔΗΜ. Α. ΚΟΡΟΜΗΛΑ.	248
Ὀλίγα περὶ Αἰγύπτου, ἀπόσπασμα ἐκ μελέτης ὑπὸ ΛΕΩΝΙΔΑ ΜΠΑΪΡΑ	270
Τὸ γάλα του, ποίημα ΑΝΔΡ. ΜΑΡΤΖΩΚΗ	276
Τὸ ὄνειρον, ὑπὸ ΓΡΗΓ. Δ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ	277
Τὰ ὑποδῆματα, σκαλάθουρα ὑπὸ Χ. ΑΝΝΙΝΟΥ	282
Μωσαϊκόν	286

Εὐάγγελος Παντόπουλος, καλλιτεχνικὸν σημεῖωμα,	σελ. 287
ὑπὸ Κ. Φ. Σ.	289
Ἡλίας Ποταμιάνος, βιογραφικὸν σημεῖωμα	291
Διὰ τῆς μεθόδου τῆς αὐτοκτονίας, δρᾶμα κωμικοσπα- ρακτικὸν εἰς ἐπτὰ γελοιογραφικὰ σκηνάς	295
Ἐ ταῖς γυναικαί, ποίημα Γ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΑΟΥ.	295
Γεώργιος Μ. Βιζυητός, βιογραφικὴ μελέτη ὑπὸ ΝΙΚ. Ι. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ	297
Ζωὴ μετὰ θάνατον, ὑπὸ ΝΙΚ. Δ. ΕΠΙΣΚΟΠΟΠΟΥΛΟΥ. . .	315
Θὰ σ' τὸ 'πῶ, ποίημα Δ. Ι. ΜΑΡΓΑΡΗ	319
Δ. Χαϊκάλης, βιογραφία.	320
Ἡμερολόγιον Ἀμερικανοῦ, ὑπὸ Α. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΥ	323
Νυστάζει αἰωνίως, ὑπὸ ΚΑΪΝ	328
Ὁ Μοναχός, ποίημα ΑΝΔΡ. ΛΑΣΚΑΡΑΤΟΥ	332
Τὸ παράθυρο, μικρὰ ἱστορία ὑπὸ ΛΕΩΝ. ΚΑΝΕΛΟΠΟΥΛΟΥ	333
Μωσαϊκόν.	336
Ὁ Ἄψε—Σβύσε, ὑπὸ Κ. Φ. ΣΚΟΚΟΥ	337
Βαρυχειμωνιά, ποίημα ΓΕΩΡΓΙΟΥ Σ. ΖΕΡΜΠΗΝΗ.	442
Τὰ θύματα τοῦ ἄρθρου 729 τῆς πολιτικῆς δικονο- μίας, ἐκ τῶν Ἀθηναϊκῶν παρασκηνίων ὑπὸ ΤΙΜΟΔ. ΑΜΠΕΛΑ	343
Καὶ τὼρ' ἀκόμη, ποίημα Κ. ΛΙΒΙΕΡΑΤΟΥ	349
Ἡ ρωμαία δέσποινα, ὑπὸ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΛΛΙΣΠΕΡΗ	350
Ἡ καλογηρᾶ, ποίημα Κ. ΛΙΒΙΕΡΑΤΟΥ	354
Τὸ Νῆτσι, διηγηματάκι ὑπὸ Ν. ΣΠΑΝΔΩΝΗ	355
Εἰς τὸ ἀγέννητο βρέφος μου, ὑπὸ ΑΝΔΡ. ΜΑΡΤΖΩΚΗ	357
Ὁ παραμματευτῆς, ὑπὸ ΜΙΛ. ΟΙΚΟΝΟΜΑΚΗ	360
Τραγοῦδε, ποίημα ΕΥΓ. ΖΑΛΟΚΩΣΤΑ.	361
Φ. Ὀδδης, βιογραφικὴ σημεῖωσις	361
Ποιητῆς καὶ δικηγόρος, ἔμμετρον κωμικὸν παίγιον, ὑπὸ Ν. ΚΟΤΣΕΛΟΠΟΥΛΟΥ.	363
Συνταγὴ μαγειρικῆς τσίρων, ποίημα ὑπὸ Δ. Α. ΔΑ- ΜΙΑΝΟΥ	378
Πρωτότυπος πόλις, ὑπὸ Φ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΪΔΟΥ.	379

	σελ.
Κακαὶ γλῶσαι.	382
Ποίημα εἰς Εὐαγγελίαν Παρασκευοπούλου ὑπὸ Δ. Ι. ΜΑΡΓΑΡΗ	383
Ὁ Σάμιος ὄπλαρχηγὸς Κωνστ. Ὀρολογᾶς, ὑπὸ Α.	384
Ἡ προσευχὴ τῆς ἀγάπης. ποίημα ὑπὸ ΜΙΑΤΙΑΔΟΥ ΜΑΛΑΚΑΣΗ.	389
Οἱ κουραμπιέδες, πατραϊκὴ ἠθογραφία ὑπὸ ΠΡΟΚΛΕΟΥΣ Χ. ΠΑΠΑΡΡΟΥΠΑ	394
Θ' ἀλλαξοπιστήσω, ποίημα ὑπὸ Γ. Μ. Γ.	394
Ὁ μοναχογυιὸς, εἰκὼν ὑπὸ Θ.	395
Εἰς ὀψίτεκνον κυρίαν, ὑπὸ ΣΑΤΑΝΑ	402
Εἰς τὸ λεύκωμα τοῦ μικροῦ φίλου μου Ἀλεξίου Κ. Γρίβα, ὑπὸ ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΠΑΡΑΣΧΟΥ	403
Ντελάλης—σύζυγος, ἐκ τῶν τοῦ ΣΑΤΑΝΑ	405
Εἰς τὰ ἐνδότερα τοῦ Παραδείσου, πατραϊκὸν σκαλά- θυρμα ὑπὸ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Μ ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΔΟΥ	406
Τὰ Νησιά μας.—Γλυκὸ φέμα, διήγημα ὑπὸ Μ. Δ. ΓΙΑΝ- Οἱ ΝΟΥΚΑΚΗ	410
Ἐἰς ὠραίαν χήραν	414
Ἀνάρπαστος νύμφη τοῦ Ἰλισσοῦ, ὑπὸ Γορούλλα	415
Ἐπανόρθωσις τυπογραφικοῦ λάθους, ἐν τῇ βιογραφίᾳ τοῦ Ν. Χαϊκάλη	417
Νεκρολογίαί. Γεώργιος Σοῦτσος, Ἰωάννης Πετρόπουλος.	418